Kaptan-ı Derya

Barbaros Hayrettin Paşa'nın Hatıraları

M. Ertuğrul DÜZDAĞ

Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa'nın Hatıraları

Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa'nın Hatıraları

M. ERTUĞRUL DÜZDAĞ

İSTANBUL – 2004

KAYNAK
YAYINLARI©

Kaptan-ı Derya Barbaros

Hayrettin Paşa'nın Hatıraları

ISBN: 975-7388-08-4

Yayın Numarası: 7

Bulgurlu Mah. Bağlar Cad. No:5 34696

Tel : 0 (216) 522 11 88

Faks: 0 (216) 522 11 99

Üsküdar/İstanbul

www.isikyayinlari.com

BASKI: ÇAĞLAYAN A.Ş.

Sarnıç Yolu No: 7

Tel: 0 (232) 252 20 97/98

Gaziemir/İzmir

Baskı Tarihi

Nisan 2004

ÖNSÖZ

İşte hayalin yetişemeyeceği kadar olağanüstü, fakat tamamen gerçek olan bir macera, bir hayat ve bir kahraman...

Kendi halinde, deniz ticareti ile meşgul bir gencin, imanı, aklı, yüreği ve bileği ile dünyanın gelmiş geçmiş en büyük deniz savaşçısı ve kaptan-ı derya oluşunun, kendi ağzından yazılmış heyecanlı destanı...

O genç, Hızır Reis'tir ve bu büyük adam Barbaros Hayreddin Paşa'dır.

Barbaros Hayreddin Paşa, korkusuz bir kahraman, tedbirli ve akıllı bir kumandan, dirayetli bir devlet adamı, alçak gönüllü bir insan, yiğit ve aziz bir müslümandır.

Böyle olduğu içindir ki, o bizden ve bizim içimizden biridir. Bizim öz büyüğümüz ve gerçek bir kahramanımızdır.

Bu kitap, bizzat Barbaros Hayreddin Paşa tarafından söylenerek, yanındaki kahramanlardan Seyyid Murâdî Reis'e yazdırılmış bulunan ve "Gazavât-ı Hayreddin Paşa" adıyla meşhur olan eserden istifade edilerek kaleme alınmıştır.

Son tarafa eklediğimiz araştırma bölümünde, eser ve üzerinde yaptığımız çalışma ile birlikte, Barbaros Hayreddin Paşa'nın resmî hayat hikayesi, onun zamanına kadarki Türk deniz harekâtının tarihçesi ve denizcilerimizin kullandıkları gemi çeşitleri hakkında bilgiler bulunmaktadır. En sondaki lügatte ise, o günlere ait bazı kelime ve terimler açıklanmıştır.

Bu eser, geçmiş büyüklerimizin gerçek kimliklerini aydınlatacak, ilk ağızdan verilmiş çok değerli ve çok önemli bilgilerle doludur.

Son olarak, tarihine ve ecdadına karşı alâka duyan, onları tanımak ve anlamak isteyen bir okuryazar için, bu kitabı okumamış bulunmanın, gerçek bir eksiklik olduğunu iddia ediyor ve hiç de mübâlağa etmediğimizden emin bulunuyoruz.

Âlimler ve mücâhidler, milletimizin gerçek büyükleridir. Allah onları başımızdan eksik etmesin.

M. Ertuğrul Düzdağ

Şubat 1995, Yeşilköy

KİTABIN BÖLÜMLERİ

ESERLE İLGİLİ BİLGİLER

AĞAM ORUÇ REİS
NASIL KORSAN OLDU?

Birinci Bölüm

Bismillâhirrahmânirrahîm,
Sonsuz hamd ve şükür, varlıkları yaratan ve besleyen Cenâb-ı Hakk'a olsun. Bizi yokluktan varlık âlemine çıkardı, iman elbisesi giydirdi. Biz kullarına dünya nimetleri ve safâlar verdi.

Ve dahi salât ü selâm kâinatın serveri ve mevcûdâtın iftihari, dünya ve âhiretin sultanı Muhammed Mustafa sallâllahu aleyhi ve selleme ve dahi arkadaşları ve evlâdı üzerine olsun.

Ve dahi ol dört seçkin kul üzerine olsun ki, biri Ebûbekr Sıddıyk, ikincisi Ömer Faruk, üçüncüsü Osman Zinnûreyn, dördüncü Ali Murtazâ'dır. Rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecmaîn.

Sultan Süleyman'ın fermanı

Ve bundan sonra, sultan-ül a'zam ve melik-ül muazzam, ümmetlerin metbûu, Arab, Acem ve Rum reislerinin efendisi, emniyet ve selâmetin yayıcısı, adâlet ve ihsânın koruyucusu Osman Hân'ın oğlu, Orhan Hân'ın oğlu, Murad Hân'ın oğlu, Mehmed Hân'ın oğlu, Bâyezid Hân'ın oğlu, Selim Hân'ın oğlu, es-Sultan İbn-is Sultan Süleyman Hân hazretleri –Allah onun mülkünü zamanın ve devrânın nihâyetine kadar devamlı kılsın, âmin yâ Rabbel âlemin– bir gün ferman buyurdular ki:

"Sen ve karındaşın nasıl ortaya çıkıp, cihad meydanına atıldınız? Bunun sebebi ne idi? Kimlerdensiniz? Kul tâifesinden mi, sâirlerden mi? Bu zamana gelinceye kadar

ufak büyük, karada ve denizde, ne şekil gazalar oldu ise, baştan sona kadar, ne eksik ne fazla, gerek nazım gerekse nesirle, yazıp, bir kitap düzüp, buraya gönderesin ki, eskiden yazılmış tarihlerin yanında, Hazine-i Âmire'mde bulunsun!"

Seyyid Murâdî

Bu yüce fermana can baş üstüne deyip, Seyyid Murâdî'yi çağırttım.

Seyyid Murâdî, emrimdeki reislerden Durak Reis'in baştardasında gazalara iştirak eden bir deniz yiğidi idi. Gazalarımızı nazımla destan edip söylerdi.

Yazdıkları hoş şeyler olup gâziler ezber eder, okurlardı. Murâdî'ye dedim ki:

"Baka Murâdî! Bizler için artık dünyada işitilmedik nesne kalmamıştır. Hemen arzumuz, bu fânî âlemde bir eser bırakıp ahfâdımızın hayır duâsına vesile kılmaktır. Nitekim denilmiş ki:

"Er odur ki dünyada koya bir eser,

"Esersiz kişinin yerinde yeller eser.

"Benim dediklerimi nesirle ve nazımla yaz. Bu dünyada gazalarımızdan sonra bir de kitap koyup gidelim."

Murâdî benden dinlediklerini, kendi gördüklerini ve öteki reislerden duyduklarını kaleme aldı. Böylece bu eser meydana geldi.

Hemen vasiyetim, işbu kitabı okuyan din karındaşlarımın beni, yoldaşlarımı ve bütün mücâhidleri hayır dua ile yad kılmalarıdır, vesselâm.

Midilli'de ilk Müslümanlar

Sultan Mehmed Han –Allah kabrini nurlandırsın– zamanında Midilli feth olunup kâfirlerin elinden alındı.

Sultanın emri ile kul tâifesinden bazı kimseler, kaleyi beklemek üzere tâyin olunup yazıldılar.

Bu erlerin kalede kalmaları kararlaşınca, bunlar, şevketlü padişah hazretlerine arzıhalde bulunup, şöyle dediler:

"Bizim burada kalmamızı ferman buyurdunuz. Emriniz can baş üstüne! Gerektir ki bizim ihtiyaçlarımızı da gideresiniz. Zira bizler burada bir alay bekâr adamlarız. Bu yer ise bir adadır. Bu taraflarda Müslümanlık yer de yoktur ki onlarla tanışıp, kendi başımıza bir çare bulalım. Elhâsıl bizim burada böyle kalmamız çok zordur. Biz buna razı olmayız. Bize bir çare buluverin."

Sultan Mehmed hazretleri bunların arzıhallerini işitip hak verdi:

"Kul tâifesinin sözleri mâkuldür. Bunların evlenmelerine bir vesile gerektir" deyip, şu vech ile bir emr-i şerif gönderdi:

"Ol hisarda muhâfız kalan kullarım, oradaki kâfirlerin kızlarından hangi güzel kızı beğenirlerse usûlünce nikâh edip alsınlar. Eğer iyilik ile vermezlerse cebren alsınlar. Amma şeriate muhâlif almasınlar. Nikâh ile alıp evlensinler. Böylece oradaki kâfirlerle de aralarında ünsiyet peyda olup, kaleyi muhafaza etmekte kolaylık ola, ve kaleyi iyi hıfz edeler."

Bu emr-i şerifi alan gaziler memnun ve razı oldular. Gereğince de amel eylediler.

Babamız Yakup Ağa

Kale muhafızlarının içinde, Selânik yakınlarındaki Vardar Yenicesi'nden, Yakup Ağa da vardı. Yiğit, dilâver bir er idi. Bir sipahinin oğluydu. Bahadırlığıyla akranı gençler arasında mümtaz idi. Kâfirden ilk kızı alan bu Yakup Ağa oldu.

Yakup Ağa kâfir kızlarından güzellikte emsalsiz bir dilberi beğenip, nikâh edip helâllığa aldı. Zevcesi ile bir nice zaman dirlik içinde yaşadı. Dört oğulları oldu. Adlarını İshak, Oruç, Hızır ve İlyas kodu.

İşte bu Yakup Ağa benim babam olup oğullarının üçüncüsü idim.

Ağam İshak hepimizin ulusu idi. Midilli'ye yerleşmiş orada çalışır, kazanırdı. Ağam Oruç, reisliğe heves ettiğinden bir gemi yaptırıp deryada ticarete başladı. Benim de hevesim reisliğe olduğundan, onsekiz oturak bir tekne de ben yaptırıp ticarete başladım.

Oruç Reis'in Rodos Şövalyelerine esir düşmesi

Kimseye muhtaç değildik. Kendi işimizi işleyip rahat yaşıyorduk. Ben, daha çok Selânik ve Eğriboz'a sefer ederdim. O taraflara sefer etmek hoşuma giderdi.

Amma Oruç Reis, küçük karındaşımız İlyas'ı da yanına alıp Şam Trablusu'na doğru sefer etmek istedi.

Kaza kader bu ya, yolda giderlerken ansızın Rodos gemilerine rast geldiler. Ulu cenk eylediler. Karındaşımız İlyas şehid düşüp ecel şerbetini içti. Meskeni cennet-i a'lâ oldu. Rahmetullahi aleyh.

Elhâsıl kâfir gemileri galip geldi. Dertli ağam Oruç Reis'i gemisiyle esir aldılar.

Bu kara haber âleme yayılıp, Midilli'ye de ulaştı. Haberi alınca gerek ağam Oruç'un esareti, gerek İlyas karındaşçığımın şehâdeti beni ağlatıp perişan etti. Sonunda "Allah'tan gelene hoş geldin, denir. Hüküm tek ve kahhar olan Allah'ındır" deyip

"Olacak olsa gerek çâr ü nâ-çar,

"Gerek kalbin gen tut gerek dar."

sözüne uyarak işe çare düşünmeye başladım.

Midilli'de tanıdığım bir kâfir bezirgân vardı. Daima Rodos'a varıp gelip ticaret ederdi. Adı Kirigo idi.

Bu kâfire ağamın halini anlattım.

"İşte yârenlik dostluk bu günde belli olur" dedim.

Kirigo'yu gemime alıp, Bodrum'a getirdim. Ben Bodrum'da kaldım. Onu, eline Oruç Reis'i kurtarması için onsekiz bin akçe verip Rodos'a gönderdim.

"Var şimdi sen Rodos'a git. Ben burada durayım. Bak gör, karındaşım Oruç Reis ne âlemdedir. Ona göre bana bir haber getir. Tedbirli davran, kendisi ile görüş" diye tenbih ettim.

"Baş üstüne!"dedi.

Bir kefere teknesine binip Rodos'a gitti.

Kirigo'nun Oruç Reis'le görüşmesi

Kirigo ne yapıp edip, ağamla görüşmüş. Gizlice:

"Karındaşın Hızır, sana çok selâm ve dualar eder. Senin haline çok üzülüp perişan olmaktadır. Hasretinin elemiyle gece gündüz, Hazret-i Yakup gibi yaşlar dökmektedir. Beni sana gönderdi. Seni kurtarmak için çareler aramamı söyledi: Mal ile mi hile ile mi, her nasıl ise, karındaşımı kurtar, diye bana minnetler eyledi, şimdi benden hayırlı bir haber bekliyor" diye, bir bir anlatmış.

Oruç Reis, bu sözleri duyunca çok sevinip ağlamış: "Berhurdar olsun. Bugünkü günde karındaşlığını gösterdi" diye dualar etmiş. Sonra:

"Sen şimdi git, işine bak. Konuştuklarımızı sırtındaki gömleğin bile duymasın. Kendi halinde ol. Ben bir şekil düşüneceğim. Bakalım âyine-i devran ne suret gösterir. Amma, arada bir yine gizlice birbirimizle görüşelim" demiş.

Bunun üzerine ayrılmışlar. Kirigo, Oruç Reis'in dediğine göre hareket edip, fırsat buldukça ağamla görüşür, harçlık yiyecek gibi şeyler de verirmiş. Ne yapacaklarını konuşurlarmış.

Oruç Reis'in dostuna: "Beni satın al" demesi

Oruç Reis'in Rodos'ta, Santurluoğlu adında bir kâfir tanıdığı vardı. Rodos'ta adı sanı mâruf bir adamdı. Daima Oruç Reis'i gözetir, hatırını alırdı.

Kirigo geldikten bir zaman sonra bir gün, Oruç Reis, Santurluoğlu'na şöyle dedi:

"Ey Santurluoğlu sana bir sözüm var. Eğer istersen söyleyeyim."

"Elbette, benden hiç çekinmeden, kalbinde ne varsa söyle."

"Biz seninle dostuz, beni satın al. Sana hizmet edeyim."

"Pek güzel eğer satarlarsa, canıma minnet alayım. Ancak bunu belli etmeyelim. Senin sahibin olan kaptan ve diğerleri filân yerde filân dükkânda oturup cemiyet ederler. Sen onları gözle. Filân gün gelip de o dükkânda toplandıklarında sen oradan geç. Amma sakın iki tarafına bakınma. Hemen yoluna gider gibi geç git. O zaman ben seni görür, almak isterim. Eğer benim elimden yiyecek nasibin varsa olur biter. Amma bu sır aramızda kalsın isterim."

Oruç Reis bu sözü Santurluoğlu'ndan işitince, esirlik hali değil mi, güya azat olmuş kadar ferahlamış.

Günlerden bir gün kaptanlar ve büyük kâfirler, o dükkâna oturup cemiyet eylediklerinde, Oruç Reis de bunları gözetip hemen o dükkânın önünden sür'atle güyâ bir hizmete gidercesine geçip yürümüş.

Santurluoğlu, Oruç Reis'in geçtiğini görünce:

"Acaba şu geçip giden esir kimindir? Bârekâllah her zaman görürüm. Buradan geçer, hizmetine hemen ateş gibi gider. Eğer şu esiri sahibi sataydı, alırdım" diye, sahteden ortaya bir söz atmış.

Cemiyette bulunan sahibi:

"Benimdir, Eğer istersen vereyim."

"Söyle ne istersin?"

"Bin altın isterim!"

Dükkânda bulunan kaptanlar da aracılık edip, sekiz yüz altına Oruç Reis'i satın alır olmuş.

Krigo'nun hıyaneti, Oruç Reis'in zindana atılması

O zaman Rodos'ta bir âdet vardı. Vilâyete iki zâbit hükmederdi. Biri derya işlerine, biri vilâyet işlerine bakardı. Amma gör hikmeti sen ki, esirin işi güç olur, bu sırada vilâyete bakan kâfir mürd olduğundan, deryaya bakan kâfir onun yerine Komandor olmuştu.

Yeni oturan bu Komandor, Oruç Reis'in satılmasını istemedi:

"On bin altın vermeye kadir olan kaptanı sekiz yüz altına vermeklik büyük aptallıktır. Satana haksızlık olur, buna rızam yoktur" dedi.

Santurluoğlu'na akçasını çevirip, Oruç Reis'i tekrar esir eylediler.

Oruç Reis'i tekrar esir etmelerinin sebebi, benim Rodos'a gönderdiğim, ol kâfir-i billâh, mel'un Kirigo imiş. Yeni oturan kumandana bizi çaşıtlamış.

Hem benim, karındaşımı kurtarsın diye verdiğim onsekiz bin akçe yanına kalmış, hem de çaşıtlığının mukabelesinde, kumandan ona büyük mansıp vermiş.

Bakındı! Kirigo kâfiri kadar İslâm'a hayın bir kimse var mıdır? Sana dostluk yüzü göstermesi, hemen fırsatı buluncaya kadardır.

Bundan sonra Oruç Reis'in hali pek fenalaştı. Mel'un bir kâfir olan yeni Komandor, Oruç Reis'i yer altına zindana attırıp şiddetle eziyet edilmesini emr etti. Eline ayağına boğazına ağır demir zincirler vurup belâya giriftar ettiler.Ölmeyecek kadar ekmek verdiler.

Oruç Reis'in Komandor'la konuşması

Mürd olan eski Komandor'un zamanında Oruç Reis'in vakti iyi geçermiş. Yalnız ayağında hafif bir demir bilezik varmış. Çokluk iş bile yaptırmazlarmış.

Karındaşım dertli Oruç, artık yer altında kendi haline yakınıp:

"Yârab, bu hal nedir? Bana bu azap nerden geldi?" diye ağlardı.

Elden ne gelir. "İnnallâhe maassâbirîn" deyip Allah'ın kaza ve kaderine razı olup durdu.

Günlerden bir gün, kendisini bekleyen gardiyana:

"Gel beni bugün buradan çıkar, Komandor'a götür. Onunla konuşacak sözüm var" dedi:

Gardiyan:

"İzinsiz çıkarmaya kadir değilim. Haber verelim. Eğer çıkar derlerse, o zaman götürürüm" cevabını verdi.

Şimdi hâkim olan Komandor'a haber verildi. Getirilmesine izin verince, Oruç Reis'i yer altından çıkarıp onun katına götürdüler.

Oruç Reis'in Komandor'la alay etmesi

Komandor, Oruç Reis'i görünce gazaplı bir suratla:

"Niye geldin!" dedi.

Oruç Reis:

"Ey sinyor! Bana bu kadar eziyet eylemekten maksadın nedir? Esirlik yolu bu yol mudur?" deyince kâfir:

"Ey Türk! Sana edeceğim azabın daha binde biri icra edilmemiştir. Sen sekiz yüz altına paha biçip de gideceğini mi sandın? Bak ben adama ne iş keserim! Karındaşın Hızır Reis'in dünya kadar mal ile Bodrum'da senin için göz kulak olup –Acaba karındaşımı şunların elinden nasıl halâs edebilirim– diye bu hileyi hazırladığından haberimiz yok mu zannedersin? Yoksa sen bizi uyur mu sandın?" dedi.

Oruç Reis de o zaman Kirigo kâfirin alçaklığına uğradığını anladı. Hepsini inkâr edip:

"Hâşâ! Benim bunlardan haberim yoktur. Bunları benim hakkımda kim söylemişse yalan söylemiş. Bu garip halimde bana hadden aşırı iftira etmişler. Ben o dinsiz münâfıkı cümle kâinatı yoktan var eden Allahu azimüşşana havale kıldım" dedikten sonra:

"Ama muradın, beni hakikaten satmak ise, beni yine kendime sat" diye ilâve etti. Bunu duyan Komandor biraz yumuşayıp sordu:

"Söyle bakalım ne verirsin?"

Oruç Reis:

"Sana bütün Rumeli'ni arpalık ve Anadolu'yu cep harçlığı verdikten sonra nakit olmak üzere de yüz bin altın vereyim" dedi.

O zaman Komandor pür-âteş olup:

"Bre diyavolo! Bu ne biçim sözdür? Yoksa sen beni maskaralığa mı almak istersin!" diye hiddete geldi.

Oruç:

"Sinyor, sakın benim sözüme darılma, zira darb-ı meseldir: Böyle eyyâm-ı gamın, böyle olur nevrûzu, derler. Sen bana: Karındaşın teknesini mal ile doldurmuş, seni bir fırsatta elimizden halâs etmek için Bodrum'da bekler imiş, dedin. O sözün cevabı budur. Evvelâ bu kadar çok malın sahibi olan kişinin deryada işi ne? Beni teknemle başımla aldınız. Sonra dönüp: Bize on bin altın ver, diye eziyet eylemek Allah'ın emri değildir. Mâkul olanı sen bilirsin" cevabını verdi.

Ebedî mel'un ve sermedî hınzır, Oruç Reis'ten bu nükteli cevabı işitince hınzır gibi homurdanıp kakıdı, yıldırım gibi şakıdı. Gazaba gelip Oruç Reis'i yer altına yolladı. Eskisinden daha fazla eziyet etmeye başladılar.

Ak yüzlü bir pîr

Oruç Reis, bu kâfirden kendisine bir fayda gelmeyeceğini anladı. O gece sabaha kadar Azizün Züntikam olan ma'bûd-i bîzevâle tazarru ve niyaz edip: "Hâlimi sen bilirsin" deyip, yüzünü toprağa sürüp ağladı ve dedi ki:

"Yâ İlâhel Âlemîn! Bütün kimsesiz kalmışlara derman senden olur. İbrahim Peygambere Nemrud'un ateşini gülistan eden sensin. Yusuf Peygambere zindandan necat veren sensin. Bütün zorlukları kullarına âsân eden sensin. Habibin Muhammed Mustafa hakkı için, ben bîçare kuluna dahi meded ve inâyet edip, beni şu belâ girdabından halâs eyle!.."

Gözyaşlarından, bulunduğu yer balçığa döndü. O hâl ile yatıp uyudu. O gece rüyasında ak yüzlü bir pîr gelip:

"Yâ Oruç! İslâm uğruna her ne eziyet çekersen sabr eyle. Ferahın yakındır. Sen sekiz yüz altın vermeye razı olmuştun. Amma buradaki kısmetin kesilmediği için işin aksi gitti. Allah, seni bir akçe vermeden kurtarmaya kadirdir. Daha çok gazâlar edeceksin" deyip kayboldu.

Oruç Reis, uykudan uyanıp:

"Yârabbi şükür!" diyerek, sabaha kadar ibadet ve taatte bulundu.

Şövalyelerin korkusu

Sabah oldukta, bütün kâfir kaptanları bir araya gelip, Oruç Reis'e dair aralarında konuştular:

"Bu ne iştir? Bizim kumandanımız deryada gezmez ve derya işlerini gereği gibi bilmez. Esirlik hali bugün Oruç Reis'e ise yarın bizedir. Deryada gezen adamın başına çok haller gelir. Sen bana elbette şu kadar akçe vereceksin, diye yer altına atıp bu denli eziyet eylemek doğru iş değildir" diye ittifak edip, cümle kaptanlar, kumandana varıp, bu hali izah edip anlattılar.

Kumandan dahi kaptanların sözlerinden çıkmadı. O saat Oruç Reis'i yer altından çıkarıp bir kaliteye küreğe kodular. Oruç Reis:

"Yer altında olan eziyete göre kürek yine nûrun alâ nûrdur. Yârabbi şükür, dünya yüzünü gösterdin!" diye a-

zatlık olmuş kadar mesrur oldu.

Sultan Korkut

O sıralarda Sultan Korkut Antalya'da bulunmakta idi. Âdet edinmişlerdi. Her sene başında Rodosluların elinden yüz esir satın alıp Allah rızası için azat ederdi. Yine Muharrem ayı yakın olduğundan kapıcıbaşını Rodos'a gönderip, âdeti üzere yüz esir kurtardı.

O zamanda, yirmi otuz esir birden azat olursa kendi gemilerine koyup selâmet yakasına götürüp dökmek, kâfirlerin âdeti idi.

Bu sefer de kapıcıbaşının aldığı yüz esiri, Oruç Reis'in kürekte olduğu kaliteye koyup, bir selâmet yakasına bırakmak için muvafık bir rüzgârda yola çıktılar.

Oruç Reis her lisanı bilir bir kişi idi. Rum lisanını da çok iyi bilirdi. Çok şen tabiatlı, sohbeti tatlı bir kimse olduğundan kendisiyle bir kere konuşan kimse ayrılmazdı. Kalitenin kaptanı ve öteki büyük kâfirlerle de şakalaşıp ünsiyet peyda etmişti.

Oruç Reis'e kâfirlik teklif olunması

Bir gün kâfirlerle sohbet edip, gülüp oynarken kâfirler:

"Ey Türk! Sen güzel sözlü bir kişisin. Bizim lisanımızı da çok iyi bilirsin. Müslümanlıkta ne buldun? Gel, dinimize gir. İçimizde sen de adı sanı belli bir adam olursun" dediler.

Oruç Reis ise:

“Elhamdü lillâhi alâ dîn-il İslâm ve tevfîk-il îman!” dedikten sonra:

“Ey akılsız kâfirler ve ey sermedî hınzırlar! Nedir o ki, kendi ellerinizle düzüp yaptığınız ağaç parçasından medet talep edersiniz! Ondan ne fayda olacaktır? Onları ateşe atsalar kendilerini kurtarmaya kadir değillerdir. Yanıp kül olurlar.

“Kendisine kulluk edilecek Allah’tan başka hiçbir fert yoktur. Bütün kâinatı yoktan var eyleyen O’dur. O’nun ortağı benzeri yoktur. Mekândan münezzehtir ve zat-ı şerîfi bir hâl üzere sâbittir.

“Ve bütün günahkârların ve suçluların şefaatçısı olan hazret-i risâlet ve mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafa sallâllahu aleyhi ve sellem, onun sevgili kuludur...” diye cevap verdi.

“Muhammed seni kurtarsın!”

Bunun üzerine kâfirler:

“Muhammediniz bütün suçlulara şefaat edecektir, dersin. Bakalım şimdi seni bizim elimizden kurtarabilir mi?” dediler.

Oruç Reis:

“Behey kâfirler! Yuf sizin aklınıza! Benim sadakatim, imanım şunadır ki, Allah’a ve Resûlüne yapışan kimse mahrum kalmaz. Yakında sizin içinizden halâs olurum” dedi.

Ebedî kâfirler ise:

“Hele sen şimdi küreğini çek de, Muhammed eğer seni kurtarabilirse kurtarsın” dediler.

O gece Oruç Reis, bütün ihtiyaçları veren Cenâb-ı Kibriya'ya yine dualar edip ağlayarak, server-i kâinat olan Hazret-i Peygamber'i şefaatçı getirdi, ve:

"Yâ İlâhel Âlemîn! Beni şu kâfir-i müşriklerin içinde utandırma. Lûtf edip, ben zayıf kulunu, yakın zamanda kurtar" diye ağlayıp yalvardı.

Oruç'tan alarga durun!

Oruç Reis'in forsa olduğu kalitede bir papaz vardı. Bu papaz kâfirlere:

"O, Oruç Reis dedikleri kâfir ile çok konuşmaktan sakının. Zira, Müslümanlık bakımından çok okuyup bilmiştir. Anlarım ki, benden çok yukarı papaza benzer. Siz onu aklınızca dininden çıkarmaya çalışırsınız amma, korkarım ki, o sizin cümlenizi Turkuvaz eder. Ondan alarga durun" diye tenbih etmişti. Bunun için kâfirler de onunla eskisi gibi şaka lâtife etmez olmuşlardı.

Nihayet Antalya yakınlarında ıssız bir kıyıya yanaşıp, kapıcıbaşı ile yüz esiri çıkardılar. Fakat o gece rüzgâr muhalif estiğinden kalkamayıp, demirli kaldılar. Kalitenin sandalı da kaptan için balık avlanmaya gitti. Her taraf süt limanlık idi.

Böyle iken, bir anda büyük bir fırtına kalktı. Öyle ki Nuh tufanına benzedi. Her yeri karanlık kapladı. Sandal da gelemeyip bir koltukta sindi kaldı. O gece nerdeyse gemi helâk olayazdı.

Ağamın kurtulması

O gecenin içinde, ortalık göz gözü görmez iken, Oruç Reis fırsatı ganimet bildi. İmanının bereketi olarak, Hak Teâlâ işini rast getirip ayağındaki demiri kolayca çıkardı.

“Bismillâhirrahmânirrahîm” diyerek, kendisini denize bıraktı. Yüzerek karaya çıktı. Yüzünü yerlere sürüp sonsuz hamdler etti.

Hemen yola koyulup bir köye vardı. Yer gök bilmeyip iki tarafına bakınırken bir kocakarıcık önüne çıkadüştü.

Oruç Reis’e:

“Ey oğul! Zahmetli yoldan gelmişe benzersin. Gel bu gece bana konuk ol” dedi.

Ağamı evine götürüp yiyecek neyi varsa önüne kodu, yedirip içirdi. Urbacığını değiştirdi.

Oruç Reis de başından geçen halleri anlatıp, nasıl firar ederek oraya geldiğini nakletti.

Kocakarıcık çok sevinip:

“Şükür oğul, elhamdülillâh. Allah Teâlâ sana yol vermiş” dedi, sevindi.

Kocakarıcığın tarlası

O köyün halkı misafiri pek severlerdi. Oruç Reis köyde on gün eğlendi. Öyle ki, Oruç Reis’i elden ele geçirip pay edemezlerdi. Kocakarıcığa o geceden sonra sıra vermediler.

“Sende bir gece misafir olmuş, bizde de olsun!.” diye, kocakarı ile kavga ederlerdi.

Kocakarı ise:

"Be adamlar, niçin benim misafirimi alırsınız? Allah Teâla onu bana misafir gönderdi. Gidinceye kadar benim yanımda eğletsin. Varın Allah Teâlâ size de misafir versin" diye söylenirdi.

Meğer yollar üzerinde dolaşıp, düşmüşten kalmıştan, hastadan, sayrudan, bulduğunu evine götürüp, taam yedirip, görüp gözetmek bu kocakarıcığın âdeti imiş.

Bir tarlası varmış ki, onu sadece misafire ikram için ekermiş. Allah'ın emri ile, bir yerde ekin gelmese, misafir için ekilen o tarlanın ekini, çekmekle tükenmezmiş. Ona böyle bir bereket inmiş.

Papazın kurnazlığı

Şimdi, gelelim kâfirlere:

O gecenin yarısında fırtına sakin olup sandal da gemiye geldikten sonra hareket için hazırlığa başlamışlar...

Sabah olunca bir de baktılar ki, Oruç Reis'in yeri boş. Firar etmiş...

Kalitenin kaptanı saçını sakalını yolmaya başladı.

"Gran Mastor'un yanına ne yüzle gideriz?" diye kasâvete battılar.

Allah Teâlâ kâfir-i ebedîlerin kasâvet ve ukûbetlerini artırsın.

Bu kaptanın daha fazla elem çekmesinin sebebi Komandor'a gidip:

"Bu senin yaptığın deniz yolu değildir. Bakarsın biz de onların eline düşeriz. Onlar da bize, kendi koduğunuz yoldur, diye ondan beter ederler" diye söyleyenlerden olma-

sıydı. Oruç Reis'in firar etmesi yüzünden Gran Mastor'un yanında mahcup olacağından, ziyade sıkıntıya düşmüştü.

Oruç Reis'in söylediği gibi, Allah'ın inayeti ile firar etmesi ise, kâfirler arasında onun anlattıklarının hak olduğuna büyük delil oldu.

Çünkü Oruç Reis onlara şöyle demişti:

"Yakında, mâbudum olan Cenâb-ı Bârî ve şefaatçım olan Sultanül Enbiyâ'nın, beni sizin içinizden kurtaracağı muhakkaktır."

Şimdi bu söz çıkmıştı. Elhamdülillâhi hâzâ min fazlı Rabbî.

Kâfirler ise o zaman, Oruç Reis'le istihza edip:

"Sen şimdiki halde küreğini çek de, Muhammed'in gelsin bizim elimizden seni kurtarsın" demişlerdi.

Şimdi mahcup olup, başları aşağı düştü... Hak Teâlâ din düşmanlarının başlarını daima aşağı eyleyip makhur kılsın. Ve asâkir-i İslâm karındaşlarımızı berde ve bahrde üzerlerine mansur ve muzaffer eylesin.

Fakat gemideki mel'un papaz, kâfirlerin kalplerine şüphe düşüp, hak yola dönmelerini önlemek için:

"Onların Muhammedleri öteden beri sihirbazlıkla tanınır, bu esiri de sihirle kurtarmasında şaşacak ne var" diyerek, mel'unların sapık yollarından ayrılmalarına mâni oldu.

Böylece hüsran içinde çekilip Rodos'a gittiler.

Ali Kaptan'ın kalyonunda

Oruç Reis köyde on gün kaldıktan sonra, Midilli'ye gelmek istedi. Fakat yol sapa düştüğünden gelemedi.

Antalya'ya gitmeye karar verip, kocakarıcığa ve köylülere veda ederek yola çıktı. Üç günde Antalya şehrine vardı.

Antalya'da Ali Kaptan derler, bir kalyon kaptanı vardı. Onüç alabanda açar gemisi vardı. Daima İskenderiye'ye işlerdi. Kemal sahibi bir kimse olup, garip yiğidin anası atası idi.

Oruç Reis, Ali Kaptan'ın ününü duyunca, doğrulup onun gemisine vardı:

"Kaptan baba, biz de bu tekkenin abdallarındanız. Uygun görürsen hizmet edelim" dedi.

Ali Kaptan da:

"Pek güzel oğul, hoş geldin, safa geldin! Gemi benim değil, senindir" cevabı ile kabul etti. Oruç Reis deniz adamı ve reisler zümresinden olduğu için onu ikinci reis eyledi.

Oruç Reis'in derya işlerinde bilgisi pek ziyade idi. Ali Kaptan da "Yürük at, yemini kendi artırır" sözü gereğince onun hatırını alıp çokça pay verdi.

Hâsılı kelâm, gemi yüklenip, muvafık bir günde kalkıp, İskenderiye'ye lenger - endâz oldular.

Oruç Reis İskenderiye'de Midilli'ye gitmek üzere olan bir gemi bulunca, hemen bir mektup yazıp, bana yollamıştı.

Kirigo elime geçerse

Ben ise, yukarıda zikri geçtiği gibi, Kirigo kâfirine onsekiz bin akçe verip Rodos'a yollamıştım. Onunla konuştuğumuz üzere de Bodrum'da bir haber bekleyip durdum.

Birçok bekledikten sonra, Kirigo hayınından bir haber belirmeyince, Bodrum'dan kalkıp Midilli'ye döndüm. Hem kendi işime bakar, hem de ağamı halâs için çâreler arardım.

Bu sırada İskenderiye'den gelen bir gemi Oruç Reis'in mektubunu getirdi.

Nâmeyi okuyup da, hâli öğrenince sanki ölü idim dirildim, cihan cihan memnun ve mesrur oldum.

Oruç Reis mektubunda, önünden sonuna kadar, başından geçen serencâmını ve Kirigo mel'ununun yaptıklarını, nasıl firar ettiğini ve Ali Kaptan'ın kalyonuyla İskenderiye'ye geldiğini anlatıyordu.

Kirigo kâfirinin hiyanetliğini öğrenince:

"Eğer elime geçerse, burnunu ve kulağını uçurmak nezrim olsun!" diye ant ettim.

Kâfir donanmasının baskını

Oruç Reis, İskenderiye'de bulunduğu sırada, ağız ağızdan evsafı ve bahadırlığını Mısır Sultanı'na anlatmışlar.

Mısır Sultanı da Oruç Reis'i huzuruna çağırıp, iltifatlar edip, altın yaldızlarla süslenmiş olan kendi kalitesine kaptan tâyin etti.

O sırada Mısır Sultanı, Hind taraflarına asker göndermek hazırlığında imiş. Oruç Reis'i ince donanması üzerine serasker etti.

Sultan, Adana Paşasına emir gönderip:

"Yanındaki askerle hemen Payas körfezine gelip, kırk parça kalite için kereste kestirip, hazır olduğunda bana haber veresin. İnce donanmamı o tarafa gönderip kereste-yi aldırayım" dedi.

Adana Paşası da, emir gereğince Payas körfezine gelip, keresteyi kırdırıp hazır etti.

Sultan'a:

"Emr-i hümâyununuz üzere kereste hazır olup emrinize âmâdedir" diye haber gönderdi.

Sultan da Oruç Reis'i on altı parça tekne ile Payas körfezine kereste getirmeye gönderdi.

Fakat kâfir donanması da bunu haber almış. Oruç Reis'in üzerine ağır donanma ile varıp körfez içinde gafil bastırdılar.

Oruç Reis hâli görünce, bütün gemilerini baştankara ettirip askerlerini karaya çıkardı. Canlarını güç ile kurtardılar. Hepsi karaya çıkıp dağıldılar.

Oruç Reis de sürüp Antalya'ya geldi. Sultan Korkut o sırada orada idi.

Oruç Reis'in korsan olması

Oruç Reis'in kemerinde çok dünyalık vardı. Bu para ile Antalya'da kendi malı olmak üzere, on sekiz oturak bir

tekne yaptırdı. Bu öyle bir tekne oldu ki, uçan kuşa hükmederdi.

Teknesini donatıp Rodos taraflarında korsanlık etmeye başladı. O taraflarda basılmadık köy kasaba bırakmadı. Çok ganimet aldı.

Sonunda kâfirler toplanıp Rodos'a Gran Mastor'a gidip şikâyet ettiler:

"Sinyor, bu insafa lâyık mıdır ki, buradan kurtulma Oruç Reis nâmında bir forsa, korsan olup zuhur etti. Altındaki on sekiz oturak teknesi ile uçan kuşa hükmediyor. İlimizi memleketimizi ateşe verip, nice oğullarımızı uşaklarımızı teknesine doldurup, götürüp Şam Trablusu'na satıyor. Şimdi onun şerrinden bir yere varıp gelemiyoruz. İmdat bu hristiyan düşmanı diyavolonun elinden!" dediler.

Kâfirlerin Oruç Reis'i kıstırmaları

O zaman Gran Mastor divan toplayıp bütün kaptanları çağırdı:

"Bakınız şunlar ne söyler, kulağınızla dinleyiniz" deyince, şekvacılar bir ağızdan söyleyip feryad ettiler. O zaman Gran Mastor şöyle dedi:

"İşte benim kasdım, bu haydudu yeraltından çıkarmamaktı. Ama siz beni kendi halime komadınız. Onun böyle edeceğini ben bilirdim. Varın bir daha ele geçirin!"

Böylece pek çok atıp tutup, kâfir iken Yahudi oldu.

Kaptanlar:

"Sinyor! Hemen senin ömrün uzun olsun. O, Oruç Reis dedikleri diyavoloyu yine buraya getireceğimizden hiç şüpheniz olmasın. O zaman, istersen ebediyen yer altından çıkarma" diyerek, hemen beş altı parça yürük tekne donattılar. Oruç Reis'i taş be taş, bucak be bucak, liman be liman aramaya başladılar.

Sonunda bir limanda kıstırdılar. Teknesini zaptettiler. Oruç Reis adamları ile birlikte kaçıp kurtuldu. Az kaldı yine yakayı ele veriyordu. Hele Allah Teâlâ korudu.

Buradan adamlarıyle beraber sürüp Antalya'ya geldi. Kâfirler ise Oruç Reis'in teknesini Rodos'a götürdüler.

Gran Mastor, kıyıdan bakıp da teknelerin altı iken yedi olduğunu görünce, tacını göğe atıp:

"Hristiyan düşmanı diyavoloyu ele geçirmişler!" diye sevindi.

Amma liman reisi bakıp da, tekne Oruç Reis'in amma içinde kendi yok görünce, beline vurup: "Eşekten öfke alınmazsa, semerinden alırız" sözünce, kâfirliklerinden gemiyi yakıp hırslarını tekneden aldılar.

Oruç Reis'in Sultan Korkut'un huzuruna çıkması

Oruç Reis, gemisi elinden alınıp da tekrar Antalya'ya döndüğü sırada, Sultan Korkut'a Manisa sancağı mansıp verildiğinden oraya gitmek üzere idi.

Sultan Korkut'un Piyâle Bey derler bir hazinedarı vardı. Oruç Reis daha önce ona bir frenk oğlanı bağışlamıştı. Allah için dostlaşırlardı. Şimdi Oruç Reis'in başına bu hal

gelip de teknesiz kalınca Piyâle Bey, Sultan Korkut'a hâli anlattı:

"Bir mücâhid duâcınızdır. Bunların bütün işleri gece gündüz, dinsiz kâfirlerle ceng ü cidâl, harb ü kıtâldir. Sultanım hazretlerinin bir tekne ile bu gazi kullarını kayırmaları niyaz olunur" dedi.

Sultan Korkut da Piyâle Bey'in ricasını kabul buyurup, Oruç Reis'i huzuruna çağırdı. Çok izzet ve ikram eyledi.

"Sakın teknenin gittiğine elem üzere olma, hemen başın sağ olsun. Ben seni teknesiz komam. İnşaallah kazaya uğrayan teknenden daha forsa tekne yaparsın" dedi, teselli etti.

Sonra, Sultan Korkut, İzmir kadısına hitaben şu emirnâmeyi yazdırdı:

"Emrim sana vardıkta, fermân-ı celîlü'l kadrimi taşıyan Gazi Oruç Reis oğlumuza, kendi istediği minval üzere bir kalite yaptırasın. Din-i mübîn uğruna küffâr-ı hâksârlardan intikam alıp, ecdâd-ı pâkimizi rahmet ile yâd eylesin."

Piyâle Bey dahi, İzmir gümrükçüsüne hitâben şu muhabbetnâmeyi yazdı:

"Nâmem sana varıp, dünya ve âhiret karındaşım olan Gazi Oruç Reis huzura gelip didar görüştükte, üzerinden hüsn-i nazarınızı diriğ buyurmayıp, işlerine muâvenet buyurasız. Ona olan ikram ve sevginiz bana yapılmış sayılır. Ve hem şöyle bilesin ki, karındaşımız Oruç Reis tarafımızdan vekilimizdir.

"Bizim için yirmi iki oturak olmak üzere, bir tekne yaptırasız. Ve ol teknenin üzerine mutemed nasb olunmuştur. Hemen sizlere lâzım olan budur ki, ne harç giderse sen verip başka işine karışmayasın."

Sultan Korkut'un duâsı

Piyâle Bey, Oruç Reis'e, Sultan'ın fermanını ve kendi yazdığı muhabbetnâmeyi verip, lisânen dahi ifade etti:

"Ey karındaş Oruç Reis! İşte elimizden geldiği kadar çalışıp, sen karındaşımı, bedavadan bir tekne sahibi eyledik. Senin muradın üzere, süvar olacağın tekne İzmir kadısına havâle olunmuştur. Ben de kendim için, İzmir gümrükçüsüne yirmi iki oturak bir tekne sipariş ettim. Sen hem kendi teknenin, hem benim teknemin üzerine mutemedsin.

"Tekneler tamam muradın üzere yapılıp, bütün levâzımâtını, leventlerini, zahiresini ikmâl ettikten sonra, İzmir'den kalkıp, gelip Foça'da yatasın... Sonra gelip Sultan Korkut'la buluşup duâsını alasın. Ondan sonra her ne emr ederse ona göre hareket edersin" dedi.

Oruç Reis, Sultan Korkut'a ve Piyâle Bey'e veda ederek İzmir'e gitti.

Sultan'ın fermanını İzmir kadısına, Piyâle Bey'in nâmesini de İzmir gümrükçüsüne tabşırdı. İkisi de "Baş üstüne" deyip, ertesi gün teknelerin inşasına mübâşeret ettiler.

Sultan Korkut da, Antalya'dan kalkıp mansıbı olan Manisa'ya gelip indi.

Oruç Reis, üç buçuk ay içinde, kendi teknesi yirmi dört oturak ve Piyâle Bey'inki yirmi iki oturak olmak üzere

tamamen yaptırıp, donatıp, Foça Limanı'na gelip, lenger-endâz olup yattılar.

Oruç Reis yanına yirmi otuz pâk levent alıp, kuşatıp Manisa'ya gitti. Sultan Korkut ve Piyâle Bey ile görüştü. Teknelerin hesaplarını bir bir ifade edip bildirdi.

Piyâle Bey emektarlarından Yahya Reis'i kendi teknesine reis nasb eyledi ve:

"Sakın, Oruç Reis karındaşımın rey ve tedbirinden dışarı iş eyleme!" diye tenbih etti.

Oruç Reis, Piyâle Bey'in yanında üç gün misafir oldu. Dördüncü gün gayri gitmek iktiza edince, Piyâle Bey, Oruç Reis'in önüne düşüp, götürüp, Sultan Korkut'a buluşturdu.

Sultan Korkut, Oruç Reis için duâ etti:

"Allah Teâlâ seni kâfirler üzerine mansur eylesin" deyip, sırtını sığadı.

"Frengistan tarafına gidip orada korsanlık edin" dedi.

Kaza yıldırımı gibi

Oruç Reis de Sultan Korkut'a ve Piyâle Bey'e veda edip Foça'ya döndü.

O gece sabaha kadar ibadet ü tâat edip, sıdk ile, hâcetleri veren Cenâb-ı Hakk'a tazarru ve niyazda bulundu:

"Ya İlâhel Âlemîn! İzzetin, celâlin hakkıyçün ve habibin Muhammed Mustafa hakkıyçün ve cemi enbiyâ ve evliyâ hakkıyçün, ben zayıf kulunu din düşmanı olan küffâr-ı hâksâr üzerine mansur eyle... Fîsebîlillâh gazaya niyet ettim. Can ü başımı bu yola kodum... Bismillâhîrrahmânirrahîm. Tevekkeltü alâllah."

Oruç Reis, bir mübarek saatte gazaya teveccüh edip yola revan oldu. Önce Midilli'ye gelip sıla eyledi. Hepimiz Oruç Reis'in hasreti ile yanardık.

Bir gün iki gemisi ile çıkageldi. Birkaç gün kalıp hasret giderdik. Sonra yine gemisine binip gazaya yüz verdi gitti.

Gemileri öyle yürük çıkmıştı ki, koğduklarına kaza yıldırımı gibi aman vermeyip yetişirler; kaçtıklarını ise göz açıp kapayıncaya kadar bırakıp kaybolurlardı.

Her kim Âl-i Osman'dan dua alırsa

Günlerden bir gün selâmetle Pulya yakasına geçti. Orada av arayıp dolaşırken iki pâre barçaya rast geldi. Allah'ın yardımı ile aman zaman vermeyip kakıp aldılar. Venedik barçaları idiler. İçlerinden yirmidört bin altın çıktı. Beşte bir teknelerin hakkı çıktıktan sonra kalanı leventlere dağıtıldı. Âlet edevat alanın oldu. Kalan kâfirleri esir edip barçaları ateşe vurdular. İslâm askeri öyle tok doyum oldu ki ancak olur.

Hepsi zengin oldular. Nasıl zengin olmayalar ki, Âl-i Osman'dan dua almışlardır. Dünyada iksir dedikleri padişah duasıdır. Her kim Âl-i Osman'dan dua alırsa, şüphesiz tuttuğu iş kolay gelir... Zira onlar bir ulu ocaktır. Kim onlara yan bakarsa onun başı aşağı olur.

Oruç Reis, Pulya tarafında barçaları alıp Rumeli tarafına geçti. Eğriboz'a geldi. Burada Terzi Kayası denen limana girdi. Orada bir müddet yatmak istedi.

İşe bak ki, limanın ağzına gelince ne görsünler: Venedik küffârı gemilerinden üç pâre kalyon ile bir pâre barça varmış. Bizimkileri görünce hepsi bir araya gelip top ateşine

başladılar.

“İşte ayağınıza geldik, bizi alın!”

Oruç Reis’in gemileri geri çekilip, top altından çıkıp lenger-endâz oldular... Reis bunlara: “Ahd edelim, size zararımız dokunmasın” diye haber gönderdi. Amma kâfirler gemilerin limana girmesine razı olmadılar.

O zaman Oruç Reis yoldaşlarına:

“İşte gördünüz, bu gemiler top atıp bizi limana koymak istemezler. Bunların böyle yapmaktan maksatları şudur, bize şöyle demek isterler:

“Siz mücahid kimselersiniz. Gelip bir limanda hazır kâfir gemileri buldunuz. Niçin gelip almazsınız? Bu kadar deryalar geçer, serencamlar çekersiniz. Varıp bir şikâr buluncaya kadar canınız çıkar. Biz, işte ayağınıza geldik. Şimdi bizi alın!

Bize top atmaları, başlarına belâ satın almaktır. Hiç şüphe etmeyin ki, bunların kazaları yakındır. Zira, biz bu kadar: Ahd ü eman verelim, dedikçe bunlar bizi rencide ediyorlar. Vallahi ben bunlara, Allah Allah diye çatarım. Takdirde olacak ne ise o olur” dedi.

Asla göz açtırmadılar

Bunları demekten maksadı, leventlerin gönlünü yoklamaktı. Çünkü kâfir gemileri gayet ateşli ve donanmış idiler... Bu sözlerinin sebebini bilen yoldaşları ise bir ağızdan:

“Sen bilirsin! Sen ne edersen, biz onu hoş görür, ederiz!” dediler

Oruç Reis de:

“Allah cümlenizden razı ve hoşnut olsun oğullar! Benim de sizden beklediğim budur. Berhurdar olun. Dünya ve âhirette yüzünüz ak olsun!”diye cevap verdi.

Hemen sancaklar açılıp, Gülbank-i Muhammedî çekilip, toplar atıldı.

Kavi düşmanın, topuna tüfeğine bakmayıp, kulaklarını kasıp; varıp çattılar. Asla göz açtırmadılar.

İki taraftan hayli cenk oldu. Hakikaten, Oruç Reis’in dediği gibi, kazaları yakın olup, belâyı başlarına satın almışlar imiş.

Hak sübhânehu ve teâlâ inayet eyleyip dördünü de aldılar.

Dört tekneden ikiyüz seksenbeş kâfir esir aldılar. Cümlesi dörtyüzden ziyâde idi. Bu kadar ganimet malı teknelere doldurdular. Öyle ki tekneler kaplumbağaya dönüp kımıldamaya iktidarları kalmadı.

Hasılı şenlik ve şâdımanlık ile Midilli’ye geldiler.

Ağam Oruç’la buluşmamız

Ağam İshak ve sair akraba ile gidip Oruç Reis’i karşıladık. Öpüşüp koçuştuk, hâl ve hatır soruştuk; sanki leyle-i Kadr’e erdik.

Akraba ve taallukatımızdan gayri, vilâyetin bütün fakirlerinin ihtiyaçlarını da giderdi. Yetim oğlanları giydirip sünnet ettirdi. Yetim kızları ere verip evlendirdi. Rodos’ta

esir iken birlikte tuz ekmek yediği yarenlerinden vesâir ümmet-i Muhammed esirlerinden ikiyüz kadarını satın alıp kurtardı.

Bir ay miktarı Midilli'de yanımızda kaldı. Hemen hareket edip, İzmir'e doğru gidip varıp, Sultan Korkut'a ve karındaşlığı Piyâle Bey'e buluşup görüşmeklik için can atıp dururdu.

Bu sırada bir haber geldi. Bu haberden Sultan Selim hazretlerinin tahta cülûs ettiği, karındaşı Sultan Korkut'un ise canından korkup firar eylediğini öğrendik... Oruç Reis, Sultan Korkut için çok üzüldü.

Biz ise büyük karındaşım İshak'la söz birliği edip, Oruç Reis'e nasihat eyledik:

"Karındaşımız Oruç! Şimdiki halde buralarda durman senin için büyük hatadır. Var sen bu kışı İskenderiye'de kışla. Ne olur ne olmaz! Biz seni habersiz komayız. Kim bilir, belki bu tekne Sultan Korkut'undur diye, tekneyi ve kazandığını alırlar."

Oruç Reis Mısır'da

Oruç Reis bizim sözümüzü dinleyip, kabul eyledi. Veda edip, bir mübarek saatte Midilli'den kalkıp gittiler. Kerpe adası önünde bir barça aldılar. Ertesi günde altı tane daha aldılar... Aktarmaları yedi olup bu şekilde İskenderiye limanına gelip dahil oldular.

Mısır Sultanı'na Oruç ve Yahya Reislerin yedi kıta aktarma ile geldikleri haber verildi.

Oruç Reis isem, Payas körfezinde telef olan onaltı pare tekne sebebiyle, Mısır Sultanı'ndan pek gayet sıkılırdı.

Eğer biz "Var İskenderiye'de kışla" demiyeydik, İskenderiye'ye gitmezdi. Hemen bizim sözümüzü tutmak için vardıydı.

Oruç Reis, ganimet tuhfelerinden bir azim hediye düzdü ki, ancak olur. Dört bâkire kızoğlan kız ve dört müstesna esir gulâm ile birlikte hepsini alıp ayakdaşı Yahya Reis ile beraber büyük alayla Mısır'a çıkıp varıp Mısır Sultanı'na buluştular.

Oruç Reis ve ayakdaşı Yahya Reis, Mısır Sultanı'nın yanına varınca peşkeş hediyelerini yollu yolunca verdiler. Mısır Sultanı'nın katında azim makbûle geçti.

Öyle ki, evvel Oruç Reis, Mısır Sultanı'ndan hicap eder iken, şimdi Sultan ondan hicap eder oldu. Reisleri konuklayıp izzet ve ikramda bulundu. Üç gün şah sofraları döşenip, yenilip içildi, rahat kılındı.

Üçüncü gün Mısır Sultanı:

"Ey Oruç Kaptan! Sana biraz hatırım kaldı idi. Amma yine affeyledim. Zira, Hak Teâlâ hazreti, affedici kullarını severmiş. Bolay kim biz günahkâr kullarını dahi sevdiği kullarından eyleye..." deyip, sadede girdi ve dedi ki:

"Biz seni on altı pare teknenin üzerine serasker nasbedip, kereste için göndermiş idik. Düşman baskın verip telef eyledi. Elhamdülilâh ki bir ümmet-i Muhammed'in bile burnu kanamayıp kurtuldular. Bu bize Hak tarafından büyük bir nimettir... Amma, sonra yanıma gelmediğinden bir miktar üzülmüştüm. Şimdi affeyledim. Hemen sağ ola-

sın.”

Sultanın fermanı

Mısır Sultanı, Oruç Reis’in böylece hatırını aldıktan sonra, getirdiği hediyeler mukabili birkaç misli mükâfat verdi.

İskenderiye serdarına da bir emir yazıp buyurdu ki:

“Oruç Kaptan’ın ve arkadaşı Yahya Kaptan’ın üzerlerinden geçen kuşun kanadını kesesin. Her ne lâzım olur ise veresin. Kaptanlar için konak ve leventler için kışla tâyin edesin. Yiyecek ve içeceklerini gereği gibi, gerek kaptanların ve gerek leventlerin, veresin.”

Bunları sıkıca yazıp tenbih eyledi. Reisler Mısır Sultanı’nın yanında onbeş yirmi gün eğlendiler.

Bir gün Oruç Reis, Sultan’a:

“Sultanım! Gelmek irâdet, gitmek icâzet... Eğer izn-i hümâyununuz olursa, varalım İskenderiye’de işimiz üzre olalım” dedi.

Mısır Sultanı dahi pek mâkul bulup bunlara izin verdi. Onlar da Şah’a veda edip İskenderiye’ye döndüler.

İskenderiye’den sefer

Daha reisler gelmezden evvel, Sultan’ın İskenderiye serdarına yazdığı emir gereğince, kaptanların konaklarını ve leventlerin kışlalarını silip süpürüp pâk edip döşemişlerdi.

Hepsi yerlerine yerleştiler. Vakitlerini yeme içme, tâat ü ibadet, zevk ü safâ ve kendi işlerini işleyerek geçirip baharı bekler oldular.

Kış geçip, bahar günleri gelince, Oruç Reis ve ayakdaşı Yahya Reis teknelerini kalafat edip yağladılar. Erzaklarını gereği gibi alıp hazır oldular.

Sonra Mısır Sultanı'na şöylece bir nâme yazdılar:

“Benim Efendim Sultanım hazretleri,

“Hak Teâlâ ömr-i devletinizi ziyâde eylesin. Sâyenizde yedik içtik, gülüp oynadık. Serdar Ağa duacınız, her levâzımâtımızı gereği gibi veriyor. Devlet-i aliyyenizde bu kullarınıza ve levent gazilere bir kıtlık çektirmedi. Sultanım efendim hazretlerinin tenbihlerinden ziyade izzet ü ikramda kusur komamışlardır.

“Teknelerimizi yağlayıp hazırlandık, cihad ve gazaya açılmak üzereyiz. Bu mücahid kullarınızı hayır dualarınızda unutmayınız.”

Kıbrıs açıklarında

Bu nâmeyi yazıp Sultan'a yolladıktan iki üç gün sonra, kendileri de kalkıp gazaya müteveccih oldular.

Güzel günlerde Kıbrıs üzerine vardılar. Bir günde beş adet Venedik marcelyanası aldılar. Yükleri çuha, tüfenk demiri ve pireşe tabancalısı ve çerçi pusadı idi.

Elhasıl, yirmibirinci günü Cerbe adasına vardılar. Mezkûr malları değeri değmezine Cerbe bezirgânlarına sattılar, gazilere pay eylediler. Pay başına, yirmibeşer zirâ' Venedik sayası olmak üzere çuha ve ikişer çift tüfenk ve

ikişer çift pireşe tabancalısı ve yüz yetmiş birerbuçuk altın aldılar. Gaziler kâfirden aldıkları ile öyle tok doyum oldular ki, ancak olur.

Oruç Reis, Cerbe'den İskenderiye'ye giden bir gemi bularak, bununla, Mısır Sultanı'na en güzellerinden hediyeler gönderdi. Sultan bu hediyeleri alıp, Reis'in muhabbetnâmesini okuyunca dünyalar onun oldu:

"Dünyada nimet hakkını gözetir ve iyilik bilir bir adam varsa, oğlum Oruç Kaptan vardır" diyerek, dualar etti. Muhabbeti bir iken bin oldu.

Oruç Reis ile ayakdaşı Yahya Reis yine gazaya azimet ederek, Kalevra Papa taraflarında gezip beş on parça daha aldılar. Salimen yine Cerbe Adası'na geldiler. Burada ganimetlerini satıp zevk ü safâlar eylediler.

Sultan Selim Han

Sultan Selim Han hazretleri tahta geçip oturdukdan sonra karındaşı Korkut'u aramadık yer komadı, bulamadı. Sonunda ince donanmayı Akdeniz'e salmaya karar verdi. İstedi ki denizi gırbaldan geçirip tecessüs edeler. İhtimal ki Korkut'u bir yerden bir yere geçerken ele geçireler.

O zamanlarda Kaptan Paşa, bostancıbaşılıktan çıkma İskender Paşa idi. Gayet zalim adam idi. Akdeniz'e çıkıp deryada iki kürekli kayık gezdirmezdi. Bakıp teftiş ederdi.

Ben de bu ahvali duyunca:

"Şimdi denizde gezecek zaman değildir!" diye, tekneme buğday yükledim, Trablus'a gittim. Orada buğdayı siyah arpa ile değişip Preveze'ye geçtim. Orada hem karaları hem teknemi sattım. Yerine at, kısrak, katır alıp Maşkulur

pazarına gelip iki misline satıp savdım.

Tekneye âşık oldum

Sonra Preveze karşısında olan Ayamavra'ya geldim. Burada karada hazır yeni yapılmış daha derya yüzüne inmemiş, yirmi dört oturaklık bir yeni tekne buldum. Sahibi merhum olmak ile karada kalmış imiş.

Amma bir nâzenin tekne ki, ancak bu kadar olur. Belki âlemin Behzâd'ı tasvirini edemez.

Ben bu teknenin âşık-ı üftâdesi oldum. Teknenin etrafında kısa bağlanmış buzağı gibi dolaşıp yatar oldum.Ben bu halde iken teknenin mimarı görüp geldi.

Ustabaşı beni alıcı gözü ile tekneye bakar gezer görünce "Her kişiye sorma aslın, bakışından bellidir" fehvasınca, benim reis olup, muradımın bu formaya göre tekne yaptırmak olduğunu tahmin etmiş.

Nezaketle yanaşıp, aşağıdan yukarıdan sohbete girişti.

Sonra:

"Anlarım ki, sultanım hazretleri deniz adamına benzersiniz. Nasıl tekneyi beğendiniz mi?" dedi.

Ben de:

"Pek ziyadesiyle beğendim. Bir yerinde bir kusuru yoktur. Allah sahibine bağışlasın" dedim.

O zamana kadar teknenin sahipsiz olduğundan haberim yoktu. Meğer sahibi Fettah Kaptan namıyle maruf bir mücahid gazi imiş. Ömrü vefa etmeyip merhum olmuş. Tekne varislerine kalmış, onlar da ustaya "müşteri çıkarsa satıveresin" diye ısmarlamışlar.

Ben tekneyi yapanın bu adam olduğunu bilmediğimden:

"Acaba bu tekneyi hangi usta yaptı? Bu kalıpta bana da bir tekne yapsın isterim" diye sorunca, adam ustanın kendisi olduğunu ve teknenin böylece satılık bulunduğunu anlattı. Sonra benimle sahipleri aramıza girerek tekneyi bütün takımları ile birlikte altı kese akçeye bana alıverdi.

Bu gemiye sahip olduğuma pek sevindim. Tekneyi güzelce yağlatıp yükletip Cerbe'ye gittim.

GAZÂ NİYETİNE!

İkinci Bölüm

Cerbe'de karındaşım Oruç Reis'i bulunca dünyalar benim oldu. Görüşüp konuşup hal hatır soruştuk. Büyük karındaşımız İshak'ın ve sair akraba ve taallukatımızın selâmlarını söyledim. Vatan-ı asliyesinin haberleri ile onu tazelendirdim.

Türk yerinin havadislerinden ve Sultan Korkut'un kemâl mertebe dikkat ile teftiş olunup aranmasından haber verip karındaşımı âgâh eyledim.

Her ikimiz de:

"Türk yerleri karışıktır, varır Tunus ocağına gideriz. Orada birkaç zaman eğleniriz. Hem de bakarız eğer orası kemanımıza gelirse, orada yerleşiriz. Ömrümüzü gaza yolunda sarfederiz. Çünkü işin sonu nasılsa ölümdür. Bari bu yolda, cihad-ı fîsebîlillâh, canımızı Cenâb-ı Hakk'a teslim kılarız" diyerek, bu karar üzere olduk ve bu şekli en güzel bulduk.

Tunus Beyi'ni ziyaret

Yahya Reis de beraber olarak üç pâre tekne ile Tunus'a geldik.

Meğer Tunus Beyi, deryadan bir ganimet gelse, devede kulak göstermeyip, gazilerin elinden zorla çeker alırmış.

Bunu duyunca, üçümüz birleşip anlaşıp Tunus Beyi'ne ziyarete gittik. Kıymetli peşkeşler verdik. Sonra aşağıdan yukarıdan sohbete girdik.

Bey'e dedik ki:

“Sultanım hazretlerinin güzel vasıflarını ve adaletini işittik. Ocağının iyi adına geldik. Mâkul ise şurada bize de bir yerceğiz gösteriniz. Gaza edelim, Ümmet-i Muhammed’in fakir fukarası da ganimet malından faydalansın, siz ve biz de duaya mazhar olalım.”

Bunun üzerine Tunus Beyi:

“Pek mâkul. Hoş geldiniz, safa geldiniz Kaptanlar. Ocak sizindir” diyerek bize çok izzet ü ikramda bulundu, hatırlarımızı aldı.

Halk-ul Vâd burcu

Bize Halk-ul Vâd diye anılan burcu kışla olarak bıraktı. Üçümüzü de yüksek ulûfe ile yazıp tayınlarımızı verdi. Biz de Bey ile ahd ü emân eyledik.

Buna göre:

“Allah Teâlâ ganimet-i küffârdan her ne ihsan ederse sekizde birini pencik, ellide birini liman hakkı diye verelim.

Bu minval üzere razı isen, inşallah vilâyetin mâmur olmasına elimizden geldiği kadar çalışırız. Ve eğer istemezseniz ona göre cevap isteriz” dedik.

Tunus Beyi ise:

“Behey oğullar! Tek hemen Allah Teâlâ size selâmet ve ganimet ihsan eylesin. Bana verilmesi âdet olan şey bile size sıhhatler olsun” dedi.

Bu minval üzere kavl ü karar eyledik.

Bunun üzerine kışı geçirmek için Halk-ul Vâd denen burca yerleştik. Tekneleri ölü denize bağlayıp mühimmat-

larını mahzenlere doldurduk. Kendimiz zevk ü safâ, ibadet ü tâat ile vakit geçirdik.

Bir yürük korsan perkendesi

Bahar gelip nebâtat âlemi yeşillerle müzeyyen oldukta, gayri tekneleri kalafat edip yağlamaya başladık.

Üç pâre bizim, iki pare de Tunus teknesi olmağın cümlesi beş pâre tekne hazır oldu. Bir mübarek saatte gazaya teveccüh edip yola çıktık.

Benim teknemin önüne, yürüklükte iz kor yok idi. Cümlesinin başında giderdi.

Gezerek Sardunya adası üzerine vardık. Orada bir korsan perkendesi aldık. Onu da donatıp kendimize ayakdaş eyledik. Elli kâfir esir aldık. Eğer benim tekne olmayaydı, bu perkendenin tutulması mümkün olmazdı.

Bu perkendenin ne kadar yürük olduğunu şuradan anlamalı ki: Ben yetişip, çatıp, döğe döğe bi-avn-i Hudâ mayna ettirip aldım. İçine aktarmacı koyup, perkende ile birlikte dönüp, ayakdaşların yoluna çıkıp, forsa da kullandığım halde ancak fecir vaktinde onlarla buluşabildim... Kâfir teknesini kovalarken bu kadar açılmışız.

Oruç Reis, Yahya Reis ve Tunus teknelerinin reisleri sandal indirip benimkine geldiler.

“Gazanız mübarek olsun!” dediler.

O gün sofra kurup, yiyip içip, gülüp oynadık.

Keşiş dağı gibi barça

Biz böyle benim teknede zevk ü safâmızda iken, nerden çıktıysa, büyüklükte Keşiş dağı gibi bir barça zuhur etti... Rüzgâr üstünde bizden yana gelirdi. Rüzgâr altına geçince ardınca gitmek için herkes gemisine geçti.

Benim, Deli Mehmed Reis namında bir eski kafadar dostum vardı. Onu, aldığım perkendeye reis eylemiştim. Gayet gemici ve bahadır bir yiğit idi. Hasılı benim tutar elim ve görür gözüm idi... Ne çeşit bir Deli Mehmed olduğunu burada da gösterdi.

Reisler, teknelerine gitmek için davrandıklarında, bu Deli Mehmed ayağa kalkıp:

"Ey kaptan babalar! Eğer emriniz olursa, şu barçaya ben duacınız gideyim. Siz zevkinizde olunuz" dedi.

Onlar da:

"Pek mâkul Deli Mehmed! Var Allah yüz aklığı müyesser ede!" dediler.

Amma barça hayli uzayıp, teknesini saklamalı olmuştu. Deli Mehmed dahi iki çemberi yisa edip apazlamadan, barçanın ardınca aç kurt koyuna salarcasına salıp, bir ânın içinde Deli Mehmed de tekneyi saklamalı oldu.

Ağamın kumandayı bana bırakması

Biz de dört tekne ile az yelken açıp âheste âheste onun kaybolduğu tarafa doğrulduk. Hem yolumuza gider hem de Deli Mehmed'i nezâketle korurduk.

Kumanda benim elimde idi. Ağam Oruç Reis yaşça benden büyük olduğundan kumandayı ona verdikse de, Ağam:

“Senin derya işlerinde malûmatın benden çok ve tedbirin de ferasetin de benimkinden artıktır.”

Diyerek gönül rızası ile kumandayı bana bırakmıştı... Biz Deli Mehmed’in ardınca âheste âheste gide duralım. Acaba bu sırada Deli Mehmed’in ahvâli ne idi?

Kâfirlerin cümlesi kaçmış

Deli Mehmed barçaya yetişmiş, içinden kimse görünmemiş. Barçaya çatıp yukarı çıkmışlar. Bakmışlar ki kâfirlerin cümlesi kaçmış, dümeni bağlamışlar.

Deli Mehmed ve leventleri de barçaya geçip, kendi gemilerini barçanın kıçına bağlayıp yelkenleri kandilisaya bağlayıp suyumuza gelip bizi bekler olmuşlar. Barçanın yükü ise buğday imiş.

O sene Tunus’ta buğday yoktu. Bizim tekneler barçanın yanına varınca Deli Mehmed’i selâmlayıp:

“Gazan mübarek olsun!” dedik.

Yükünün buğday olduğunu öğrenince çok ferah ettik.

Aktarmayı ertesi gün Tunus’a göndermeye karar verdik. O gece tekneli teknesine gitti.

Hikmet-i Hudâ, sabahleyin iki barçaya daha rastlayıp, onları da aldık. Birisi bal, zeytin, peynir ve birisi Cenova’dan çıkma kemha ile tüfenk demiri yüklü idi. Elhasıl her şeyden birer miktar alıp, kırk ambar haline geldik.

Tunus’a üç tane dağ gibi aktarma ve bir korsan perkendesi dolu ganimet ile bocalayıp, selâmet ve ganimetle yirmi bir günde vardık. Toplar, tüfenkler atarak,

şenlik ve şâdımanlık ile gelip dâhil olduk.

Buğdayı fukaraya dağıtmamız

Bütün gaziler tok doyum oldular. İçinden penciği ve liman hakkını çıkarıp geri kalanını karındaşlar gibi pay eyledik. Buğdayın ise yarısını tekneler için alıkoyup öteki yarısını fakir fukaraya sadaka dağıttık. Öyle ki Tunus'un fakiri fukarası:

"Allah size yardım etsin, ey mücâhidler!" diye alkış edip:

"Allah Teâlâ bu gazileri rahmet gönderdi. Gelişleri beldemize rahmet oldu" derlerdi.

Dört ayakdaş reis, o kış da Tunus'ta kışlayıp baharı bekledik. Bahar günleri gelip, âlem yeşillikle müzeyyen oldukta, teknelerimizi kalafat edip yağladık. Mübarek bir saatte beraberce kalkıp sefere açıldık.

Asker dolu bir barça

Onüçüncü gün deyince İspanya yakasına gider bir barçaya rastladık. Sultat yüklü idi. İçinde iki büyük kâfir varmış. Her biri bir vilâyete zâbit gönderilmiş imiş. Barçada en az üç dört yüz kâfir var idi.

Barça bizim tekneleri köpek yerine saymayıp yoluna devam etti. İçinde sultat çok olduğundan çekinmezdi.

Hemen Oruç Reis'e varıp, yanaşıp selâmladım:

"İnşallah karındaş, nasibimiz budur. Hemen seninle sancaktan, Yahya ile Deli Mehmed iskeleden gidelim. Hayır ola!"dedim.

Öylece yaptık. Allah'ın izniyle rüzgâr da kesilip süt limanlık oldu. Hemen nusret-i Hudâ ve mucizât-ı Mustafa, altın işlenmiş ibrişim sancaklarımızı dikip, toplarımızı attık. Gülbank-ı Muhammedî çekip vogavento edip barçanın altına sokulduk.

Kâfir üzerimize öyle bir ateş açtı ki, tarif olunmaz. Dört tekneden yetmiş seksen adam şehid oldu

Sözü uzatmayalım iki tekne sancaktan iki tekne iskeleden altı kere çattık. Altısında da kâfir, tekneleri geriye püskürttü. Yedinci defada güç belâ fetih müyesser oldu. Barçayı aldık, amma gazilerin analarından emdiği süt damaklarından lezzet verdi. Dört tekneden yüz elli şehid ile seksen yaralı vardı.

Oruç Reis'in yara alması

Barçada dahi gemici sultat, beşyüz yirmibeş kâfirden yüzseksenüç kâfir ve iki zabit sağ kalmışlardı. Geri kalanı hep cehenneme gittiler. Bu gazada Oruç Reis de öldürücü yara aldı. Savuşturuncaya kadar çok zahmet çekti.

Barçayı zapt ettik, içine aktarmacı koyup otuz üç günde Tunus'a döndük. Tunus halkı ettiğimiz bunca bahadırlıkları görüp tahsin eylediler.

Aktarmada olan eşyayı çıkarıp satıp, yine karındaşlar gibi pay eyledik. Barçadan ayrıca bir kızoğlan kız, yetmiş seksen papağan, onbeş yirmi doğan, zağar ve samsum çıkmıştı. Bunları hepimiz adına Tunus Beyi'ne hediye verdik. Azim makbule geçti.

Kâfirlerin telâşı

Ele geçirdiğimiz barçanın haberi kâfir yakasına vardıkta, o iki büyük kâfirden ötürü yas ve matem eylediler. Hızır ve Oruç Reis isimleri, kâfir yakalarında nâm ü şan vermeye başladı.

Büyük kâfirler ve kaptanları bir araya gelip, aralarında müşavere eylemişler:

“Hristiyan düşmanı iki yılan peyda olmuş, ikisi de bir karındaş imiş. Birisine Hızır Reis ve birine Oruç Reis derler imiş. Şimdi yılan ejderha olmadan başlarını ezmeye bakalım. Yoksa bunlar gittikçe kalınlanırlar. Sonra iş müşkül olur” demişler.

Bu fikri isabetli bulup on tane mükemmel kadırga donatıp, içine yarar sultatlar koyup çıkmış, Cenova taraflarına doğru gitmişler.

On perkende bizi ararmış

Biz ise bahar gelince âdet üzere tekneleri yağlayıp, dört tekne ayakdaş olmak üzere, Tunus’dan ayrılıp “Cihad fî sebîlillah” gaza için denize açıldık. Niyetimiz Cenova taraflarına doğru gitmekti.

Amma gör hikmeti sen ki, bizi bir fırışka gündoğrusu poyraz alıp götürdü. Biz de önüne düşüp gittik.

Cezayir’e yakın Becâye denen kalenin açığında Delikli Taş denen mevkide lenger - endaz olup orada yattık.

Bu sıralarda kâfirler de Cenova tarafına gitmiş, bizi bulamamışlarmış. Arar dururlarken, bizleri Becâye’ye getiren fırışka gündoğrusu poyraz kâfirlere de erişip, onları da Becâye semtine getirdi.

Birden, on parça büyük perkendenin görüne düştüğü haber verildi. Bunların bizi arayan korsanlar olduğunu anladım.

Reislere:

"Şimdi bu kâfirlere kaçamak yüzü gösterip, top altından gereği kadar denize açıldıktan sonra hücum etmek lâzımdır. Kazlar ne kadar çok olsa da hepsine bir şahin yeter, demişler" dedim.

Muvafık görüp, hepsi hemen demir alıp, yelken kürek kaçmaya başladılar.

Kâfirler bu hâlimizi görünce:

"Bre medet kaçtılar!" diye, acı acı koğmağa başladılar.

Kâfirleri kâfi mertebede denize çekince bir dönüş döndük ki, neye uğradıklarını bilemediler.

Kapudâneyi almamız

Kazâ-yı âsumânî gibi üzerlerine çullandık. Ben kapudânesine çattım. Gazilere Allah'ın yardımı ile fethettik.

Oruç Reis de birini aldı.

Yahya ve Deli Mehmed Reisler de birerleş aldılar.

Hâsılı kâfirlerden dördünü aldık. Altısı firar edip kaçtılar. Varıp Becâye kalesinin altına sokulup yattılar.

Biz de yine selâmet ve ganimetle eski yerimize döndük. Fakat Oruç Reis gazaya doymamış olacak ki:

"Bir iki yüz kadar gazi ile karaya çıkıp, kale altına saklanan kâfir teknelerini dışarı çıkarayım." dedi.

Becâye önünde savaş

Fakat, ben onun bu fikrini beğenmedim ve:

"Gel karındaş, bu sevdadan vazgeç. Zira bu kale altında bir yüz karalığı olma ihtimali vardır. Şimdi Hak Teâlâ'nın bu lütfu ihsânına çok şükürler edelim. Çünkü bu kâfirler bizim için bilhassa donanıp, bizi aramaya çıktılar. İşte Allah'a şükür dördünü alıp altısını kaçırdık. Gel karındaş! Bu bize Cenâb-ı Hak tarafından büyük nusrettir. Bunun şükründen dilimiz âcizdir... Hem dün gece karışık rüyalar gördüm. Şöyle ki: Senin teknenin alemi başaşağı olmuştu. Ben yine kaldırıp yerine diktim. Şimdi bu hayra alâmet değildir" dedim.

Fakat:

"Olacak olsa gerek çâr ü nâçâr.

"Gerek kalbin gen tut, gerek dar."

Oruç Reis'e söz kâr etmedi.

"Elbette çıkarım!" dedi.

Oruç Reis'in tuzağa düşmesi

Oruç Reis iki yüz levent gazi alıp karaya çıktı. Kâfir gemilerine varıp baktılar ki, içlerinde kimse yok. Altı pare kefere teknesinde bir kimse göremediler. Kale yakın olduğundan kâfirlerin teknelerini bırakıp, Becâye kalesindeki kâfirlerin yanına firar ettiklerini tahmin ettiler. Tekneleri çıkarmaya karar verdiler.

Meğer tekne kâfirleri, kaledeki kâfirlerle meşveret etmişler imiş:

“Şimdi bu haydutlar, bizim dördümüzü aldılar. Onlar kanmamışlardır. Varalım altısını da alalım diye, ya tekneleri ile denizden yahut asker döküp karadan bize sarkıntılık edecekleri muhakkaktır. Şimdi siz kalede, biz teknelerde hazır bulunalım. Geldiklerinde birer alabanda vuralım. Azizlerin himmetiyle çok haydut helâk edip, ayakdaşlarımızın intikamını alalım” diye kavil etmişler.

Oruç Reis ve gaziler:

“Teknelerde kimse yok” diye yürüyünce, kâfirler gerek teknelerden, gerek kaleden topla karışık, öyle bir kurşun alabandası vurdular ki, ancak olur.

Gazi karındaşlarımızın elli altmış kadarı şehid, bir o kadarı da mecruh düştü. Öyle bir şaşkınlık oldu ki, anlatılamaz.

Oruç Reis, koluna bir misket dokunup, ağır yaralandı ve kendinden geçti. Sağ kalanlar da ne yapcaklarını şaşırdılar. Nitekim: “Sürahi kırılırsa kadeh ortada kalmaz; ey saki, baş gitse ayak pâyidâr olmaz” demişler.

Kâfirleri bir kırış kırdık ki

Kıyıdaki hâli deryadan seyredip dehşete düştük... Baktım ki iş işten geçmiş, belâ deryası hadden aşmıştır. Hemen can başıma sıçradı. Teknelerden üç dörtyüz bahadır gazi yiğitle beraber karaya çıkıp yetiştik.

Dalkılıç, âteştâb olup, kâfir-i ebedîleri öyle bir kırış kırdık ki, kıra kıra mel’unları kale kapısına dar soktuk.

Üç yüzden fazla kâfir-i bîdinleri kılıçtan geçirip, yüzelli kadarını da diri tutup esir eyledik.

Sonra altı pâre kâfir teknesini de kıyıdan çıkarıp, kendi gemilerimizin yanına aldık. Kâfirler, bu gemileri "bâri batıralım" diye kaleden o kadar top attılar, rast getiremediler.

Şimdi gemilerimiz on dört pâre olup, sonu yine -elhamdülillâh- güzel yüz aklığı oldu.

Amma karındaşım Oruç Reis'in kolcağızı gitti ve bu kadar tüvânâ gazi yiğitler şehid oldu. Amma çare ne! Hüküm vâhid ve kahhar olan Allah'ındır, deyip, ondan gelen kazaya razı olduk.

Oruç Reis'in yarasını, cerrah hoşça sarıp tımar etmeye başladı. Amma gün günden Oruç Reis'in ızdırabı artıp, hâli fenalaştı. Kolu bozulmaya yüz tuttu. O zaman cerrahlar bana gelip:

"Sinyor kaptan! Eğer karındaşının o kolu kesilmezse, hesabını boynumuza alamayız. Sonra bize bir şey demeyesin. Zira kemik kararmış." dediler.

Kestirmeye razı olamadım. Maksadım Tunus'a varıp orada tımar ettirmekti. Hele Hakk'ın yardımıyla üçüncü gün

Tunus'a vardık.

Tunus halkı bu gelişimizi görünce şaşırıp, bir hayli korkmuşlar...

Haçlı putlu on dört tekne

Tunus halkı on dört tekne ile geldiğimizi görünce korkmuşlar:

“Bunlar dört gitti on dört geldi!” deyip, on tanesinin aktarma olduğuna inanmamışlar.

Böyle zannetmekte hakları da vardı. Çünkü karındaşım Oruç Reis’in kolcağızı bu kazaya uğradığından beri, gece gündüz içim yanar, ah ederdim.

“Bu kâfirlere rast gelmeyeydik” diye mahzun olurdum.

Bu sebepten, Tunus’a girerken teknelere sancak bile açmayıp, hemen hırsız gibi sessizce girdikti.

Bu hâl Tunus halkı arasında dedikoduya sebep olmuş. On dört pâre gemileri armada olmak üzere sancaksız görünce:

“Acaba bunlar Müslüman tekneleri mi?” diye şüphede kalmışlar.

Benim teknenin kıçında sinyal vardı.

Bu nişanı görünce:

“İşte Hızır Reis’in teknesi!” derlermiş amma emin olamazlarmış. Çünkü on pâre aktarmalar hep haçlı putlu kâfir tekneleri idi.

Tekneleri demirleyip kıyıya çıkınca, işi anlamışlar:

“Hızır Reis’in gerek gün günden artan bahadırlığına ve gerek karındaşına olan sadakatine tahsin ve âferinler. Hakkâ ki karındaş olunca böyle gerektir” demişler.

On pâre aktarmadan, mürd olan ve kaçanlardan başka, dörtyüz yirmibeş esir götürmüştük.

Oruç Reis'in kolunun kesilmesi

Karındaşım Oruç Reis'in hali iyi değildi.

Cerrahlara haber verdirdim ki:

"Karındaşımın kolunu kesmeden iyi eden, eğer esir ise azattır. Ayrıca istediği on esiri de kurtarsın... Eğer esir değil kendi başına ise, mizan çekisinin bir tarafına kendi otursun, öbür kefesine altın koyayım. Ağırlığınca mal vereyim..."

Bu sözüm üzerine gerek Müslüman, gerek kâfir cerrahlardan herkes, gelip baktılar olmadı.

"Kesmekten başka ilâcı yoktur" dediler.

O zaman izin verdim. Oruç Reis'in kolcağızını kestiler. Tımar ettiler, iyice oldu.

Bir gün kolu kesilmiş, döşekte yaralı yatan karındaşımın karşısında hıçkıra hıçkıra gözlerimden bârân-ı belâ gibi yaşlar revân oldu. Oruç Reis dahi benim ağladığımı görünce durmayıp ağlamaya başladı.

Sonra:

"Ey gözümün nûru Hızır'ım! Niçin böyle ah edip ağlarsın, ben kolsuz karındaşın için ciğerini dağlarsın! Allah'ın verdiğine merhaba! Takdir-i Rabbânî böyle imiş. Onun kazası geri çevrilemez ve hükmüne mâni yoktur. Elimizden ne gelir. El-hükmü billâh!. Elhamdülillah ki gaza yolunda oldu. O saadet bana yeter! Nolaydı, o zaman sen karındaşımın sözünü tutaydım..." dedi.

Sonra yine:

"Hata söyledim, karındaş estağfirullah!.. O zaman senin sözünü tuttuğum takdirde bile, sonunda yine böy-

le olacakmış. Orada olmasa bile başka yerde takdir-i ezelî yerine gelirdi... Hoş, şimdi bununla geçmiş ola...” diyerek hatırımı teselli eyledi. Onun ilmi benden fazla olup, âlim kişi idi.

Elhamdülillah, yarası iyileşip ayağa kalktı. Sıhhati eskisi gibi oldu.

Endülüslü Müslümanlar

O kışı da Tunus’da geçirdik. Bahar günleri gelip, yeryüzü yeşil nebatlar ile müzeyyen olup, gazilerin gönülleri bülbüllerin feryadı gibi, cihad için cûş u huruşâ geldiği zaman yine deryaya açıldık.

Dört kendi teknemiz ve dört de aktarmalardan sekiz pâre tekneyi yağlayıp hazır ettik ve bir mübarek saatte kalkıp gazaya gittik.

Muvafık bir rüzgâr ile İspanya yakasında Gırnata denen mahalle vardık. Bir burnun ucunda gizlenip yattık.

Gırnata denen dağda Endülüslüler olurdu. Endülüslüler ol kimselerdi ki: Resûlullah sallallahu aleyhi vesellemin ashâbı varıp oraları feth eylediklerinde, ümmet-i Muhammed’den canları isteyen pek çok Müslüman orada kalmış idi.

Sonra kâfirler bir fırsat bulup memleketi tekrar Müslümanların ellerinden almışlar. Mescidleri yıkıp yerine kilise yapmışlardı. Kendilerine baş eğen Müslümanları haraca kesip, eğmeyenleri katl etmişlerdi... Rahmetullahi aleyh.

Müslümanlar yer altında mescidler yapıp gizlice namaz kılıp ibadet ederler idi. Oğlancıklarına Kur'ân öğretip gizlice okuturlardı.

Kızları olunca, kâfirler zorla ellerinden alırlar, İslâm çoğalmasın diye birbirine verdirmezlerdi.

Namaz kılıp, oruç tutup, Kur'ân okuduklarını bilirlerse, aman zaman vermeyip ateşte yakarlardı.

Hâsılı bu Müslümanlar nice nice cevr ü sitemler çekerlerdi. Âl-i Osman Padişahından bunlara bir medet olmadı.

Bu adamlar sahabe-i güzîn silsilesinden idiler. Nice nice okunan tefsirler bunların telifleri idi.

Sonraları bunlardan nicelerini teknelere doldurup Arap yakasına döktük. O zamanlarda olan ahvaller de inşallah yerinde zikr olunur.

Sekiz pâre teknemiz ile o tarafları yakıp yandırdık. Küffâra çok zararlar verdirdik.

Flandıra Beyi'nin barçası

Günlerden bir gün el-Emâriyye önlerinde gezerken, yedi kıta barçaya rast geldik. Rüzgâr gâyet çok olduğundan birine yetişip alakoduk. Ötekiler firar edip kaçtılar. Amma alakoduğumuz barça gayet ulu barça idi. İçinde çok mal ve büyük kâfirler vardı. Yedisi de Hint'ten gelirlermiş.

Meğer bu yedi barça Flandıra Beyi'nin imiş. Altısı selâmetle varıp, yedincinin alındığı haberini götürdüklerinde, kâfirler, itler gibi ürüşüp, eşekler gibi çığrışmaya başlamışlar. Yas ve mâtem girdabına gark olup batmışlar.

"Şimdiden sonra, bu haydutlar bu vilâyetleri öğrendiler, gayri bize rahat yoktur. Hemen bolay kim, nursuz ve pirsiz ol diyavololardan hakkımız alına" demişler.

Biz ise, aldığımız barçayı Tunus'a götürmek için Deli Mehmed Reis ile Yahya Reis'i tâyin edip gönderdik. Altı pâre tekne ile kaldık. Beş on gün daha gezip biz de Tunus'a doğru dönüş edecektik.

Minorka adasında

Minorka adasına geldik, boş bir tarafına lenger-endaz olup yattık.

Bu arada kâfirler bizden haber almışlar:

"Ha fırsat ganimettir, varalım bastıralım!" diye karar vermişler.

Biz de kâfirlerin hilelerini duyduk. Demir alıp adanın güneydoğusundan yana baş vurup, dört tarafı vardiya edip gözettik.

Ol arada kâfir çobanları koyun güdüp gezerlerken, bizim tekneleri görünce koyunları sürüp dağın öte yanına götürdüler. Görünmez oldular.

Gazilere:

"Gelin gaziler, sizinle bugün bir kara gazalığı eyleyelim. Altı tekneden onar adam taşra çıkıp, hem cihad-ı fî sebîlillah gaza edin hem şu koyunları sürün getirin. Çoktan beri et yemedik. Şurada bir kebap edelim" dedim.

Zira Tunus'tan çıkalı elli altmış gün olmuştu. Hem azıklarımız bir miktar elin ayağın çekmişti. Hem yattığımız yarda bir pınar suyu kaynayıp akıyordu ki, âb-ı hayattan

nişâne verirdi... Muradım bir kebap çevirtip leventlere zevk ettirmekti.

Gaziler:

“Baş üstüne!” deyip, yetmiş-seksen tane bahadır gazi yiğit kuşanıp, çobanların ardınca gittiler.

İki yüz serhoş kâfirle gaza edilmesi

O dağın yokuşunu çıkıp dört yana nazar edince gör-müşler ki, aşağısı bağ bahçe, akar sular, meyvelerle bir mesire yeri ki, ancak olur.

Amma gör hikmeti sen ki, silâhlı iki yüz kadar kâfir o meyve ağaçları altında kebaplar çevirip tulumlarla bâde içip zevk ü safâ ederlermiş.

Fakat o kadar serhoş imişler ki kendilerini bilmez, mest olmuş yatarlarmış.

Gaziler bu hali görünce, bizim tekin olmadığımızdan şüpheleri kalmamış. Çünkü onlara:

“Varın hem gaza eyleyin, hem koyunları sürün getirin. Sizinle şu pınarın başında bir kebap çevirip yiyelim” de-miştik.

Onun için gaziler, bu hali görünce birbirlerine:

“İşte Hızır Reis bize, varın hem gaza edin, hem koyun-ları sürüp getirin dediği budur. Bu serhoş kâfirlerle gaza edeceğiz” diye söylemişler.

Meğer koyunların çobanları da onlarla beraber serhoş olup yatmışlar imiş. Koyun sürüsü yanıbaşlarında çoban-sız otlar gezermiş.

Bu hâli gören gaziler, fırsatı ganimet bilip hemen bir ağızdan gazaya niyet ettiler. Dalkılıç olup kâfire saldırdılar. Allah'ın yardımı, Hazreti Peygamber'in mucizesi ve bütün enbiyâ ve evliyânın bereketi ile öyle bir giriş girdiler ki, kâfirler neye uğradıklarını bilemediler.

Yetmiş seksen adet kâfir kılıçtan geçip, geri kalanlar:

"Mayna sinyor!" deyip bende çektiler.

Gaziler beş altı sürü koyunla birlikte kâfirleri de önlerine katıp teknelere doğru geldiler. Onları görünce Oruç Reis'le karşı çıktık.

"Hoş geldiniz, safa geldiniz, gazi beyler! Gazanız mübarek olsun" diyerek onlara izzet ü ikramda bulunduk.

Altı pâre teknenin leventleri üç gün tamam yiyip içip sohbet eylediler. İstediğimiz kadar koyunu gemilere doldurduk.

Esirlerin başı kâfiri getirtip sordum:

"Böyle pür-silâh nereye gidersiniz? Bu gazilerin ellerine nasıl düştünüz?"

Kâfir sualime, olduğu gibi doğrusunu söyledi:

"Sinyor Kaptan! Minorka'dan sizin için on pâre büyük perkende donattılar. Sizi yattığınız yerde bastıracak idiler. Biz de iki yüz sultat karadan onlara yardım edecektik, bunun için tâyin olunmuştuk. Lâkin natura sizinmiş, azizler bize yardım etmedi."

O zaman ben de:

"Yuf sizin başınıza mel'unlar! Azizler dediğiniz ne köpeklerdir! Kim ola da kişiye yardım edeler! İşte bu bozuk inancınız yüzünden, bu dalâlet yolunda ebedî kaldınız. Lâ-

kin hidayet Mâbud-i bîzevâlden olur. Dilediğini de sizin gibi zulmette kılıp azizlerle sürüklendirir... Elhamdülillâhi alâ dîni'l-İslâm. Herkese yardım eden ancak Allah'tır. Yoksa sizin aziz dediğiniz ne ittir" dedim.

Bu esirleri altı tekneye dağıtıp küreğe kodurdum. Buradan kalkıp Cenova'ya doğru gittik. Yolda dört pâre barçaya rast gelip onları da aldık. Tunus'a gönderdik.

Bizi arayan on kalite ile cihâdımız

Oruç Reis'le benim nâm u şânımız kâfir yakasında dilden dile destan olup söylenmeye başladı. Kâfirler yine bir araya gelip bizi nasıl ele geçireceklerini meşveret ederlermiş. On pâre kalite donatıp bizi aramaya çıkmışlar.

Ko arasınlar: "Kişinin yardımcısı Allah ola,var kıyas eyle ol ne şâh ola." Biz canımızı başımızı, din-i mübîn uğruna fedâ edip gece gündüz cenk ü cidâl, harp ü kıtâl eylerdik...

Zapt edip Tunus'a gönderdiğimiz dört barçanın birinden kâfirler, yelkenli sandala dolup firar etmişler. Bu sandal deryadan çırpınıp giderken bizi arayan on kalitenin üzerine varıp düşmüşler.

Sandaldakiler hallerini ifade edince kâfirlerin dertleri debreşmiş. Hemen barçaları aldığımız yere yelken açmışlar. Sanki biz orda bağlıymışız gibi...

Aradıkları yerde bulamadılar amma, bir zaman sonra, deryada dolaşıp dururken bize buluştular.. Onlar on, biz altı idik. Hemen Oruç Reis'in üzerine bocalayıp seslendim.

"İmdi karındaş, bunlara da Becâye önünde yaptığımızı edelim. Önce kaçamak yüzün gösterelim. Hem bakalım bizden ziyâde ayaklı mıdırlar? Tamam gereği gibi dişlerini saydığımızda tevekkeltü alâllah, döner üzerine vururuz. Eğer biz onlardan ziyade ayaklı bulunursak varmayız... Ben sancaktan sen iskeleden, birer alabanda vurup çatarız. İnşallah nusret bizimdir."

Kararımız üzerine Fatiha edip kaçmak yüzün tuttuk. Kâfirler dahi:

"Haydutlar azizlerin himmetiyle dayanamayıp kaçtılar!"

Diye, acı acı koğmaya başladılar. Kâfirlerin kaptan gemisi gayet yürük olduğundan ötekileri saklamalı oldu. Amma bizimkilerle bir kararda kalıp, ne o bizimkilerine girebildi, ne bizimkiler çıkabildi.

Bu halde kalınca, teknemi kâfirin gemisine döndürdüm. Oruç Reis de ötekiler de öyle yaptılar.

Kâfir baktı ki, altı pâre gemi at başı üstüne gelir. Ayakdaşlarından da kendine bir fayda olacak değil...Korktu. Ayakdaşlarının üzerine döneyim, dedi. Amma gayri ne fayda! Bizimkiler yetişti.

Topla karışık misketleri yağmur gibi yağdırdık. Kimimiz iskeleden, kimimiz sancaktan, kıçtan baştan çatıp, çeke çeke bağlayınca gaziler dalkılıç ateş olup Gülbank-ı Muhammedî çekip, kâfirin kapudânesine geçtiler. Yetmiş seksen kadar kâfir kılıçtan geçirilince kalanlar "Mayna sinyor!" deyip çağırışmaya başladılar. Elhamdülillah kolayca ele geçirip zapt ettik.

Esir edilen yüz doksanbeş kâfiri teknelere pay ettirip kaptanlarını kendi tekneme getirttim.

Hikmete bak ki, biz kâfirin teknesine çattığımızda rüzgâr fırışka iken süt limanlık olmuştu... Kâfirin kaptan gemisini de donatıp kendimize kattık altı iken, yediler aşkına yedi olduk.

Oruç Reis'in bana kızması

Kâfirlerin dokuz pâre gemisi geride kalmıştı. Şimdi biz yedi pâre tekne olarak kâfirin gemilerine bocaladık.

Kâfirler baktılar ki kaptanlarını alıp altı iken yedi olduk... Aldığımız kaptan teknesinde dört beş pâre tekne kuvveti vardı. Gerek bizim, gerek kâfirin takımında ondan büyük gemi yoktu.

Kalplerine korku düştü. Dönüp kaçmaya başladılar. Bir miktar artlarından koğup sonra orsa alabanda ettim.

Benim orsa alabanda etmeme Oruç Reis kızmış. Tekneme yanaşıp, seslendi:

"Düşman bizden kaçıyor! Sen orsa alabanda geldin. Şimdi orsa alabanda gelecek zaman mıdır. Yoksa korktun mu?"

"Yok karındaş! Korktuğumdan değil. Hem sen de bilirsin ki, Allah'ın izniyle korkmam. Müslüman olan kimse kâfirlerden korkmaz. Lâkin benim aklıma gelen senin aklına gelmemişe benzer. Eğer, nedir diye sorarsan:

"Biri, eski gazilerden rivayet edilmiş ki: Kaçanı çok koğucu olma, ihtimal ki zarar edersin.

“Biri de budur ki, şimdiki halde, teknelerimizdeki esir kâfirler bizden iki kat fazladır. Bunlardan çekinmek lâzımdır... İçlerinden kaptanlarını almamız, büyük zaferdir. Bunun şükrünü edelim. Orsa alabanda yatmamız yine kuvvetli olduğumuzdandır. Gelirlerse hazırız.

“Hattâ yerine göre, kuvvetli düşmandan kaçıp başını kurtarmak büyük erliktir... Deryada gezen gazilerin tedbir ve endişesi, heyecan ve ümitten fazla olup, iskandili elde gerektir.

“İşte ben endişeli karındaşının, kısa aklı ile düşüncesi budur. Doğrusunu siz bilirsiniz.”

Benden bu cevabı alan karındaşım Oruç Reis:

“Aklınla yaşa, berhurdar ol karındaş! Ben seni yoklamak için böyle söyledim” diyerek lâfın sonunu tatlıya bağladı.

Büyük fırtına

O gecenin yarısında bizi bir kıble lodos ele aldı ki, eliyâzübillâh... Ne kaba sığar, ne kacağa. Nerdeyse haşr ü neşr olayazdık.

Kâfir esirleri hemen ambara balık istif edercesine istif ettik. Güverteye muşambalarını çektik.

“Allah, Allah diyerek rüzgâr önünce alıp aldığına giderim. Nişliyeyim çâre yok. Önüme taş mı gelir, yoksa burun mu çıkar” fehvâsı üzere, yedi gün yedi gece bu şekilde gittik. Sekizinci gün hava mülâyimleyip limanladı.

O gün düğün bayram edip, kurbanlar kesip kazanlar kaynattık, yiyip içtik. Sanki ölü iken hayata kavuştuk. Hâ-

fız-ül Hâfızîn olan Cenâb-ı Rabbülâlemîn'e hamd ü senâlar eyledik.

Midilli'de hayır hasenat

Neticede onbirinci gün, Midilli adasına dönüp dahil olduk. "Vatan sevgisi imandandır" denmiş... Akraba ve taallukatımızla görüşüp sıla-yı rahm eyledik. Hâl ve hatırların sorduk.

Hak rızası için kazanlar kaynatıp, yedi gün yedi gece, eli gücü yetmez fakirleri yedirip içirdik. Yetimleri sevindirdik. Sünnetsiz olan yetimleri aratıp buldurduk. Gönülleri şâd olsun diye, onlar için düğün yaptırıp, sırtlarına yeni esvaplar giydirdik. Yetim kalmış gelinlik kızcağızları ev ev aratıp buldurup çeyizini yapıp evlendirdik.

Kimsesiz kalmış dul karıcıkları, hizmete gücü yetmeyen ihtiyarları, sakatları hep hâlli hâlince görüp gözettik.

Çarşıda, pazarda şöyle dellâl bağırttım:

"Askerler tarafından çarşıda, pazarda akçasız bir habbe şeyi alınan bana gelsin. İğnesi gidene çuvaldız vereyim. Biz buraya hayır dua almaya geldik. Kimsenin ırzına malına zarar verecek, hatırını kıracak, zulüm ve teaddî olacak şeylere razı değiliz. Öyle eden kimseler bizden değillerdir."

Gazilerin kemerleri gaza nimetlerinden sucuk gibi dolu idi. Kimsenin bir şeye ihtiyacı yoktu. Bir akçelik şeye beş akçe verirlerdi. Herkes kendi yemesinde içmesinde idi.

İnsan şöyle dursun, bir karınca bile incinmezdi. Her şey nizam intizam içinde idi. Halk yemiş gibi şeyleri, kendi rızası ile gazilere verir:

"Siz mücahid kimselersiniz, yiyin âfiyet olsun" diye yalvarırlardı. Gaziler almazdı.

"Siz gazilerden ricam"

Bu mertebede adâlet ile hareket eden gazileri Allahu azîmüşşan din düşmanı olan kâfirler üzerine mansur ve muzaffer eylemez mi? Yolunca gidilirse, düşman İslâm'a hiçbir şekilde zafer bulamaz. Mağlûp olursak kusur hep bizdedir.

Hemen Allahu azîmüşşan, Habib-i Ekrem hürmetine, karada ve denizde, asâkir-i İslâm karındaşlarımızı düşman üzerine mansur ve muzaffer eyleyivere. Âmin ya Rabbelâlemîn!

Gazilerimizin, vilâyetli ile böyle iyi geçinmesinin bir sebebi de onlarla yaptığım bir konuşmadır. Midilli'ye gelmeden bir gün evvel, denizde yedi pâre teknenin gazilerini toplayıp divan eylemiş:

"Oğullar! Muradımız, inşallah, bu kışı Midilli'de kışlamaktır. Bu vilâyet bizim vatan-ı aslîmizdir. Göreyim sizi, vilâyetlinin yanında yüzümüzü ak edip, bizi hicap altında komayasınız. Hak Teâlâ sizlerin dahi dünyada ve âhirette yüzlerinizi ak eylesin. İşte siz gazilerden ricam budur. Bak, Oruç Reis ve Hızır Reis bu vilâyetli iken askerleri, ümmet-i Muhammed'i incitip zulm ettiler, deyip, dedikodu etmesinler. Her ne alım satım ederseniz hatır hoşluğu ile edip hakkını kesmeyesiniz. Kâdir olduğumuz kadar hayır dua almaya gayret edelim" demiştim.

Onlar da bu tenbihimden ziyade yüz ağardıp, duaya mazhar oldular. Hak Teâlâ onlardan râzı olsun.... Onlar ki

bir alay gönüllü asker idiler. Ayıp etmeyi murat etseler edemezler miydi? Bizim iki teknemiz varsa, Akdeniz'deki cümle tekneler leventlerindir.

Akraba-yı taallukatımıza hadden ve kıyastan ziyade hediyeler verdik. İhtiyaçtan berî eyledik. Büyük karındaşımız İshak'a da oğul oğula, kız kıza yetecek kadar şey verdik. O cümlemizin ulusu olup, babamız yerine sayardık... Hayır duasını aldık.

Oruç Reis'in kolcağızının şehid olduğuna herkes mahzun olduysa da, amma çare ne, yine "Allah'tan gelene merhaba" dediler.

Oruç Reis'in rüyası

Oruç Reis bu sırada kalbinden niyet eylemiş. Gayri sefere niyet etmeyip, karındaşımız İshak ile vilâyetinde kalıp evlenmeyi düşünmüş.

Bu düşünce ile o gece yatıp uyuduğundan, eskiden Rodos'ta esir iken kâfirler onu yer altına atıp da eziyet içinde bulunurken rüyasında halâs müjdesini getiren pîri yine görmüş.

O mübarek zât:

"Ya Oruç! Kalbinden geçen fikri bırak. Daha çok gazalar edeceksin. Her halde sana tenbih olsun ki, mücahidlerin reisi, kâfir ve müşriklerin katili olan karındaşın Hızır Reis'in rey ve tedbirine muhalefet etme, teslim ol. Gerçi sen ondan büyüksün amma isabetli tedbir ve nusret ona verilmiştir" deyip kaybolmuş.

Oruç Reis uykudan uyanıp şeyhin kendisini yoklamasına gayet sevinmiş. Fikrini de değiştirip, artık ben âciz karındaşından hiç ayrılmamaya sıdk ile bel bağlamış... Bundan sonra Oruç Reis kendisini daha ziyade riyâzata, ibâdet ü tâate çekti.

Esirlerin satılması

O sırada çektiri beyleri Midilli'ye geldiler. Kürek için esir arayıp gezerlerdi. Hemen esirleri zindandan çıkartıp huzuruma getirttim. Cümlesi sekizyüz yirmiyedi kâfir idi. İrileri beşyüzer ötekiler üçyüzer guruşa hep birbiri üzerine ucun saymaca, çektiri beylerine satıp akçelerinin tamamını aldım.

Âdet olduğu üzre pencik, liman hakkı ve bütün masrafları orta malından çıkardıktan sonra kalanı ikiye böldük, gemilerin hakkını ayırdık.

Geri kalanı, daha başka akçelerimizle bir araya koyup, hak üzere gazilere pay ettim. Pay başına yüz doksanbeşer buçuk altın düştü. Amma buçuğunu almayıp kalem hakkı olarak hocalara verdiler.

Gazilerin evvelden kemerleri dolu idi. Bunu da alınca daha gani oldular. Allah artırsın.

Onun için, hocalarına yarımşar altın kalemiyye hakkı vermeleri acep değildir. Çünkü zengin ile züğürdün arası çoktur. Zengin hakkında her ne söylenirse olağandır.

Orta kazanı

Bundan sonra, gazilerin cümlesini huzuruma çağırıp, açlıktan tokluktan, rahatlarından sual eyledim. Herkes ile ayrı ayrı hatır soruştum.

Her teknenin bir kışlası vardı. Kazanları Orta'dan kaynardı. Haftada iki kere et verilirdi. Aşçılarla vekil harçlar hep nizam intizam içinde çalışırdı. Bir kimse kesesinden bir akçe harç etmese Orta mancası ile güzelce geçinir giderdi. Amma gazilerin eli iyice genişlediğinden istedikleri taamı alıp pişirip yer içerler, Orta kazanına bakmazlardı. "Orta kazanına hâcet yok" diye onu battal da etmezler, isteyen can yerdi. Nefis taamlara alışmış canlar yemezlerdi.

Kazanların her zaman yarısından çoğu artardı. Kalanı vilâyetin fakirine fukarasına dağıtır, üleştirirlerdi. Hattâ fukaradan bile artardı... Duayı kantarlarla alırlardı.

Öyle, fukarayı doyuran gazilerin, Allah katında işleri nasıl rast gelmez, düşmanlarına nice mansur olmazlar!

Ben hâl hatır sorunca, gazilerin cümlesi bir ağızdan:

"Elhamdülillah kaptan baba! Senin devletinde, hâlimiz âsûdedir. Yememiz, içmemiz, rahatımız yerli yerindedir. Allah Teâlâ siz gazi kaptanlarımızı uzun ömürle muammer eylesin" diye dua ettiler.

Biz de ellerimizi açıp cümle ümmet-i Muhammed olan karındaşlarımıza dua ettik:

"Hak Teâlâ cümlenizden hoşnut olsun. Gerek dünyada ve gerek âhirette yüzleriniz ak olsun."

Gazilerin sılaya gitmesi

Sonra gazilere dedim ki:

“Oğullar! Cümleniz bilin ki, her kim sılasına gitmek dilerse izindir, gitsin. Varsın hasretine kavuşsun. Benimle yine beraber olmak isteyen karındaş, inşallah, baharda burada bulunsun. Gönlü istemeyen karındaş gelmesin, mahzuru yoktur. Gelirken yeni yoldaşlar da getirirsiniz.”

Gaziler hep birden cevap verdiler:

“Gaziler serveri kaptan babamız! Bizim senden ölümüz ayrılsın. Senin kılının gittiği yerde bizim başımız fedadır.”
Kendi bindiğim teknenin ustasını Ayamavra’dan Midilli’ye getirttim. Ona üç büyük tekne yaptırttım. Birisi yirmi beş oturak, ikisi yirmi dörder idiler. Yirmi beş oturaklıyı kendim aldım. Yirmi dörtlünün birine Oruç Reis bindi. Üçü de çok güzel teknelerdi. Teknelerimizin cümlesi on pâre oldu.

Kışı orada geçirdik. Bahar günleri yaklaşınca tekneleri denize attık. Yabca yabca teknelerin eksiklerini gediklerini düzmeye başladık. Etraftan da sılacı eski yoldaşlar ve yeni yoldaşlar sökün edip gelmeye başladılar.

YER ALTINDA NAMAZ KILANLAR

Üçüncü Bölüm

Bahar günleri gelip, zeminin nebatatı yeşillenip, bülbülün feryadı ile gazilerin sevdası uyanıp derya seferini özledikleri vakitte ve bir mübarek eşref saatte, karındaşımız İshak'ın elin öpüp, duasın alıp ve cümle akraba ve taallukatımıza ve sâir dost ve yârâna ve vilâyetin yücesine ve avâmına ve dahi fakir fukarasına veda edip, Cuma namazından sonra Midilli'den çıkıp yola revan olduk.

Yolda onbeş onaltı pâre barça aldık. Yükleri iyi olanı beraber götürüp, iyi olmayanı batırdık. Barçaların beşi lebâlep deve dişi buğday, ikisi zeytinyağı yüklü idi. Onbeş onaltı pâre yelkenden, erden avretten dörtyüz yetmişdokuz kâfir ve kâfire esir aldık.

Hâsılı, yedi pâre aktarma barça ve kendimiz on adet tekne ile cümlesi on yedi pâre yelken bir armada olmak üzere gânimen ve sâlimen, sancaklarımızı açıp yirmi dokuzuncu günü Tunus'a vardık.

Tunus'ta

Toplarımızı atarak, şenlik şâdımanlık ederek Halk-ul Vâd altına lenger-endaz olup yattık. O gün, Tunus içinde erden avretten kimse kalmayıp hepsi "mücahidlerin reisi Hızır ve Oruç Reisler beldemize ayak bastılar" diye seyre gelmişlerdi.

Tunus'tan ayrılalı dokuz ay on bir gün olmuştu.

Dini bütün olanlar:

“Hızır Reis bir daha Tunus’a gelmez” diye kasâvet çekerlerken, dini bütün olmayanlar:

“Gelmiş gelmemiş, hemen dünyada ondan gayri adam yok mu?” diye haset ederlermiş.

Bizim geldiğimizi gören fakir fukara ise düğün bayram eylediler.

Gaziler kışlalarına yerleşti, reisler konaklarına çıktılar. Tekneleri bozup pusatlarını mahzenlere koduk. Her teknenin bir mahzeni vardı.... Sonra tekneleri karaya çekip aktarmaları boşalttık.

Satıp savdık, gazilere pay ettik. Pek çok buğdayı Allah rızası için fakir fukaraya dağıttık.

Tunus Bey’i bize atlar gönderdi. Binip gittik. Hediyelerimizi götürdük. Buluşup hal hatır soruştuk, sohbet eyledik... Tunus Beyi’ne pencikten liman hakkından ve aktarmaların yarı kıymetinden yekûn olarak beş bin Venedik altını verdik.

Ayrıca iki kızoğlan kız ve dört Ceneviz uşağı verdik ki, on dört, on beş yaşında, devlet külâhı başında, mahbuplukta her biri Rum haracı değer, armağan ettik.

Tunus Bey’i ferahlar edip:

“Elhamdülillâh yine vilâyetimizi kudûmünüzle teşrif eylediniz. Allah Teâlâ iki cihanda yüzünüzü ak eylesin!” diye çok dualar etti.

İkimize de kürk giydirdi. İkram ile binip konaklarımıza döndük. Eskisi gibi, hatta daha fazlasıyle gerek bizim, gerek gazilerin ihtiyaçlarımız görüldü.

Formentera baskını

O kışı da refah içinde geçirdik. Vaktâ ki bahar günleri gelip yetişti ve zemin yüzü yeşil nebatat ile donandı; on iki pâre gemi yağlanıp hazır edildi.

Evvel on pâre idi, fakat Tunus'ta olan iki ayakdaşımız Deli Mehmed ve Yahya Reisler de katılınca, on iki olduk. Bir mübarek saatte Tunus'dan kalkıp gazaya azimet eyledik.

Birkaç gün gidip Formentera denilen yere vardık. Burayı basıp iki üç yüz kâfir esir aldık. Teknelere pay edip küreğe koduk.

Sonra gelip, kâfir yakasında bir burun ucunda yatarken, kıyıda demir üzerinde yatar bir barça gördük. Üzerine Deli Mehmed'i gönderdik. Kıyı yakın olduğundan, içindeki kâfirler firar edip kaçtılar. Deli Mehmed barçayı çıkarıp yanımıza getirdi.

Meğer yükü sâfi şeker imiş. İçinden altıyüz elli sandık şeker çıktı. İçine aktarmacı koyup, Tunus'a götürmek için Deli Mehmed'i tayin ettim. "Ölüyü öldürene sürütürler" demişler...

Şevketlü Hünkâr Selim Han

Ertesi gün dört barça daha aldık. İkisi çuha kumaş, biri direk seren kereste yüklü idi. Amma şöyle direk ki, onbeş onaltı kapak kaldırır. Kefere gemilerine seren direği

gelirmiş. Bir miktar da katran vardı. Dördüncü barçanın yükü kurşun, barut, top taşı idi.

Velhâsıl barçaların dördü de güzel ganimet idi. Daha şeker aktarmasını yollamamıştık. Bu dördünü de alınca, büyük ganimet oldu. Hep beraber döndük.

Otuz üçüncü gün şenlik şâdımanlık ederek gelip Tunus'a dahil olduk.

Aktarmaları boşaltıp satıp savıp, ganimet malını gazilere dağıttık. Gazilerden başka Tunus'un fakir fukarası bile zengin oldu.

Gaziler nam olsun diye, teknelerin bank tahtalarını bile çuha döşediler. Pay başına yedişer buçuk kantar şeker ve on ikişer pastav çuha ve yüz yirmi beşer top bez kumaş pay ettik.

Amma direk seren yüklü barçayı, şevketlü âlem-penah Sultan Selim hazretlerine göndermek istedim. O barçadan başka nice hediyeleri gerek Sultanıma gerek erbâb-ı devlete düzüp hazır eyledim. Ayrıca kendi malımdan ikiyüz esir çıkardım. Bunları mükemmel donanmış teknelere yerleştirip, başlarına Kemal Reis'in hemşiresi oğlu Muhiddin Reis'i başbuğ dikip serasker eyledim.

Muhiddin Reis, çok söz anlar, zarif adamdı. Ümerâ kapılarının usûl ve kâidelerinden haberdar kimse idi.

Bahar günleri geldikte, mübarek bir gün ve saatte altı tekne ve bir barça olmak üzere yedi pâre ile Tunus'tan kalkıp İslâmbol'a doğru yola çıktı.

Dünyada en büyük iksir dedikleri

Muvafık hava ile yirmi birinci günü Asitâne-i Saadet'e vardılar. Sarayburnu'nda azim şenlikler eylediler. Hünkâr dahi o gün Yalı Köşkü'nde imiş. Kancabaş gelip haber vermiş.

Şevketlü Hünkârımıza telhis olundukta, tekrar Kancabaş gelip Muhiddin Reis'i alıp huzur-i pâdişâhîye getirmiş. O da edeb-i pâdişâhîyi yerine getirip:

"Hızır Reis kulunuzundur" deyu, arznâme-i muhabbetimizi takdim kılmış.

Pâdişah hazretleri, bizzat kendi lisanı ile kıraat eylemiş. Yazılanlar mâlum olunca, İslâm Pâdişahı efendimiz hazretleri ellerini kaldırıp, bana, Oruç Reis'e, bize yâr ve yâver olan gazi mücahidlere azim dualar eylemiş:

"Hak Teâlâ dünyada ve âhirette mücahid lalalarımızın yüzlerini ak eylesin. Dünya durdukça düşmanlar üzerine kılıçlarını keskin eylesin. Ve her halde Allahu zülcelâl, küffârı makhûr eyleyip, karada ve denizde, asâkir-i İslâm'ı üzerlerine mansur ve muzaffer eylesin."

Dünyada en büyük iksir dedikleri, pâdişah duası ve teveccühüdür. Biz Osmanlı'nın nazarına nâil olduk. Allah katında ve halk yanında nâm ü şân sahibi, pâyelerimiz yüce ve kılıcımız keskin olup arşa asıldı.

Pâdişah-ı İslâm Muhiddin Reis'e on kese akçe bahşiş verip eynine hil'at giydirmiş. Ve teknelerin Yalı Köşkü'nün önüne yanaşmasını, gelen hediyeleri bizzat göreceğini emr eylemiş.

Yalı Köşkü'ne isem tekne yanaşmak âdet değil imiş. Pâdişah-ı İslâm bize kemal mertebede muhabbet ettiklerinden "yanaşsınlar" diye ferman eylemiş.

Muhiddin Reis, yoluyla, üçer kat şenlik edip, ne kadar hediye varsa iki yüz esir kâfirin sırtına yükletip, hürmet ve ta’zimle Yalı Köşkü’nün önüne götürdü.

Herbir esir kâfirin yanınca üstleri başları som sırma parpar yanıp parlar, pak urbalar giyinmiş kuşanmış birer levent gazi tayin eyledi. Bu şekilde, Pâdişah seyr edip pek memnun kaldı.

Gazilere ellişer altın bahşiş verilip her birine hil’at giydirip dualar kılındı. Gaziler için kışla tayin olunup, tayınatları verildi. Muhiddin Reis için mahsus konak döşendi, her levazımatı gereği gibi verildi.

Yirmi yedi oturak firkateler

Tekneler, Tersâne-i Âmire’ye çekilip eksikleri gedikleri mîrîden düzüldü koşuldu. Her mühimmatları yeniden yeniye yapıldı. Var evi kerem evi demişler halata pusata hâcet kalmadı.

Bana ve ağam Oruç’a da mahsus yirmi yedişer oturak iki firkate yapıldı. Şöyle ki, tasvir olunmak üzere altın hulle, kıçları başları, baştarda usulü tezhip olunup, tunç toplarına ve tunç saçmalarına varıncaya kadar mîrîden donandı.

Muhiddin Reis dahi vezir ü vüzerâya varıp, devlete verdiğimiz peşkeşleri hep yerli yerine dağıttı. Günlerden bir gün, Sultan Selim hazretleri Muhiddin Reis’i huzura çağırıp bizlere göndereceği emanetleri teslim eyledi. İki elmas kabzalı kılıç verdi. Biri Hızır, biri Oruç Reis’e diye, ki her biri birer Rum haracı değer. İki sorguç ve sırtlarımıza birer hil’at ve iki firkate gemi verip:

“Büyük firkateye Hızır lalam binsin ve öbürüne Oruç lalam binsin. Gazalar eylesinler. İki sorgucun birini Hızır lalam sokunsun ve birini Oruç lalam sokunsun ve kılınçların kezalik, birin Hızır lalam ve birin Oruç lalam kuşansınlar ve düşmanlara gaza eylesinler” dedi.

Ve hatt-ı hümâyun yazıp eyitti kim:

“Benim lalalarım reisü’l-mücâhidinler! Taraf-ı şâhâneme gönderilen hediye ve peşkeşleriniz vüsûl buldu. Makbûle geçti. Halil İbrahim bereketi ile Hak celle alâ sizleri her hâlde düşmanlarınıza mansûr eylesin.”

Duasını tamam edince, Muhiddin Reis dahi Padişah’a olan âdâbı yerine getirdikten sonra, hatt-ı hümâyunu üç kere öpüp başına kodu. Emanetleri alıp, veda edip konağına geldi. Padişah hediyelerini bir sandığa koyup hıfz eyledi.

Bana yapılan tekneye kendi binip Oruç Reis’e yapılana başreisini bindirdi. Kendi teknesine de ikinci başreisini bindirdi. Elhâsıl cümlesi sekiz pâre gemi oldular.

Sonra tekneleri denize atıp yağladılar, her levâzımatlarını alıp hazır müheyyâ oldular.

Pâdişahın gelip Yalı Köşkü’ne oturmasını gözettiler. Pâdişah Yalı Köşkü’ne oturdukta, Tersâne-i Âmire’den salpa edip Sarayburnu’nun önüne geldiler. Pâdişah-ı âlem için üçer kat top tüfenk şenliği edip, muvafık rüzgâr ile Tunus’a yöneldiler.

“Yer altlarında namaz kılarız”

Biz ise Muhiddin Reis'i hediyelerle Âsitâne'ye gönderdikten sonra on pâre tekne hazırladık. Muradım, eğer Allah Teâlâ ömür verirse Sette boğazına doğru varıp Gırnata taraflarındaki din karındaşlarımızı teknelere doldurup İslâm yakasına götürmekti. Endülüslü karındaşlarımızı kurtarmak niyeti ile hazırlıklar yaparken günlerden bir gün Becâye kalesinin dört yanında çadırlarda oturan Arap kabile şeyhlerinden mektup aldım.

Becâye'deki Arap şeyhleri mektupta şöyle demişlerdi:

"Mücahidlerin reisi, kâfirlerin ve müşriklerin katili Hızır Reis ve Oruç Reis'e selâmdan sonra,

"Âlemlerin Rabbine hamd olsun, sizlere yardım eyledi, nereye baş vurdunuzsa, onun lütfu ve Peygamber'in mucizesi ile yüz aklıkları müyesser oldu. Kâfirlerin kötü kalplerine büyük elem ve ızdırap düştü. Küçük çocuklarını siz gazilerin adını anarak sustururlar. Allah Teâlâ yardımlarını ziyade eylesin, âmin.

"Cenâb-ı Hakk'ın makbûl ve mergub ve mücahid kulları olduğunuz mâlum oldu. İmdi revâ mıdır ki, bu saadetli zamanımızda din düşmanı kâfir-i ebediler bu kadar zulm eylesinler. Din uğruna hadden aşırı cevr ü cefalarını çekiyoruz. Âşikâre namaz kılmaya ve evlâtlarımıza Kur'ân öğretmeye imkân bulamıyoruz.

"Yer altlarında köstebek gibi birbirimizi gözeterek gizli namaz kılarız. Hemen hâlimiz bir Erhamerrahimîn'e kalmıştır.

"Ya ne olur ki, mübarek ayağınızla buraya teşrif edip buraları da İslâm nuru ile aydınlık kılsanız; olmaz mı?"

Bu mektubu aldığımızda on pâre tekne ile sefere hazır idik. Bu kâğıt gelince niyetimizi Becâye üzerine çevirdik.

“Endülüs karındaşlarımız başka zamana kalsın” diye niyetimizi sakladık, sabahı bekledik.

Muhiddin Reis’in dönüşü

Ertesi sabah bir de baktık ki Muhiddin Reis, top tüfenk atarak, şad ü şâdımanlık ederek sekiz pâre tekne ile Tunus’a çıka geldi.

Varıp, Oruç Reis’le gidip karşıladık. “Hoş geldiniz, safa geldiniz” deyip, hâl hatır soruştuk.

Muhiddin Reis İslâmbol’da geçen ahvâli baştan sona nakl ü beyân eyledi.

Muhiddin Reis’in bindiği yeni tekneyi gözden geçirince aklım başımdan gideyazdı. Pâdişah efendimizin bana ve Oruç Reis’e teberrüken yaptırıp gönderdiği tekneler emsalsiz idiler.

Muhiddin Reis bundan sonra sandığı açıp şevketlü Sultan Selim Han hazretlerinin kendi el yazıları ile inşa olunan hatt-ı hümayûnlarını çıkardı. Tâzim üzere yedi kere öpüp başına kodu, sonra bana verdi. Ben dahi tâzim ile yedi kere bûs edip başıma koduktan sonra açtım, okudum.

Pâdişah-ı âlem hazretlerinin bu mertebede hayır dualarına mazhar düştüğümüze, had ve kıyastan aşırı mesrur, şâd ü handan olduk... Fakirlere hesapsız mal sadaka verdik.

Amma Muhiddin Reis:

"Bu emanetleri burada vermekliğe izin yoktur. Bir miktar tehir eyle" demekle, konağımıza döndük.

Tunus Beyi'ne Ferman

Muhiddin Reis, Tunus Beyi'ne varıp, Sultan Selim hazretlerinin ona hitaben yazılmış olan hatt-ı hümâyunlarını götürdü, teslim etti.

Tunus Beyi, Pâdişah'dan gelen hatt-ı hümâyunu, tâzim ve teclîl ile yedi kere öpüp başına kodu. Ondan sonra sır kâtibine verip okuttu.

Buyurmuş ki:

"Sen ki Tunus Beyi,

"Emr-i hümâyunum sana geldikte. Gerektir ki, cümle âlimler, sâlihler, havas ve avam ve beldenin sâkinleri ve gazilerin huzurlarında galaba divan eyleyesin.

"Muhiddin Reis ile gönderilen, lalam, mücahidlerin reisi Hızır Kapudan ve Oruç Kapudan için gönderilen, bergüzâr hediyelerimi divan içre kendilerine takdim kılasın. Devlet ve saltanatımın devamına dua eyleseler gerektir. Mucebince hareket edilip, aksinden çekinile."

Gördü ki böyle buyurulmuş. Tunus Beyi de:

"İşittim ve itaat ettim" deyip hemen o saat, çok galaba divan eyledi.

Hatt-ı hümâyun bir âlim zata verilip açıktan okundu. Muhiddin Reis, Pâdişah'ın verdiği hediyeleri divan ortasına getirdi.

Bir elmas kabzalı kılıcı boynuma asıp, başıma mücevher sorguç ve eğnime hil'at-ı fâhire giydirdi. Oruç Reis'e de böyle yapıldı.

Bundan sonra, hil'atlerimizle atlara binip ihtişam-ı devlet ü saltanat ile konaklarımıza gittik.

Kurbağa vakvakası

Tunus Beyi bizi kıskanmış. Pâdişah tarafından bize yapılan ikram hiç kimseye yapılmamıştı.

"Bunların gidişi kaptan paşalığadır" deyip, hasedinden tuzak ve tezvire başlamış.

Meşhur meseldir:

"Temiz suya, kurbağanın vakvakasından ne zarar!"

Bunun gibi, sen hemen Rabbin ile muameleni dürüst eyle de kimseden havf eyleme...

"Bir kişinin ki yardımcısı Allah ola...

"Var kıyas eyle ki ol ne şah ola."

Tunus Beyi ne hali varsa görsün. Ben ise o gece sabaha kadar Hâlik-ı perverdigâre dua ve niyaz eyledim.

"Ey âlemlerin İlâhı, ben senin zayıf bir kulunum. Padişah kim, ben günahkâr kulun kim. Lâkin ben kulunu Sultan kullarının kalbine getiren sensin. Sen bütün meliklerin melikisin ve hâlikısın ve râzıkısın. Senin fazl ü kereminle, ben kuluna bu gün doğdu" deyip yüzümü yerlere sürdüm.

"Ben padişah nazarına uğradım, hil'atin giydim, kılıcın kuşandım. Sorgucun sokundum" diye, iltifat divanesi

olmadım. Evvelkinden daha ziyade hâk ile yeksan oldum. Oruç Reis de böyle eyledi.

Zira denilmiştir ki:

“Hâk ol ki, Hudâ mertebeni eyleye âlî”

Mübarek padişah hediyesi

Sabah oldukta, top atıp sancak döküp, pâdişahın ihsan eylediği yeni tekneye bindim.

Bu tekne yirmi yedi oturak idi. Kıç baş bütün altın hülle tezhip olunmuştu. On altı pâre tunç top ile elli sekiz tunç saçması vardı.

Oruç Reis de, padişah bergüzârı olan öbür yeni tekneye bindi. Onunki de bir formada, bir donanmada ve bir ziynette idi. Yalnız bir bank küçük idi. Kendi teknelerimize başka reisleri koduk.

O gün büyük şenlik şâdımanlık oldu. Kazanlar kaynayıp yahniler, pilâvlar, zerdeler pişip, gazilerden gayri, Tunus’un gerek zengini gerek fakiri, ol hasbeten lillâh için pişen mancadan yedi. Yemedik bir fert kalmadı. Şeker şerbeti dersen, kazanlarla ezilip, o gün su yerine şeker şerbeti içildi.

Şimdi Oruç Reis’le ikimizin kendi malımız olmak üzere on iki pâre teknemiz oldu. On pâre tekne sefere çıkmak için hazır yağlı beklerdi.

Pâdişahın ihsan eylediği, o iki mübarek padişah hediyesi tekneyi dahi beş altı günde yağlayıp hazır ettik.

Kâfir barçasındaki Endülüslü esirler

Mübarek bir saat düşürüp, on iki pâre tekne olarak Tunus'tan çıkıp, gazaya azimet eyledik.

Uygun hava ile yedinci gün Yedi Burunlar önünde bir büyük barça aldık. Yükü balmumu ve zeytinyağı idi. Arap yakasında yüklenmişti. Yüz yirmibeş kâfiri vardı. Alıp teknelere pay eyledik.

Teknenin içinde otuz kırk tane Endülüs karındaşımız vardı.

Bunlar fakir oldukları için vergi ödeyememişler, bu yüzden Becâye kalesinin hâkimi olan Cakomo onları buna karşılık bir senelik küreğe koymuş. Amma Allah Teâlâ, kâfirlerin bâtıl fikirlerini bozdu.

Bu karındaşlarımızın halâs olmasına çok sevindik. Onları yâr-ı kafadarım Deli Mehmed Reis'in teknesine kodum. Deli Mehmed Reis'i de aktarmayı Tunus'a götürmeye tayin ettim.

Ne zaman yükü güzel aktarma olsa ve bizler daha gezecek olsak, bu aktarmayı Deli Mehmed Reis ile gönderirdim. Çünkü Deli Mehmed iş eri ve bahadır yiğit idi. Onbeş yirmi kâfirden yüz çevirmezdi. Onu çok severdim.

Becâye kalesi önünde

Deli Mehmed gidince biz on bir tekne varıp, Becâye kalesi üzerine gittik.

Orada bir büyük nehir, yani çay vardı. Tekneleri o çayın içine çekip hepimiz piyade olduk. Cümlemiz ikibin otuzüç can idik.

İkibin otuzüç can gülbank-i Muhammedî çekip, Allah yolunda cihada niyet ettik. Varıp, önce kalenin altına girip, birden hücum edip, metris alıp içine girdik.

Gaziler kâfirin topuna tüfeğine bakmayıp kalenin bir yanında lağım açıp, havaya uçurdular. Hemen dalkılıç âteş-i sûzan olup içeri girdiler. Üç buçuk saat âlâ cenk oldu. Kılıçlar al kanla la'l-renk oldu.

Sonunda, Allah'ın yardımı, Resûlünün mucizesi, evliya ve asfiyanın himmetiyle kâfirler, "eman, el-eman!" diye çağırmaya başladılar.

Kalede ölenlerden başka üçyüz yetmişbeş kâfiri sağ aldık. Etraftaki bedevî Araplar kalenin feth olduğunu işitip geldiler. Yirmi binden fazla bedevî bana tâbi oldular.

Bundan sonra üç gün dinlenip öbür büyük kaleyi sardık. Burası ziyâde sarp ve çok ateşli idi. İçinde çok da kâfir vardı. Bu kale cenginde Araplar da gazilere yardım ettiler. "Allah yolunda cihad!" deyip beraber oldular.

Bu minval üzere yirmi dokuz gün dövdük. Kâfir gayet zebûn oldu. Sonunda barutumuz bitti. Hemen ayakdaşlardan birini Tunus'a gönderip barut istedik.

Tunus Beyi:

"Belâlarını bulmuşlar!" diye gazilere barut vermedi. Tekne boş döndü.

Hepimiz belimize vurup:

"Eyvah! Gidi küstah!' diye cümle asâkir-i İslâm melûl mahzun olduk.

"Biz kâfiri, Hakk'ın inayeti ile bu kadar zebûn etmişken nasıl bırakıp gidelim" diyerek hayrette kaldık.

Gemiler tehlikede

O gece düşünceler içinde uyuyunca düşümde, o ak yüzlü pîri gördüm.

Bana:

“Tekneleri çaydan çıkarıp limana götüresiniz” dedi, kayboldu.

Uyandım. “Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh-il aliyyil azîm” dedim. Meğer aynı rüyayı Oruç Reis de görmüş.

Hemen gazileri âgâh edip, metristen çıkıp çayın yanına gittik. Tekneleri çıkarmaya baktık.

Meğer o çayın âdeti imiş. Bu mevsimde suyu çekilip, ta gelecek sene o mevsime kadar kuru yatarmış. Kâfirler çayın öyle olduğunu bilirlermiş. Biz bilmezdik.

“Hemen sen yolunda ola gör, erenler meydanı boş komaz” demişler. Kâfirler bizim tekneleri çayın içinde durur görünce sevinmişler. Mayorka’ya nâme uçurup haber göndermişler. Hallerinden yanıp yakılıp, feryat etmişler.

Demişler ki:

“Lâyık mıdır ki: Düşman teknelerle gelip, cümlesi piyade olup, kalenin birini lâğım ile atıp, içine yürüyüş edip zabt ü rabt edip feth eylediler. Mesih’in kullarını helâk edip, sağ kalanları esir edindiler. Sonra gelip bizim kaleyi sardılar. Şimdi yirmi otuz gündür, küte küt cenk ederiz. Bir parmak kadar başlarını çeviremedik. Ziyâdesiyle cengâver herifler. Şimdiki halde gâyet zebun olduk. Ellerinde mahsuruz. Eğer bu vakitlerde imdat erişmezse bizim dahi yanmamız muhakkaktır.

"Lâkin kalbimizi sıcak tutan şudur ki: Teknelerini hep çay içine çektiler. Çayın kurumasını bekliyoruz. Amma evvelki âdeti üzere çayın çoktan kuruması lâzımken geçti. Belli ki diyavoloların naturaları yerinde... Şimdi gerektir ki, hemen alelacele gelip yetişesiniz. Bugünde yarında çay kurudukta, tekneleri kalınca natura bizimdir. Azizlerin himmetiyle kâfirleri kırıp, su geldikte tekneleri çıkarıp alırız."

Kâfirlerin sevinci

Amma gör hikmeti ki kâğıdı yazarken "Çayın yakında kurumasını bekliyoruz, âdeti böyledir" diye yazacaklarına, Cenâb-ı Hak hazretleri basîretlerini bağlayıp: "Çay kurudu tekneleri de karada kaldı" diye yazmışlar.

Bu mektubu alan Mayorka kâfirleri ferahlanıp, bir çok domuz boğazlayıp azizlerinin habis ruhları için üleştirip düğün bayram etmişler.

Sevinerek:

"Gördünüz mü, azizlerimizin ruhaniyeti bunlara ne iş kesti. Artık korsan tedarik etmeye lüzum yok. Hemen barçaların büyüklerinden götürelim ki, esir edip doldururuz" diye karar vermişler.

On bezirgân perkendesine kale için lüzumlu mühimmatı yükleyip beş altı yüz kadar da imdat için kâfir binip alelacele Becâye kalesine doğrulmuşlar.

Nâ-murâd olma dilâ...

Biz bu sırada gemileri çaydan çıkarmış idik. Daha yelkene biner binmez, çaya bir de baktık ki, ne görelim! Çay

suyunun yerinde yeller eser... Sanki önceden burada hiç su yokmuş gibi oldu.

Meğer gazilerin, bizim onları metrislerden çıkarıp, tekneleri almaya götürmemize hatırları kırılmış:

“Kale gayet zebûn olmuş iken, kâfire böyle nefes aldırıp tekne çıkarmaklık ne demektir? Malcılık damarları mı tepreşti?” diye söylenmişler.

Şimdi kendi gözleri ile çayın hâlini gördüklerinde:

“Bu reisler sahiden boş adamlar değilmiş” diye şaşıp hayrete battılar.

Böylece yelken açıp üzgün mahzun giderken Mayorka’dan gelmekte olan mühimmat ve asker yüklü on pâre bezirgân perkendesini gördük.

“Nâ-murâd olma dilâ düştün ise bahr-i gama,

“Hele emvâc-ı felâket geçer inşâallah”

Hepsi de ağzına kadar yüklü olarak pusun içinden çıka düştüler.

Yüklü on perkendeyi görünce bunların kaleye yardım için geldiklerini anladım. Hemen Oruç Reis’in üzerine bocalayıp:

“Karındaş! İnşallah bunlar hep bizim kısmetimizdir. Hemen her birimiz birine varalım” dedim.

Karakuş gibi süzülüp üzerlerine gittik. Kâfirler gördüler ki hâl başka, teknelerin dahi böyle baskına asla davranacak halleri yoktur. Gayri pruvalarını geldikleri yere çevirdiler.

Varıp yetiştim. Oruç Reis ile peşimden ötekileri dümen suyunda geldiler. Gülbank-i Muhammedî çekip kâfirlerin üzerine hücum kıldık. Kaza-yı âsumânî gibi birer yaylım vurup çata koduk.

Elhamdülillâh biavn-i Hudâ ve mucizât-ı Mustafa kâfirlerin onu da necat bulmayıp gaziler feth eyleyip aldılar.

Cümlesi bin yüz kâfir idi. Yediyüz seksenbiri sağ idi. Hepsini muhkem demire zincire vurup bağladık. On aktarmayı Cicel kalesine götürmek için Oruç Reis'i tayin ettim ki, kâfirleri kaleye götürüp zindana koyalar. Zira esirler çok olmakla teknelerde durmasından korkulur.

Becâye Kalesi'nin zaptı

Oruç Reis, bu on aktarma ile kâfir esirleri kaleye götürüp zindana kodu, mühimmatları da mahzenlere doldurdu. Cicel kabilesi, Oruç Reis'in o tarafa gelmesinden pek mesrur olmuşlardı.

Ben ise Oruç Reis'i aktarmalarla gönderdikten sonra benimle kalan on tekneden beş yüz yiğit mücahidi seçip kuşandırıp Delikli Taş denen yerden karaya döktüm. Dağ yolundan yabca yabca geri Becâye kalesine gitmelerini söyledim.

Kendi on pâre teknelerimizin kıçına Katalan bandıraları dikip Becâye limanına doğru gittik.

Bu sırada olup bitenlerden habersiz bulunan kâfirler, Mayorka'dan imdatlarına gelecek olan on pâre tekneyi bekliyorlardı. Kendilerine mühimmat ve asker gelecek diye gözleri yollarda idi.

Bizim on pâre teknenin haçlı putlu sancaklarla limana doğru geldiğini görünce:

“İmdadımız geliyor! ” diye azim şenlik eylediler. İslâm teknelerini kendilerine yardıma gelecek tekneler kıyas eylediler.

Sonra kale kapılarını açıp imdatlarına gelen tekneleri karşılamak için yalıya döküldüler. O zaman dağ yolundan gelen beş yüz mücahid inâyet-i Hak’la kaleye fırsat buldular. Dalkılıç âteş-tâb olup, dahi “Allah Allah” sadası ayyuka ser çekip kaleye yürüyüş ettiler. Kolayca zapt edip aldılar.

Yalıya dökülen kâfirleri ise teknelerde olan gaziler, birer yaylım top kurşun alabandası ile vurdular. Sonra dalkılıç olup kâfirlerin kalp cenahlarına girip, şöyle kılıç vurdular ki, kâfir kellesinden tepeler oldu. Kâfirler “Mayna sinyor!” diye çağırışmaya başladılar. Sağ kalanların da cümlesini esir ettik.

Becâye’nin etraf ve civarında oturan Arap şeyhleri ve murâbıtları gelip bana biat ettiler. Kâfire verdiklerinin yarısı kadar vergi ödemekliği kavl ü karar eyledik.

Silâh mahzenleri kurulması

O gece bize bu rütbe kuvvet ve nusret bahşeyleyen Cenâb-ı Rabbülâlemîn’e binlerle tazarru ve niyaz kıldım.

Yüzümü secdelere koyup:

“Ey âlemlerin Rabbi! Kapı senin kendi kapın! Sıdk ile senin kapını tutanlar, hâşâ ki mahrum kala! Tunus Beyi, ben zayıf kuluna cimrilik gösterdi ise sen cömert padişahsın” deyip sabaha kadar Tanrıma ibadet ü tâat eyledim.

Tunus Beyi'ne pek ziyade hatırım kırılmıştı. Amma her şey niyete göredir. Hemen sen Rabbin ile muameleni doğru edegör.

Ganimetlerle yüklü olarak ve selâmetle mübarek bir saatte Becâye'den çıkıp on pâre tekne ile Cicel limanına geldik. Karındaşım Oruç Reis ile görüşüp hâl ve hatır soruştuk.

Karındaşım alnımdan ve iki gözümden öpüp:

"Gazan mübarek olsun!" dedi. Tedbir ve aklımı tahsin eyledi.

Aktarmaları ve bütün ganimet mallarını, barut, kurşun ve cenk âletlerinden gayrısını hep sattık. Ortaya koyup gazilere taksim ettik. Cenk âletleri olan mühimmatı hesabınca mahzenlere koyup anahtarını beldenin şeyhine verdik. Hemen salt barut sekiz yüz kertel idi. Öteki cenk âletleri hesapsızdı. Velhasıl ol on pâre teknenin mühimmatını hep mahzenledik.

İktiza ederse elimizin altında bulunsun dedik. Tunus Beyi'nden barut isteyip de vermemesi kalbimde ateş idi.

Nitekim:

"Ey birâder pekçe sakla rızkını etme telef,

"Düşmana kalırsa kalsın, dosta muhtaç olma tek" demişler.

Kâfirlere kıyamet koptuğu

Kâfir yakasında ise, Becâye kalelerinin feth olunup alındığı haberi duyuldukta, kâfirlerin başına kıyamet kopmuş.

Hele yardıma varıp da esir olan on pâre teknedeki kâfirlerin akrabaları Mayorka zâbitinin başına kalkıp:

“Sen Arap yakasının yılandan çıyandan hâlî olmadığını bilmez miydin?” diye takaza eylemişler.

Mayorka zâbiti de ahvâli Kral’a ifâde eylemiş.

Kral’dan ordine gelip:

“Ol imdada gidip esir olan kullarım her ne kadar var ise, varıp kurtarasın” diye emredilmiş.

Mayorka zâbiti de hemen bir Fransız martikasına iki papaz koyup elli altmış sandık akça ile Cicel limanına çıkageldi.

Biz de hemen gelişine göre artık üçe beşe bakmayıp, bütün esirleri verdik. Evvel esir olanlarla sonrakilerin hepsini paraya çevirdik. Gazilere pay ettik. Çünkü esirler çok fazla olup zabt olunması pek güç idi.

Oruç Reis’in Cezayir’e yardıma gitmesi

Benim ve Oruç Reis’in adlarımız bu fetihlerden sonra yüz aklığı ile etrafa yayılıp dillerde söylenir oldu.

Günlerden bir gün, Cezayir şeyhlerinden ve ulu murâbıtlardan, Cicel’de iken bir mektup aldık.

Mektupta:

“Siz, siz ki Gazi Hızır Reis ve Gazi Oruç Reis, selâmdan sonra,

“Duyduk ki, Allah’ın yardımı ve Peygamberin mucizesi ile Becâye kalelerini feth-i fütûh eyleyip, nur-i İslâm ile münevver kılmışsınız.

“Allahım! Müslümanları kâfirlere karşı kudretli kıl!... Allah Teâlâ sizleri, mel’un kâfirler üzerine mansur ve muzaffer eyleyip –İslâm yücedir, ondan üstünü olmaz– ölçüsünce, İslâm’ı sizinle kuvvetlendirip şereflendire...” diye pek çok dualar ettikten sonra:

“Ne var ki, bizler dahi elhamdülillah ümmet-i Muhammed’den, sünnet-i cemaatteniz. Bu taraflara dahi teşrif buyurup, din düşmanlarından bizleri dahi halâs eyleseniz, olmaz mı?” diyerek, pek çok istirhamlar etmişler.

O zaman Cezayir’in yalısında bir adada bir palanka burç vardı. Hâlâ ondan sağlam burç yoktur. Adına Göbekli Burç derlerdi. Kâfirler bunda bulunurlardı.

Cezayir halkı kâfirlerin elinden çok çeker, gayet hor hakir olurlardı. Öyle ki, çarşıda pazarda kâfirler birşey almadıkça Müslümanlar almaya kâdir değillerdi. Mektupta kâfirlerin ettiği zulümler bir bir anlatılmıştı.

Bu mektubu okuduktan sonra, Oruç Reis’le meşveret edip Cezayir’e gitmekliği mâkul gördük, niyetimizi o yana bağladık.

Sabah oldukta gazileri toplayıp divan kurduk. Gazilere eyittim ki:

“Ey oğullar, gazi beyler!

“Her kimin canı isterse hatır ve gönül hoşluğu ile, karındaşım Oruç Reis’in yanında Cezayir’e gidip, ümmet-i Muhammed’i kâfirlerin ezâ ve cefâsından halâs edip, iki cihanda saadete kavuşa...”

Bunun üzerine gazilerden, safa-yı hâtır ile gönlü isteyen bahadır gazilerden beş yüz yiğit yazılıp Gazi Oruç Reis ile Cezayir üzerine doğru gitmekliğe hazır oldular.

Mübarek bir saatte hepimiz vedâlaşıp, Oruç Reis beş yüz yiğit gazi ile bile, Cicel'den çıkıp, karadan kâfir üzerine gazaya niyet eyleyip, Cezayir'e doğru çekilip gitti.

Tunus Beyi'nin kethudâyı öldürtmesi

Oruç Reis gazileri ile Cezayir'e doğru gazaya gittikten sonra, onun teknesini Cicel'de karaya çektirip, mühimmâtını mahzene koydurdum. Mühimmât mağarasının anahtarını beldenin şeyhi eline teslim ettim.

Mübarek bir saatte on pâre tekne ile denize açılıp Tunus'a gittim. Muradım Tunus'a bir daha hiç uğramamak idi, amma Tunus'ta ilişiğim pek çok idi. Tunus Beyi'nin ettiği küstahlıktan hatırım çok kırılmıştı.

"Kişi ettiğinden kendi utanır" deyip, Tunus'a gitmekten başka çare bulamadım. On pâre tekne ile varıp limana dahil oldum.

Tunus Beyi'ne kavuşunca, oturtacak yer bulamayıp pek çok özürler diledi:

"Gazâlar mübarek olsun kaptan! Elhamdülillâh Becâye kalelerini nur ile münevver eylemişsiniz" deyip, barut hususu için özürler diledi:

"Senin mübarek hatırın için kethudâ hayının boynunu vurdum. Senin barut talebini bana bildirmediği için..." diye dilnüvazlık eyledi.

Ağam İshak'ın gelmesi

Kethudâyı öldürmesi sahih idi. Amma bize barut vermediğinden değil, başka sebepten imiş. Lâkin benim yanımda suçunu bastırmak için, güya:

“Kethudâyı senden ötürü öldürdüm. Senin barut istediğini niçin bana bildirmedi?” diye söyler, hilebazlık ederdi.

Ben de asla yüzüne vurmayıp:

“Bakındı efendi, hemen sağlık olsun. Allah Teâlâ’nın birliğine bin şükürler olsun ki, gazilere iktiza eden barutu ve her levâzımâtı ve mühimmâtı, küffârın elinden alıp ihsân eyledi. Hak Teâlâ kulları gibi cimri değildir” deyip, bu kadarcık bir alabanda vurup, sözü başka sohbete çevirdim.

Lâfı kısa kesip kalkıp konağıma geldim ve orada bulunan ganimetleri gazilere pay eyledim.

Tunus halkı ve fakir fukarası, bizim tekrar dönüp gelmemize pek sevinip bayram ettiler. Zira Tunus Beyi’nin barut vermediğinin hikâyesini duyduklarından, bir daha Tunus’a gelmeyiz diye elem çekerlermiş. Zira fukaraya çok menfaatimiz dokunurdu.

Tunus’a gelişimizden beş on gün geçmeden Midilli’deki büyük karındaşımız İshak da Tunus’a çıkageldi. Karındaşımın apansızın çıkagelmesinden dünyalar benim oldu. Pek ziyade mesrur oldum. Konağıma çıkarıp hâl ve hatır soruşup akraba ve taallukatımızın hoş haberleri ile yürek tazeledim. Gece gündüz sohbetler eyledik.

Oruç Reis’in ahvalinden söyleşip:

“İnşallah karındaşımız Oruç Reis, Allah Teâlâ’nın inâyeti, Nebîler Sultanı’nın mucizâtı ve erenlerin yüce himmetleri berekâtı ile mansur ve muzaffer olmuştur” deyip

dualar ederken, dilenci kıyafetinde bir Arap çıkageldi.

Cezayir'in alınması

"Mücahidlerin reisi sen misin?" diyen Arap, Oruç Reis'in Cezayir'den gönderdiği mektubu verdi.

"Allah bize hayırlar duyursun!" diyerek mektubu açtım, okudum.

"Ey benim karındaşım!

"Elhamdülillâhi Teâlâ, duanız bereketi ile Cezayir'e geldik. Hepimiz kıyafet değiştirip onumuz, yirmimiz, otuzumuz, kırkımız, ellimiz bir olmak üzere bölük bölük olup, birbirimizi kollayarak bir pazar yerine geldik.

"Orada, üç dört yüz kâfir pazarlık edip, Müslümanlar boyunlarını eğip bakarlardı. Onların âdetleri böyle idi ki, din düşmanı kâfirler tamam gereği gibi pazarlıklarını görmeyince, Müslümanlar bir şey almaya kadir değiller idi.

"Böyle Müslümanlar melul mahzun boyun eğmiş bakar, din düşmanı kâfirler istedikleri gibi pazarlıklarını edip dururlardı.

"Hemen inâyet-i Hak'la, gaziler apansızın dalkılıç âteş-tâb olup, kâfirlerin kalp cenâhına girdiler. Öyle bir giriş girdiler ki vasf olunmaz. Kâfirlerin başlarına güya kıyametler kopup:

"Acaba kıyamet mi oldu. Sûr mu çalındı?

"Deyu azizlerinden medet talep etmeye başladılar. Amma gazilerin alev saçan kılıçları, azizlerin himmetlerinden önce erişip, menhus kellelerini bostan kesimi gibi

ayaklar altına yuvarladılar. Pis vücutlarını zemine akan kanları alıp götürdü. Hâsıl-ı kelâm, adaya yetişenler kurtuldu. Yetişemeyenler âteşi buldu...

“Şimdi elhamdülillâh, yüce himmetinizle, şehir elimizdedir. Şeyhler, murâbıtlar ve halk gelip biat etmiştir. Dua ile meşguldürler. İnşaallahu Teâlâ, Hakk’ın yardımı ile o adayı da ele geçireceğiz. Hemen bize bir miktar daha asker göndermeye gayret edesiniz.

“Cicel kalesinin taşrasında filân kabilenin başbuğu bir Arap şeyhi vardı. Becâye kalesi kâfir elinde iken, kâfire vergi öderdi. Sonra bizler haber gönderip eski verginin yarısını ödemesini istemiştik. Ol müfsid râzı olmamış. Gerektir ki, varıp avn-ı Hak’la ol müfsidin başını kırasın. Ve biz karındaşını hayır duada unutmayasın” diyerek mektubuna son vermiş.

Büyük karındaşımız İshak ile bu mektubu okuyup ferahlayıp mesrur olduk. Haberci Arabı ihsanlara gark ettik. Mektubun cevabını yazıp yine onunla Cezayir’e gönderdik.

Sultan Selim Han’ın donanması

O sırada Kurtoğlu Muslihiddin Reis ile Deli Mehmed Reis’i ve yedi pâre hazır yağlı teknenin reislerini çağırttım:

“Sizden ricam odur ki, inşallah bu mübarek seferlerinizde bir beş altı yüz adet şehbaz tuvâna yiğitler devşirip, sonra Cezayir’e karındaşım Oruç Reis’e götüresiniz... Ona yâr ve yâver olup kafadar olasınız... İnşaallahu Teâlâ ben dahi işlerimi gereği gibi gördükten sonra Cezayir’e doğru

gideceğim. Hemen Allah Teâlâ cümlemizin yardımcısı ola!” dedim.

Onlar da:

“Baş üstüne!” diyerek, o gün Tunus’tan kalkıp uygun günlerde Kıbrıs semtine doğru çekilip gittiler.

Yolda rüzgâr muhalif çalıp, bunları Mısır engini semtine düşürdü.

Oralarda gezinirken sabah oldukta kendilerini bir ince donanma içinde buldular. Meğer o sırada Sultan Selim Han hazretleri Mısır’ı almaya gidermiş.

Kancabaş gelip, Muslihiddin Reis’i Kaptan Paşa’nın huzuruna götürdü. Paşa ondan haber sorduktan sonra bir miktar azarladı:

“Padişah’ın Mısır üzerine seferi olduğundan sizin haberiniz yok mu? Niçin gelip din ü devlete hizmet eylemeklikte tekâsül edersiniz?” dedi.

Muslihiddin Reis dahi söz anlar makûlesinden bir adam olduğundan:

“Devletlü Paşa! Hak Teâlâ senin vücûdunu hatasız eylesin. Padişah hizmetinde tekâsülümüz yoktur. Hizmetimiz dahi hasbidir. Başkaları gibi ücretle dahi işimiz yoktur. Eğer taraf-ı âlînizden bir –Geliniz!– ile dâvet olunsak, efendilerimiz bizleri hizmete davet eylemişler, deyu yüzümüz üzerine gideriz” diye cevap verdi.

Kaptan Paşa dahi Muslihiddin’in sözlerini beğendi. Hâsılı, donanma ile birlikte İskenderiye’ye gittiler. Fetihde beraber bulundular.

Muslihiddin Reis Cezayir’de

Fetihden sonra tekneleri ağzına kadar asker ile doldurup bir mübarek saatte İskenderiye'den kalkıp Cezayir'e yollandılar.

Tunus'tan çıkıp Mısır'ın fethinde bulunup da Cezayir'e varmaları cem'an yekûn iki buçuk ay tuttu.

Cezayir'e vardıklarında, Oruç Reis ferahlar kesb edip, azim mesrur oldular. Yedi pâre teknenin reisleri ile ve gazileri ile cihan cihan görüşüp, hâl hatır soruştular, düğün bayram şadlıklar eylediler.

Gayrı gün günden İslâm çoğalmaya başladı. Kâfirler adanın burcuna kapanıp baş göstermeye cesaret edemez oldular.

Bu işler olup dururken, kâfir yakasındaki mel'unlar bir araya gelip:

"Hızır Reis'i nasıl edip de ele geçirip helâk ederiz?" diye, yine hileler tuzaklar kurmaya başladılar.

"Bu Hızır ve Oruç denen, azizlerin hışır hışır hışmına uğrayasıları şimdi boşlayıp imkân verirseniz, daha başımıza çok işler açarlar. Hemen yılanın başını ejderha olmadan kırmaya bakalım" dediler.

Zira Oruç Reis'in Cezayir'e varıp alıp, bu kadar kâfir kırdığından haberleri olmuş idi. O yüzden yürekleri yanıp böyle konuşurlardı.

BASKIN BASANINDIR!

Dördüncü Bölüm

Kâfirler kırk pâre mükemmel kadırgalar donatıp önce Halk-ul Vâd altına başvurdular. Amma benim bu hazırlıklarından haberim vardı. Tehlikeli yerleri hep evvelinden hazır müheyyâ eylemiş idim. Kâfirler hiç bir şey yapamayıp gerisin geri hüsran içinde çekip gittiler.

Ümmet-i Muhammed bize azim hayır dualar edip:

"Allahu Teâlâ senin eksikliğini bize göstermesin!" dediler.

Gâyet ferâsetle hareket etmiş idik. Kâfirlerin de kalbine Hakk'ın inâyeti ile ziyadesiyle korku düşmüştü.

Ağlayan ufak çocuklarını:

"Hızır Reis geliyor! Şimdi seni yer" diye korkuturlardı.

Bu seferde kırk pâre kadırganın Halk-ul Vâd altına varıp baş vurup, bir poh yemeyip hüsranla dönüp gittikleri kâfir yakasında duyulunca, ye's ü mâteme gark oldular.

"Gök tanrısı bunlara yardım eder. İmdi azizler hristiyanlardan yüz çevirmişe benzerler" diye beş altı yüz domuz kurban edip azizlerin habîs ruhları için kiliselerine üleştirdiler.

Papazların kâfirleri kandırıp üzerimize göndermesi

Hediyeleri ve kurban edilen domuzları alan yalancı papazlar, kâfirlere:

“Size müjdeler olsun ki, azizlerin ruhlarına sadaka için eyledikleriniz azim makbule geçti: O hristiyanlarda hatırımız kalmış da yardımı onlardan kesip, kâfirlere vermiş idik. Amma şimdi bizi ululayıp, papazlarımızın hatırlarını yaptılar, gönlümüz hoş oldu. Artık haydutlar münhezim olacaklardır. O kırk pâre kadırga takımlarını bozmayıp, varsınlar. O diyavolo Hızır Reis’in karındaşı Oruç Reis’in elinden Cezayir’i alsınlar. Pazar yerinde kılıçtan geçirilen hristiyanların kanlarını ödetsinler. Artık bu senenin fırsatını hristiyanlara verdik, dediler” diyerek, şeytan papazlar sahteden bir de kâğıt uydurdular.

Bu kâğıdın suretini istanpa edip, güya “İşte bu mübarek kâğıdı da azizler verdiler” deyu, vilâyet vilâyet dolaştırıp, kâfirleri ayaklandırdılar.

Kâfir Ceneral’in sevinmesi

Mel’un-u ebedîler de buna pek sevinip:

“Gayri haydutların naturası döndü, devran bizimdir. Bu işi te’hir etmeyelim” deyu, hemen telâşla donanmaya haber uçurdular.

Haberci donanmayı bulup Kral’ın nâmesini Ceneral’e verdi. Ceneral de divan toplayıp okuttu.

Nâme şöyle idi:

“Namem sana her kande ki yetişir ise, iki bir etmeyip, varıp Cezayir’i Oruç Reis’in elinden kahren ve cebren alıp hristiyanların hakkın alasın. Sakınıp elem çekmeyesin. Azizler fırsatı hristiyanlara vermişlerdir. Sizin Halk-ul Vâd altına varıp o diyavolo Hızır’a zafer bulamayışınızın sebebi, azizlerin bizlere bir miktar hatırları kırıldığı içinmiş.

Hele şimdi kemâl mertebe hatırlarını aldığımızdan suçumuzu affeyleyip, fırsatı bizlere vermişlerdir. Göreyim sizi adam gibi hareket edesiniz.”

Bu nâmeyi alan Ceneral çok sevinip, cevabını yazıp:

“Başım üzre tapun her ne ki ferman buyurur,

“Kul ne tutmaya ki anı Sultan buyurur.”
dedikleri gibi, Kral’a haber yollayıp, kendileri kırk pâre kadırga olmak üzere Cezayir’e gelip lenger-endaz olup yattılar.

Oruç Reis gayret-i hamiyyet kuşağını kuşanıp, başını sabaha kadar secdeden kaldırmadı. Huda-yı perverdigârdan medet talep edip:

“Allahım Müslümanları kâfirlere karşı kavi eyle!” deyip ağladı.

Gazilerin hazır müheyyâ olması

Sabah olup, güneş baş gösterip, nûruyla âlemi rûşen eyleyip, deryalara ışıklarını döktüğü vakit, gaziler pâk abdest alıp, temiz olmak üzere:

“Kâfir üzerine gazaya niyet ettim” deyip, her birisi silâh sandıklarını önlerine çekip, harp âletlerini hazır eylediler.

Sinelerini zırhlarla örtüp güya ki hemen yedi başlı ejderhaya döndüler. Burç ü bârû üzerine bayraklarını dikip, toplarını atıp, hazır müheyyâ oldular ve Cenâb-ı Hak’tan yardım duası ile meşgul bulundular.

Cümlesi beş altı bin İslâm askeri idi. Kâfirler ise:

“Müslümanlarda birşey yoktur” diye, kadırgalardan karaya sekiz on bin asker döktüler. Oruç Reis ise gece gazilerle meşveret edip dedi ki:

“Üç bin gazi kalede kalacak ve üç bin gazi ise gece yarısından sonra benimle çıkıp dağ yoluna gidecek. Hakk’ın inayetiyle sabahleyin varıp kâfirlere baskın ederiz. İş odur. İnşaallahu Teâlâ bir nâm koyalım ki, kıyamete kadar dillerde yâd olmamıza vesile ola!”

Gazilerin hepsi:

“Baş üstüne!” deyip, Oruç Reis’in tedbirini ahsen gördüler. Hemen gece yarısından sonra gizli kapıyı açıp, üç bin gazi mücahid yiğitler çıkıp dağ yolunu tuttular. Yab yab kâfirlere doğru çekilip gittiler.

Baskın!

Kâfirler ise bu sırada karaya çıktıklarına bin peşiman olmuşlar idi. Ol gece Hak tarafından kâfirlerin başına bir zulmet çöktü. Karanlık bir yağmur, ardından da kaz yumurtası kadar dolu yağdı. Kâfirler sudan çıkmış tavuğa dönüp, gözü beyni şaşırıp, kendi başlarının kaygusuna düştüler.

Azizlerin yüzüne gözüne söğüp:

“Bize vâdettikleri yardım bu mudur?” deyu birbirleriyle hırıldaşıp dururken başlarında Oruç Reis ile üç bin yiğit dilâver, kazâ-yı âsumânî gibi, gâfil kâfirlere bir tüfenk alabandası vurdular. Ondan sonra da, dalkılıç olup hücum eylediler. Bi-avni Hudâ ve mu’cizât-ı Mustafa kırmağa başladılar. Kâfirler de şaşırıp birbirlerine düşüp birbirin kırar oldular.

Oruç Reis ise yüksek sesle, yirmi otuz bin askere kumanda eder gibi:

"Sağ kol! Sol kol! Orta kol!" diye emirler verir, düşmana korku salardı. Kâfire öyle kılıç döşettiler ki ancak olur.

Papazların yüzü kara olması

Sabah olunca, kalede kalan gaziler baktılar ki, gece baskına giden karındaşları gaziler, kâfirleri önlerine katmışlar sandallarına doğru sürüp götürürler.

"Elhamdülillâh, İslâm askeri zaferdedir" deyu, onlar dahi mesrur oldular.

Bir iki bin kadar da onlardan kuşanıp karındaşlarına yardıma geldiler.

Cezayir Arapları ise:

"Mücahid efendilerimiz bizden ötürü baş verip baş alırlar. Ya biz ne günümüze dururuz?" deyu, salan salanın olup, neticede kâfirler münhezim oldular. Kırılan kırıldı, sağ kalanlar esir edildiler.

Esir olan ikibin yediyüz kâfir idi. Geri kalan hep kılıçtan geçti.

Gazilerden de iki üç yüz kadarı şehid düştü. Hepsini defn ettiler. Rahmetullahi aleyhim ecmaîn.

Kâfirlerin ise:

"Azizlerin yardımı bu mu idi?" deyu başları aşağı oldu, yalancı papazların ise "Talih hristiyanların!" demelerinden yüzleri kara oldu.

Allah dünyada ve âhirette yüzlerini kara eyleye, âmin.

Cezayir'i Müslümanların elinden geri almaya giden kırk kadırga dolusu kâfirin kırılıp esir edildiği, kâfir yakasından haber alınınca, azim ye's ü mâtem edip, başları aşağı oldu. Hak Teâlâ hüzünlerini dâima ziyâde eyleye, asâkir-i İslâm karındaşlarımızı üzerlerine mansur eyleye, âmin.

Kâfir yakasını sıyırdarak Cezayir'e gidilmesi

Cezayir'de olanları, ağam Oruç Reis bir mektup yazarak olduğu gibi bildirdi. Ben dahi on pâre tekne ile hazır olarak sefere gitmek üzere idim. Karındaşım İshak da beraber idi.

"Tunus'a bir daha dönmeyip, varıp Cezayir'de kalalım" diye meylimiz vardı.

Oruç Reis'in mektubu da gelince, meylimiz ziyâde oldu. Zafere çok mesrur olduk. Kuvvet ve nusret ihsan eyleyen Hudâ-yı perverdigâra hamd ü senâlar eyledik.

Bir mübarek saatte Tunus'tan kalkıp, uygun günler sürüp, kâfir yakasını sıyırdarak, kâfirlerin ciğer kanların kurudarak yürüdük. On dört barça ile iki perkende korsan teknesi aldık. Barçaların yükleri, kimi barut, kimi kurşun, kimi kereste, kimi katran, kimi zeytinyağı, kimi pirinç, kimi buğday, elhasıl herşey vardı.

Barçaların içindeki kâfirler hep kaçmışlar idi. Fakat perkendenin kâfirlerini esir aldık. Seferimizin yirmi dokuzuncu günü selâmet ve ganimetlerle Cicel limanına dahil olduk.

Münâfık Arap şeyhinin basılması

Cicel kavminin büyükleri, a'lâsı ednâsı, şeyhleri murâbıtları varıp:

"Ey Reisül mücahidîn, hoş geldin, safa geldin! Elhamdülillâh yine mübarek ayağınızla beldemiz şeref buldu. Hak Teâlâ uzun ömür ile sizi muammer eyleye. Kullarına siz gibi serverlerin eksikliğini göstermesin ve din düşmanlarına karada ve her nerde ki varsanız, kılıcınız altında makhur ve perişan olsunlar!" deyu vâfir dualar eylediler.

Cicel'de buğday kıtlığı vardı. Buğday yüklü barçalardan birini hep fukaraya üleştirip tasadduk ettim.

Oruç Reis'e Cicel'e geldiğimizi bildirdikten sonra, beş yüz yiğit gazi yoldaş ile dağa çıktım. Oruç Reis'in bildirdiği münafık bedevi şeyhini bastırdım. Meğer ol müfsid Arap, o tarafta olan halktan bu kadar şey alıp, gazilere bir habbe vermezdi.

Onu tutup başını kestirdim. Ne kadar malı varsa kabz ettim. Yerine bir başka şeyh diktim. Becâye kalesinin kâfir beyine eskiden verdiklerinin yarısını vermek üzere ahd ü emân yazdık. Böylece oralara nizam ve intizam verdik.

Oradan geriye selâmet ve ganimetlerle Cicel'e geldik. Burada on gün istirahat ettik. Oruç Reis'in teknesini de denize atıp, kalafat edip yağlattım. Kendi teknelerimizi de hazır ettik.

Cicel kalesinin müslümanları ile vedalaşıp, mübarek bir saatte çıkıp, on bir pâre kendi teknelerimiz, on pâre barça ve iki pâre korsan perkendesi ile Cezayir'e yollandık. On iki barçanın biri boş olduğundan ötekinin de buğdayını

fukaraya dağıtıp boşalttığımızdan, bu ikisini kırmıştık.

İbâdet ü tâat ve zevk ü safâda olunması

Elhâsıl Cezayir limanına öyle bir şenlik şâdımanlık ile girdik ki, adanın burcunda olan kâfirlerin yüreklerinden kan çekilip:

“Belânın biri yetmez iken, biri daha geldi” deyu yas matem eylediler.

Amma karındaşım Oruç Reis, gaziler ve belde halkı güruh güruh bizi istikbâle karşı varıp:

“Hoş geldin safa geldin, ya Reis-el mücâhidîn!” deyip yalıya döküldüler.

Üç karındaş sarılışıp, didar görüşüp, hâl hâtır soruştuk. Azim mesrur, şâd ü handan olduk.

Biz Oruç Reis’in konağında beraber olduk. Gaziler için kışla odaları tayin olundu. Herkes yerli yerine geçip karar eyledi.

Tekneleri de kışlaya bağladıktan sonra barçaların yüklerini boşaltıp sattık. Gaza malını, gazilere karındaşlar gibi paylaştırdık.

Cümlesi tok doyum olup, herkes âsûde hâl olmak üzere yemesinde içmesinde oldu.

Biz üç karındaş ise gece gündüz ibâdet ü tâat ve zevk ü safâmızda olarak kışı orada geçirdik.

Vaktâ ki ortalık lâlezâr olmağa başladıkta, gayri gaziler yab yab tekneleri çekip çevirmeye giriştiler.

Tlemsen'de olanlar

Cezayir diyarında Tlemsen denmekle ma'ruf büyük bir şehir vardı. Burası havası pek güzel bir mesire yeri idi.

Bu Tlemsen Sultanı'nın bir karındaşı oğlu var imiş, araları da biraz adâvetli imiş. Sonunda bu adam, amcası Tlemsen Sultanı'nın korkusundan bir yerde durmayıp İspanya'ya kaçmış. Varıp İspanya Kralı'na ahvâlini arz eylemiş.

Kral dahi buna ikram eyleyip, yer gösterip, tayinat verip bir müddet yanında tutmuş.

Bunun üzerine Kralın yakını olan papazlar:

"Sen ki büyük bir kralsın. Nasıl olur da sana sığınan bu adamı, Tlemsen Sultanı'na rağmen, Cezayir'de bir yerde oturtmayasın. Bu hâl krallar arasında sana göre alçaklıktır. Sana gereken odur ki, şimdi sen bu Tlemsen Sultanı'nın karındaşı oğlunu Arap yakasında bir yere bey edesin. Bunun sana iki türlü faydası olur. Birincisi: Ona iyilik etmiş olduğundan daima senin iyiliğinden utanır. Sen de nezaketle tırnağını Arap yakasına iliştirmiş olursun. İkinci faydası da: Amcası ile aralarındaki düşmanlık daha koyulanır. Nice fitneler çıkar ve çok Müslüman ara yerde ölür gider. Bunlar hep bize faydadır" diyerek, Kral'a yol göstermişler.

Kral da papazların tedbirlerini ras görüp, beş on pâre çektiri gemileri donatıp ve içine Tlemsen Beyi'nin karındaşı oğlunu koyup Arap yakasına gönderdi. Bunlar da Cezayir'e yakın Telis kalesini hile ile alıp mürtedi oraya hâkim tâyin ettiler.Yanına da bin silâhşor muhafız kodular.

Derya tarafını korumak için de dört pâre korsan çektirisi donattılar. Bundan sonra orada kalıp ümmet-i Muhammed'e zulm ü teaddî ile meşgul olup durdular. Zahire gemileri yükletip İspanya'ya gönderirlerdi.

Bu mertebe zulüm ne mümkün ola!

Bunlar ola dursun, üzerinden bir yıl geçtikten sonra biz Cezayir'e gelmiş bulunduk. Oruç Reis ile buluşup Cezayir'de kışladık.

Günlerden bir gün Oruç Reis bir sohbet sırasında bize, Tlemsen Sultanı'nın mürted olan karındaşı oğlunu anlattı. Amcası yanından firar edip İspanya Kralı yanına vardığını ve onun yardımı ile Arap yakasında beylik tutup zulm ü teaddî ettiğinin kıssasını bir bir ifade eyledi.

Oruç Reis'den bu kıssayı işitince, aklım başımdan gideyazdı. Ümmet-i Muhammed'e bu mertebe zulüm, ne mümkün ola ki cezasız kala...

Oruç Reis'e:

"Ey biraderim sen yerinde otur. İshak biraderimizle duaya meşgûl olun. Huda'nın inayeti ve Muhammed Mustafa sallâllâhü aleyhi ve sellemin mucizâtı ve evliyanın himmeti ile inşaallâhurrahman seferimiz onun üzerinedir. Bu hizmet bizimdir" dedim.

Hemen on iki pâre tekne donatıp bir mübarek saatte Cezayir'den çıkıp muvafık eyyam ile Telis limanına geldik. Limanda lenger-endaz olup yatan dört pâre kâfir kalitesinin mel'unları bizim geldiğimizi duyunca akılları başlarından gidip tekneleri bırakarak kaleye kapanmışlar.

Meğer dememişler:

"Kişi nâm ile işler bir işi,

"Namsız bir pula değmezmiş kişi!"

Hemen o dört kaliteyi alıp, top altından çıkarıp kendi yanımıza götürdük. Şöyle ki bütün topuyla tüfengi ile içlerinden bir hilâl bile almadan bırakmışlar idi. Bu dört kâfir teknesinin bizim on iki teknemiz kadar kuvveti var idi. Eğer cenk etmek lâzım gelse on iki pâre İslâm teknesine cevap verirlerdi. Kâfir-i ebedîlerin kalplerine havf ü haşyet veren Cenâb-ı Rabbülâlemîn'e hamd ü senâlar eyledik.

Ey kâfirler, elimizden kande halâs olursunuz!

Gazi yoldaşları toplayıp divan eyledim.

"Taşra asker döküp kaleyi muhasara edeceğimizi" söylediğimde hepsi "Baş üstüne!" dediler. Bin beşyüz miktarı gazi taşra çıkmak için hazırlık ederken sabah oldu.

Bir de baktık ki, Telis burcunun içinden kelime-i tevhid sadası ayyuka çıkıp durur. Meğer Tlemsen Beyi'nin karındaşı oğlu olan ol müfsid, götürmede yenlü kıymette ağır şeylerden alıp, bin adet İspanyol askeri ile beraber, gece kalenin gizli kapısını açıp tabana tâne verip kaçmışlar.

Kalenin içinde Araplardan iki üç yüz kadar Müslüman varmış. Beye ve askerlere hizmet ederlermiş. Bakmışlar ki beyleri olacak mürted, kâfirlerle beraber firar etti; kale kapısını açıp dışarı uğramışlar.

Gelip ahvali arzettiler.Hemen iki bin yiğit gaziyi kuşandırıp, alelacele kâfirlerin ardınca gönderdim. Allah'ın yardımı ile ikinci günü varıp kâfirlerin ardından yetiştiler.

Aşk ile "Allahu ekber!" narasını çekip kâfir-i bîdinlere:

“Ey kâfirler! Nereye gidersiniz? Elimizden canınız, kande halâs olursunuz?” deyip bir yaylım kurşun alabandası öyle vurdular ki, serçe alayı kesimi gibi zemine sapır sapır döküldüler. Ondan sonra dalkılıç âteş olup, öyle bir kılıç döşediler ki, tâ:

“Pala mardiyos sinyor!” deyinceye kadar kırdılar. Üç yüz elli kâfir sağ kalıp esir eylediler. Kalanı kılıçtan geçip cehenneme gitti.
Gazilerden dahi yetmiş seksen kadarı şehâdet şerbetin içtiler. Rahmetullâhi aleyhim ecmaîn.

Eğer mürtedlikten vazgeçip

Gaziler esir eyledikleri kâfirlerin ellerini artlarına bağlayıp, koyun gibi önlerine katıp Telis’e geldiler.

Gazilerin istikbaline karşı varıp:

“Gazanız mübarek olsun oğullar! Şehadet şerbetini nûş eden karındaşlarımızdan ötürü başlarımız sağ olsun. Cenk hâlidir, elimizden ne gelir. Hüküm Allah’ındır” deyip, hatırlarını aldım.

Sonra gazilerle beraber Telis burcuna girdik. Firar eden mürtedin yerinden pek çok eşya çıkarıp aktarma kalitelerin dördünü de kulağına denlü yüklediler.Geri kalanları gazilere yağmaya bıraktım. En az mal olan yiğit bin kuruşluk aldı. Öyle bir tok doyum oldular ki ancak olur.

Telis’e kendi tarafımdan bir zabit tayin ederek, Cezayir’e doğru gitmek üzere iken, firari mürted Telis Beyi’nden haber aldık. Sahra tarafında Necce denen yerde imiş. Hemen Necce şeyhine bir mektup yazıp gönderdim.

Dedim ki:

"Ol mürtede söyleyesin ki,

"Eğer mürtedlikten vaz geçip, tecdid-i iman edip, kâfire kul olmaktan tövbe istiğfar kılıp, hâlis muhlis mümin olursa, biz dahi suçundan geçeriz. Yine evvelki gibi, Allah ve Resûl emânı verip gelip yerinde otursun.

"İnat ve muhalefet ederse, Hakk'ın inayeti ile, elimden hiç bir şekilde kurtulması muhaldir."

Ehlen ve sehlen!

Mektubu gönderdikten sonra mübarek bir saatte on iki pâre tekne kendimizin ve dört pâre dahi kâfirlerden aldığımız dört kalite ile cümlesi on altı pâre tekne olmak üzere Telis'ten kalkıp muvafık rüzgâr ile selâmet ve ganimetlerle top tüfek atarak şenlik ve şâdımanlık ile ipek sancaklar açarak Cezayir'e dahil olduk.

İslâm askeri şâd ve ferhunde, ve a'dây-ı dîn mahzûn ve ye's ü matemde oldular.

Oruç Reis, İshak karındaşlarım gelip karşılaşıp boyun sarışıp:

"Gazan mübarek olsun karındaş!" dediler.

Gaziler dahi:

"Gazanız mübarek ola, beyler!" deyip, hâl hatır soruştular.

Belde ehlinin büyüğü küçüğü yalıya dökülüp:

"Selâm olsun ey mücahidlerin reisi! Ehlen ve sehlen!" deyip dualar kıldılar.

Bundan sonra teknelerimizden çıkıp, konaklarımıza gidip, yiyip içip geçen ahvalleri nakl eyledik.

Ganimet eşyaları, teknelerden çıkarıp bedestene yığıp doldurduk. Paya geleni gazilere pay ettik. Gelmeyeni satıp akçesini pay ettik. Gaziler tok doyum oldular.

Bu sırada Necce şeyhine gönderdiğim mektup, şeyhin eline geçmiş. Okuyup mânasına vâkıf olunca, ol mürtede şöyle demiş:

“Gel imdi bu mektubun gereğince amel eyle, ol mücahid hak söylemiş. Gerektir ki, tövbe istiğfar edip, varıp evvelki gibi yerine otur.”

O zaman, Tlemsen Beyi’nin karındaşı oğlu olan mürted gazaba gelip:

“İspanya Kralı sağ olsun! Benim âhımı onda kor mu sanırsın? Hiçbir firkateci hırsız, Kral ile başa mı çıksa gerek. Yarın bir ağır donanma ile gelip Cezayir’i alıp beni Cezayir’e oturtması yakındır” deyip, lâf harmanını esip savurmuş.

Şeyh bakmış ki bu herifin kalbinden İslâm muhabbeti kalkmış.

O zaman:

“Neyleyim, kendi ayağınla gelip bizim içimize sığındın. Yoksa senin başını kendi elimle keserdim” diyerek yanından koğmuş.

O da, tekrar Telis’e gelip oturmuş.

“Her kim eşek, biz semer!”

Bu Arap kısmına eskiden beri itimat etmek yoktur.

Dememişler ki:

“Bu vilâyeti feth eden gaziler, senin buraya geldiğini istemezler. Var nerden geldin ise yine oraya yıkıl git.”

Halbuki salt kendi başına gelmiş imiş. Yanında fazla askeri yokmuş. Öyle olsa idi, zorla gelip oturdu derlerdi. Amma Arabın şanındandır, ekseriya:

“Her kim eşek, biz semer” fikrini kullanırlar.

Hâsıl-ı kelâm, yine evvelki gibi bu herif, Araplarla yek dil yek cehd olup, Telis’e oturmuş. Başlamış etrafı yakıp yandırmaya.

Bu haberler bize erişince, canımız çok sıkıldı.

Oruç Reis’e:

“Eğer muradınız olursa Hakk’ın inayeti ile varıp ol mürtedin başını kırıp vücudunu ortadan kaldırmamız gerektir” deyip tekrar sefer etmek için izin istedim.

Oruç Reis’in sefere çıkması

Oruç Reis’e benim sefer için izin isteyişim ağır geldi. Çünkü Cezayir’de on kale olup beşi şarkta beşi garpta idi. Şarktakilere ben bakardım. Telis kalesi garpta olup Oruç Reis’e ait idi.

“Yok karındaş, Hak Teâlâ kemâlâtını artıra. Bu sefer inşallah himmetinizle nöbet bizimdir. O mel’un ile bir hâl yol olmamız muhakkaktır. Hemen siz dua ile meşgul olun” dedi.

“Sakın sanma ki, hayın berhurdâr olur,

“Âkıbet ya boynu vurulur, ya berdâr olur.”

Oruç Reis, Telis'e sefer etmek üzere yab yab tedarike başladı. İki yüz çadır hazır eyledi. O zamana kadar işimiz hep teknelerle korsanlık gaza idi. Karada ilk ordugâhımız, bu iki yüz çadır oldu. Oruç Reis, hazırlığını gereği gibi yaptıktan sonra, ulemâyı topladı. İzzet ü ikram edip hatırlarını aldıktan sonra şöyle dedi:

"Efendiler, himmet-i Hak olursa, dualarınız bereketi ile Telis üzerine varmak dileriz. Muradımız ol mürtedi yola getirmektir. Karındaşım Hızır Reis ona nâme gönderdi: Mürtedlikten vaz geçip, imanını yenilerse, tövbe ve istiğfar ederse ona eman verelim, yine evvelki gibi yerine otursun, hükümetinde olsun, dedi. Ol müfsid ise karındaşıma: İspanya Kralı sağ olsun, Kral'ın devletinde ben öyle firkateci hırsız gidisine baş eğer miyim. Yarın, Kralım Cezayir'i alınca, Cezayir'e otururum, diye dünyada olmadık herzeler yemiş. Karındaşım oradan ayrılıp bu tarafa gelince, o müfsid yine sahradan gelip Araplarla anlaşarak yerine oturmuş. Müslümanlara zulmedip, din düşmanı olan İspanyol keferesine zahire göndermeye başlamış, bunun hakkında Kur'ân hükmünce ne buyurursunuz?"

"Katli helâldir!"

Oruç Reis'in sözü bitince, âlimler:

"Ey mücahid, onun katli sana helâldir. Bu kötü fitneyi ümmet-i Muhammed üzerinden def etmenizde büyük sevap vardır. Şüphesiz kılıçlarınız Arş-ı a'lâya asılır.Ona yardımcı olan eşkiyaları dahi cezalandırasın" diye fetva yazıp Oruç Reis'in eline verdiler.

Oruç Reis cümlemizle vedalaşıp bir mübarek saatte Cezayir'den çıkıp Telis'e yollandı.

Konarak göçerek Telis’e vardılar. Onların geldiklerini gören ileri gelenler suçlarını bastırmak için o mel’unu bağlayıp Oruç Reis’in huzuruna götürdüler.

Hayınlar işte böyle kaltaban olur.

Gelenler:

“Ey mücahidlerin reisi!...” diye başlayacak oldular.Oruç Reis hemen işaret edip, onları susturup, zincire vurdurdu. Dualar etmeye başlayan iki yüzlü münafıklar neye uğradıklarını şaşırdılar. Düşünceye daldılar.

Oruç Reis’in hayınların boynunu vurdurması

Oruç Reis hepsini önüne dizdi. En başta ol müfsid ondan sonra sıra ile ötekiler yollu yolunca zincire dizilmişlerdi.

Oruç Reis evvelâ ona hitab etti:

“Ey mel’un şimdi kendini nasıl bulursun? Karındaşım sana eman vermişti. Tövbe edersen suçunu bağışlarız demişti. Sen ona cevap verip: İspanya Kralı sayesinde benim öyle firkateci hırsızlara eyvallahım mı var diye herzeler yemiştin. Elhamdülillâh hırsız değiliz, amma senin gibi din düşmanlarına yardım edici mürtedlere hırsızlarız” dedikten sonra, hemen cellât-ı bî-amana işaret edip kellesini vurdurdu.Bundan sonra Araplara döndü:

“Ey mel’unlar! Şu katl olan mürted beyiniz önceleri tek başına gelip içinize girdiğinde: Buranın sahipleri olan gaziler, senin buraya geldiğini istemezler, deyip, şimdi tutup bağlayıp huzuruma getirdiğiniz gibi, o zaman bağlayıp getirmeye kadir değiller miydiniz? Böyle tutup bağlayıp

getirmek evvelden gerekli idi” deyip hepsinin kellesini vurdurdu.

Ortalığı dilediği gibi nizama sokup yeni hâkim tayin etti.

Üç günden sonra gazileri toplayıp divan edip şöyle dedi:

“Oğullar, elhamdülillâh Hakk’ın inayeti ile bu hayın mürtedin ve ona uyup yardım eden iki yüzlü münâfıkların haklarından geldik.

“Şimdi sizler bana yâr ü yâver olursanız, katl ettiğimiz mürtedin amcası olan Tlemsen Sultanı’na da bir bakalım. Zira onun dahi zulmü haddi aştı. İspanyol keferesine Tlemsen limanından daima gemiler yükletip, kâfire zahire gönderirmiş. Benim niyetim o tarafa doğru gitmektir, sizler ne dersiniz?”

Tlemsen’in alınması

Oruç Reis böyle deyince, gazilerin cümlesi bir ağızdan çağrışıp:

“Niyet senindir! Her nereye teveccühün olursa, baş üstüne!” dediler.

Oruç Reis de:

“Berhurdar olun oğullar. Benim de sizden beklediğim budur. Hak Teâlâ hepinizden razı ve hoşnut ola” dedi.

Hazırlık edip, Tlemsen’e doğru gittiler. Konarak göçerek, günlerden bir gün Tlemsen’e vardılar.

Tlemsen’in etrafında oturanlar, akın akıp gelip Oruç Reis’i karşıladılar:

“Hoş geldiniz, safa geldiniz, ey mücahidlerin reisi!” dediler.

Çünkü Tlemsen Sultanı pek zalim olduğundan hepsinin ciğerleri yanık idi. Sıdk ile gelip Oruç Reis’e bağlandılar. Tlemsen Sultanı baktı ki iş fena, hemen bir gece içinde kaybolup gitti. Giderken hapisteki iki karındaşını da salıverdi. Bunların hapsi onun işlerini beğenmemelerinden ötürü imiş. Bu ikisi de Fas’a doğru çekilip gitmişler.

Oruç Reis, topsuz tüfenksiz Tlemsen şehrinin fethi müyesser olduğu için şükürler etti.

Halk gelip Oruç Reis’e biat ettiler:

“Çok şükür, o zalimin elinden bizi kurtardın, beldemizi nurlandırdın” deyu Oruç Reis’e dualar eylediler.

Vahran Kalesi kâfirleri

Bu minval üzere Oruç Reis, Tlemsen şehrini zapt u rabta alıp, ol mertebe adalet eyledi ki, ancak o kadar olur... Herkes işinde gücünde, alışında verişinde, yemesinde içmesinde oldu.

Orada Tlemsen’e yakın sahilde bir kale vardı ki adına Vahran derlerdi. Eskiden Müslümanlarınken, sonradan İspanyollar hile ile almışlardı.

Yine Tlemsen’e yakın bir şehir ile bir palanga vardı ki adına Kale derlerdi. Çok münbit bir yer idi. Öyle ki o taraftaki beldelerin zahiresi buradan giderdi. Vahran keferesi de zahiresini bundan alırdı.

Oruç Reis Tlemsen'i alınca, Kale'ye haber gönderip, Vahran'a zahire vermelerini men etti.

"Sakın Vahran'a birşey göndermesinler, hiç bir şekilde rızam yoktur. Sonra kendileri bilir" diye haber gönderdi.

Onlar da bu emir mucebince Vahran keferesine birşey vermediler. Vahran keferesi sıkıntıya düştü.

Elli çadır asker

Oruç Reis bu arada:

"Benim burada iki yüz çadırlık kuvvetim var. Bu bana çoktur. Cezayir yeni açılmış bir memlekettir. Düşmanı içindedir. Ada burcunun kâfirleri fırsat gözetirler. Elli çadır asker, inşallah erenlerin himmetiyle bize yeter. Yüz elli çadırı Cezayir'e göndereyim. Ne olur ne olmaz, gafil olmayalım" diye kendi kendine düşünmüş.

Sabah olunca, bütün gazileri huzuruna çağırıp eyitti ki:

"Ey gaziler! Bu gece şöyle bir şey düşündüm. Eğer mâkul ise söyleyin."

Asâkir-i İslâm dahi:

"Buyurun!" dediler.

Oruç Reis:

"Ey oğullar! Şimdi biz burada iki yüz çadırız. Hep olanımız bitenimiz buradadır. Cezayir ise yeni açılmış bir memlekettir. Kim bilir ki ne ola. Uygun ise yüz elli çadır Cezayir'e gitsin ve canı isteyen elli çadır, bin yiğit olmak üzere benimle beraber, Tlemsen'de kışlasın. Bakalım ba-

harda Vahran'ı dahi bir hal yol edebilir miyiz?" dedikte, askerlerin cümlesi çağrışıp:

"Senin muradın her ne şekil olursa başımız üzere, biz emrine fermân - berleriz. Baş üstüne" dediler.

Oruç Reis de:

"Berhurdar olun oğullar, benim dahi sizden beklediğim budur. Hak Teâlâ cümlenizden razı hoşnut olsun" deyip, dualar eyledi.

Oruç Reis yüz elli çadır askeri Cezayir'e yolladı. Her bir askere yirmi beş altın verip, çadır başına birer yük akçe bağlayıp, pek çok hediyelerle bizim tarafa gönderdi. Bu gaziler selâmet ile yanımıza vardılar.

KÂFİR KELLELERİ!

Beşinci Bölüm

Oruç Reis'in iki yüz çadır askerle geldiğini görüp firar eden Tlemsen Sultanı, Enked şeyhinin yanına sığınmıştı. Orada fitne dağarcığını açıp, kazanı kaynatmağa başladı. Zira şeytanlıkta üstad bir mel'un idi.

Hemen Vahran Markisi'ne mektup yazıp gönderdi.

Şöyle demiş.

"Yazıklar olun sana! Ben seni kendime vefakâr dost bilirdim. Memleketimden, sultanlığımdan ayrıldım da beni hiç arayıp sormadın. Halin nedir, demedin. Bu kadar mal ve hazinemden bir akçe alamayıp salt başıma firar edip Enked içine düştüm. Devletim bir firkateci gidisine nasip oldu."

Daha birçok şeyler yazıp ağlayıp, imdat dilemiş...

Bu mektup Marki'ye varınca, okuyup hâle vâkıf oldukta, hemen bir cevap yazıp Tlemsen Sultanına göndermiş.

Nâme şöyle imiş:

"Her ne muradın var ise bana bildiresin. Hemen malla mı olur, askerle mi olur, sana yardım ederim.

"Zira o firkateci benim dahi Kale'den zahireme mani oldu. Şimdi pek sıkıntıdayız."

Mektupla beraber yirmi bin altın da göndererek:

"Hemen göreyim seni, güzelce hareket eyle, Arap dilâverlerinden asker yaz. Sen öteden, ben beriden, firkateciyi Tlemsen'den kaçıralım" demiş.

Oruç Reis'e tuzak kurulması

Tlemsen Sultanı da altın kuvveti ile kabilelerden asker yazdı. Bunlar "ya seni yine Tlemsen'e oturturuz yahut cümlemiz kırılırız" diye ant içmişler.

Tlemsen Sultanı ise onların bu andına itimad etmeyip:

"Sizin bu ahdinize vefa edeceğinize benim kalbim inanmaz. Ancak büyükleriniz birer evlâdını Vahran zabiti olan Marki'ye rehin bırakırsa inanırım" demiş.

Ötekiler de:

"Hemen senin kalbin bununla tatmin olacaksa baş üstüne!" demişler.

Böylece şeyh evlâdlarından otuz kırk uşağı Marki'nin yanına rehin kodular.

Bundan sonra Tlemsen Sultanı yirmi bin askerle kalkıp Vahran'a gelip Marki'yle görüştü.

Marki de on bin küffar askerini Tlemsen Sultanına imdat gönderdi. Bu kuvvetlerle gelip Kale'yi aldılar. Tlemsen Sultanı gelip Kale'ye oturdu. Kale halkı da ona tâbi oldular.

Bu haber Oruç Reis'e gelince, can başına sıçradı.

Hemen Tlemsen'deki askerin başına geçip Kale'nin yardımına koştu. Amma Kale iki gün önce alınmış idi.
Bu arada, on bin kâfire başbuğ olan kâfir, Tlemsen Sultanına şöyle demişti:

"Şimdi Oruç Reis bizim Kale'yi alıp zapt ettiğimizi duyunca bu tarafa gelecektir. Ona tuzak kurmanın zamanı-

dır. Böyle fırsatı bir daha bulamazsın. Hemen askerini buradan al çekil. Tarâre'ye git orada göz kulak olup bekle, Oruç Reis kaleyi almak isteyip de gelince Tlemsen boş kalır. Sen de gider kavgasız döğüşsüz yerine oturursun. Buraya geldiği takdirde biz de onu kırarız. Sen de biz de kurtuluruz."

İspanyol başbuğu olan bu hınzır pek mütekebbir, mağrur bir köpek idi. Kâfir daima mertlik davası eder:

"Eğer Oruç Reis bu tarafa gelirse ahdım olsun ki burç içinde kapanıp kalmam. Hemen taşra çıkar karşı korum. Ya taht ola ya baht ola" derdi.

Amma, "Mağrurun hasmı Allah'tır" demişler.

Su uyur, düşman uyumaz!

Bu haberler kırık dökük Cezayir'e gelmeye başlayınca endişe ettim:

"Kim bilir ne olur, ne olmaz!" diyerek, hemen elli çadır asker çıkardım. Tamam bin yiğitin yanına bin de Arap atlısı katarak iki bin askeri, karındaşım İshak'ın emrine verdim. Yanına da İskender Kethüda'yı kattım.

"Ilgar ile, iki üç konağı bir edip tiz karındaşım Oruç Reis'e yetişesiniz!" diye gönderdim.

Hemen hareket edip, süratle Oruç Reis'e yolda kavuştular... Sevinip yeniden hayat bulup, orada bir gün oturak ettiler. Oruç Reis, İshak ve İskender ile cihan cihan görüşüp hâl hatır soruştular. Gaziler dahi herkes, yâran yâranıyle görüşüp muhabbet eylediler.

Tlemsen Sultanı ise başbuğ dediğimiz kâfirin fikrini beğenerek bir gece askeri ile birlikte Kale'den çıktı, Tarâre dağına geldi. Oradan çaşıt gönderip Oruç Reis'in şehirden çıkmasını beklemeye başladı.

Oruç Reis, Kale'nin alındığını öğrenince kan başına sıçrayıp, vilayeti şeyhlere emanet ederek alelacele Kale'ye doğru hareket edince çaşıt da hemen varıp ahvâli Tlemsen Sultanı'na bildirdi.

"Su uyur, düşman uyumaz" demişler. O da fırsatı ganimet bilip, gizlendiği yerden bir seher vakti çıkarak gelip Tlemsen'i zapt etti, tahtına oturdu. O mel'unun tedbiri rast geldi.

"Hemen sen sağ ol baba!"

O sırada Oruç Reis, Cezayir'den imdadına gelen elli çadır ile buluşup görüşmekte idi. Durdukları yerden Kale'ye mesafe iki konaktı. Sabahleyin baktılar ki, bir süvari at boynuna düşüp onlara doğru gelir, amma ne geliş... Gele gele geldi, meğer şeyhler göndermişler. Tlemsen Sultanı'nın hile ile Tarâre'den gelip Tlemsen'i zapt edip önceki gibi yine yerine oturduğunu bildiren bir mektup yollamışlar.

Oruç Reis pek çok kasavete battı. Sonra gazileri çağırıp hâlin neye vardığını anlattı.

Gaziler dahi:

"Hemen sen sağ ol baba! Tlemsen için evvelden taş atıp kolumuz ağrımadı idi. Bir boş vilâyettir bulup aldık. Şimdi sahibi gelip yine aldı. Hak Teâlâ verirse yine alırız.

Tlemsen Sultanı İslâm'dandır. onunla iş kabildir. Evvelden kendi vilâyetidir aldı... Eğer ümmet-i Muhammed'e zulmetmekten vaz geçip, bizlere de vergisini seneden seneye tam verir de Cezayir'e tâbi olursa gene eskisi gibi vilâyetinde dursun. Şimdiki halde biz önümüze bakalım" dediler.

Oruç Reis dahi, gazilerin bu şekerden tatlı sözleriyle teselli bulup:

"Hak Teâlâ sizden razı olsun oğullar. Kalb-i mahzûnumu mir'at-ı İskender eylediniz" diye dualar eyledi.

Ecel terzisi don biçerdi

Sabahleyin oradan göç edip Kale altına indiler, düşmana karşı durdular. Kâfirler ise, ertesi gün, İslâm askerini hor görerek pervasızca kale kapısını açarak onlara karşı çıktılar.

Kâfir askeri on binden fazla idi. İslâm askerinin ise hepsi iki bin idi. Ama her biri beş on kâfirden yüz çevirmez yiğitlerdi.

Nasıl demişler ki:

"Ne denlü çoğ olursa ördek ü kaz

"Yeter imiş ana bir şâhin-i bâz"

Gaziler, inâyet-i Huda ve mu'cizât-ı Mustafa ile gazaya niyet edip hücum kıldılar. İki asker birbirine karıştı ve katıldı. Yer penbe misali atıldı. Yerin gubarı kanın buharı, gazilerin dilinden gelirdi bir bir sübhanı...

Üç, üçbuçuk saat cenk oldu, kılıçlar kan ile al renk oldu. Çoğu ecel şerbetini içip serden geçerdi. Ecel terzisi don biçerdi.

Elhâsıl İslâm yiğitleri öyle bir kılıç vurdular ki, on bin kâfirden ancak dört yüz kâfir sağ kaldı. Onlar dahi gazilerin ateş saçan kılıçlarından kurtulamayıp “eman, eleman!” diye çağırışmaya başladılar.

Amma gaziler hiddetlerinden bu feryatları duymaz, kâfirleri durmadan kırarlardı...

Oruç Reis gazilerin arasına girerek:

“Çekin oğullar elinizi! Aman diyene kılıç yoktur!” der idi.

Ancak bu şekilde gaziler işi anlayıp cenkten el çektiler. Kalan üç dört yüz kadar kâfiri esir ettiler. Bu esirleri Cezayir’e gönderdiler.

Oruç Reis bin yiğit ile geçip Kale’ye oturdu. Muradları o kış Kale’de kışlamak idi. Kale’de yemelerinde içmelerinde oldular. Fakat bu cenkte çok gaziler şehid olmuşlardı Karındaşımız İshak ile İskender Kethüda dahi bunların arasında idi.

Oruç Reis’in üç ay cenk etmesi

Vahran zabiti olan Marki, bu ahvali olduğu gibi İspanya Kralına bildirdi. İspanya Kralı ise Telis’e hâkim tayin ettiği adamı öldürdüğü için Oruç Reis’e gayet kızgın idi. Şimdi daha çok hiddetlendi, öyle ki kâfir iken Yahudi oldu.

Hemen Vahran zabitine otuz kırk bin kâfir gönderdi ve şöyle ısmarladı:

"Eğer başın kendine lâzımsa, Oruç Reis'in elinden Kale'yi alıp, o haydutların hepsini kılıçtan geçirip öldüresin. Hemen salt Oruç Reis'i zincire vurup bana gönder. Ben onu ne şekil ölümle öldüreceğimi bilirim."

Marki de, kendine gönderilen otuz kırk bin kâfir ile apansızın Kale'yi muhasara edip döğmeye başladı. Dört tarafını da sıkıca tuttuklarından erzak da gelemedi. Gaziler tam üç ay Kale'den küte küt cenk eylediler. Azıkları tükendi. Cezayir'e bir haber göndermek de mümkün olmadı.

Kâfirler her gün cenk etmekten bıktılar. Gaziler de susuzluktan halsiz kaldılar.

Sonunda kâfirlerin kumandanları ile papazlar birleşip bir hile bulmaya karar verdiler.

Dediler ki:

"Bu Türkler inat bir millettir. Gelin bunlara yarın bir elçi gönderelim. Size eman verdik, silâhınızla çıkıp gidin, diyelim. Eğer azıkları yoksa razı olup, kaleyi bırakıp giderler. Eğer azıkları çok ise hepsi kırılır, amma biri kalsa yine kaleyi bize vermezler... Eğer eman ile kaleden çıkarlarsa, o zaman, silâhlarınızı bırakın, deriz. Onlarda silâh bırakmak büyük ardır. Yâni imkânı yok silâhlarını bırakmazlar. O zaman biz de bunu bahane edip hepsini kırarız."

"Cennet-i A'lâda buluşalım"

Bütün mel'unlar bu fikri beğendiler. Ertesi gün karar verdikleri şekilde Oruç Reis'e bir elçi gönderip teklifte bulundular.

Oruç Reis gazilerle meşveret etti:

“Ne dersiniz oğullar? Kâfirler şöyle derler” dedi.

O zaman gaziler de:

“Dirilik ölmekten yeğdir” diyerek, çıkıp Cezayir’e gitmeye razı oldular.

Elçi de geri dönüp bu kararı kâfirlere bildirdi. Kaleyi bırakıp Cezayir’e gitmeye razı olduklarını söyledi. Kâfirler ferahladılar.

Ertesi sabah Oruç Reis, gazileri ile birlikte kuşanıp Cezayir’e doğru çıkıp gittiler. Kâfirler gelip Kale’ye girdiler, şenlik eylediler.

Oruç Reis Kale’den uzaklaşıp Cezayir’e doğru bir konak gider gitmez, on beş yirmi bin kâfir arkalarından ılgar ile yetiştiler.

“Üzerlerinizde olan silâhı pusatı bırakın. Sağ çıkıp gittiğiniz yetişmez mi?” dediler.

Oruç Reis, kâfirlerin hile tuzağına girdiklerini anladı.

Mücahidlere:

“Gelin oğullar! Eğer beni dinlerseniz, kâfirlere silâh vermektense hemen cümlemizin kırılması evlâdır. Ölüm hayattan ahsen ve a’lâdır. İmdi oğullar, er ölür adı kalır, at ölür meydanı kalır. Dünyaya gelenin ölüm şerbetinden içmesi elbette muhakkaktır. Sizinle bir nam bırakalım ki kıyâmete kadar dillerde destan olalım! Bir daha sizlerle cennet-i a’lâda buluşalım” dedi.

Oruç Reis’in bu sözleri, açlık ve susuzluktan bitkin düşmüş olan gazileri canlandırdı. Yürümeye mecalleri yok iken, her biri birer kuzu püryanı yemiş gibi tokluk oldular,

birer ejderhaya döndüler.

Oruç Reis'in şehâdeti

Önce Oruç Reis kendi tüfeğini gözüne alıp, kâfirle gaza niyeti edip, bülend âvâz ile çağırdı:

"Ey ebedî mel'unlar, işte bizler adama silâhı pusatı böyle veririz" diye, tüfeği kâfirlere boşalttı.

Gaziler dahi hep birden tüfeklerini boşaltıp sonra dalkılıç olup kâfirin ortasına giriştiler. Öyle bir giriştiler ki anlatılmaz.

Sanki, ekinci tarlasına orakçı nasıl girerse, kol kelle ne rast gelirse vurduklarını turp gibi kaydırıp düşürdüler.

Kâfir kelleleri ayaklar altında yuvarlanıp; burun, kulak, ayak, tırnak, dülger yongası gibi tozardı.

Cenk gittikçe kızışıp, kâfirlerin ilerisi geriye kaçmaya başladı. Amma gerisi çok olduğundan kâfirler durmadan kuvvetlenmede idiler.

Gazilerin hepsi bin kişi idi. Öteki bini önceki cenklerde kırılmıştı. Bu bin gazi de kırıla kırıla üçyüz kırk kaldılar. Ötekiler hep şehid olup şehadet şerbetini içtiler. Allah hepsine rahmet kılsın. Şehidlerin biri de gazilerin serveri, mücahidlerin reisi Oruç Reis idi. Şehadet şerbetini nûş edip şehid düştü. Allah rahmet eylesin.

Karındaşlarımın gamına düştüğüm

Kalan gaziler sabahtan akşama kadar yüz çevirmeyip, küte küt, kelle kelleye kâfirlerle cenk eylediler. Oruç Re-

is'in cenazesini şehidler arasından çıkarıp gömdüler. Sonra kâfirlerle dövüşe dövüşe kurtulup gittiler.

Bu üç yüz kırk gazi Cezayir'e gelip olan biteni hikâye edince, üzüntüden helâk olayazdım. Karındaşlarım Oruç ile İshak'ın ve bunca gazilerin gamına düştüm. Yemeden içmeden kesilip kimse ile görüşemez oldum. Sonunda aklıma zarar gelecek oldu. "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azîm" deyip aklımı başıma topladım. "Küllü nefsin zâikatül mevt" âyetince, Allah Teâlâ hazretlerinin kaza ve kaderine razı olup "el hükmü lillâh-il Vâhid-il Kahhâr" dedim.

Kışı, melûl mahzun Cezayir'de geçirdim. İbadet ve tâatle meşgul oldum. Amma karındaşlarımın ateşi bir an yüreğimden çıkmadı. Onları andıkça göz yaşı döktüm.

Kâfirlerin üzerime gelmesi

Kâfir yakasında ise, Oruç Reis'in vefatı haberi işitilince büyük şenlikler eylediler. Manastırlarda azizlerin habis ruhları için pek çok domuz kurban eyleyip sevindiler.

"Belânın birinden kurtulduk. Şimdi Cezayir'de olan belâya bakalım" dediler.

Sonra:

"Onun iki karındaşı ile bu kadar askerini öldürdük. Şimdi başı daralmıştır. Hemen bu ara, karındaşlarının efkârı ile zihni perişan iken baskın edelim. Biz deryadan Tlemsen Sultanı karadan hayhuy ile varıp Cezayir'i alalım. O büyük belâyı da ele geçirelim" diye karar verdiler.

Cezayir üzerine sefer etmeye karar veren İspanyol kâfirleri, bizi karadan sıkıştırması için de Tlemsen Sultanı'na haber gönderdiler:

"Senin de haberin olsun ki, muradımız donanma çıkarıp, varıp Cezayir'i almaktır. Sen de bize yardım edesin. Türk taifesinin Arap yakasından ayaklarını keselim" dediler.

Kırk pâre kadırga donatıp günlerden bir gün Cezayir'e geldiler. Temnitos körfezine lenger-endaz olup yattılar.Üçüncü gün nâme yazıp elçi eliyle gönderdiler.

Şöyle demişlerdi:

"Sen ki Hızır Reis'sin,

"Şöyle bilip âgâh olasın ki, senin evvelden fırsat bulup bizim üzerimize gelip bazı rahneler açman, azizlerin bize hatırları kırıldığı içindi. Amma şimdi suçumuzu af eyleyip sizin fırsatınızı bize verdi. Bunun ilk müjdesini de gördük. İki karındaşını helâk ve bu kadar askerini kırıp, Kale'yi aldık. Azizlerin yardımı ile Cezayir'i dahi almaya gelmişiz. Bahusus senin kolun kanadın olan karındaşın Oruç Reis ile bu kadar cengâverlerini öldürdük. Sen şimdi beş on adam ile ne edeceksin. Eğer aklın varsa namem eline vardığında Cezayir'in anahtarlarını alıp ve boynuna makrama bağlayıp ayağıma gelerek affolunmanı isteyesin. Belki esir olmaktan kurtularak bir miktar mal ile vilâyetinize gidebilirsiniz. İnat ve muhalefet edip aksine hareket edersen azizlerin başı için sana bir iş ederim ki, Âdem'den kıyamete kadar dillerde destan olursun."

Kâfirin nâmesine cevabım

Büyük divan toplayıp bu mektubu okuttum. İçindekiler anlaşıldıktan sonra gazilere şöyle söyledim:

“Gaziler size müjde olsun. Kâfir, nâmesinde her ne ki yazmışsa poh yemiş ve yabana söylemiş. Allah’tan başka kimse yardım edemez; gerek İslâm’a ve gerek küffâra... Fakat nâmede bir şey yazmışlar ki onu kabul ederiz. Demişler ki, eğer sözümüze inat ve muhalefet ederseniz, size bir iş ederiz ki, kıyamet olunca dek söylenip dillerde destan olursunuz... Bu sözleri, inşaallahu teâlâ Allah’ın izni ve Peygamber’in şefaatı ile ol kâfirlerin aksine zuhur edecek. Bizim onlara edeceğimiz işler, bir zaman olacak ki, tarihlerde yazılıp, ruhlarımızın rahmete yâd olunmaklığına vesile ve sebep olacak.”

Sonra kâfirden gelen namenin cevabını yazıp elçi eliyle kâfirlere gönderdim.

Namemizde şöyle cevap verdik:

“Ey mel’un-u ebedîler ve hınzır-ı sermedîler! O sizin helâk eyledik deyu övündüğünüz yiğitlerimizin hepsi, cennet-i a’lâda makamlarını bulup muradlarına nâil oldular. Bizler dahi onların nâil oldukları mertebeyi özleriz. Öyle ölüm ancak talihli kula nasib olur. Elhamdülillah biz ümmet-i Muhammed’den ve sünnet-i cemaatteniz. Hayatımız da pak mematımız da. Öyle olunca bizim ne ölümden, ne de sizden bir korkumuz yoktur. Hemen elinizden geleni geriye komayın. Bildiğinizden kalmayın. Siz azizlerden yardım istiyor iseniz, biz bütün kâinatı yoktan var eden zevalsiz Mâbud’umuzdan isteriz. Siz de, inşaallah bizim ne mertebe er olduğumuzu göreceksiniz.”

Kâfire kılıç üşürdüğümüz

Kâfirler bu mektubu okuyup içinde yazılanları anlayınca ateş kesildiler. Karaya asker döküp Cezayir hisarının etrafına hendek kazıp, metris yapıp hazırlandılar.

Ben de askeri hazır edip gazilere:

"Sakın başınızı göstermeyin. Kâfir hücum edinceye kadar ses çıkarmayın. Hareket onlardan gelsin. Cenab-ı Hak zaferi müyesser eylesin!" diye tenbih ettim.

Kâfir askerinin başbuğu olan Komandator:

"Beş on hayduttan mı korkuyorsunuz. Onlar şimdi kim bilir hangi bucaklarda sinip kalmışlardır. Hemen yürüyün hisarı zaptedelim" deyince, kâfirler gayrete gelip hisara doğru yürüdüler.

Amma gazilerin hepsi tâyin olundukları hizmette idiler. Topçu topunda, tüfenkçi tüfenginde olmak üzere hazırdılar.

Cenâb-ı Hak hazretlerinden yardım dileyip:

"Allahım, Müslümanları kâfirlere üstün kıl!" diye dualar ederdik.

Kâfirler top tüfenk altına girmişlerdi. Gaziler hemen top tüfenk alabandası sağıp sonra dalkılıç kâfirlere saldırmak isterlerdi.

Ben ise onlara mâni olup:

"Acele etmeyin, kon, iyice yanaşsınlar" derdim.

Kâfirler istediğim kadar yanaşınca:

"Bismillâhirrahmânirrahîm, kâfirlerle gaza niyetine!" deyip, İslâm askerine işaret ettim.

“Allah, Allah” sadâsı ayyûka çıktı.

Kâfirlere bir top alabandası ile karışık bir tüfenk alabandası vurdular. Öyle vurdular ki kâfirler, serçe alayı gibi zemine döküldüler. Sonra gaziler dalkılıç olup, ekine orakçı girer gibi, kâfirlerin merkezine daldılar. Kâfirlere öyle kılıç üşürdüler ki vasfı mümkün değildir.

Bir soğana bir kâfir satıldığı

Kâfirlerden kaçıp sandallara yetişebilen yetişti, yetişemiyen süratle cehenneme gitti. Kâfirler baktılar ki iş işten geçti, belâ deryası boydan aştı. “Ölmekten dirilik yeğdir” deyip “mayna sinyor!” ile gazilerin kılıcından güç belâ kurtuldular.

Hepsi yirmi bin kâfir idi. Sekiz yüzünü esir ettik. Bir kısmı da gemilere kaçtı. Kalanın hepsi kılıçtan geçirildi. Cehennemi boyladı.

Hepimiz bu büyük zaferin şükrü için Vâcibu’l-Vücûd hazretlerine hamd ü senâlar eyledik.

Kâfirlerin kılıçtan kurtulanları ise kaçarak düşerek gemilerine vardılar. Ye’s ü mâtem içinde kalıp birbirlerine:

“Azizler yine hristiyanlardan yüz çevirdi, yine haydutlara nusret verdi” diye söyleşirlerken bir de baktılar ki, gökte fırtına bulutları ile şimşek yıldırım gürlemeye başladı. Bir anda şimal rüzgârı çıkıp derya cûş ü hurûşa geldi.

Ortalık bir anda Nuh tufanına döndü. Öyle ki kırk kâfir kadırgasından ancak iki tekne kurtulabildi. Geri kalanların hepsi Temnitos körfezi denen yerde baştankara oldu-

lar. Boğulan boğuldu, sağ çıkanları gaziler iki ellerini kafalarına bağlayıp esir eylediler.

O kadar çok kâfir bağladılar ki, sonunda yorgun düştüler. Artık birbirlerine bağlamaya başladılar. İnat edip karşı gelen kâfirlerin boyunlarını vurdular. Hâsıl-ı kelâm öyle bir yüz aklığı oldu ki, anlatılamaz. Esir bolluğundan nerdeyse bir soğana bir kâfir satılır oldu.

Barbaroşo

Kâfirler bana "Barbaroşo" diye lâkap taktılar.

"Ol diyavolo Barbaroşo cazulukla bizi bozdu. Gemilerimizi baştankara ettirip, bu kadar has hristiyanların kimini öldürüp kimisini esir eyledi" diye ye's ü matem ederlerdi.

Hak Teâlâ İslâm'a nusret eyledi. Mel'unları perişan etti. Başları daima aşağı olsun!

Bundan sonra yememizde içmemizde, zevk u safâmızda olduk.

Şehir halkı daima gazilere dualar edip:

"Hak Teâlâ sizleri Cezayir'e hızır gönderdi. Sizin eksikliğinizi bize göstermesin" derlerdi.

Türk başı için!

Aralarında yemin edecek olsalar:

"Türk başı için!" diye ederler. Türk'e bu derece hürmet gösterirlerdi. Hemen Cenâb-ı Rabbülâlemîn kıyamete kadar ol gazi Cezayir Ocağı'nın üzerinden padişah nazarını

uzak düşürmeye, gazi askerler dahi hürmette, izzette ve nusrette olalar, âmin.

On üç bin esir olduğu

Günlerden bir gün Zindancıbaşı'ya:

"Var zindanda olan esirleri alıp huzuruma getir. Sayalım bakalım bu büyük ganimette ne kadar esir alınmış" diye emrettim.

Zindancı da varıp, gardiyanlarla ve iki üç yüz kuşanmış gazilerle beraber zindanı açtı. Kâfirleri koyun sürercesine sürüp topladılar. Hesaba aldılar. Onüç bin kâfir esir ile yirmi dört kalite kaptanı buldular.

Bu yirmi dört kaptanın içinde Kırando Kaptan derler, gayet bahadır ve zeki bir kaptan da vardı.

Hatta bu kaptan:

"Eğer bu kırk pâre kalitenin üzerine ben komandator olaydım, bu yüz karalığı olmazdı" dermiş.

Esirlerin hesabı gereği gibi malûm olunca tekrar ikisini bir demire çakıp zindanlara taksim eyledik. Kaptanları başka zindana koyup tayınlarını ayırdık. Başlarına bekçiler gardiyanlar koyduk.

Kırando Kaptanı ise kendi yanıma aldım. Ölümlük ağır bir yarası vardı. Cerrahlarımıza baktırıp yarasını tımar ettirdim. Kendi yemeğimden verdirir, arada bir de hatırını sorar gönlünü alırdım.

Çünkü gerek kâfirden gerek İslâm'dan işe yarar adamın hakkını teslim ederim.

Esirlerin isyan etmesi

Temnitos körfezinde baştankara etmiş olan kalitelerdeki mühimmatın Cezayir'e taşınması için Vardiyanbaşı'na:

"Beş altı yüz esir kâfir alıp, baştankara olan gemilerin mühimmatlarını sırtlarına yükletip Cezayir'e götürtesin. Kendi şeylerini yine kendileri taşısınlar" diye emretmiştim.

"Olacak olsa gerek çâr ü nâçâr,

"Gerek kalbin gen tut gerek dâr."

Fakat basiretim bağlanmış da Vardiyanbaşı'na:

"İki üç yüz yiğit de kuşanıp kâfirlerle beraber gitsinler" demek hatırıma gelmemişti.

Hem de iki kâfir bir prangada olduğundan Vardiyanbaşı'nın da esirlerden ötürü kalbine bir korku gelmemiş.

Amma:

"Su uyur, düşman uyumaz" derler.

Düşmanı hakir görmemek gerektir.

Meğer bu kâfirler de demiri kesecek eğelerini ve sâir âletlerini hazır edekomuşlar.

Düşmanların rüsvây olması

Bu beş yüz kâfir elli altmış kadar vardiyan ile beraber baştankara olan küffâr kalitelerini boşaltmaya Temnitos körfezine giderlerken fırsat bulmuşlar. Birbirlerinin demirlerini açmışlar.

Zavallı vardiyanlardan yalnız ayağına çabuk olan bir tanesi kurtulup bize haber vermeye geldi, ötekiler şehid oldular.

Hemen gaziler kuşanıp, halk dahi:

“Allah yolunda cihada!” diyerek kâfirlerin üzerine vardılar.

Dalkılıç olup:

“Bre kâfirler, elimizden kande halâs olursunuz?” deyip, “mayna sinyor!” deyinceye kadar kılıç üşürdüler. Ellerini kafalarına bağlatmaya razı olanlar kurtuldu. Azıcık bile inat göstereyim diyenlerin cümlesini cehenneme gönderdiler. Kellelerini top gibi uçurdular. Tahminen üç yüz kadar kâfir kılıçtan geçirildi.

Gazilere:

“İnat eden kâfirlere hiç aman zaman vermeyip kellesini vurun!” diye izin vermiştim.

Kâfirler koyun sürüsü gibi elleri bağlı sineleri dağlı, arkalarında gaziler döğerek huzuruma getirildiler.

Gaziler:

“İşte sultanım, düşmanların payitahtında böyle rüsvây olalar!” dediler.

Gazilere dualar ettim:

“Berhurdar olasız oğullar! Hak Teâlâ sizleri daima küffâr-ı hâksâr üzerine mansur ve muzaffer eylesin!”

Bundan sonra esirleri daha iyi gözetmeye başladık.

Kırando Kaptan’ın hıyaneti

Kırando Kaptan'ın esir olmadan önce yanında bir uşağı varmış. Esir olduklarından sonra bu oğlanı zindancıya bağışlamıştım.

Bu oğlan, efendisi olan zindancıya yemek getirdikçe Kırando'nun da hâlini hatırını sorarmış.

Zindancı da:

"Kırando Kaptan benim yakınımdır dersin, gör gözet sıkılma!" diye izin vermiş.

Oğlan ise bu izni alınca, Kaptan'ın yanına girip konuşmaya başlamış.

Kırando Kaptan bu oğlana bir gün:

"Sen esirlikten kurtulmak istemez misin?" diye sormuş.

Oğlan da:

"Farzet ki istemişim, elden ne gelir?" diye cevap verince Kırando:

"Gel şimdi sana bir şekil söyleyeceğim. Eğer yapabilirsen kendinden başka bütün hristiyanları da kurtarırsın. Hem de hiç şüphe yok bu iyiliğin karşılığında cennete gidersin. Bizim de çok ihsanlarımıza lâyık olursun" demiş ve sonunda oğlanı kandırmış.

Oğlan:

"Söyle bakalım" diye razı olunca, Kırando Kaptan oğlana şöyle öğretmiş:

"Efendin olacak zindancıyı iyi gözetle. Tamam uykuya varıp kendinden geçince, keskin bir balta ile başına vurup helâk edersin. Zindanın anahtarlarını alıp kapıları açarsın.

Adalı kardeşlerimizin de bundan haberleri var. Onlar da sandalları hazır edip bizi bekleyecekler. Hemen bizim işimiz yalıya varıncaya kadardır."

Kaptanla oğlan kavl ü karar eylemişler. Oğlan bu işi boynuna almış. Sonra gelip baltayı öyle bilemiş ki ancak olur, yani Allah ırak eyleye, ne öküzde duracak ne balıkta...

"Kendini sakın, gâfil olma!"

Mel'unun, efendisi olan bîçâreyi onarmaya niyeti bağlamış olduğu gece bir rüya gördüm:

Zindancı yatağında yatmış uyuyor. Zidancının hizmetkârı olan mel'un elindeki baltayı kaldırmış, zindancının başına indirecek.

"Hay bre mel'un! Nişliyorsun çek elini!" diye bir nara atıp uyandım. Kalkıp abdest alıp iki rekât namaz kıldım. Rüyayı kendi kendime tâbir edip:

"Zindancı biçâreyi Allah korusun, zira bu rüyada iyi görünmez" dedim.

Sabah olunca zindancı çıkageldi. Onu görünce gülerek:

"Behey adam ne ağır uykun varmış. Seni güç ile uyandırdım. Var kâfiri buraya getir" deyince zindancı çıkıp elleri bağlı olarak kâfiri aldı getirdi.

Meğer zindancı yatağa girip gaflet uykusuna dalınca, oğlan elinde balta ile fırsat gözetir imiş... Bu sırada rüyasında beni görmüş.

Zindancıya:

“Kendini sakın, gafil olma, şimdi düşmandan zarar görürsün. Ardına bak!” diye seslenmişim. O da uyanıvermiş. Oğlan tam baltayı vuracakken bileğini tutup zaptetmiş.

Zindancı ise öyle gürbüz biri idi ki, hizmetkârı olan o mel’un oğlan gibi yirmisini bağlamaya kudreti yeterdi. Amma ne fayda ki, “Uyku küçük ölümdür” demişler. İstersen ejderha ol, uykuda işe yaramaz.

Zindancı, oğlanı bağlayıp bırakmış, sabah olunca alıp huzuruma getirdi.

“Bu işi kendi başına mı eyledin, yoksa sana başkası mı öğretti. Doğru söylersen cezadan kurtulursun” diye sual eyledim.

Oğlan da inkâr etmeyip:

“Bunu bana Kırando Kaptan emretti” dedi.

Papazların kavl ü kararı

O zaman emr edip Kırando Kaptan’ı getirttim. Kırando’nun yüzüne tükürüp:

“Bre mel’un sana ettiğimiz iyiliklerin mükâfatı bu muydu? Seni ötekilerden ayırıp zindana göndermedik, yaran iyi oluncaya kadar sana ayrı yer verip huzurla yatırdık. Kendi yediğimizden verip, cerrahlarımıza baktırdık. Ta ki tezce iyi olsun dedik. Sonunda böyle fesat çıkarmaya başbuğ olup tertipler kurarsın” diye ağır sözler söyledim.

Kırando kâfiri de:

“Vallahi sinyor her ne söylersen hakkın var. Karar senindir. Benim niyetim falso olmakla işimiz rast gitmedi.

Şimdi senin elindeyim, her nice dilersen ferman senindir" dedi.

Kırando kâfire yüz değnek vurdurup, ayağına ağır pranga, ellerine de kelepçek vurdurdum. Otuz altı kâfir kaptanını da cezalandırdım.

Bu haberler İspanya'da duyulunca:

"Cezayir'de Barbaroşo bizim kaptanlara şöyle şöyle etmiş" diye kâfirler büyük yeis ve mateme düşmüşler.

Bunun üzerine papazlar toplanıp, bu otuz altı kaptan için ne yapacaklarını konuşmuşlar.

"O kaptanların din uğrunda, haydutların bu kadar cevr ü cefasını çekmesi lâyık değildir... Biz burada oğlumuz uşağımız yanında, yeme içmemiz yerindedir. Onlar ise din uğruna kimisi candan oldu kimisi esir..."

"Barbaroşo'nun azab-ı eleminde olmaları bizim şanımıza yakışır mı? Hemen bu meselede akçanın gittiğine bakmayalım. İşi bitirelim. Olur ki akça kuvvetiyle Barbaroşo'nun elinden halâs ederiz" diye kavl ü karar eylemişler.

Bana haber gönderip:

"Eğer iznin olursa Cezayir'e varıp esirlerimizi kurtaralım" dediler. Ben de:

"Pek güzel, gelsinler" diye haber verip pasaporta verdim.

Kaptanların boynunun vurulması

Günlerden bir gün İspanyol tekneleri Cezayir'e geldi. On dört bin kâfir kurtardılar. Kıymetlerini birbiri üstüne üçer yüzerden aldık. Hemen hizmet gördürmek için üç dört yüz kâfir alıkoyup geri kalanını hep bıraktım. Kalanlar da onların mezhebinden değil idiler.

Kaptanların bahalarına gelince kolay anlaşamadık. Papazlar otuz altı adet kaptana iki buçuk milyon akçe verdiler. Ben razı olmadım. Üç milyona çıktılar. Ben de bu kadara verecek oldum.

O zaman âlimler gelip beni ikaz ettiler:

"Ey mücahidlerin başı! İşittik ki kâfir kaptanlarına azatlık verecekmişsiniz. Fakat Kitap gereği, onlara hiçbir şekilde azatlık yoktur. Çünkü onlar deryada ustadırlar, hile ve şer işlerinin beyleridirler. Onları ya sıkıca hapset veya öldür" dediler.

Ben de:

"Allah sizi mükâfatlandırsın! İşte ben böyle isterim. Bana Kitab'ın kavli ne ise ifade edesiz. Zira âlimler, peygamberlerin vârisleridir. Benim başım size bağlıdır" diyerek âlimlerin hatırlarını aldım, izzet ü ikram eyledim. Kaptanları da bırakmadım.

Papazlar Cezayir'den ayrılınca, kaptanların hepsinin boyunlarını vurdurup, pis cesetlerini deryaya attırdım.

Ulema ve halk hakkımda şöyle söyleşmişler:

"Gazi Reis'in ve mücahidlerin şeriate olan bağlılıklarının derecesine bakın ki, ol kâfirlere şeriat gereğince azatlık olmaz, denince üç milyon akçeyi bir pul saymayıp feda ettiler. Din düşmanlarına büyük rahne vurdular. Üç milyon akçe dilde kolaydır."

Kırando Kaptan'ın cesedi

Kâfirler ise derlerdi ki:

"Türk kısmına hemen çokça akçe verdikten sonra evlâdını bile satar, değil ki esiri vermesin."

Aralarında böyle söyleşip dururlarken, otuz altı kâfir kaptanın katl olunduğu haberi İspanya'ya varıp duyulunca kâfirler hadden aşırı yeis ve mateme düşüp kırk gün çarşı pazara çıkmadılar.

Azizlerin yüzüne gözüne tükürüp:

"Bu mertebe hristiyanlardan yüz çevirmelerinden belli ki Turkuvaz oldular" diye söğüp saydılar.

Şeytan papazlar ise yer yer onları kandırıp şöyle derlerdi:

"Sakın azizlere fena söz söylemeyin. Zira darılacak olurlarsa Müslümanlara daha ziyade yardım ederler. Sizin sabrınızı deniyorlar."

Bu sözlerle eşek kâfirleri aldatırlardı.

Katl olunan Kırando Kaptan'ın İspanya'da geniş soyu varmış. Hısımı akrabası Kral'a gelip feryad ü figân ettiler:

"Senin hizmetinde oğlumuz bu kazaya uğradı. Bari ölüsünü bu tarafa getirt de düşman toprağında yatmasın" dediler.

Kâfirler, bizim o heriflerin pis cesetlerini defn ettiğimizi sanırlarmış. Biz ise kâfirlerin cesetleri İslâm mezarları arasında, bu şerefli toprakta bulunmasın diye deryaya atmış idik.

Kral yine başpapazı çağırıp:

“Öldürülen Kırando Kaptan’ın cesedini Cezayir’den alıp buraya getirmenin bir yolunu bul. Bir tabut içine koyup getirt. Ne isterlerse ver. Akçenin gittiğine değil, işin bittiğine bak. Beni Kırando’nun akrabalarının dilinden kurtar” diye sıkı sıkı tenbih etmiş. Papaz da Cezayir’e doğru yola çıkıp gelirmiş.

Bizim zindanda Abdurrahman adında gayet feraset sahibi bir Müslüman vardiyan vardı. Bu adam Kırando Kaptan’ın cesedini akrabalarının arayacağını tahmin etmiş.

Otuz altı kâfir kaptanın boynu vurulduğunda taş bağlanıp cesetlerini deryaya atmak işine Abdurrahman’ı tayin etmiştim. O da gizlice Kırando Kaptan’ın cesedini bir çukura gömüp otuz beş tanesini atmış imiş. Benim bundan haberim yoktu. Hepsi denize atıldı sanırdım.

“Sen ki kâfirlerin papazısın!”

Papaz Cezayir’e gelip de huzuruma çıkarak kaptanların öldürülmesi işinden dolayı bir iki lâf deyince:

“Ey kâfir şimdi eman ile gelmemiş olaydın, onların gittiği yere seni de göndermemiz gerekti. Ol katl olunan mel’unları şeriat-i Muhammediyemizin ahkâmı öldürdü. Benim dahi başım şeriate bağlıdır. Halbuki şeriatimizin hükmü kıyamete kadar bâkidir... Sen ki kâfirlerin papazısın, bâtıl yolunuzda şeytan aleyhillânenin adını aziz komuş, onu haşâ sümme haşâ ilâh tutunup, ondan medet yardım umarsınız. Azizler şöyle poh yemiş, böyle poh yemiş diye, ahmak kâfirleri bir parmak üzerinde oynatıp

kendinize taptırırsınız... Ya ben ki, elhamdülillâh Müslümanım, kati delillerle sabit olan ahkâm gereğince, ol otuz altı kâfir kaptanlarınızı katl eyledim yoksa gücünüze mi gitti?” diye sual ettim.

Papaz, Müslüman olayazdı. Yanındakine:

“Bu herif benden yukarı papaz, bununla başa çıkılmaz, hemen işimize bakalım” demiş. Bana:

“Sinyor! Madem kaptanları katl eyledin, hemen sen sağ ol. Lâkin senden ricam şudur ki, kaptanların meyyitlerini götürmeye bana destur ver. Her birini tabutlara koyup sahiplerine vereyim. Hayatta iken verdiğim üç milyon akçeyi yine ölülerine dahi vereyim” diyerek benden ölüleri istedi. Cesetleri Cezayir toprağına gömdük sanırmış.

“Ben onları, boyunlarını vurdurduktan sonra defn ettirmeyip cümlesini denize attırdım” cevabını alınca kuru balık gibi kadit olup söz edecek mecali kalmadı.

O zaman vardiyan Abdurrahman gelip elimi öptü:

“Sultanım, ben kulunuz bir kabahat eyledim, eğer af buyurursanız söyleyeyim.”

“Allah ve Resûlü üzerine eman verdim, korkma.”

Vardiyan Abdurrahman:

“Sultanım, Kırando Kaptan soylu kişi olduğundan, ihtimal ki kâfirler bunun ölüsünü bile ararlar diye, otuz beşini emriniz üzerine denize atıp, Kırando’yu kumsala defn eylemiş idim. İzniniz olursa çıkaralım. Ben sanırdım ki salt Kırando Kaptanı ararlar. Halbuki bunlar hepsini ararmışlar” dedi.

Kendi aklınca bize hizmet eylemek istermiş. Gazap ve hiddetimden kendimi kaybedeyazdım:

"Sancağım hakkı için eğer sana eman vermemiş olaydım. Seni öyle bir öldürtürdüm ki, başkalarına dahi ibret olurdun" diye vazifesinden çıkarıp koğdum.

Kırando kâfirini de tekrar oradan çıkartıp deryaya attırdım.

Papaz yalvarıp yakardı ise de dinlemeyip:

"Benim akçeye ihtiyacım yoktur. Var Kralın olacak köpeğe gördüğün gibi söyle" diyerek papazı da koğdum. O da hüsran içinde çekilip gitti.

Murdarın alım satımı

Bu hadisenin üzerinden birkaç gün geçip de hiddetim yatışınca yakınımdakilerden bazısı:

"Sultanım o kadar akçeyi almayıp elinizden kaçırdınız. Kırando kâfirin ölüsünden ne zarar gelirdi ki, papaza verip akçeleri almanız daha a'lâ olmaz mıydı?" diye sordular. Ben de:

"Düşmandan intikam almak bütün dünyaya değer. Bizim yaptığımız bu iş, İspanya yakasını tamamen yakmamızdan daha tesirlidir. Hem akçe almayışımız kâfire göre büyük âlicenaplıktır. Zira kâfirler bizim hakkımızda: Türklerin yanında akçe ile bitecek iş çok kolaydır.

"Hemen Türk kısmına akçe ver de gözlerini çıkar, diyerek bizi küçümserler imiş. Bakındı dedikleri oldu mu! Kişi nâmıyle işler işi, namsız bir pula değmezmiş kişi... Biz bu kâfir kaptanlarına peş peş akçe saymadık. Bunlar İlâhi

yardım rüzgârının kendi gelenleridir. Din düşmanlarını yeis ve matem üzerine koduk. Bir zaman olur ki nâm ü şânımız tarihlerde yâd oluna. At ölür meydanı kalır, er ölür adı kalır. Bizden önce gelenler, her biri bir ad koyup gitmişler, hepsine rahmet olsun" diye cevap verdim.

Yâranlar bu cevabı beğendiler.

"Niçin akçe almadın?" demelerine:

"Murdarın alım satımı haramdır" deyişime ise, ulemâ da kulak çekip tahsin kıldılar.

HAİNLERLE SAVAŞ

Altıncı Bölüm

Vakta ki bir bahar eyyâmı gelip, bülbüller dere kenarlarında, gülistanlarda feryâd ü terennüme başladığında, tekneler de hazır olunmaya başlandı.

Günlerden bir gün bana bir düşünce ârız oldu. Kendi kendime çok tefekkür ettim:

"Allah'a şükür, Rabbimin yardımı ile bir alay mücahid gaziyle gelip, din-i mübin uğruna nice zahmetler çekip, şu vilâyeti açtık. Amma bu Arap tâifesi, Cihan Padişahının kim olduğunu bilmezler. Hutbeyi Fas Padişahı üzerine okutup, sikkeyi dahi onun üzerine kazdırırlar. Ey koca biçâre Hızır, eğer sana Hak yardım ederse hutbeyi ve sikkeyi şevketlü Selim Han üzerine edebilirsen, ol saadet iksirine kavuşursun" deyip, o gece istihâreye yattım. Güzel hayırlı beşaretler belirdi.

Sabah oldukta oturup kahvaltımı edip, kahvemi içtikten sonra âlimleri, eşraf ve âyânı, şeyhleri ve murâbıtları hep huzura çağırttım.

Cümlesinin hâl ve hatırlarını sorup, izzet ve hürmet eyledim. Taamlar yenip, dualar edilip, şerbet ve kahvelerden sonra keyifler tamam oldu.

"Bana izin verin gideyim"

Sohbet sırasında edep ile iki diz üzerine gelip:

"Efendiler, izniniz olursa, muradım sizinle bir meşveret eylemektir, ne buyurursunuz?"

Ulema ve hepsi birden:

“Pek güzel ya emîrel mücâhidîn! Buyurunuz. Rabbimiz bize hayırlar duyura” diye cevap verince, şöyle devam ettim:

“ Efendiler, ben fakir, âciz, bîçâre bir günahkâr kulum. Buraya beldenize, bir alay mücahid gazilerle geldim. Din-i mübin uğruna can verip baş aldık. Allah’a hamd olsun, kâdir olduğumuz kadar mâmur ve âbâd eyledik. Beldenize gelip ayak bastığımızda, kale ve burçlarınızda yirmi otuz pâre işe yarar top bulunmazdı. Cephane ise şöyle dursun... Şimdi çok şükür beş altı yüz pâre top peydâ eyledik. Ona göre bu kadar harp âlet ve mühimmâtı mahzenlere koyduk. Ayrıca derya yüzünde cihad edecek iki direkli bir kayığınız yok idi. Şimdi çok şükür yirmi iki pâre mükemmel tekneleriniz oldu. Elhâsıl beldenizin her işini çekip çevirdik. Şimdi hepiniz bana izin veriniz. Varayım asıl vatanıma gidip yerleşeyim, ömrümü rahat içinde geçirip duacı olayım. Siz de içinizden uygun bir hâkim seçiniz.”

“Ey mücahidler reisi nereye!”

Bu sözlerden maksadım onları nezaketle imtihan etmek idi. Bakalım benden hoşnutlar mı, yoksa değiller mi?

Bu cemaatin içinde iki şeyh vardı ki, bunlar beldenin büyüklerinden idiler.

Birine Ahmed bin Kâdî, ötekine Muhammed bin Ali derlerdi. Bu şeyhlerin ikisi de sözlerimi işitince ayağa kalkıp ayağıma düşüp ağladılar.

Dediler ki:

“Ey mücahidler reisi! Ne olaydı, senin bu sözlerini işitmeden Cenâb-ı Hak ruhumuzu kabz edeydi! Bu beldeyi

evvel Allah sonra sen ihyâ eyledin. Bu kadar ümmet-i Muhammed senin mübarek teşrifinle istirahat eyleyip, emniyet içinde asûde - hâl oldular. Allah Teâlâ senden razı ve hoşnut olsun. Bütün geçmişlerine rahmet eylesin. Sen bizim anamız babamızsın. Bizi bırakıp içimizden çıkıp gitmenize hiç bir şekilde razı değilleriz. Yok eğer, elbette giderim dersen, yarın rûz-i cezâda yakanı elimizden kurtarman mümkün olmaz. Eğer evlâtlarımızdan hatır-ı şerifin kırıldı ise kendi elimizle tutup huzuruna getirelim, emir senindir. Sen bugüne bugün bizim emîrimiz ve serdârımızsın. 'Allah Teâlâ: Allah'a ve Resûlüne ve sizden olan reisinize itaat ediniz' buyurmuştur. Yani kişi Allah'a ve Resûlü'ne ve reisine itaat etmedikçe mümin olamaz. Şimdi biz sana itaatkârız emirlerine râzılarız."

Padişah nazarı olmazsa

Bu şekilde hadden aşırı niyaz edip kalmamı istediler. Anladım ki bunlar sâdık kimselerdir.

Bir zaman sakalımı tutarak düşündüm.

"Madem benim gittiğimi istemezsiniz. Benim ağrıma, acıma yardım etmeniz lâzımdır. Güzel gelen işi Allah'dan fenayı benden bilmeyeceksiniz."

Cemaatın hepsi de:

"Baş üstüne, elbette!" dediler. Bundan sonra, asıl maksada girdim:

"Cümlenize mâlum olsun ki, bu vilâyet, Haremeyn-i Şerifeyn kisvesini giyip, Halife-i Resûlullâh olan şevketlü mehâbetlü Padişah-ı rûy-i zemin hazretlerinindir.!"

Hepsi birden:

“Evet ey mücahidler reisi, öyledir!”

“Ya böyle, vilâyetin Pâdişah vilâyeti olduğunu bilirsiniz de niçin hutbeyi Fas Padişahı üzerine okutup, sikkeyi de onun adına kazdırırsınız? Bu insafa lâyık mıdır? Bir vilâyet üzerinde Padişah nazarı olmadıktan sonra o vilâyetin hali neye varır?” dedikte hepsi başlarını eğip:

“Sen bilirsin ey emir, biz böyle bulduk” dediler. Ben de:

“Benim bildiğim odur ki, bu Cuma hutbeyi şevketlü Gazi Sultan Selim Han diye okuturuz. Sikkeyi de onun üzerine ederiz. İşte benim bildiğim bu” dedim. Cümlesi:

“Baş üstüne. Hüküm senindir. Hepimiz senin hizmetindeyiz” diye cevap verdiler.

Sultan Selim Han hazretlerine arz

Tekrar cemaatin ve âlimlerin hatırlarını alıp:

“Allah sizden de razı olsun. Sizinle işte bu şekil üzre gönül birliği edelim. Varınız cemaatten birkaç akıllı faziletli adam bulup hazır ediniz. Hâli Şevketlü Hünkârıma olduğu gibi arz ediniz. Hem, Hünkâr’a ve devlet ricâline lâyık hediyeler hazır ediniz. Hünkârımıza gönderip duasına mazhar olalım.”

Hepsi fikrimi beğenip söyleştiler:

“Gördünüz mü padişahına ne kadar bağlı ve itaatlidir. Bir başka soysuz olsaydı. Bu yüz aklığına göre belki padişahlık dâvasına kalkardı. Ne demişler: Asil azmaz, merd-i kâmilden hata gelmez.”

Birkaç gün sonra hepsi bir araya gelip benim hakkımda Şevketlü Selim Han hazretlerine bir arz yazmışlar. Getirip bana gösterdiler, okudum, pek beğendim. Bahadarlığımı ve adâletimi meth edip arş-ı a'lâya çıkarmışlar.

"Allah Teâlâ cümlenizden hoşnut olsun. Ben günahkâr bir kulum. Hepsi sizin iyiliğinizdendir" dedimse de,

"Ne kadar meth etsek binde birini söyleyemeyiz" cevabını verdiler.

Ben de erkân-ı devlete muhabbetnâmeler yazıp hediyeler ayırdım. Dört pâre mükemmel firkate yağlayıp hazır ettik. Leventlerden seçkin gazileri bunlara tayin ettim. Leventlerin üzerine Hacı Hüseyin Ağa'yı koydum. Devlet-i Aliyye tarafına gidecek hediyeleri de ona teslim ettim. Hacı Ağa akıllı ve tedbirli bir kimse idi.

Hacı Hüseyin Ağa İslâmbol yolunda

Bu dört firkatenin her türlü levazımatını gereği gibi gördük. Cuma namazından sonra bir mübarek saatte yola revan olup "getir elin İslâmbol" deyüp, çeküp gittiler.

Uygun eyyamla yirmi birinci günü Âsitâne-i Saadet'e varıp dahil oldular. Bir mübarek saatte İslâmbol'a girdiler.

Şevketlü Sultan Selim Han hazretleri Yalı Köşkünde idiler. Hünkâr kancabaşı gelip teknelerden haber alıp alelacele Şevketlü Sultan Selim hazretlerine arz olundu.

Kancabaş tekrar gelip Hacı Hüseyin Ağa'yı Padişah'ın huzuruna götürdü. Hüseyin Ağa, hakkımda Cezayirlilerin yazdığı arzı ve Padişah-ı âlem - penâh hazretlerine olan

hediyelerimi yanına aldı. Bunları yirmi beş Frenk oğlanına yükletip, yoluyla erkâniyle Sultan Selim hazretlerine varıp buluştu. Âdâb-ı pâdişâhîyi yerine getirip arzı ve hediyeleri takdim etti.

Sultan Selim hediyeleri bizzat görüp beğendi. Padişah-ı İslâm iki ellerini kaldırıp bana dualar kıldı:

“Hızır Reis, Nasreddin ve Hayreddindir. Hayreddin lalam düşmanlar üzerine daima muzaffer olsun.”

Hacı Hüseyin Ağa’ya hil’at giydirdi. Ağa için konak döşetip tayinat verdi.

Padişah-ı İslâm’ın duası

Hacı Hüseyin Ağa da erbâb-ı devletin hediyelerini hep yerli yerine verip hizmetini gereği gibi yerine getirdi... Sonra tekneleri hazırlamaya başladılar. Asitâne-i Saadet’te kırk bir gün oturdular. Tekneler hazır olunca Tersane-i Âmire’den çektirip Yalı Köşkü’nün önüne geldiler.

Padişah-ı İslâm, Cezayir teknelerinin gideceklerinden haberdar idi. Onları seyr etmek için Yalı Köşkü’ne gelmiş idi.

Tekneler yollu yolunca üçer kat şenlik eylediler. Hünkâr’ın kancabaşı gelip Hacı Hüseyin Ağa’yı alıp Padişah’ın huzuruna götürdü.

Sultan-ı Âlem kendi hattı ile yazdığı beylerbeyilik fermanını Ağa’ya teslim eyledi. Bir cevâhir taş oturtma sonkur kılıç ihsan eyledi. Bir hil’at-ı fâhire verdi. Bir dîbâ sancak ve bir filandıra verdi. El kaldırıp tekrar bize ve Ocak’a ve gazilere büyük dualar edip:

"Allah Teâlâ onları düşmanları üzerine daima mansur ve muzaffer eylesin" dedi.

Sonra Sultan Selim Han hazretleri beylerbeyilik beratında beyan buyurduğu muhabbetini tekrar lisânen Hacı Hüseyin Ağa'ya söyleyip:

"İşbu kılıcı lalam Hayreddin Paşa'ya götür. Ona bergüzârım olsun. Din düşmanlarına benim aşkıma gazalar eylesin. Ve sancak ile filandırayı yanından ayırmasın. Ne zaman açarsa galip ve mansur olsun. Hak Teâlâ iki cihanda yüzünü ak eyleye" diye el kaldırıp dua etti.

Hacı Hüseyin Ağa da âdâb-ı pâdişâhîyi yerine getirip Sultan Selim'e vedâ edip tekneye geldikten sonra üç kat daha şenlik eyleyip yelken edip yola revan oldular.

Venediklilerin yolu kesmesi

Sekizinci gün Koron'a vardılar. Burada sekiz pâre vardakosta Venedik gemisi buldular. Bunlar:

"Cezayir hâkimi Hızır Reis'ten Sultan Selim'e hediyelerle dört pâre gitmiş, dönerken tutalım" diye beklerler idi.

Amma İslâmbol'dan çıkmazdan evvel Sadrazam'ın izni ile Venedik Balyozu'ndan patente alınmış, Hacı Hüseyin Ağa'nın eline verilmişti. Eğer yolda korsan gemilerine rast gelirseler incinmesinler diye...

Dört pâre Cezayir teknesi Koron limanına gelirken tamam limana yaklaştıklarında Venedik gemileri ol mahalde lenger-endaz olup yatarlardı. Gelenlerin Cezayir tekneleri olduklarını bilince, firkate ve kancabaşları dona-

tıp iki üç pâre yürük gemileri demirlerini salpa edip, teknelerin önlerini kestirmeye çalıştılar.

Amma tekneler hiç istiflerini bozmayıp, hemen pruvaları liman deyip gelirlerdi.

Ceneral bu hâle bakıp:

“Bu diyavololar bizimle bozuşuk iken, böyle çekinmeden kaçmadan gelirler. Bunda yine Balyoz’un bir poh işi vardır” demiş.

Tekneler limana girip yaklaşınca Hacı Hüseyin Ağa sandala girip doğru Ceneral’in sefinesine çıktı. Balyoz’un kağıtlarını gösterdi. Venedik gemileri onları bırakıp gittiler.

Cezayir’in padişah nuru ile nurlanması

Tekneler de Koron’dan hareket edip Cezayir’e salimen vardılar.

Hacı Hüseyin Ağa gelip Sultan Selim Han’ın hatt-ı hümayununu ve verdiği emanetleri hep teslim etti. Ve dahi lisânen her ne muhabbet söyledi ise hepsini bir bir tabşırıp ifade eyledi.

O gece büyük ferahlık içinde yattım.

Ertesi sabah büyük divan topladım. Bütün âlimler, sâlihler, şeyhler, has u âm ve gaziler hazır bulundular.

Padişah hazretlerinin ihsan buyurdukları hil’atı giyip, kılıcı boynuma hamayıl gibi asıp ayakta durdum. Ferman-ı hümâyunu dinlemeye hazır oldum. Hatt-ı Hümâyun kılıfından çıkarılıp Büyük Hoca’nın eline verildi. Yüksek sesle okundu.

Hepsi:

“Duyduk ve gereğince hareket eylemek bizim için saadettir” dediler.

Şerbetler içilip şenlik şâdımanlıklar edildi. Gazilerin ihsanları artırılıp bahşişleri verildi.

Cuma günü hutbe Sultan Selim Han üzerine okunup, sikke dahi onun ismine kazıldı. Cezayir, padişah nuru ile münevver oldu. Padişah duasına mazhar oldu. Allah Teâlâ daima padişah nazarını üzerinden eksik eylemeye.

Cezayir Beylerbeyisi olduğum

Böylece padişah fermanı ile Cezayir-i Arap Beylerbeyisi oldum. Bize Allah için muhabbet edenlerin muhabbeti, sadakati daha ziyâde oldu. Memnun olup şükr ettiler. Amma niyeti fâsit olanların hasetlikleri ağaç kurdu gibi yüreklerini oyup sonunda ölümlerine sebep oldu. “Bir kişinin ki yardımcısı Allah ola, var kıyas eyle ki ol ne ola!” Niyet saflığı gibi yoktur. Zira herşey niyete bağlıdır.

Hacı Hüseyin Ağa’ya büyük mansıp ile kayırıp çok ihsanlar ettim. Ortalık âsûde-hâl oldu. Cezayir’in işleriyle uğraşır olduk.

Sultan Selim Han’ın bize Cezayir Beylerbeyliği verdiği etraftan ve kâfir yakasından işitilince herkes elindeki taşı bırakıp başını hırkaya çekti.

Amma eski meseldir, su uyur düşman uyumaz, derler.

Tunus Beyi’nin hayınlığı

Tunus Beyi ki, aramızda dostluk olup karındaş gibi idik. Aramızda bu kadar hak hukuk vardı. Merhum Oruç Reis karındaşımla ve dilâver gazilerle önce Tunus'a gelmiştik. Küffarla cihad edip ganimet almıştık. Bu mal ile Tunus mâmur olmuş, kendisi de bizim sebebimizle bu kadar mal ve hazine sahibi olmuştu. Tunus'un fakir fukarası da zengin olmuşlardı. Amma bu iyiliklerimizi unuttular.

Tunus Beyi, Tlemsen Beyi'ne bir nâme yazıp gönderdi.

Şöyle derdi:

"Sen ki Tlemsen Beyi'sin,

"Nâmem sana vardıkta bilesin ki, sana da bana da belâ nedir dersen, o izbandut Hızır Reis dedikleri heriftir. Bir zamanlar Türk yerinde izbandutlukla iki karındaş ortalığı yakıp yıkıp, sonra bunların hesapları devlette duyulup başlarına emir çıkınca, bir baş kurtaracak yer bulamayıp benim yanıma gelip sığındılar. Birkaç zaman benim yanımda eğlenip pek çok ganimet getirdiler.

"Sonra varıp Becaye kalesini muhasara ettiler.

"Barutları tükenip benden barut istediler, vermedim. O zaman bana kızdılar. Varıp Cezayir'i alıp zapt ettiler. Oruç Reis, Kale cenginde öldürüldü. Şimdi belânın büyüğü, bu Hızır Reis kalmıştır. Cezayir'de çok yüz aklığı ediyor. Beldenin şeyhleri bir araya gelip kendisinin tarifi üzerine Sultan Selim hazretlerine arz yazmışlar. Hızır Reis'ten çok şükürlük getirmiş, şöyle bahadır kulundur, deyu, izbandutu arşı a'lâya çıkarmışlar. Padişah da mâdem vilâyetli istemiş dilemiş, zâhir iyi adam olmalı; olmayaydı istemezlerdi, diyerek şimdi onu Cezayir'e beylerbeyi nasb eylemiş. Hızır Reis şimdi Hayreddin Paşa oldu.

“Bununla izbandutluğu zamanında söyleşilmezdi. Nerde kaldı ki şimdi hatt-ı hümâyunla beylerbeyi olup, padişah malûmu olduktan sonra... Hem de padişah bir cevâhir taş oturtma sonkur kılıç hediye göndermiş. Herif kaameti artırdı.

“Gözünü aç. Hele beni barut meselesi için gör ki ne yapar. Tedbirimizi alalım. Bu işin çâresi İbni Kâdî ve İbni Ali ile arasını bozuşturmaktır. Bunları düşman edersen, nüfuzlu şeyhlerdir, onun hakkından gelirse bu iki şeyh gelir. Onlar birbirine düştükte biz uzaktan seyirci oluruz.”

Tlemsen Beyi’ne İbni Kâdî’nin cevabı

Tunus Beyi böyle olmadık herzeler yemiş. Nâmesi Tlemsen Beyi’ne varınca o da İbni Kâdî’ye mektup yazıp hakkımda olmadık lâflar ettikten sonra:

“El birlik edip Hayreddin Paşa’yı ara yerden kaldıralım. Türk kısmından bir fert komayalım” diye teklif etmiş. İbni Kâdî de Tunus Beyi’ne ve Tlemsen Beyi’ne nâme yazıp şöyle demiş:

“Sizin bana Hayreddin Paşa için yazdıklarınız malûmum oldu. Lâkin şöyle bilesiniz ki Hayreddin Paşa’nın her kim ki hakkında bir fenâ söz söylerse o benim düşmanımdır.

“Önce sen, ey Allah’dan korkmaz Tunus Beyi hayını! Hayreddin Paşa’nın sana ne zararı dokundu? Seni mal ve hazine sahibi eyleyip vilâyetini mâmur eyledi. Cezayir’i almak kasdıyla bu kadar ağır düşmanlar geldi. Elhamdülillâh, Hakk’ın yardımı ile hepsinin başını kırdı. Düşmana rağmen İslâm’a parlaklık vermek için üç milyon akçayı

reddedip, otuz altı benim diyen kâfir kaptanların boyunlarını vurdurdu, cesetlerini denize attırdı.

“Öyle ızdıraplı halde, din gayreti çekip gerek senin ve gerek Tlemsen Beyi’nin ol mücahid Hayreddin Paşa’ya bir imdadınız dokundu mu? Evvelden cefasını çekti, şimdi sefasını sürsün, sıhhatler olsun. Kılıcı ekmeğidir. Her kim haset ederse, varsın Hayreddin Paşa gibi yüz aklığı eylesin de murad ü maksûduna nâil olsun.

“Yoksa hasedden ne çıkar. Her şey Allah Teâlâ hazretlerinin kudret elindedir. Dilediğini aziz eder, dilediğini zelil eder. İşinde fâil-i muhtardır. Kimse hikmetinden sual etmeye kadir değildir. Amma o herkese sual eder.

“Hayreddin Paşa tutalım ki evvelden izbandut imiş. Amma şimdi bugüne bugün Padişahın bir vezir-i âlîşânıdır. O ki Padişahın adamıdır, eğer sonun hayırlı olsun, iki dünya saadetine ereyim dersen, onun hayır duasını almağa çalışasın.

“Onun karındaşı Oruç Reis merhumdan çok iyilikler gördüm. Sizin gibi küfran-ı nimet olacak halim yoktur. Allah Teâlâ düşmanlarını baş aşağı eylesin. Benim ona duadan gayrı bir işim yoktur.”

Şark’tan gelen iki karındaş

“Hepiniz bilirsiniz ki babam âlim ve fâzıl bir kişi idi. Bana günlerden bir gün: Bak oğul, sana bir nasihat edeceğim, amma küpe gibi kulağında tutacaksın. Şüphesiz bir gün olur, işitir veya görürsün. Şöyle belle ki, filânca tarihte Şark tarafından iki karındaş şahıs gelseler gerektir. Büyüğünün adı harf-i savm ola. Sen onunla buluşup

ondan çok hayır göresin gerek. Ve küçük karındaşının adı “hayr” ola, ondan dahi hayır göresin. Lâkin şeytanın hilesine aldanma, demiş idi.

“Tam dediği gibi geldi, çıktı. Oruç Bey rahmetullahi aleyh önce Cicel limanından çıkıp karadan Cezayir’i almaya giderken bizim obamıza uğradı.

“Ben ona kılavuz olup Cezayir’e getirdim. Avn-i Hudâ mucizât-ı Mustafa ile Cezayir feth olundukta, bana şimdi bulunduğum vatanı bağışladı. Vergiden muaf tuttu. Onun sayesinde mal ve kuvvet sahibi oldum. Şimdiye kadar yiyip içtiğim Gazi Oruç Bey merhumun berekâtıdır.

“Şimdi ise karındaşı Hayreddin Paşa hayırlı bir kimsedir. Cezayir’e Sultan emri ile beylerbeyi olduğundan büyük ferahlık duyduk. Allah Teâlâ yardımcısı olsun. Merhum karındaşı Oruç Bey ne şekil velinimetimiz efendimiz ise Hayreddin Paşa dahi efendimizdir.

“Pederim merhumun: Eğer şeytan hilesine uymazsan, ismi hayır olandan da çok hürmet bulursun, demesi de... İşte ismi hayırdan murat Hayreddin Paşa’dır, şeytan hilesi ise siz iki şeytanlarsınız. Biriniz Tunus şeytanı ve biriniz Tlemsen şeytanı, ikiniz bir olup beni kandırmaya çalışırsınız. Babam merhumun ermiş bir zat olduğundan şüphem kalmadı.

“Benim Hayreddin Paşa efendimize hayır duadan özge işim yoktur. Kemlik düşünenleri Hak Teâlâ iki cihanda hor hakir eyleye.”

İbni Kâdî bu mektubu yazıp Tlemsen Beyi hayınına gönderdi. Tlemsen Beyi de İbni Kâdî’nin bu nükteli cevaplarını Tunus Beyi münâfıkına bildirdi.

Tunus Beyi baktı ki İbni Kâdî'den bir fayda yok, bir zaman sükûta vardı. Tlemsen Beyi ise kendi fikrince bize zarar vermek istedi. Bir miktar müfsit ile beraber bize bağlı bazı yerleri yağma eyledi. Hiç vakit geçirmeden bin beş yüz gazi ve bin beş yüz süvari ile varıp cezalarını verdim. Tevbe edenler kurtuldu, etmeyenler kılıçtan geçti. Bu bedevi Araplar o zamandan sonra bir dahi Cezayir'e âsi olmamışlardır.

Tlemsen Beyi'nin başına gelenler

Oruç Reis Tlemsen'i feth eyledikte Tlemsen Beyi kaçıp Vahran kâfirinden yardım istemiş, Bey'in iki karındaşı da Oruç Reis'in havfından Fas'a firar etmişlerdi.

Tlemsen Beyi tekrar gelip tahtına oturduktan sonra Fas Sultanı'na mektup ve hediyeler gönderip karındaşlarının gelmelerini rica etmişti. Fas Sultanı onlara tayinler verip saraylar döşeyip yeme içmelerini zevk ve sefalarını temin etmişti. Rahatları Tlemsen'dekinden iyi idi.

Fas Sultanı bunları huzuruna çağırıp, karındaşlarının name gönderip onları davet ettiğini bildirdi.

Onlar da:

"Madem ki karındaşımız bizi istemiş, gideriz. Davete icabet lâzımdır" dediler.

Fas Sultanı bunların her çeşit levâzımlarını görüp yanlarına da bir miktar asker verdi. Tlemsen'e doğru yola çıktılar.

Günlerden bir gün Tillet'e vardıklarında Tlemsen Beyi'ne haber geldi ki:

“Gözün aydın! İşte karındaşların, hesaba gelmez Fas askeri ile senin üzerine geliyorlar.”

Tlemsen Sultanı’nın aklı başından gidip:

“Ya biz onlara gelsinler dedikse asker ile mi gelsinler dedik. Dostluğa gelen adam böyle gelmez” diye mektup yazıp Tillet’e gönderdi.

Karındaşları mektubu alıp okuyunca, cevabını yazıp, Tlemsen Sultanı’na:

“Benim karındaşım. Bizi hem davet ettin, hem döndün. Münâfık sözüne uyup bize bu tarzda cevap gönderdin. Eğer bize, gelsinler diye haber gönderdiğine nâdim oldun ise, dönüp geldiğimiz yere gideriz. Hemen sen bizden ötürü kalbine bir şüphe getirme” dediler.

Tlemsen Sultanı nâmeye verdiği cevapta, buna karşılık:

“Ta cehenneme gitsinler!” demiş.

Bunun üzerine kardeşleri Mesut ve Abdullah bu sözden çok mahzun oldular. Yanlarında bulunan askerlerin kumandanları:

“Niçin elem çekersiniz? İsterseniz size Tlemsen’i alıverelim” dediler.

Bu fikri Abdullah beğenmedi:

“Biz karındaşlarız, bir iki günlük ömür için aramıza kan girer. Sonra Hakk’ın huzurunda ne cevap veririz. Hem büyük karındaş ata yerindedir” dedi.

Tlemsen Sultanı hepsinin büyüğüydü. Ortancası Abdullah, en küçükleri Mesut idi.

Mesut kumandanların fikrini kabul etti:

"Ne olacaksa olsun. Ya taht ola ya baht" dedi. Mesut çok celâlli idi. Abdullah ise gayet halim selîm, âlim ve fâzıl bir kişi idi.

Mesut'a çok yalvardı, olmadı. Sözünü geçiremedi.

Fas askerinin kırılması

Tillet'ten kalkıp Tlemsen'e doğru yürüdüler. Tlemsen Sultanı da yer götürmez askerle gelip karşı çıktı. Büyük cenk oldu. İki taraftan çok can telef oldu. Lâ havle velâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azîm. İki İslâm arasında fesat çıktı.

Tlemsen Sultanı galip geldi. Fas askerinin yarısı kırıldı, yarısı da onun tarafına geçti. Mesut ile Abdullah baktılar ki iş işten geçip belâ deryâsı boydan aştı. Her biri bir yol tutup firar eylediler.

Mesut, Cezayir sınırına varıp sığındı. Abdullah da Vahran'a düştü.

Bu Tlemsen Sultanı dediğimiz şaki odur ki, merhum Oruç Reis Tlemsen'i bundan almıştı. Sonra Kale cengi için Tlemsen'den çıkınca, bu adam tekrar gelip Tlemsen'i zapt edip oturmuştu. Benim zamanımda da Tlemsen Beyi o idi. Bizi sevmez, adam yerine komaz, aleyhimizde olmadık sözler ederdi.

Bunları duyunca mahzun olur, beş vakit namazda; "Ya Rab! Şu Tlemsen Sultanı olan zalimin fırsatını bana müyesser eyle. Şerrini, Müslümanların üzerinden kaldırıp o vilâyeti de nurunla aydınlatayım!" diye dua ederdim.

Mesut'un bize sığınması

Günlerden bir gün yukarıda anlatıldığı gibi Tlemsen Sultanı'nın karındaşı Mesut, Cezayir sınırına girip sığınınca, kendi kendisine düşünmüş:

"Hayreddin Paşa'nın evsafı bütün âleme mâlûmdur. Ben de hâlimi bildirsem olmaz mı? Beni de bu zillette komayıp derman eylemesi muhakkaktır" demiş.

Kendi eliyle bir mektup yazıp bize gönderdi.

"Beni kulluğa kabul eyle. Sultanım hazretlerinin hizmetleri ile şeref bulup, ömrüm oldukça efendimizin himayesinde olayım" diye dünyada olmadık özürler diledi.

Mektup bize gelince Mesut'un niyazlarına merhamet eyleyip, iki bin sipahi ile bin gaziyi ona gönderdim. Ayrıca o taraf şeyhlerine ve kabilelere mektup yollayıp:

"Mesut'un yanına gelesiniz. Hükmüne razı olasınız. Allah iş âsanlığı ihsan buyura" diye haber ettim.

Mektup şeyhlere varınca:

"Baş üstüne, ey mücahid efendimiz!" deyip Mesut'un yanına akışıp geldiler. Yirmi bin Arap atlısı oldu. Üç bin gazi de varıp Mesut'a yetiştiler.

Mesut gazilere hürmet edip:

"Hoş geldiniz, safa geldiniz gazi beyler!" diyerek hatırlarını aldı.

Bana bir mektup yazarak, dua ve senâdan sonra şöyle demiş:

"Benim efendim, Hak Teâlâ hazretleri ömr-i devletinizi ziyade eylesin. Yüce emriniz gereği yanımıza yirmi bin-

den fazla Arap atlısı ile üç bin mücahid gelmiştir. Muradımız inşallahu teâlâ yarından sonra Tlemsen üzerine göç etmektir. Hemen bizi hayır duadan unutmayasınız."

"Bre medet Hayreddin Paşa gelir!"

Tlemsen Sultanına ise:

"Karındaşın Mesut, varıp Hayreddin Paşa'ya sığınmış. Hayreddin Paşa ise kendi de beraber olarak Tlemsen deyip gelmektedir. Gereğini artık siz bilirsiniz" diye haber gitmiş.

Tlemsen Sultanının mismarı gevşeyip kaçmaktan başka çare bulamayıp soluğu İspanya yakasında aldı.

Mesut da varıp kavgasız galabasız Tlemsen'i zapt etti. Karındaşının tahtına geçip oturdu.

Boş yere dememişler ki: Kişi nâmıyle işler işi, namsız bir pula değmezmiş kişi... Biz Cezayir'de sarayımızda zevk u sefa ile otururken, Tlemsen Sultanı:

"Bre medet, Hayreddin Paşa beraber imiş!" diye soluğu İspanya'da aldı.

Mesut'un bize muhabbetnâmesi

Tlemsen halkı yer yer gelip Mesut'a tâbi oldular. Çarşılar pazarlar açılıp herkes alışında verişinde oldu. Adalet ile iş işlediler.

Mesut, Cezayir gazilerinden üç bin levente yirmi beşer altın bahşiş verdi. Arap atlılarına da onar altın verdi. Elli bin altın da bize gönderdi. Bu kadar hediye ve peşkeşten Tlemsen'in ne zengin bir memleket olduğunu kıyas etmeli.

Mesut bize bir muhabbetnâme yazdı:

“Benim velinimetim efendim sultanım hazretleri,

“Elhamdülillâh yüce himmetiniz berekâtı ile maksad hasıl oldu. Bundan sonra senin saadetli günlerinde ben duacınıza dağ üstü bağdır. Yardım ve dualarınız üzerimizden eksik buyurulmaya.”

Daha birçok dualardan sonra:

“Benim efendim,

“Muhabbetnamemiz eli boş olmamak için huzura elli bin altın gönderilmiştir. Kusuru ile bu duacınızdan kabul buyurula. Deftere kayd edesiniz ki, her sene inşallah Ocak’a elli bin altınımız kabul buyurula.”

Gaziler Tlemsen’den sâlimen Cezayir’e dönünce Mesut’un nâmesini alıp okuduk.

“Mübarek olsun!” dedik, elli bin altını hazineye aldık.

Tlemsen Beyi Mesut’a bir nâme gönderdim:

“Elhamdülillâh maksat hasıl oldu. Göreyim seni, akıllıca hareket edip zulüm ve adaletsizlik etmekten çok çekin. Zira zulmedenin sonu hayırlı olmaz. Karındaşından ibret alasın. Her işini şeriat ile işle” diye nasihat ettikden sonra:

“Gönderdiğin elli bin altın ve diğer hediye ve peşkeşleriniz ve mektubunuz gelmiştir. Berekât versin. Hem demişsin ki: Elli bin altın her sene Ocak’a göndereyim.

“Benim oğlum, elli bin altın çoktur. Sen de harç ve masraf sahibisin. Elli bin’in yarısını ver” diye yazdım.

Mesut’un Firavun-i sânî kesilmesi

Bu mektup Mesut'un eline varınca okuyup:

"O verdiğime dahi pişmanım. Ben onun emrine girmem. Ben de bir sultanım" diyerek benim gönderdiğim kağıdı yırtıp pâre pâre etmiş. Böylece sitemli bir mektup da bana gönderdi.

Mektubu bana gelip de dedikleri malûmum olunca, hayrette kalıp bir zaman sakalım elimde düşündüm:

"Lâ havle velâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azîm! Biz bu adama, bana şu kadar akçe gönder demedik. Kendiliğinden elli bin altın göndermiş ve her sene Ocak'a elli bin altın göndereceğim demiş. Biz de ona karşılık: Yok oğul, elli bin altın çoktur. Sen de harç masraf sahibisin, bari elli bin altının yarısı olsun, diye bildirdik. Böyle soğuk cevap neden?.. Bakalım bu işin sonu ne olur?" diye işi olacağına bıraktım.

Tlemsen Beyi Mesut ise gayri Anka kuşuna "sinek" demeyip, bir Firavun-i sânî kesildi. Benlik davası sürmeye başladı.

Nitekim denilmiş ki:

"Kanadı bitse bir mûrun, sanır hayra delâlettir,

"Velî bilmez anı, ol kim, zevâline işarettir."

Mesut artık ortalığı yakıp yıkıp zulmünü hadden aşırdı. İspanya keferesi ile elbirlik etti. Onlara zahire vermeye başladı. Ümmet-i Muhammed yemeğe bulamazdı, o toplayıp kâfire verirdi.

Abdullah'ın bize sığınması

Mesut'un karındaşı Abdullah ise Vahran'a firar etmişti. Karındaşı Tlemsen Sultanı Mesut'un, velinimetine böyle asi olduğunu haber alınca, murâbıt şeyhlerinden Afev bin Abdullah'a mektup yazdı. Şeyh Afev bin Abdullah sâlih ve derviş bir kişi olup yanımızda değeri çoktu. Bir sözünü iki etmezdik.

Abdullah mektubunda:

"Sultanım lütfunuzdan niyaz olunur ki, beni mücahidlerin reisi olan efendim Hayreddin Paşa'dan dilek edip izin alıversin. Hâk-i pâyine gelip kalan ömrümü onun hizmet-i şerifinde geçireyim" demiş.

Afev bin Abdullah dahi mektubu okuyup hâli bize ifade edip bildirdi.

Ben de:

"Ya şeyh! Bunlara sahip çıkmak doğru değildir. Karındaşı Mesut'tan ne kadar hayır gördükse bundan da o kadar görürüz. Amma senin mübarek hatırın için onun dahi suçunu affettik" dedim.

Şeyh de Vahran'da olan Abdullah'a mektup yazıp bildirdi. O da ferahlayıp devletimizin devamına dualar etti.

Endülüs Müslümanları

O sıralarda yirmi iki pâre tekne donatıp, Müstağnem adlı kaleyi almaya gitmiştim. Allah'ın izni ile kaleyi aldık. O zaman Vahran'da olan Abdullah haberi duyup geldi. Dualar etti, görüştük. Ayrılırken yanına bin yiğit gazi verip Tlemsen üzerine gönderdim.

Kendim de yirmi dört pâre tekne ile Müstağnem'den kalkıp Gırnata dağına gittim. Ordaki Ehl-i İslâm'dan Endülüs kavminden teknelere doldurduk. İkibin ikiyüz seksenbeş müslüman getirdik. Çok da ganimet aldık.

"Nereye Nasara oğlu Nasaralar!"

Abdullah Tlemsen altına varıp kondu. Mesut korkusundan hisar içinde kapanıp küte küt cenge başladı. Bu hâl üzere yirmi beş gün dayandı.

Sonunda İslâm askeri âciz kaldı. Meşveret ettiler. Dediler ki:

"Yerinde hile dahi erlikten sayılır. Yarın ordugâhda beş on çadır bırakıp firar eder gibi görünelim. Bu bedeviler bir arsız kavimdir. Galiplik mağlupluk bilmezler. Türkler kaçtı, diye ardımıza düşerler. O zaman istediğimiz gibi ileri çektikten sonra bir dönüş döneriz. Bakalım hayr olsun."

Böyle yaptılar Araplar bakıp:

"Hay Türkler firara yüz tutup kaçıyorlar!" deyip, hisardan çıkan çıkanın oldu:

"Nereye nasara oğlu nasaralar!" diyerek soyak soyak olup gelirlerdi. Gaziler dayanıp bunları kalenin alargasına çektiler. Sonra birdenbire öyle bir na'ra-i Allahu Ekber çektiler ki, zemin ü âsuman gürül gürül gürleyip inil inil inledi.

Gaziler dalkılıç âteş-i tâb olup tumansız Araplara öyle bir kılıç döşediler ki vasf olunmaz.

Ayağına çabuk olup da burca yetişenler kılıçtan kurtuldu. Ötekiler gazilerin elinden eman bulmadılar. Piyade piyadeye, süvari süvariye cenk oldu.

Tlemsen Beyi Mesut baktı ki, iş başka. Gece hisarın gizli kapısını açtırıp yakınlarından baş inandığı beş on adet kimse ile Tarâre'ye gitti. Orada saklandı. Hayatından bir daha haber alınmadı. Bir habere göre yine Fas Sultanı'nın yanına gitti dediler, bir habere göre de kendi eceli ile vefat eyledi.

Bedevilerin "Biz cenk ederiz!" demesi

Mesut kaçınca şehir halkı bir yere gelip meşveret ettiler:

"İşte beyimiz kaçtı. Yarın Türkler bu hisarı da zapt edip alırlar. O zaman bizi, niçin itaat edip kapıları açmadınız, diye hep kelle ederler" dediler.

Şehirliye kalsa beldeyi o saat gazilere verirlerdi. Amma bedevi Arap kabilelerinin eşkiyâlarından beş altı bin cengâver serdengeçti vardı. Mesut'un hempaları idi. Hisar içinde kaldılar:

"Biz cenk ederiz. Türk taifesine beldeyi vermeyiz!" diye kavl ü karar eylediler.

Şehir halkı ise mektup yazıp casus eliyle gizlice Cezayirlilerin tarafına gönderdiler.
Mektup şöyle idi:

"Efendiler, seyyidler,

"Biz hâşâ Cezayir Sultanı olan efendimiz Hayreddin Paşa'ya âsî değilleriz. Kendi iredemizle değil Mesut'un korkusundan onlara uyduk. Evvelden merhum Oruç Bey'e nice kerre yardım etmiş idik. Böyle oldukta Türkler bizim

babalarımızdır. Bizim elimizde olsa bu saat size Tlemsen'i teslim ederdik.

"Amma Arap kabileleri bizden çoktur. Onların ahvalinden sorarsanız. Sizin ardınızca çıkanlarla beraber tamam sekiz bin idi. Kolunuza kuvvet beş binini derkelle edip helâk eylediniz. Üç bini gayet ayaklarına çabuk olmakla kılıcınızdan kurtuldu. Güç belâ kaçarak hisara girdi. Önceden hisarda kalanlarla birlikte cümlesi beş altı bindir. Beyleri firar eylediğinden halleri perişândır.

"İkiye ayrıldılar. Bir kısmı: Beyimiz kaçtı, biz kimin için cenk ü cidal ederiz. Hemen olası budur ki vilâyeti yine Türklere verip Oruç Bey zamanındaki gibi oluruz. Bir iki günlük ömür için iki İslâm arasında bu fitneden ne çıkar, diyorlar.

"Türkler erkek de biz avrat mıyız?"

"Öbür kısmı gayet azgın âsidirler. Derler ki: Ya, Türkler erkek olup da bizler avrat mıyız? Hemen bir kerre bozulmayınan canınız ağzınıza gelip mayna mı etmek istersiniz? Bu cenk halidir. Belki bir varışta da biz bozarız, bu cenk dedikleri bir tetiktir. Galip mağlûp da ona benzer. Şimdi birimiz kalıncaya kadar çalışırız. Bir daha Türk'ü beldeye ayak bastırmayız.

"Böylece ittifak ettiler. Eğer Tlemsen'i almak dilerseniz, bu gece hisarın filân yerinden merdiven vereceğiz. Çıkıp kolayca alırsınız."

Dilenci kıyafetinde bir casus bu mektubu Mesut'un kardeşi Abdullah'a getirdi. Lisanen de hâli anlattı.

Abdullah hemen divan toplayıp gazilerin huzurunda mektubu okuttu. Hepsi memnun oldular. Casusa büyük ihsanda bulunuldu. Mektubun cevabı yazılıp şehirliye gönderildi.

İki yüz gazinin hisara tırmanması

Gaziler arasında kararlaştırdılar. İki yüz serdengeçti gazi, merdivenden yukarı hisara çıkacaklardı. Yukarı vardıklarında aşağıda bekleyen gazilere işaret edeceklerdi. Onlar da bileler ki karındaşları selâmetle varmıştırlar, kalplerindeki tereddüt kalksın...

Öyle ettiler. Gecenin üçüncü kısmında, merdivenden bu iki yüz yiğit huffaş gibi tırmanıp birbiri ardınca fütursuz pervasız hisara çıktılar. Bir kaç gazi oradan boru çaldılar. Aşağıda duran gaziler boru sesini işitince, iki yüz serdengeçti karındaşlarının selâmetle yerlerine vardıklarını anladılar. Aşağıdaki gaziler de birer birer hep yukarı hisara çıktılar. Arapların gece baskınından haberleri olup da kendilerini devşirinceye kadar, gaziler öyle bir nâra-i Allahu Ekber sadası kopardılar ki göğe erişti.

Kaza-yı âsumânî gibi yetişip öyle bir kılıç döşediler ki ancak olur. Teslim olanlar kurtuldu, karşı koyanlar kılıçtan geçti.

Abdullah'ın yanına yoldaş istemesi

Sabah olunca Abdullah'ı Tlemsen Beyliğine geçirdiler. Bütün memleket ahalisi gelip Abdullah'a biat ettiler. Hayırlı olsun, dediler.

Hutbe Sultan Selim üzerine okunup, sikke dahi onun adına kazıldı. Ortalık âsûde oldu. Herkes alış verişinde, zevk ü safâsında bulundu.

Gaziler Tlemsen Beyi'ne veda edip Cezayir'e dönmek istediler. Abdullah:

"Gerçi oğullar, efendiler, gidersiniz. Amma ben daha yeniyim. Gerektir ki yanımda bir elli altmış yoldaş bırakasınız. Ne olur ne olmaz. Daha karındaşım Mesut'un hayatından mematından doğru bir haber alamadık" dedi.

Gaziler de Abdullah'ın bu fikr ü tedbirini pek mâkul buldular. Yüz yoldaşı Tlemsen Beyi Abdullah'ın yanında bıraktılar.

Bu yüz yoldaş Tlemsen'de Bey'in yanında öyle bir zevk u safa eylediler ki ancak olur. Her gün yedikleri kuzu tavuk idi. Hâsılı, Bey onlara riâyet hürmet eyledi, kendi yemez gazilere yedirirdi. Gaziler de gereken hürmeti gösterip birbirleriyle karındaşça muhabbet edip oturdular.

Cezayir'e gidecek olan gaziler hazır olunca Abdullah hepsinin gereği gibi hatırlarını alıp riayet gösterdi:

"Allah Teâlâ cümlenizden razı hoşnut olsun efendiler!" deyip dualar eyledi.

Bize getirmeleri için bir muhabbetnâme, hediye ve peşkeşlerle yirmi bin altın verdi.

"Sözün insana benzer..."

Gaziler Tlemsen'den göç edip, yiyerek içerek, konarak göçerek selâmetle ve ganimetlerle Cezayir'e geldiler.

Abdullah'ın nâmesini ve peşkeşlerini teslim ettiler. Hepsinin hal ve hatırlarını sordum.

"Berhurdar olasınız oğullar! Hak Teâlâ dünyada ve âhirette yüzünüzü ak eylesin!" deyu dualar ettim.

Abdullah'dan gelen nâmeyi açıp okudum.

Tebessüm edip:

"Şimdiki halde sözün insana benzer. Amma bakalım sonunda sen de karındaşın gibi Firavun mu olursun!" diye biraz lâtife ettim.

Bundan sonra bir zaman ortalık emniyet içinde âsûde

CÜMLEMİZİN BAŞI, YOLUNA FEDA!”

Yedinci Bölüm

Daha önce bahsi geçtiği üzere Tunus Beyi ile eski Tlemsen Beyi aleyhimizde fitne kazanı kaynatmak için Cezayir şeyhlerinden İbni Kâdî'ye mektup yazmışlar:

"Üçümüz elbirliği edip Türklerin ayağını Arap yakasından keselim" demişlerdi.

İbnî Kâdî ise: "Hâşâ benim şimdiye dek yiyip içip kuşandığım hep Türk berekâtıdır. Allah onlara, düşmanlarına karşı yardım etsin" diye cevap vermişti.

Bahsi geçen bu hak hukuk bilir İbni Kâdî vefat etti. Yerine bir oğlu kaldı. Gayet şeytan bir herifti. Buna İbni Kadıoğlu derlerdi. İşi gücü fitne fesat idi. "Babasına Tebbet okutacak çelebi" denen cinstendi. Babasının vefatından bir ay geçmeden Tunus Beyi'ne mektup yazıp gönderdi:

"Sen ki Tunus Beyisin,

"Nâmem eline vardıkta şöyle bilesin ki, Hayreddin dedikleri Türk'ü Cezayir'den kaçırıp yerine ben sultan oldukta seninle elbirliği edip Türk'ün kökünü keselim.

"Peder sağ iken senin bu husus için nâmen gelmişti. Peder istemedi: Ben Türklerden iyilik gördüm, derdi. Amma uzun sözün kısası bizim peder Türk kısmından pek ziyade hazzederdi. Amma benim Türk kavmi kadar sevmediğim bir tâife yoktur."

Diye yazmış. Hülâsa bizim hakkımızda yemedik halt söylemedik yakışıksız söz komamış.

Fitneci Tunus Beyi’nin sevinmesi

Tunus Beyi bu mektubu alıp da okuyunca çok sevinip:

“Ey, talih bize de gülecek! Babası vaktinde bu iş için, Hayreddin Türk’ün ara yerden kaldırılması için çevirdiğimiz dolaplar boşa gitmemiş. Vazgeçer gibi göründümdü. Amma babası İbni Kâdî’nin vefat haberi geldiğinden beri fitne çömleğinin ateşini yab yab körükleyip, bunun ne yapacağını beklerdim. Acaba harekete biz mi geçelim, yoksa o mu geçer diye merak ederdim. O bizi aramış. Hayreddin izbandutun ömür defterlerinin tomarının dürülmesi yaklaştı anlaşılan...” diye söylendi.

Mektubun cevabını yazdı ve Kadıoğlu’na gönderdi:

“Ya şeyh,

“Allah sana ömür versin. Pederin zamanında bu iş için birkaç kere mektup göndermiş idik, olmadı. İşi uyduramadık. O yüzden tereddüt içinde idim. Amma senin ittifak mektubunu alınca o kadar memnun oldum ki, anlatılamaz.

“Hemen şimden sonra sen oradan ben buradan, bolaykim şu Türk’ü Cezayir’den geri kaçırıp geri kalan ömrümüzü refah ile geçirelim.”

Daha buna benzemez fesat kelâmlar yazdı. Kadıoğlu da cevabı alınca pek ferahlık buldu. İkisinin bozuk fikirleri birbirine mutabık düştü.
Artık işleri güçleri bize hile düşünmek oldu. Amma herşey niyetle olur.

“Sakın sanma kim hayın berhurdar olur,

“Âkıbet ya boynu vurulur ya berdâr olur.”

Benim bu hıyânetliklerden haberim olup da bu işlerin Tunus Beyi'nin başı altından çıktığını anlayınca Tunus Beyi'ne bir mektup yolladım:

“Ey küfran-ı nimet hayın!

“Ben sana az veya çok ne kemlik eyledim ki, durmadan benim aleyhimde çalışırsın. Amma Hak Teâlâ senin hakkından gelir.”

Daha nice nükteli sözler yazdım.

Kadıoğlu ise babası öldüğünden beri bize karşı sadakat gösterir, güya: “Babam nasıl muhibb-i sâdık idiyse ben dahi öyleyim” deyip arkadan kuyumuzu kazardı. İki yüzlü dosttan ve av hırsızından Allah Teâlâ hazretlerine sığınmalıdır.

Casusun tutulması

Nihayet Tunus Beyi üç yüz çadır asker çıkarıp hazır etti. Kadıoğlu'na gizlice bir mektup gönderip:

“Ben üç yüz çadır ile Cezayir üzerine varmak üzereyim. Sen de hazır olasın. Ayın filânca günü filân yerde seninle buluşup izbandut Hayreddin'in başına dünyayı tenk edelim” diye yazdı.

Bunlar mektuplaşa dururlarken bir gece rüya gördüm. Rüyadan tâbirime göre Tunus'dan İbni Kâdî'lerin memleketine gelen yola on tane sipahi gönderip:

“Göreyim sizi. İbni Kâdî'lerin tarafına vardıktan iki saat içinde kim gelirse tutun getirin” dedim.

Gittiler. Dilenci kıyafetinde bir Arap tutmuş getirdiler. Soydular. Üzerinde Tunus Beyi’nin Kadıoğlu’na gönderdiği mektup çıktı. Meğer esas casus bu imiş.

Casus olan Arap kendi kendine hayret edip:

“Bu kadar zamandır casusluk ederim, böyle şeye rast gelmedim. Tunus Beyi’ne yuf olsun ki, böyle mücahid veli kişiye düşmanlık ediyor” diyerek sadakatle bize bağlandı.

Tunus’un ahvalini bir bir ifade edip söyledi.

Mektupta ise Tunus Beyi ne zaman nerde buluşacaklarını Kadıoğlu’na bildiriyordu.

Bu hâli öğrenince çok üzüldüm. El kaldırıp:

“Yârab! Benim, din düşmanım olan kâfirlerden gayri düşmanım yoktur. Sen herkesin niyetine göre cezasını ver” diye göz yaşı döküp dua ettim.

Daha eski ettikleri kalbimizden çıkmadan bir de Kadıoğlu ile birleşip fitne kaynatmalarına pek müteessir oldum.

Ben de yüz çadır asker çıkardım. Amma bunlar üç yüz çadır gibiydi. Çünkü her çadırda otuz kırk gazi vardı.

Şaki Tunus Beyi’nin mektubunda Kadıoğlu’na bildirdiği zamana beş altı gün kala Cezayir’de yerime hazinedarımı vekil bırakıp, göç edip kalktım, buluşma yerine gidip kondum. Tunus Beyi’nin gelmesini bekledim.

O zaman casus gelip:

“Sultanım iznin olursa, ben varayım, Tunus Beyi’ni karşılayıp Kadıoğlu’ndan geliyorum diyerek içlerine gireyim. Mektubun cevabıdır diye bir takım şeyler vereyim. Aralarında gezip sana haber vereyim” deyince, onu:

"Sen yerinde otur, hizmetinde ol. Benim casus ve emsaline itibarım yoktur. Herşey Allah'tandır. Hayır ve şer O'ndandır. Senin dahi saflığında şüphe vardır."

Cevabı ile reddettim.

Âlâ bir cenk eyledik

Sabahleyin Tunus Beyi'nin ordusu ile buluşma yerine doğru geldiği görüldü. Buluşma yeri olan koru başına bir miktar asker koymuştum. Tunus Beyi bunları görünce çok sevinip:

"İşte karındaşlığım Kadıoğlu beni karşılamaya gelmiş. Dayan koca izbandut Hayreddin, acaba elimizden canını nasıl kurtaracaksın!" demiş.

Keyfe gelip at oynatıp şenlik etmişler.

Bu korunun yanı, büyük ormanlık meşelistanlık, dört tarafı akarsuluk bir yer idi. Biz bütün ağırlığımızla bu orman içine inip gizlenmiş idik.

Şafak söktükten sonra on iki bin atlı ile düşmana doğru yürüdüm. Kasırga gibi Tunus Beyi'ne kavuştuk. O hâlâ kendisini karşılamaya geliriz sanırdı.

"İzindir aslanlarım! Allah onara!" diye gazilere emir verince, medet Allah bir kıyamettir koptu. Öyle ki at kişnemesinden, er narasından ve özengi şamatasından yer gök inledi.

Varıp bir kurşun alabandası vurduk. Tunus askeri hemen sergi misali serilip kalınca, dalkılıç olup atlı atlıya, piyade piyadeye âlâ bir cenk eyledik. Üç yüz çadır askerden biri kurtulamadı.

"Ne denlü çoğ olursa ördek ü kaz,
"Yeter derler ona bir şâhin-i bâz"

"Şu mertliğe bak!"

"Ameller niyetlere göredir. Karındaşının kuyusunu kazan, kendi düşer" demişler. Tunus Beyi de kendi belâsına kendi düştü. Esir alıp getirdiler.

"Ey hayın! Kendini ne sandın. İşte küfran-ı nimet edenin sonu budur. Lâkin eğer seni öldüreceğim sanıyorsan, hâşâ öldürmem. Zira ben seninle çok ekmek yedim. Öldürürsem senin gibi nankör olurum. Yaramaza kendi belâsı yetişir. Eğer tövbe ve istiğfar edersen, yine eskisi gibi karındaş oluruz. Yok eğer, ben fitne ve fesadımda devam edeceğim dersen, bu hakir gördüğün izbandut Hayreddin'in elinde ölmen muhakkaktır" dedikten sonra altına bir at çektirdim. Bindi, zelil ve hakir vilâyetine gitti.

Herkes:

"Hayreddin Paşa'nın şu mertliğine bak! Eğer aksi olaydı, gör ki Tunus Beyi, Hayreddin Paşa'yı ne ölümle öldürürdü" diye çok lâfımızı etti.

Kadıoğlu'nun baskını

Tunus Beyi'nin üç yüz çadır askerini böyle kolayca dağıtıp, pek çok ganimet mal aldık.

Bulunduğumuz yer pek güzel bir mesire idi. Suyu hoş havası ferahdı. Ağırlığımızı Cezayir'e gönderip, asker ile birlikte burada beş on gün kalarak eğlenip zevk eylesek diye düşündüm.

Ağırlığımızı gönderip orada kaldık. Ormanı, dereleri, yerde kaçar havada uçar avları ile zevk ü sefa eyler olduk.

Tunus Beyi'ni öldürmemiş:

"Aramızda ekmek nimet hakkı var, ben senin gibi nankör değilim" diye göndermiştim. Tunus Beyi de hüsran içinde çekilip gitmişti. Biz onu memleketine gider sanmıştık.

Halbuki o, fesat kaynağı olan Kadıoğlu'nun yanına gitmiş. Kadıoğlu Tunus Beyi'nin bu halini görünce aklı başından uçmuş.

Hemen at sırtına gelip:

"Ey karındaşım Tunus Beyi, anamın rahmine veled-i zina olarak gelmiş olayım ki, senin intikamını o izbandut Hayreddin'den almadan at sırtından inmeyeceğim" diye kasem etmiş.

Kadıoğlu kırk elli bin kişilik bir kalabalık ile gelip bizim Cezayir'e dönüş yolumuz üzerindeki bir boğazı tutmuş. Boğaz Ağzı denen bu derbent çok sarp idi. İki atlı yan yana geçemezdi.

Kadıoğlu burada beklerken bizim Cezayir'e önden gönderdiğimiz ağırlıkları taşıyan kafile çıkageldi. Apansızın bir alabanda vurdular. Bizimkiler karma karış oldular. Büyük cenk ettiler. Sonunda bizim asker bozuldu. Ağırlıkların hepsi Kadıoğlu'nun eline geçti. Onun askerinin de dörtte biri kırıldı.

Bir Türk kellesine on kuruş

Kadıoğlu bedevilere şöyle haber saldı:

"Her kim bir Türk tutup kellesini kesip bana getirirse on kuruş bahşiş alacak. Ayrıca üzerinde her neyi varsa onun."

Bedeviler akçasız pulsuz idiler. Zaten onlara göre bir Türk öldürmek büyük gaza sayılırdı. Şimdi bahşiş verilip bir de üzerinden çıkacak olan herşey onlara bırakılınca artık ne olur!

Şimdi bu müfsit herifler etrafa dağılıp koku almış zağar gibi:

"Acaba nerde bir Türk buluruz!" diye, dağdan dağa, yardan yara Türk arayıp gezerlermiş.

Yaralıdan, düşmüşten kalmıştan buldukları Türk biçârelerin başcağızlarını kesip Kadıoğlu'na götürür on kuruş bahşişlerini alırlardı. Elbiseleri de onların olurdu. Böyle çok zulüm ettiler.

Bu haber bize erişince aklım başımdan gitti. O saatte Kadıoğlu tarafına saldırdım. Bizim olduğumuz yerden Boğaz Ağzı üç günlük yoldu. Hele varıp yetiştik.

Kadıoğlu da yer götürmez asker ile önümüzü kestirip bize doğru gelirdi. İki asker karşı karşıya gelip birbirine katıldı. Yerpamuk gibi atıldı. Kanın buharı yerin gubarı ile karıştı. Üç buçuk saat büyük cenk ü cidal, harp ü kıtâl oldu.

Amma bizim asker azdı. Çoğu da kırılınca, kalplerine korku düştü. "Kadıoğlu hepimizi yalar yudar" diye -Allah korusun- içlerine bir uğursuzluk çöktü. Taraf taraf firara yüz tutmaya başladılar. Gördüm ki kötü saat bize döndü.

Bin kadar fedakâr gazi karındaşım etrafıma toplandı.

“Cümlemizin başı, yoluna fedadır, devletlü Paşa! Sen yalnız bize dua eyle” diye beni ortalarına aldılar.

Yer götürmez askerin içine kendilerini vurup, döğüşe döğüşe çıkıp, Allah’ın izni ile, selâmetle Cezayir’e döndük. Amma bu bin yiğit gaziden ancak iki yüz elli yiğit kalmıştı. Gerisi hep şehadet şerbetini içtiler.

Yâran ve kafadar olunca böyle olmalı.

Büyükler buyurmuş:

“Yâr odur ki bun deminde yâr ola,

“Şâdlıkta her kim olur yâr ola”

Bu yiğitler de bize sadakatle yoldaşlık ettiler. Allah hepsinden hoşnut olsun.

Cezayir’de kuşatılmamız

Kadıoğlu denen mel’un yer götürmez askerle gelip Cezayir’i dört bir yandan sardı. Etraftaki bütün kabileler dönüp Kadıoğlu müfsidine tâbi oldular. Öyle ki Cezayir’e bir yerden bir habbe erzak gelmedi. Üç ay bu zarureti çektik.

Kış mevsimleri yaklaşınca Kadıoğlu’nun Cezayir altında eğlenmeye hali kalmadı. Vatanına doğru göçmek istedi. Etraftaki kabileler bunu haber alınca:

“Bizim Hayreddin Paşa ile aramız iyi idi. Vergimizi verir rahatımıza bakardık. Sen gelip Paşa ile aramıza fitne soktun. Ben Cezayir’e sultan oluyorum, dedin. Korkumuzdan sana tâbi olduk. İşimizi gücümüzü bırakıp senin ardına düştük. Üç aydır Cezayir’in bir taşını koparamadın. Kale cengi at cengi gibi değildir. Şimdi ne bal oldu ne mum. Bizi bırakıp gitmek istersin, sen burdan kalkıp gittiğin gi-

bi, baba Türkler cümlemizi kelle ederler. Bize çâre bul" diye Kadıoğlu'nun başına kıyamet kopardılar.

O da baktı ki adamlar haklı; düşündü taşındı, bizimle anlaşmaktan başka çâre bulamadı. Bir mektup yazıp murâbıtlarla gönderdi.

Kadıoğlu'nun barışma istemesi

Mektupta:

"Sen ki, mücahidlerin reisi Hayreddin Paşa'sın,

"Nâmem sana vardıkta, lütfunuzdan niyaz olunur ki: Bizden kötülük senden iyilik. Bizim suçumuzu affedesin. Cenabınızla yine evvelki gibi oğullu babalı olalım. Herkes yerli yerinde olsun" demiş.

Cevap olarak:

"Benim onda tutsak olan beş yüz yoldaşımı koyuversin. Ondan sonra onun dediği belki ola" diye haber gönderdim. Kadıoğlu'nun barışma istemesinin kendinden olmadığını halkın baskısından ötürü olduğunu bilirdim.

Şeyhler benim cevabımı götürünce:

"Olsun, başüstüne. Yalnız bize iki ay vâde versin. Adamlar dağınıktır, toplama uzun sürer" demiş.

Beş deve yükü kelle

Bunun üzerine istemeyerek vâdeyi verdim. Kadıoğlu ile barış oldu. Amma Kadıoğlu'nun işinin düzen olduğunu bilirdim.

Tutsak yoldaşları iade etmek için iki ay mühlet istemesinden maksat hile idi. İki aya kadar işler ne şekil olacak diye beklerdi.

İki ay geçti tutsak yoldaşlar gelmedi. Ben de bu iki aydır gizli gizli hazırlık yapmakta idim. Yoldaşlar gelmeyince

Kadıoğlu'na:

"Vâdemiz tamam oldu. Tutsaklarımız dönmedi" diye haber gönderdim.

"Benim ondan iki ay vâde istememden maksat, halk işlerini görsün diye idi. Şimdi benim tutsakları vermeye gönlüm yoktur. Elinden geleni geri komasın" diye cevap verdi.

Hiç sesimi çıkarmadım. Bir zaman daha hazırlık yapıp üç bin yiğit ile çıkıp yürüdüm. Baskın edip öyle bir kılıç döşedik ki ancak olur. Beş deve yükü Arap kellesi götürüp Zeyn kapısı dedikleri kalenin beden başlarına Arap kellesi ile zeyn eyledik.

Kadıoğlu'nun maldan, deve, sığır, kısraktan ganimetlerini aldık. Kadıoğlu dedikleri fesat kaynağını üç yerde bastırdık. Ağır yaralandı. Fakat altındaki cins küheylân kaçırıp kurtardı.

On bir gün sonra ganimetlerle Cezayir'e dönüp geldik. Kadıoğlu'na uymuş olan halk tekrar akışıp gelip bize tâbi oldular. Kabahatlerini yüzlerine vurmadım. Halk böyledir, rahat edeceği yer arar.

Biz Kadıoğlu'nun başını eğince yine dönüp bende-i muhlis oldular. Hem ekseri Araplar "her kim eşek biz se-

mer” usulünü kullanırlar. Bu seferde aldığımız esirleri, bizim tutsak yoldaşlarla değiştirdim.

Kara Hasan

Cezayir’in köylerinden yedi sekiz tanesini Kadıoğlu bizden alıp vergiye bağlamıştı. Onu hezimete uğratıp kaçırınca bu köyleri tekrar geri almak istedim. Bu iş için Kara Hasan’ı yedi sekiz yüz sipahi ile gönderdim. Kara Hasan bu köyleri gidip aldı. Adamlar koyup vergilerini topladı.

Kadıoğlu söz verdiği halde tutsakları iade etmediği zaman ben ses çıkarmayıp hazırlığa bakmıştım.

Bu Kara Hasan o zaman:

“Sen eğer Kadıoğlu’ndan korktunsa, bana izin ver ben gideyim” diye kalabalık divan içinde lâf etmişti.

Bu söz çok ağır gelip, hiddetimden gözlerim yaşarmış:

“Behey kara yüzlü ahmak, sen benim ne ettiğimi bilir misin?” diye azarlamıştım.

Sonra gönlünü alıp sipahibaşı ettim. Amma istidadı olmadıktan sonra istersen mücevher içine batır. Hayınlığını muhakkak gösterir.

Kadıoğlu’ndan Kara Hasan’a mektup

Kara Hasan’ın gelip köyleri alıp vergileri toplayıp döndüğü Kadıoğlu’na haber verilince, casus eliyle Kara Hasan’a mektup göndermiş:

“Sen ki seydi Hasan’sın,

“Nâmem eline varınca gerektir ki, benimle el birliği edesin. Benim öcümü Hayreddin’den al. Sen ona hizmet edecek adam değilsin. Onun Hayreddin Paşa olması senin gibi yiğitlerin yardımı sayesindedir.

“Hem ben işittim ki, ikide bir senin hatırını yıkarmış. Sen ondan ne çekinirsin, daha bahadır bir yiğitsin” diye, dünyada olmadık pohlar yemiş.

Kara Hasan’ın hıyaneti

Kara Hasan da aslı nesli belirsiz nankör bir herif olduğundan, yanındaki sipahileri de kandırıp, hep birlikte Kadıoğlu tarafına döndüler.

Bu haber bana gelince pek üzüldüm.

Başımdan sarığımı çıkarıp:

“Ey Allahım, umarım ki, şu nankör kara yüzlünün cezasını yine ben kulunun elinden verirsin” diye dua ettim.

Kara Hasan ile Kadıoğlu birleşince Cezayir’in taşrasını aldılar. Kuş uçmaz kulak yürümez oldu. Benim hükmümde Cezayir’den başka yer kalmadı.

O zaman, Cezayir’de bulunan ve ulûfe ekmek yiyen gazileri topladım. Hallerini hatırlarını sorduktan sonra:

“Oğullar, gördünüz mü, o kara yüzlü hayının bize ettiği işleri! Şimdi oğullar, inşallah nân u nimet gözüne dizine durur. Şimdi ne dersiniz, sizinle müşavere etmek isterim. İçinizde o kara yüzlü hayının yanına gitmek isteyen varsa çıkıp gitsin. Çürük, sağ belli olsun. Beni Allah için sevenler yetişir” diye bir yoklama yaptım. Bakalım ne diyeceklerdi:

“Devletlü Paşa Babamız. Senin bir kılına zarar gelecek yerde, o hayın gibi yüz bin Kara Hasan hiçtir. Canımız bedende durdukça bizim senden ayrılmamız yoktur, meğer ki ölelim. O zaman dahi inşallah mücahidlerin piri olan Hazret-i Ali’nin bayrağı altında, seninle beraber cennete gireriz” diye cevap verdiler.

Buna çok memnun oldum. Ferahımdan gözlerim yaşardı.

“Hak Teâlâ sizden razı olsun oğullar, karındaşlar. İki cihan içre yüzünüz ak olsun. Benim de sizden beklediğim buydu” diye dua ettim.

Cezayir içinde on iki bin ekmek ulûfe askeri vardı.

Kadıoğlu denen fesatçı bu sefer de gizlice Cezayir içine mektup göndermeye başladı. Şeyhlere ve tanınmış büyüklere:

“Nasıl olup da Cezayir’de oturup kalırsınız. Sizde gayret yok mudur? Türk yerinden bir Türk gelip, zorla beldenizi zabt edip hükûmet ediyor.Mektubum elinize varınca bana itaat edip, beni sultan bilesiniz. Türk taifesinin Cezayir’de nâm ü nişanın komayıp kıralım. Elimizden sağ kurtulup kaçanlar, varsınlar Türk yerinde bildiklerini etsinler. Bu Cezayir aslında Arap toprağıdır. Yine aslına dönmeli.

“Bana tâbi olmayıp, yanıma gelmeyenlerin özür ve bahanesini Cezayir’i Hayreddin Türk’ün elinden aldıktan sonra kabul etmem. Ona göre hareket edesiniz” diye yazmış.

Bu mektuplar üzerine kimisi kaçıp başı korkusundan Kadıoğlu’na tâbi oldular... Cezayir sekiz mahalleydi. Her

mahallenin bir başbuğu vardı.

Gazi askerimin hiddeti

Günlerden bir gün, gazi askerler Kadıoğlu'nun halka gönderdiği mektuplardan haberdar olmuşlar. Hemen yer yer kuşanıp sarayın kapısı önüne doldular. Haber alıp onları karşılamaya çıktım.

"Nedir oğullar? Hoş geldiniz hayrola inşallah.."

"Dinlendi Paşa Baba! Kadıoğlu halka kâğıtlar göndermiş: Gelip bana tâbi olun, Cezayir'i yakında alıp içine sultan olunca, sizinle düzenlik edip Türk tâifesinin Cezayir'den nâm ü nişanını komayalım, hep kılıçtan geçirelim" dermiş.

"Onlar bizi kırmağa karar vermişler. Sen de bize izin ver ki, onları yedi yaşından değil, belki beşiktekilere varıncaya dek kıralım."

Baktım ki hepsi ateş gibi olmuşlar.

"Oğullar, Hak Teâlâ dünyada ve âhirette yüzünüzü ak eylesin. Bu gün de beni memnun ettiniz. Çünkü İslâm askeri topluca gazaba gelince çokluk izin aramazlar. Hemen gözleri gördüğü yere basarlar. Amma hakikaten asker olunca böyle olmalı. Berhurdar olun.

"Lâkin oğullar, karındaşlar, madem siz ben duacınızdan izin isteyip hatırımı aldınız, benim dahi siz oğullarımdan ricam vardır. Bir miktar sabr edelim. Zira sabırda çok hayır vardır. Acele şeytandan gelir. Bırakın küstahlık onlarda kalsın. Hak Teâlâ bizi bu iş için yaratmıştır. Biz bu vilâyete, alım satım etmeye gelmedik. Allah yolunda cihad

için ilimizi memleketimizi bırakıp, düşmandan onları korumaya geldik. Kâfire cizye verirlerken, Allah'ın yardımı ile, vilâyetleri kâfir elinden alıp İslâm nuru ile aydınlattık.

“Bu yaptıklarımıza mükâfat olarak bizlere hayınlık ederlerse, aziz olan Allah onların hakkından gelir. Hiç bizim kırmamıza hâcet kalmaz. Varın oğullar vakti iki eylen. Herkes ettiğinden utanır. Sabr edin bakalım Allah ne gösterir” diyerek onları yatıştırdım. Bu fitneyi giderinceye kadar ecel teri döktüm. Hepsi dağılıp yerli yerine gittiler. Ben de:

“Allah sizden razı olsun oğullar. Beldelinin yanında beni mahcup etmediniz. Lâkin yine kulak kirişte göz açık olalım” deyip cümlesini hatır hoşluğu ile yolladım.

Bir şeyhin evindeki hayınlar toplantısı

Birkaç gün sonra Cezayir'deki sekiz şeyhin birinin evinde beldenin ileri gelen Araplarının birçoğu toplanıp:

“Bu Türk taifesinden acaba nasıl kurtuluruz. İçimizden nasıl sürüp çıkarırız?” diye meşveret ederlermiş.

Gör hikmeti ki, o nifak topluluğunun bulunduğu şeyh evinin duvar komşusu bir yoldaş idi.

O yoldaş bunların söyleştiklerini işitir gibi oldu. Önceden de hepsinin kulağı kirişte olduğundan bir güzel kulak verip dinledi.

“Türklerden nasıl intikam alırız?” diye atıp tuttuklarını duydu.

O gece yoldaşın evinde üç dört misafir yoldaş daha vardı. Bunlar da hep işittiler. Yoldaşlar, kılıçlarını çekip

şeyhin kapılarını kırıp hepsini temizleyip kafalarını kesmek istediler. Amma ev sahibi yoldaş buna razı olmadı.

"Böyle edersek töhmetli oluruz. Hiç şeyh böyle şey yapar mı, diye inanmazlar. Bize zararı dokunur. En iyisi hâkime bildirelim, hesabı onlar yapsın" dedi.

Bu fikir beğenilerek gece yarısı kalkıp bana geldiler. Hâli anlattılar. Hemen Müftü'yü, Kadı'yı ve âlimleri sâlihleri gece vakti evlerinden huzura çağırttım.

Onlar da çok korkup:

"Be canım böyle vakitsiz huzura davet eylemek Paşa Efendinin âdeti değildi. Allah hayırlar eyleye!" diyerek geldiler.

Herkes gelip yerli yerine oturunca:

"Ey efendiler, hoş geldiniz. Mâzur görün, sizlere zahmet verdik. Böyle vakitsiz huzura davet etmemden maksadım şudur. Filân şeyhin evinde büyük bir cemiyet toplanıp: Türklerden ne şekil intikam alırız, diye meşveret üzere imişler. Şimdi, sizin de bu işden haberiniz var mıdır? Yoksa onlar kendi başlarından mı söyleşirler?" diye bunları nezaketle yokladım.

Hepsi birden:

"Mâzallah Sultanım! Hâşâ, o şeyhden bu çeşit bir hıyanet beklenmez. O şeyh için hepimiz başımız üzerine yemin ederiz ki, bizden iyi bir kimsedir. O bîçareye gazap etmeyesin. Zira fakir ve ailesi kalabalık bir kimsedir. Senin vebal altına girmeni istemeyiz" diye o haramzâde şeyhi arş-ı alâya çıkardılar. Hem görünüşte de öyle idi. Amma her insanın

dışı içine uymaz. Cenâb-ı Hak hepimizi içi dışı bir kullarından eylesin.

O zaman:

“Madem inanamadınız. Öyle ise beraberce gidelim. Gözünüzle görünce lâmı cimi kalmaz. Herkesin ipliği pazara çıkar” dedim.

“Köpek Türkler”den intikam alacaklar

Onlar da razı oldular. Hep beraber ev sahibi yoldaş önümüze düşüp doğru evine gittik. Yoldaş ile şeyhin evi duvar duvara olduğundan her ne söylense duvardan işitilirdi. Şeyhin evindeki münâfıklar cemiyeti henüz dağılmamıştı.

Meşveret edip:

“Acaba bu köpoğlu köpek Türklerden nasıl intikam alabiliriz?” diye dillerinden çıkanı kulakları işitmez idi.

Benimle gelenlerin hepsi bu konuşmaları kulakları ile duydular. Başlarını aşağı saldılar.

Âlimler:

“Sultanım, siz burada durun. Biz varalım o münâfık şeyhe nasihat edelim. Bize ne cevap verirse sen dinle. Bakalım ne diyecek. Bizi gördüğü zaman da yine böyle söylerse, kitap kavlince her ne ise sana fetvalarını veririz” dediler.

Ben de:

“Pekalâ!” diyerek yoldaşın evinde kaldım.

Ulema kalkıp gittiler. Şeyhin kapısını çalıp kendilerini tanıttılar. İçeri girip oturdular. Baktılar ki ortalık başka düzen, bunların asla pervası yok. Eskisi gibi konuşup dururlar.

O zaman:

“Behey adamlar siz divane mi oldunuz? Bir kere bu sizin konuşmalarınız halk içinde destan olmuş, biz inanmadık da, gece gelip şeyh karındaşımızla konuşalım diye söyleşip buraya geldik. Halk arasında söylenen bu fitneden sual edelim dedik. Şimdi geldik kulağımızla işitiriz. Hiç suale filân hâcet kalmadı. Halkın tevâtüründen daha fazla imiş. Sen bugüne bugün şeyhsin, ulemâ sınıfındasın, bir alay haramzâde bedevi eşkiyâsına başbuğ olmak sana yaraşır mı? Bu büyük hatadır. Bu işten vaz geç, tövbe et. Yoksa bunun sonu fenaya çıkar” dediler.

Onlar da:

“Biz sizi de bize katılmaya geldiniz zannettik de kapıyı açtık. Eğer böyle vaaza geldiğinizi bilseydik kapıyı bile açmazdık. Türk’ün vilâyetimizi zabt edip bize hükm etmesi olur mu? Bizde ar namus yok mudur? Ya Kadıoğlu’nu getirip başımıza sultan ederiz, yahut hepimiz bu yolda başımızı feda ederiz. Türk’ün cefasını çekmeye takatimiz kalmadı. Her gün tavuk olmaktan bir gün horoz olmak yeğdir” diye cevap verdiler.

Ulemâ baktılar ki bunlarda söz tesir edecek hâl kalmamış. Hepsi âsî olmuşlar:

“Size olmuş olacak!” deyip oradan kalkıp çıktılar. Bizim kalıp bu konuşmaları dinlediğimiz eve geldiler. Durumu anlatmalarına lüzum yoktu, hepsini duymuştum.

Ulemâ bunların fetvalarını verip:

"Allah'a Resûlüne ve sizden olan başkana uyun emri gereğince bunların katilleri sana helâldir. Allah'ın yardımı senindir" diyerek veda edip gittiler.

İsyan günü

Ben de saraya döndüm. Bedevilerin hakkımda söylediklerini kulaklarımla duymuştum. Bu sözlere çok teessüf ettim.

Askere haber gönderdim. Hepsi kuşanıp hazır oldular.

Meğer şeyhin evindeki bu toplantılar iki aydan beri olurmuş. Ayaklanmaları vakti de o gün imiş. Yirmi bin bedevî Kadıoğlu'nun adamlarından, yirmi bin hayın şehir halkından, hepsi kırk bin münâfık bedevî olmak üzere, başbuğları da bu şeyh olarak hazır imişler.

Kadıoğlu bu şeyhe mektup yazmış:

"Eğer bu iş olur, yüce himmetiniz berekâtı ile Cezayir'e sultan olursam, seni bütün memleket üzerine başbuğ yaparım" diye va'd etmiş. Bunun için çalışırmış.

Sabah olunca Araplar ayaklandılar.

"Bugün Türklerden bir kimse bırakmayacağımız gündür!" diye bağırışmaya başladılar.

Hâyıhuy sadası, Arap şamatası ayyuka çıktı.

Türk askeri on iki bin kılıç idi. Askere emir salıp:

"Var yürün oğullar! Allah onara" deyince, pervasızca varıp karşı durdular.

Araplar tüfeklerinin ağzını, çakmağını, torbada çıkılanmış birkaç atımlık barutunu arayıp buluncaya kadar, gaziler üçer kat alabanda vurdular. Eşkiyalar serçe yavrusu gibi dökülüp sokaklarda kaldılar.

Gaziler dalkılıç olup:

“Bakındı hele koca tumansız Araplar, Türkler nasıl adamlarmış!” diyerek, serçe alayına kartal, ekinci tarlasına orakçı nasıl girerse, bedevîlerin ortasına öyle girip, ya medet Allah, öyle bir kılıç oynadılar ki anlatılamaz.

“Ne kadar çok olsa koyunun sürüsü,

“Yeter imiş ona kasabın birisi.”

Gazilerin gücüne giden söz

Kanlar sel gibi akıp cesetleri götürdü. Cenk gittikçe alevlenip sabahtan ikindiye kadar sürdü.

İkindide Araplar:

“Allah ve Resûlü için eman ver, ey Mücahidler Reisi!” demeye başladılar. Kaçıp zâviyelere doldular.

Kırk bin Araptan yediyüz Arap kaldı. Onlar da yaralı idiler. Gazilerden de iki bin kadar ecel şerbetini içti. İki binden fazlası da yaralı idiler.

Kadıoğlu’nun gönderdiği yirmi bin bedevinin hepsi usta mızrakçı idiler. Onlardan da bir tane kalmadı. Amma gazilere mızrak ile çok yara vurdular.

Sonunda askerin içine girip:

“Oğullar çekin elinizi, aman diyene kılıç kalkmaz” diye güç belâ yatıştırdım.

Arapların:

"Türk'ün nâm ü nişânını beldemizden kaldıralım. Kendi kendimize olalım" demeleri gazilerin çok güçlerine gitmişti. Öldürmek değil, etlerini yemekle gazapları yatışacak gibi değildi.

Böylece eşkiyanın başları aşağı oldu. Türk'ün şerbetini içtiler. Başbuğ olan şeyhi dört çeyrek edip, her çeyreğini bir kapıya astırdım. Yaralı olarak ele geçen yedi yüz Arapla, zaviyelere kaçıp aman isteyenleri üç yıl hizmete mahkûm ettim.

Ulu Cami'de halkla meşveret

Beş on gün sonra âlim ve sâlih kimseleri huzuruma çağırıp:

"Ne kadar şehirli varsa gelsinler, onlarla meşveretim vardır" diye buyurdum.

Hepsi gelip Ulu Cami'de toplandılar. Ben de ulemâ ile birlikte camiye gittim, mihrabın yanına oturdum. Askerden de beş altı yüz kadar yiğit bellerinde bir çift tabanca ile bir pala bıçağı gizli olarak ensemde durdular.

Halk o gün çok korkup:

"Türkler hepimizi kıracak!" diye telâşa düşmüşler.

Toplanan halka:

"Ey Cezayirliler! Biz sizlere ne yaptık? Bu fitneyi çıkarmaktan maksadınız ne idi. Bu ettiğiniz ne kötü iştir. Bizden bu derece neden âcizlik getirdiniz. Ben kendi isteğimle aranızdan gitmek istedim, beni şeriatle bırakmadı-

nız. Ben size bir fenalık etmedim. Küçüğünüzü oğlum, ortancanızı karındaşım, büyüğünüzü pederim yerine tuttum.

“Kâdir oldukça her birinize nice iyilikler ettim. Kendi ilimi memleketimi sizin uğrunuza feda edip, Allah’ın izniyle, bir alay mücahid gelip, beldenizi küffâr elinden halâs edip, İslâm’ın nuru ile aydınlattık. Sizlere yar ve kafadar olduk. Şimdi mükafâtımız bu mudur? Böyle akılsızca iş yapıp niceleriniz boş yere öldünüz. Sizin bu fitnenizden gazileri gâfil mi sanırdınız? Ben sizden, başımız darda kalınca, başınızı vererek yardıma koşacağınızı beklerdim. Sizde hiç kabiliyet yokmuş.

“Şimdi fetva gereği hepinizin kanı bana helâldir. Bu yanımda duran gaziler, sizin cümlenizi temizlemeye çeneleri hart hart edip durur. Hemen bir işarete bakarlar. Amma ben sizin ettiğiniz fitneye karşılık, yine inşallah iyilik ederim” dedim.

Ulemânın sözleri

Âlim ve sâlih kimseler hep ayağa kalkıp:

“Allah sana hayırlar versin, ömrünü uzun etsin! Sultanım bizim sana duadan başka bir işimiz yoktur. Hak Teâlâ seni karada ve denizde münâfıklar üzerine galip kılsın. Bizler ulûlemr hakkını biliriz. Başkana itaat etmeyenin İslâm’ı tamam değildir. Bu fitneden hiçbir şekilde bizim haberimiz yoktur. Bugüne bugün Padişah emri ile seni vilâyetimizde zamanın hâkimi, vali ve beylerbeyi biliriz. Allah yardımcın olsun. Sana ve askere kemlik kast edenlerin hakkından gel” dediler.

O zaman:

"Ey Cezayirliler! Hepiniz birden helâk olmayı kabul mü edersiniz, yoksa bu fesadın başlarını haber verip kabahatsiz mazlumların helâk olmalarına mâni mi olursunuz? Zira askerin muradı, sizin yedi yaşınızdan yukarı hepinizi kırmaktı. Lâkin ben razı olmadım. Hem Allah'ın emri değildir, dedim. Amma kabahat sahiplerini söylesinler, ara yerde günahsız mazlumlara gadir olmasın diye asker ile kavl ü karar eyledik. Siz ne dersiniz ve hangisini seçersiniz?" dedim.

Hepsi:

"Hakikaten Paşa efendimizin sözü yerindedir. Elin yaramazından ötürü biz niçin ölürüz. Bildiğimiz ve işittiğimizi söyleriz. Lâkin Allah korusun kimseye haksız yere, bu da beraberdir, deyip ateşe yakmayız. Çünkü bu yerin üstü varsa, altına dahi girilmesi vardır" dediler.

Fesatbaşıların tesbiti

Sonra bir defter edip, filân filân deyip hesap ettiler. Hepsi yüz seksen beş fesatbaşı buldular. Amma onların hiçbiri de o mecliste hazır değildi. Hep orada burada gizlenmişlerdi.

Dualar edildikten sonra camiden çıkıp herkes mekânına gitti.

Ben de saraya dönüp iki yüz yoldaş tayin ettim. Fesat başı olanların evlerini basıp kendilerini tutup iki ellerini kafalarına bağlayıp, zincire dizdiler. Yüz seksen beş Türk düşmanını önüme getirdiler. Amma hiç birinin evini yağma ettirmedim.

Suçlular yakalandıktan sonra divan topladım. Bütün askeri, ulemâ, sâlihler ve şehrin ileri gelenlerini çağırttım. Büyük divan oldu.

Ulemâ'ya sordum:

"Ey efendiler, bunlar hakkında ne buyurursunuz?"

"Ey Paşa Efendimiz, bunlara ölümden başka bir şekil yoktur."

O zaman askere hitap ederek bu adamları onlardan rica ettim.

"Ey oğullar, gelin bunları affedelim. Bana bağışlayın. Zira bunlar size çok hizmet etmişlerdi. İspanya donanması geldiğinde sizinle beraber çalıştılar. Şimdi, düşmez kalkmaz bir Allah'tır. Bir sürçmekle at ayağı kesilmez. Can bitirmeye bakalım oğullar!" dedim.

Askerin bana karşı gelmesi

Ben böyle deyince asker hep birden kılıçlarını çekip yüz seksen beşinin de kellesini divanın ortasında uçurdular:

Sonra:

"Merhamet sahibi olan adam hâkim olmaz. Bu kadar merhametli isen, var bir medreseye gir de ömrünü ibadetle taatle geçir. Bu mevkide olan adam bir miktar çakır pençeli olmalıdır. Cenâb-ı Hak bize verdiği fırsatı eğer onlara vermiş olsaydı, birimizi sağ komazlardı. Belki ölümüzü ateşe yakarlardı. Bahusus ki katillerine şer'an fetva verilmiş müfsitleri bizden rica ediyorsun!" diyerek hiddetle çıkıp gittiler.

Bu kanlı sahneden ve bu saygısız sözlerden çok huzursuz oldum, gözlerimden yaşlar aktı.

Bu kadar ulemânın yanında mahcup düştüm. Bana olan hürmeti kırdılar. Çok üzüldüm:

“Şimdiden sonra bizim bu vilâyetten çıkıp gitmemiz

CEZAYİR İÇİN SAVAŞ

Yoldaşların divan ortasında küstahlık etmelerinden hatırım çok kırıldı. O gece iki rekât namaz kılıp istihâre ettim.

"Yârab! Kişi hürmetini kaybetmektense ölmesi yeğdir. Celâlin hakkı için, ben âciz kulunun, yüz aklığı ile bu Cezayir ikliminden kısmetini kes" diye dua edip yattım.

Rüyamda Hızır aleyhisselâmı gördüm:

"Yâ Hayreddin! Niçin böyle elem çekersin? Yarın Kadıoğlu tarafından gelecek olan adama kalenin anahtarlarını teslim et. Kendin gün doğusu tarafına git. Aileni Cicel'de muhafaza et. Sonunda zafer yine senindir" deyip kayboldu.

Uyanıp yüzümü yerlere sürüp Cenâb-ı Hakk'a hamd ettim.

Sabah olunca üç pâre tekneyi hazırlattım. Altı pârenin reislerine de ardımdan gelip Cicel'de buluşmak için tenbih ettim. Bu dokuz tekne kendi malım idi. Altı pâre teknenin reisleri ise benim çıraklarımdı.

"Kâfir yakasında bir adayı basmaya gidiyoruz" diye bir söz çıkardık.

"Bir mühim iş olduğundan Hayreddin Paşa kendi gidiyormuş, Allah yardımcısı olsun" diye halk dua ediyordu. Hiç kimse kızıp gücenerek gittiğimizi aklına getirmedi.

Kadıoğlu'nun pişman olması

Kadıoğlu ise o sırada şöyle düşünürmüş:

“Bu kadar adamım helâk oldu, şehirliden de bu kadar kimse öldü. Bunlara hep ben sebep oldum. Bu kadar insanın günâhı vebâli hep benim boynumadır. Yarın kıyamet gününde benim hâlim nice olur. Zavallı şeyhi bizim yüzümüzden dört çeyrek ettiler. Her çeyreğini bir kapıya astılar. Deveyi yardan uçuran bir tutam otmuş. Ben ona, eğer Cezayir’e sultan olursam seni büyük şeyh ederim demiş olmayaydım, o dertli kendini bu belâya atmazdı. Yarın ceza gününde onun günahı beni neyler?”

Kadıoğlu böyle deyip ağlarmış. Sonra:

“Bu Hayreddin Paşa dahi boş adam değildir. Çünkü her ne zaman ona düşmanlık ettimse bir belâya düştüm. Asla işim ileri gitmedi. Akıllı olana bu hikmet yeter. Hemen en iyisi Hayreddin Paşa ile dost olmaktır” diyerek, Kara Hasan’dan habersiz bana bir mektup gönderdi.

“Al kalenin anahtarlarını!”

Kadıoğlu nâmesinde pek çok özürler dileyip:
“Sen bizim ettiğimize kalmayasın. Gerektir ki yine seninle babalı oğullu olalım” demiş.

Mektubu getiren murâbıta:

“Senin Kadıoğlu dediğin herifin yüzü ardı yoktur. Sözüne sadık değildir. Bu kadar Ümmet-i Muhammed’in boş yere kanına girdi. Yarın kıyamet gününde onların cevabını versin... İkide birde fitne kaynatmaktan vaz geçsin. Eğer maksadı Cezayir’e sultan olmak ise işte kalenin anahtarları, götür eline teslim eyle. Gelsin Cezayir’e otursun. O da kendini sınasın!” cevabını verdim.

Murâbıt şaşırdı:

“Ey Paşa Efendimiz! Ben bu iş için gelmedim. Sizin aranızı bulup –karındaşlarınızı barıştırın– emri gereğince sizi karındaşlar edip düşmanlığı sadâkate çevirmeye geldim” diye yalvardı ise de kabul etmedim.

“Götür, sen kalenin anahtarını Kadıoğlu’na teslim et. Ne hâli varsa gelsin görsün. Ben yabancı bir adamım. Bana hâkimlik gerekmez. Allah çarşılarına pazar versin” dedim.

Murâbıt anahtarları alıp, Kadıoğlu’na çıkıp gitti. Ona anahtarları vermemin sebebi rüyamda gördüğüm Hızır’ın böyle söylemesindendi. Yoksa ben o herife kale anahtarı değil, belki dişine taş bile vermezdim. Hem Allah’ın hikmeti zuhûra gelse gerek ona çâre olmaz. Nitekim demişler:

“Olacak olsa gerek çâr ü nâçâr,

“Gerek kalbin gen tut, gerek dâr.”

“Bu gidiş bir daha gelme gidişi değil!”

Harem halkımı da teknelere bindirdim. Hava muhalif olduğundan o gece limanda yattık.

Amma Cezayir içinde bizi sevenlerden, ulemâ, sâlih ve ileri gelen kimseler bir araya toplanıp, bizim böyle ansızın seferli olup gitmemizi iyi görmemişler.

Harem cemaatinin de teknelere bindiğinden kimsenin haberi yoktu. Eğer bilselerdi daha çok lâf olurdu.

Ulemâ şöyle demişler:

“Paşa efendimizin hatır-ı şerifleri kırılmıştır. Zira bu gidiş bir daha gelme gidişine benzemez. Eğer gelmeye niyeti olsaydı, şüphesiz bizi huzura çağırır, eski güzel âdeti üzere maksadı ne ise meşveret ederdi. Birini de yerine ve-

kil bırakırdı. Bu gidiş gazap gidişidir. Eyvah! Böyle bir dini bütün gazi adam elimizden çıkıp gidiyor. Ona mı ağlıyalım, yoksa padişah gazabına uğrayacağımıza mı ağlıyalım? Çünkü hatt-ı hümayunla beldemize beylerbeyi tayin olunmuş bir emirdir."

Çok kasavet çekip ağlamışlar. Gazap etmemin sebebini araştırmışlar. Yoldaşların divan ortasında ettiklerinden başka bir sebep bulamamışlar.

"Yoldaşların divan ortasında o yüz seksenbeş katli vâcip herife ettikleri husus içindir. Hayreddin Paşa onların affolunmalarını rica etmişti. Onlar ise izinsiz küstahlık edip, artık eksik zehirli lâflar söylediler. Hatırları muhakkak buna kırılmıştır. Hakkı vardır. Bu hususta gaziler büyük ayıp ettiler. Bolay kim bu gece kalkıp gitmeyeydi. Varıp buluşup mübarek hatırını ele alıp esenleşeydik" demişler.

"Bu gidiş benim kendi reyimle değildir!"

Sabah olunca daha kalkmadığımızı görüp geldiler. Hal ve hatır soruştuktan sonra:

"Ey mücahidler reisi! Uğrumuz hayır ola. Bu gitmenizden bizler pek ziyâde perişân-hâl olduk. Acaba bir daha mübarek cemâlini görür müyüz? Yoksa hasret kıyamete mi kalır? Kerem ve lûtf eyleyip, bizim mahzun kalbimizi sevindir. Bu hal ne haldir?" dediler.

O zaman, gözlerimden yaşlar akıp:

"Allah Teâlâ cümlenizden razı olsun. Berhurdâr olasız! Bizim bu vilâyette ne duracak hâlimiz kaldı? Görmediniz

mi, öteygün divan ortasında olan rüsvaylığı? Onu öyle etmekten murat, seni istemeyiz demektir. Şimdi döğülüp söğülmeden bu korsanlık yoluyla çekilip gitmemiz evlâdır... Sizler benim sadık dostlarım olduğunuzdan, yüreğim ateşinden bu kadar söyledim. Bunları kimseye açmayın. Hak Teâlâ ecelden eman verip, kısmetimiz varsa, belki iki üç sene kadar sonra sizinle yine görüşeceğimiz muhakkaktır. Çünkü bu gidiş benim kendi reyimle değildir... Hak Teâlâ cümlemize âkibet hayırlığı versin. Bizi hayır duadan unutmayınız. Cümlenizi Allah'ın birliğine ısmarladım" dedim.

Ulemâ ile vedâlaştık. O saatte yelkenleri açıp üç pâre tekne olarak yola revan olduk.

Ulemâ melûl mahzun olup, herkes mekânlı mekânına gidip, onlara söylediğim:

"Bu gidiş benim kendi reyimle değildir" sözünü düşünür olmuşlar.

"Bu Hayreddin Paşa boş adam değildir. Amma çâre ne, ansızdan içimizden çıkıp gitti" diye matem etmişler.

Dokuz tekne ile Cicel'den sefer

Cezayir'den üç tekne ile kalkıp yola revan olduğumuzun ertesi günü Cicel limanına vardık. Cicel halkı benim de beraber olduğumu haber alınca, büyüğü küçüğü gelip:

"Hoş geldiniz, safa geldiniz, ey efendimiz!" diye alkış tuttular.

Harem halkını da Burç'a çıkarıp oraya yerleştim. Geldiğimi duyan Arap kabileleri yer yer gelip hediyeler getirdiler.

Beş on gün sonra Cezayir'de bıraktığım altı pâre teknem de çıkageldi. Hepsi dokuz tekne oldu. Büyük teknelerdi. Yirmi dörder, yirmi ikişer, on sekizer bank idiler. Bu dokuz teknenin hepsi kendi malımdı. İçlerinde beni candan seven iki bin levent askerim vardı.

Tekneleri yağlayıp büyük bir sefere çıktık. Uygun rüzgârla Palerme kıyılarına vardık. Orada dokuz pâre barçaya rast geldik. Allah'ın yardımı ile her birimiz bir kâfir barçasına çatıp, aman zaman vermeden dokuzunu da feth edip aldık... Birerleşi yedeğimize takıp sâlimen, şenlik şâdımanlık ederek Cicel limanına girdik.

Dokuz pâre ganimet barçaların yükleri hep zahire idi. Kimi buğday, kimi arpa, kimi zeytin, kimi zeytinyağı, kimi peksimet. Elhasıl pirince, kahveye varıncaya kadar vardı. Çuha bez barut, kurşun da vardı. Kırk ambar gibi herşeyden vardı.

Dokuz barçadaki ganimetleri taşra çıkarttım. Aktarmaları bozup kerestelerinden levent gaziler için kışla, evler ve mahzenler yaptırdım. Teknelerin her biri için de bir mühimmat mahzeni yaptırdım. Bu işlerde Araplar ile barçalardan çıkan iki yüz elli beş kâfir çalışırlardı.

Hülâsa herşeye yoluyla nizam verip düzüp koştuk. Esirler için bir zindan yaptırdım. Barçanın biri has undan yapılmış peksimet dolu idi. İçinde kırk altı bin kantar peksimet vardı. Bunu teknelerin kumanyası için mahzenlere doldurdum. Ayrıca otuz altı bin ölçek buğdayı peksimet

için fırıncılara dağıttım.

Biz gelmeden taş taşı

Teknelerin kumanyaları, peksimetten, zeytinyağına, pirincine, sirkesine kadar mahzenlere kondu. Sonra her teknenin takımına bir kışla verdim. Hergün Orta'da kazanlar kaynayıp "Baba Çorbası" çıkardı. Herkes yemesinde içmesinde, bu minval üzere bir karındaş gibi geçinir giderlerdi.

Halktan hiç kimsenin ırzına, malına, oğluna uşağına zulm edip incitmezlerdi.

Cicel halkı:

"Elhamdülillâh, bu bize Rabbimizin bir lütfudur. Hayreddin Paşa beldemize ayak basalı, vilâyetimiz mamur oldu" derlerdi.

Nasıl demesinler ki biz Cicel'e gelmeden önce kıtlıktan taş taşı yermiş.

O dokuz barçadan beşi buğday yüklü idi. Buğdayın onda birini fukaraya sadaka verdik. Diğer eşyaları satıp savup gazilere pay ettik.

Barçanın biri kereste yüklü idi. Bu kerestelerden on ikişer oturaklık üç pâre tekne yaptık. Meğer firkate kerestesi olarak kâfire gidermiş. İslâm'a nasip oldu.

Yeni bir sefer

Böylece on iki pâre teknemiz oldu.

Reislere:

“Altı pâre tekneyi yağlayıp hazır edin. Kış gelmeden varıp bir sefer daha kaçırın” dedim.

“Başüstüne!” deyip altı pâre ile sefere çıktılar.

İşleri rast gitti. Boş bir soluk bile almadılar. Venedik körfezinde bir barçaya rast geldiler. Onu kakıp aldılar.

Gayet zengin bir barça idi. Yükü bütün çuha kumaş, tüfek, tabanca, safrası dahi demir idi. Hem on bin Venedik altını çıktı. Otuz altı kâfirle birlikte büyük ganimet idi.

“Bize bu doyumluk yetişir!” deyip oradan döndüler.

Aktarmayı sıkıca yedeklerine bağlayıp fırışka rüzgârla sırıkları teknelerin sırtına vurup kullanarak gelirlerdi. Favulyane ile Kapı Pasaru kanalına geldiklerinde, tuz yüklü büyük bir filebot aldılar. Amisterdam vilâyetine gidermiş. Onu da yedeğe bağladılar. Amma filebotun kâfirleri firar eylediklerinden alamadılar.

Müslüman esirlerin kurtulması

İş rast gelince gelir. Rüzgâr uygun olarak daha çok fırışkalandı. Öyle ki teknelerin altından ateş çıkardı.

Gazi askerler:

“Yârap şükür! Ganimetimizi verdin. İşimizi rast getirdin” diye dualar ederlerdi.

Bu şekil bozulmadan Yedi Burunlar denilen yere geldiklerinde bir kâfir korsan teknesine rastladılar. Yirmi iki oturak bir Mayorka teknesi idi. Onu da aldılar. İçinde yüz elli kâfir ile altmış müslüman esir vardı.

Elhasıl yirmi üç gün sonra Cicel limanına girdiler. Büyük şenlik şâdımanlık eylediler.

Gazileri gidip karşıladım.

“Hoş geldiniz, safa geldiniz oğullar gazanız mübarek olsun” deyip hal ve hatır soruştum.

Müslüman esirlerin kurtulduğuna ganimetten fazla sevindim. Tuzun gelmesine ise dünyalar bizim oldu. Çünkü tuz gerek Cicel’de gerek kabilelerde yoktu. Tuzu da boşaltıp mahzenlere doldurduk. Onda birini de fukaraya sadaka verdik.

Aktarma olan Venedik barçasını da boşaltıp, teknelerin hakkı olan beşte biri ayırdıktan sonra kalanı askere hak üzere pay ettim. Her askere yüz seksen beş altın, çuha, tüfek, tabanca, bez, demir düştü. Cümlesi zengin oldular.

Altmış müslüman esire gelince... Onlara da askere verdiğim gibi, ganimetten birer pay verdim. Hem esirlikten kurtuldular, hem de zengin oldular.

Cicel vilâyeti benim gelişimden sonra öyle mamur oldu ki, ancak olur. Etraf ve civardaki tüccar hep buraya gelir, ganimet eşyasından alıp öteki vilâyetlere götürürlerdi. Bir akçaları on olurdu.

Çünkü gaziler beşe ona bakmazlardı. Hemen gelişine göre satıp, akçalarını kemerlerine korlar idi. Zira Allah kapısından gelirdi.

Firkate ustası esir

Mayorka teknesinde bir üstad firkate ustası varmış. Onun usta olduğunu kimse bilmezdi. Birgün kendi kendiliğinden bana gelip:

“Sultanım, eğer bana azatlık verirsen, sana bir müzegalere tekne yapayım ki uçar kuşa hükm eylesin” dedi.

Böyle bir usta gözümde tüterdi.

“Yapacağın tekne istediğim gibi olursa, azatlık değil, daha fazlasını da yaparım” diye cevap verdim.

Usta varıp dağdan istediği gibi kereste kestirdi. Yerine taşıttı. Yirmi altı oturak bir müzegalere yaptı ki, böylesi olmamıştır.

Pek ziyadesiyle dilber bir tekne oldu. On iki eski teknemizle yeni aldığımız yürük Mayorka teknesi bununla koşuya çıktılar. Gerek kürekte gerek yelkende cümlesini geçti.

O gün gazilere güzel bir ziyafet verdim. Gülme oynama, yeme içme eylediler.

Ustaya büyük bahşişler verip, ummadığı ihsanlarda bulundum. Azat oldu.

Usta birden bu kadar ikram görünce sevincinden öleyazdı.

“Sultanım,sana bir işkanpavye dahi yapmadan vilâyetime gitmem” dedi.

On iki oturak işkanpavye yaptı. Bu da önceki gibi güzel oldu. Sonra usta memleketine gitti.

Teknelerimizin hepsi on beş oldu. Kış yaklaştığından karaya çekip o kışı orada kışladık.

Kovaladığımız Müslüman teknesi

Bahar gelip de ortalık süslenince, tekneleri deryaya atıp, kalafat edip yağlamaya başladık. On beş pâre tekne olarak Cicel'den çıkıp gazaya teveccüh eyledik.

Bindiğim müzegalere hepsini geçerdi. Yalnız işkanpavye ona biraz uyar, kıçında ayrılmazdı.

On beş pare tekne ile Cenova, Alkorne, Kalevre, Papapulya taraflarını harap ettik. On dört gün içinde yirmi bir parça ganimeti Cicel'e yolladık.

Sonra Venedik körfezine geldik. Burada üç tekne vardı. Bizi görünce kaçtılar. Birisi gayet yürük idi. Onun ardına benim bulunduğum tekne düşebildi. Öteki gemilerin cümlesi görünmez oldu. Yalnız işkanpavye bir top atımı mesafeden beni takip ediyordu.

Koğduğumuz teknenin kaptanı kaçarken su varillerine varıncaya kadar denize atıp teknede birşey komadı. Gemiyi hafifletip elimizden kurtulmak isterdi. Teknesinin yürüklüğüne çok güvenirmiş. Amma el elden üstündür, demişler. Şüphesiz yürükten de yürük bulunur.

Kaçan tekneyi yetişip tuttuk. Meğer Müslüman teknesi imiş.

Reisine Sinan Kaptan derlerdi. Bunlar gönüllü olarak üç pâre tekne donatıp korsanlık ederek Cezayir'e doğru, bana gelirlermiş. İyi rast geldik.

Görüşüp, konuşup, hal hatır soruşunca, bu Sinan Kaptan'dan pek hazzettim.

Sohbet sırasında Sinan Reis lâtife olarak:

"Sultanım, Allah vücudunuzu hatasız eylesin. Siz her koğduğunuzu böyle mi koğarsınız? Yirmi senedir tekneye

biner, sancak çekerim. Bu zorluğu kimseden çekmedim. Şimdiye kadar gerek kâfir gerek Müslüman teknelerini geçerdim. Teknemi denemek için onlara çok ettim” deyince:

“Ey oğlum Sinan Reis! Sen bilmez misin ki, eden bulur” yollu aramızda lâtifeler ettik. Zevk hâsıl oldu.

Müzegalere

Sinan Reisi koğalamaya başladığımda kuşluk vakti idi. Öğleden sonra yetişip tuttum. Orsalabanda yatıp ayakdaşları bekledim. Onlar akşam namazında güç ile gelip yetiştiler. Bundan anlamalı ki bizim müzegalere ne mertebe taban çekerdi.

Süsleme üslûbunu görenler de âşık olur kalırdı. Baştarda usûlünde kıç baş bütün yaldızdı.

Sinan Reis de gelince cümlemiz on sekiz pâre tekne olduk. Orada sabahladıktan sonra Santomariya tarafına gittik. Orada dokuz adet barça görüp aldık. Kiminin yükü ibrişim kiminin çuha, kiminin buğday, kiminin peynir bal, hep güzel şeyler idi.

“Bu kadar ganimet yetişir” diyerek dönüş emri verdim.

Ertesi gün bir büyük barçaya daha rast geldik. Kâfir askeri dolu idi. Onu da feth edip aldık. Ancak çok kayıp verdik. Allah hepsine rahmet eylesin.

Cenk sırasında bir top taşı gelip başımdan sarığımı götürdü. Teknenin tirenketesi de sakat kaldı. Oradan kalkıp Cumâre-canpere taraflarına geldiğimizde yedi pâre Tunus

teknesine rastladık. Onları da aldık. Adamlarını Cicel'e gelinceye kadar kürek çekmeye mahkûm ettim.

Otuz üç barça ganimet

Sefere çıktığımızın elli sekizinci günü Cicel limanına döndük. Üç gün üç gece şenlik eyledik. Dostlar sevindi, düşmanlar yerindi. Nasıl şenlik eylemeyelim ki, daha önce gönderdiğimiz aktarmalarla yedekte sürüyüp getirdiklerimizin hepsi otuz üç tane barça idi. İçinde zengin barçalar var idi ki milyon ederdi.

Cicel limanı barça ile doldu. Otuz üç barçanın hepsinden dört yüz yirmi beş kâfir toplandı.

Cezayir'den Cicel'e geldiğimizden beri sekiz yüz elli beş esir kâfir almıştık.

Aktarmaları boşaltıp hepsini satıp savdık, pay ettik. Gaziler ihtiyaçtan beri oldular.

Sinan Kaptan derya işlerinde mâhir, bahadır ve yiğit bir er idi. Onu teknelerin üzerine Kaptan tâyin ettim. Kendim ibadet ü taat ve zevk ü safâda oldum.

Kurtoğlu'nun Tunus'tan gelmesi

Tunuslular, yedi pâre teknelerini alıp adamlarını cezalandırdığımı öğrenince mateme düştüler. Kurtarmak için tedbir düşünür oldular.

Tunus'ta Kurtoğlu namında bir firkate kaptanı vardı. Önceden kendisi ile bir miktar dostlaşmış idik.

Tunuslulara şöyle demiş:

"Hayreddin Paşa yumuşak huylu devletlü bir âdemdir. Sizin ona ettiğiniz kancıklığa göre bir başkası olaydı, hepsinin başını keserdi. Siz verdiği cezaya razı olun. Zira siz ona az iş eylemediniz. İnşallah ben gittiğimde adamlarınızı kurtarırım, amma gemileri vereceğini bilemem."

Neticede bu Kurtoğlu üç tekne donatıp kıymetli hediyelerle Cicel limanına girdi. Destur alıp huzuruma geldi.

Hal hatır soruşturduktan sonra hediyeleri getirip teslim etti. Bunların arasında on bin Venedik altını da vardı.

Her ne hal ise, evvelden dostluğumuz olduğundan, Kurtoğlu:

"Sultanım beni Tunusluların yanında mahcup düşürme. Ben ayağının toprağına bu dâva ile geldim. İnşallah efendimin yanında sözüm reddolmaz dedim."

Kurtoğlu kaşmer herif olduğundan sonunda bizim gönlümüzü etti.

"Senin hatırın için öyle olsun. Affeyledim" dedim

Amma teknelerin birini de vermedim. Adamlarını verdim, çıkıp gittiler.

Murâbıt'ın Kadıoğlu ile konuşması

Cezayir'den çıkmadan evvel, Kadıoğlu'nun adamına kale anahtarları vermiş,

"Gelsin kendini sınasın, sultanlık sürsün!" demiştim.

Amma bana rüyamda Hızır Aleyhisselâm:

"Üç seneye kadar yine gelirsin, nusret senindir" diye haber vermiş idi.

Murâbıt, Kadıoğlu'nun yanına vardıkta, Kadıoğlu:

"Nişledin ya murâbıt! Beni Hayreddin Paşa ile sulh eyledin mi, yoksa kuru boş mu geldin?" deyince, murâbıt:

"Kuru boş gelmedim. Lâkin iyi de gelmedim. Ne şekil geldiğimi ancak yalnız kalınca sana söylerim" diye cevap verdi.

Kadıoğlu herkesi çıkarıp murâbıt ile ikisi kalınca, murâbıt:

"Sen beni Hayreddin Paşa'ya sulh için gönderdin. Vardım, ahvâli ifade ettim. Bana: O sözünde sadık değildir, yalancıdır. Ümmet-i Muhammed arasına fitne koymaktan vaz geçsin. Madem ki muradı Cezayir'e gelip oturmaktır, işte kalenin anahtarları. Var götür gözüne soksun. Gelsin Cezayir'e otursun. O dahi kendini sınasın, dedi.

"Şimdi eğer beni dinlersen, seninle beraberce ikimiz Hayreddin Paşa'ya kıyafet değiştirir gideriz. Getirdiğim kale anahtarlarını öper eline verirsin. Ve dersin ki: Hâşâ, sen benim efendimsin, Padişah vekilisin. Benim senden aradığım oğullu babalı olup aramızdan düşmanlığın kalkmasıdır... Böylece Paşa'nın hatırını alırsın. Zira anladığım odur ki, bu Hayreddin Paşa boş adam değildir. Boş olan kimse Ümmet-i Muhammed'in rahatı için kendi saltanatını terk eylemez" diyerek hali Kadıoğlu'na hikâye eyledi.

Bu murâbıt ehl-i hal bir derviş idi. Bunca hikmetli söz ettiğine göre kendinin dolu olduğu bellidir.

Kadıoğlu'nun murâbıtı öldürmesi

Murâbıt sözüne bu şekilde son verince Kadıoğlu'nun Firavun damarı tepreşti.

Hani evvelden murâbıtı bana gönderip:

“Elini ayağını öpeyim beni Hayreddin Paşa ile barıştır” diye yalvaran adam, hemen o saat murâbıtın boynunu vurdurdu. Allah rahmet eylesin.

Kadıoğlu şöyle derdi:

“Hayreddin Paşa korktuğu için kalenin anahtarlarını bana gönderdi, gelsin otursun diye. Bu herif de bilmem ne pohlar yiyor. Yok onunla Cezayir’e gideyim, anahtarları yine Hayreddin Paşa’ya çevirip ondan özür dileyeyim. Benim efendimsin, Padişah vekilisin diyecekmişim Halbuki o herif düşündü baktı, benim zoruma dayanamayacak, hemen erkenden anahtarları gönderdi. Kendi kapağı attı. Bunu bilmeyecek ne var. Amma akıllı adam imiş. Benim elimden kurtulamazdı. Kendi isteği ile gittiği iyi oldu.”

Kara Hasan’ın sözleri

Kadıoğlu Kara Hasan’ı çağırıp anahtarları gösterdi:

“Hayreddin Paşa bizden korkusuna kaçtı. Kalenin anahtarlarını gönderdi. Sen ise bana, zamanın kahramanıdır, diye meth ederdin” diye hayli öğündü.

Kara Hasan:

“Dinlendi Kadıoğlu! Şimdi biz Hayreddin Paşa ile düşmanız. Amma isterse düşman olsun, ben yiğidin hakkını yitirmem. Eğer benim bildiğim Hayreddin Paşa ise, senden de başkasından da pervası yoktur. Amma bu anahtar göndermede bir iş vardır.”

Kadıoğlu:

“İşte ben murâbıtı, senin gibi Hayreddin Paşa’yı meth ettiği için katleyledim.”

Kara Hasan:

“Böyle demekten maksadın, seni de murâbıt gibi ederim demekse, ölüm bize lâyıktır. Çünkü Hayreddin Paşa gibi bir gazi dilâveri bırakıp da senin gibi köpeğin yanına geldim.”

Kadıoğlu’nun Cezayir tahtına oturması

Kara Hasan bir pars gönüllü adam idi. Kadıoğlu’na kızıp çıkıp gitti. Kara Hasan gidince Kadıoğlu’nun başına kıyamet koptu. Söylediğine nâdim oldu. Hele güç belâ ile araya şeyhler, murâbıtlar koyup Kara Hasan ile takrar barış görüş oldular.

Kadıoğlu, Kara Hasan’a dayanırdı. Tekrar hatırını almak için altına bedevî atlar, kısraklar çektirdi. Otağına sarıdan beyazdan yağdırdı. Bütün işleri üzerine kethüdâ tayin etti.

Kadıoğlu Cezayir’e gelip Kara Hasan’ın yardımı ile tahta oturdu. İlk zamanlarda adalet, ihsan ve cömertlikle kendini tanıttı. Sonradan zulüm ve tecavüzü hadden aştı, olmadık kötülükler icad etti.

Kadıoğlu eskiden beri acem taifesinden hoşlanmazdı. Kara Hasan’ı sevmesi de kerhen idi. Nişlesin ki kendi rahatı için Kara Hasan’ı her belâya siper ederdi.

Halk ve asker üçe ayrılmıştı. Askerin bir kısmı ile ileri gelenler ve ulema gece gündüz bizi anıp hasret çekerlerdi.

Bir kısım asker Kara Hasan zümresi idi.

Cezayir dışındaki kabileler ile içerdeki aşiret Arapları:

“Allah sultanımız Kadıoğlu’na yardım etsin!” derlerdi.

Kadıoğlu derya gazasını battal etti. Deryaya çıkacak tekne de kalmadı. Teknelerin çoğu karada çürüdü.

Bu gemi kısmı bakım ister. Bakılıp gözetmekle, bir yanından yapılmak ile göze görülür.

Biz ise kendi elimizle gözümüzle görüp gözetirdik.

Kırk kişinin gördüğü rüya

Biz Cezayir'den giderken ulema, sâlih kimseler ve ileri gelenlerle vedalaşırken:

"Benim bu gitmem kendi reyimle değildir. Elem çekmeyin, Hak Teâlâ ecelden aman verip, bu Cezayir'de daha kısmetimiz varsa, inşallah sizinle üç seneye kadar yine görüşürüz" demiştim.

Onlar da bu söz üzerine üç seneyi bekler idiler.Üç sene dolmaya az zaman kalmıştı. Benim Cicel'de olduğumu bilirler ancak söylediğim söze göre geleceğimi ümit ederlerdi.

Bunlar kırk kişi idiler.

"Cezayir'den çıkıp gitmesi madem kendi isteği ile değildir. Şimdi sözünde durur. Çünkü ricâlullah zümresindendir, elbette Cezayir'e gelecektir" diye şüpheleri yoktu.

Amma üç yılın dolmasına kırk gün kala yarısından çoğunun bu inançları bozuldu. Birgün toplandıklarında ötekilere:

"Hey adamlar, divane misiniz? Bizler Peygamber soyundan gelmiş iken bile, ricâlullah yolunda olamıyoruz. Sizler ise Etrâk denilen Türk kabilesinden bunu umuyorsunuz. Cezayir'e üç seneye kadar gelir, diyorsunuz. Halbu-

ki onun maksadı Cezayir'den bir yolunu bulup firar etmekti. Kâfir yakasında bir ada basmak bahanesiyle çoluk çocuğunu alıp nezaketle buradan kapağı attı. Varıp Cicel vilâyetini mamur etti. Kâfir yakasının bütün ganimetini getirdi. Donanma sahibi oldu. Zevk ü sefası buradan iyidir. Hiç bu semte bakar mı? Sizin başınıza soğuk geçmiş" dediler.

Böylece hepsinin fikri değişti. Yalnız iki üç kişi kaldı ki, bizim iyiliğimize ve boş adam olmadığımıza şehadet edip dururlardı.

Toplantıdan sonraki gece, bu kırk kişinin hepsi bir rüya görüp ertesi gün birbirlerine anlattılar. Birinin gördüğünü hepsi de görmüş.

Rüyaları şöyle idi:

Bunlar kendilerini, deniz kenarında etrafı gül gülistanlık, akarsuluk, misk ü amber kokar, râyihasından dimağlar bayılır bir yerde buldular. Bir yeşil otak kurulmuş. İçinde nebîler sultanı, doğrular rehberi, yüce ve temiz Hazret-i Muhammed Mustafa sallallâhu aleyhi ve sellem, etrafında Ashâb rıdvânullâhi teâlâ aleyhim ecmaîn oturmuşlar. Bu kırk kişi otağın taşrasından bakıp gördüler ki, tahkir edip küçümsedikleri adam al bir elbise içinde, belinde pırıl pırıl bir kılıç, Resûlullah'ın önünde edep ve tâzim ile başı önünde diz çöküp oturmuş.

Resûl-i Ekrem Efendimiz buyurmuş:

"Yâ Hayreddin! Allah'a tevekkül et. Kendi yerine dön. Kâfirlere ve hasmın olan münâfıklara karşı zafer kazan."

"Gazileri siz boş mu sanırsınız?"

Rüya burada bitmiş, uyanıp:

"Esselâtu vesselâmu aleyke yâ Resûlallah!" demişler.

Sabahleyin bir araya gelip hâli öğrenince, bizi bırakmayan üç kişi:

"Gözünüzle gördünüz mü, nede ne varmış? Resûlün sancağını çekip, ömrünü din-i mübin uğruna harcayan gazileri siz boş mu sanırsınız? Ol gazi size Etrâkliğini de Müslümanlığını da gösterdi. Siz de ne olduğunuzu şimdi bildiniz mi?" dediler.

Ötekiler ise başlarını eğip cevaba kadir olamadılar.

Aynı gece aynı rüyayı ben dahi gördüm. Uyandığımda henüz misk ü amber kokusu dimağımda idi.

"Esselâtü vesselâmu aleyke yâ Resûlallah!" diye selâm verdikten sonra kendi kendime bu rüyayı tâbir edip:

"Ey koca âsî Hayreddin, bu saadet ki sana erişti. İnşallah yine Cezayir'e dönüp dostlarımızı şâd, münafıkları berbâd etmemiz de muhakkaktır" dedim.

Kalbimden Cezayir'e gitmeye niyet bağladım. Amma kimseye söylemedim.

Cezayir şeyhlerinin mektupları

O gün Cezayir'in büyük şeyhlerinden mektuplar geldi.

"Ey Paşa efendimiz, bu nasıl şeydir ki, sen Cezayir'in uğrunda bu kadar meşakkat çektin. Tam safasını sürecek iken, kendi isteğinle kalkıp Cicel'e gittin. Bundan maksadın nedir? Mektubumuzu alınca, Resûlullah aşkına olsun, gelip yine bu toprağı mübarek ayağınla şereflendir. Seni Cezayir kapısına kadar eriştirmek bizim boynumuzadır" demişler.

Resûlullah'ın mucizesi olan rüya bereketi ile Kadıoğlu'nun en çok inandığı ulu şeyhler hep ondan yüz çevirip bize döndüler.

Bu mektuplara verdiğim cevapta:

"Sizler ki şeyhler, murâbıtlar ve bilcümle Arap kabileleri büyüklerisiniz.

"Selâm ve duadan sonra, gönderdiğiniz mektuplar elime vardı. Malûmumuz oldu. Allah sizlerden razı ola. Lakin benim size itimat edecek halim kalmadı. Eğer hakikaten sözünüzde sadık iseniz birer evlâdınızı getirip bana teslim edin. Benim de kalbim mutmain olsun. Ayrıca yoldaşlarımın binmesi için yedi bin iyi hayvan, kendim için iyisinden bir kaç yedek gönderesiniz" diye yazdım.

Böyle ağır teklifte bulunmaktan maksadım, bakalım bizi hakikaten isteyip dilerler mi, anlamak içindi. Beni hakikaten dilerler ise, istediğim şeyleri de gönül rızası ile verirlerdi. Zira Arap kısmı çokluk vermekle başı hoş değillerdir. Çetin kozdur, kırabilirsen yersin.

Askerin gamlı olması

O sıralarda Sinan Kaptan dokuz pâre tekne ile seferde idi. Sette boğazı tarafına gitmişlerdi. On iki pâre aktarma alıp geldiler. İspanya yakasında Gırnata dağından yedi sekiz yüz Endülüs taifesinden Müslümanı da teknelere komuşlardı. Sinan Kaptan'a böyle yapmasını ben söylemiştim.

Yirmi bir pâre tekne şenlik ederek Cicel limanına girdiler. Gidip karşıladım.

“Hoş geldiniz oğullar, safa getirdiniz. Gazanız mübarek ola” diye hal ve hatırlarını sordum.

Amma baktım ki, askerlerin yüzlerinde sevinç eseri yok. Hep gamlıdırlar. Sordum:

“Nedir oğullar? Sizde ben bir üzüntü görürüm. Hayır ola!”

Hepsi birden:

“Paşa efendi baba, nasıl sevincimiz olsun? Cezayir uğrunda, Hak katında zâyi olmasın, bu kadar zahmetler çektik. Şimdi bir Arap gidisi safasını sürüyor. Şimdi seferden gelirken hava muhalif oldu. Cezayir bizim vilâyetimizdir diye, limana doğru yatmağa vardık. Kadıoğlu gidisi istemedi. Kaleden “alarga durun” diye bize top attılar. Pek gücümüze gitti. O zaman bütün yoldaşlar sözleştik, ya sen efendimizi Hakk’ın yardımı ile yine yerine oturtup Cezayir’i Kadıoğlu gidisinin elinden alırız, yahut bu yolda hepimiz başımızı feda ederiz.”

Bu sözleri duyunca kalbimden:

“Ya Resûlallah ne kadar doğrusun!” dedim.

Baharda Cezayir üzerine

O zaman bildim ki Allah’ın yardımı Peygamber’in mucizesi ile bizim Cezayir’e gitmemiz muhakkaktır. Zira bu alâmetlerin hepsi aynı günde meydana çıktı.

Askere:

“Pek güzel oğullar. Hak Teâlâ tedbirinizi takdire uygun kılsın. Allah ecelden aman verirse baharda Cezayir

üzerine sefer etmeye kararlıyız. Kalbinizi hoş tutun. Hayr olsun!” dedim.

Asker de ferahlayıp gülüp oynamaya başladı. Allah’ın hikmetine bak ki, aktarma barçalardan biri ağzına kadar çadırlık ile doluydu. Bize de ordugâh çadırı için çok lâzımdı. Sanki bedava gibi geldi. Bu şeyler hep işin rast gelmesinden işarettir.

Bundan sonra sefer hazırlığı başladı. Bütün kış boyu her çeşit levazımatı gereği gibi gördük. Sinan Kaptan’ı çağırıp ahvali ifade ettim:

“İnşallah ben baharda Cezayir üzerine gidince sen burada kalırsın. Haremim de burada kalacak. Sana emanettir. Ta ki öteden sonra ne şekil emr edersem ona göre iş işlersin.”

“Başım gözüm üstüne. Başım üzre tapun. Allah Teâlâ âkıbet hayırlığı iş rastlığı vere” dedi.

Sekiz bin piyade, dört bin atlı

Bahar gelip etraf yeşerince, Cezayir şeyhleri gelmeye başladı. Ne teklif edip yazdımsa hepsini fazlasıyle getirmişler. Otuz kırk kadar evlâtlarını da getirip rehin kodular.

“Hemen mücahidler reisi, kâfir ve müşrikler katili, Paşa efendimizin kalbine şüphe gelmesin” dediler.

Bir de, bir al bedevi kısrak getirdiler ki, önüne iz kor yok idi, değeri ölçülmezdi. Oğlum Mehmed Kaptan’dan

sonra denizde müzegalere ve karada bu al kısraktan daha sevimli yanımda bir şey yoktur.

Günlerden bir gün, Cezayir, deyip yola çıktık, Sekiz bin piyâde, dört bin atlı, üç yüz çadırlık kuvvetimiz vardı. Şeyhler de adamları ile orduya katıldılar. İki üç yüz kadar atlı da benim etrafımda bulunurdu. Birkaç yüz gaziyi de Cicel'de Sinan Kaptan'la beraber teknelerin yanında bırakmıştık. Ne olur ne olmaz diye.

Bu şekilde kona göçe Cezayir'e doğru yola çıktık. Bir akşam, Kadıoğlu taraftarı büyük bir köy altına konduk. Asker çıkarıp karşı koduklarından o köyü berbat harap eyleyip, yedi sekiz yüz kelle kestik.

Bunu haber alan civar köyler, hep yedekleriyle gelip bana tâbi oldular. Hepsine eman verdim. Evvelki suçlarını affeyledim. Bu iyiliğim üzerine aralarında:

"Artık ömrümüz oldukça Hayreddin Paşa'nın reâyâsı olalım. Hakkında fenâ söz söyleyenin, hep bir olup dilini ensesinden çıkaralım" diye sözleşmişler.

Sonunda bu haberler Kadıoğlu'na da vardı:

"Ne gününe durursun? Hayreddin Paşa'nın dokuz pâre teknesini Cezayir'e girmeye bırakmaman pek fazla güçlerine gitmiş. Şimdi büyük ordu toplayıp dört nala üzerine geliyorlar. Gâfil olma! Filân köyün halkı karşı geldi de hepsini kılıçtan geçirdiler. Bu hali gören ötekiler boyunlarına mendil bağlayıp yedeklerini rehinlerini getirip ona tâbi oldular."

Kara Hasan'ın gayreti

Bu haberleri işiten Kadıoğlu'nun dudakları çatladı. Şaşkınlığından iki yanına divane gibi bakınmaya başladı.

Onun bu halini gören kethüdası Kara Hasan:

"Ne oldu, canını mı aldılar? Sen sakın bu lâflara aldırma. Madem ki ben sağım, senin Hayreddin dediğin herif buraya bakmaya kadir değildir. Diyelim ki gerçek olsun. Ne olacak!" diyerek cesaret verdi.

Bunlar böyle konuşurken iki üç haberci daha geldi.

"Hayreddin Paşa kürüdüp geliyor. Siz ne gününüze durursunuz?" dediler.

O zaman eski haberlerin de doğru olduğunu anladılar. Kara Hasan eteğini beline sokup asker toplamaya başladı. On iki bin atlı ve sekiz bin yaya olup Cezayir'den bize karşı çıkıp geldiler.

Cezayir'den bir kaç konak beride sarp bir yer vardı. Bunlar oraya gelip konmak için can atarlardı. Halbuki ben onlardan önce o konağa varıp, sırtımı dağa verip yatmış idim.

Kadıoğlu ile Kara Hasan'a:

"Hayreddin Paşa filân konağa konmuş" diye haber gelince, Kadıoğlu'nun keyfi bozuldu.
Kara Hasan:

"Ne var be herif! Yer hep birdir. Daha karşısına geçmeden canın çıkacak" diye Kadıoğlu'nu azarladı.

Sonunda gelip bizim karşımıza kondular. Birinci gün büyük savaş oldu. Kadıoğlu'nun askeri büyük kayıp verdi.

Kadıoğlu:

“Bu hal hayra işaret değildir” diyerek o gece kasvetinden gözüne uyku girmedi.

Kara Hasan:

“Yarın sabah sen seyret ben onlara ne boza içireyim” dedi.

Ertesi sabah iki asker birbirine karşı olup cenge başladılar. Atlı atlı ile yaya yaya ile bir karışma cengi oldu ki, ya Settâr-ül Uyûb!

Bizim asker o gün her biri güya bir ejderha olup, Kadıoğlu’nun askerini dem çekmeye başladılar. Ya medet Allah! Cenk gittikçe kızışıp, iki taraftan kelleler bostan kesimi gibi ayaklar altına yuvarlanmaya başladı. Kulak, tırnak, parmak, güya dülger yongası gibi saçıldı.

Cenk sabahtan ikindiye kadar sürdü. Kan gövdeyi götürdü. Kadıoğlu askeri, gazilerin önünden kaçmaya başladı.

Kadıoğlu’nun mızraklanması

Kara Hasan ise ölümlük yara alıp at boynuna düştü. Bu halde cenk ortasından çıkarıp götürdüler.

O zaman Kadıoğlu’nun aklı başından gitti. Onun o kadar dayanmasına sebep Kara Hasan idi. Baktı gördü ki, iş işden geçmiş, belâ deryası baştan aşmış, o zaman kaçmaya karar verdi.

Kadıoğlu kaçarken, bize tâbi olan şeyhlerden birinin yanına düştü. O da fırsatı ganimet bilip, yanı başından geçerken yaradana sığınıp bir mızrak savurdu. Öyle sapladı ki ki öbür tarafından çıktı. Kadıoğlu kısrağının ayağına

düştü. Şeyh atından inip Kadıoğlun'nun başını kesip bize getirdi.

"Bütün düşmanların böyle olsun. Devletinle bin yaşa!" diye alkışladılar.
Kadıoğlu gibi kötülük dolu bir fitnenin yeryüzünden kalkmasına şükürler ettim. Başını getiren şeyhe Kadıoğlu'nun kısrağı ile yüz altın bahşiş verdim.

Her yerde salâvatçı eksik olmaz. Bilhassa ümeranın yanında. Bunlar:

"Efendi, bu Kadıoğlu'nun kısrağını şeyhe neden verdiniz. Ona yüz altın bahşiş yetişirdi. O kısrak cins hayvandır. Bin altın eder." dediler.

"O kısrak cins olaydı, sahibini ele vermezdi!" deyip, salâvatçıları mat ettim. Cevap vermeye mecalleri kalmadı.

Kara Hasan'ın kellesinin kesilmesi

Kadıoğlu'nun askeri ise bu hali görünce:

"Biz gayrı kimin için cenk ederiz. Baş giderse ayak durur mu?" dediler.

Sağ kalanların hepsi gelip bana tâbi oldular. Hükûmet tamamen elimize geçti.

Bu sırada ağır yaralı olan Kara Hasan, yanındaki beş yüz Türk askeri ile beraber at boynuna düşüp kaçmakta idi.

"Beni şimden sonra Hayreddin Paşa'nın elinden bir yer kurtaramaz. Ancak Vahran kurtarır" deyip Vahran yoluna düşmüştü.

Yanındaki beş yüz asker, benim incinip Cezayir'den çıkmama sebep olan küstahlar idi. Divan ortasında yüz seksenbeş beldeliyi katl edip, ileri geri lâf etmişlerdi.

İçlerinden temizce biri:

"Biz bu herifin ardına niçin uyup gideriz? Biz kendi başımızın çaresine baksak ya!" deyince ötekiler:

"Ne gibi?"

"Hayreddin Paşa'ya ettiğimiz işleri unuttunuz mu? Herifi adam yerine komayıp divan ortasında silâh çekip herifleri katl ettiniz. Gerçi onların katline ulema fetva vermişlerdi. Amma yine hak olan, onların af mı edilip, katl mi olunacaklarının hâkim izni ile olması idi. O küstahlığımız şöyle dursun, şimdi vardık, herifin düşmanı olan Kara Hasan'ın yanına hempa olduk.

"Kadıoğlu'nun kellesi kesilip yanındakiler bütün varıp Hayreddin Paşa'ya tâbi oldular. Biz ise kaçkın herifin ardınca gidiyoruz. Evvelki kabahatimiz yetişmez gibi kendimizi daha çok kabahatli ediyoruz. Şimdi benim bildiğim budur ki, Kara Hasan'ın başını keselim, sonra hepimiz doğrulup Hayreddin Paşa'nın huzuruna gideriz. Kara Hasan'ın kellesini götürür, halimizi ifade eder, bağışlamasını dileriz. O halim tabiatlı, mürüvvet sahibi bir devletlidir. İsterse bizim hepimizi helâk eylesin, dilerse âzad kılsın."

Hepsi de bu fikri doğru buldular. Kara Hasan'ı tutup başını kestiler. Beş yüz yiğit doğrulup yanımıza ordugâha geldiler.

Gördüler ki Kadıoğlu'nun kellesi otağın önünde kazığa dikilmiş durur. Kara Hasan'ın kellesini de yanına diktiler.

“Devletlüm sen çok yaşa!” deyip kendilerini tanıttılar. Özür dilediler.

O zaman ellerimi açıp:

“Hamd ve şükür olsun Yarabbî! Kara yüzlü hayının da belâsını verdin” diye şükrettim.

Sonra yiğitlere dönüp:

“Hoş geldiniz oğullar! Safa geldiniz. Benim sizlere pek çok hatırım kırılmış idi. Amma madem ki kara yüzlü hayının başını kesip bana getirdiniz. Ben de ona karşılık, sizin bana divan ortasında ettiğiniz küstahlığı affettim. Evvelki gibi yine oğullarımsınız. Şimdi her ne ise olan oldu. Giden gitti. Bir daha böyle iş işleyen bizden değildir. Evlâdım dahi olsa ortadan kaldırırım” diyerek nezaketle azarladım. Utanıp tövbe istiğfar ettiler. Eskisinden çok bize bağlandılar.

Mübarek bir saatte o konaktan kalkıp, Cezayir’e girdim, yerime oturdum. Cezayir’in büyüğü küçüğü gelip:

“Saadetler olsun. Elhamdülillah ki yine mübarek yüzünü bize gösterdi” diye sevinç izhar ettiler.

Âlim, sâlih ve ileri gelen kimselerden kırk kişi olan dostlarımız da geldiler. Bunlar bizi rüyada görenler idi. Bu rüyayı yalnız kendilerinin gördüğünü sanırlardı. Bizim de gördüğümüzü bilmezlerdi.

Sohbet sırasında:

“Sultanım, giderken bize bir söz söylemiş idiniz. Ayrılığınızdan mahzun düştükçe onunla teselli bulurduk. Üç seneye kadar kısmet olursa yine gelir, sizinle görüşürüz, diye buyurmuştunuz. Gittiğiniz günden tarih koduk, tamam bu mü-

barek güne gelinceye kadar üç sene oldu. Ne bir eksik ne bir fazla" dediler.

Ben de:

"Amma, benim geleceğime delil görmeden üç kişi inandı. Geri kalanınız hep delil gördükten sonra inandınız. Onun da tarihini kodunuz mu idi?" diye bir söz attım.

Bunun ne demek olduğunu anlayıncaya kadar da sözü başka sohbete çevirdim. Bu kırk kişi dışarı çıktıktan sonra söyleşmişler:

"Gördünüz mü! Geçenlerdeki rüyaya da tarih kodunuz mu dediğini işittiniz mi? Artık hiç şüphemiz olmasın ki, bu Hayreddin Paşa mutlaka veli bir adamdır."

Tuti kuşu gibi tekneler

Cicel'de teknelerin ve haremimin üzerine muhafız bıraktığım Sinan Kaptan'a mektup yazdım:

"Sen ki oğlum Sinan Kaptan'sın,

"Nâmem sana varınca, kendin benim müzegalereme binip, harem cemaatimi de alasın. Öteki tekneleri de hep yollu yolunca çekip çevirip Cezayir'e gelesin. Göreyim sizi, Cezayir'e girerken dostun düşmanın önünde büyük şenlikler edesiniz" dedim.

Sinan Kaptan mektubumu alınca, ferah oldu. Sonra tekneleri yağlayıp donatmaya başladı. Süsletip, türlü renkli boyalarla tekneleri tuti kuşuna dönderdi. Müzegalere ise hemen gelin gibi oldu.

Hepsi otuz beş pâre tekne olarak mübarek bir saatte Cicel limanından çıkıp Cezayir'e yaklaştıklarında kumaş

sancaklarını ve som sırma filândıralarını diktiler. Top tüfenk alabandası sağarak gelip limana girdiler. Cezayir'in burc ü bârûlarından da "Hoş geldiniz" deyu ikişer üçer kat alabanda sağıldı.

Sinan Kaptan'a da konak verildi. Levent ve gaziler kışlalara yerleştiler. Cezayir limanı teknelerle doldu. Cezayir'e yine ganimet malları aktı. Herkes işinde gücünde zevkinde safasında oldu.

MAYNA MI EDERSİN, GÖKLERE Mİ AĞARSIN?”

Dokuzuncu Bölüm

Soydur çeker, demişler.

Vaktiyle hakkımızda fitne ve fesatla uğraşan Tlemsen Sultanı'nı, kardeşi Mesut'a yardım ederek İspanya'ya kaçırmıştık. Yerine geçen Mesut önce bize dualar kılıp, oğulluk edip, elli bin altın göndermiş idi. Sonradan Firavun kesilmiş hakkımızda olmadık herzeler yemişti. Kefere ile birlik olup onlara zahire satmıştı.

Bunun üzerine küçük kardeşleri Abdullah bize sığınmış, ona da yardım ederek Mesut'u kaçırıp Tlemsen tahtına Abdullah'ı geçirmiş idik.

Abdullah da bize minnettar olup hediyeler gönderip muhabbetnameler yazmış idi. Amma bir zaman sonra o da azdı. Muhafız diye isteyip de yanında alıkoyduğu yüz gaziyi geri gönderdi. Halka zulme başladı. Kefereye zahire sattı. Kadıoğlu fitnesinde onun tarafını tuttu.

Bu haberler bize gelince, Abdullah'a bir mektup gönderdim.

Eskileri hatırlattıktan sonra:

"Bu ülkeler, Padişah-ı İslâm, şevketlü Selim Han hazretlerinindir. Nâmem sana vardıkta imanını yenile, İslâm'a dön. Hutbe ve sikkeyi şevketlü efendimiz üzerine eyle. Ocağa üç senedir göndermediğin vergini otuz bin altın olarak öde. Böyle edersen ne hoş, aksi halde seni karındaşlığın Kadıoğlu'ndan beter ederim. Haber aldım ki, Kadıoğlu'ndan ötürü bana çok beddua etmişsin. Sen beddua sanırsın, ama bana göre hayır duadır. Sakın sanma ki hayın berhurdar

olur, âkıbet ya boynu vurulur, ya berdâr olur" diye sözü bitirdim.

Abdullah'ın hayınlığı

Bu mektup Tlemsen Beyi Abdullah'a varınca, iyice kızmış. Şeyhleri, murâbıtları ve ileri gelenleri toplayıp, hürmet edip, hatırlarını aldıktan sonra:

"Ey cemaat! Hepiniz bilirsiniz ki bu belde bana ecdâdımdan miras kalmıştır. Ancak karındaşlarımla arama düşmanlık girince Hayreddin dedikleri herif bana bir miktar yardım eylemiş idi. Ben de o iyiliğin altında kalmayıp ona bu kadar mal ve hediye göndermiş idim. Onlarla doymayıp şimdi beni vergiye bağlı bir reâya kılmak ister. Sizler bu işe râzı mısınız?" diye sordu.

Onlar da:

"Sen bilirsin" dediler.

"Benim bildiğim odur ki, o kendi vatanına hükm eylesin. Benim işime karışmasın. Olmaz derse, iki el bir baş içindir. Vaktine hazır olsun. Ya taht ola ya baht. Kadıoğlu'nu bozdum kellesini kestim, diye bana kafa tutmasın" dedi.

Mektubu getiren haberciyi geri çevirip:

"Benim hutbe okuttuğum, sikke kestirdiğime haset edermiş. Benim vatanım başka diyardır. Bugüne bugün ülkemin padişahıyım. Hutbe okutup sikke kestirsem ne lâzım gelir. Var git söyle, bildiğinden geri kalmasın, elinden geleni geri komasın" dedi.

Haberci bu hali gelip anlatınca:

"Ey mel'un, dilerim Allah'tan ki, karındaşlarından beter olasın!" diye beddua ettim.

Sonra tekrar mektup yazıp Tlemsen Beyi Abdullah'a gönderdim:

"Ey iyilik bilmez nâmert! Sen bana baba dedin, ben sana oğul dedim. Eğer atanın oğul üzerine bedduası geçer ise, dilerim Hazret-i Allah'tan ki, sana da kendi evlâdın, senin bana asi olduğun gibi asi olup elinden âciz kalasın. Yine sonunda bana muhtaç olasın."

Abdullah mektubu alıp okuyunca yırtıp parçalamış.

"Onun başına soğuk geçmiş. Benim bedduadan korkum yok. Hemen vaktine hazır olsun" diye asker toplamaya başlamış.

Seyyid Muhammed Sülûkî

Amma Abdullah'ın Seyyid Muhammed Sülûkî adında bir oğlu vardı. Babasına isyan edip iki bin kadar atlı ile Tarâre dağına çıkmıştı. Birkaç kere babasına haber göndermiş:

"Bu dünya gençten gence, dinçten dincedir. Sen şimdi ihtiyar oldun, var duacı ol. Tlemsen'e ben sultan olurum" demişti. Babası ise bunu istemezdi.

Seyyid Sülûkî, bizim Tlemsen üzerine sefere hazırlandığımızı haber alınca bir mektup yazıp gönderdi:

"Benim efendim,

"Baktım gördüm ki, babamın Müslümanlığa yarar bir işi yok. Ümmet-i Muhammed acından ölürken, o İspanyol kâfiri ile el birlik edip, buğdayı gemilere doldurup

kâfir yakasına gönderir. Cihan Padişahı efendimiz hazretlerini bırakıp, kendi üzerine hutbe okutup sikke kazdırır. Sen ona bu kadar iyilikler eylemişken, yine asker toplayıp senin üzerine gelmek üzeredir. Eğer atalık olmasa, çoktan vücudunu dünyadan kaldırıp, ümmet-i Muhammedi zulmünden kurtarırdım. Ey efendim, nâmem size vardıkta eğer izniniz olursa, gelip geri kalan ömrümü sultanım hazretlerinin emrinde geçirmeyi dilerim.”

Bu mektubu alınca, gelmesi için haber gönderdim. Aynı gün Cezayir’den çıkıp “Ver elini Tlemsen” deyip yola koyulduk.

Abdullah’ın oğlu Sülûkî cevabım eline geçince pek sevinmiş. Yanındaki adamlarını dağıtıp beş on atlı ile gelip yolda bana katıldı. Yanımızda makbul adamlarımızdan oldu.
Tlemsen Beyi Abdullah da büyük hazırlık yapmış “Nerdesin Cezayir” deyip gelmekte idi.

Günlerden bir gün karşılaşıp cenge duruştuk. Hak Teâlâ bize yardım etti. Abdullah’ın askerine gaziler öyle bir kılıç oynadılar ki, Kadı askerine böyle oynamamışlardı.

Ordugâhı tamamen yağma edildi. Abdullah at boynuna düşüp kaçarken tutulup getirildi.

“Ey mel’un nâmert! Şimdi kendini nasıl görürsün. Seni ne şekil ölümle öldüreyim” dedim.

Emrettim, keskin usturalarla başından tırnağına sırım çıkarıp öyle azap ile öldürttüm.

Sonra oğlu Seyyid Muhammed Sülûkî’ye kaftan giydirip Tlemsen’e bey yaptım ve:

"İşte babanı gördün. Ne şekil öldü. Sen de yoldan çıkarsan babandan beter olursun" dedim.

Sülûkî'nin iyiliği

O konakta kaldım. Sülûkî'yi üç dört yüz gazi ile Tlemsen'e gönderdim. O da geçip babası Abdullah'ın yerine oturdu. Belde halkı birbir gelip "Mübârek olsun" dediler.

Üç gün olup Sülûkî'nin misafirliği geçince beldeliyi topladı:

Onlara:

"Göreyim sizi. Efendim Hayreddin Paşa'nın yanında benim yüzümü nasıl ak edersiniz. Sizinle el birlik edip efendime bir peşkeş düzelim ki hiç görülmemiş olsun. Şimdiki halde yaptırmağa vaktimiz yoktu. Hemen her kimde güzel bir yadigâr hediye olacak şey varsa getirsin" dedi.

Hepsi:

"Baş üstüne!" deyip o kadar mal getirdiler ki dağlar kadar doldu. Sülûkî bunları bağlattı, iki yüz hayvan yükü etti.

"Hoş geldin akçası"ndan da altmış bin altın toplandı. Burdan anla ki Tlemsen ne zengin yer idi.

Yirmi bin altın bana mahsus, otuz bin Ocak'a ve onbini de Sülûkî ile Tlemsen'e giden yoldaşlara verildi. Herkesin gönlünü hoş edip hatırını aldı.

Bunları kendi hazinesinden bir akça çıkarmadan yaptı. Kimseye cebr etmedi. Herkes kendi istek ve rızası ile getirdi. Çünkü babası Abdullah'ın çok zulmünü çekmişlerdi. Sülûkî'nin gelip babası yerine oturmasına sevindiler.

Sülûkî de onlara adaletle muamele etti.Halk onun başına yemin edip, hayır dua ile anarlardı. Kimseye zulm edip incitmezdi. İşini şeriat üzerine görürdü.

Sülûkî ile beraber Tlemsen'e gönderdiğim dört yüz atlı Cuma namazından sonra veda edip ondan ayrıldılar. Beraberlerinde iki yüz yük altın hediye ve elli bin altın ile geldiler. Ayrıca Sülûkî'nin muhabbetnâmesini teslim edip halka ettiği adâleti anlattılar.

Hutbeyi Sultan Selim adına okuttuğunu, sikkeyi dahi Padişah adına kestirdiğini, kendilerine çok iyi davrandığını hep ifade ettiler.

Bütün halkın:

"Hayreddin Paşa'nın ceddine rahmet olsun. Bizi o zâlim Abdullah'ın şerrinden kurtardı. Seyyid Sülûkî gibi bir meliki bizlere bey gönderdi" diye, bize dua ettiğini söylediler.

Bu haberlerden pek hazzettim. El kaldırıp Sülûkî için dua kıldım.

Ferhed

O konaktan ayrılıp Cezayir'e doğru göçmek üzere iken iki atlı çıka geldi. Toza toprağa batmışlardı.

"Ey Paşa efendimiz! Kadıoğlu'nun karındaşı oğlu Ferhed pek çok asker toplayıp, Tlemsen Sultanı Abdullah'a yardım etmek için bu tarafa geliyordu. Senin Abdullah'ın başını kesip oğlu Sülûkî'yi yerine oturttuğunu duyunca korkuya kapılıp kaçtılar. Eğer istersen seni bir kestirme yoldan doğru üzerine götürelim. Haddini bildir. Senin için büyük söyler, Hayreddin Paşa benim katilimdir, ben onda

amcamın kanını komam, derdi. Şimdi çok şükür daha mübarek yüzünü görmeden kaçtı" diye haber getirdiler.

Bunları duyunca, kendini bilmezlere kendini bildirmek gerektir, deyip yola koyuldum.

Ilgar ile yedinci gün seher vakti yetişip bastırdık. Ferhed'in aklı başından gitti. Kaçarken bizim askerin içine düştü. Üzerine elli altmış tüfek birden çevrilince kurtulmak ihtimali olmadığını anladı, yalvarmaya başladı.

"Beni öldürmeyin. Efendim Hayreddin Paşa'ya götürün. Öldürürse o öldürsün, azat ederse o etsin" dedi.

O zaman çeke çeke bağlayıp huzuruma getirdiler.

"Ey mel'un, şimdi nice gördün kendini!" dedim.

"Sultanım sen bir merhamet sahibi devletlüsün, bana kıyma. Ömrüm oldukça senin kulun kölen olayım. Her ne istersen vereyim" dedi.

Şeyhler murâbıtlar araya girip rica eylediler. Ben de ricalarını kabul eyleyip suçunu bağışladım. Ferhed gidip ayak teri olarak bize yirmi bin altın getirdi. Önüme koyup, elimi ayağımı öperek:

"Şu yirmi bin altını, ben kulundan eksiğimizle kabul buyur. Seneden seneye sana on bin altın ve bin deve, bin sığır ve iki bin koyun ve yüz katır ve on kısrak ve on at göndereyim" dedi.

Bu şekilde anlaşma yaptık. Bana bir daha asi olmamaya tövbe istiğfar etti.

"Dinlendi, Ferhed oğul, eğer sıdk ile tövbe eyledin ise daima şirin olasın. Eğer daha aklında fesat varsa, amcan

Kadıoğlu gibi yine benim elime düşesin” dedim.

Rahat Cennet-i A’lâda

Oradan kalkıp göç edip Cezayir’e sâlimen geldik. Kendi zevk ü safâmızda olduk.

Aradan beş on gün geçince tersaneye indim. Tekneleri yağlatıp, üçer dörder beşer altışar ayakdaş edip gazaya gönderdim. Kendi müzegalereme Sinan Kaptan’ı bindirip bütün teknelerin üzerine serasker tayin ettim. Onun sözünden dışarı çıkmamalarını tenbih ettim.

Bu sefere kendim gitmedim. Kalbimden:

“Elhamdülillah, Hakk’ın inayeti ile nerde düşman varsa başını ezdik. Bir yerde başını kaldıracak düşman komadık. Gaza yolunu da boş bırakmayıp tekneleri gönderdik. Ya çıkacak cana cefa nedir, biraz da kendi rahatımıza bakalım” deyip yattım:

O gece rüyada:

“Ya Hayreddin! Yalan dünyada rahat olunmaz. Rahat, Cennet-i a’lâda olur. Sana müjde olsun ki Ada’nın fethi de yakındır. Hemen gayret eyle. Allah’ın yardımı sana yüz tutmuştur” deyip kayboldular.

Uykudan uyanıp tövbe istiğfar eyledim. Ada’nın fethi yakındır, demelerine çok sevindim. Bu Cezayir’in yalısında bir ada idi. Üzerinde Göbekli Burç derler bir kale vardı. Kâfir elinde idi.

Kendi kendime:

“Gördün mü erenlerin yüce himmetini! Biraz da kendi rahatımıza bakalım dediğimizi istemediler. Amma onların

sözü haktır, biz hata eylemişiz" diyerek çok sadakalar dağıttım. Açları doyurup çıplakları giydirdim.

Altmış tane tunç top

Ada'nın fethi için hazırlıklar yapmaya başladım. Bir gece kendi kendime:

"Burçlarımızda hırtallı toplarımız yok. Oraya buraya pek çok toptaşı, barut, kurşun harcadık. Bu adada ise çok kuvvet vardır. Ey Allahım sen İslâm'a yardım eyle" diye düşünüp üzülerek yattım.

Rüyamda:

"Ey Hayreddin! Sen kalbinden böyle düşünceleri çıkar, niyetini hâlis tut. O adanın fethi senin elindedir" deyip kayboldular.

Uyanıp, yüzümü yerlere sürüp, sabaha kadar ibadet ile meşgul oldum.

Sabah olunca Sinan Kaptan'ın altı pâre tekne ile her birinin yedeğinde birer ganimet barça olarak geldiklerini gördüm. Barçalar Cûdi dağı gibi idiler. Top tüfenk atıp şenlik ederek limana girdiler.

Liman reisi gidip barçaların yükünü öğrenip geldi. Meğer barçanın biri cephane yüklü imiş. Barut, toptaşı, kurşun ve altmış tane tunç top taşırmış. Herbiri on sekizer yirmi dörder okka sürahi dalyan toplar idi.

İkinci barçanın yükü, direk, seren, katran, zift idi. Ötekiler de sof, zeytin, zeytinyağı, peynir, bal, şeker yüklü idiler.

Hepsinden çok cephane yüklü olana sevindim.

“İnşallahu teâlâ ada bizimdir. Bunlar hayra alâmettir” deyip ferahladım.

Bu sefere otuz beş tekne çıkmış, hepsi de ganimetle dönmüştü. Öyle ki Cezayir’in içi ganimet malı ile doldu. Ganimet topları çıkartıp gerekli yerlere yerleştirdim. Hikmeti gör ki, bu topların karataları da yapılmış, hazır vaziyette beraberlerinde idi. Bütün cenk âletlerini hazır ettikten sonra Ada’nın kumandanı olan Kuvarnador’a bir mektup yazıp gönderdim:

“Sen ki ada kuvarnadorusun,

“Selâm hüdaya uyanlara olsun. Nâmem eline vardıkta, şöyle bilip âgâh olasın ki, sana on günlük mühlet verdim. Adanın içinden bir hilâl bile almadan salt başınızla çıkıp gidesiniz. Kalırsanız, Hak Teâlâ bu zayıf kuluna yardım eder de fetih müyesser olursa hepinizi esir ederim. Sonra bildik bilmedik demeyesiniz” diye yazdım.

Gazilerin bir ağızdan çığırışmaları

Kuvarnador mektubu alıp okuyunca aklı başından gitti.
Başpapazını çağırdı:

“Var Barbaroşo ile görüş. Ne isterse ver, yok deme; zira bu Türk kısmı akçeyi pek severler. Sakın akçe ile bitecek işe, inat muhalefet etme” diyerek, papazı bana elçi gönderdi.
Papaz gelince kalabalık divan topladım. Bütün gaziler, halkın ileri gelenleri hepsi hazır oldular.

Gazilere daha önceden tenbih ettim ki:

“Oğullar, eğer kâfir sulh olalım derse, siz bir ağızdan bağrışıp: Biz dinimize düşman kâfir ile sulh istemeyiz. Ya tek başlarına çıkıp giderler veya on güne kadar çıkıp gitmezlerse vakitlerine hazır olsunlar, dersiniz.”

Papaz sulh isteyince gaziler bu şekilde bir ağızdan çığrıştılar. Öyle ki papazın aklı başından gitti. Yarı can ile burcun kapısını gücüle tuttu.

Papazı tutup Kuvarnador’un yanına götürdüler. Bir zaman sonra papazın aklı başına gelince sordular:

“Ne haber? Barbaroşo ne cevap verdi?”

“Barbaroşo’nun elinde bir şey yok. İş askerin elinde. Onların cevabı ise şu ki: Eğer Ada Burcu ile Sen Pavlo Burcunu akçe ile doldursalar da bize lâzım değil. Bizim akçeye ihtiyacımız yoktur. Allah’ın izni ile ne zaman istersek onlardan yüz bin riyal alırız. Amma sözümüz sözdür. On güne kadar salt başlarına çıkıp giderlerse, esirlikten halâs olurlar. Lâkin bir top dahi atarlarsa, sağ kalanların hepsini esir ederiz... dediler. Böylece bilesin.”

Başpapazın bu cevabı üzerine vay ki kâfir kakıyıp, kâfir iken Yahudi oldu.

“Ya benim onlardan korkum mu var!” deyip üç pare top attırdı. Kırmızı bandıra dikti. Ben de yedi topu bir fitilden ateşleyip som sırma bir büyük kırmızı sancak diktirdim.

Gör hikmeti ki bizim taraftan atılan yedi pare topun danesinin biri kâfirin burç üzerine diktiği sancağın sırığına rast gelip bandırasıyla beraber baş aşağı eyledi... Hak

Teâlâ kâfirleri daima baş aşağı eylesin, amin.

Minareleri topa tutmaları

Bundan sonra döğüşmeye başladık. Kırk gün küte küt döğdük, kâfirin yüzünü bir karış geri çeviremedik.

Gerek Göbekli Burç gerek Sen Pavlo Burcu gayet ateşli burçlardı. Çünkü İspanyol kâfiri bu burçlarla iftihar eder:

“Müslüman beldesinde, gözleri önünde, liman karşısında iki tane ejderha gibi burçlarımız vardır” derlerdi.

Kâfir yakasında keferenin iki tarlası olsa birini sevap için bu burçlara vakf ederdi. Zengin kâfirler türlü türlü cenk âletleri yaptırıp vakfederlerdi. Pazar geceleri sabaha kadar bu burçlardan şehrin içine top taşları dolu gibi yağar idi. Bunu burçlara cenk âleti vakf eden kâfirlerin habis ruhlarına sevap olsun diye ederlerdi. O gecelerde ümmet-i Muhammed sabaha kadar huzursuz olurdu. Sair geceler çokluk atmaz, amma bazan atarlardı. Fakat Pazar geceleri muhakkak atar idiler. Gündüzleri ezan okundukça burçlardaki kâfirler topçulara bahşiş verip:

“Ezan okunurken minareyi yıkıp devirene şu kadar bahşiş” diye, topçu kâfirlere beş vakitte minarelere top attırırlardı. Topçu kâfirler de minareleri nişangâh edip toptaşını dolu gibi yağdırırlardı.

Amma Allah’ın izni, Peygamber’in mucizesi ve Bilâl-i Habeşî’nin berekâtı ile bir müezzinin bile burnunu kanadamayıp, bir minareden bir taş bile kopartamadılar.

Baştopçuları isterlerse yumurtayı bile vururlardı, amma Allah murat etmeyince birşey yapamadılar. Vura-

madıklarını görünce de vazgeçtiler.

Mel'un bir baştopçu

Yalnız bir mel'un, bir hınzır baştopçu vardı ki sanatı ile mağrur idi. Bu minarelere top atmaktan vazgeçmedi.

Vazgeçenlere:

"Siz Müslümanlardan korktunuz da ondan vazgeçtiniz.

Amma bakın ben vazgeçer miyim. Azizlerin yardımı ile ya o müezzinlerden birkaçının kellesini uçurup minarelerini yıkarım, yahut bu sanatı bırakırım" diye alay ederek top doldurup ateş etti. Top paralanıp, ol baştopçu kâfiri hamur eyledi. Ondan başka topa yardım eden on bir kâfir de cehenneme gitti. Elhamdülillâh...

O zaman kâfirlerin başları aşağı oldu. Bir daha müezzin, minare aramadılar.

Rüyadaki ihtiyar

Bu şekilde üç ay geçti. Burçların alınmasından bir eser görülmedi.

Bir gece sabaha kadar ibadet ü tâatte bulunup yalvardım, ağladım:

"Ya İlâh-el âlemin! Şüphesiz sen işleri kolaylaştırıcısın. Şu burçların fethini ben zayıf kuluna kolay kıl. Beni din düşmanı önünde hor hakir eyleme. Nusret ve kuvvet verici sensin. Sığındım sana, yârî kıl bana" diye dua ettim.

Sonra gaflet bastırdı. Uyukladım. Rüyamda nur yüzlü bir ihtiyar gördüm.

Bana:

“Ey Hayreddin, niçin kasvet edip elem çekersin? Gönlünü halâs eyle. Her şeyin bir vakti saati vardır. Saatsiz kuş uçmaz. Uzaktan tak taka etmek de fayda vermez... Filân gece askerini teknelere doldur. Filânca saatte askeri Ada üzerine çıkar. Çıktıkları gibi toprağa girsinler. Filân tarafta kalenin kendi lâğımları vardır. O lâğımları zabt ederseniz burçlar sizindir, Hakk’ın izniyle...” deyip kayboldu.

Uyanıp yüzümü yerlere sürdüm.

Papazın fikri

Sabah olunca teknelerin hepsini denize indirip pîrin dediği geceyi bekledik. O mübarek gece gelince yedi bin gaziyi teknelere koydum. Gecenin üçte biri geçtikten sonra Allah’ın izni ile görülmemiş bir karanlık pusu çöktü. Tekneleri avanta eyleyip, varıp adaya baş vurup taşra çıktılar.

Bir anda metris alıp içine girdiler. Varıp burçların lâğımlarını buldular, zabt eylediler.

Sabah olunca kâfirler burç üzerinde baksalar ki ne bakarsın, Türkler metris alıp içine girmişler. Lâğım olan yeri de bulup zabt eylemişler.

Gaziler bağırıp:

“Mayna ederseniz hoş! Etmezseniz sizi göklere ağdırırız” derlerdi.

Kâfirler:

“Halimiz ne olacak!” diye saçlarını sakallarını yolarlardı.

"Gördünüz mü Barbaroşo'nun sihirbazlığını, dün geceki zulümat ne idi. Bütün dünya karanlık olup göz gözü görmedi. Meğer o karanlıkta askeri döküp adamlar gibi iş görmüş. Lâğım çukurlarına varıncaya kadar zapt etmiş. Bizler eşekler gibi yattık, uyuduk. Bakındı şimdi göklere mi ağarız, mayna mı ederiz?" diye söyleşirlerdi.

Bir kısım kâfirler:

"Niçin mayna edelim? Türkler lâğım attıklarında belki azizlerin himmeti ile işlemez! Zira burcun altı denizdir, toprak gibi değildir. Tutalım ki lâğım işledi. Koca pulat gibi yalçın kaya olan burcun hepsini göklere ağdıramaz. Amma ne var ki, lâğım atıldıkta şüphesiz bir yanını yıkar. Buna çare yoktur. O zaman Türkler fırsat bulup girerler. Birimiz kalmayıncaya kadar cenk ederiz" derlerdi.

Elhasıl kâfirler bir tedbirde anlaşamadılar.

Sonunda:

"Azizlerin has kulu (yüzü gözü pas kulu) din ulusu papaza söyleriz. O ne söylerse onun sözünü yaparız" dediler.

İzzet ikramla papazı divana getirip, Kuvarnador'un yanına oturttular.

"Sen ne dersin?" dediler.

Papaz:

"Benim bildiğim odur ki, eğer Barbaroşo eski sözünde kalıp salt başımızla gitmemize razı olursa azizlerin başı için pazarlık bizden yanadır. Eğer yok derse göklere ağmaktansa sağlık yeğdir. Mayna ederiz. Madem ki başımız sağdır. Elbette bizi burda komazlar, akçe ile olsun kurtarırlar. İşte benim bildiğim budur. Artık siz bilirsiniz. Yarın

ahirette aziz efendimiz bana: Benim kullarımı niçin lâğım ile atmağa razı oldun, diye azap etmek isterse, ben de size söylediğimi söyleyip kendimi kurtarırım. O zaman olacak size olur” diye fikrini söyleyip çekilip gitti.

Sen Pavlo Burcunun inadı

Kuvarnador da, öteki adı sanı belli büyük kâfirler de papazın sözünü beğendiler.

“Hele bakalım, bir kere Barbaroşo’ya söyleriz. Eğer başımızla bizi koyverirse ne güzel. Eğer razı olmazsa o zaman çaresiz olduğumuz halde mayna etmek gerekir” dediler.

Burcun üzerinden:

“Evvelki sözün üzerinde durur musun? Başımızla çıkıp gidelim, birşey yanımıza almayalım, tek bizi esir eyleme” diye seslendiler.

“Bu söz evvelden olacaktı. O zaman size nâme gönderip on gün mühlet vermiştim. Şimdi ben sizinle dört buçuk aydır cenk ederim. Ya mayna edersiniz yahut lâğımı atarım” cevabını verdim.

Çâresiz mayna edip burcun kapısını açtılar. Gaziler burca girip beden başlarında Ezan-ı Muhammedî okudular. İslâm bayrakları dikilip toplar atıldı. Kale Allah’ın yardımı, Peygamber’in mucizesi olarak zabt u rabt edildi.
Kâfirlerin hepsi bin yediyüz kâfir olmak üzere zindana kondu.

“Şu burcun dört beş ay çok meşakkatini çektik, amma, sonunda kolayca fethi müyesser oldu” diye şükürler ettim.

Sen Pavlo Burcuna gelince.

Gaziler ona da aynı şekilde bağırıp:

"Ada Burcu gibi mayna eder misiniz? Yoksa göklere ağar mısın?" dediklerinde, onlar:

"Biz Ada Burcunun askerleri gibi korkak değiliz. Papaz lâfına da aldırmayız. Elinizden geleni geriye komayın. Zorla alabilirseniz sözümüz yok!" cevabını verdiler.

İşe bak ki bu kâfirlerin cevabı benim niyetime de uygun geldi. Bu burcu ele geçirirsem yerle bir edeyim, diye düşünürdüm. Çünkü bu burcun topları şehrin her tarafına erişir çok zarar verirdi.

Lâğımı ateşlettim. O saatte burcun yarısından fazlası göklere ağdı, tarumar oldu. Gaziler dalkılıç olup burca girdiler. "Allah! Allah!" sadası ayyuka çıktı. Kâfire öyle bir kılıç oynadılar ki, ya medet Allah! Mel'unların yarısından fazlası lâğımla atılıp cehenneme gitmişlerdi. Geri kalanı da gaziler kılıçtan geçirdiler. Bin ikiyüz kâfirden dört yüz kâfir sağ kaldı.

Sen Pavlo Burcu da feth olunup beden başlarında Ezan-ı Muhammedî okundu. Yedi gün yedi gece şenlikler yapıldı. Şehir süslenip donatıldı. Burc ü bârûlar sancaklarla lâlezâre döndü.

Emr edip, Sen Pavlo Burcundan kalan kısmı da esir kâfirlere yıktırttım. Taşını toprağını, Boğaz Ağzı denen koltuğa döktürüp orayı doldurttum.

Şehrin kâfirlere yaptırılması

Burçlardan çıkan kâfirlerden kuvarnador ve kuvalyar gibi rütbeli kâfirler yetmiş beş tane idi. Bunlar ayrı ayrı

zindanda yatarlardı. Asker kâfirlerin ise hepsi ikibin yüz idi.

Her yirmi beş kâfir üzerine bir rütbeli kâfiri mutemed tayin ettim. On gaziyi de silâhı ile pusatı ile muhafız verdim.

Kâfirlere:

"Ey kâfirler, bu şehri nasıl bomba ile ve top taşı ile yıkıp viran eylediniz ise, yine evvelkinden iyi mamur ve âbâd eyleyeceksiniz" dedim.

Cezayir'in içinde ne kadar yıkılmış, evvel zamandan kalma köhne yer varsa hepsini yeniden yapmak üzere tamir ettirdim. Evleri yıkılmış, tamire kudreti olmayan fakirlerin haneleri yenilendi. Öyle ki Cezayir'in içinde ilâç için arasan, bir karış yıkık yer bulunmazdı. Yeni bir şehir oldu.

Hani o ibrişimi kaldırmayan rütbeli kâfirlerin, elleri ayakları parça parça oldu. Derileri güneşten sıcaktan bütün soyuldu. Onlara göre bu azap ölümden beter idi. Amma ellerinden ne gelir.

Birgün kâfirler ağır bir taş kaldırırken zabt edemeyip düşürdüler. Muhafız gazilerden birinin ayaklarını kırdılar.

Ceza olarak o yirmi beş kâfire mutemed olan kuvalyar kâfiri diri iken şişe saplayıp öbür kâfirlere ibret olsun diye yaktırıp kömür eyledim.

"Her yirmi beş kâfire bir büyük köpek tayin eyledim ki, onları gözetsin. O gazinin ayaklarının kırılması kuvalyar kâfirin başı altından çıkmıştır" dedim.

Bundan sonra daha dikkatli olup iyi çalıştılar.

İslâm'a merhamet ile davranır, amma kâfire kâfirliğini bildirirdim.

Ceneralin sözleri

Burçların alındığı haberi İspanya Kralına varınca hiddetinden pür âteş olup bu haberi söyleyen kâfiri karnına ıspata sokup gebertti:

Sonra:

"Burç kale gibi yerleri almak, gran senyör gibi, ulu padişahlar gibi, biz krallar gibi kuvvet sahiplerine mahsustur. Yoksa Barbaroşo gibi bir hırsızı, insan adam hesabına mı kor? Barbaroşo dünyaya gelmeden o burçlar orada dururdu. Kimse sarkıntılık etmeye kadir olamadı. Değil ki Barbaroşo gibi bir hırsız!" deyip, son derece gazabından kâfir iken Yahudi oldu.

Yanında bulunan büyük köpeklerin hepsi başlarını yere eğip cevap vermediler.

Kralın hiddeti biraz hafifleyince:

"Siz de söyleyin bakalım. Ne dersiniz hiç bu olacak iş midir?" diye sordu.

İçlerinden Kaptan Paşa yani Ceneral olanı başını yukarı kaldırıp söz istedi. Bu kâfir iş bilir tedbirli biri idi.

"Devletlü Kralım, desturunuz olursa kulunuz dahi bir iki çift söz söyleyeyim. Amma Kralımın hoşuna gidecek gibi mi olsun, yoksa doğru cevap mı olsun?" diye sordu.

Kral:

"Hayır, hemen doğru cevap olsun. Hoşa gidecek cevaptan bir hayır gelmez" deyince, Kaptan Paşa yani Ceneral:

“Devletlü Kralım, ben kulun söylerim amma gönlün hatırın kırılmasın” dedi.

Kral bu sefer:

“Azizlerin başına yemin ederim ki, sana bir zararım ziyanım dokunmaz, hemen söyle bakalım” diye tekrar tekrar izin verdi:

Ceneral iki dizi üstüne gelip:

“Dinlendi Kralım! Barbaroşo deyip de geçiverme. Ummadığın taş baş yarar. Ejderha yılandan olurmuş derler. Kale ve burç almak benim gibi kuvvet sahibi krallara mahsustur, deme. Bir şeyin vakti saati gelince, az birşey sebep olur, alınır. Az askerle çok askerin bozulması ayıp, garip değildir. İş kumandanın tedbirindedir. Sen, o burçlar gibi ateşli burçlarla Barbaroşo nasıl başa çıkar, nasıl yaklaşabilir dersin. Sözün gerçektir. Amma düşman oraya varıp da alabanda alabandaya döğüşmez. Kuvvetli armada sahibi olursa bunu yapar... Amma bu burçların korkusu vardır. Bunların ölümü lâğımdandır. Kim bilir, su uyur düşman uyumaz demişler. Gece vakti firkatelerle adaya asker döküp, lâğımları zabt etmiş olabilirler. Eğer böyle olduysa cenk bile gerekmez. Şimdi yapılacak iş şudur ki, beş pâre çektiriye zahire ve cephane korsunuz, Cezayir’e doğru giderler. Hem bir hizmet görürler hem de bakarlar ki ne var, ne yok, bu haber doğru mudur, anlarlar” dedi.

Sözünü:

“İşte devletlü Kralım bildiğim budur. Siz daha iyi bilirsiniz” diyerek bitirdi.

“Gider ama, gelir mi?”

Kral:

“Her sözün yerli yerinde beğendim. Amma şu beş pâre çektiri gemisini göndermeni beğenmedim. Çünkü şimdi biz ona beş pâre çektiri gemisi göndersek, bizim için büyük alçaklık olur. Çektiri gemileri ancak büyük hizmetlere giderler. Barbaroşo da kendine bir pâye verir. İspanya Kralı benden korkuyormuş, burçlara gönderdiği zahireyi bile olur olmaz gemilere koyup gönderemedi. Çektirilerle gönderdi diye iftihar eder. Koltuğuna karpuz sığmaz olur. Hem de çektiri gemilerin pâyesi kalyondan yukarıdır. Sen bir de deniz adamı olacaksın. Bu kadar şeyden haberin yok... Oraya evvelden beri zahire ve cephaneyi barça gemileri götürür, yine onlar götürsün. Bizim Barbaroşo gibi haydutlardan endişemiz yoktur” dedi.

Ceneral ise:

“Devletlü Kralım, barça gemileri gider amma, geleceklerine kefil olamam” cevabını verdi.

Bunun üzerine Kral hiddetle:

“Gelmeyeceklerini nerden bildin?” diye sorunca:

“Şurdan bilirim ki Barbaroşo’nun şimdi otuz kırk pâre kalitesi vardır. Senin pâye verdiğin çektiri gemilerinden bile korkusu yoktur. Sen Barbaroşo’dan sakın” diye karşılık verdi.

Ceneralin bu sözlerine, çok kızan Kral:

“Şu bizim Ceneralin, Barbaroşo ile bir akrabalığı var galiba, onun tarafını pek tutuyor. Veya korkusundan nasıl öveceğini bilemiyor. Ceneral! Ne edeyim ki, sana bir zararım dokunmayacak diye yemin ettim. Yoksa şimdi senin

de karnına ıspata sokardım. Çık dışarı bre hayır söylemez!” diyerek Cenerali divandan koğdu.

AYDIN REİS İŞ BAŞINDA

Kral on pâre barçaya zahire, cephane ve cenk âletleri koyup tenbih etti ki:

“Varın bunları Cezayir’deki Ada Burcuna ve Sen Pavlo Burcuna boşaltın. Hem bakın Barbaroşo ne iş üzerindedir.”

On adet barça günlerden bir gün Barselona’dan çıkıp Cezayir’e doğru gelmekte oldular. Amma gör hikmeti ki, barçalar Barselona’dan çıkmadan beş altı gün önce bir Cenova tartanası burun tütünü yükleyip Cenova’ya döner olmuştu. Bu tartanayı yolda bir Cezayir korsan teknesi aldı. Tartanayı İspanyol barçalarının gelmesinden önce Cezayir’e getirdiler.

Cezayir’e yeni gelen esir kâfirlerden ya tekne reislerini veya söz anlar belli başlı bir kâfir varsa onu, huzuruma getirtir, kâfir yakası havadislerinden ne var ne yok gereği gibi sual eder her şeyden haberdar olurdum.

Bu tartananın reisi ise bütün olanları bilirmiş. Huzuruma çağırıp da “ne var ne yok?” diye sorunca hepsini anlattı.

Tartana reisinin anlattıkları

Kralın Barselona’da olduğunu, Cenova üzerine gideceğini, Ada Burcu ile Sen Pavlo Burcunu benim aldığımı söyleyen kâfiri ıspata ile öldürdüğünü; benim hakkımda atıp tutup tahkir ettiğini; Ceneral’in haklı söylediğini; Kral’ın onu da kızıp koğduğunu, zahire ve cephane yüklü on bar-

çanın bugün yarın geleceğini; Ceneralin: Çektiri gitsin, zira Barbaroşo'nun büyük kaliteleri vardır, bir yüz karalığı olabilir, dediğini; Kralın da onunla alay edip, bizim Ceneral'in Barbaroşo ile bir akrabalığı olması gerek, korkusundan nasıl meth edeceğini bilmiyor, çektiri büyük işlere mahsustur, düşmana kendi elimizle pâye mi verelim, ne biçim feraset sahibi Ceneralimiz varmış, diye maskaralığa aldığını; Ceneralin de kızıp, barçaları Cezayir'e gönderirsin, amma bu tarafa geleceklerine kefil olamam, Barbaroşo'ya büyük hediyedir, dediğini; Kralın da gazaba gelip sana söz vermiş olmayaydım, şimdi seni de öldürürdüm diye söğüp koğduğunu, elhâsıl bütün olup biteni bana hikâye etti.

Bu haberlerden çok memnun oldum.

Ceneral'e dua edip:

"Allah Teâlâ onu İslâm ile şereflendirsin. Bizim için ettiği himmet Hak katında makbul olsun. Kral huzurunda hakkımızda dedikleri de gerçek olup haklı çıksın" diye lâtife ederek zevklendim. Tartananın kaptanını mükâfatlandırıp rahat ettirdim.

Ada burcunda İspanyol sancağı

On gün sonra bahsi geçen on pâre barça göründü. Ada Burcuna İspanyol bayrakları diktirdim. Barçalar burca yanaşıp kendi sancaklarını görünce sevindiler. Yıktırmış olduğum Sen Pavlo burcunu göremediler. Hava puslu idi. Daha iyi seçelim diye yanaşıp top altına girdiler ve fundo edip yattılar.

Daha önce on pâre kaliteyi hazırlamış yağlayıp suyunu alıp, levendini içine kodurmuş sefere hazır etmiştim.

O saatte Sinan Kaptan'ı ve reisleri çağırtıp dua ettikten sonra:

"Haydi oğullar göreyim sizi! Sizler nasip aramağa gidersiniz. İşte Elhamdülillâh nasip sizin ayağınıza geldi" deyip, tartana kaptanının anlattıklarını onlara da söyledim.

Reisler hemen o saatte on pâre tekne olarak avanta edip, karakuş gibi üzerlerine süzüldüler. Hava süt limanlık idi. Bizim tekneler varıp barçalara yaklaşınca burçtan da İspanyol sancağı indirilip İslâm sancakları dikildi.

Barçaların üzerine burçtan öyle bir top alabandası vurdular ki, maazallah denizi çorba kazanı gibi kaynattılar. Barçaların kiminin sabadiresi, kiminin tirenketesi, kiminin mayıstırası, kiminin mizanası top taşı ile uçup gitti.

Kâfirler burcun üzerindeki İspanyol bandırasına aldanıp eskisi gibi yine top altına girmişlerdi. Yük boşaltması kolay olsun diye böyle ederlerdi.

Demir atıp yattıktan sonra baktılar ki, Sen Pavlo Burcu yerinde yok... O zaman kâfirlerin aklı başından gitti. Hemen salpa etmek istediler. Amma ne fayda, mum söndürecek kadar bile rüzgâr yoktu.

Kralın on barçası

Barçalar ise, her biri koca mefret filebotlar idi. Olur olmaz rüzgâra tınmazlardı, meğer ki tufan-ı Nuh ola...

Burçtan üzerlerine sağılan top alabandası ise kollarını kanatlarını kırdı. Bu hırtallı toplarla isteselerdi hepsini batırırlardı. Ama ben topçubaşıya tenbih edip:

"Sakın barçaları batırmak niyetiyle atmayın. Hemen yukarı atın. Zira içinde olan şeyler bize lâzımdır" demiş olduğumdan batırmadılar.

Kaliteler, Allah için cihad deyip varıp her biri bir barçaya çattı. Yan kapağı gibi barçaların yanıbaşlarına asıldı. Gaziler kılıçları ağızlarında barçalara tırmanıp kâfirlere mayna ettirdiler.

Barçaları yedeklerine alıp kürekle sürükleyip getirirlerken rüzgâr da çıktı. Yelken edip çabucak barçaları limana soktular. Büyük şenlik şâdımanlık oldu.

Barçaları boşalttık. Öyle zahire, barut, top, palenkete, zincir, çeşit çeşit cenk âletleri çıktı ki koyacak mahzen bulamadık.

Akçe ile alınmak lâzım gelse bunlardan çıkan eşya belki bir milyon akçe ile ele geçmezdi.

İşlerimizi kolaylaştıran Cenâb-ı Rabbülâlemine sonsuz hamd ü şükr eyledim.

"Yâ Rabbi! Kuvvet ve nusret verici Sensin. Ben Senin zayıf bir kulunum. İslâm'a Sen yardım eyle!" diye geceleri yüzümü yere koyup dua kıldım.

On pâre barçadan üçyüz ellibeş kâfir sağ ele geçti. Kalanı kılıçtan geçmişti.

On barçanın üzerine kaptan olan kâfiri huzuruma çağırıp bazı havadislerden sordum.

Tartananın reisi ne dediyse, bunun cevapları da hep ona muvafık geldi. Bunun üzerine tartananın reisine azatlık verdim.

Tartananın reisi düşe kalka İspanya yakasına varınca burçların ve barçaların hakikaten alındığının haberini verdi.

Bunun üzerine kâfir yakasında bir feryad-ı ye’s ü matem koptu. Kâfir-i ebedîler, eşekler gibi çağırıp, hınzırlar gibi hortlamaya başladılar.

Giderek bu haber Kral’a vardı. Tartananın kaptanını Kral’a götürdüler. O da burçların ve on pâre barça gemilerin alındığını bir bir anlattı.

Kral’ın benzi simsiyah kesilip bir cevap etmeğe kadir olamadı, düşünceye daldı.

Gönlünden:

“Ceneral ne söyledi ise çıktı. O zaman sözünü tutmuş olsaydık!” diye döğünmeye başladı. Ceneral’in yüzüne bakacak hali kalmadı.

Aydın Reis

Sinan Kaptan on pâre tekne yağlayıp sefere çıkacak iken, kendi gelen on pâre zahire ve cephane yüklü barçayı Hakk’ın yardımı ile alıp limana getirmişti.

“Teknelerin bu yağları mübarek yağdır. Seferleri kalmasın” diyerek bu on tekneyi sefere gönderecek oldum. Amma Sinan Kaptan keyfini bozmuştu.

Bunun üzerine seferden kalmasınlar diye, Aydın Reis’i çağırıp Sinan Kaptan’ın yerine müzegalare bindirdim.

Bu Aydın Reis, gazi, dilâver bir reis idi. Derya işlerinde, bahadarlıkta ve dindarlıkta Sinan Kaptan’dan da ileri idi.

Aydın Reis'e:

"Baka oğlum Aydın Kaptan! Bu mübarek yağdır. Allah'a tevekkül et. Eğer uygun rüzgâr bulursanız. Sette boğazına varıp gezersiniz. İnşallah burada olan yüz aklığından ziyade yüz aklığı edip, mansur ve muzaffer, selâmet ve ganimetle gelirsiniz. Hem inşallah dönüşte de Gırnata dağına yanaşıp, kaldırabildiğiniz kadar Endülüslü karındaşlarımızdan kaldırıp getiresiniz. İslâm çoğalsın. Hem bize çok hasenâtı vardır" diye, dua senâ edip uğurladım.

Uygun düşüp Sette boğazına vardılar. Oralarda gezinirlerken beş pâre büyük barçaya rast geldiler. Onları aldılar. İçine aktarmacı koyup Cezayir'e gönderdiler.

Yükleri arakçin sofu idi. İki yüz elli beş de kâfir esir aldılar. Onbirinci gün aktarmalar Cezayir'e geldi.

Aydın Reis oradan kalkıp kâfir yakasını kesti. O tarafları berbat eyleyip basmadık köy kent komadı.

Esirlerden teknelerde iğne atacak yer kalmadı. Hatta tekneler çok fazla kalabalık olduğundan Endülüslü almak için Gırnata'ya uğramadılar. Başka sefere kalsın, dediler.

Kralın kasaveti ve dalkavukları

Kâfirlerin ise, bu seferden çok canları yanmıştı. Kiminin oğlu kızı esir olmuş, kiminin anası babası gebermişti. Bin kadar şikâyetçi kâfir, İspanya Kralı'na vardılar.

"Bu Barbaroşo'nun elinden bizi kurtarın. Tekneleri gelip köyümüzü kentimizi yakıp, karıdan kızandan, büyükten küçükten yedi sekiz yüz hristiyan alıp Cezayir'e götürdüler. Bize bir derman edeceksen et. Etmezsen, hepimiz dağılıp

başımızın rahat edeceği yerlere gideceğiz” diye, merkepler gibi bağırıp hınzırlar gibi hortlamaya başladılar.

İspanya Kralı’nın ise henüz Cezayir’de feth eylediğimiz Ada Burcu ile Sen Pavlo Burcunun ve zahire yüklü on barçanın kasaveti yüreğinde Gırnata dağı gibi yuvalanıp yatardı. Bu şikâyetçiler de gelince, aklı başından gitti.

“Ey azizler bizden yine yüz çevirdiniz galiba!” dedikten sonra, yanındaki büyük kâfirlere dönüp:

“Ey azizlerin has kulları (yüzü gözü pas mel’unları), ne dersiniz? Hristiyan düşmanı olan diyavolo Barbaroşo’nun üzerine beş on pâre çektiri gemisi göndersek, gitseler, buldukları yerde teknesiyle hayduduyla birlikte yaksalar, olmaz mı, ne dersiniz?” diye sordu.

Kâfirler ise kalplerinden:

“Şimdi Kralın sözüne göre, çektiri gemisinin gitmesi doğrudur, desek, belki Ceneral’e darıldığı gibi bize de darılır. En iyisi huyuna suyuna gidelim. O haydutlar için çektiriye ne hacet, onların hakkından bizim perkendeler bile gelir deriz. Bakalım cevabı ne olacak” diye geçirdiler.

Sonra Kral’a cevap olarak:

“Devletlü Kral efendimiz! Sizin de buyurduğunuz üzere, Barbaroşo gibi hayduta çektiri gemisi göndermek büyük ayıptır. Hemen azizlerin himmetiyle ele geçirseler, onların hakkından bizim küçük perkendeler bile gelir, büyükler şöyle dursun” dediler.

Kral bunun üzerine ferahlayıp:

“Azizler sizden razı olsun. Benim de siz iyi hristiyanlardan beklediğim bu cevap idi” dedi.

Ceneral ise Kral'ın kendisini divandan koğduğu günden beri meclise girmemişti. Kral da, gelsin demezdi. Kral, Ceneral ile buluşmaya can atardı, amma yine burnun çeldirmezdi. Bir aracı çıksın diye beklerdi.

Kral'ın alelacele on beş pâre perkende donatıp Aydın Reis'i aramağa göndermesine de Ceneral içinden:

"Barbaroşo'ya on beş pâre perkende daha hediye gönderdiler, yazık şu hristiyanlara..." diyerek üzülmüştü.

Amma kimseye söylemezdi. "Heman seyrancısın, seyranın eyle" hesabı, dergâhdan sürülmüş köpek gibi uzaktan seyr ederdi.

Aydın Reis'in rüyası

Aydın Reis ise ayakdaşları ile beraber bir adaya gelip yattılar, sulandılar. Sabahleyin yavaş yavaş Cezayir'e doğru çekilip gitmeye niyet ettiler.

Sabah oldu. Ayakdaşları baktılar ki Aydın Reis'de hareket etmeğe hiç niyet yok. Bir hareket göstermiyor.

"Be canım bu herif divane mi oldu? Güneş doğdu. Daha yerinden kımıldamadı. Allah bilir ya, bu herif kendisini Cezayir limanında yatar sanıyor. Bu ne biçim deniz yoludur" diye söylenerek, ayakdaşları reislerin dokuzu birden Aydın Reis'e gittiler.

"Allah bilir ya, sen galiba bu adadan hoşlandın. Zira kaba kuşluk oldu, daha gönlün kalkmak istemez. Görüyorsun ki, teknelerimizde iğne atacak yer yoktur. Azığımız dersen tükendi. Sefer edecek zaman geçti. Bir an evvel kalkmağa bakalım" deyip sitem ettiler.

Aydın Reis ise ibadet ile meşgul idi.

Reislere:

“Karındaşlar, hareketimizi biraz daha geciktirelim. İnşallah hayır olacak” dedikten sonra o gece gördüğü bir rüyayı anlattı:

“Ben bu gece gazilerin başbuğu Hayreddin Paşa efendimizi rüyamda gördüm. Bir yerde oturmuştu. Varıp elini öptüm. -Sultanım inşallah yarın dönüş edip Cezayir’e doğru çekilip geleceğiz, bizi dualarınızda unutmayınız- dedim. Geri çekilmek istediğimde, beni elimden tuttu: -Ey oğul Aydın Reis, gözlerin aydın olsun ki, inşallah daha fazla ganimetle Cezayir’e geleceğiniz muhakkaktır. Amma yarın sen kuşluk namazını eda edip elini yüzüne çaldıkta, şimâl tarafından sizin üzerinize doğru on beş pâre yelken gelse gerek. Onlar düşman tekneleridir. Mahsus sizi aramak için mertlik davası ile donanıp çıkmışlardır. Allah’ın yardımı, Peygamber’in mucizesi ile sakın onlardan zerre kadar kalbinize korku gelmeye. Onlar sizin kısmetinizdir. Sen hemen Kaptan sancağı kaldıran mavi kıçlı tekneye aman zaman vermeyip çatasın, nusret kuvvet sizindir- deyip üç kere arkamı sıvazladı. Sırtıma kırmızı bir kandura giydirdi. Elime bir yalın kılıç verdi. -Hoşça kal- deyip deniz üzerinde, sanki karada yürür gibi yürüyüp kayboldu.

“İşte şimdi ben de gelecek olan nasiplerimizi bekliyorum. Geldiklerinde ben inşallah kapudânesine çatarım, sizler de birerleşine çatarsınız. Nusret bizimdir.”

“Evliyalık taslıyor...”

Aydın Reis'ten bu sözleri işiten öteki reis ayakdaşları aralarında daha fazla mırıldanmaya başladılar.

"Bakındı, püzevengin bu kadar ayıbından başka, bir de evliyalık taslıyor. Şimdi gelecek nasip vardır diyor. Biz kendi kalabalığımızdan bîzârız, o daha nasip sevdasında..."

Onlar atar tutarlarken Aydın Reis kuşluk namazı kılardı. Kimini işitir, kimini işitmezlikten gelirdi.

Nişlesin, el uşağının ahvali belli mi olur? Allah Teâlâ bir kulunu beş on adam üzerine başbuğ eylemesin. Bilhassa firkateci milleti olursa zor haldir.

Ayakdaşları da Aydın Reis'i bırakıp gidemiyorlardı. Çünkü Aydın Reis onların cümlesinin üzerine kaptan idi.

Aydın Reis kuşluk namazını kılıp, duasını edip, el yüze çaldıkta, rüyada söylendiği şekilde şimal tarafından on beş pâre tekne görüne düştü.

Hani o kalkmaya ağırlık eden Aydın Reis hepsinden önce salpa eyleyip, aç arslan avına saldırır gibi yelken açıp gitmeye başladı.

Ayakdaşları da yelken açıp Aydın Reis'in ardına düştüler. Amma Aydın Reis'in bindiği müzegalere ziyade yürüdüğünden ayakdaşlarını ardında gözden kaybeder gibi oldu. O zaman orsa alabanda yapıp ayakdaşlarını bekledi. Onlar da gayret edip gelip ardına yetiştiler.

Aydın Reis de ayakdaşlarının yürüdüklerine göre yelken yapıp atbaşı beraber gittiler. Kâfirlerin üzerine doğru süzülüp vardılar.

Kâfirler rüzgâr üzerinden Aydın Reis'in üstüne pupa sarada gelirler, Aydın Reis de altlarından ister idi. Kâfirler

böyle gelirlerken birdenbire orsa eylediler.

Kâfir kısmı, yiyeceği aşı bilir

Meğer kâfirler aralarında müşavere etmişler. Tekneler üzerine kaptan olan kâfir:

“Muhakkak bu gelen on pâre tekne Barbaroşo’nun tekneleridir. Kendisi de işte şu ilerde gelen müzegalereye binermiş. Bunların ne çeşit büyük tekneler olduğunu işte gözünüzle gördünüz. Bunlar bizim İspanya çektirilerine bile karşı dururlar, değil ki bize... Şimdi, azizlerin başına yemin etmekten büyük yemin olmaz. Benim bildiğim ve aklımın kestiği budur ki, biz on beş değil, belki bu teknelerle yirmi beş tekne olsak yine onların hakkından gelemeyiz. Cezayir’e zahire cephane götüren barçalardan da fena oluruz. Hazır rüzgâr üzerinde iken orsa edip aşağıya doğru gidelim. Eğer azizler yardım etmez de yetişirler, ellerine düşersek, o zaman iki el bir baş içindir deyip kadir olduğumuz kadar döğüşürüz. Oldu hoş, olmadı ne yapalım. Biz Cezayir’deki Ada Burcu ile Sen Pavlo Burcundan kuvvetli değiliz. Mayna ederiz” demiş.

Kâfirler korkmakta haklı idiler. Nasıl korkmasınlar ki, Aydın Reis’in bindiği müzegalerenin -Allah hatasız eylesin- benim diyen çektiri gemisinden bile pervası yoktu. On sekiz hırtal olmak üzere on altı pâre tunç top ile elli adet tunç saçması, üç yüzden fazla tüfeği vardı. Yirmi altı oturaktı. Uçurma hep kâfir idi. İçinde üç yüz elli gazi yiğit bulunurdu. Öteki gemiler de onun gibi on sekizer, yirmi dörder oturak teknelerdi.Onların da hep uçurmaları kâfir idi. İki yüz ellişer yiğit gazileri vardı. Allah erenlerin yüce himmetleri berekâtı ile kâfirlerin tapaları nasıl atmasın.

On beş pâre kâfir teknelerinin isem kumandaniyetleri onsekiz oturak tekne idi. On beş pârenin içinde bundan büyüğü yoktu.

Hem bu kâfir kısmı yiyeceği aşı bilir, kendini tehlikeye atmaz.

Aydın Reis'in deniz cengi

Kâfir tekneleri kaçıp bizimkiler kovalamaya başladılar. Rüzgâr da uygun esince varıp kâfir teknelerine yetiştiler.

Aydın Reis karakuş gibi içlerine daldı. Beş pâre kâfir teknesinin arasına girip top alabandası, el humbarası, kurşun fındıklarını belâ yağmuru gibi üstlerine yağdırdı. Sonra dönüp kâfirlerin kapudânesine boy boya çakıp bağlaya kodu.

Gaziler dalkılıç olup kâfir teknesine girdiler. Öyle kılıç vurdular ki, iki yüz kâfirden yetmiş beşi sağ ele geçti. Onlar da mayna etmeselerdi, hepsini kıracaklardı. Zaten kâfire fazla ihtiyaçları yoktu.

Bizim teknelerde Müslümandan çok esir kâfir vardı. Ama teknelerde esirleri zapt edecek âletler ve düzen de çoktu. İki yakalı sancak ve iskelede kelepçeli ve lâleli tomruklar vardı. Oturak arasında da bordaya perçinli zincirler bulunuyordu.

Bunları yaptırmış,

"Kim bilir oğullar, su uyur düşman uyumaz. Gafil olmayın!" diye leventlere tenbih etmiştim.

Gaziler saatle, silâhlı pusatlı nöbet bekler, bir an gafil olmazlardı.

Aydın Reis kâfirlerin kapudanesini zapt ederken ötekiler de birer tanesini aldılar.

Kâfir teknelerinin dokuzu alındı, dördü batırıldı. İkisi de akşam karanlığı ile gayet de yürük olduklarından kaçıp kurtuldular.

Dokuz tekneden üç yüz yetmiş beş kâfir sağ olarak alındı. Gerisi hep kılıçtan geçti.

Tekneleri yedeğe alıp selâmet ve ganimetle, forsa sancaklarını ve filândıralarını dikip düşmanın rağmına top tüfek atıp, şenlik şâdımanlık ederek Cezayir'e geldiler. Sefere çıktıklarından beri kırk bir gün olmuş idi.

Aydın Reis'in kaptan olması

Aydın Reis ayakdaşları ile birlikte geldi. Hal hatır soruştuk. Hepsine izzet ikram edip:

"Gazanız mübarek olsun!" diyerek aşağından yukarıdan sohbete giriştik.

Amma Aydın Reis rüya faslını bana da söylemek istedikçe ben sohbeti başka tarafa çevirdim.

Sonunda Aydın Reis'e:

"Ey oğlum Aydın Reis! Gazi Sinan Kaptan merhum oldu. Hak Teâlâ garîk-i rahmet eyleye. Sen dahi tavr ü hareketi belli olmuş pâk divânesin ve sıdk ü ihlâs ile mâruf bir gazisin. Seni merhumun yerine kaptan tâyin ettim. Allah Teâlâ seni düşman üzerine mansur ve sancağını mebrûk eylesin" diyerek eğnine hil'at giydirdim.

Dualar edilip taamlar yenilip, şerbetler, kahveler içildikten sonra Aydın Kaptan gelip elimi öptü.

“Hoşça kal sultanım” deyip de dışarı çıkacağı sırada, elinden tutup sıktım.

Sonra kulağına:

“Oğlum Aydın Kaptan! İç âleminde bazı şeyler görülür. Şaşırma, aksine iş işleme, teslim ol. Kişi hangi menzile ermek dilerse teslimlik ile erer. Oğlum, cihad yolunda gezenlerde seyran eksik olmaz” dedim.

O zaman Aydın Kaptan da:

“Eyvallah sultanım. Keremin var olsun” diyerek, mesrur olup gitti.

Bu gazadan ele geçen ganimet malları pay edildi. Gazilerin cümlesi zengin oldular. Çiçek gibi giyinip kuşanıp zevk u safâlarında bulundular.

Yaptıklarımızı Hünkâr’a arz

Bundan sonra, Sultan Selim Han hazretlerine Cezayir’de olup bitenleri arz etmek istedim. Denizde ve karada olanları, çıkan fitneleri, Hakk’ın yardımı ile bunların başlarını kırıp padişahın memleketine sükûnet içinde nizam ve intizam verdiğimi bildirip bu vesile ile padişah duasına mazhar olmayı diledim.

Bunun için on pâre mükemmel tekne hazır ettim. Aydın Kaptan’ı bunlara serasker yaptım. Fevkalâde hediye ve peşkeşler düzdüm, Peşkeş Ağası’na teslim ettim. Üç yüz adet erbâb-ı kürek esiri Ocak’tan hediye olmak üzere Peşkeş Ağası’na verdim.

Levent gazilerin en seçkinlerinden her tekneye ikişeryüz gazi tayin ettim. Aydın Kaptan'ın müzegaleresi hepsinden büyük olduğundan ona üç yüz gazi verdim.

Teknelerin her birini bir çeşit renk ile boyattım. Müzegalere dersen baş kıç som altın, baştarde gibi süslendi. Elimizde Venedik altını çoktu. Tekneler ne zaman Venedik körfezine gitseler, aldıkları ganimetler arasından eksik olmaz, Venedik altını çıkardı.

Var evi, kerem evi derler. Hem o günde, olmasa bile, tekneleri ziynetlemek lâzımdı.Çünkü Cezayir gibi yerden şevketlü Hünkâr'ın hayır duasını almak için giderler. Hem dosta düşmana karşı büyük namdır.

Hülâsa, teknelere öyle bir ziynet verdik ki, hemen güya dudu kuşuna döndüler.

Bir bakan bir daha nazar etmek isterdi.

Günlerden bir gün, bir mübarek saatte kalkıp yola revan oldular. Uygun rüzgârla on yedinci gün Âsitâne-i Saadet'e vardılar.

Hikmeti gör ki, meğer Sultan Selim o gün Yalı Köşkü'nde bulunurmuş. Teknelerin Sarayburnu önünde eylediği şenlikleri seyr ü temâşâ eyleyip, azim mesrur olmuş. Teknelerin ziynetlerini beğenmiş.

Hünkâr kancabaşları gelip Aydın Kaptan'ı aldı. Aydın Kaptan da Hünkâr'a ait olan hediye ve peşkeşlerin her birini bir esir kâfirin sırtına yükledi.

On pâre teknenin kaptanları, ağaları, çavuşları, hocaları, aylakçıları, hep temiz urbalarını giyip dışarı çıktılar. Hasekiler önlerine düştü. Ardlarında üç yüz kâfir iki yakalı

dizilmiş her birinin üzerinde bir hediye olmak üzere böyle âdâb ve erkân ile varıp şevketlü Padişah'ın nazarına durdular.

Aydın Kaptan ile başağa olan Peşkeş Ağası'na, bizzat şevketlü Hünkâr'ın huzuruna varıp buluşalar diye ferman olundu.

Hünkâr'ın nâmeyi kendisi okuması

Hasekiler, Aydın Kaptan ile Ağa'yı alıp Padişah'ın huzuruna götürdüler. Hasekilerin öğrettiği gibi âdâb-ı pâdişahîyi yedi yerde yerine getirip, ayak üzre durdular.

Peşkeş Ağası dîbâ bir kese içine konmuş olan nâmemi şevketlü Padişahın önüne koyup geri çekildi.

Sultan Selim hazretleri ise, bize olan muhabbetinden dolayı nâmeyi kendisi okudu. Bitirince, el kaldırıp:

"Allah yardımcıları olsun" diye bana, Ocak'a ve Cezayir gazilerine dualar eyledi.

Aydın Kaptan'a beş yüz altın ile bir teberrük sonkur kılıç ve bir kıymetli dürbün aynası bahşiş verip eğnine hil'at giydirdi.

Öbür dokuz kaptana ikişer yüz altın, daha aşağılara ellişer altın, hocalara yüzer altın verip hil'at giydirildi.

Ve Padişah tarafından:

"Dönüşünüzde, bana yine burada kavuşasız" diye ferman buyuruldu.

Onlar da âdâb-ı pâdişâhîyi yerine getirip, kıçın kıçın Padişah huzurundan çıkıp teknelerine döndüler.

Adamlar reislerini orsa alabanda olarak beklerlerdi. Gelince üçer kat daha şenlik edip varıp Tersâne-i Âmire'ye yattılar.

Kaptanlar için konaklar, leventler için kışlalar döşenip tayınları verildi. Öyle bir ikram eylediler ki ancak olur.

Peşkeş Ağası için de başlı başına bir konak ve tayın verildi. O da vezirlere ve diğer büyüklere verilecek hediye ve peşkeş muhabbetnâmeleri hep yerli yerince verdi. Onlar da yer yerden bize hediye peşkeşler düzüp, muhabbetnâmeler yazıp Peşkeş Ağası'na teslim ettiler.

Yol eri yolda gerek

Böylece bir ay kadar Âsitane'de kalıp, alacaklarını alıp vereceklerini verdiler. Sonra "yol eri yolda gerek" deyip teknelerini yağladılar. Hazır ettiler.

Günlerden bir gün Tersâne-i Âmire'den kalkıp Yalı Köşkü'nün önüne geldiler.

Şevketlü Hünkâr'a ise evvelki gün,

"Yarın Cuma'dan sonra Cezayirli kulların gideceklerdir" diye Sahib-i Devlet tarafından haber verilmiş idi.

Şevketlü Hünkâr dahi Cuma namazını eda ettikden sonra mahsus onlar için Yalı Köşkü'ne gelmişlerdi.

Şevketlü Hünkâr tarafından Kırlangıç gelip Aydın Kaptan ile Peşkeş Ağası'nı alıp Padişahın huzuruna götürdü. Gerekli âdâb-ı ta'zimi edâ eylediler.

Şevketlü Hünkâr Sultan Selim Han hazretleri kendi eliyle yazılmış hatt-ı hümayun ile kılıç, kaftan, hazineden çıkma cevahir kabzalı bir kattâre, cevahir taş oturtma iki

sorguç, som sırma âyetler yazılı bir yeşil sancak, ona göre bir baştarde filândırası verdi.

Ayrıca Tersâne-i Âmire'de yeni yapılmış üç pâre yirmi dokuzar oturaklık tekneyi eski gaziler ve yeni yoldaşlarla donatıp hediye eyledi. Bu üç pâre tekne kaldırabildikleri kadar silâh pusat ile öyle dolu idi ki, içlerinde sıçan gezecek yer yoktu.

Şevketlü Hünkâr, Padişah-ı âlem-penah hazretleri bu emanetleri Peşkeş Ağası'na teslim eyledi.

Sonra Aydın Kaptan'ın da başına bir cevahir sorguç soktu.

El kaldırıp, bana, Ocak'a ve bütün gazilere dua ve sena eyledi.

Aydın Kaptan'la Peşkeş Ağası, Padişah-ı âlem-penah hazretlerine veda edip, edep ve erkânı üzere huzurdan çıkıp teknelerine geldiler.

Her biri üçer kat şenlik ettiler. Sonra yelken açıp Sarayburnu'ndan uygun rüzgârla,

“Getir elin, sultan Cezayir!” diye çekip gittiler.

Âlemde iksir dedikleri şey

Avlonya, Ülgün, Diraç, Venedik körfezi, Kabo, Santomariya, Kalevra, Papa kıyıları, Sardunya diyerek Mayorka'ya gelinceye kadar bütün kâfir yakasını eleyerek yirmi yedinci günü on beş aktarma ile Cezayir'e şenlik ile döndüler. Düşmanlar kasavetlerinden helâk olup ümmet-i Muhammed şâd oldular.

Üç tekneyi Padişah hazretleri teberrük için Ocak'a hediye vermişti. On beş aktarma da yolda gelirlerken aldılar. Her aktarmada bir türlü ganimet vardı. Kiminde çuha, kiminde ipek, kiminde pirinç, kiminde kahve, kiminde kemha kumaş, kiminde tüfek, kiminde tabancalı ispata, kiminde endam aynası, çerçi pusatına kadar her şey vardı.

Ya bu nimetlerin sebebi hep Padişah duasıdır. Allah Teâlâ, Zıllullah'ın duasını ümmet-i Muhammed üzerinden eksik eylemeye... Âlemde "iksir" dedikleri şey Padişah'ın teveccüh ve duasıdır.

Aydın Reis dönünce, kalabalık büyük divan topladım. Bütün gaziler, ileri gelenler, âlimler ve halk hazır oldular.

Divan ortasında durdum. Peşkeş Ağası, Aydın Kaptan'la beraber gelip, şevketlü Hünkâr'ın hatt-ı hümayununu hürmetle öpüp elime verdi. Ben de ipek kılıfından çıkarıp öptükden sonra divan efendisine vererek okuttum.

Demiş ki:

"Sen ki lalam Cezayir beylerbeyisi gazi Hayreddin Paşa'sın,

"Her ahvâlin Padişah-ı hüsrevânemde gereği gibi malûmumuz olmuştur. Gönderdiğin üç yüz kefere esir gelip varmıştır. Allah berekât versin, çok makbule geçmiştir. Allah Teâlâ seni düşman üzerine mansur ve muzaffer eylesin. Dünya ve âhirette yüzün ak olsun. Cezayir önünde iki burç feth eylemişsin, gazan mübarek olsun. Ol gazanın nişanesi için sana iki çelenk gönderdim. Benim teberrüküm olmak üzere ras kılasın. Kattâreyi beline asıp cihad edesin. Seni Allah'ın birliğine ısmarladım. Hak Teâlâ sana hayırlı ömürler ihsan eylesin."

Hatt-ı Hümayun'un okunması bitince bu büyük nimete hamd ü senâlar eyleyip yeniden hayat buldum.

Üç günlük eğlenceler

Hil'at-ı fâhireyi eğnime giyip, sağlı sollu çelenkleri başıma sokup, kattâreyi de boynuma astım.

Som sırma âyetler yazılı yeşil sancağı ve kırmızı filândırayı, bulunduğum Paşakapısı'nın üzerine diktirdim.

Bütün halk gelip sancak ile filândırayı ziyaret ettiler. Hepsi hayrette kalırlardı.

Akşam olunca yine devşirip muşambasına koyup saklanırdı.

Üç gün hil'atı giydim. Çok memnun olmuştum. Bu üç gün içinde bütün gazilere ve ahaliye, büyük küçük herkese sofralar çekip ziyafetler verdim.

Havuzlar içinde şekerli şerbetler ezildi. İçene minnet idi. Kahveler güğümlerle pişip içene salâ idi. Çok yetim kızları everip, yetim oğlancıkları sünnet ettirdim. Daha buna benzemez nice hayır hasenatlar yaptırdım.

Çünkü benim gibi zayıf ve günahkâr bir kulun Zıllullah'tan dua alması hep fukaranın duaları sayesindedir.

O üç günlük eğlencelerde burçlardan günde üç kere top şenliği olurdu. Elhâsıl öyle sevinmiştim ki, düşmanların yağları eriyip İslâm askeri şâd olmuşlardı.

Böylece evvelkinden bin kat fazla kuvvet ve ihtişam sahibi olduk. Eller eminlik, beyler düzenlik, ortalık âsûdehâl üzere herkes zevkinde safasında oldular.

Gerçi nâm ü şânımız arttı, amma yine eskisi gibi tevazuyu elden komadık. “Hâk ol ki Hudâ mertebeni eyleye âlî” demişler. Asla gururdan bir eser bulundurmadık.

Geceyi üçe ayırmıştım. Birinci kısmında Kur’ân okur, ikinci kısmında ibadet eder, üçüncüsünde uyur idim.

Krallar içinde maskara

Gelelim İspanya ahvâline...

İspanya Kralı, Aydın Kaptan için on beş perkende teknesi donatıp:

“Varın o diyavololarıı nerde bulursanız, hemen teknesi ile adamıyla ateşe vurup deryaya gark edin. Buraya getirmeyin!” demişti.

Amma bu perkendeler Aydın Kaptan’a rast geldiklerinde, Aydın Kaptan bunların dokuzunu alıp, dördünü batırıp ikisini kaçırmış idi.

Bu iki tekne İspanya yakasına varıp ayakdaşlarının kara haberini söyleyince kâfirler yasa battılar. Kiminin oğlu, kiminin karındaşı, kiminin babası esir olmuştu. Bunlar biraraya gelip, eşekler gibi bağırarak, hınzırlar gibi hortlayarak İspanya Kralı’na vardılar.

“Şu Barbaroşo’nun elinden imdat! Nedir bu çektiğimiz! Hâlâ onun hakkından gelemediniz” diye kıyameti kopardılar.

O zaman Kral’ın yine aklı başından gitti. Ne yapacağını bilemedi.

Kral, büyük kalabalık bir divan topladı. Hep büyük köpekler bir araya geldiler. Kral:

“Ey Mesih’in has kulları (ve mel’un yezitleri)!. Bu Barbaroşo ile bizim halimiz neye varır. Bunca zamandır kimsenin sarkıntılık edemediği Cezayir önündeki burçları kakıyıp aldı. Bu yanına kaldı. Sonra on adet cephane ve erzak yüklü barçalarımızı aldı. Bu da yanına kaldı. Sonra tekneleri gelip yalı kenarındaki köyleri berbat ve harap eylediler, bu kadar hristiyanın kimisini öldürüp kimisini esir aldılar. Böyle alıp Cezayir’e götürdükleri hiç yoksa bin candan fazladır. Onlar da yanına kaldı.

“Ondan sonra on beş kıta perkende yağlayıp gönderdik. Onların teknelerini arasınlar, bulup kimini batırıp kimini yakıp, hristiyanları bu haydutların şerrinden kurtarsınlar dedik... Aksi oldu. On beş pâre teknemizin dokuzunu alıp dördünü batırdılar. İkisini de, gelsin bize kara haber getirsin diye salıverdiler. Dokuzunu alıp dördünü batıran diyavololar, ikisini dahi alamazlar mıydı? Kasıtları şudur ki, bu iki tekne varsın kara haber götürsün de yürekleri yansın, diye almadılar... Bunlar dahi yanlarına kaldı. Şikâyetçilerden yerimizde oturamaz olduk. Tüccar teknelerini dersen, kendi eliyle komuş gibi alıp götürüyor. Palasımız için gelen beş kıta sof yüklü barçaları da alıp götürdü. Hangi birini nakl edeyim... Elhasıl, krallar içinde maskara olduk. İspanya Kralı bir büyük kral ola da, Barbaroşo gibi bir haydut karşısında âciz kalmış, derler. Bilmezler ki ne baş belâsı bir diyavolodur” diyerek ağladı. Sonra:

“Yalnız Ceneral’in söyledikleri doğru idi. Ejderha yılandan olur demişti. Eğer şimdi sağ olaydı, elini bırakır ayağını öperdim. Onun sözünden dışarı çıkmazdım. Amma bir akıllı kimsenin sağ iken kıymeti bilinmez, ölünce bilinir” dedi.

KANDESİN
ANDİRYA DORYA!”

Onbirinci Bölüm

O tedbirli Ceneral üzüntüsünden gebermiş idi. Onun yerine Andirya Dorya nâmında bir mel'un Ceneral olmuştu:

Kral sözüne devam ederek:

"O diyavolo Barbaroşo'nun evvelden hesabını görmedik. Bir hırsızdan ne olacak dedik. Şimdi ise herif Gran Senyör tarafından da tanındı. Bizimkilerden üç yüz esiri Gran Senyör'e hediye götürüp makbule geçti. Gran Senyör de Barbaroşo'ya çok riayet etmiş. Üç tane yeni çektiri gemisi bağışlamış.

"Yolda gelirken de onbeş aktarma daha almışlar. Her birinde mal dolu imiş. Mesih'in kullarından üçyüz elli tane de esir almışlar. Gran Senyör'e götürdükleri üçyüz esir çıktıktan başka elli tane de fazlası ellerine geçmiş. Bunlar bizim için çok talihsizliktir. Ölen Ceneral'in: Barbaroşo deyip de geçiverme, ondan çekinmek gerektir, dediği kadar varmış. Hele şimdi de Gran Senyör duasına mazhar oldu... Götürdüğü üçyüz esir makbule geçti diye, şimdi Cezayir'deki bütün hristiyanları, Padişah'ın daha çok duasına nâil olayım deyu hep ona hediye göndermeye kalkabilir. Onların da ömürleri artık hep kürekte geçecek demektir. O zaman bu esirlerin akrabası bizi ne yapar ve biz Mesih efendimize yarın ne cevap veririz" dedi.

Sonra da:

"Bu diyavolo Barbaroşo sonunda muhakkak Padişah'a Ceneral olur. İşte o zaman başımıza kıyametler kopacak

demektir. Çünkü bu kıyıları kendi eli gibi biliyor. İşte olacaklar o zaman olur” deyip yine ağlamaya başladı.

O divanda bulunan büyük kâfirler başlarını öne eğip hiç konuşmazlardı. Hep Kral konuşurdu.

Bu hâle kızdı. Hiddetlenerek:

“Sizler de bir şeyler söylesenize! Hep ben mi söyliyeceğim?” diye bağırdı.

Ceneral Andirya Dorya

Ötekiler ise bizim adımızın anıldığı yerde durmak istemezlerdi, değil bizden bahsetmek... Cenâb-ı Hak kâfirlerin kalbine öyle bir korku vermişti. Meselâ ağlayan kızanlarını bizimle korkutur:

“Barbaroşo gelir de seni yer!” derlerdi.

Yeni Ceneral Andirya Dorya, Kral’dan başka konuşan olmadığını, Kral’ın da bu yüzden kızdığını görünce, hemen yalancı pehlivan gibi sıvanıp meydana çıktı.

Yer öpüp:

“Devletlü Kral, sakınıp elem çekme. Ben eski Ceneral gibi Türklerden korkmam. Ben halis hristiyanım. Ve İsa Mesih’in saf kuluyum. Azizlerin himmetleri ile yirmi çektiri alıp, Cezayir’i alayım. Barbaroşo dedikleri hristiyan düşmanı diyavoloyu sana dipdiri tutup huzuruna getireyim. O zaman ne şekil ölümle istersen öyle öldür” dedi.

Kral’ın yüreğine biraz su serpildi. Yüzü gülmeye başladı. Andirya Dorya da Kral’ın hoşuna gidecek ne varsa, lâf u güzaf harmanını savurdu.

Amma benim bunlardan hep haberim oldu. Ne demişler: “Soran dağ aşmıştır, sormayan yabanda kalmıştır.”

Her şeyin bilinmesi, bilinmemesinden iyidir. Hiç gafil durmazdım. İki üç tane habercim vardı ki, onların işleri güçleri haber toplamak idi.

Ben de elime geçen esirlerden, ahval bilir kimseleri sorguya çeker, haber toplardım.

Bunlara sual üstüne sual sorup işin aslını öğrenirdim. Bir işe başlamakta acele etmez. “Acele şeytandan, teenni Rahman’dan” kaidesince işi tedbirle yürütür, olur olmaz şey için hiddete gelmezdim.

İspanya Kralı, Efrenc Kralı’na nâme yazdı:

“Sen ki Efrenc Kralısın,

“Ben ki İspanya Kralıyım ve bütün hristiyanların ulusuyum. Nâmem sana vardıkta bil ki, aramızdaki düşmanlıktan biz vaz geçtik, sen dahi vaz geç! Yine evvelki gibi karındaş olalım. Ve hem bilesin ki Cezayirli Barbaroşo namında bir Türk korsan peyda oldu. Bana yaptıklarını anlatmak mümkün değildir. Baktım, gördüm ki ihmal ile bir şey olmayacak.

“Şimdiki halde elimizde on pâre çektiriden başka hazır gemimiz yok. Sen de on pâre çektiri gönder. Ceneral yirmi çektiri ile hem Cezayir’i almayı hem de Barbaroşo’yu bağlayıp getirmeyi üzerine aldı. Bolay kim azizlerin himmetiyle şu diyavolo ele geçip hristiyanlar şerrinden emin olaydılar. Bu hususta gerek sen gerek ben, dinimizin hizmetinde bulunup büyük sevaba nail olalım.”

Bu nâmeyi alan Efrenc Kralı da çabucak on pâre çektiri gemisi donatıp İspanya Kralı’na gönderdi. Kral ise ferahladı. Kendi gemilerini de donatıp hepsi yirmi pâre çektiri oldu. Andirya Dorya Ceneral olmak üzere Cezayir’i almak ve bizi tutup kralına götürmek kastı ile yola çıktılar.

Andirya Dorya önce Mayorka tarafına gitti. Orada biri Mayorka perkendesine rast geldi. Bu gemi Cezayir’den yeni gelmişti. Pasaporta ile daima Cezayir’e gider gelirdi.

Dorya’nın Şirşel seferi!

Andirya Dorya teknenin kaptanından bizi sordu. O da ne iş üzere olduğumuzu anlattıktan sonra:

“Senin Kralın önündeki iddiandan Barbaroşo’nun haberi var. Sen, bana yirmi pâre çektiri gemisi ver, varayım sana Cezayir’i alayım,hem de Barbaroşo’yu tutup getireyim, demişsin. O da bunun üzerine, ben Cezayir’deyken otuz beş pâre tekneyi yağlayıp hazırladı. Amma öyle tekneler ki her biri yirmi dörder, yirmi altışar, yirmi yedişer, yirmi sekizer, yirmi dokuzar bank olmak üzeredir. Her birinde ikişer yüz, üçer yüz çakmak vardır.Öyle ki her birisi tek başına böyle bir çektiriden yüz çevirmez. Barbaroşo’nun kumandası da yerinde. Her şeyleri yollu yolunda” demiş.

Sonra da:

“Biz yola çıkmadan bir gün önce Cerbe teknelerinden beş pâre tekne geldi. Onların da üçü yirmi sekizer, ikisi yirmi dörder bank olmak üzere iyi donanmış teknelerdi. Bu beş teknenin hepsi de Muslihiddin adında bir kaptanındı. Bahadırlıkta Barbaroşo kadar varmış dediler. Malıy-

la canıyla Barbaroşo'nun hizmetinde olmaklığa gelmiş. Barbaroşo da Muslihiddin Kaptanı, yarar bahadır olduğundan Patrona tayin etti. Elhasıl cümlesi kırk pâre tekne oldular. Uzun sözün kısası bolay kim azizler size yardım edeydi. Yoksa Barbaroşo'nun hazırlıklarından benim gözüm korktu" diye ilâve etmiş.

Andirya Dorya'nın ise bu sözleri işitince tapası attı. Ama İspanyol Kralı'nın yanında ettiği iddiadan utanmamak için, biz Cezayir'den çıkmadan Arap yakasında bir yer basıp bir miktar esir alıp götürmek istedi.

Bahane edip:

"Barbaroşo'yu bulamadım!" diyecekti.

Bunun için Şirşel'e geldi. Top menzili dışına demirleyip yattılar. Sandallarla karaya asker döktüler. Kalenin varoşunda oturan Müslümanlar onların geldiklerini görünce çoluk çocuklarını alıp kaleye kapandılar.

Kâfirler varoşa gelince, Müslümanların acele ile götüremeyip bıraktıkları eşyayı çapul etmeye başladılar.

Kaledeki Müslümanlar da onların çapul sevdasına düşmelerini fırsat bilip dalkılıç olarak kaleden çıktılar. Kâfirlere öyle bir kılıç üşürdüler ki, kâfirler çapulu bırakıp başları kaygusuna düştüler. Kâfir askeri Ağustos sergisi gibi oldu. Ayağına çabuk olanlar sandallara yetişip kurtuldu. "Aman" diyenler de esir olup canını kurtardı.

Ölenlerden başka bin yediyüz kâfir esir alındı. Bir bu kadarı da mürd olmuştu. Allah'ın yardımı ile göz açıp kapayıncaya kadar iyi bir yüz aklığı oldu.

Mürted kölenin ettiği

Gemilere kaçan kâfirler ise iyice şaşıp ana-baba gününe döndüler. Demirlerini kaldıramayıp şaşkınlıkla kumanalarına balta üşürüp kestiler. Allak bullak yelkene bindiler. Ama kâfirlerin bu derece korkmalarına sebep olan Şirşel Kâidi'nin kölesi idi.

Bu köle görünüşte Müslüman olmuştu. Kalbinden ise eskisi gibi kâfir imiş. Andirya Dorya çektirilerle oraya gelince kâfir damarı harekete geçti. Kaçıp Andirya Dorya'nın yanına gitti.

"Ben hristiyanım!" deyip din-i İslâm'a söğmeye başladı. Cezayir'i alması için Andirya Dorya'ya kılavuzluk edecekti.

Sonra kâfirlerin satırı yiyip de teknelerde adam kalmadığını görünce:

"Eyvah, ya biz bu perişanlık halinde iken Hayreddin Paşa bu tarafa gelir de dinç askeri ile çektirilere çata korsa...Bunların şimdi gözleri korktu, ihtimal Hayreddin Paşa'ya karşı duramazlar. İşte o zaman olacak bana olur. Ana-baba dinini tazelemişken, tekrar Müslüman olayım dersem, onların dininde olmaz. Bizim kelle gitti demektir. Bari şunları kandırıp buradan ayırmaya bakayım" diye kara kara düşünmeye başladı. Çünkü bizim de kırk pâre tekne ile Andria Dorya üzerine çıkmak üzere olduğumuzdan haberi varmış.

Bunun üzerine Andirya Dorya'nın damarına girip:

"Bunun burası duracak yerler değildir. Yılan çıyan yeridir. Hemen bir ayak evvel buradan uzamaya bak!" diye onu kandırdı.

Bunun üzerine Andirya Dorya'nın elini ayağı çıfıt sıtması tuttu. Korkularından demir almaya kalmayıp, balta üşürdüler, demirlerini orada bıraktılar.

Kandesin Andirya Dorya!

Kırk pâre yelken ile deryaya açılmış:

"Kandesin Andirya Dorya!" deyip Cezayir'den çıkmıştım. Kâfir yakasını bordaya alıp giderdim. O gece rüya âleminde:

"Aradığın mel'un Şirşel tarafındadır. Gayet bozgun haldedir. Fırsat senindir" dediler. Uyanıp yüzümü yerlere sürüp:

"Allahım! İslâm'ı kâfirlere karşı kuvvetli kıl!" diye dualar ettim.

Rüzgâr da değişip, yıldız karayele vardı.

"Tevekkeltü alâllah!" deyip Şirşel tarafına yöneldik.

Bi-izn-i Hudâ ve mu'cizât-ı Mustafâ, kâfirler demirlerini kesip henüz yelkene binmişler iken yetiştik.

Baktım ki bunların halleri başka, birbirlerine bakmayıp aldığına gidiyorlar.

Sultan Selim hazretlerinin yâdigâr gönderdiği yeşil sancak ile filândırayı diktim. Yedi pâre top attım. Baktım ki kâfirlerde bir değişiklik yok. Neden sonra kâfirler tortop oldular.

Meğer içlerinde bir miktar ağır yürüyen beş çektiri varmış onlardaki kâfirleri almak için toplanmışlar. Kâfirleri alıp çektirileri boş bıraktılar.

Bunu gören gazilere iyice şevk geldi. Varıp yetiştik. Her bir kâfir çektirisine üçer üçer tekne çattı. Gaziler yalın kılıç çektirilere tırmandılar. Kâfir gemilerindeki Müslüman esir forsalar da demirlerinden boşandı.

Neticede Hakk'ın yardımı ile çektirilerin on beşini de aldık. Beşini evvelden kendileri bırakmıştı. Bu büyük gazamız sırasında kırk teknemizden üç-dört yüz gazi şehid oldu...

Kâfirden aldığımız yirmi çektiri ile altmış pâre yelken bir armada olarak Şirşel önüne gelip yattık.

Şirşelliler çektirilerden aldıkları bin yediyüz esiri getirip teslim ettiler.

Şirşellilere dua edip:

"Berhurdar olunuz, yüzünüz ak olsun, gazanız mübarek olsun!" dedim.

Onlar da:

"Senin de gazan mübarek olsun, ey Allah yolundaki mücahidlerin reisi!" dediler.

Aldıkları bin yediyüz esirin yedi yüzünü Şirşellilere bağışladım.

Çektirilerin kaçarken kesip bıraktıkları demirleri denizden çıkarıp yerine koduk.

Yirmi pâre çektiriden mürd olanlardan başka bin dokuzyüz sağ kâfir aldık. Bu teknelerden ikibin ikiyüz Müslüman esiri çıktı. Bu derdmendler kürek çekerlerdi. Onları kurtardığımıza çok sevindim.

“Elhamdülillâh yarabbi! Şükür ki şu ümmet-i Muhammed karındaşlarımızı lütfunla kurtardın” diye şükrettim.

Mürted kölenin paralanması

Bin kâfir çektirisi alsam bu Müslüman esir karındaşlarıma sevindiğim kadar sevinmezdim. Hepsine esvap, harçlık, silâh pusat verdim.

Şirşel Kaidi gelip elimi öptü.

“Gazan mübarek olsun sultanım!” dedi.

Sonra:

“Efendim sultanım, bir büyük gaza daha vardır. Eğer onu da ederseniz Allah katında belki bu ettiğiniz gazadan daha makbul ola” diyerek, kölenin mürted olup Andirya Dorya’nın yanına firar eylediğini anlattı.

“Şimdi o köle mel’ununu görsen bilir misin?” diye sordum.

“Evet sultanım, bilirim!” dedi.

Bunun üzerine yirmi çektiriden çıkan kâfirleri getirtip hep önünden geçirdim. Daha kırk elli kâfir geçmeden mürted köle geldi. Kaid köleyi simasından tanıdı. Zira köle kâfir urbası giymişti.

“İşte sultanım o mel’un köle budur!” dedi.

Köleyi cundaya astırdım. Gaziler kurşunlayıp pâre pâre eylediler. Canı cehenneme olup, çıkıp gitti.

Bir mübarek saatte Şirşel’den kalkıp Cezayir’e geldik. Cezayir’e girerken öyle bir şenlik şâdımanlık oldu ki, ancak olur. Bir hafta donanma eyledik.

Sonra Aydın Kaptan’ı çağırdım.

“Varındı oğlum Aydın Kaptan bu yağ mübarek yağdır. İsterim ki bu kırk pâre yelken teknelerimizle varıp seferi tamam edesin! Zira Cezayir’den çıkıp üç gün sonra yine Cezayir’e döndük. Teknelerin yağları bile fırışka, kumanyalara ise daha hiç başlamadık, taze ekmeklerimiz bile tükenmedi. O din düşmanı Andirya Dorya dedikleri kâfir yirmi çektiri ile hem Cezayir’i alacak, hem bizi tutup bağlayıp kralları olacak mel’una götürecekti. Amma Cenâb-ı Hak hazretleri bu fakir kulunun duasını, dergâh-ı izzetinde kabul buyurdu: Ey kulum sen elem çekme! O Andirya Dorya dedikleri mağrur kâfiri senin ayağına getirip kolayca fetihler müyesser edeyim, dedi. Elhamdülillâhi hâzâ min fazli Rabbî!”

Aydın Kaptan:

“Baş üstüne!” deyip kırk pâre tekne ile bir mübarek saatte Cezayir’den çıkıp, gazaya teveccüh eyledi.

Bezirgân tekneleri

Muvafık rüzgâr ile karşı Mayorka’ya oradan da kıyıdan kâfir yakasını sıyırtarak Sette boğazına doğru çekilip gittiler.

Kâfirler ise, Andirya Dorya yirmi pâre çektiri ile Cezayir üzerine gelince:

“Yakında Cezayir’i alır, Barbaroşo’yu tutar, Kral’a götürür” diyerek rahatlamışlardı.

O zamana kadar bizden korkularına limanlarda kapanıp çıkmayan bezirgân tekneleri:

“Artık korku kalmadı, Barbaroşo kendi başı kayusuna düşmüştür” deyu denize çıktılar.

Ne kadar bezirgân teknesi varsa, doyumluk oğul arısı gibi denizde kaynardı.

Bizimkiler, gâvur yakasında basmadık köy, kent, il, memleket komadılar. Üç binden fazla karı kızan esir aldılar.

Barselona’ya yakın bir büyük manastır vardı. İspanya yakasında ondan büyük zengin ve kâfirler indinde muteber kilise yok idi. Hatta İspanya Kralı bütün saray halkı ile beraber yılda bir kere gelip bu kiliseyi ziyaret ederdi. Kiliseye büyük sadaka bırakır, günahını tazeletirdi. Kilisede seksen keşiş bulunurdu.

Gaziler bu manastırı da bastılar. Keşişleri esir eylediler. Kilise’nin sadaka akçesinden otuz altı sandık akçe aldılar. Kilise’nin kandillerinden de yirmi beş kantar gümüş ele geçti.

Sefere çıktıklarının kırkıncı günü elli beş aktarma ile selâmet ve ganimetle Cezayir’e geldiler. Bu elli beş aktarmanın her biri bir türlü mal ile dolu idi. Alıp da işe yaramaz diye batırdıkları aktarmalar da başka...

Bu aktarmalar limana sığmadı. Boşaltılanları esirlere kırdırıp kerestelerini dağ gibi yığdırdım.

Türlü metâlar, değerine değmezine satılır. Cezayir’in içi Hind’den nişâne verirdi. Tâcirler buradan ucuz aldıklarını, öteki vilâyetlere götürür bir akçaları on olurdu.

Gaziler ganimet mallarını satıp savurup pay eylediler. Öyle ki hepsinin kuşakları sucuk gibi altınla doldu.

Elbise, silâh dersen hepsi çiçek gibi giyinip kuşanırlardı. Her bir gazinin ikişer üçer frenk oğlanları vardı.

Esir dersen zindanlar doldu. Tahminen on beş, on altı bin esir vardı.

Sultan Süleyman bin Selim Han

Beş yüz kürek harici seçkin esir ayırdım. Ağır hediyeler düzüp on beş pâre çektiri gemi ile yine Aydın Kaptan’ı serasker edip, Sultan Süleyman bin Selim Han hazretlerine peşkeş gönderdim.

O zaman Sultan Selim Han henüz vefat etmiş, oğlu Sultan Süleyman Han yeni padişah olmuş idi.

Bir mübarek saatte Cezayir’den kalkıp muvafık eyyamla yirmi yedinci günü Âsitâne’ye vardılar.
Yine eski usul üzere Aydın Kaptan, Peşkeş Ağası, hocalar, çavuşlar, aylakçılar Padişah izni ile varıp hâk-i pâye yüz sürdüler. Sultanıma yazdığım nâmeyi verdiler.

Sultan Süleyman Han hazretleri nâmeyi kendisi okudu. Sonra el kaldırıp bana, Ocak’a ve gazilere dualar eyledi.

Gönderdiğim beş yüz esir makbule geçti. Zira o sırada Sultan Süleyman, Engürüs Kralı üzerine sefere çıkmak üzere idi.

Hepsine hil’at bahşiş verildi. Sonra Padişah’a karşı gerekli âdâbı yerine getirip, veda ederek çıktılar. Kaptanlar,

ağalar, hocalar, çavuşlar için konaklar döşenip tayinatlar verildi. Hadden fazla izzet ü ikram kılındı.

Gaziler için kışlalar verilip, kazanlar kaynar idi.

Sultan Süleyman'ın ihsanları

Aydın Kaptan ile Peşkeş Ağası, vezirlere ve ekâbire hediyelerini verip nâmelerini tapşırdılar. Onlar da cümlesi bize a'lâ hediyeler düzüp Peşkeş Ağası'na ve Aydın Kaptan'a teslim eylediler.

Sultan Süleyman Han, Ocak için beş çektiri gemi ihsan eyledi. Her âletleri mükemmel idi. Hemen kalkıp üzerlerine binmece idi. Sonra yeniden eskiden çektirileri donattılar. Halattan, pusattan, mühimmattan her ne isterlerse yirmi pâre çektiriye doldurdular. Böyle bir ay kadar eğlendiler, gayri yağlanıp hazır oldular.

Günlerden bir gün şevketli Sultan Süleyman Han hazretleri Aydın Kaptan ile Peşkeş Ağası'nı huzura davet eyledi. Çektiriler dahi Yalı Köşkü önüne gelip Aydın Kaptan'ı beklerler idi.

Sultan Süleyman bana gönderdiği emanetleri ve hatt-ı hümayunu teslim eyledi. Tekrar el kaldırıp hepimize dualar etti.

Aydın Kaptan ile Peşkeş Ağası, yedi yerde âdâb-ı pâdişâhîyi yerine getirip veda ettiler. Padişah kırlangıcı ile çektiriye geldiler. Üçer kat şenlik edip Sarayburnu'ndan dışarı:

"Getir elini sultan Cezayir!" deyip yola çıktılar.

Uygun rüzgârla geldiler. Kalevre kıyısında bir yer basıp yediyüz kâfir karı kızan esir aldılar. Mayorka'ya gelinceye kadar kâfir yakasını sıyırtıp yirmi yedi parça ganimet ile kırk birinci günü selâmet ve ganimetle, şenlik ederek gelip Cezayir'e girdiler.

Cezayir'in gündüzü Nevruz Bayramına gecesi Leyle-i Kadir'e döndü.

Aydın Reis, Peşkeş Ağası ve öteki kaptanlar hep birlik olup emanetleri getirdiler. Hepsine riayet eyleyip hatırlarını aldım.

"Gazanız mübarek olsun oğullar hoş geldiniz safa geldiniz!" dedim.

Sultan'ımın Hatt-ı Hümâyûnu

Büyük divan topladım, gaziler, ulema, eşraf ve halk hazır bulundu.

Aydın Kaptan ile Peşkeş Ağası ileri gelip Sultan Süleyman hazretlerinin hatt-ı hümâyun-u şeriflerini öpüp bana verdiler. Ben de üç kere öpüp divan efendisine verdim. O dahi öperek ipek kılıfından çıkardı ve açıktan okudu:

"Benim katımda sen ki lalam Cezayir-i Garb beylerbeyisin. Gazi Hayreddin Paşasın. Duadan sonra...

"Taraf-ı şahâneme beş yüz esir göndermişsin. Allah Teâlâ berekât-i Halil ve mükâfât-ı celîl ihsan eyleye, pek makbûle geçti. Dünyada ve ahirette yüzün ak olsun. Ve Hak Teâlâ seni düşman üzerine mansur ve muzaffer eylesin. Dahi hayırlı ömür ile muammer eylesin.

"Ecdâd-ı pâkimin gününde ne şekil aziz ve muhterem isen, benim günümde de ondan daha çok azizsin. İltifât-ı şâhânemden Ocak'ıma teberrük için beş kıta çektiri sefineleri ihsan-ı hümâyunum olmuştur.

"Hil'at, samur kürk ve bir cevahir saat ve bir cevahir taş oturtma sonkur kılıç ve bir sancak ve bir filândıra ihsanım olmuştur. Gazalar eyledikçe beni hayır dua ile yad edesin."

Hatt-ı hümâyunun okunması bitince samur kürkü ve üzerine hil'at-ı fâhireyi giydim. Saati koynuma sokup, kılıcı belime taktım. Divan ortasında yerime oturdum.

Somatlar döşenip taamlar çekildi. Yediler, pirler dilinden şükrünü ettiler. Şeker şerbetleri ve Yemen işi can verici kahveler içildi. Keyifler tamam olunca herkes kalktı. Yollu yolunca el öpüp:

"Mübarek olsun!" diyerek gittiler.

Yanıbaşımda çavuşlar:

"Ömrün uzun olsun devletlü, bin yaşa!" deyu alkış tutuyorlardı.

Dışarda burc ü bârûlardan gök gürültüsü gibi top atışları kesilmiyordu. Mübarek sancak ve filândırayı ise Paşakapısı'na diktirmiştim. Herkes seyr ü temaşaya gelip:

"Acaba dünyada böyle sancak, filândıra var mıymış?" diye hayrette kalıyorlardı. Bütün som sırma idi.

Böyle bir hafta şenlik edildi.

Andirya Dorya zindanda

Cezayir’i almak ve beni bulup İspanya Kralına götürmek davası kılan Andirya Dorya dedikleri mel’unun, Cezayir zındanında, İslâm’ın ferahta olduğunu görüp yüreğinin yağı eridi.

Bu sırada İspanya Kralı’nın bir şeyden haberi yoktu. Andirya Dorya’dan bir haber bekler, merak eder dururdu.

Halbuki Andirya Dorya, yirmi çektirisi ile elimize geçmişti. Az sonra da Aydın Kaptan kırk pâre tekne ile Mayorka’dan Sette boğazına kadar olan kâfir yakasını harab etmiş, meşhur manastırı basmış ve elli beş aktarma ile Cezayir’e dönmüştü.

Aydın Reis’in bu seferde tutup Cezayir’e getirdiği üç binden fazla esir kâfirlerin akrabaları bir araya gelip Kral’ın yanına geldiler. Kral o sırada Barselona’da idi.

“Feryat şu Barbaroşo’nun elinden, kızımızı kızanımızı, oğlumuzu, uşağımızı kimini öldürüp, kimini esir etti. Bu ne olmaz iştir. Bizim gayri sabra takatimiz kalmadı” diye eşekler gibi bağırıp hınzırlar gibi hortlayıp yatarlarken, öteden bir gürûh kâfir daha çıkageldi. Bunlar da kilisenin basıldığını haber verip şikâyet ettiler.

Yüzü pislikli putlar

Amma Kral kilisenin basıldığına inanmadı.

“İşte bu, göz göre göre yalan! Hiç azizler kiliseyi bastırır mı? O kiliseye yan bakan bir daha sağlık yüzü görür mü?” diye inat eyledi.

O zaman papazlar:

“Devletlü Kral buyurduğunuz gibi, Müslümanlar o kilisenin yanından bile geçmeye kadir değillerdir. Azizler onları kül eyler! Nerde kaldı ki, soysunlar. Lâkin devletlü Kral, bu şikâyetçileri hep sürüp o kiliseye doğru götürürsünüz.

“Hem eski âdetiniz üzere ziyaret etmiş olursunuz. Kiliseyi yine eskisi gibi bulduğunuzda bu şikâyetçileri, ibret-i âlem olsun diye, kilisenin etrafına asarsınız. Çünkü bunlar böyle demekle, sanki azizler bir şey değilmiş de kiliseyi basanlara bir şey yapamadı, demek isterler. Siz buna mukayyet olmazsanız, artık öteden beriden dinimiz ifsat olmağa başlar” dediler.

Kral da papazların bu sözlerini beğendi. Şikâyetçilerin hepsini tutturup ellerini ardına bağlattı. Kral ve maiyeti binip, kiliseye geldiler.

Gaziler kiliseyi basıp içindekileri alıp gitmişlerdi. Ayrıca Aydın Kaptan gazilere:

“Def-i hâcet edecek olanlar gitsinler, kilisenin içinde etsinler” diye tenbih etmişti.

Gaziler de kilisenin orasını burasını berbat etmişlerdi. Öyle ki insan tersinden geçilmezdi.

Kâfirlerin ağaçtan yapıp düzdükleri putların da ağzına yüzüne pislik sürmüşlerdi.

Birkaç keşiş de çabalayıp serkeşlik ettiklerinden, gaziler onların da kellelerini kesivermişlerdi. Bunların da pis cesetleri davul gibi şişip kilisede kalmıştı.

Kral ile papazlar kiliseye gelip de bu hâli görünce hep yüzleri üzerine düşüp, saçlarını sakallarını yoldular. Merkepler gibi anırmaya başladılar.

“Hay azizlerin hışır hışır hışmına uğrayası diyavololar!” deyip kendilerini yerden yere vurup feryad ü figân ederek ağladılar.

O zaman gerek mel’un Kral ve gerek şeytan papazların, eli bağlı sinesi dağlı şikâyetçi kâfirlerin yanında, yüzleri kara oldu, mahcup düştüler.

Allah Teâlâ dünyada ve âhirette yüzlerini kara eyleyip, âh ü zârlarını artırsın, âmin.

Kilisenin sadaka akçası

Şeytan papazlar baktılar ki güvendikleri azizlerden bir şey çıkmadı, yüzleri kara oldu.
İspanya Kralı’nı teselli edip yine küfrünü kuvvetlendirmek için:

“Devletlü Kral elem çekme! Hem sana müjde olsun ki, her kemâlin bir zevâli vardır. Barbaroşo’nun da talihinin dönmesinde sonunda bu kilise sebep olsa gerektir. Zira hristiyanlara ettikleri hep yanına kaldı. Amma bu kilise kalmaz. Azizlerin, bu Barbaroşo’yu sonunda bir çıkmaza sokmaları muhakkaktır.

“Hem de şöyle Barbaroşo’ya müsaade edip kiliseyi basmasına yüz yummaları sana biraz hatırları kırıldığını gösterir. Zira geçen sene kilisenin sadaka akçasını göndermediniz” dediler.

O zaman Kral şöyle cevap verdi:

“Sözleriniz doğru. Geçen seneki sadakaların verilmeyip ihmal edilişinin sebebi ölen ihtiyar Ceneral’dir. Bana bir gün: Devletlü Kral o kiliseye sadaka diye senede otuz altı bin akçe verirsin. Ondan ne fayda olur. O akçeleri hep papazlar yiyorlar. Oraya vereceğine düşmanla savaşacak beş on pâre gemi fazla yaptır. Lâzım olup da arayınca bulursun, demiş idi.”

Papazların geçimi

Papazlar bu sözleri duyunca, hemen bir şey uydurdular:

“Devletlü Kral! Biz demek bunun için şimdiye kadar o Ceneral için üzülürmüşüz. Ama şimdi mesele anlaşıldı. O buna müstehakmış” dediler.

Kral:

“Ne gibi?”

Diye sorunca, şeytan papazlar:

“Devletlü Kral, din ulusu patrik onu rüyasında görmüş, azizler onun için: Ölen Ceneral bizden değildi, varsın İslâm dininde olsun. Biz ondan şikâyetçiyiz demişler... O zamandan beri, bak bu kadar meşhur adama son nefesinde azizler sahip çıkmadı, acaba Müslümanlardan tarafa ağzından bir hata mı çıktı, diye bu ana gelinceye kadar üzülür dururduk. Meğer aslı varmış. Bırak cehenmede canı çıksın” dediler.

O zaman Kral da:

“Ya ben onu divanda da bu sebepten ötürü koğmadım mı? Bakardım ki daima Barbaroşo’yu metheder durur. Bak

sonunda başına ne hal geldi. Bir hristiyandan azizlerin yüz çevirip, varsın İslâm dininde olsun, demeleri ne büyük musibettir" dedi.

Bakındı behey mel'una, İslâm dini sizin gibi mel'un kâfirlere nasip olur mu?

Her neyse.

Şeytan papazlar:

"Azizler şöyle dedi, böyle poh yedi" diyerek, ahmak eşek kâfirleri kandırır, kendi maişetlerini çıkarırlardı.

Kral:

"Hoş, hemen biz sağ olalım da o kiliseyi evvelkinden iyi mamur eyleriz, gelirini de arttırırız" dedi.

Papazlar da zaten Kral'a bunu dedirtmek için konuşurlardı. Geçimleri buradan idi.

"Küçük domuzları boşandır!"

Cezayir'de esir çoğalmış, zindanlar almaz olmuştu. Halbuki ben esir kâfirlerin akçe ile kurtulmalarını istemezdim.

"Ko bu tarafta ömürleri eziyetle geçsin mel'unların!" diye, intikam ederdim.

İspanya Kralı kaç kere elçi gönderip esirleri akçe ile halâs etmek istedi. Razı olmadım.

Bir gece rüyâ âleminde:

"Yâ Hayreddin! Ağıldan küçük domuzları boşandırıp, büyük domuzları pahası ile satasın! Zira düşmanın zaptı güçtür" deyip kayboldular.

Uykudan uyanıp gâip erenlerin bu nasihatine hamd ettim. Anladım ki, kâfirlerin halâs olmalarına mâni olmamı istemiyorlar.

“Yârab! Bu da senin lütf ü keremindendir” diye şükr ettim.

Sabah olunca esirleri dolaştım. Nerde işe yaramaz, hizmete kudreti kalmamış ihtiyar, sakat esir varsa seçip çıkardım. Hepsi üç yüz elli tane etti.

Bunları hasbeten lillah azat ettim. Azatlık kâğıtlarını, kumanyalarını, harçlıklarını ellerine verip memleketlerine yolladım.

Kral o kışı Barselona’da geçirmek için orada otururdu. Günlerden bir gün büyük kâfirler ve papazlarla kendi palasında yani sarayında oturup Andirya Dorya’dan konuşup onu merak ederlerdi.

“Andirya Dorya’nın nereye gelip gittiğinden bir haber yok. Üç aydan beri kayıp!” diye söyleşirlerdi.

Bu sırada azat ettiğim esirlerin gemisi gelip Barselona limanına girdi.

Liman reisi, esirlerin içinden lâftan anlar birini alıp doğru İspanya Kralı’na götürdü.

Bu esir, Andirya Dorya’nın nasıl alındığını; o yağ ile kırk pâre teknenin tekrar deryaya çıkıp elli beş aktarma daha alarak Cezayir’e döndüğünü; beş yüz kâfirin Sultan Süleyman’a peşkeş götürüldüğünü; İstanbul’dan dönerken Kalevra’yı basıp yedi yüz kâfir esir alındığını; Sultan Süleyman’ın bizim için “Ceddim gününde nasıl aziz, muhterem, makbul ve mergup isen, benim yanımda da ondan ziyâde-

sin” dediğini; burçların nasıl alındığını hep söyledi. Ayaklı tevârih yollu her şeyi anlattı.

Sonra da:

“Hayreddin Paşa hayır sahibi adamdır. Bizi üç yüz elli esir azat etti. Kumanyamızı, harçlığımızı, gemi kiramıza kadar verdi” diyerek bizi arş-ı alâya çıkardı.

İspanya Kralı’nın perişanlığı

Bunları duyan İspanya Kralı’ın nutku tutuldu. Yeis ve hiddetinden kendini öldürmek istedi.

O zaman yanındaki papazlarla kaptanlar kalkıp:

“Devletlü Kral, aklını başına topla. Giden gemi olsun. Hemen senin başın sağ olsun. Azizlerin himmetiyle sen İspanya Kralı’sın. Sende gemi çok mal çok. İl, memleket, burç çok. Senin gemi dediğin tahtadan demirden olur. Şimdi Bişkaya vilâyetine bir ordananız giderse, bini birden yapılır, gelir. Sizin için dünyada aslâ bir güçlük yoktur. Böyle âh ü zâr ile kendinizi üzmeyin” diye Kral’ı teselli ettiler.

O zaman Kral:

“Ben gemi için üzülmem. Akçe ile bitecek şey benim gözüme fikrime gelmez. Ancak iki husus için halim perişandır. Biri şudur ki, Cezayir’in önünde olan o iki burçlara üzülürüm. Bu burçlara bu kadar zamandır kimse sarkıntılık etmeyip dururlardı. İspanya Kralı’nın Cezayir’in karşısında iki tane ejder gibi burçları vardır, diye söylenmesi büyük iftiharımız idi. Bu diyavolo Barbaroşo’nun gününde alındı. Bu kadar hristiyanın kimi öldü, kimi esir oldu. Onların günahları hep bizim boynumuzdadır. Hem o burçlar

durdukça Cezayir'i de yabca yabca fırsat bulur alırız, diye ümidimiz vardı. Şimdi bundan da ümit kestik. Öteki büyük derdim de şudur ki: Barbaroşo bu gidişle Gran Senyör'e Ceneral olursa işte o zaman olacak olur" diyerek ağladı.

DELİ MEHMED REİS

Onikinci Bölüm

Kral, bu olanlardan sonra tekrar Cezayir üzerine büyük bir donanma toplamaya başladı. Azizlerin murdar başına yemin etti ki:

"Cezayir üzerine kendim gideceğim. Ya Barbaroşo'yu ele geçirip etini kebap edip yiyeceğim, yahut canımı vereceğim!"

Bize karşı bu derece diş biler, etimizi yimek dilerdi. Poh yesin mel'unlar. "Bir kişinin ki yardımcısı Allah ola, var kıyas eyle ki ol ne şâh ola!"

İspanya Kralı mel'un, Cezayir üzerine büyük donanma düzdü. Öyle ki, otuz kırk pâre kadırga hazırladı. Bugün yarın hareket etmek üzere iken Engürüs Kralı'ndan mektup geldi.
O zamanda gazi Sultan Süleyman Han hazretleri Engürüs üzerine sefere çıkmıştı.

Mektupta Engürüs Kralı:

"Sen ki karındaşım İspanya Kralı'sın. Nâmem sana varınca malûmun olsun ki: Gran Senyör yer götürmez asker ile üzerime gelmektedir. Sen dahi dinin hakkı için bana gelip yardım edesin. Din gayreti bu günde belli olur..." diye pek çok yalvarmıştı.

Bir mel'unun tedbiri

Bunun üzerine İspanya Kralı büyük mel'unları ve köpeklerini topladı, onlara:

“Siz ne dersiniz, karındaşımız Engürüs Kralı bizden yardım istiyor. O diyavolo Barbaroşo’nun talihini gördünüz mü? Biz bu hazırlığı onun için düzdük, şimdi iş başka oldu. Şimdi Engürüs Kralı’na yardıma gitmezsek, krallar arasında büyük ayıp olur. Hem de dinimize asi olmuş oluruz. Barbaroşo’yu başka zamana alıkoyalım desek, yine gelir buraları harap eder” diyerek ağlamaya başladı.

Bunun üzerine içlerinden mel’unlukta usta bir köpek ileri çıkıp:

“Devletlü Kral bu ahval için sakın üzülme. Bu işe bir tedbirim vardır. İznin olursa söyliyeyim” dedi.

Kral:

“Söylendi bakalım, ne diyeceksin?” diye izin verince:

“Devletlü Kralım usûl odur ki, şimdi sen ihtişamınla kalkıp karadan Engürüs üzerine imdada gidersin. Donanma da denizden gider. Büyük şan olur. Krallar arasında: İşte yardım olunca İspanya Kralı’nın Engürüs’e ettiği imdat gibi olmalı. Kendi karadan gitti, donanmasını denizden gönderdi, derler. İki yüzden yardım etmiş olursun. Hem Gran Senyör şimdi seferde bulunuyor. İşe yarar ahval bilir adamları hep onunla beraberdir. Ada araları boştur. Barbaroşo’nun gelip bu bizim kostaları yakıp yıktığı gibi biz de ada aralarını yakar yandırırız. Barbaroşo’yu dahi dersen onun da başına bir fitne sararız. O da kendi başının çaresine bakar durur. O zaman biz de rahat rahat işimizi görürüz. Gelecek sene ise Barbaroşo Cezayir’den çıkmadan orayı sararız. O zaman Cezayir’i almak hiçbir şey değildir.”

Kral sordu:

"Barbaroşo'yu hangi fitne ile meşgul edeceğiz?"

"Tlemsen Beyi'ne bir miktar peşkeş ile bir miktar akçe gönderir, bir de tatlıca muhabbetnâme yazar ona pâye verirsiniz. Mektupta dersiniz ki: Sen ki öteden beri, ceddinden sultan oğlu sultan ol da, Barbaroşo gibi bir izbanduta vergi ver, bu sana yakışır mı? Şimdi bilesin ki, ben donanma ile Cezayir'e varacağım. Sen karadan ben denizden Barbaroşo'ya bir sağnak edelim. Cezayir'i alınca sana vereyim... Böyle olunca onlar birbirine düşerler. Biz de rahatla işimizi görürüz."

Kral mel'unu bu sözleri gayet beğendi.

" İyi söyledin!" diyerek, bu tedbirleri almaya başladılar.

Tartana reisinin anlattıkları

Ben ise bir hayli zamandır kâfir yakasından bir havadis işitmemiştim. Bir yürük firkate donatıp, Deli Mehmed Reis'e:

"Var, Barselona taraflarında gezin. Sana yirmi gün mühlet, bana bir haber getir!" diyerek firkateyi gönderdim.

Firkate beşinci günü Barselona önüne vardı. Sabah olunca, Barselona limanından çıkmış yüklü bir Ceneviz tartanası aldı. İçinde otuz beş kâfir vardı. Haber için çıkmış iken Rabbü'l âlemin ganimet de ihsan etti. Hem gereği gibi haber de aldılar.

Tartananın reisi, İspanya Kralı'nın Engürüs üzerine gideceğini, donanmanın da hazır olup ada arasına doğru gidip orasını yakıp berbat ve harap edeceklerini ve

Tlemsen Beyi'ne de haber gönderilerek, onun da razı olduğunu ve bize âsi olacağını hep söylemiş.

Haber için gönderdiğim firkate, tartana yedekte bağlı olarak yedinci gün şenlik ederek Cezayir'e geldi.

Deli Mehmed Reis aktarmanın reisini alıp huzuruma getirdi. Kâfir iğneden ipliğe varıncaya kadar, İspanya Kralı'nın ahvalini zikr ü beyan eyledi.

Bu haberlere çok memnun oldum. Tartanayı alıp getiren korsan Deli Mehmed Reis'e dualar ettim, sırtını sığayıp:

"Berhurdar ol oğlum! Bu mevsimde bana haber, yüz bin ganimetten daha değerlidir" dedim.

Tartanadan çıkan ganimetin yarısını bu Reis'e yarısını da leventlerine verdim. Reis'e torunlarını dahi zengin edecek mal düştü ve öteki reisler içre makbul ve mergup kimse oldu.

Efendisinden böyle ikram gören yiğit, onun için kendini ateşe atar, cesaretini gevşetmez. Himmet-ür ricâl, takla-ül cibâl bundan olur.

Keferenin niyetini öğrenince, Türk yerlerini kâfir donanmasından korumak üzere kırklar aşkına kırk tekne yağlatıp hazır ettim. Bu kırk teknenin yirmisi çektiri idi. Yirmisi de müzegalere, baştarda tekneler idi. Bunlar da çektiriden geri kalmazlardı.

Tekneler, askerini, suyunu, zahiresini, cephanesini tamam gereği gibi alıp, yelkenlerini bağlayıp camadirento eylediler. Yarındası gün kalkıp gideceklerdi.

Amma gazi Aydın Reis daha önce vefat eylediğinden daha donanmaya kaptan tayin etmemiştim. Herkes benim başbuğ olup sefere çıkacağımı sanırdı.

Sefer gecesi Deli Mehmed Reis'i saraya çağırdım. O gece sabah namazına kadar Deli Mehmed Reis'e derya işlerinin gizli sırlarını anlatıp okuttum. Sabah olunca Deli Mehmed Reis'i merhum Aydın Reis'in yerine kaptan nasp eyleyip serasker kıldım.

O gün kırk pâre tekne kalkıp:

"Getir elin Türk yerleri!" deyip çekilip gittiler.

Tlemsen hayını

Tlemsen Beyi Sülûkî akîdesi zaten bozuk olduğundan İspanya Kralı'ndan mektup ve hediyeleri alınca kendi kendine:

"Gerçekten de benim Cezayir'e sultan olmam lâzımdır. Hem de muhakkak olacağım. Çünkü İspanya Kralı'nda kuvvet çoktur. Hayreddin Paşa onunla başa çıkamaz" deyip çöl bedevilerinden birtakım haydutları başına topladı. Konak konak Cezayir'e üzerimize doğru gelmeye başladı.

Hazırlıklarımızı güzelce tamamlayıp, bir mübarek saatte Cezayir'den çıktım.

"Kandesin hayın Tlemsen Beyi!" deyip üzerine gittim.

Bu hayın herif bana sığınmış, ben de hıyanet edip bize kılıç çeken babası Abdullah'tan beyliği alıp ona vermiştim. Kendini biraz kuvvetli sanınca bu da hayınlık etti.

Onlar gelir biz gider, günlerden bir gün karşı karşıya geldik.

Savaş uzun sürmedi. Az zamanda bedevilerden kırılan kırıldı. Ötekiler kaçıp gittiler.

Sülûkî küheylan kısrak kuvveti ile varıp bir murâbıt köyüne sığındı. Şeyhlerin murâbıtların ayağına düşüp:

"Allah ve Resûl aşkına olsun, beni efendim Hayreddin Paşa ile barıştırın. İspanya Kralı mel'unun hilesine kandım. Bir daha ömrüm oldukça ona kem nazarla bakmayım" diye tövbe istiğfar eyledi.

Eline kalan yüzünün karası

Murâbıtlar gelip Tlemsen Beyi'ni bağışlamamı rica ettiler.

"Rica Müslüman için olur. Kâfire rica olmaz. Düşman kâfiri ile el birlik edip benim üzerime gelen mel'unun cezası ölümdür" karşılığı ile murâbıtları geri çevirdim.

Amma murâbıtlar çok çalışıp ısrar ettiler. Benim de yüzüm yumuşadı. Sonunda Tlemsen Beyi Sülûkî, bize seksen bin altın ayak teri, otuz bin altın gazilere bahşiş ve ordugâhın masraflarını vermek şartıyla bağışlandı.

Bunların hepsini getirip tamam teslim ettikten sonra, Tlemsen Beyi'ne huzurumda imanını ve nikâhını yeniletip:

"Dinlendi mel'un, bu sefer murâbıtların hürmetine elimden eman ile kurtuldun. Eğer Müslüman oldunsa hoş. Yok Müslüman olmayıp yine kâfir damarın harekete gelir de böyle işler edersen, kendini yok bil" diye ihtarda bulundum.

Şan ve şerefle, ganimet ve selâmetle Cezayir'e döndük. Tlemsen Beyi hayını tek otursa eline ne girerdi. İşte beş on senelik vergiyi birden verdi. Hem yeniden İslâm'a geldi.

Eline kalan yüzünün karası oldu.

Vur gidi! Tut gidi!

Deli Mehmed Kaptan kırk pâre tekne ile Türk yerlerine doğru gitmişti. Cezayir donanması Andira boğazına vardığında rüzgâr muhalif geldiği içini bocalayıp İşkuruz limanına girdiler.

Bir de ne baksalar ki İspanya donanması bu limanda yatıp durur. Türk donanmasının geldiğini görünce kalkan kalkanın oldu.

Amma Deli Mehmed Kaptan limanın ağzını alakoyup bunlara geçit vermedi. Sonra "tevekkeltü alâllah" deyip kâfirin menhus donanmasına hoçaldılar. Liman geniş olduğundan kırk pâre Cezayir teknesinin her biri kâfire göz açtırmayıp, çatan çatanın olup:

"Vur gidi! Tut gidi!"

Otuz beş kâfir teknesinin altısı firar edip kurtuldular. Yirmi dokuzunu aldılar. İslâm askeri mesrur oldu. Ol firar eden altı pâre makhur ve münhezim olarak soluğu Barselona'da aldılar.

Donanmanın bu hâli kâfir yakasında duyulunca başları aşağı oldu.

İspanya Kralı ise altmış bin asker ile Engürüs Kralı'na yardıma gitmiş idi. O da Gazi Sultan Süleyman Han hazretlerinden öyle bir kılıç yedi ki, ancak kendi başı ile kaçarak gücüle gelip vilâyetine düştü.

Kralın mürd olması

Donanmasının da mağlûp ve perişan olduğunu öğrenince:

“Bu cefayı çekmektense ölmek bana can âlemi” kavlince kasavetinden çatlayıp cehenneme gitti.

Yerine başka bir mel’un kral oldu.

İşte:

“Bir kişinin ki yardımcısı Allah ola

“Var kıyas eyle ol ne ulu şah ola!”
dedikleri budur.

İspanya Kralı sonunda:

“Şu Barbaroşo’dan bir intikam alamadım” diyerek kasavetinden mürd oldu gitti.

Kâfirlerin muratları bizi Tlemsen Beyi ile vuruşturup, işlerini kolayca işlemek idi. Amma ben de donanmamı gönderip onların Türk kıyılarını yakıp yıkmalarını önledim. Kâfir donanmasını alıp yaktım. Tlemsen Beyi’nin de çabucak cezasını verdim.

Deli Mehmed Kaptan günlerden bir gün yirmi dokuz pâre çektiri gemisi aktarma olarak şenlik şadımanlık ederek Cezayir’e geldi. Bir hafta şehir süslenip bayram edildi.

Yüzümü yerlere sürüp:

“Yarabbi! Bunlar hep senin lütf ü kereminden. Ben bir abd-i âciz kulunum, edip eyleyen sensin. İslâm’a nusret ver. Ben kulunu din düşmanı olan kâfirlerin yanında hor hakir eyleme. İslâm’ı şereflendir. Kâfirlerin kuvveti dünyalıklarına dayanırsa, ben kulun da cümle kâinatı yokdan var eden, sen Erhamürrahimine dayanırım” diye dualar eyledim. Gerek hazinelerin zenginliği, gerek asker ve donanma

son derece kuvvet buldu. Sükûnet içinde ibadet ü taat eylerdik. Gaziler dahi zevk ü safalarında idiler.

Cemaatle namazın kâfirlere dokuması

Eski İspanya Kralı'nın kasavetinden cehenneme gitmesinden, sonra yerine gelen Kral günlerden bir gün divan topladı.

Bütün vilâyetlerin ruhbanlarını, patriklerini ve keşişlerini katına çağırdı.

"Bizim memleketimizde Endülüs taifesinden Müslümanlar var. Acaba bizim onlarla beraber yaşamamızda bir zarar veya fayda var mıdır? Sizler ki din ulularısınız, bana haber verin" diye sordu.

Papazlar:

"Devletlü Kral, ömrün uzun olsun. Azizler senden razı olsun. Ölen Kral bu gibi şeyleri asla bize sormazdı. Biz de söylemeye korkardık. Barbaroşo'nun çoğu hristiyanlara galip gelmesinin sebebi hep bu Endülüs taifesinin dualarındandır. Çünkü bunlar da diğerleri gibi, Müslümanız derler. Hem de öyledirler. Hristiyanlara bir zarar olursa onlar sevinirler, biz Müslümanlara bir zarar göstersek bunlar üzülürler. Ellerinden gelse bizlerin kanlarını içerler. İki zıt bir araya gelmez, dedikleri gibi, Âdem devrinden beri biz Muhammedîlere düşmanız. Bu adâvet asla aramızdan kalkmaz. Nerde kaldı ki aramızda yaşayalar. Bizim aramızda Mesih kullarından başka kimse olmaya... Devletlü Kral bu Müslümanların bir âdetleri daha vardır ki günde beş kere cemaat olup namaz kılarlar. Bu işleri ise

bize çok dokunur... Elhasıl onların bizim vilâyetimizde durduğu büyük hatadır.

“Hemen Endülüslere tenbih edersin, her kim Hristiyan dinine dönerse ne güzel, dönmeyenleri hep ateşe yakarım, dersin. O zaman dönen döner. Dönmeyeni ateşe atarsın. Senden evvelki ölen Kral gibi bu işe ehemmiyet vermez de kendi hallerine bırakırsan, âyinlerimiz hep bozulur. Müslümanlar, Mesih kullarını da kendilerine çevirirler. Nizam ve intizam kalmaz. Sonra, bana niçin söylemediniz, demeyesin. Zira bunları söylemek bize vaciptir” cevabını verdiler.

“Hristiyan olmayanı yakarım!”

Kral, bu mel’unların cehennemlik sözlerini duyunca, hemen o saatte emir çıkardı ki:

“Ne kadar kız ve erkek Endülüs çocuğu varsa ana ve babalarının yanında durmasınlar hep kiliselere taksim olunup İncil öğretilsin. Büyüklere de söylensin ki: Vay hristiyan dinine dönmeyenin başına! Kim hristiyan dinine dönmezse hepsini yakarız.”

Endülüslerin hepsi Gırnata dağında toplanmışlardı. Çünkü kâfirlerin ahvalinden haberdar idiler. Silâhlarını kuşanıp dağa çıkmışlardı.

Kralın bu haberini getiren kâfirin burnunu kulağını kestiler:

“Lânet olsun sizin dininize ve suratınıza! Biz oğlumuzu uşağımızı vermeyiz. Kendimiz de İslâm dini üzerine birimiz kalmayıncaya kadar cenk ederiz. Ölenimiz şehid,

öldürenimiz gazidir. Kral'ın olacak mel'una böyle söyle!" dediler.

Elçi gelip Kral'a ahvali ifade edip kesik burnu ile kulağını gösterdi. Mel'un Kral hiddete gelip:

"Cümlesini kırın!" diye emir verdi.

Hemen o saatte otuz kırk bin atlı ve yaya kâfir gidip Endülüslere karşı çıktılar.

Allah'ın izni ile Endülüsler galip geldi. Kâfirlerin yarısından fazlasını kılıçtan geçirip târumâr ettiler.

Çünkü Endülüslerin olduğu Gırnata dağı çok sarp bir yer idi.

Donanma Gırnata'da

Endülüs yiğitlerinden beş on şahbaz yiğit aşağı yalı kenarına inip, orada bir balıkçı barkosunu basıp almışlar. İçine girip yelken edip Cezayir'e geldiler. Bu olanları bana anlattılar.

Verdikleri habere çok sevindim.

"Gazanız mübarek olsun!" dedim.

Hemen otuz altı pâre çektiriye Deli Mehmed Kaptan'ı tayin edip Gırnata'ya gönderdim.

Gemiler Gırnata dağı altına yanaşıp Endülüsleri alıp doldurup Cezayir'e getirdiler. Bu şekilde Cezayir'e getirdiğimiz Endülüslerin sayısı seksen bini buldu. Bunlar gazilere hizmet edip bağ bahçe yetiştirerek vilâyeti mamur eylediler.

Engürüs Kralı'nın ölüsü

O zamanda saadetlü Padişah-ı rûy-i zemîn ve halife-i Resûl-i Rabbülâlemîn, ol gâzi Sultan Süleyman bin Selim Han hazretleri, Hudâ'nın yardımı ve Mustafa'nın mucizesi ile Engürüs Kralı'na gâlip oldu.

Kâfirler onun kılıcından kurtulmayıp kırıldıklarında, Engürüs Kralı, kendisini kurtarmak sevdasıyla, at boynuna düşüp kaçarken Gümüş ırmağı denen nehre düşüp boğuldu. Ardından koğup giden gazi askerler bunu gördüler. Gelip şevketlü mehâbetlü Sultan Süleyman hazretlerine bildirdiler.

Ol dahi emr eyledi ki:

"Varın, Kral'ın ölüsünü çıkarın. Alıp Belgrad'a götürüp orada ecdâd-ı nâpâkinin yanına defn edesiz!" Bunun üzerine Belgrad'a götürüp ecdâd-ı nâpâklerinin yanına gömdüler.

Amma bu hareket krallar arasında çok makbule geçti.

"Gran Senyör gibi şanı yüce ve kahhar bir padişahın, Engürüs Kralı'nın ölüsünü nehirden çıkartıp, Belgrad'a ecdadı yanına defn ettirmesi büyük ululuktur!" dediler.

O zamandan beri kâfirler, padişah efendilerimize hürmet eder "Gran Senyör" diye tâzimde bulunurlar.

Onlar kâfir iken böyle ederlerse, ümmet-i Muhammed'den olan Müslüman karındaşlarımıza beş vakitte Padişah hazretlerine dua eylemek farz olur. Allah onların gölgesini bir an üzerimizden eksik eylemeye, âmin.

Her Firavun'a bir Mûsa

Sultan Süleyman hazretleri ihtişamla gelip Âsitâne-i Saadet'e girip, taht-ı hümâyunlarında karar eylediler.

Amma günlerden bir gün mübarek kalblerine şöyle geldi:

"Şu İspanyol Kralı dedikleri mel'un bu kadar uzak yerden Engürüs için altmış bin kâfir ile imdada geldi. Hele Allah'a şükür, altmış bin kâfirden biri kurtulmayıp kendi bile salt başına kaçarak gitti. Amma Allah Teâlâ'dan isterim ki şu kâfire de Engürüs gibi bir mişvar göstereydik!"

Birgün vezirlerine İspanya Kralı'nın ahvâlini anıp:

"İspanya semtlerini bilir ve derya işlerinde tedbir sahibi bir adamımız olaydı!" dedi.

Bunun üzerine vezirler:

"Şevketlü hünkârımız, her Firavun'a bir Mûsa dedikleri gibi İspanya yakasının da kaza-yı âsumânîsi ol mücâhidler reisi Cezayir-i Arap Valisi Gazi Hayreddin Paşa lalanızdır. Öyle ki şevketlü Padişahımızın saadetlü günlerinde, İspanya memleketine kan ağlatmaktadır. Barbaroşo geliyor! diye, çocuklarını onunla sustururlar. Bundan önceki İspanya Kralı'nın cehenneme gidişine sebep de Hayreddin Paşa kulunuzdur. Kral: Şu hristiyan düşmanı diyavolodan bir intikam alamadım, diye diye, kasâvetinden ölmüştür" demişler.

Hülâsa bizim kefere ile ve âsî Araplarla olan gazavatlarımızı anlatmışlar ve:

"Arapların her biri bir boy beyi olup, hutbe ve sikkeyi kendi adlarına ederledi. Mücahid Hayreddin Paşa lalanız, ol şakîlerin başlarını kırıp şevketlü Padişahımız üzerine kat-ı sikke ve kırâat-ı hutbe eyletmiştir. Her veçhile hizme-

te kullanılacak kulunuzdur. Takva ve dindarlıkta defalarca kerâmeti zâhir olmuş veli bir zattır. Muradınız olan hizmetin adamıdır" diyerek o derece bizi medh eylemişler ki ancak olur.

Gazi Sultan Süleyman Han, son derece ferahlar edip bize dualar eylemiş.

İstanbul'a dâvet

Bundan sonra Sultan Süleyman Han kendi mübarek eliyle bize bir hatt-ı hümâyun yazdı. Hil'at-ı fâhire ile birlikte, Sinan Ağa ile Cezayir'e gönderdi.

Uygun rüzgâr ile Sinan Ağa yirmi yedinci gün Cezayir'e geldi. Tâzim ve tekrim ile karşılatıp, divan kurup huzuruma kabul eyledim. Kendisine hürmeten ayağa kalkıp karşıladım.

"Hoş geldiniz, safâ geldiniz!" diye izzet ve ikram eyleyip, hal hatır sordum.

Sonra şerbetler kahveler içildi. Galaba divan oldu. Bütün ulemâ, has ü âm ve askerler huzurunda Sultan Süleyman hazretlerinden gelen hatt-ı hümâyun saygı ile açılıp okundu.

Buyurmuş ki:

"Emirler emiri, kudret ve ihtişam sahibi nezzâm-ı âlem Cezayir-i Arap beylerbeyisi lalam Hayreddin Paşa,

"Selâmdan sonra,

"Şöyle bilesin ki, eğer inâyet-i Rabbânî olursa murâd-ı şâhânem İspanya Kralı mel'una bir güşmâr vermektir.

"İmdi sen mücahid kulum, ol tarafların ahvâlini bilmekle, emr-i şerifimi alınca, acele olarak südde-i saadetime gelip hâk-i pâyime yüz süresin.

"Zira bu mühim işte bana lâzım kulumsun. Yerine bir bahadır aslanı halife bırakasın. Ol gazi ocak benim şeref-i iftiharımdır."

Hatt-ı hümâyun kıraat olunup da Padişah efendimizin emr-i şerifleri mâlum olunca:

"Baş üstüne! Mâdem ki şevketlü Hünkârım ben kulunu istemiş, ferman efendimin!" dedim.

Yab yab tedârik düzmeye başladım.

Sinan Ağa'ya had ve kıyastan fazla ikram eyleyip uğurladık.

Andirya Dorya'nın iddiası

İspanya'nın eski kralı ölüp de yenisi gelince Andirya Dorya'yı aradı. Cezayir'de esir olduğunu haber alınca elçiler gönderip büyük kurtuluş akçesi verip istedi.

Andirya Dorya ile beraber pek çok kâfiri de akça ile salıverdim. Bir sene içinde yedi-sekiz bin kâfir, baha ile azat oldu.

Zira artık evvelki gibi esirleri tutmazdım. Çünkü hem bu kadar esirin zaptı çaparis idi, hem de rüyada böyle yapmaklığım tenbih olunmuştu.

Andirya Dorya Cezayir'den kurtulup İspanya yakasına gelince onu yine Ceneral eylediler.

Kral'ın önünde büyük iddiada bulundu:

“Devletlü Kral, ben orada iken Gran Senyör’den Kapıcıbaşı gelip, Barbaroşo’yu istemiş idi. Şimdi Barbaroşo Âsitâne’ye gitmek üzeredir. Lâkin ben kulun yirmi otuz tekne ile varır Muton Kuron önünde yolunu keser beklerim. Azizlerin himmeti ile elime geçerse, hiç aman vermeksizin alıp huzura getiririm. Zira ben Barbaroşo’nun sakalın saydım, onun halinde bir şey yoktur. Onun bana ettiği eziyetleri hep burnundan getireceğim.”

Andirya Dorya, kralın ve öteki kâfirlerin yanında lâf ü güzâf harmanını savurup, evvelkinden ziyade iddialar eyledi.

Gerek İspanya Kralı ve gerek büyük kâfirler:

“Andirya Dorya’nın sözü yerindedir. Zira Barbaroşo’dan canı yanmıştır. Eğer eline geçirirse, belki dişiyle etini yese gazabı teskin olmaz. Meşhur meseldir, merkebin canı yandıkta atı geçer” dediler.

Andirya Dorya ise:

“Devletlü Kral, Barbaroşo’nun Âsitâne’ye gitmemesi için bir tedbirim var. Eğer isterseniz edelim. Zira anladığıma göre Gran Senyör’ün Barbaroşo’yu İstanbul’a davet etmekten maksadı muhakkak onu Ceneral etmektir. Eğer Ceneral olursa bizlere zahmet verir. Çünkü derya işlerini gereği gibi bilir. Ayrıca bu bizim İspanya kostalarını kendi evi gibi bilir. Ağır donanma ile bu semtlere gelmek Barbaroşo’ya göre, bir şey değildir. Zira kumanda sahibi diyavolodur. Hemen erkenden ilâcını görelim” dedi.

Kral:

“Peki, bunun ilacı nedir? Söyle bakalım!”

"Bunun ilâcı şudur ki, bir yirmi otuz pâre çektiri yağlar hazır ederiz. Efrenç Kralı'na da haber gönderirsiniz. O dahi, beş on pâre çektiri ile bizlere yardıma geliyor diye bir haber çıkarırsınız. Ondan sonra Barbaroşo'nun ettiği gibi köhne Müslüman esirlerinden yirmi otuz esire azatlık verip Cezayir'e gönderirsiniz. Barbaroşo'nun âdetidir. Kâfir yakası ahvalinde ne var ne yok, diye sual eder. Esirler de bu tarafta işittiklerini söylerler: İspanya Kralı büyük donanma topluyor, mutlaka muradı Cezayir'e gelmektir, derler. O dahi kendi esirlerinin cevabıdır diye inanır, kendi başının kaygusuna düşüp Âsitâne'ye gitmekten vaz geçer. Yine de kulağımız kirişte olur. Eğer Barbaroşo esirlerin sözüne itimat etmeyip İstanbul'a gider ise donanmamız hazırdır. Varır Muton Kuron önünde beklerim. Deniz hâlidir, belki diyavolo Barbaroşo'ya rast gelmeyip de elimden kurtulur, yoksa rast gelirsem azizlerin himmeti ile hiç bir şekilde kurtulamaz."

Andirya Dorya böyle deyip esti savurdu.

Hepsi Andirya Dorya'ın bu tedbirini beğenip tahsin eylediler.

Müslüman esirler

Ertesi sabah Andirya Dorya çektirilere kalafat verip hazırlığa başladı. Kâfirlere de tenbih etti, onlara:

"Kral bu sene Cezayir üzerine büyük donanma tedârikindedir. Sanmam ki kişinin ettiği yanına kalır! Barbaroşo'nun dahi hristiyanlara ettiği işler hep burnundan gelse gerek!" diye söylemelerini öğretti.

Ol sefih kâfirler de Müslüman esirlerin yanında böyle söyleyip zavallı dertmend esirleri maskaralığa aldılar. Onun istediğinden fazla söyleyip zevklenirlerdi.

Müslümanlar ise kalplerinden:

“Yâ Rabbelâlemin! Din düşmanı kâfirlerin re’y ü tedbirlerini ters yüz eyle” diye dualar edip, kasâvet çekerlerdi.

Bir zaman sonra otuz beş pâre kadırgayı yağlayıp, hazır eylediler.

O zaman da:

“Efrenc Kralı’ndan gelecek gemiler vardır. Onlar da bizimle beraber gelip yardım eyleyecekler” diye konuşur oldular.

İşte İspanya yakasında davul böyle çalınırdı.

Bundan sonra Müslüman esirlerden yirmi otuz kadar köhne iş yapamazını seçip, bizim yaptığımız gibi bir Fransız tartanasının içine koyup Cezayir’e gönderdiler.

Tartananın reisine de:

“Sen açmazdan göz kulak ol, Barbaroşo ne iş üzerinde olursa gel bize haber eyle” diye tenbih ettiler.

Tartana reisinin çaşıtlığı

Tartana Cezayir’e varıp esirleri getirdi. Bu zavallıların selâmete çıkmalarına pek çok sevindim. İhtiyaçlarını düzüp harçlık verdim.

Bunlara:

“Kâfir yakasında ne var, ne yok?” diye sorunca, esirler de ahvali görüp işittikleri gibi anlattılar:

“İspanya Kralı büyük hazırlıklar üzerindedir. Biz orada iken otuz beş kadırga yağlayıp hazır eylediler. Efrenc Kralından da daha gelecek gemileri bekliyorlardı. Muhakkak Cezayir üstüne gelecekler. Hemen Allah Teâlâ sana yardım ihsan eylesin” diye hem ağlayıp hem dua ederlerdi.

Hâli gereği gibi öğrenince ortalığı çekip çevirip nizama koydum. Kâfir esirleri öyle çalıştırdım ki:

“Hay o esirler sağlıkla bu haberi getirmeyelerdi. Doğru mudur, yalan mıdır? Bak şu çektiğimiz meşakkate!” deyip ağlarlardı.

Hendekler metrisler kazdırdım. Öyle ki, çaşıtlığa gelen tartananın reisi açmazdan bu tedbirlerime bakıp, akıl ve ferasetimi beğenir:

“Hakikaten İspanyolların senden feryâd ettikleri kadar varmışsın!” der imiş.

Bundan sonra tartana kalkıp İspanya yakasına vardı. Bizim tedârik ve tedbirlerimizi anlattı.

“Çok tedbir sahibi diyavolodur!” diye bizi methetti.

Andirya Dorya’nın yine tapası atar gibi oldu amma nişlesin.

Biz ise müdafaa için her çâreye başvurup bütün âletle

KAPTAN-I DERYA
HAYREDDİN PAŞA

Onüçüncü Bölüm

Deli Mehmed Kaptan'ı beş pâre tekne ile keferenin ahvalinden bir taze haber almak için sefere gönderdim. Zira Deli Mehmed Kaptan'ı haber hususunda uğur tutmuştum. Hem gayet yarar bahadır gâzi yiğit olmakla onu Kaptan tâyin etmiştim.

Kırk pâre ile deryaya ilk çıktığında İşkuruz limanında İspanya'nın otuz beş pâre teknesinden yirmi dokuzunu alıp altısını kaçırmıştı. Ziyâdesiyle sancağı mübârek yarar yiğit idi. Divane-meşrep olduğundan onunla daima lâtifeleşirdim.

Bir mübarek saatte Deli Mehmed Kaptan beş pâre tekne ile Cezayir'den çıkıp gitti. Kış mevsimleri yakın olduğundan bunları bir büyük fırtına alıp, bir baş Papa semtlerine götürdü. Hava sakinleşince o taraflarda gezerken bir Papa çektirisine rast geldiler. Bunlar da üç pâre çektiri ayakdaş iken fırtınadan öbür ikisi ayrı düşmüştü.

Deli Mehmed Kaptan bi-izn-i Huda çektiriye hiç zaman vermeyip varıp boydan boya yapıştırıp sancaktan çata kodu. Öbürleri dahi iskeleden kıçtan başa çatıp, hâsılı çektiriyi döve döve feth edip aldılar.

Çektirinin uçurması hep Müslüman esiri idi. Cümlesi iki yüz elli adet esirdi. Elhamdülillâh kurtuldular. Hem çektirinin alınmasına çoğu çoğu esirler sebep olmuştu. Demirden boşanıp gazilere yardım eylediler.

Büyük kan kâfirler

Bu çektiride büyük kan kâfirler vardı. Hemen yirmi beş adet altın zincirli boğazlarında asılı horoz sahibi kuvalyar-zâdeler vardı. Öyle ki gün yüzü görmemiş taze civanlar idi. Birisi Rodos Kuvarnodoru'nun oğluydu. Bunlar hep Papa'ya günahlarını tazeletmek için gelmişlerdi.

Çektiride yirmi beş sandık akçe, beş altı kantar gümüş avadanlığı, sahan, tepsi, kaşık var idi. Hâsılı hem büyük ganimet hem ulu nâm ettiler.

On sekizinci gün sâlimen ve ganimetlerle, çektiri yedeklerinde olarak sultan Cezayir'e gelip dahil oldular. Dostlar safâya, düşmanlar cefâya gark oldu. Büyük şenlik şâdımanlık eyledik.

Sevincimden, sırtımdan kürkümü çıkarıp Deli Mehmed Kaptan'a giydirdim.

"Hoş geldin, safa geldin! Gazan mübârek olsun. Koca divane Deli Mehmed Kaptan!" deyip sırtını sığadım.

Aşağıdan yukarıdan keferenin ahvâlinden gereği gibi ifade eyleyip bildirdi.

Sonra çektirinin kâfirlerini huzuruma getirdiler. Kâfirleri üç bölük ettim. Bir bölüğü horoz sahibi yirmi beş kuvalyar-zâdeler, bir bölüğü onlardan aşağı olanlar, üçüncü bölüğü de sultatlar idi. Bunların hepsi pahalı kâfirler idi.

Çektiriden çıkan iki yüz elli Müslüman esirin hizmete yarar olanlarını ulûfeye yazıp, esvap, harçlık, silâh, pusat

verdim. Hizmete iktidarı olmayanlara yüzer altın verdim. İsteyen Ocak'a duâcı kaldı, isteyen vilâyetine gitti.

Çektiriden çıkan yirmi beş sandık akçadan pencik, gemi hakkı ve masraflar çıktıktan sonra kalanı gazilere pay ettik. Adam başına üçer yüz altın pay düştü. Herkes tok doyum oldu. Silâhlar urbalar yaptırıp, zevkinde safâsında bulundu.

Papa'nın telâşı

Aldığımız bu çektirinin ayakdaşları olan iki tekne Papa'ya vardıklarında bir de baktılar ki üçüncü çektiri yok...Oysam bir de haber geldi ki, ayakdaşları Cezayir'e gitmiş. Barbaroşo alıp Cezayir'e götürmüş.

O zaman kâfirler ye's ü mâteme batıp, köpekler gibi uluyup eşekler gibi bağırmaya başladılar.

"Ol azizlerin hışır hışır hışmına uğrayası, hristiyan düşmanı Barbaroşo İspanya yakasını berbâd-ı harâbe verip, şimdi de bize başladı" diye saçlarını sakallarını yoldular.

Sonra baktılar ki, ağlamakla yâr ele geçmez. O zaman bize bir haber gönderip:

"Eğer iznin olursa bize pasaporta göndersin. Biz de gelip esirlerimizi alalım" dediler.

"Gelsinler!" diye cevap gönderince Papa'nın papazları bir Fransız teknesine girip Cezayir'e geldiler.

Neticede, çektiride ne kadar kefere varsa kuvalyarlarla beraber, götürü pazar olmak üzere hepsine iki milyon akçe

verdiler. Ben üç milyon istedim. Papazlar iki milyondan fazla vermediler. Pazarlarımız uymadı. Papazlar gittiler.

Papazlar Papa'ya gidince:

"Akçe ile bitecek işe niçin muhalefet edip istediklerini vermediniz" diye çok azar işittiler.

Yine gelip üç milyon akçe verip esirleri çıkarmak istediler. O zaman tedbirli kâfirlerden biri:

"Gelinizindi, bu sene boşlanız. Mâdem üç milyon akçeye Barbaroşo razı oldu, gelecek seneye kalsın. Şimdi hemen yine izinize dönerseniz, o zaman Barbaroşo dört milyon akçe ister" dedi.

Bu sözü uygun görüp gelecek seneye kaldılar.

Müslüman esirlerin mektubu

Ol aralıkta Papa'dan Steveçe'deki Müslüman esirlerden mektup geldi.

Demişler ki:

"Sultanım,

"Allah Teâlâ seni daima a'dâ-yı hâsirin üzerine mansur eylesin. Gazalarınız mübârek olsun. Sizler o Papa çektirisini aldığınız günden beri kâfirler fantazyalarını bizden çıkarıyorlar. Şöyle ki, hadden ve kıyastan artık ezâ cefâ etmeye başladılar.

"Hem duyduk ki, bütün çektirinin kâfirlerini birbiri üstüne üç milyon akçeye salıverecek olmuşsun. Devletlü sultanım, korozlu kuvalyar uşaklarına dayanasın, olur olmaz baha ile salıvermeyesin. Ol üç milyon akçeyi salt bu

yirmi beşi vermeye kadirlerdir. Hemen ayağını pek dayayasın."

Bu mektubu alıp da ahvâli öğrenince, o ibrişimi yarıya kaldırmayan beyzâdeleri taşa koştum. Vardiyanlara da tenbih ettim ki biraz eziyet edeler...

Kâfirler neye uğradıklarını bilemediler. Vardiyandan kırbacı yiyip de etleri kalkınca, başları olan kâfir:

"Beni Paşa'nın huzuruna götür, ona bir iki çift sözüm vardır" diye vardiyana baş vurdu.

Vardiyan hiç oralı olmayıp neden sonra razı oldu. Gelip bana haber verdi.

Ben de:

"Var getir bakalım, ne poh yese gerek" dedim.

Vardiyan baş kuvalyarı alıp getirdi.

Kuvalyar huzura gelince ayağıma sarılıp:

"Sinyor, bu eziyeti bize niçin edersin? Üç milyon akçe vermedik diye edersen, hemen senin mübârek hatırın hoş olsun. İki milyonu veren üç milyonu da vermeye kâdir olabilir. Sen herşeyden bilirsin. Bize bu mertebe eziyet insaf değildir" dedi.

O böyle deyince:

"Yâ mel'un! Sizin ettikleriniz Allah'ın emri midir? Sizin memleketinizdeki Müslüman esirlere aç susuz gece gündüz sırtlarından değnek eksik olmaksızın türlü cefâlar etmek revâ mıdır? İmdi ne şekil ederseniz, ben dahi sizden ziyâde ederim" dedim.

O zaman kuvalyar:

“Sinyor biz orada iken bu şeyler yok idi. Esirler güzel geçer idi. Eğer şimdi oldu ise bizim buna rızamız yoktur. Bu ahvâli yazar bildiririz” dedi.

Bunun üzerine yazıp ne halde olduklarını bildirdiler. Bunların mektubunu okuyan kâfirlerin akılları başından gidip, kuvalyarlar şöyle eziyette imiş, diye bizim esirlere ikramlar edip yalvarmaya başladılar.

“Aman Barbaroşo’ya mektup yazıp, eziyetimiz yoktur, iyi geçeriz, deyin!” dediler.

Bizim esirler de tekrar bana mektup yazdılar ki:

“Hak Teâlâ senin eksikliğini bize göstermesin. Şimdi elhamdülillâh sâyende eziyetimiz yoktur. Hemen uzun ömür ile muammer olasın” diye dualar ederlerdi.

Bu mektubu alınca kuvalyarları taştan çıkardım.

Bundan sonra öyle oldu ki, kâfir yakasından bir kâfir, esirine bir sille vursa, öteki kâfirler ona davâcı olup çekişirlerdi.

Derlerdi ki:

“Bizim Cezayir’de bu kadar esirimiz vardır. Barbaroşo bir diyavolo heriftir, burada her ne olursa haber alır. Sonra bizim esirlere neler eder!..”

Böyle bizden korkup zavallı Müslüman esirlere ilişemez oldular. Allah Teâlâ korkularını ziyâde eylesin.

Kâfirlerin kaçma hazırlıkları

Kuvalyarlarla beraber zindanda bir Mayorkin perkende reisi de vardı. Onlara hizmet ederdi. Amma ga-

yet şeytan-ı mel'un idi. Öyle ki İblis'in askeri tükense icadına kâdir bir lâ'in idi.

Onu kuvalyarlar mahsus, kendilerine hizmet etsin diye, bizden curnata ile yanlarına almışlardı. Gayet mukallit olduğundan kâfirleri eğlendirirdi.

Bu reis aslında namlı bir korsandı. Ben Cicel'de müze-galereyi yaptırttıktan sonra ilk tuttuğum kâfir gemisi bununki olmuştu. Yirmi dört bank bir perkendesi var idi. İçinde iki yüz elli kâfiri vardı. Hattâ aldığımız zaman perkendenin içinde elli-altmış kadar Şirşelli Müslüman esir çıktıydı.

O zamana kadar Arap yakası kostalarını yakıp yandırmıştı. Çok kere tekneler onu tutmak için mahsus çıkar, ele geçiremezlerdi. Sonunda vakti saati gelmiş, biz alıp getirmiştik.

Feleğin işi çoktur, bir zaman başlı başına tekne sahibi kaptan iken şimdi kuvalyarların maskarası oldu.

İşte bu Mayorkin Reisi bir gün kuvalyarlara eyitti:

"Bana ne verirsiniz? Eğer sizi akçesiz pulsuz kaçırır isem. Barbaroşo'ya milyonla akçe verip, onu daha çok kuvvetlendirirsiniz..."

Kuvalyarlar da:

"Sen bu iyiliği bize edebilirsen, Barbaroşo'ya vereceğimiz üç milyon akçeyi sana verip, altına da bir tekne çekelim" dediler.

O zaman Mayorkin Reisi:

"Pek güzel!" deyip, mekr ü mel'anetine başladı.

O vakit Cezayir'de beş-altı bin esir vardı. El altından birbirlerine haber gönderdiler.

Mayorkin Reisi mel'un:

"Filâncı gün baş kaldıracağız. Sizler Türklere karşı koyup savaş ederken, ben kuvalyarları kaçıracağım. Eğer azizlerin himmetiyle bütün Türkleri kırıp Cezayir'i zapt edebilirseniz, ne güzel. Bir şey edemezseniz, yine esirlik elde birdir. Esire firara çalışmak ile bir şey lâzım gelmez. Azizlerin himmetiyle bolay kim kuvalyarları kaçırabileydik. Eğer dediğimiz olursa ben sizin birinizi de burada komam. Kuvalyarlar Barbaroşo'ya verecekleri üç milyon akçeyi bana verecekler. Ben sizin hepinizi buradan kurtarırım" diye öteki esirlere pasa verdi. Onlar da bu tedbire hepsi razı oldular.

Cezayir şarkında Kale dedikleri bir yer var idi. Bunun zabiti Mayorkin Reisi'nin karındaşı idi.

Ona mektup yazıp hazır etti:

"Mektubumu aldığında gerektir ki, bize filân ayın filâncı gününde bir firkate donatıp Temnitos'un Mersâyı Decâc denen yerine gelesin. Bizi orada bekleyesin" diye tenbih eyledi.

Bu mektubu el altından Kale zabiti olan karındaşına ulaştırmak için Araplardan bir çaşıt aramaya başladı.

Mahmud Reis'in oyunu

Ben ise kendi akrabamdan Mahmud Reis namında bir şahbaz yiğidi, ol yirmi beş kuvalyarların üzerine vardiyan komuş idim.

Bir gece rüyâ âleminde gördüm ki:

“Yirmi beş tane samsum köpekleri ki her biri merkep gibi... Mahmud Reis dertmendi ortalarına almışlar, paralamak isterler. Varıp ol yirmi beş kelbin elinden Mahmud Reis’i kurtardım.”

O zamanda uyanıp kalktım.

“Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azîm!” deyip, kendi kendime rüyayı tâbir ettim:

“Bu rüya yaramaz rüyaya benzer. Amma Allah Teâlâ bolay kim hayra tebdil ede. Lâ ya’lemul gaybe illâllah. Bu rüyada görünen ol yirmi beş kelpten murat, yirmi beş kuvalyar kâfirleridir. İmdi bizim vardiyan Mahmud’a o kâfirlerden bir zarar irişmek ola. Amma yine bizim elimizle def’ ola, bi-iznillâhi teâlâ!”

Sabah olunca, Mahmud Reis âdeti üzere elimi öpmeye geldi.
Elinden tutup:

“Mahmud, oğul! Allah hayırlar ihsan eyleye, bu gece bir yaramaz rüya gördüm. Ol yirmi beş kuvalyar kâfirlerinden bir fitne çıkacağa benzer. Bir hoşça basiret üzere olup, onlara biraz meyil göster. Bolay kim bir haber alabileydin” diye tenbih eyledim.

Vardiyan Mahmud da zindana gidip yerine oturunca iki elini yüzüne koyup, güya büyük bir derdi varmış gibi, söylenmeye başladı.

“Hayreddin Paşa mısın nesin! Senin şimdiye kadar ne hayrını gördüm, bir de adımız akraba olacak. Zaten akraba akreptir, dememişler mi? Bizi, önüme bitme kapımdan

gitme, usûlü çalıştırır. Görmediği, bilmediği adamlara iyi mansıplar verip riâyet eder, bize de kâfir çobanlığı ettirir. Ömrümüz böyle yazık olup gidiyor!"

Gibilerden ağzına geleni aleyhimizde atıp tutardı. Söylemedik söz komadı sonunda:

"Kocadıkça kişinin hırsı artar, dedikleri gerçektir. Şu kuvalyarlar iki milyon akçe verdiler, salıvermedi. Ya bu deniz hâlidir. Kim bilir onun da başına ne hal gelir!" diye bir miktar da kuvalyarlardan yana söyleyip, sustu.

Kale zabitine gidecek mektup

Şimdi kuvalyarlar Mahmud Reis'in sözlerini hep dinlerler idi. Türkî lisanını bilenler ötekilere de söylerlerdi.

Birbirine bakıp:

"Acaba vardiyan gerçekten Barbaroşo'dan canı yandığından mı söyler, yoksa bizim ağzımızı mı arar?" derlerdi.

Amma kuvalyarlar, vardiyan Mahmud Reis ile gayet mizaç alıştırmışlardı. Kalkıp vardiyanın yanına geldiler.

"Ey sinyor Mahmud Reis, bugün gayet hiddetiniz vardır. Hayır ola?" dediler.

Mahmud Reis:

"Ne olacak Barbaroşo ile sizin yüzünüzden kavga ettim. Bu kuvalyarlar nân ü nimetle beslenmişler, iyi mancalara alışmış adamlardır. Bunlar pasaka yesirleri gibi değildir. Bakla ile mercimekle olmazlar. Bunlara hiç olmazsa

haftada iki kere et, tavuk, balık tayın eyle, yesinler içsinler... Yok eğer öbür yesirler ne yerlerse bunlar da onu yesinler dersen, iki milyon akçelerini al da salıver. Çünkü bu gidişle ölürlerse sana zarar olmasın, dedim. Amma sözümü dinlemedi. Ben de, yahu şu herifler kaçsalar bile mukayyet olmayam, dedim. Zaten benden yana hava hoş! Başınızın çaresine bakın. Barbaroşo sizden bin milyon akçe de alsa çıkarıp bana bir akçe vermez. Amma eğer Allah size yol verip de selâmete giderseniz, elbette ki, bize şu adam iyilik ettiydi, diye umarım ki beni unutmazsınız" dedi.

O zaman kuvalyarlar birbirine:

"Gördünüz mü, işimiz nasıl rast gitti. Vardiyan da bizden yana oldu" diyerek, yirmi beşi de vardiyana birer türlü armağan verdi.

Sonra:

"Biz senin böyle mâkul adam olduğunu bilmedik. Az kaldı bugünde yarında senin işini tamam edecektik. Mademki sen bize bu iyiliği eyledin, işimiz ras gelip beldemize vardıkta sana edeceğimizi biz biliriz" dediler ve:

"Lâkin senden bir ricamız budur ki, şu mektubu alıp bir Arap eliyle Kale zabitine gönderiver. O da bize firkate gönderir" dediler.

Mektubu, vardiyan Mahmud Reis'in eline verdiler. Çaşıt ile Kale'ye göndermesini istediler.

Kale zâbitine tuzak

Pes imdi, vardiyan Mahmud mektubu alıp doğru bana geldi. Ahvâlin ne olduğunu ve kâfirlere ne şekil dil döküp kendisini inandırdığını bir bir nakl ü beyan eyledi ve mektubu verdi.

Hemen o saatte kalkıp, gazilerle zindana gittim, gezdim. Esirlerin ikisini bir prangaya taktırıp yataklarını arattım. Bir sürü demir kesecek âlet, bıçak, pala, binyol tabancalı bulundu.

Bütün vardiyanların boyunlarını vurdurup yenilerini tâyin ettim. Hepsinin başına da Mahmud Reis'i vardiyanbaşı yaptım. Ol yirmi beş kuvalyar kâfirin de ikisini birer ağır prangaya taktırıp iyice muhafaza eyledim. Fesat başı olan Mayorkin Reisi'nin de boynunu vurdurdum.

Sonra bir papaz getirtip kuvalyarların Kale zâbitine yazdıkları mektubu okuttum. Ne dediği anlaşıldıktan sonra bir çaşıt Arap buldurup eline otuz altın vererek:

"İsterim ki şu kâğıdı alıp, Kale zâbiti olan kaptana götürüp veresin. Eğer sana bu kâğıdı kim verdi, diye sorarsa: Ben fakir ve ailesi kalabalık bir adamım. Bir gün zindan önünden geçerken bir esir kâfir bana bu kâğıdı vererek, -sen bir garip adama benzersin, al şu mektubu, var Kale zâbitine götür, sana biraz dünyalık veririm- dedi. Ben de akçe kuvvetine mektubu aldım, geldim, dersin" diye tenbih ettim.

Çaşıt Arap mektubu dediğim gibi Kale zabitine götürüp verdi. Öğrettiğim gibi de cevapladı. Zâbit baktı ki, mektup karındaşından... Demiş ki:

“Azizlerin himmeti ile kuvalyarları kaçırmak için bir tedbirdir eyledik. Bizi filânca ayın filâncı gününde Temnitos’un iç yüzünde Mersâyı Decâc’ın koltuğunda olmak üzere tekne ile gelip bekleyesin. İşimiz ras gelirse Barbaroşo’ya verecekleri üç milyon akçeyi bize verecek, altıma da bir tekne çekecekler. Akçenin yarısını sana vereyim. Hemen firkateni hazır edip, ol gün ol saatte zikreylediğimiz yerde bulun. Sakınıp ihmal etmeyesin, zira bu kelle pazarlığıdır.”

Bunu okuyunca, zâbit de cevabını yazıp çaşıt Arap’a:

“Varındı göreyim seni, bu kâğıdı karındaşıma ulaştır” diyerek, eline de birçok dünyalık verdi.

Kendisi de firkate hazırlığında bulundu.

“Firkate yolunu şaşırmış!”

Arap gelip mektubu bana verdi. Papazı çağırıp kâğıdı okuttum.

Demiş ki:

“Benim karındaşım,

“Arap eliyle gönderdiğin mektubu aldım. İstediğin malûmum oldu. Bolay kim istediğin tedbirin, azizlerin himmetiyle vücûd bulması âsan olaydı. Firkate için elem çekme. Söylediğin vakitte orada olacaktır. Hemen siz o işe gayret edesiniz.”

Bîçare kâfir bilmiyordu ki, bizim kılıcımız azizlerin himmetinden önce yetişip, karındaşının kellesini turp gibi uçurmuştu. Üstelik uğursuzluğu Müslüman vardiyanlara bile dokunup, onlar da ecel şerbetini içtiler. Esirlere de bir fazla demir vuruldu...

Hesap ettim, esirleri kaçırmaya Temnitos'a gelecek olan firkatenin kaleden çıkma vaktinden beş altı gün önce, bir yürük firkate donatıp gönderdim. Gör hikmeti sen ki, o kuvalyarları kaçırmaya gelen tekne henüz bekleyeceği yerde yatıp yağlanırken, Cezayir'den onun için çıkan tekne görünüp, Allah'ın izniyle varıp bastırdı. Cümlesini esir eyledi. İçinde yüz seksen beş kâfiri vardı. Yedeğe takıp onuncu günü Cezayir'e getirdi.

O zaman kuvalyarlarla istihza edip:

"Gitmeğe hazır olsunlar. Onları götürecek firkate yolunu şaşırmış, söyledikleri yere yanaşamayıp buraya gelmiş!" diye haber gönderdim.

Onlar da:

"Sinyor sağ olsun! İnşaallah istediğinden fazla pahamızı verip, göğsümüzü gererek vilâyetimize çıkar gideriz. Ne edelim, natura onunmuş" dediler.

Amma bu ahvâl Papa'da duyulunca:

"Şimdi Barbaroşo cümle kuvalyarların boyunlarını vurur!" diye telâş ettiler.

Hemen papazları Cezayir'e gönderip üç milyon akçe verip kuvalyarları ve pasaka yesirlerden birçoğunu kurtardılar.

İslâmbol yolunda

Bu sırada seçme yirmi tekneyi yağlatıp her şeyi gereği gibi hazır etmiştim.

Divan toplayıp bütün gazileri, âlim, sâlih, şeyh ve murâbıtları davet ettim. Hepsiyle vedalaştım. Yerime oğulluğum Hasan Reis'i halife bıraktım.

Bir mübarek saatte:

"Getir elin İslâmbol!" deyip yola çıktık.

Uygun hava ile giderken, üçüncü gün Trapane körfezinde bir şehtiyeye ras geldik. Benim bulunduğum tekneye yakın bulunmakla, çatıp feth eyledik.

Meğer içinde Tunus'dan kaçan kâfir esirler varmış. Bu üçyüz kâfir hazineyi de açıp hesapsız mal alıp götürmüşler. Hepsi bize nasip oldu.

Gazilerden rica eyledim ki:

"Oğullar, bu ganimet şevketlü Padişahımızın uğurundandır. Cümlenizin izniyle inşallah Padişahımıza peşkeş çekeriz, duasına mazhar oluruz."

Ben böyle dedikte, gaziler dahi:

"Pek mâkuldür, Paşa babamız!" dediler.

Buradan kalkıp Preveze'ye geldik. Preveze halkı gelip bize tâzim ve ikram eylediler. Meğer Andirya Dorya üç gün önce otuz altı pâre kadırga ile burada imiş.

Preveze'de üç gün eğlenip sonra çıkıp İslâmbol'a geldik. Amma İslâmbol'a girerken öyle bir şenlik oldu ki anlatılmaz.

Getirdiğimiz hediyeleri üç yüz kâfirin omuzuna vurup huzura takdim eyledik.

“Bir Hayreddin kulun geldi, sen ol şâh-ı Süleymân’e

“Sana lâyık nemiz vardır, kabûl eyle fakîrâne.”

Sultan’ın huzurunda

Hediyeler Sultan Süleyman indinde çok makbule geçti. Dualar edip, üç kere sırtımı sığayıp, kürk giydirdi.

At Meydanı’nda Ahmed Paşa Sarayı, konak döşendi. Tayın ve tayinatım verildi. Beşir Ağa namında bir hadım kara ağa bize nedim kılındı ki, bizi eğlendire ve devlete dair bazı işleri öğrete.

Amma veziriâzam İbrahim Paşa, Halep tamirine gitmiş idi. Bizim Cezayir’den geldiğimizi işitince, pek ziyâde teessüf çekip:

“Şu gazi mücahid Hayreddin Paşa ile görüşüp hayır duasını alamadık!” diye üzülmüş.

Sonra hatırına gelmiş ki:

“Acaba şevketlü Hünkâr’ıma telhis etsem, Hayreddin Paşa karındaşımı bu tarafa göndereydi de, onunla hem dîdar görüşeydik, hem ne kadar olsa iş bilir tecrübeli adamdır, kendisiyle müşâvere ederdik.”

İbrahim Paşa şevketlü Hünkâr’a telhis eylemiş. Hünkâr dahi bir Cuma günü bana söyledi:

“Lalam İbrahim Paşa, siz gazi lalamla dîdar görüşmeklik için pâdişâhâne-i hüsrevânemden seni rica eylemiş, ne dersin?”

“Baş üstüne, ferman şevketlü Hünkârımındır” diye cevap verdim.

Ertesi gün bir çektiri sefinesine binip Mudanya’ya çıktım. Oradan kalkıp:

“Kandesin Halep!” deyip ihtişamla çekip gittik.

Halep’te İbrahim Paşa ile

Günlerden bir gün Halep’e vasıl oldukta veziriazam İbrahim Paşa binip istikbâlimize karşı çıktı. Birbirimize yakın olunca attan indim, vezir dahi indi. Sarılıştık, hal hatır soruştuk.

Tekrar binip, at başı beraber sohbet ederek, gelip saraya girdik.

Sahib-i devlet ile gereği kadar konuştuktan sonra taamlar çekilip yenildi, şükür denildi.

Sonra bir cevâhir taş oturtma eyer pusatlı atı, binek taşına çektiler. Üzerine binip yanımda sağlı sollu çevgenli çavuşlar yürüyüp saltanat ile konağıma geldim. Vezir sarayının yanında benim için bir konak döşenip hazırlanmış idi.

Bu şekilde kırk gün Halep’te sahip-i devletle kalıp zevk ü safa eyledik. Sonunda izin alıp, bir saat-i ferahfezâda Veziriazam hazretlerine veda ettim. Âsitâne’ye doğru azimet eyledim.

Konya’ya gelip Molla Hünkâr’ı ziyaret ettim. Fukarasına ihsanlar edip, dualarına mazhar oldum.

Oradan sonra Bursa’ya geldim. Burada yatan meşhur Emir Sultan ile geçmiş padişahları ve padişah-zâdeleri hep

yollu yolunca ziyaret edip ruhları için hatm-i Kur'ân eyledim. Talebe-i ulûmdan olan fukaraları, yetimler ve kimsesiz hatunları gözetip ihsanlar kıldım.

Bursa'dan gâyetle hazzettim. Burası mesire yeri büyük bir şehirdir. Burada bir ay kalıp, kaplıca safaları eyledim. Türlü meyveler yedim.

Sonra sürüp selâmetle Âsitâne-i saadete geldim. Şevketlü Sultan Süleyman hazretlerine buluşup devletine dualar eyledim. Sadrıâzam vezir İbrahim Paşa ile nicesine görüştüğümüzü, ikramda bir vechile kusur komadığını, hadden bîrun ve kıyastan efzun riâyette bulunduğunu nakl ü beyan kıldım.

Kaptan-ı Deryalığım

Padişah-ı âlem dahi çok memnun oldu. Kürk kaftan giydirip, beni Kaptan-ı Deryâ eyledi.

Ben de gayri Tersâne-i Âmire'ye nizam verip, donanma düzüp gemiler inşa etmekliğe giriştim.

Kâfiristan iklimlerinde:

"Barbaroşo, Gran Senyör'e Kaptan Paşa olmuş. Gözünüz aydın, işte şimdi belâyı bulduk!" diye, kâfirler kan kuşandılar.

Allah Teâlâ korkularını ziyâde eyleye.

Ben ise yabca yabca, bahara kadar donanmayı düzdüm, koştum.

Elli altmış kıta kadırga çektiri ile daha başka gemiler hazır olunca, mübârek bir saatte Beşiktaş önünden kalkıp, Sarayburnu'ndan taşra yola revan olup gittik. Cezayir'den

getirdiğim yirmi kıta çektiri ile birlikte cümlesi seksen pâre tekne idi.

Muvafık rüzgârla Misine adasına geldik. Burada Arçile kalesi denen bir kale vardı. Burası gayet zengin bir vilâyetti. Bu kaleyi alıp askere yağma ettirdim. Bundan sonra da Kızıllık denen kale ile Anabolu'yu aldım. Elhâsıl o taraflarda berbâd ü harap kılmadığımız yer kalmadı.

Gemilerde, Müslümandan çok esir oldu. O zaman kırk tekneye bütün esirleri ve ganimetleri koyup İslâmbol'a yolladım. Hepsi on altı bin esir idi. Aldığım on sekiz kalenin anahtarlarını da gönderdim ve şevketlü Sultan Süleyman hazretlerine nâme yazıp, eyittim ki:

"Şevketlü Hünkârım duan bereketi ile hâk-i pây-i saadete on altı bin esir kâfirle dörtyüz yirmibeş sandık mal gönderilmiştir. Bu kullarını duadan unutmayasın. İnşallahu Teâlâ muradımız İspanya kostalarını ta Sette boğazına varıncaya kadar sıyırtmaktır."

Kırk pâre tekne ganimetlerle Âsitâne'ye varıp, nâmem Sultan Süleyman hazretlerine vüsul bulunca, çok memnun kalıp, bana olan muhabbeti bir iken bin olmuş.

Zira bazı münâfıklar haset ederek:

"Şevketlü Padişahımız bu hususta gayet tizlik eylediniz. Bir korsan gidisine donanma verip Kaptan Paşa eylediniz. O evvelden birşey değil iken bile kimseye baş eğmezdi, şimdi ki bu kadar donanmaya mâlik oldu, onun bir baş gideceği Cezayir'dir" diyerek hakkımda pek çok dedikodu etmişler.

On altı bin esir ile dörtyüz yirmibeş sandık akçe Âsitâne'ye vardıkta, nifakçıların yüzleri kara, başları aşağı oldu.

Sultan Süleyman hazretleri kendi mübarek eliyle bir hatt-ı hümayun yazıp kırlangıç teknesi ile Temâşâlık'a gönderdi.

Hatt-ı hümayunda:

"Sensin ki lalam gazi Hayreddin Paşa,

"Selâmdan sonra... Padişahâne-i hüsrevâneme gönderilen on altı bin esir ile dörtyüz yirmibeş sandık akçe, nâme mucebince gelip vüsûl bulmuştur. Berekât versin. Hakk Teâlâ seni düşmanlar üzerine mansur ve muzaffer eylesin" buyurmuşlar.

Benzerd Limanında

Kırk pâre tekne olmak üzere Temâşâlık'tan lenger endâzları alıp yola revân olduk. Uygun rüzgârla Sardinya üzerine geldik. Burada dahi büyük gazalar eyledik.

Sonra Cezayir semtine doğru gider olduk. Yolda bir kaba kacağa şığışmaz batı rüzgârı bizi önüne katıp götürdü. Benzerd Limanına güç hâl ile girdik.

O zaman kendi kendime:

"Yâ İlâhel âlemin! Sana malûmdur ki, ben günahkâr kulunun buraya uğramak hatırında yoktu. Bizi bu tarafa getirmenin kimbilir nice hikmetleri vardır. Hayırlısını müyesser eyle" diye dua ettim.

O gece Benzerd'in nöbetçilik ağası, kethüdası ve ileri gelen birkaç kişisi firar edip Tunus'a gitmişler.

Benzerd'in nöbetçilik yoldaşları ve ahalisi de onların kaçtığını anlayınca evlerini basıp yağma etmişler.

Sabah olunca beş on pâre kayık, kuş sütünden gayrısı ile ağzına kadar dolu olarak geldiler. Ayağıma yüz sürüp, hepsi bana bîat ettiler.

Nöbetçilik ağası ise Tunus'a varıp da ahvâli ifade edince, Tunus Beyi'nin aklı başından gitti.

"Şimden sonra oldu bana olacak!" deyip sahraya kaçtı. Tunus askeri ve ahalisi beylerinin firar ettiğini görünce, cümlesi bir yere gelip:

"Hayreddin Paşa evvelden bu ocağa az iyilik etmedi. Lâkin ol küstah Tunus Beyi, Hayreddin Paşa'nın hakkını ketm edip, türlü mel'anetler eyledi. En kötüsü de Hayreddin Paşa ve merhum Oruç Reis, iki karındaşlar, din uğruna cihad edip Becaye kalesini muhasara eylediklerinde, fethi yaklaşmış iken barutları bitince bu taraftan barut istediklerinde barut vermemesidir. Bu iş İslâm'a yakışır mıydı? İmdi Hayreddin Paşa ol küstahın etini nime nime kılsa, yine yarı suçu yanına kalırdı. Bahusus ki Hayreddin Paşa bugüne bugün şevketlü Padişahımızın bir tuğlu veziridir, dahi Kaptan Paşasıdır. Bize göre itaatten gayri bir çare yoktur" dediler.

Cümlesi bu fikri uygun görüp, bana bir mektup yazdılar.

"Devletlü efendim sultanım hazretleri,

"Duyduk ki, mübarek ayağınız ile Benzerd'e şeref vermişsiniz, bu tarafa dahi zahmet buyurmanızı pek çok arzu etmekteyiz. Mektubumuzun varmasından sonra bir saat evvel teşrif buyurmanız bâis-i iftiharımızdır. Ol hayın Tunus Beyi sizin Benzerd'e geldiğinizi haber alıcak, sahraya doğru firar edip kaybolarak esfelîne gitmiştir. Hemen bir

gün evvel bu tarafa gelmeye gayret edesiniz. Seni medihte bizim dilimiz âcizdir. Hak Teâlâ sen efendimizi uzun ömür ile muammer eylesin" diye çok dualar eylediler.

Tunus'un alınması

Benzerd'den kalkıp Halk-ül Vâd'e gelip yattık. Karındaşım merhum Gazi Oruç Reis ile Tunus'a ilk geldiğimizde burasını Tunus Bey'i bizlere kışla vermiş idi.

Tunus askeri, ahalisi ve Arap kabilelerinin büyük boyları, şeyhleri ve murâbıtları kalabalık halde gelerek:

"Ey mücahidlerin reisi Paşa efendimiz! Allah, Sultan'a ve sana yardım eylesin!" diye dualar kıldılar.

Sonra altın üzengili, cevâhir pusat vurulmuş bir at getirdiler, bindim. Levent gazilerden iki üç bin yiğit, pür silâh yanımda yürüdüler. Bir o kadar Tunus askeri, Arap kabile şeyhleri ve murabıtları da beraber olmak üzere bir alay eyledik. Ortalarında bu şekilde dârât ü ihtişam ile Tunus'a girdim. Firar eden beyin sarayına oturdum. Üç gün boyunca Tunus asker ve ahalisi yer yerden gelip, alkışlayıp mübârek olsun, dediler.

Bu şekilde ortalığa nizam ve intizam verdim. Herkes alış verişinde zevk ü safasında oldu.

Nifakçıları derkelle

Amma Arap kabilelerinden bir fırka:

"Eski beyimiz Hayreddin Paşa'dan daha iyi idi!" demişler.

Bunların hepsini derkelle edip ortadan kaldırdım.

Amma bizim askerlerin de beş on tanesini hile ile öldürdüler. Misafirlik bahanesiyle evlerine götürüp yok ederlerdi. Leventler bunu anlayınca bellerine birer pala birer tabancalı sokup gezer oldular.

Birgün Baba Suyka semtinde bir levent ile bir Tunus yoldaşı kavga ederlerdi. Öteki leventler de bunların üzerine varıp ayırmak istediler.

Bu sırada Tunus yoldaşı, bizim levende:

“Filânı filânın filân ettiğim Hayreddin Paşa payzanları! Şimdiye kadar beş on tanenize siftah eyleyip vücutlarını kaldırdık. Amma yakında ne Paşanız Hayreddin kalır ve ne siz kalırsınız!” demiş.

O zaman zaten bu işi araştırmak için çıkmış olan beş altı yüz levendin cümlesi birden dalkılıç olup önce onun kellesini uçurdular. Sonra huruç edip Tunus askerine ve Araplarına öyle bir kılıç çektiler ki, yâ medet Allah!

Göz açıp kapayana kadar, tahminen üç dört yüz can toprağa düştü. Hele kavgayı haber alıp da binip geldim. Güç belâ ile leventleri yatıştırdım. Sebebini soruşturup anladım.

Bu Tunus halkının hileci ve nifakçı olduklarını bildiğimden bütün ahalisini ve askerini çağırtıp galaba divan eyledim.

“Her kim güzellikle geçinmezse, sonra günahı vebali boynunadır. Muhakkak vücudu bu dünyadan kaldırılacaktır. Karındaşlar gibi birlik edesiz” diye tenbih ettim.

Şeyhlere mektup

Bu kavgadan sonra bizim askerler ile Tunus askeri kedi köpek gibi, kerhen bir arada durabildiler. Şimdi dahi Tunus askerinin Cezayir gazilerine düşmanlığı eksik değildir.

Bundan sonra Tunus'un taşrasındaki Arap beylerine ve murâbıtlara nâme yazıp, herkesin mertebesine göre hil'atler gönderdim.

Yazdım ki:

"Herkes eskiden beri ne şekilde ise yine yerli yerindedir. Ancak sizlerden istediğim budur ki, firar eden Tunus Beyi hayını her hanginizin yanına gelip dahil olursa komayıp reddedesiniz."

Onlar da nâmeleri alıp okuyunca:

"Paşa efendimiz,

"Tarafımıza gönderilen hil'atlar, nâmeniz mucebince gelip vüsûl buldu. Allah size hayırlar versin. Ey Paşa efendimiz bizler dahi bu vatanda cedbeced evvel zamandan beri şeyh oğlu şeyhleriz. Padişah beratı ile her sene Tunus Beyi'nden surre avâidimiz vardır. Sen dahi âdet üzere bunu göndermeklikte ihmal göstermezsen biz can baş ile emrine uyanlarız. Her ne hizmetin olursa baş üstüne" diye cevap yazdılar.

Onların mektubunu alınca ben de cevap verdim:

"Sizin olagelmişiniz her ne ise, eskisi gibi biz dahi riayet ederiz. Hemen kalbinizi hoş tutasınız. Nâmemi alınca sahraya gidip halka ahvâli bildiresiniz. Onlara hiçbir şekilde zulüm etmeyesiniz" dedim.

Şeyhlerin cümlesi bir araya gelip, bu hâkimâne cevapları beğendiler. Hepsi bana tâbi oldular.

Yalnız iki üç tanesi ayrı kaldı. Firarî Tunus Beyi bunların içine girip sığınmıştı.

KÂFİRLE BÜYÜK SAVAŞ

Ondördüncü Bölüm

Cezayir'de yerime vekil bıraktığım Hasan Ağa'ya mektup yazıp başımdan geçen sergüzeşti ifade ve Cezayir gazilerinin cümlesine selâm ve dualar eylemiş, hepsinin hâl ve hatırlarını sormuştum.

Mektubum Cezayir'e varıp divanda okununca on pâre tekne hazır edip içine beş yüz tüvâna gazi yiğitler girmişler.

Bunlar benim eskiden yâr-i kafadarım olan yiğitler idi. Şöyle ki: Cengâverlikte, akıl ve tedbirde herbiri binbaşı olmaklığa lâyık gaziler idi.

Günlerden bir gün on pâre tekne korsanlık yoluyla Cezayir'den kalkıp Tunus'a geldiler.

Buluşup hal hatır soruştuk. Bunlardan sual ettim ki:

"Ey oğullar kendi isteğinizle mi geldiniz, yoksa vekil bıraktığım adam mı gönderdi?"

"Yok, biz kendi isteğimizle geldik. İşittik ki Tunus askeri ile senin askerinin arasında büyük fesat belirmiş. Biz dahi sen efendimize yardıma geldik. İstemeyeceğini bileydik, gelmezdik."

"Yok oğullar! Ondan ötürü değil. Hoş geldiniz safa geldiniz, başım üstünde yeriniz vardır. Ancak şu kadar var ki, biz ol Cezayir'den nân ü nimet yedik. Orası serhaddir. Elimden gelse, bir adamını on adam edip, üzerinden geçen kuşun kanadını keserdim. Şimdi düşman: Cezayir'den beş bin yoldaş değerinde beş yüz yoldaş ayrılıp Hayreddin Paşa'nın yanına gitmiş, der. Bu hâl, Cezayir'e gece gündüz diş bileyen düşmana kalp kuvveti olur. Sizin yerinize iki bin

yeni yoldaşı Cezayir'e göndersem yetmez. Çünkü bir ahvâl bilir eski yoldaş, on yeni yoldaştan iyidir."

Cezayir gazilerine bu yolda nasihatlar edip, beş on günden sonra yine tekneleri ile geriye gönderdim. Yanlarına da kendi leventlerimden beş-altı yüz yeni yoldaş kattım.

Cezayir'i bu mertebe gözetirdim.

Ol on pâre tekne Cezayir'e varınca, herkes bana dualar etmiş.

Ağır hediyeler düzüp on pâre tekne ile şevketlü Sultan Süleyman efendimize gönderdim. Bu sırada devlet kızılbaş belâsı üzerine gidip, orada kışladıkları esnalar idi.

Asilerin kılıçtan geçmesi

Biz gelince kaçıp giden Tunus Beyi ise, yurdundan ayrılmış köpekler gibi sahraları gezip, rast geldiği kabileyi baştan çıkarıp bizim üzerimize fitne potasını kaynatmaya başladı.

Arap kabilelerinin bir âdeti vardı. Hayır olsun şer olsun, her ne meşveretleri var ise, bahar gelince Kirvan'a gidip, orada toplanırlardı.

Bu yıl hepsine mektup yazıp, bana ve Padişaha tâbi olanların Kirvan'a gitmemelerini bildirdim.

Sonra her türlü hazırlığımı yapıp, günlerden bir gün Tunus'tan çıkıp Kirvan'a yürüdüm. Kirvan'ın erenlerini ziyaret eyledikten sonra beldenin içine girdim. Dost olanlar gelip ziyaret ettiler. İtaat etmeyenlere öyle bir kılıç çektik ki ancak olur. Hepsi itaata gelip bize bağlandılar.

Firarî Tunus Beyi gördü ki ahval başka, salt başına yine kaybolup gitti. Aratmaktan bıkıp:

“Ey mel’un elbette elime geçersin!” deyip, Tunus’a döndüm.

Tunus Beyinden İspanya Kralına mektup

Padişah-ı âlem-penah hazretleri, Acem üzerine gidip orada kışlayınca, İspanya Kralı mel’un bundan faydalanmak istedi.

Aklınca:

“Osmanlı, Acem içinde kışladı. Barbaroşo dahi Tunus’ta yerleşti. Bu fırsat bir daha ele geçmez. Şimdi varıp Ada aralarını yakıp yıkıp, berbad ü harap eyleyecek zamandır.”

Diye düşünür, donanma hazırlarken, firarî Tunus Beyi’nden mektup aldı. Nâme şöyle idi:

“Sen ki dostum İspanya Kralısın,

“Dostluğa lâyık duadan sonra, şöyle malûmun ola ki; Barbaroşo Gran Senyör divanında senin için iddia eyledi. Varayım İspanya memleketlerini haraba vereyim, dedi. Seksen pâre tekne ile Akdeniz’e çıkıp onsekiz pâre kale feth eyledi. Sonra Temâşâlık’a gelip, lenger-endaz olup yattı.

“Kırk pâre tekneye onaltı bin esir ile dörtyüz yirmibeş sandık beyaz, sarı akçe koyup, dahi bu kadar hediye ile birlikte feth eylediği onsekiz pâre kalenin anahtarlarını da Gran Senyör’e gönderdi. Katı ziyâdesiyle makbûle geçti.

“Gran Senyör, Barbaroşo’ya olan muhabbetinden, bir hatt-ı şerif yazıp Temâşâlık’a gönderdi. Ve: Sen ki gazi la-

lamsın. Gönderdiğin eşyalar, nâmen mucebince taraf-ı pâdişâhâneme gelip vüsûl bulmuştur. Berekât versin, deyip dualar eyledi. Hülâsa şimdi Barbaroşo da kendisini âleme Süleyman olmuş zannedip gezer.

“Kırk pâre tekne ile Temâşâlık’tan kalkıp bir baş senin memleketlerini haraba vermek kastıyla Sette boğazına doğru giderken Sardinye üzerinden bir muhalif tufan ile bocalayıp Benzerd’e geldi. Benzerd’i alıp zapt eyledi. Sonra Tunus’a gelip Tunus’u dahi silâh zoruyla alıp beni sahralara kaçırdı. Şimdi sahralarda ot otlayıp gezerim. Kerem ve lûtf eyleyip benim âhımı Barbaroşo’dan alıveresin. Sana bu kadar gemiler dolusu zahire göndermekliğimin mükâfatını böyle bun demimde icra edesin.

“Sen filân ayın filâncı gününde donanma ile deryadan gelip Halk-ül Vâd’e baş vurasın. Ben dahi elli altmış bin bedevî atlısıyla gelip sana yardım ederim. Bolaykim Barbaroşo’yu ele geçirip kanını içeydim.”

Firari Tunus Beyi işte böyle şeyler yazıp bir sürü pohlar yemiş. Ol zaman kâfirler dahi bir araya gelip meşveret ettiler:
“Şimdi Türk’e gitmektense Tunus’a gitmemiz daha mâkuldür. Çünkü bizim Barbaroşo’dan ağır düşmanımız yoktur. Azizlerin yardımıyla Tunus’u alırsak, hem Barbaroşo’nun hakkından gelir, hem de dostumuz eski beyi yerine oturturuz. Ona büyük iyilik etmiş oluruz, o da ömrü oldukça bizim iyiliğimizi unutmaz. Tunus elimizin altında olur. Her ne istersek göndermekte ihmallik eylemez. Bu iş bize göre iki taraftan iyi maslahattır” diyerek Tunus üzerine gelmeye karar verdiler.İspanya Kralı, Tunus Beyi’ne cevap yazıp casus eliyle gönderdi:

“Pek güzel, bizim muradımız Türk yerlerine gitmek idi. Lâkin madem ki senin başına bu felâket geldi, baharda bizi Tunus’da bilesin. Senin âhını Barbaroşo’dan alıp yine yerine oturtmak boynuma borç olsun” diye, onu teselli etti. İspanya Kralı’nın nâmesi Tunus Beyi’nin eline geçince, dünyalar onun olup tacını göklere attı. Ferahlar edip, el altından kabileleri kandırıp, Arapları başına toplamaya başladı.

“Padişah donanması zâyi olmasın”

Ben de o sıralarda İspanya Kralı’nın büyük hazırlıklar yapmakta olduğunu haber aldım. Yine o esnalarda karışık rüyalar da görmüştüm.

Kendi kendime:

“Bu kâfirlerin tedârik üzere olup donanma hazırlamaları ya Cezayir’e yahut da bu tarafadır. Amma mutlak bize olmak gerek. Hem bu tedbir kâfirin kendi fikri de değildir. Muhakkak o mel’un firarî Tunus Beyi’nindir. Ben bunları bilirim, Tlemsen Beyi’nin de bunun da İspanya Kralı’na dostlukları bir an eksik olmaz” diye düşündüm.

İslâmbol’dan Padişah-ı âlem-penâh hazretlerinin altmış pâre teknesi ile çıkmıştım. Cümlesi seksen idi, amma yirmisi benim gaza malı ile Cezayir’den götürdüğüm teknelerdi. Kırk tekneyi on altı bin esir ve dörtyüz yirmibeş sandık akçe ile gönderdimdi. On pâre tekneyi dahi Tunus’a gelip oturduğumuzda hediyeler koyup gönderdim. Elimde mîrîden kalma on pâre tekne kalmıştı. Bu tekneleri de hediyelerle doldurup şevketlü Hünkârıma yolladım.

Kim bilir, kişinin bir dostu varsa, on da düşmanı vardır. Bunlara birşey olursa adımız “Padişah donanmasını zâyi eylemiş”e çıkar.

Hoş, bu hakîr-i pür-taksir, devlete on o kadar donanma yapacak kadar mal gönderdim idi. Amma hemen iyisi gittiğidir.

Böylece mîrînin geri kalan on pâre teknesini de yağlayıp İslâmbol’a gönderdikten sonra, kendimin Cezayir’den getirdiğim yirmi pâre tekneyi de yağlayıp hazır eyledim.

Bunları da korsanlığa gönderdim.

Reislerine:

“Seferiniz tamam oldukta varın Cezayir’de kışlayın. Size emrim gelince ona göre amel edersiniz” diye tenbih ettim.

Yirmi pâre tekne bir mübârek saatte kalkıp Sardinya üzerine vardılar. Çok ganimet aldılar. Bir Venedik gemisi aldılar ki gayet zengin idi. Yükü hep kumaş, çerçi pusadı idi. Hemen oniki bin Venedik altını nakit çıktı.

On altı aktarma ve dörtyüz yetmişbeş esir kâfir ile selâmet ve ganimetlerle Cezayir’e doğruldular. Havalar kış olduğundan yolda bocalayıp Cezayir’i tutamadılar. Beled-i Unnâb’a gelip girdiler. Orada tekneleri karaya çekip kışladılar.

Ganimet erzakı satıp savup gök nukut ettiler. Teknelere düşen benim hakkımı mühürleyip sakladılar. Kalanı, gaziler karındaşlar gibi aralarında pay ettiler. Hepsi tok doyum, ihtiyaçtan berî oldular. Zevk ü safalarına baktılar.

İspanyolların Tunus'a hücumu

Tunus'un dört tarafına hendekler, metrisler kazdırıp hazırladım. Bahar günleri yetiştikte, birgün İspanya donanması seksen pâre yelken ile Halk-ül Vâd önüne gelip baş vurdu.

Tunus Beyi ile sözleştikleri vakit bu idi. Kâfir baktı ki, Tunus Beyi'nden bir nâm ü nişan yok. Halbuki evvelki kavil üzere elli, altmış bin Arap atlısı ile beklese gerekti. Şimdi kâfirler ol kavilden bir eser bulamadılar.

İspanya Kralı, firarî Tunus Beyi karındaşlığına gazabından, kâfir iken Yahudi oldu.

Kâfirler üç gün beklediler. Tunus Beyi'nden bir haber çıkmayınca karaya asker döküp cenge başladılar.

Su burcunu muhasara etmek için geldiklerinde, iyice yaklaşınca, burçtaki otuzaltı pâre top bir fitilden kâfirlerin üzerine ateş etti.

Kâfirler alay kesimi gibi yerlere serildiler. Ardından otuzaltıbin gazi ile yürüyüp kâfirlerin kalp cenahlarına yalın kılıç girdim. Kaba kuşluktan ikindi vaktine kadar cengin arası kesilmedi. Neticede kâfirler geri püskürüp gemilerini dar buldular.

Sabah olunca ise Kral mel'unu büyük kuvvetlerini ve toplarını taşra çıkardı. Gelip Halk-ül Vâd burcunun etrafına metris alıp cenge dürüştü.

Otuz gün burcu dövdü. Sonunda gaziler bunaldılar. Bir gece burcu bırakıp çekildik, gittik.

Beş altı gün sonra kâfirin yirmidört bin askeri daha geldi, gayet kuvvetlendiler. Ertesi gün de fesat menbaı Tu-

nus Beyi altmış bin Arap atlısı ile gelip Kral'a buluştu. Hediye ve peşkeşlerini takdim etti.

Kral:

"Senin yapacağın iş bu muydu? Az kaldı ki yine geri dönüp gidecektim" deyip çok lâf söyledi.

İş bu hâle gelince Arap taifesinin hepsi eski Beyden tarafa döndüler. Arapların bu bozuk fikirlerini anlayınca çavuşları gönderip:

"Herkes yerinde dursun, bozgunluk etmesinler!" dedirdimse de olmadı.

O iki yüzlü münâfıklara söz kâr etmedi. Hemen ölüsü dirisine binip hisara doğru birbirini çiğneyerek kaçmaya başladılar. Kâfirler epey bozulmaya yüz tutmuş iken tekrar gayrete geldiler.

Kendi donanma askerimden başka başıma döner kalmadı. Tunus'un Türk askeri bile Arap askeri ile beraber oldular.

Yirmi otuz bin donanma askeri candan, on bin can kalmadı. Hep şehadet şerbetini nûş eylediler.

Yine bu on bin can, başımda çark-ı felek gibi dönüp;

"Elem çekme Paşa baba, birimiz kalmayıncaya kadar biz seni bırakmayız, hemen sen sağ ol!" derler idi.

Ben de:

"Berhurdar olun oğullar! Hak Teâlâ sizden razı olsun. Dünyada ve âhirette yüzünüz ak olsun" deyip dualar ederdim.

Yerin gubârı kanın buhârı

Vaktâ ki kâfirler karabulut gibi gelip yetişti. O zaman, Padişah hediyesi olan tîğ-i âteştâbı kılıfından yalın ettim. Allah için kâfirlerle cihada niyet edip kâfirlerin kalp cenahına kendimi kartal gibi çarptım.

O zaman gaziler dahi:

"Ya bizler ne günümüze dururuz!" deyip,

"Yâr odur ki bun deminde yâr ola,

"Şâdlıkta her kim ola yâr ola."
kavlince onlar dahi, önce birer yaylım tüfenklerini kâfirlerin kalp cenahına boşalttılar. Ardından dal kılıç olup kâfire daldılar.

Şöyle ki:

İki asker birbirine katıldı, yer penbe misali atıldı.

Yerin gubârı, kanın buhârı, gaziler dilinden birbir verirdi sübhânı.

Üç buçuk saat âlâ cenk oldu. Kılıçlar al kan ile lâ'l renk oldu.

Durmayıp gaziler serden geçerdi. Ecel terzisi don biçerdi.

Salındıkça tîğ yalmanı, ederdi ser-nigûn ol kâfiranı.

Netice-i kelâm, sözü ne uzatalım...

Kâfir leşinden tepeler oldu. Kelle dersen bostan kesimi gibi ayaklar altında kaldı.

Kulak, tırnak, parmak dülger yongası gibi uçup tozardı.

Kâfirin başına kıyametler koptu. Gayri kâfirler gazilerin darbesine takat getiremeyip kıçınlamaya başladılar.

Amma gazilerin dahi yarısından çoğu tozup cennet-i a'lâda makamlarını buldular. Beş on bin mücahidden üç dört bin eli ayağı tutar sağ kalmadı. Kalanların da çoğu ölümlük ağır yaralı idi.

Çünkü bize yardıma gelen kimse yoktu. Tunus askeri Arapla karışık uzakta durmuş seyrederlerdi. Amma küffar askerinin ardı boş kalmaz, yeniden yeniye yardım gelip dururdu.

Bizim asker kâfire göre az idi. Yine öyle az iken, kâfirlerin başına geniş dünyayı dar ederlerdi. Hattâ kâfirler bile, hakkımızı yitirmeyip:

"Bu ne sultat, bu ne kumandan!" diye takdir ederlerdi.

Tunus askerini ise maskaralığa alırlardı.

Hem o gün hava gayet ıssı idi. Cenk bir yana susuzluk bir yana kâfirlerin tab ü tüvanları kesilip geriye doğru çekilip gitmeye başladılar.

Tunus'u terk

O sırada bir de baktık ki şehirden yana bir velveledir kopar. Meğer şehir ahalisi kendi aralarında:

"Kâfirler çoktur. Hayreddin Paşa yalnız başına bu kâfirlerin hakkından gelemez. Tunus yine eski Beyin eline geçerse: Niçin bana yardım etmediniz diye, belki bizi incitir. En iyisi biz ehlimizi iyâlimizi, oğlumuzu uşağımızı alıp sahraya doğru gidelim. Biz reâyâyız. Sonra her kangısı gâlip olursa yine reâyâlığımız elde bir."

Diye konuşup, bu kavl ü karar üzerine kaçmaya yüz tutmuşlar.

Gaziler:

“Varıp önlerini çevirelim.”

Dedilerse de, gözlerimden yaşlar akıtarak.

“Onlarda hayır kalmadı. Şimden sonra biz de başımıza bakalım. Allah’ın takdiri böyle imiş. İki yüzlü münâfık sözüne itimat edenin hâli bu olur” dedim.

Gazilerle vedalaşıp gece karanlığında yabca yabca dağılmalarını söyledim. Akşam ile yatsı arası elli altmış kadar yâr-ı kafadar alıp uğrun kapıdan girip hazineye gittim.

Bahada ağır, götürmede hafif ne kadar cevher varsa alıp doldurduk. Hemen salt benim elimde hiç yoksa bir milyon akçelik cevher vardı.

Gece yarısından sonra yola çıkıp sahrayı tuttuk.

Sabah olunca bizden kimseyi göremediler. O zaman eski Tunus Beyi münâfık at boynuna düşüp karındaşlığı İspanya Kralı’na müjde eyledi.

“Devletlü Kral düşmanımız Barbaroşo bu gece firar eylemiş. Acaba ardından asker gönderelim mi, ne dersiniz?” dedi.

İspanya Kralı:

“Bizde kaçanı koğmak yoktur. Varsın hoşça gitsin. Keşke daha önce gideydi” cevabını verdi.

Tunus Beyi yine evvelki gibi yerine oturup hükümet etmeye başladı. Dâhil ve hariçte oturan herkes gelip, mübarek olsun, dediler.

İspanya Kralı'na senede yüz bin kile buğday, beş bin kantar zeytinyağı, beşyüz sığır, bin koyun vermek üzere kavil eylediler.

İspanya Kralı ise bir ay kadar Tunus'da eğlenip, sonra çekilip vilâyetine gitti.

"Yüreğim ona yanar ki..."

Tunus'u gece yarısından sonra terkedip elli altmış gazi ile karadan düşe kalka Unnâb'a geldim. Burada bulunan yirmi pâre teknenin reisleri ve gazileri karşı çıkıp:

"Hoş geldiniz, safa geldiniz!" diye izzet ü ikrâm eylediler.

Unnâb ahalisi de yer yer gelip, bağlılıklarını bildirdiler.

"Ey mübarek Paşamız, teşrifinizle beldemiz şeref buldu" diye tâzim ve ikram gösterdiler.

Konak döşeyip, konağa hediye ve peşkeşden girilmez oldu.

Hatırımı teselli edip:

"Hemen sen sağ ol devletlü Paşa, giden Tunus olsun. Senin mübarek başın seksen bin Tunus eder" derler idi.

Onlara:

"Sizin Tunus dediğinizde benim gözüm yoktur, aklıma da gelmez. Ancak bizim yolumuzda bu kadar ümmet-i Muhammed telef oldu, yüreğim ona yanar" diye cevap verirdim.

Büyük kan köpoğlu

Teknelerin hakkına düşen ganimet malından yüz yirmi kese akçayı da getirip teslim eylediler. O kışı Unnâb beldesinde geçirdik. Tunus'da olanları gereği gibi yazdırıp Cezayir'e bildirdim.

Baharda tekneleri yağlayıp, yirmi pâre tekne ile yine bir mübarek saatte Unnâb'dan çıkıp İspanya yakasına gazaya doğrulduk.

İspanya kostalarını sıyırtarak Sette boğazına gittik. Güzel günlere raslayıp boğazdan taşra çıktık. Faro önlerinde gezinirken direksiz bir gemiye rasladık.

Yetmiş altı pâre top çeker idi. Meğer İspanyol'un Hint gemilerinden imiş. Büyük bir fırtınaya tutulduklarından ayakdaşlarından ayrılmış. Direkleri kırılmış ve üçyüz kâfirinden elli kâfir sağ kalmamış. Hep hastalıktan ölmüşler.

Hemen gemiyi alıp zabt eyledik. İçinden otuzaltıbin sikke vurulmamış riyâl ile üç kantar tibir çıktı. O kadar Hint malı vardı ki ancak olur. Ömrümde bu kadar kolay alınan ve bu kadar zengin olan ganimet görmedim.

İçinden bir de ailesiyle beraber olmak üzere asilzâde kâfiri çıktı. Gayet büyük kan köpoğlu mel'un kâfir idi.

Tekneyi batırmamız lâzımdı. Toplarını da alacak yerimiz yoktu. Halbuki çok güzel bir gemi idi. Topları ise yarı tunç yarı demir yarar şeylerdi. Batırmaya kıyamadım.

Etraftaki adalardan elden geldiği kadar direk, seren, yelken temin edip, yapıp, her şeyini yerli yerine koyduk.

Cenâb-ı Hakk'a dua ettim:

“Yarabbi, şu sefine-i ganimeti selâmetle Cezayir’e götürmekliğimizi sen nasib eyle!” diye tazarruda bulundum.
Tekneyi yedeğe bağlayıp Cezayir’e doğru yola çıktık.

Cenâb-ı Hak yardım eyledi, sanki mübarek Nil’de gidercesine dokuzuncu günü şenlik şadımanlık ederek Cezayir’e gelip dahil olduk.

Yerime vekil bıraktığım Hasan Ağa, gaziler, bütün ahali, şehrin âlimleri ve sâlihleri bize karşı çıkıp yalıya döküldüler.

Fevc fevc gelip:

“Hoş geldiniz, safa geldiniz, devletlü Paşa baba! Gazanız mübarek olsun. Elhamdülillâh, yine dünya gözü ile mübarek cemâlini gördük” diye mesrur oldular.

Taşrada olan şeyhler, kabile reisleri ve öteki reâyâ her biri bayrakla gelip yüz sürdüler.

“Hoş geldiniz” dediler.

Cezayir’e geldiğimizin onuncu günü yalıya indim. Aktarmayı boşaltıp, topları dışarı çıkarttırdım. İki forma on ikişer ve on sekizer hırtal olmak üzere güya balmumundan dökülmüş gibi tunç toplardı. Çıkarıp burçlara kodurdum.

Gemi dersen on üç alabanda idi. Bu ilk seferi imiş. Yepyeni öyle bir güzel tekne idi ki, resmini yapmakta belki Behzad âciz kalırdı. Gemiye aşık-ı üftâde oldum. Yeni direkler diktirip gemiyi donattım. Tuti kuşuna döndü.

Ganimeti satıp savıp karındaşlar gibi paylaştırdım.

“Yarın Barbaroşo’yu yakacağız!”

İspanya Kralı, Tunus üzerine gelip bizimle cenge tutuştuğunda, kâfir yakasında bir söylentidir çıkmış.

“Barbaroşo, İspanya Kralı’nın başını kesip hristiyanlara galip olmuş” diye, çarşılarda söylenip destan olmuş. Müslüman esirler de ferah bulup sevinmişler.

Mayorka Kaptanı bir mel’un şeytan kâfir idi. Ortalıkta Kral hakkında dolaşan kara haberi bir hilebazlık ile ortadan kaldırıp, halk arasında söylenmesin istedi.

Bunun için kendi sarayının meydan yerine dört direk diktirip hazır eyledi. Sonra bir zift fıçısının üzerine ölüme mahkûm bir kâfiri getirip bağladılar. Üzerine bir dolama giydirip başına bir tülbent sarık sardılar.

Sonra tellâllar çıkarıp bağırttı ki:

“Ey hristiyanlar! Malûmunuz olsun ki, İspanya Kralı azizlerin himmeti ile Tunus’u almıştır. Hristiyan düşmanı olan Barbaroşo’yu da dipdiri tutup bu tarafa göndermiştir. Biz dahi yarın ibret-i âlem için Barbaroşo’yu ateşe yaksak gerek! Devletlü Kralımızın fermanı böyledir. Her kim ki Barbaroşo’yu ne şekil adamdır deyu görmek isterse, gelsin yarın seyr ü temâşâ kılıp, devletlü Kralımızın devâm-ı devletine dualar eylesin!”

Sahte Hayreddin Paşa’nın yakılması

Kâfirler bunu gerçek sanıp ol gece yemeler, içmeler, festeler ettiler.

Sabah oldukta ölüsü dirisine binip, hastası dahi arabaya binip, topalı sakatı dahi koltuk asâsına binip, elhasıl

beşikte olan çocuklara varıncaya kadar hepsi bizim yakılışımızı seyr edip sıhhat bulmak için görmeye gittiler.

O gün zindanda olan Müslüman esirleri de koyverdiler ki, onlar da Barbaroşo'yu görüp yürekleri yansın. Bu derdmend Müslüman esirler ise evvelden bizi görmediklerinden gerçekten Hayreddin Paşa'dır, deyu feryad edip ağlaşırlar, derd-i hicranla yüreklerini dağlayıp:

"Eyvah Hayreddin Paşa, nâmın gaza ve cihadla, bir zaman yedi iklim dört köşeyi tutup, ism-i pâkin anıldığı yerde kâfirler sıtma tutmuş gibi titrerlerdi! Şimdi kâfir eline mi düştün? Ölümün böyle mi olacaktı? Hoş, hüküm Allah'ındır Ve şüphesiz sen yüce bir şehid olacaksın. Amma biz ümid ederdik, Allah sana uzun ömür versin de, senin sayende kâfir yakasında bir esir kalmayıp, hepsi İslâm ülkelerine kavuşsunlar diye beklerdik. Meğer kul dediği olmaz, Allah dediği olurmuş. Keşki hepimiz öleydik de seni bu halde görmeyeydik" diye zarı zarı ah çekerlerdi.

Elleri ile gözlerini kapayıp:

"Tek bâri gözümüz seni bu halde görmesin!" derler, bizim için ye's ü matem ederlerdi.

Kâfirler ise Müslüman esirlerin ızdırapları ile alay ederek gülüşür, maskaralığa alırlardı.

"Gördünüz mü! Sizin Barbaroşo'nuzu bizim azizler ne hâle kodular. İşte hristiyanlara düşmanlık edenin hali budur" diye serzeniş ederlerdi.

Esirler ise kalplerinden söver sabredip susarlardı. Neylesinler, hüküm gâlibindir. Bu hal zor haldir.

Müslüman esirler de:

“Allah sabredenlerle beraberdir” deyip, kazaya rıza ettiler.

Daha sonra kâfirler!

“Viva İspanya!” deyip sahte Barbaroşo’yu ateşe verdiler. Cayır cayır yanıp kül oldu.

Kâfirler:

“Barbaroşo’nun şerrinden kurtulduk!” diye domuzlar kurban ettiler

Müslüman esirler ise melûl mahzun zindana gittiler. Zavallılar ne bilsinler ki bunlar olup dururken Hayreddin Paşa’ları Cezayir’de zevk ü safa sürmekte idi.

Yedi yüz yoldaşın kurtuluşu

Ben ise o günlerde, çok sevdiğim teknemi, yeni aldığımız İspanya gemisini donatmakla meşgul idim.

Tekneyi on üç alabanda olmak üzere donatıp yağlattım. O gemi ile varıp bir sefer vermeyi murad ettim. Ayrıca yirmi tekne daha hazır eyledik.

Mübarek bir saatte gazaya teveccüh edip sefere çıktık.

Benim yeni teknem, evvelden yürüklüğü meşhur teknelerin yanında iki gabya ile giderdi. Ben de bu hali görünce karış karış yağ bağlar idim.

Porta Magon üzerine vardık. Gör hikmeti kim, Porta Magon limanında on iki adet barça var imiş. Altısı İspanyol altısı dahi Mayorkin gemisi idi.

Bunlar Tunus’un kâfirler tarafından elimden alınmasında orada idiler. Tunus’u alıp da Beye teslim ettiklerin-

de, benim adamlarımdan esir eylediklerini bu on iki barçaya koymuşlar imiş, şimdi esir düşen bu yoldaşlarımızı İspanya'ya götürmekte imişler. Havalar muhalif olduğundan gelip Porta Magon'a girmiş, burada eğlenip kalmışlar.

Bizim Porta Magon'a doğru gelişimizden bir gün önce bu oniki pâre tekne çıkıp gitmişler. Ertesi sabah kuşluk vaktinde bizimle rastlaştılar.

Allah'ın yardımı ile onikisini de aman zaman vermeyip aldık.

Bir de baktık ki Tunus'ta esir olup kalan yoldaşlarımız içlerinde değil mi!

Hepsi yedi yüz esir idi. Tacımı göklere atıp secde-i şükürlere kapandım.

"Yârab! Şükürler olsun, lütfuna keremine!" deyip hamd ü senâlar edip, kurbanlar adadım.

Ben bu adamlar için gece gündüz ağlar:

"Bu kadar ümmet-i Muhammed bizimle beraber, kimi telef kimi esir oldular" der idim.

Eğer bütün kâfir yakasını feth eylese idim, bunları kurtardığımız zaman duyduğum sürûru duymazdım.

Esirler dahi yer yerden gelip, bana buluşup:

"Gazan mübarek olsun. Şükür bu deme" dediler.

Ol gün deryanın üzerinde Nevruz bayramı edip, taamlar pişirip, büyük ziyafet yaptık. Yiyip içip zevk ü safalar eyledik.

Sabah oldukta bocalayıp şenlik şâdımanlık ederek selâmet ve ganimetlerle Cezayir'e geldik.

Cezayir'in büyüğü küçüğü karşılamaya çıkıp:

"Gazan mübarek olsun!" diye alkışladılar.

Kurtardığımız yedi yüz esirin hepsini ulûfeye yazıp silâh, pusat, esvap, harçlık verip izzet ü ikram ile ağırladım. Ganimet malından da hepsine birer pay verdim. Böylece herkes zevk ü safasında oldu.

Mel'un kaptanın inadı

Porta Magon limanı açıklarında vurup aldığımız on iki barçanın yanında bir de Mayorkin korsan teknesi var idi. Hem bize uzak olduğundan hem de yürük olduğundan kaçıp kurtulmuştu. Amma on iki barçanın alındığını da gözü ile görmüştü.

Kaçarak varıp Mayorka limanına girdi, ahvâli haber verdi. O zaman Mayorka'nın içinden bir hâyhûy ü feryattır koptu.

Çünkü esir olan teknelerin altı tanesi Mayorkin olduğundan, kimisinin babası ve kimisinin hısım ve akrabası hep esir olmuşlardı. Kâfirler ve kâfireler köpekler gibi uluyarak, feryad ü figân ederek, yüzlerini gözlerini yırtarak başlarına ateş yaparak, güya bizi yaktıkları yere toplandılar.

Burada o hileyi düzen Mayorka Kaptanı'nın ağzına yüzüne söğüp melâmet eylediler:

"Cümlemiz varır seni Kral'a şikâyet ederiz. Barbaroşo taşrada analar ağlatmakta, yürekler yakmakta, sen burada bize sahteden Barbaroşo yapıp yakarsın. Bütün hristiyanları maskara edersin" diye bağırıp çağırdılar.

“Barbaroşo’yu biz ateşe yaktık. Denizde Barbaroşo’dan gayri korsan gezdirmez misiniz?” derdi.

Sonunda Mayorkin teknesinin reisini çağırıp sual ettiler. Olduğu gibi doğru haberi söyledi.

O zaman mel’unların yüzleri kara olup, yalanları gün gibi meydana çıktı.

Şimdi Müslüman esirler ferah bulup:

“Hayreddin Paşa sağ salim imiş!” deyu düğün bayram eylediler.

Kralın günahını tazelendirmesi

İspanya Kralı’nın her sene Rumpapa’ya gitmek âdeti idi. Hem hava alır, hem de günahını tazelendirirdi.

Bu sene de kendi kuruntusunca:

“Tunus’u alıp Barbaroşo’yu kaçırdım” deyu gururu pek ziyade artıp:

“Her şey bana lâyıktır!” diyerek, bu ümit ile Papa’ya vardı.

Âyin-i bâtılları üzere Papa’nın hediye ve peşkeşlerini gönderdi.

Üçüncü gün kendisi de altın ile süslenmiş arabasına binip Papa’nın huzuruna vardı.

Bir milyon sâfi dublin olmak üzere beraber götürüp Papa’nın baş patriki olan ruhbana bir yıllık günahını çıkarmak karşılığı olarak verdi. Patrik dahi yüzbin naz ü na’im ve imtinan ile zahmetler çekip güç belâ ile:

"Bir yıllık günahın affolunmuştur" diye eline tezkere verdi.

Ondan sonra oturup hal hatır soruştular. Tamam keyifleri olunca meclis kıvamını buldukta İspanya Kralı ayağa kalkıp kendi bozuk zanlarınca, din ulusu sandıkları yalancı mel'unun tâzim ile elini öptü.Papa:

"Bir şey mi diyeceksin?" dedikte, Kral:

"Sultanım, azizlerin ve siz din ulumuzun himmeti ile, silah zoruyla Tunus'u alıp hristiyan düşmanı olan Barbaroşo'yu pabuçsuz kaçırdık. Kaybolup gitti. Artık adı sanı anılacak hâli kalmadı. Şimdi hristiyan duacıların rahatlıkla, korkusuz kaygusuz gelmelerinde gitmelerinde olurlar. Hatta bir rivayete göre Mayorkin korsanları Barbaroşo'yu alıp Mayorka'da ateşe yakmışlar derler. Eğer öyle ise daha güzel. Amma henüz doğru bir haber yoktur. Bolaykim gerçek olaydı."

Dedikten sonra:

"Eğer makul ise Nuşirevan koronası ben kulunuza ihsan oluna" dedi.

Papa dahi eyitti:

"Bana yüce efendimizin tenbihi böyledir ki: Her kim Barbaroşo'yu öldürürse korona ona sıhhatler olsun... Gerçi sen Barbaroşo'yu Tunus'tan pabuçsuz kaçırmasına, hakikaten kaçırmışsın. Amma senin elinde helâk olmamış, zaten helâk olup olmadığı da belli değil. Lâkin bunun usûlü şudur ki: Sen bana üç gün mühlet ver. Ben hücremde yalnız kalır halvet olurum. Ol üç gün içinde bana nasıl emirler gelirse ona göre iş işleriz."

“Barbaroşo ortalığa kan ağlatıyor”

İspanya Kralı buna razı olup, yalancı herifin poh yemelerini bekleyip durdu.

Sabahleyin ise Mayorka adasından şikâyetçiler gelip, Mayorka Kaptanından gerek Papa’ya gerek İspanya Kralı’na şikâyet ettiler.

“Bize şöyle düzen etti, güya siz Kralımız Barbaroşo’yu Tunus’da ele geçirip tutup, eli bağlı sinesi dağlı olmak üzere Mayorka’ya göndermişsiniz. Ve ferman eylemişsiniz ki: Bu hristiyan düşmanı Barbaroşo’yu ibret-i âlem için ateşe vurasın ve Mayorka içinde tellâllar bağırtıp, her kim ki Barbaroşo’yu görmedi ise gelsin görsün, Kralımızın devam-ı devletine dualar eylesin, deyesin. Biz de bunlar gerçek sanıp sevindik. Bütün Mayorka ahalisi gelip darağacının altında, Barbaroşo’yu ne şekil yakacaklar diye seyr eyledi. Ve Barbaroşo’nun şerrinden hristiyanlar kurtuldu diye ferahladık. Meğer onun ateşe yaktığı bir ölüme mahkûm olmuş hristiyan imiş. Müslüman urbasına koyup, başına tülbent sarık sarıp, güya Barbaroşo’dur diye ateşe yakıp külünü göğe savurdular. Herkes ferahlayıp yerli yerine gitti. Arası üç gün geçmeden Barbaroşo’nun Porta Magon’dan çıkmış oniki pâre barçayı aldığı haberi geldi. Bunların altısı İspanyol altısı Mayorkin gemileri idi. Barbaroşo bunları alıp içindeki, Tunus’dan alınan yedi yüz Müslüman esiri de kurtarıp Cezayir’e götürdü” dediler.

İspanya donanmasından aldığımız tekneyi de anlatıp:

“Barbaroşo şimdi sizin Hint gemilerinden filân tekneyi kendine kapudâne gemisi etmiş. Bu gemiye ilk seferi olmak üzere filân Hint Paşadoru ehliyle ayâliyle binip gelirken fırtınadan direkleri düşüp Faro önünde kalmış.

Barbaroşo ise yirmi pâre forsa çektiri ile rast gelip kolayca alarak Cezayir'e götürmüş. Bu geminin içinde otuz altı bin tapa vurulmadık riyal ile üç kantar tibir varmış ve öyle yürük gemi imiş ki uçan kuşa hükm edermiş, derler. Yanında ayakdaş olan baş açık tekneleri iki gabya ile geçermiş, derler. İlk seferinde işte oniki adet barçayı alıp, kendi adamlarından yedi yüz esiri kurtarmış. Elhâsıl devletlü Kralımız, Barbaroşo görürüz ki evvelkinden kuvvetli olmuştur. Kendisi ol Hint gemisine binip yanında yirmi otuz pâre yürük forsa galereler olmak üzere ortalığa kan ağlatıp gezmektedir. Sana olduğu gibi ifade eyledik mâkul olanı sen devletlü Kralımız bilirsin" dediklerinde, Kral kâfir iken mecûsi olup saçın sakalın yolmaya:

"Eyvâh! Biz yine Barbaroşo'ya birşey etmemişiz. Şimdi o Hint gemisinden esir aldığı Paşayı dünya dolusu akçeye vermez" diye ağlamaya başladı.

Hilebaz Mayorka Kaptanı'nı hapse atıp yerine başka kaptan gönderdi.

Yalancı Kral

Papa ise ol korona hususu için Kral'a üç gün vâde verip hücresinde halvete girmişti. Burada güya azizler kendisine ne deyip ne poh yerlerse ona göre amel edeceklerdi.

Bu geçen ahval kendisine haber verilince İspanya Kralı'nı çağırdı:

"Sen benden korona istersin. İşte senin için üç gün halvet olup efendimize yalvardım. İspanya Kralı kulunuz yine Krallar içinde büyük kandır, korona ona lâyıktır, di-

yecek oldum. Bana bir azar bastı ki, nereden geldiğini bilemedim. Bana dedi ki:

"Evvelâ krallara yalan söylemek düşmez. Barbaroşo'yu Tunus'dan pabuçsuz kaçırdım, Mayorka'da ateşe yakmışlar diye, Mayorka zabiti gibi o da yalancılığa mı başladı? Barbaroşo Tunus'un hazinesini boşaltıp, adamlar gibi başın alıp gitti. Yerinde başını kurtarmak da erlikten sayılır. Şimdi evvelkinden ziyade ortalığı yakıp yandırmaktadır. Şimdi sen ona söyle ki, eğer korona ister ise, varsın Barbaroşo'nun başını kesip, dahi Cezayir'i alsın. O zaman sözümüz yoktur. Korona ona sıhhatler olsun. Yoksa kuru lâf ile biz adama korona vermeyiz.

"İşte böyle kat'î kelâm eyledi. Ona göre var başının tedârikini gör" dedi.

Bu sözleri yalancı papazlar hep kendileri düzüp,

"Efendimiz şöyle poh yedi" diye ahmak kâfirleri saptırır, cehennem yoluna gönderirlerdi.

Bunun üzerine İspanya Kralı, başı aşağı olup hüsran içinde vilâyetine çekilip gitti.

ŞEVKETLÜ SULTAN SÜLEYMAN HAN

Onbeşinci Bölüm

Sultan Süleyman hazretleri o zamanda Acem Şahı'nı bozup, kanun-i Süleymaniyye üzere sulh ü salâh edilmişti. Dârât ve ihtişamla Âsitâne'ye gelip taht-ı hümâyunlarına cülûs eylediler.

Hemen ilk işleri bizi sormak oldu. Evvelce Temâşâlık'tan onaltı bin esiri kırk pâre tekne ile Âsitâne'ye gönderdiğimde Sultan Süleyman hazretleri daha Acem seferine gitmemiş idi. Amma ondan beş on gün sonra kalkıp Acem'e gitmişlerdi. Fetihler eyleyip sulh ü salâh olup Âsitâne'ye dönünceye kadar arası iki buçuk sene geçmiş idi.

Bu sırada ben de Tunus'a varıp orada başıma ol felâket gelmiş, Cezayir'e dönünceye kadar da aradan iki buçuk yıl geçmişti.

Sultan Süleyman hazretleri ben kulunu sual edince, vezirler, başımızdan geçen ahvâl-i serencâmı tek tek şevketlü Hünkâra naklederek:

"Belki Hayreddin Paşa, şevketlü Hünkârımızdan hicap edip bir daha bu semtlere gelmez" dediler.

Amma onların böyle demekten maksadı, güya Hünkâr gazaba gelip:

"Ya, heman deryada Hayreddin Paşa'dan gayri deryanın hakkından gelecek âdem yok mudur?" deyip de kaptan-ı deryalığı gayrısına verdirmekti. Onların dertleri buydu. Çünkü biz Padişah'ın gayet gözünde olmakla bize haset ederlerdi. Amma yabana söylemişler.

"Allah dilediğini aziz eder ve dilediğini zelil eder."

Hep bu şeyler Cenâb-ı Rabbül Âlemîn'in kudret elindedir. Bin haset bir akçeye. Kişinin yardımcısı Allah ola. Var kıyas eyle ki ol ne şâh ola.

Dahi demişler ki:

"Gelmeli olucak kişiye devlet,

"Çekilir bir kıl ile bî-minnet,

"Gitmeli olucak eyleme tedbîr,

"Tutamaz onu kemer-bend ü zencîr

Sultan'ın dâveti

O zaman Sultan Süleyman:

"Tiz Kapıcıbaşı hazırlansın!" diye ferman buyurdu.

Kapıcıbaşı hatt-ı hümâyun ile tayin olup Cezayir'e gönderildi.

Günlerden bir gün Kapıcıbaşı Cezayir'e geldikte âdet üzere divan topladım. Hatt-ı hümayun kıraat olundu.

Demiş ki:

"Sensin ki lalam Hayreddin Paşa,

"Uyulması vâcip olan fermanımın gereği üzre bir saat durmayıp südde-i pâdişâhânemle şerefyâb olmaya acele edesin. Bana her vechile lâzımlı kulumsun."

Bu yüce emri alınca:

"Duyduk ve itâat ettik!" deyip, gayri Âsitâne'ye gitmekliğe yerak görmeye başladım.

Her türlü levazımatı hazır edip, yeni teknemi yağlatıp müheyya kılınca, üç gün büyük ziyafetler eyledim.

Sonra gitmezden üç gün önce divan topladım. Cezayir gazileriyle helâlleştim.

"İşte oğullar, cümlenizin malûmudur ki, şevketlü Hünkârımız biz kullarını hâk-i pâyine çağırmış. İmdi oğullar, sizin cümlenizi Allah'ın birliğine ısmarladım. Bir dahi kim bilir ya geliriz ya gelmeyiz. Hemen Hak Teâlâ koca Sultan Cezayir'in evvelinden âhirini ma'mur ve âbâdan eyleyip, kıyamete kadar nâm ü şânını artırsın. Düşmanlarına mansur ve muzaffer ola!" diyerek dualar ettim.

Sonra:

"İşte oğullar, hazinemiz ağzına bir doludur. Hakk'ın yardımı ile kaadir olduğumuz kadar, erenlerin himmetiyle çalıştık. Allah Teâlâ, Halil-ür Rahman bereketi versin. Elhamdülillâh Ocak için gayret sarf edip, Ocak'ımızı dâim kılıp, birbirlerinizle karındaşlar gibi iyi ve güzel geçinin.

"İşte oğullar, otuz pâre tekneyi ki hepsi kendi gaza malımdan yapılmadır. Ocak'ıma bırakıyorum. Sıhhatler olsun. Lâkin şu gemiye çok muhabbet eyledim, cümlenizin rızasıyle, desturunuzla, Ocak külü deyu, bana hediyeniz olsun" dediğimde, hepsi:

"Sıhhatler olsun, Paşa babamız!" dediler.

Cihad yurdu

Evvelki gibi, Hasan Reis'i yine yerime vekil bıraktım. Tekrar bütün gaziler ve ahali ile vedalaşarak, bir mübarek saatte Kapıcıbaşı ile beraber olmak üzere sultan Cezayir'den çıktık.

Tamam Aynırubat'tan Cezire burcunun hizasına gelince borolya mayistira tirenket eyleyip sobra eyledik. Son-

ra on üç kapağı birden alabora eyleyip, alt üst bir alabanda sağıp öyle bir şenlik şadımanlık eyledik ki ancak olur.

Kumaş sancaklar dersen rengârenk som sırma güneşe karşı şa'şa'a verip, dahi ona göre altınla süslenmiş baştarde filândıraları suda sürünürdü.

Gemi desen kıç baş bütün altın olmak üzere, hemen güya bir tuti kuşuna benzer idi.

Burç ve bârulardan da birer kat alabanda sağılıp,

"Var hoş geldin, koca gazi Hayreddin Paşa!" deyip, Cezayir gazileri melûl mahzun ardımdan baka kaldılar.

Ben dahi, Sultan Cezayir'e doğru bakıp, gözlerimden yaşlar belâ yağmuru gibi, sakalıma akarken el kaldırıp dua eyledim:

"Yürü koca Sultan Cezayir! Seni gayri son görüşümüzdür. Kendi isteğimle olaydı, bir saat senden ayrılmazdım. Cihad yurdu sensin, serhadlerin sonu sensin, dilerim Allah'tan ki kıyamete kadar nâm ü şânın dillerde destan olsun. Düşmanların senden kanlar kuşansın, denizde ve karada cümlesinin üzerine mansur ve muzaffer olasın!" diyerek el yüze çaldım.

"Âyâ bu ne şekil gemidir ki!"

Molameze tirenkete eyleyip yola koyulduk. Muvafık hava ile on dokuzuncu günü halk Cuma namazını kılıp camilerden çıkarken, forsa sancaklarımızı çekip filândıralar suda sürünerek fora alabanda şenlik şâdımanlık ederek Sarayburnu'ndan içeri girdik.

Şevketlü Sultan Süleyman Han dahi ol günü Cumayı kendi camisi olan Süleymaniye'de kılmış idi. Binek taşında atına süvar olurken bir de baksa ki, bir gemi forsa sancaklarla yanar tüter, alabanda sağmakta...

"Âyâ bu ne şekil gemidir ki!" deyu at üstünde seyr ederken, bize teberrüken ihsan eylediği som sırma filandıranın güneşe karşı ziya vermesinden, filandırayı tanıdı.

"Bu gemi lalam Hayreddin Paşa'dır. Zira bu filandıra bizim teberrüken Cezayir'e gönderdiğimiz filandıraya benzer" dedi.

Şevketlü Hünkâr henüz sözünü tamam etmeden müjdeciler gelip:

"Hünkârım, Cezayirli Hayreddin Paşa lalanız geldi" dediler.

Sultan hazretleri azim ferahlar eyleyip, taht-ı saltanatlarına varıp oturduklarında:

"Tiz lalam hâk-i pâye gelsin" denüldükte, kırlangıçlar alelacele bize geldiler. Bizi gemiden hürmetle alıp Bahçekapısı bâb-ı hümâyununa getirdiler. Burada da hasekiler karşılayıp Padişahın huzuruna götürdüler.

"Hoş geldin kaçağan lalam!"

Padişaha karşı gösterilecek âdâbı ve selâmı yerine getirdim ve devam-ı devlete dua eyledim.

Sultan Süleyman'ın ilk sözü, tebessüm ederek:

"Hoş geldin kaçağan lalam!" oldu.

Sonra:

“Otur!” deyu işaret eyledi.

Üçüncü defa işaret eylediğinde edeb ve huşû üzre tıfl-ı mektepçesine diz çöküp oturdum.

Sonra Hünkâr hazretleri ile sohbete girişip, başımdan geçen serencâmı baştan sona kadar nakl ü beyan eyledim.

Padişah dahi ahvâle gereği gibi vâkıf olduktan sonra:

“Hemen sağ olasın mücâhid lalam!” diyerek sırtımı sığadı, kürk giydirdi. Ve:

“Kaptan-ı deryâsın!” deyu yerimde sâbit kıldı.

O zaman ben dahi şevketlü Padişah-ı âlempenah hazretlerine bir inci tesbih ile bir pusulalı elmas yüzük ve bir cevahir taş oturtma altın saat takdim eyledim.

Bu üç kıymetli hediye, kırlangıçlar gelip, beni alelacele huzur-ı Pâdişahîye götürdüklerinde koynumda idi. Bu üçüne sonradan on iki bin kese akçe kıymet biçilmiş.

Geminin yarı yükü Padişah ve vezirler için hediye idi. Öyle iken Kapılara yetişmedi.

Gemiyi getirip Tersane-i Âmire’ye bağladık. Bütün halk, yer yerden gelip:

“Tebârekallâhu ahsen-ül Halikîyn!” derlerdi.

Halk şöyle dursun bizzat şevketlü Hünkâr kendisi gelip ziyaret eyledi.

Öyle ki bir gören, bir daha göreyim derdi. Böyle bir gemi idi.

Avlonya seferi

Deryâ işlerine ve Tersâne-i Âmire'ye nizam ve intizam vermeye başladım. Otuz pâre gemiyi kendi teknemin formasında olmak üzere inşa ettirmeye başladım. Eski gemilerden sefere yarar olanları tamir ettirdim.

Hülâsa bahara kadar yeni eski, donanmaya elverecek altmış pâre gemiler peydâ eyledim.

Bahar gelip yetiştikte, Padişah-ı âlempenah:

"Avlonya üzerine seferim vardır!" buyurdular.

Otağ-ı hümâyun, Çırpıcı çayırına çıktı.

Sonra Anadolu beylerbeyisi Mustafa Paşa ile Rumeli beylerbeyisi Hüsrev Paşa'yı üçer tuğlu vezirler olmak üzere kırk bin asker ile ileri yolladı. Ve:

"Deryadan donanma-yı hümâyun çıksın!" deyu ferman eyledi.

Ben dahi donanma-yı hümâyunu hazır eyleyip mübarek bir saatte Tersâne-i Âmire'den Beşiktaş önüne gelip, Cuma günü namazdan sonra uğurlu bir saatte yola çıktım.

Uygun rüzgârla Avlonya üzerine varıp lenger-endâz olduk.

Paşalar, âsi Arnavutlarla henüz karşılaşmamışlardı. Günlerden bir gün Mustafa Paşa ile Hüsrev Paşa haber gönderdiler:

"Filânca gün donanma askeri ile karaya çıksın, üçümüz beraber düşmana karşı olalım" demişler.
Ben dahi onlara:

"Beni şevketlü Padişahım karaya tayin eylemedi. Deryaya donanma-yı hümâyun üzerine tayin eyledi. İmdi benim donanmayı boş bırakıp da karaya çıkmam, deniz usûlüne aykırıdır. Kimbilir deryâ hâli ne ola. Herkes memur olduğu hizmetin üzerinde bulunmalıdır. Heman Hak Teâlâ cümlemize yardımını ihsan eyleye" deyu cevap gönderdim.

Benden bu cevabı alan Paşaların biraz hatırları kırılmış.

Venedik donanmasının baskını

"Su uyur düşman uyumaz" derler. Bir körfezde Venedik kâfirlerinin otuz altı pâre gemisi demir üzerinde yatırlar idi. Âsi Arnavutlar isem Venedik kâfirleriyle oğullu babalı idiler.

Venedik Ceneraline yani kaptan paşasına haber gönderip, dediler kim:

"Ne gününüze ol körfezin içinde yatıp durursunuz. İşte Barbaroşo donanma askeri ile karaya çıksa gerek. Hemen gelip donanma gemilerini sürüp götürün. Biz dahi Paşaları bir hal yol ederiz. Hemen siz şu fırsatı elden kaçırmayın."

Kâfirler bu haberi işitince, çoğu demirlerini bile almaya bakmayıp, hemen balta vurup, yelken üzerine bindiler.

"Kandesin Barbaroşo!" deyip gelir oldular.

Ben ise o gece bir rüya gördüm: Bir al at üzerine binmişim, elimde bir süngü var. Bir sürü domuz bana saldırdı. Bunların üzerine at sürüp hemen mızrağı birinden çıkarıp birine soktum. Otuzunu da helâk eyledim.

Uyanınca hoca efendiyi çağırıp, rüyayı tabir ettirdim. Hoca efendi gayet kâmillerden idi.

Dedi ki:

"Sultanım müjde size ki, bu rüya zafere işarettir. O hınzırlar düşman hareketidir. Üzerine bindiğin al at ise murat üzere sen onlara galipsin, demektir. Atın renginin al olmasından onları alacağın anlaşılıyor."

Hoca efendi daha sözünü bitirmeden Venedik gemileri göründü.

Bizim donanma hep piko olmak üzere hazır idiler. Amma kalkmağa davranmadık. Kalkmamaktan maksadım kâfirlerin daha çok tamaha gelmeleri idi.

Kâfirler:

"Eğer Barbaroşo donanmasında olaydı, yelken üzerine binerlerdi. Demek karaya çıkmışlar" derlerdi.

Ben ise taşsız top attırıp, aman yetişin diye karaya formadalar ederdim.

Kâfirler yaklaşınca hâlâ kalkmadığımızı ve kara askerinden yardım için formada işaret ettiğimizi anladılar.

Ceneral olacak mel'un:

"Bu Barbaroşo'yu pek akıllı adamdır, diye meth ederlerdi. Bunun bu işi bestiye işidir. Ben hiç donanma askerini karaya çıkarıp da, düşman beni gelsin batırsın diye bekler miyim? Ömründe hiç denize girmemiş adam bile, kendisine zararı faydayı seçer. Bu ise bir de Barbaroşo diye tanınır. Bak şunun borikoluğuna!" demeye başladı.

Amma daha sözünü bitirmeden İslâm donanmasının hep birden yelken üzerine geldiğini gördü.

Kaçan Ceneral

Allah'ın yardımı ile rüzgâr dahi bir anda bizden tarafa geldi. Kâfir donanması rüzgâr üstünde iken rüzgâr altında kaldılar.

O zaman yedi pâre topu bir fitilden ateşletip, som sırma İslâm sancağını dikip, onun altına da filandıra koyverdim, öyle ki suda sürünürdü. Evvelden kapaklar gevşek hazır olduğundan birden alabanda olunduğuyla toplar taşra salpa olundu.

Aç kurt koyun sürüsüne nasıl girerse, kâfirlerin kalp cenahına öyle girdik. Kâfirler daha hazır olmadan beşer altışar kat alabanda vurduk. Sonra çatan çatanın oldu.

Kâfirlerin on altı pâre gemisini kuru tekne kalmış olarak feth ettik. On dört pâresini batırdık. Altı pâre tekne ise gayet yürük olduklarından firar edip elimden kaçtılar.

Firar eden altı pâre kâfir gemisinin biri Ceneral gemisi idi. Ceneral hem kaçar, hem de bu fendimize kulak çekip:

"Gerçekten, İspanya Kralı'nın bu diyavolonun elinden kan ağladığı kadar varmış. Ne oyuncu diyavolo imiş. Bundan çekinmek gerektir" diye söylenirdi.

Kâfirler bu şekilde ye's ü mâtem içinde çekilip gittiler.

"Koca Gazi Hayreddin Paşa!"

Karada olan ordu-yu hümâyun askeri ve Paşalar dahi bu cengi seyr ederlerdi. Gerek askerler ve gerek Paşalar hâli görünce hayrette kalıp memnun oldular.

"Allah seni gözetsin, koca gazi Hayreddin Paşa! Gerçekten yedi iklim dört köşede nâm ü şânın anılıp, Padişah sevgisine mazhar olduğun kadar varmışsın!" deyip tahsin eylediler.

Paşalar birbirlerine:

"Gördünüz mü? Meğer Hayreddin Paşa karındaşımız, bizim gibi yalın kat akıl ile gezmez imiş. Bizim ona, donanma askerinden karaya asker çıkar, gelsin bize yardım etsin, diye haber gönderdiğimizde, bizim gibi düşüncesizlik edip dediğimizi yapaydı, halimiz ne olurdu? Eğer asker çıkaraymış büyük yüz karası olacak imiş. Hele elhamdülillâh böyle oldu... Bizim ona hatırımız bile kalmıştı. Amma meğer aklımız ermediğinden imiş. Onlar elhamdülillah yüz ağarttılar, biz dahi yarın düşmana karşı olup, onlar gibi yüz ağartmağa bakalım, inşaallah" dediler.

Sabah olunca âsi Arnavutlara karşı çıktılar. Hak Teâlâ yardım eyleyip, âsilere öyle bir kılıç döşettiler ki ancak olur. Tahminen otuz kırk bin kelle kestiler. Arnavutlar cizye vermeyi ve reâyâ olmayı kabul ettiler.

Elhamdülillah o mübarek senede gerek karada gerek denizde güzel yüz aklıkları oldu.

Kara cenginden sonra filikama binip taşra çıktım. İki üç saat kadar Paşalarla görüştüm. Birbirimize:

"Gazanız mübarek olsun" dedik.

Sonra yine gemime döndüm.

Kâfirden aldığımız on altı pâre geminin hepsi taş isâbetiyle direkleri kırılmış kuru tekne kalmışlardı.

Bu on altı pâre tekneyi mümkün olduğu kadar tamir ettik. Yanlarına donanmadan yirmi pâre gemi katıp, sekiz bin esir ile beraber İslâmbol'a gönderdim. Onlar dahi selâmetle İslâmbol'a vardılar.

Padişah-ı âlem-penah hazretleri bu iki taraflı zaferler için:

"Hâzâ min fazli Rabbî!" deyip hamd ü senâlar eyledi.

"Sen mücahid lalamın hizmetinle..."

Aktarmalarla beraber yirmi pâre gemi gönderdikten sonra yanımda kalan kırk pâre tekne ile oradan kalkıp Ada arasına vardım. Birkaç vilâyet alıp cizyeye bağladım. Sonra çekilip selâmet ve ganimetle İslâmbol'a varıp gemileri Tersâne-yi Âmire'ye bağladım.

Padişah hazretlerinin huzuruna çıktığımda, bana dualar edip:

"Gazan mübarek olsun, mücahid lalam! Hak Teâlâ dünya durdukça sen gazi lalamı düşman üzerine mansur ve muzaffer eylesin. Evvelden uçurmaya çok ihtiyacımız vardı. Şimdi elhamdülillâh sen mücâhid lalamın mübarek hizmetinle kâfir esirlerini koyacak yer bulamıyoruz" diyerek üç kere sırtımı sığadı, hil'at giydirdi:

"Göreyim seni gazi Hayreddin lalam, inşaallah bahara kadar gemileri çek çevir. Venedik keferelerine Hakk'ın yardımı ile haddini bildirelim. Zira Ceneral olan köpek: Barbaroşo beni kancıkladı. Ben ona adam kancıklamayı göstereyim, der imiş. İmdi sen dahi basiret üzere olasın" buyurdu.

Ben dahi devam-ı devlete dua edip:

"Şevketlü hünkârımın duası ben zayıf kulları ile beraber olduktan sonra, inşaallahur rahman, din düşmanlarının başaşağı olmaları muhakkaktır" cevabını verdim.

Padişah hazretleri tekrar dua kılıp:

"Berhurdar ol lala" dedi.

Bunun üzerine ben de sarayıma gittim.

Hased-i kalb-i aduv...

Hünkâr hazretleri, benim daima özür ve tevâzu ile konuşmamı, enâniyet göstermememi pek beğenir, bu yüzden bana ziyadesiyle muhabbet beslermiş.

Arkamdan beni hayır dua ile anar ve vezirlerin yanında:

"Lalam Hayreddin Paşa düşmanlara daima galebe etse gerektir. Zira sözünü daima özür ile söyler, benlik davası sürmez, derviş adamdır" diye meth ederdi.

Amma nifakçılar taifesi Padişah-ı âlem-penahın beni meth edip:

"Dervişâne âdemdir" demesinden çokluk hazzetmezlerdi.

Hasetlerinin şiddetinden bulsalar beni bir kaşık suda boğarlardı.

"Hased-i kalb-i aduv lûtf ile tağyir olmaz,

"Senkte muzmer olan âteşe âb etmez eser."

Amma bu hasetçiler nişlesinler ki, ısıramadıklarından onlar da istemeye istemeye Padişah'a uyup:

"Öyledir Padişahım, buyurduğunuz gibi, bir veli kulunuzdur" derler idi.

Ben ise bahara kadar donanma işlerine nizam intizam verip, kendim ibadet ü tâatte oldum.

Andirya Dorya ve Mısır hazinesi

Bahar gelip yetiştikte yine seksen pâre gemi ile taşra çıkıp gazaya teveccüh eyledim. Ramazan Bayramını Gelibolu'da yaptık. Talebeden ve ulemâdan olan fakirlere, yetim ve dullara çok hayır hasenatta bulundum.

Sonra kalkıp İşkuruz adasını feth ettim. Biz burada iken bir haber geldi ki:

"Andirya Dorya otuz pâre kalite ile Mısır hazinesinin yolunu beklermiş!"

O zaman donanmadan kırk pâre gemiye Salih Reis'i serasker tayin edip gönderdim.

"Var Mısır hazinesini al. Boğazdan içeri koyup, yine gel ardımdan yetiş" diye tenbih ettim.

Salih Reis varıp Mısır hazine gemilerini bekledi. İki üç gün sonra hazine gemilerine rast gelip onları Boğazhisarı'na kadar selâmetle getirip salıverdi.

Bu hizmeti edâ ettikten sonra dönüp İstindil'de bana kavuştu.

Salih Reis'e:

"Andirya Dorya'ya kavuşmadın mı?" diye sual ettim.

"Yok paşam bir şey görmedim!" dedi.

Meğer Andirya Dorya hakikaten Mısır'dan gelecek hazine gemilerini beklemesine bekler imiş. Amma bizim do-

nanma ile Akdeniz'e çıktığımızı duyunca soluğu Venedik körfezinde almış.

En büyük iksir

Şevketlü Padişah-ı âlem-penah hazretleri dahi hazine gemilerinin korunması için kırk pâre gemi tayin edip, hazine gemilerini bulup, selâmet ile Boğazhisarı'na götürttüğümü duydukta pek memnun olmuş. İndinde çok makbûle geçip bize hadsiz dualar eylemiş.

Ya nice bizim işimiz ras gelmesin ki, dünyada en büyük iksir dedikleri padişah duasıdır. Hak Teâlâ yüce gölgelerini her zaman ümmet-i Muhammed üzerinden eksik eylemeye, âmin.

İstindil adası denen adada Krigolar otururdu. Amma bazı Frenk kabilesinden dahi gelenler olmuştu. Bunlar Krigolardan kız alıp ev bark sahibi olmakla adada Frenkler de çoğalmıştı.

Bunlara haber gönderdim ki:

"Frenk tâifesiyle karışıp, aranızda kız alıp vermişsiniz. Şimdi onlar da sizin gibi Padişah-ı âlem-penah hazretlerine cizye vermekliği kabul ederlerse hoş! Aksi halde onların yanında siz de yanarsınız."

Krigolar bu haberi alınca:

"Baş üstüne Paşa hazretleri!" deyip, senede on bin

Venedik altını vermeğe kavl ü karar eylediler.
İki senelik cizyelerini yirmi bin Venedik altını olmak üzere alıp oradan kalktık.

Bundan sonra teker teker adalara uğrayarak bu seferde yirmi sekiz ada ve yedi kale aldım. Kimini gazilere yağma ettirip kimini cizyeye kestim. Yirmi binden fazla da esir aldık.

Donanmanın azığı az kaldığından çekilip Eğriboz'a geldim. Burada azıklanıp eksiklerimizi giderdik.

PREVEZE SAVAŞI

Onaltıncı Bölüm

Biz Eğriboz'da azıklanırdık, kâfirler ise İspanya, Papa, Venedik üçü birlik olmak üzere:

"Hayreddin Paşa'dan geçen sene bize ettiği kancıklığın hesabını alırız yahut cümlemiz serden geçeriz!" diye mertlik davası kılıp, bizi arzulayıp gelmekte imişler.

Ben ise Eğriboz'dan kalkıp Preveze'ye gelmiş idim. Kâfir donanmasının bizi aradığını haber alınca karakulak çıkardım.
Benim yürük bir işkanpavyem vardı. Onu karakulak olmak üzere yanımdan ayırmazdım. Çok yürük idi. Öyle ki, uçar kuşa hükmederdi. Dokuz oturak idi. Kerestesi sâfi incir ağacındandı. Reisi ise bir bahadır gazi dilâver yiğit idi.

Varıp kâfir donanmasından bir haber getirsin diye bunu gönderdim.

İşkanpavye yola çıktığının üçüncü günü, kâfir donanmasının karakulağına ras gelmiş. Kâfir teknesi kaçmayı murat etmiş. Ol dahi yürüklüğüne güvenir idi. Amma, el elden üstündür demişler.

Kâfir karakulağı bizim işkanpavye önünden bir adım atmaya iktidarı olmamış, tutup almışlar. Bize getirdiler.
İçinde yirmi dört kâfiri vardı. Bunlardan haber sordum.

"Ne var ne yok?" dedim.

Onlar da saklamayıp olduğu gibi söylediler.

"Biz donanmadan ayrılalı bugün sekiz gündür. Barbaroşo'nun donanması Preveze'de diye bir haber geldi. Onun için bizi gönderdiler. Bakalım bu haber gerçek mi,

diye. Geldik, tutulduk. Biz donanmayı filân yerde bırakmıştık. İki üç güne kadar buradadırlar. Hepsi yüz yirmi pâre yelkendir. Venedik, İspanyol, Papa, üçü birlik olmak üzere seni ararlar. Artık gerekeni sen bilirsin!” dediler.

Bu haberi alınca, Cenâb-ı Hakk’a:

“Yarabbi sen nusret ihsan eyle, ümmet-i Muhammed’e!” deyu dua eyledim.

Reislerin endişesi

Üçüncü gün işkanpavye kâfirlerinin söyledikleri gibi yüz yirmi pâre yelken kâfir donanması Preveze’ye girip yattılar.

Gemileri kale altına çektim. Kaliteleri ve firkateleri yollu yolunca dizdim.

Amma reislerden birkaçı o gün kale üzerine çıkıp kâfir donanmasına bakıp seyr ederlerdi. Bunların kalplerine bir endişe gelip aralarında konuştular:

“Bu kâfirlerin cümlesi yüz yirmi pâre gemidir. Bizler seksen pâre gemiyiz.

Mertlik davası edip geldiler. Bunlara karşı durmak zordur. Hayreddin Paşa ise: İmanı tamam olan kâfirden korkmaz, der. Kendi bir tedbir etmez, tedbir edecek olanı da dinlemez. Evvelâ şu burnun ucuna birkaç pare top çıkarıp orasını tahkim eylemek lâzım idi. Geceleyin kâfirler sandal ve firkatelerle gelirse bir yüz karalığı olmayaydı” dediler.

Her yerde karakulak eksik olmaz derler. İçlerinden biri bunların söyleştiklerini bana yetiştirdi. O zaman divan eyleyip bütün reisleri topladım.

Reislere dediklerim

Hepsi gelip yollu yolunca oturup hal hatır sorulduktan sonra dedim ki:

“Oğullar, gaziler! Müşavere, Peygamber’in sünnetidir. Ve akıl akıldan üstündür. Her kimin gönlünde, derya işlerine dair bir tedbir varsa, söylesin. Bazı karındaşlar bizim hakkımızda: Paşa kendi tedbir eylemez ve tedbir edenin dahi sözünü dinlemez, demişler. Hâşâ, yolunda olan söze muhalefet etmem, isterse bir çocuk söylesin. Siz cümleniz benim oğullarım ve karındaşlarımsınız. Ve lâkin bazı gazi kaptanlarımız demişler ki: Paşamız bu kâfir donanmasına ehemmiyet vermez, halbuki bunlar yüz yirmi pâre teknedir, bizler isem seksen pâre tekneyiz. İmdi bu kâfirlerden çekinmek gerektir... Kaptanlarımız bu şekilde dedikodu edip bir miktar yürekleri bulanmış.

“İmdi oğullar! Onların o sözleri gerçektir, yalan değildir. Benim kâfirden endişem yoktur. Yüz yirmi pâre gemi değil, isterseler iki yüz pâre gemi olsunlar. Benim Cenâb-ı Rabbülâlemîn’e sadâkatim gayet sağlamdır. Yardım edici O’dur, düşmanın çokluğuna bakmayalım. Beş vakit namazda yardım dileyelim.

“Yine demişler ki: Şu burun üzerine birkaç pâre top çıkarmak lâzımdı... Güzel bir tedbir. Lâkin ben hakirin kısa aklına göre, ol burnun ucuna top çekmek düşmana zebunluk âlâmetidir. Zira deniz yolunca iki kavî korsan ge-

misi baş başa tiremola edip alabanda vururlarsa, onların ikisi denktir, birbirlerinden pervâsı yoktur demektir.

“Amma vakta ki birinin baş başa dönmeğe iktidarı kalmayıp sentebarbadan top atmağa başlarsa, onun gayri mağlupluğuna verilir. Onu artık, öteki çatıp alabilir. Elinden hiç bir şekilde kurtulamaz, meğer Hak izin vermeye.

“İşte ol gazilerin burun ucuna top çıkaralım demesi, buna benzer. Şimdi ol gazilerin tedbirlerine göre, oraya top çıkardığımızda, en evvelâ kâfirler: Gördünüz mü, Barbaroşo baskından korkuyor, diyecekler. Kâfirlere kalp kuvveti vermiş olacağız.

“İşte benim bildiğim budur. Sizler dahi kalbinizde olanı söyleyin. Ben hak cevaptan kaçmam.”

Katarda deve bir öter

Bu sözlerim üzerine hepsi:

“Devletlü Paşa, Hak Teâlâ senin vücudunu hatâsız eylesin! Bizim cümlemizde bir söyleyecek cevap yoktur. Hep başımız sana bağlıdır. Bu hususta rey ve tedbir sen devletlü sultanımızındır. Hak Teâlâ yaptığın işleri, ezelî takdirine uygun eylesin. Bizlere yüz aklıkları ihsan eyleyip, ümmet-i Muhammed’i düşman üzerine muzaffer kıla... Ol burun ucuna top çıkarmayı tedbir eden ve sen mücahid Paşamızı diline alan her kim ise cümlesini cezalandırıp haklarından gel. Bizim bu işten haberimiz yoktur. Katarda deve bir öter. Bunu söyleyenler nizam ve intizamı bozacak iş işlemişlerdir. Haddini bilmeyene haddini bildirmek, öksüze kaftan giydirmek kadar vardır” dediler.

Hakikaten onların haberi yoktu. Bu sözleri edenler beş altı reisdi. Bunlar da divanda idiler. Onları bildiğim halde:

“İşte bizim hakkımızda dedikodu edenler bunlar imiş!” deyip yüzlerine vurmadım.

Kabahatlerini affedip güya ortaya söyler gibi söyledim. Amma onların yüzlerine söylemekten fazla utandılar. Her bir kıllarından birer çeşme oldu.

Reislere:

“Oğullar! Hak Teâlâ sizin cümlenizden razı ola. Benim de sizden beklediğim bu idi. Lâkin bu gece inşallah gemilerimizi hazırlayıp piko durasınız. Seherde rüzgâr içerden dönerse kalkıp düşmana mukabil oluruz. Allah Teâlâ yardım ihsan eyleye. Göreyim sizi er gibi hareket edesiz. İnşallah düşmanın halinde bir şey yoktur. Allah erenler bizimle beraberdir. Kalbinizi sâfi tutasız” dedim.

Divan savulup reisler ve gaziler herkes, gemili gemisine gitti.

Seherde gördüğüm rüya

O gece:

“Allahım, İslâm’ı kâfirler üzerine kuvvetli kıl! İslâm’a nusret ihsan eyle!” diye sabaha kadar tazarru ve niyaz eyledim. Seher vaktinde uyku ile uyanıklık arasında şunu gördüm:

“Yattığımız limanın yalı kenarında, sanki karada, birçok ufacık serdin balığı çıkmış. Amma ol ufacık serdin balıklarının içinde iki tane karnı yarık balık vardı. Bunları seyr eder dururken, bir şahıs bir al ata binmiş dolu dizgin

yanıma geldi, atın başını çekip durdu. Bir peştemal dolusu ufacık balığı elime verip: Al bunu ya Hayreddin ! Halife-i ruy-i zemin olan şevketlü Sultan Süleyman'a peşkeş ver, dedi. Sonra çıkarıp elime bir rik'a vererek kayboldu. Ben de rik'ayı açıp baktım. Gördüm ki, beyaz kâğıt üzerine yeşil hat ile –Nasrun min Allahi ve fethun karîb ve beşşiril mü'minîne yâ Muhammed– deyu yazılmış. Bunu okuyup yüzüme gözüme sürdüm.

"Sana hamd ve şükürler olsun ya Rabbi!" diyerek uykudan uyandım.

Rüyayı kendim tabir ettim:

"İnşallah ol ufacık balıklar kâfir donanmasının firkateleri ve sandallarıdır. Erzak ve ganimetlerle İslâm askerinin tok doyum olacağına işarettir. Karnı yarık balıklar ise kâfirlerin kadırgalarıdır. Gâib bilinmez amma, içinde olan kâfirleri firar etmiş olmalı. Padişah-ı âlem-penah hazretlerine peşkeş ver dediği peştemal dolusu ufacık balık, inşallah, yakında Boğdan'ın fetih haberi geleceğine işarettir. Çünkü şimdilerde Padişah-ı âlem-penah Boğdan üzerine gitmiştir. İçinde nusret âyetleri yazılı olan rik'a ise, inşallah Allah'ın yardımı, Peygamber'in mucizesi, enbiyaların himmeti ile düşmana mansur ve muzaffer olmamıza işarettir" diyerek hamd ü senâlar ettim.

Baktım ki nusret rüzgârı içerden dönmeye başladı. O zaman:

"Bismillâh, tevekkeltü alellah, niyyeti gazâ, kasdı kâfir!" diyerek mübarek bir saatte salpa eyleyip, bâdbanları döküp, pupa rüzgârla fecir vaktinde seksen pâre gemi olmak üzere kâfir donanmasının üzerine hücum ettim.

Preveze Savaşı

Kâfir donanmasının ise o gece üzerine bir pus çöktü ki birbirlerini görmez oldular. Benim limandan çıkacağımı ise hiç zannetmiyorlardı.

“Barbaroşo bizden korktu, gayri limandan taşra çıkmaz” derlerdi.

Zira kâfirler gelip oraya lenger-endâz olalı üç gün olmuştu. Bizden bir hareket görmediklerinden böyle kanaat getirmişlerdi. Amma, düşman düşmanın halinden bilmez, demişler. Bizim yattığımız Preveze limanından öyle olur olmaz rüzgâr ile çıkılmaz idi.

O sebepten çıkışı rüzgârın içerden eseceği bir mübarek saate tehir etmiş idim.

Seksen pârelik donanmamı üç bölük ettim.

Tenbih ettim ki:

“Bizim gemi alayı kâfirin alayına karşı olsun. Bizim firkate alayı kâfirin firkate alayına, kalite alayı kâfirin kalite alayına mukabil olsun!”

Böylece taksim edip at başı beraber İslâm donanması kâfir donanmasının üzerine gitmekte olduk.

Amma kâfirler karanlık pusun içinde, demir üzerinde kendi havalarında yatırlar idi.

Bizi ardımızdan sürüp oraya getiren nusret rüzgârı, varıp kâfir donanmasının üzerindeki pusu da dağıttı.

Kâfirler gördüler ki İslâm donanması üzerlerine bindirip varır. O zaman kâfirlerin içinde, bir ana buba günü bir şaşkınlık, bir rubulya koptu ki, demek olmaz!

Daha alaca karanlık olduğundan demirlerini kesip birbirlerinin üzerlerine düşüp, kâfir donanmasıyle Müslüman donanması karmakarışık oldular.

Otuz altı pâre geminin önünde olarak, forsa sancaklarını dikip foralabanda arslanlar gibi yollu yolunca ateşlerimizi saçarak cenge giriştik.

Kalite alayımız kâfirlerin kalitelerini allak bullak edip kimini alıp, kimini batırmakta, kimisini ise kâfirler bırakıp kaçmakta idiler.

Firkate alayı dahi, kâfir firkatelerinin kimini alıp, kimini baştan kara edip, kimini dahi koğup gitmekte idiler.

Elhâsıl kâfir donanması münhezim olup, asâkir-i İslâm mansur ve muzaffer oldu.

Kâfir gemilerinden sekiz pâresi kuru tekne olarak on beş tanesi alındı, yedisi batırıldı.

Kâfir kalitelerinden yedisi cenk ederek, ikisi içindekilerin bırakıp kaçmasıyle dokuz kalite alındı.

Kâfir firkatelerinden on iki pâre firkate alındı.

Netice-i kelâm kâfirlerin yüz yirmi pâre donanma-yı menhûselerinden otuz altı adet tekne alındı, kalanı firar edip gittiler.

Firkateler ve sandallar deryanın yüzünden kâfirleri devşirdiler, kimisi de boğulup cehenneme gitti. İkibin yüz yetmişbeş kâfir esir alındı.

Boğdan'ın fethi müjdesi

Aktarmaları getirip limana koduk, sonra kendimiz de selâmetle tekrar limana girip yattık. Sakatlarımızı onardık. Zira biz de salkım saçak olup, iler tutar yerimiz kalmamıştı.

Şehid olan gazilerin kimini deryaya kimini ise Preveze'ye defn ettik.

Seksen pâre gemideki gazi askerlerden dört yüz şehid sekiz yüz yaralı vardı. Mecruhların yarasını hoşça sardık.

Bu büyük gazanın şükrü için yüzümü secdeye koyup hamd ü senâlar eyledim.

Sabah olunca kaptanlara ve gazilere büyük ziyafet verdim. Yeyip içip şenlik şâdımanlık ettiler.

Bizler bu sürur ve sevinç içinde iken Boğdan'ın fethi müjdesiyle Kapıcıbaşı geldi. Kapıcıbaşıyı ihtiyaçtan berî edip başını göğe erdirdim.

Kaptanlara ve Kapıcıbaşıya gördüğüm rüyayı ve nasıl aynen çıktığını anlattım.

Şevketlü Sultan Süleyman Han, Kapıcıbaşı ile gönderdiği hatt-ı hümâyunda buyurmuş ki:

"Sensin ki lalam Hayreddin Paşa,

"Derya gazan mübarek olsun. Kış mevsimi yakındır. Gayri ayak ayak Âsitâne'ye gelmeye acele edesin. Burada refah ve istirahatinde olasın."

Üçüncü gün Kapıcıbaşıyı geri gönderdim. Cengin ahvalini ve sair haberleri de yazıp eline verdim, Padişah hazretlerine bildirdim.

Kendim ise Preveze limanında yirmi gün miktarı eğlenip, kâfirden aldığım aktarmaları donattım. Onlarla beraber yüz pâre tekne olduk.

Kâfir Ceneral'in dedikleri

Bu sırada kâfir donanmasından bir haber almayı murad ettim. İşkanpavyeyi donatıp gönderdim.

Ayamavra yakınında İncir limanından çıkma, keçi, koyun, sığır yüklü bir kayık tuttu. İçinde otuz altı kâfir vardı. İnebahtı'ya kâfir donanmasına satmaya götürüyorlardı. Daha önce bir sefer etmiş. İkinci seferinde işkanpavyeye tutulmuştu. Alıp getirdiler.

Pek memnun oldum. İçindekileri gemilere pay ettim, İslâm askerinin kursağına nasip oldu, yediler.

Kayığın reisi bir lâf anlar kâfir idi. Kâfir donanması Ceneralinin ahvalini bize nakl etti.

Bu Ceneral daha önce Avlonya önünde bozulup altı tekne ile kaçıp kurtulmuştu. Bu sefer ise yüz yirmi pâre tekne ile Venedik, İspanyol, Papa üçü birlik olmak üzere mertlik davası edip, gelip intikam almak istemişlerdi.

Elhamdülillâh evvelkinden beter başaşağı olup mertlik dava etmiş iken kaçarak gittiler.

Kaçıp kurtulduktan sonra, reislerini yanına çağırmış ve:

"Bu hristiyan düşmanı sihirbaz Barbaroşo için biz mertlik davası edip çıktık. Amma yine evvelki gibi sihirbazlık edip bizim yattığımız yere pus yağdırdı. Haberimiz yok iken gelip bizi demir üzerinde bastırdı, bu kadar yüz

karalığı eyledi. Neyse ki kaçarak elinden güç belâ kurtulduk. Asla bir poh yemeye kadir olamadık. Şimdi Krallarımızla ne yüzle buluşsak gerek. Gelindi hiç olmazsa varalım, İnebahtı'yı alalım" demiş.

Tuttuğumuz kayığın reisi, kâfir donanması için:

"Şimdi ben onları İnebahtı'ya yakın bir limanda bıraktım. Geçen sefer yine koyun, sığır, keçi yükletip onlara satmış idim. Çok akçe faide ettiğimden, tamah dünyası, yine kayığımı yükletip o tarafa doğru giderken, senin işkanpavyeye rastladık. Bizi alıp sana getirdiler" dedi.

Hem kendi hâlini hem de kâfirlerin ahvâlini bir bir söyledi.

Bunu duyunca sabahleyin oradan kalkıp:

"Nerdesin İnebahtı!" diyerek yola çıktık.

"Kaçanı pek koğma zarar edersin"

Biz böyle gelirken, kâfir donanmasının karakulak kayıkları haber almışlar. Alelacele varıp menhus Ceneral'e söylemişler.

"Barbaroşo evvel seksen pâre tekne idi. Şimdi tamam yüz pâre yelken olmak üzere bu tarafa doğru gelmektedir."

Haberi alan kâfirlerin aklı başından gidip, oradan hemen kalkıp, soluğu körfezde aldılar.

Birkaç gün sonra onların olduğu yere geldik.

"Venedik donanması buradan gideli üç gün oldu" dediler.

Önce artlarından gitmeyi murat ettimse de, sonra:

"Koyundu! Kaçanı pek koğma zarar edersin, demişlerdir.

Bu kadar yüz aklığı oldu, elhamdülillâh. Onların firar etmesi de, yine Allah Teâlâ hazretlerinin lûtf ü keremindendir. Çok şükür meydan yine İslâm'da kaldı" diye düşünüp, hamd ü senâlar ederek, vaz geçtim.

Zaten kış mevsimleri dahi yakın olmakla, dönüş eyledim. Selâmet ve ganimetle Âsitâne'ye geldik. Şenlik şâdımanlık ederek, dostları şâd düşmanları berbâd eyledik.

Varıp şevketlü Hünkâr'a buluştum.

"Hoş geldin mücahid lalam, gazan mübarek olsun" dedi, hil'at giydirdi.

İhtişam ve debdebe ile sarayıma gittim. Tersane-i Âmire'nin nizam ve intizamına bakıp, kendim taat ü ibadetimde oldum.

O kışı refah ve rahat içinde, kendi hânemde haremimde geçirdim.

Bahar günleri yetişip sefer zamanları geldikte, seksen pâre gemi yağlayıp hazır eyledim. Her levazımatlarını gereği gibi düzüp, mübarek bir saatte Akdeniz'e çıktım.

O sene kâfir donanması çıkmadı. Biz de kâfir yakasını kan ağlatıp, berbat ve harap eyledik. Çok yüz aklıkları oldu, ganimetler aldık.

Budin'in fethi

Biz derya yüzünde gezip dururken, o yıl, yani dokuzyüz kırkbeş senesinin başlarında şevketlü Padişah-ı

âlem-penah Sultan Süleyman hazretleri, kalkıp, Budin üzerine sefer eyledi.

Hakk'ın yardımıyle Budin'i feth eyleyip aldı. Krandos namında bir kâfiri Budin'e bey eyledi. Sonra dârât-ı saltanat ve ihtişam ile Âsitâne'ye döndü.

İspanya Kralı ise,

"Gran Senyör, Budin'e Alaman üzerine gitmiş!" diye haber alınca, hemen Alaman Kralı'na karadan otuz bin sultat imdat için göndermişti.

Amma gazi Sultan Süleyman'ın kılıcından bu otuz binden bir İspanyol kâfiri bile kurtulmadı, hep kılıçtan geçirildi.

Andirya Dorya ise otuz pâre tekne ile Muton Koron üzerine korsanlığa gelmişti. Bunun haberini alınca oraya gittim. Günlerden bir gün Andirya Dorya'ya rastladık. Azim cenk oldu. Allah'ın izni ile yirmi dokuz pâre teknesini aldık. Otuzuncu Andirya Dorya'nın kendi bindiği kalite idi. Gayet yürük olduğundan ve akşam dahi bastığında kaçıp kurtuldu.

Bu gazanın şükraneliği için hamd ü senâlar eyledik. İslâm askerleri din düşmanları üzerine muzaffer olduklarından şâd olarak, selâmet ve ganimetle gelip Âsitâne'ye dahil olduk.

İslâmbol'a öyle bir günde geldik ki ol gün bütün şehir Budin'in fethi sebebiyle tezyîn-i bilâd, sürûr-i ibâd ile donanma olunmuş idi.

Ben dahi bütün donanma-yı hümâyun gemilerinden üçer kat alabanda sağdım. Şöyle ki, ol gün top sadasından

İslâmbol'un içi yandı, tüttü. Ümmet-i Muhammed ferah ve sürûra müstağrak olup, şadlık eylediler.

İslâm askeri o mübarek senede gerek karada gerek deryada, düşman üzerine mansur ve muzaffer olup kâfirleri makhur ve münhezim eyledi. Hak Teâlâ, dünya durdukça İslâm askerini karada ve denizde din düşmanları olan bedbahtlar üzerine muzaffer eyleye, mel'unları celâliyle kahr eyleye, âmin, bi-hürmeti Seyyidil Enbiyâi vel Mürselin.

Varıp şevketlü Padişah-ı âlem-penah hazretlerine buluştum:

"Gazan mübarek ola, şevketlü Padişahım, Hakk'ın yardımı dâim olsun" dedim, gereken edep ve tâzimde bulundum.

Padişah hazretleri dahi bana dualar edip:

"Senin dahi gazan mübarek olsun lala! Hak Teâlâ seni daima muzaffer eylesin!" diyerek eğnime hil'at giydirdi.

İhtişam ile konağıma gittim.

Sonra yine eskisi gibi donanma-yı hümâyun ve Tersâne-i Âmire ile levent gazilere ait işleri çekip çevirip, nizam ve intizam vermekle meşgul oldum, ibadet ü tâatta ve devletimin devamına duada bulunur oldum.

Krandos kâfirin avratı

Şevketlü Sultan Süleyman Han hazretleri Rabb'ın yardımı ve kahhar kuvveti ile Budin kalesini feth eyleyip aldıkta, bu kaleyi Krandos nam kâfire verip onu bey eylemiş idi.

Aradan çok geçmeden bu Krandos kâfiri öldü, habis ruhu cehennemde karar kıldı.

Fevt olan Krandos kâfirin avratı, kocasının yerine oturup Budin'i idareye başladı. Pek akıllı ve tedbirli bir avrat idi.

Amma Alaman Kralı, Krandos'un mürt olduğunu haber alınca dünyalar onun oldu. Hemen alelacele asker çekip, varıp Budin kalesini muhasara eyledi.

Krandos'un avratına elçi ile:

"Sen ki Krandos'un karısı sinyorasın.

"Elçim sana vardıkta, gerektir ki merasim ile bana kalemi teslim edip, sonra gelip hâk-i pâyime yüz süresin, seni yine, yabana atmayız, bir mansıp ile kayırırız. Amma sakın ki inat ve muhalefet etmeyesin. Zira sen bilirsin ki, bu kale evvelden benimdi. Gran Senyör elimden alıp kocana verdi. Şimdi yolu ve erkânıyle mal sahibi malını alabilir.

"İnat ve muhalefet etmeden kaleyi bana teslim edersen hoş... Aksi halde kaleyi senin başına dar ederim" diye haber gönderdi.

Elçi varıp Krandos'un avratına bu şeyleri ifade eyleyince, karı:

"Bu kaleyi benim erime şevketlü Sultan Süleyman verdi. Erim öldü, şimdi bu kale bizde emanettir. Bu kalenin sahibi Padişah-ı âlem-penah Sultan Süleyman hazretleridir. İmdi şevketlü Padişahıma arz ederiz. Hali gereği gibi ifade eylediğimizde, eğer: Kaleyi Alaman Kralı'na teslim eylesin, zira kale evvelden onundur, der ise ne âlâ, ve-

ririz. Elhasıl Padişah hazretlerinden her ne türlü bir emr-i âlî gelirse gereğince amel ederiz" diye red cevabı verdi.

"Tiz çetr-i hümâyun taşra çıksın!"

Vay ki Alaman Kralı gayet hiddete gelip, kâfir iken Yahudi oldu.

"Bak şu saçı çok hilebaza, eksik etekli iken bana ne cevap gönderdi!" deyip, cenk ü cidâli başlattı.

Krandos'un karısı el altından nâme yazıp keyfiyyet ve ahvâlini Sultan Süleyman hazretlerine bildirdi.

Nâme şevketlü Hünkâr'a gelince, son derece hiddete gelip:

"Tiz çetr-i hümâyun taşra çıksın! Ol mel'unun üzerine seferim vardır!" deyüp, kendi bizzat gitmeyi murat eyledi.

Amma sonra nedimler, devlet erbâbı ve saltanat erkânı komayıp:

"Şevketlü Padişahım, senin bu kadar yarar lalaların vardır, onlara emreyle gitsinler. Senin dua ve himmetinin bereketiyle menhus Alaman'ı baş aşağı etsinler. Padişahım neden zahmet buyuracaksınız?" dediler.

Padişah dahi razı olup, seksen bin asker ile Fettah Paşa'yı tayin etti. Fettah Paşa dahi ılgar ile varıp Budin'e yetişti. Alaman kâfirine karşı olup cenge duruştu.

Allah'ın yardımı ile kâfire öyle bir kılıç döşedi ki, ancak olur. Altmış bin kâfirden kimse kurtulmayıp, cümlesi cehenneme gitti.

Sonra Fettah Paşa, ol Krandos'un karısını tekrar Budin kalesine bey edip, sâbit kıldı. İhtişam ve debdebe ile kalkıp Âsitâne'ye geldi.

Sultan Süleyman hazretlerinin de hiddetleri geçip memnun oldular. Hak Teâlâ din düşmanlarını daima makhur eyleye, âmin.

BARBAROS HAYREDDİN PAŞA'NIN
HATIRALARININ SONU
BUNDAN SONRASINI
SEYYİD MURÂDÎ
REİS ANLATIYOR

VELİ GÂZİ MÜCÂHİD

Gazi Hayreddin Paşa hazretleri, Andirya Dorya'yı Muton Koron önünde yakalayıp yirmi dokuz gemisini almıştı.

Andirya Dorya salt başına teknesi ile kaçıp kurtulmuştu.
Andirya Dorya'nın mağlûp ve perişan İspanya'ya vardığı gün, İspanya Kralı'nın Alaman Kralı'na yardım için görderdiği altmış bin kâfirin kılıçtan geçtiği haberi de gelmişti.

Kara haberlerin ikisi birden bir günde gelmekle, kâfirler yeis ve matemlere battılar. Köpekler gibi uluyup, hınzırlar gibi çağırışmaya başladılar. Hangi belâya nâle ve feryat edeceklerini şaşırdılar:

Alaman'da, Sultan Süleyman'ın kılıçtan geçirdiği altmış bin sultata mı acısınlar, Andirya Dorya'nın elinden alınan yirmi dokuz çektiriye mi?

Elhâsıl kâfirlerin yeis ve mâtemleri ölçüye gelmeyip, hemen güyâ sal üstünde kalmış köpeğe döndüler... Hak Teâlâ daima hüzün ve kederlerini ziyâde eyleyip, başları aşağı olsun. Ve ümmet-i Muhammed karındaşlarımız, her halde üzerlerine mansur ve muzaffer olsunlar, âmin.

Kâfirler Hayreddin Paşa hakkında:

"Ol azizlerin hışır hışır hışmına uğrayası Barbaroşo'nun elinden bizim halimiz neye varacak. Cezayir'de iken bir intikam alamadık. Hele şimdi Padişah tarafından tanındı, Ceneral oldu. Onu şimden sonra azizlere

havale etmekten başka elimizden bir şey gelmez” deyip, intikam almaktan, gayri ümitlerini kesmişlerdi.

Sonra ise:

“Cezayir’i almak için bir tedbir düşünelim. Eğer Cezayir’i alırsak, Barbaroşo da işittiğinde kasavetinden çatır çatır çatlar” dediler.

İspanya Kralı da kumandan ve kaptanlarının sözlerini mâkul buldu. Gayri Cezayir üzerine sefer tedarikine giriştiler.

Mosonegro Kara Hasan Ağa

Padişah hazretlerinin emri gereğince Hayreddin Paşa hazretleri, Sultan Cezayir’i feda edip Âsitâne’ye gelirken yerine Kara Hasan Ağa’yı bırakmış idi.

Kara Hasan Ağa, gayet mü’min, müttakî, âlim, fâzıl, tavr ü hareketi belli olmuş bahadır kişi idi. Gerçi cüssece, uzun boydan bir miktar ufarak kıt’a idi. Amma bir şahin idi. Bahadırlıkta pek meşhurdu. Hayreddin Paşa’nın oğulluğu ve sırdaşı idi. Çoğu müşkil meselelerde onun rey ve tedbirine danışır idi. İş bilir adamdı. Cömertlikte Hâtem-i Tâî gibi idi. Bir kimseye bir ihsanda bulunsa, onu ihtiyaçtan berî kılardı. Daima adalet üzere iş işler, şer’-i şerife uyardı. Hâsılı iyi ahlâklı bir âdem idi.

Hayreddin Paşa İslâmbol’a gittikten sonra Cezayir’i çekip çevirdi. Nizam ve intizamı artırdı. Cezayir’in içi ganimet ve esirlerle doldu. Kâfir yakasını berbad ve harap eyledi.

Günlerden bir gün kosta kâfirlerden iki üç yüz kâfir, başlarına hasır yakıp, gelip, Kral’a Hasan Ağa’dan şikâyette bulundular.

Dediler ki:

“Devletlü Kral, biz Barbaroşo’nun İslâmbol’a gidip Gran Senyör’e Ceneral olduğunu işitince, çok sevinip mesrur olmuştuk. Bu hristiyan düşmanı Barbaroşo’dan kurtulduk der idik. Amma şimdi Barbaroşo’nun yerine oturan Mosonegro, ki Kara Hasan Ağa demektir, Barbaroşo’ya rahmet okuttu. Barbaroşo yine hristiyanları deniz yolunca esir eder, öldürmezdi. Bu Mosonegro ise: Cezayir’de kâfir çok, bana esir lâzım değil deyu hepsini derkelle edermiş...”

Bunları duyan Kral’ın aklı başından gitti.

“Hay diyavolo! Aman şunun hemen başını ezmeğe bakalım. Bunu da Barbaroşo gibi nâm ü şan sahibi olmaya bırakmayalım, zira ejderha yılandan olur, dedikleri gerçektir. Barbaroşo’nun nâm ü şan sahibi olması hep bizim ihmâlimizden oldu. Bir korsandan ne olacak derken, sonunda Gran Senyör’e Ceneral oldu. Aslında bari bir büyük kan olaydı, o kadar yüreğimiz yanmazdı. Yine aslına döndü derdik. Amma bunun aslı nesli belirsiz. Midilli adasından izbandut gidisi!”

Diyerek Paşa hakkında da, yüreğinin ateşinden olmayacak pohlar yedi.

Bu kâfir oğlu kâfirler bilmezler ki, ol devlet ü dârâtı, nâm ü şanı hep Cenâb-ı Hak vermiştir... Ve tuizzu men teşâ ve tuzillu men teşâ. Bunu bilmezler de kendi fısk dolu fikirlerince hasep nesep iddiası ederler.

İspanyol Kralı Cezayir önünde

Kara Hasan Ağa'nın kâfirleri derkelle ettiği haberi kâfir yakasında şâyi olunca, gayrı Cezayir'e daha çok bakar oldular.

"Azizlerin himmetiyle, biz de Cezayir'i aldığımızda ol Mosonegro dedikleri diyavolonun kellesini kesip yalı kapısına asalım. Hristiyanların kellelerini kesmek nice olurmuş, o haydutlara ibret olsun" diye lâf ü güzaf harmanını savururlardı.

Dokuzyüz kırksekiz senesinde büyük hazırlıklar edip bahar gelince Cezayir üzerine gittiler.

Rebiülevvelin yirmi beşinci günü İspanya donanması gelip, Temnitos önüne yattı. Kral dahi beraber gelmiş idi.

"Hasan Ağa'nın başını kendi elimle keseceğim!" diye iddia ederdi.

Amma kul dediği olmaz, Allah dediği olur.

Nitekim denilmiş ki:

"Eğer dilden gelen elden geleydi,

"Gedâlar kalmayıp sultan olaydı."

Kâfir donanması sabaha kadar güç ile yerleşti. Böyle büyük donanma ile Cezayir'e geldikleri olmamıştı. Cümlesi dörtbeş yüz yelken vardı. Gemilerin direkleri güya kabalık gibi Temnitos önünü doldurmuştu.

Kara Hasan Ağa baktı ki Müslümanların renkleri değişmiş:

"Hemen şimden sonra bizim ahvâlimiz bir Allah'a kalmıştır, meğer ondan bir inâyet ola!" diye büyük telâşa düşmüşler.

O zaman Kara Hasan Ağa galaba divan eyledi. Askerler, ulema ve belde halkından büyük küçük hep gelip toplandılar.

Kara Hasan Ağa'nın konuşması

Hasan Ağa, aslan gibi yerinden kalkıp, bunlara dedi ki:

"Ey oğullar, karındaşlar, babalar! Sizler cümleniz bu âna kadar hep şâdlıkta ve safada idiniz. Her kolayın bir zoru ve her zorun bir kolayı olağandır. Şimdi bu din düşmanları mel'unlar gelip, vilâyetimiz önüne lenger-endâz yattılarsa, bizlere dahi lâyık olan şudur ki: Güya hepimiz bugünkü günde dünyaya geldik ve yine bugünkü günde şehâdet şerbetini içip âhirete gideceğiz, bilelim. Hadis-i şerifte buyurulduğu üzere, kişi kendisini dünyada hemen misafir gibi bilmek gerektir. Dünyaya gelenin ecel şerbetini içmesi muhakkaktır. Cenâb-ı Hak: Bütün nefisler ölümü tadacaktır, buyuruyor. Bâki ancak Allah'tır, gayri kimse yoktur.

"Madem ki böyledir, bugünkü günde ne mala ne rızka ne de evlâda bakmayıp, hemen canla başla, Allah rızası için din-i mübîn uğruna cihad fî-sebîlillah edelim. Tâ birimiz kalmayıncaya kadar sizinle çalışalım. Elhamdülillâh alâ din-il İslâm! Ölenimiz şehid, öldürenimiz gazidir. Yardım edici ancak Cenâb-ı Hak'tır. Sizinle bu yardıma bakalım, düşmanın çokluğuna bakmayalım. Zira az asker ile çok askeri bozmak, her şeyin sahibi Rabbimizin ezelî bir âdetidir.

“Sakınıp, sakın kalbinize bir korku gelmesin. Allah erenler bizlere yardımcıdır. Burası mübarek topraktır. Sultan Cezayir’in gözcüleri çoktur. İnşallahu Teâlâ, avn-i Hudâ ve mu’cizât-ı Mustafâ ve ciharyâr-i güzîn-i bâ-safâ ve gâib erenlerin ve hâzır erenlerin yüce himmetleri berekâtı ile dinsiz kâfirlere öyle bir endam keselim ki, şevketlü Padişahımız ile efendimiz Hayreddin Paşa bize tahsin ve âferinler kılsınlar. Ve bizden sonra gelecek karındaşlar tevârihlerimizi okudukta ruhlarımızı rahmetle ansınlar. Nitekim kâmiller demişler ki:

“Er odur ki dünyada koya bir eser,

“Esersiz kişinin yerinde yeller eser.”

Kara Hasan Ağa böyle dedikten sonra, dediği gibi kavl ü karar üzere Fatiha olunup el yüze çalındı.

Divan savulup işli işine gitti. Burc ü bârûlar üzerine pay olundular.

Er gibi hazırlanıp

Allah’ın hikmeti bu ya, divandan evvel kalplerinde bulunan korku, Kara Hasan Ağa’nın va’z ü nasihatından sonra İslâm askerinin içinden çıkıp gitti. Kalpleri aydınlandı. Geceleri Kadir, gündüzleri Nevruz oldu.

Acaba küffar donanması var mıymış, yoksa yok muymuş, asla mühimlerine gelmezdi.

“Bir yarar cümleyi yarar eder, bir muhannes cümleyi muhannes eder” demişler.

Ol mücahid Kara Hasan Ağa'nın nükteleri nasihatleri İslâm askerini, İsa gibi ölü iken diriltmiş, yeni hayata eriştirmişti.

Hasan Ağa da kalkıp, pâk abdest alıp, iki rekât namaz kıldı.

İşleri kolaylaştırıcı olan Cenâb-ı Hak'tan, İslâm askeri için yardım dileyip:

"Allahım, İslâm'ı kâfirlere karşı kavi kıl!" diyerek yüzünü yerlere sürdü, ağladı.

"Yâ Rabbel âlemîn! Ben senin âciz bir kulunum. Beni din düşmanları olan kâfirlerin yanında utandırma. Yüz aklığı ile yardım ihsan eyle" deyu dualar eyledi.

Sonra Fatiha-i şerif, sûre-i Yâsin ve İnnâ fetahnâ leke sûresini okuyup el yüze çaldı.

Kalkıp:

"Bismillâhirrahmânirrahîm, Allah'a tevekkül ettim, kâfir ile gazaya niyyet eyledim" deyip silâhını kuşandı, kılıcını boynuna astı. Muhammed-ül Mustafa'yı şefaatçı tutunup, burc ü bârular üzerine çıktı. Tedbir ve tedarikle meşgul olup, ortalığa nizam ve intizam verdi.

Burçlar üzere İslâm alemleri dikilip, kösler çalındı. Nâra-i Allahuekber sadasıyla âlem yankılandı. Hasılı er gibi hazırlayıp, aslan gibi düşmanı bekler oldular.

Küffâr-i hâksâr dahi gemilerinden sandallarla sel gibi karaya dökülüp ordusunu kondurdu. Metrisler kazıp köstebek gibi içine girdi.

Kâfir gemilerinin batırılması

Gayri gemilerden toptaşı bomba, İslâm burçlarına yağmur gibi yağmaya başladı. Gaziler dahi a'dâ-yı hâsirîn üzerine topuna top, bombasına bomba yağdırırlardı.

O gün kâfirlerin beş on pâre gemilerini batırdılar. Çünkü kâfir gemileri gâyet top altına girmişlerdi. Cezayir'in burçlarında hırtallı topları yoktur diye hakir görmüşlerdi, amma Hayreddin Paşa o burçları gayet muhkem edip hırtallı toplar komuş idi. Kırkar, otuz altışar, yirmişer, on ikişer ve sekizer hırtal olmak üzere topları var idi.

O gün toptaşı ve bomba darbından beş on pâre gemileri denize gark olunca, hemen alelacele top altından çıkıp uzağa yattılar. Onların topları da gayri Cezayir burçlarına yetişmez oldu.

İspanya Kralı kötü işli mel'un:

"Şu Mosonegro denen Türkün bu rikoluğunu beğendim amma, baştan bunu Barbaroşo akıllı adam diye yerine oturtmuş ise de akıllı bir adam değil imiş. Beş on adam ile benim kuvvetime karşı durmak ister, burçların üstünde seyirdip gezer. Ya ben yarın o burçları göklere ağdırdığımda, o zaman ne yapacak" dedi. Hasan Ağa ile bir miktar zevklenip maskaralığa aldılar.

Sonra Kral:

"Eğer bu negro diyavoloda akıl olaydı. Benim buraya geldiğimi görünce hemen Cezayir kalesinin anahtarlarını alıp, boynuna mendil bağlayıp, hâk-i pâyimize gelip özür diler idi. Hem bu sebeple belki suçundan geçip affederdik. Halbuki ona hiç bir şekilde ölümden kurtulma yoktur. Hristiyanları derkelle edip kestiğinden, ben de onun başını kendi elimle kesmeye yemin etmiştim. Böyle iken özür di-

leyip haddini bilmesiyle yine katl olunmasından feragat olunur, bir miktar şey ile vilâyetine gitmesine belki izin olurdu. Amma şimdi ben ona bir iş edeyim ki, kıyâmet oluncaya kadar dillerde destan ola" deyip hiddete geldi.

Yanında olan papazlar:

"Devletlü Kral, hele evvel bir nâme yazıp gönderiniz. Bakalım sonu ne olur? Eğer sizin dediğiniz gibi Cezayir'in anahtarlarını, boynu bağlı, sine dağlı hâk-i pâye getirip özrün dilerse, sözümüz yoktur. Aksi zuhur ederse biz çekildik aradan gayri günahı boynuna deriz. Gayri istediğiniz gibi cezası tertip olunur. Sizin gibi bir azîmüşşan krala ne yapabilir? Aklı ermediğinden böyle ediyor. Yoksa senin bu kahredici kuvvetine Gran Senyör bile olsa belki takat getiremez. Kande kaldı ki Kara Hasan Ağa!" dediler.

Şeytan papazlar, Kral mel'una ol kadar pâye verdiler ki, koltuğuna karpuz sığmaz oldu.

O zaman:

"Ras söylediniz! Türkçe olmak üzere Hasan Ağa'ya bir nâme yazılsın!" dedi.

Türkçe bir nâme yazılıp gönderildi.

İspanya Kralı'nın nâmesi

Nâmede:

"Ben ki İspanya Kralından, sen Cezayir kuvarnadoru Kara Hasan Ağa'ya,

"Nâmem sana vardıkta şöyle bilip âgâh olasın ve gözünü pek açasın. Eğer aklın başına yâr ise boğazına mendil bağlayıp, Cezayir kalesinin anahtarlarını yanına beraber

alıp, sonra gelip hâk-i pâyime yüz süresin. Belki bu suretle suçun affolunup katl olunmaktan halâs olasın. Zira ben işittim ki, sen hristiyan kulları denizde bulup aldığında, Cezayir'de esir çok, benim esire ihtiyacım yok, bana nam lâzım, deyu, boyunlarını vurup öldürür imişsin. Ben de senin başını kendi elimle kesmek için azizlerin başına yemin eylemişim. Senin için elimden kurtulmak imkânsızdır. Meğer ki kendiliğinden gelip, özürler dileyip, hâk-i pâyimize yüz süresin. O zaman belkim hem elimden necat bulasın, hem biraz şey ile seni kayırayım, vilâyetine gidesin.

"Amma Cezayir'i zorla alıp da elime düşersen, kurtulamazsın. Bütün askerini de ispatadan geçiririm. Sana nasıl nam lâzım ise, bana da nam lâzımdır. Benim nasıl üstün kuvvete sahip bir kral olduğumu bilirsin. Bütün ümmet-i İsa üzerine şehinşahım ve tâc-i Nuşirevan koronası taşırım ve bütün hristiyan memleketler üzerine hükmüm geçer. Senin efendin olan Barbaroşo'yu Tunus'dan papuçsuz kaçırmış adamım. İmdi benden gözünü pek açasın. Bu büyük kuvvetle bu tarafa gelmekten maksadım Cezayir'i almaktır. Cezayir'i almadan ardıma bakanlardan değilim. Askerim çok zahirem çok, malım dahi çoktur. Asla bir şeyden elemim yoktur. İşte bunlar sana mâlum olsun, ona göre benden kork. Sonra bildim bilmedim deyu özür bahane dinlemem" demiş.

Kralın elçisi bu nâmeyi getirip mücahid Kara Hasan'a verdi. Kara Hasan divan topladı. Gazi askerler huzurunda hoca efendi tarafından nâme okundu. Herkesin mâlumu oldu. Red cevabı yazılıp yine elçisi eliyle İspanya Kralı'na gönderildi.

Cevapta şöyle denilmişti:

“Evvelâ, ey ebedî mel’un ve sermedî hınzır İspanya Kralı sensin ki, nâmen geldi. Ve içinde yediğin pohların hepsi mâlumumuz oldu. İmdi ün ile lâf ile ben adama Cezayir’i vermem ve senin gibi kelpten dahi pervam yoktur. Elinden geleni ardına koma. Eğer sen üstün kuvvetinle mağrurlanırsan, ben dahi kâinatı yoktan var eden Allahu azîmüşşâna dayanırım. Hem bilesin ki, az asker ile çok askeri bozmak, gizlileri ve sırları bilen Cenâb-ı Hak hazretlerinin ezelî âdetidir. Kâfirler ile karşılaşıp cenk ü cidâl ve harb ü kıtâl eylemek İslâm’ın şerefi ve iftiharıdır ve Allah katında yüce derecelere erişmesine sebeptir. Senin gibi nice benlik dâvası sürmüş mel’unlar Cezayir’i almak kasdıyla gelip Hakk’ın yardımıyla mağlûp ve münhezim olarak, pişman ve perişan bir halde yüzleri karasıyla artlarına bakarak yıkılıp gitmişlerdir. Hazret-i Kibriyâ’dan umarım ki, inşallah sen onlardan beter olursun! Zira mağrurun hasmı, intikam alıcı yüce padişah olan Cenâb-ı Hak’tır... Sen bildiğinden kalma!”

Kara Hasan Ağa’nın çaşıtları

Kara Hasan Ağa’nın mektubu İspanya Kralı’na varıp da okununca, vay ki İspanya Kralı hiddete gelip kakıyıp, yıldırım gibi şakıyıp, kâfir iken Yahudi oldu.

“Eh koca Negro, ben de senin haddini bildirmezsem adam değilim!” deyip, gayri küte küt cengi artırdı.

Amma Kara Hasan Ağa’nın çaşıtları vardı, kâfir ordusunda gezerlerdi. Her ne görürlerse gelip haber verirlerdi.

Bir gün kâfirlerin büyük festesi oldu. O gün gemilerden sandallara şarap fıçıları çıkarıp, o gece yeme içme edip sabaha kadar eğlendiler, gülüp oynadılar. Ertesi gün de meclisleri ortada kaldı. Hınzırlar gibi hortlayıp yatarlardı.

Hatırlarına, asla:

"Kimbilir, biz böyle mest halde yatarken, belki Negro Hasan Ağa bu gecelikte gelip baskın eder" diye gelmezdi.

"Türkler bizim korkumuzdan, burçlardan bir adım ileri gelmeye kadir değillerdir" sanırlardı.

Mücahid Hasan Ağa ise küffârın halinden gereği gibi haberdar idi. Hemen fırsatı ganimet bilip gazilerle meşveret eyledi.

On bin iş bilir, cenk görmüş yiğit gaziyi hazırladı. Gece yarısından sonra sabaha yakın bir saatte gizli kapıdan çıktılar. Hasan Ağa önlerine düştü. Dağ yolundan gittiler. Ay karanlığında idi.

Dağ yolundan varıp kestirmeden, kâfirlerin ordusu üzerine çıktılar. Hem hikmet-i İlâhî o gece muhalif yeller esip kâfirlerin üzerine karanlık pus çekti. Göz gözü görmez oldu. Yağmur dahi destiden dökülür gibi göz açtırmadı.

Bu alâmetler Allah tarafından İslâm askerleri için yardım idi. Gaziler baktılar ki, kâfirler kimi mahmur ve kimi sarhoş köpekler gibi uyuyup, hınzırlar gibi hortlayıp yattılar. Öyle ki dünyadan habersiz idiler. Halbuki gaziler tabancalı atımı kadar kâfirlere yaklaşmış idiler.

Hem gör hikmeti ki, kâfirler tarafında tufan karanlığı, fırtına ve yıldırımla yağmurdan göz açılmaz iken İslâm askeri tarafında bunlar yoktu. İslâm askerleri kâfirleri gö-

rür, amma kâfirler İslâm askerlerini görmezdi.

Baskın

İslâm askeri ise öyle düzenlik ile gelirdi ki, ayakları altında karınca incinmezdi. Gazi Kara Hasan Ağa on bin gazinin önünce gider, her işi o idare ederdi. Kimseden bir ses çıkmaz herkes kendi işine bakardı.

İstedikleri yere vardıklarında:

“Bismillâhirrahmânirrahîm, niyyet-i gazâ, kasd-ı kâfir!” deyip, Hasan Ağa tüfengini boşaltınca, on bin gazi birden tüfenklerini küffâr-ı hâksâr üzerine boşalttılar. Kâfirler dökülüp kaldı.

Ardından, gaziler kılıçlarını çekip, kâfirlerin kalp cenahlarına girdiler. Serçe alayına kartal, ekinci tarlasına orakçı nasıl girerse, kâfirleri öyle kırmaya başladılar.

Kâfirler isem üç gündür yiyip içmeden ve şarabın mahmurluğundan gözleri dünyayı görmez halde idiler. Silâha pusata davranıp kendilerini buluncaya kadar gaziler kâfirlerin yarısını kırmalı oldular. Kâfirlerin tamamı otuz altı bin idi.

Kâfirlerin içine bir uğursuzluk bir şaşkınlık düştü ki, ancak olur. Birbirlerini kırmaya başladılar.

Ana buba günü olup, kâfirler neye uğradıklarını bilmediler. İşte bunun için: Baskın bastıranındır, derler. Hele basılan aklı başından gitmiş sarhoş veya üç günlük mahmur olursa...

Elhâsıl şafak sökünceye kadar gaziler kılıçlarını bırakmadılar. Yirmi binden fazla kâfir kılıçtan geçti. Dört

beş yüz kadarını ise esir alıp koyun sürüsü gibi önlerine kattılar. Bunları kılıç yelmanları ile döverek ve yürümeyeni yolda kerterek, selâmet ve ganimetle gelip burca girdiler.

Sabah olup, güneş görünüp, öz nuruyla âlemi aydınlatınca, kâfirler bakıp gördüler ki, ne bakarsın! İş işten geçmiş, belâ deryası boydan aşmış. Şöyle ki, kâfir leşinden tepeler olmuş. Kelle dersen bostan kesimi gibi ayaklar altında...

Bu hâli görünce gayet perişan ve başları aşağı oldular. Zira asla hatırlarına Türk askerinin gece burçlardan çıkıp, baskın edecekleri gelmezdi.

Gururlarından:

“Türkler şimdi kendi başları kaygusundadır, esir olacaklarına ağlarlar” deyu, kendi yemelerine, içmelerine, ahenklerine bakarlar idi.

“Hemen şimden sonra Cezayir bizimdir!” derlerdi.

Cenâb-ı Rabbülâlemîn’in İslâm’a yardım edeceğini akıllarına bile getirmezlerdi. Kendi çokluklarına güvenirlerdi.

İspanya Kralı da bu kadar sayısız askeri ile mağrurlanırken, apansızdan böyle yüz karalığı oldu, diye gazabından kâfir iken Yahudi oldu. Ve:

“Bu iyi alâmet değildir!” diye, kalbine korku düştü.

Derya cûş u hurûşa gelip

Amma yine de kâfirlik gayretini elden bırakmayıp gemilerden tekrar asker çıkarıp, evvelkinden ziyade metris-

lere balyemez toplar çekip, o gün akşama kadar Cezayir'in üstüne yağmur gibi top taşı yağdırdılar.

Akşam ezanına yakın bir saatte, gökte bulutlar toplanıp şimşekler çakmaya başladı. Sert bir rüzgârla birlikte âlemi karanlık bastı ve belâ bârânı gibi yağmurlar yağmaya başladı. Az zamanda sel sele karışıp kâfirlerin metrislerini doldurdu, kendilerini ise sürüp deryaya gark etti.

Bir ana buba günü ki, yâ medet Allah! Cenâb-ı Hak gazabıyla lûtf edip, kâfirler üzerine yumurtadan büyük dolu yağdırdı. Kiminin başı delindi, kiminin gözü çıktı, soluğu cehennemde aldılar. Neye uğradıklarını bilmediler.

Derya ise cûş u hurûşa gelip tufana döndü. Kâfir gemilerini Temnitos körfezine baştankara eyledi. Orda dahi nice kâfirler helâk oldular.

Beş yüz pâre gemiden, yalnız İspanya Kralı'nın bindiği baştarda kurtulup, kâfir yakasına yüzü karası ile çekilip gitti.
İslâm askeri burçlardan, kâfirlerin başına gelenleri seyr edip, hamd ü senâlar eylediler.

Hepsi bir ağızdan:

"Ey Rabbimiz! Gerçekten lûtfun keremin çoktur. Kimsesiz kalanların daima elinden tutarsın" diye dualar ettiler.

Başbuğ olan Gazi Kara Hasan Bey, geceleri başını yastığa koymaz, Cenâb-ı Hakk'a:

"Yarabbi! İslâm askerine sen yardım edip, yüz aklıkları müyesser eyle. Yarabbi! Ben âciz, yüzü kara kulunu, dinsiz kâfirlerin önünde mahcup eyleme. Senin rızan ve din-i mübin uğruna cihad için kuşca canımızı feda eylemişiz. Biz

zayıf kullarına medet ve inâyet eyle. Bu kâfirler çokluklarına güvenirler. Biz zayıf kulların senin fazl ü keremine güveniriz.”

Diye yüzünü yerlere sürüp dua niyaz ederdi. Ya bu şekilde yapan kimsenin duası, Allah katında niçin makbul olmasın. Cenâb-ı Hak, Kelâm-ı Kadîm’inde: İsteyin vereyim, diye buyurmuştur. Amma yolunda bulunmak ister.

Kâfirlerin başına bu tufan gelince:

“Cadı şerrine uğradık!” dediler.

Cenâb-ı Hakk’ın gazabına uğradıklarından haberleri yoktu.

Yirmibeş bin esir

Gaziler şükür ve dualarını ettikten sonra, Gazi Kara Hasan Ağa on bin asker ile burçtan çıktı. Varıp kâfirlere karşı oldu. Allah’ın izni ve Peygamber’in mucizesi ile dinsiz kâfirlere öyle bir kılıç döşediler ki, yâ medet Allah! Yağmur suyu ile kâfir kanı karışıp sel gibi aktı, pis cesetlerini deryaya götürdü.

Sağ kalanlar ise gazilerin ateş saçan kılıçları karşısında takat getiremeyip firara yüz tuttular.

“Aldığına giderim, neyleyeyim çâre yok.

“Önüme taş mı gelir, yoksa burun mu çıkar”

deyip kaçmaya başladılar.

Gaziler dahi artlarınca:

“Bre kâfirler nereye! Elimizden kande can halâs olursunuz!” deyu na’ra vurup, kırarak kovarak giderler iken Harraş denen nehir önlerini kesti.

Yağmurlar yüzünden coşmuş sel halinde idi. Kâfirlerin ilerde bulunanları can havliyle kendilerini nehre vurdular. Hiçbiri kurtulamadılar, hep helâk oldular. Tahminen on binden fazla kâfir cehenneme gitti. Geri kalanlar gayri kendilerini nehre atmaya kıyışamayıp:

“Mayna sinyör!” diyerek gazilere teslim oldular.

Gaziler de kâfirleri birbirlerine bağlayarak esir edip Cezayir’e getirdiler. Hepsi yirmi beş bin kâfir idi.

Bu kâfirlere metrislerde olan topları, baştan kara olan gemilerin kerestelerini ve mühimmatlarını Cezayir’e taşıttılar. Öyle ki Sultan Cezayir eskisinden, Allah erenler bereketiyle, on kat daha ziyade terakki bulup, mâmur oldu. Allah Teâlâ kıyamete kadar mâmur ve düşmanları üzerine karada ve denizde mansur ve muzaffer kılıvere, amin.

Hülâsa, böyle bir yüz aklığı devr-i Âdem’den beri olmamıştır.

İstanbul’a zafer müjdesi

Gazi Kara Hasan Ağa bu yüz aklığını baştan sona kadar yazdırıp şevketlü Sultan Süleyman hazretlerine bir nâme hazırladı. Bin kâfir esiri de kürek için ayırdı. Ayrıca gerek Hünkâr’a ve gerek Hayreddin Paşa’ya hediyeler düzdü. Bütün vezir vüzeraya da hep yollu yolunca peşkeşler hazır eyledi.

Bunları İslâmbol’a götürmek için otuz pâre mükemmel kalite yağlatıp, her birine ikiyüz ellişer gazi dilâver yiğit tayin eyledi. Her birisi pâk ve pâkize olarak hazırlandılar. Âsitâne’ye gelecek esir kâfirleri otuz pâre kaliteye dağıtıp, ikisini birer karineye çakıp geceleri ise ellerine

dahi kelepçek vurup dikkatle saat beklediler. Çünkü düşman fırsata bakar gafil olmaya gelmez.

Günlerden bir gün mübarek bir saatte otuz pâre tekne Cezayir'den çıkıp:

"Kandesin İslâmbol!" deyip yola revan oldular.

Uygun hava ile yirmi birinci gün selâmetle İslâmbol'a vardılar. O gün İslâmbol'un içi şenlik ile yandı tüttü.

Gelen otuz pâre kalitenin seraskeri, Hayredddin Paşa'nın kendi çırağı Deli Mehmed Kaptan idi. Gelip Hayreddin Paşa'ya buluştu. Hayreddin Paşa dahi eski yâr-ı kafadarının gelişine çok memnun oldu.

Deli Mehmed Kaptan, çıkarıp Kara Hasan Ağa'nın Hayreddin Paşa'ya yazdığı nâmeyi ve ayrıca şevketlü Hünkâr'a yazdığını teslim eyledi.

Hayreddin Paşa o zaman Kaptan Paşa olmakla beraber Cezayir Ocağından olduğundan bu Ocak'ın her işi ondan sorulur ve o da Ocak'a elinden gelen yardımı ederdi. Ocağıyla iftiharlanır ve belki kendi doğup büyüdüğü vatanından çok, Cezayir Ocağını severdi.

Hayreddin Paşa ile Cezayir Ocaklılar huzurda

Hayreddin Paşa, yerine bıraktığı Hasan Ağa'nın bu kadar yüz aklığı eylemesine çok sevindi, dünyalar onun oldu. Deli Mehmed Kaptan ise Cezayir'in vaziyetini ve olanları Hayreddin Paşa'ya bir bir anlattı. O da gözlerinden sevinç yaşları mübarek sakalına akarak dualar etti.

Hayreddin Paşa, Cezayir'den şevketlü Hünkâr için gelen hediye ve peşkeşleri otuz pâre kalitenin kaptanlarını ve

her birinden yirmişer gazi yiğitleri yanına aldı. Yiğitler som sırma Mağrip elbiseleri içinde idiler. Her birinin elinde bir şey vardı. Kendi Ocağı olduğundan iftihar ve sürurla atına binip ocakdaşları Cezayirli gazilerin önüne geçti. Bâb-ı hümâyun divan kapısı ile Saray avlusu içinde durdular.

Şevketlü Pâdişah-ı âlem-penah hazretlerine:

“Cezayirli kulların hâk-i pâye yüz sürmeye geldiler” diye telhis olundukta, Hünkâr hazretleri kafese gelip Cezayirli yiğitleri seyr eyledi. Sonra hepsine hil’at giydirip yüzer altın bahşiş verildi. Kaptanlara ikişer yüz verildi.

Leventler çıkıp gittikten sonra, birkaç kişinin huzura girmesi dâvet olundu.

Hayreddin Paşa önlerine düşerek, Padişah’ın huzurun girdiler. Varıp Padişah ile buluştular. Hayreddin Paşa, Hünkâr hazretleri ile teklifsiz görüşür idi. Gereken edep ve tâzimi gösterdikten sonra Hasan Ağa’nın nâmesini koynundan çıkarıp şevketlü Sultan’a takdim etti.

Padişah nâmeyi bizzat açıp okudu. Kâfirlerin ne şekilde Allah’ın gazabına uğradıkları ve nasıl hezimete düştükleri tafsilâtıyle anlatılmış idi. Sonunda ise devletin devamına dua edip bağlılıklarını bildiriyordu.

Nâmenin okunması tamam oldukta, Hünkâr hazretleri ferahından gözleri yaşararak el kaldırıp, Cezayir Ocağına, Hasan Ağa’ya ve Hayreddin Paşa’ya dua eyledi.

“Berhurdâr ol mücahid lalam! Hakikaten medh eylediğinden fazla imiş. Cezayir’de yerini boş komamışsın” dedi.

Hayreddin Paşa ise:

“Şevketlü Hünkârım, Cezayir Ağası kulunuz, ben kuluna da beş yüz kefere esir hediye göndermiş. Ben kulun dahi şevketlü Padişahıma hediye eyledim” dedi.
Padişah hazretleri dahi:

“Yâ lala! Bize dahi kürek için bin adet esir göndermiş, berekât versin, dünyada ve âhirette yüzü ak olsun!” deyip dualar eyledi.

“İmdi lala, göreyim seni, Ocağına ne şekil yardım edersin. Sen onlara lâzım olacak şeyleri bilirsin. Cezayir Ocağına, Tersâne-i Âmire’mden her ne verilirse makbulümdür” dedi.

Hünkâr hazretleri kendi eliyle hatt-ı hümâyun yazıp, Hasan Ağa’ya, Cezayir Beylerbeyliğini ihsan eyledi. Bir cevahir taş oturtma çelenk ve bir kıymetli kılıç ve bir samur kürk ve bir cevâhir saat ve bir sancak bir filândıra gönderdi. On pâre yeni kalite ihsan eyledi ki her şeyi üzerine binmece tamam idi.

Kırklar aşkına

Cezayirli otuz kaptanın her birine mahsus konaklar döşenip mîrîden tayınatları verildi. Öyle ki baklavasına böreğine varıncaya kadar gönderildi. Leventlere de kışlalar döşenip aynı ikramda bulunuldu.

Hünkâr’ın izni ile beş kalite yağlanıp, asker toplamak için Akdeniz’e gönderildi. İçerde dahi etrafa bayraklar çıkarıp asker toplayıp Boğazhisar’da beklediler. Tahminen iki üç bin kadar yeni yoldaş toplandı.

Günlerden bir gün İslâmbol'da bulunan otuz beş pâre Cezayir kaliteleri yağlanıp, Ocak'a ait mühimmat teknelere doldurulup hazır edildi. Bir mübarek saat gözeterek Hayreddin Paşa'ya ve şevketlü Hünkâr hazretlerine veda edip Sarayburnu'nda üçer kat şenlik ve şâdımanlık eyledikten sonra yola revan oldular.

Şevketlü Hünkâr dahi o gün Yalı Köşkü'ne gelip bunların şenliklerini seyr ü temâşâ eyledi. El kaldırıp Ocak için ve gaziler için dua kıldı.

Tekneler ertesi gün Boğazhisar'a varıp, lenger-endâz olup yattılar. Yeni yoldaşları teknelere alabildikleri kadar doldurup, kırklar aşkına tamam kırk adet kalite olmak üzere oradan kalkıp yola revan oldular.

Muvafık hava ile on yedinci gün selâmet ve ganimetle Sultan Cezayir'e vardılar. O gün öyle bir şenlik eylediler ki ancak olur.

Ertesi sabah galaba divan toplandı. Deli Mehmed Kaptan gelip Hasan Ağa'ya buluştu, hal hatır soruştular.

Deli Mehmed Kaptan, Şevketlü Hünkâr'ın hatt-ı hümâyununu Hasan Ağa'ya verdi. O dahi öpüp başına koyduktan sonra hocaya verip okuttu.

Hatt-ı hümâyun şöyle idi:

"Sen ki lalam Cezayir-i Garp dayısı Gazi Hasan Ağa,

"Selâmdan sonra, nâmen mûcebince hâk-i pây-i hüsrevâneme gönderilen eşya ve bin kefere gelmiştir. Berekât versin. Dünyada ve âhirette yüzün ak olsun. Daima düşman üzerine mansur ve muzaffer olasın. Dindar, yarar bahadır kişi olduğunu duydum. Lâyık olman ile sana Ceza-

yir-i Garp beylerbeyiliğin verdim, mübarek olsun. Dahi on adet yeni kalite Ocağıma ihsanım olmuştur. Ve ettiğin gazanın karşılığı sana bir çelenk gönderilmiştir, başına ras edesin. Dahi hil'at-ı fâhiremi eynine ras kılıp devam-ı devlete dualar edesin. Dahi sana bir samur kürk ile bir cevâhir yüzük ve bir cevâhir saat ve bir cevâhir kabza sonkur kılıç ve bir alem ve bir filândıra gönderdim, bergüzar edinesin. Kılıcı beline asıp düşmana gazalar edesin. Ve bizi dua ile anasın. Hak Teâlâ yardımcın olup elinden tutsun."

Berhurdâr ol karındaş

Ol zaman Gazi Kara Hasan Ağa Cezayir-i Garp beylerbeyisi oldu, adalet ile hareket edip Hayreddin Paşa zamanı gibi ortalığa nizam ve intizam verdi.

Hayreddin Paşa'nın Kara Hasan Ağa'ya gönderdiği name ise şöyle idi:

"Berhurdâr ol karındaş, benim şevketlü Padişahımın huzurunda yüzümü ak eyledin. Hak Teâlâ sen karındaşımın da iki cihanda yüzünü ak eylesin, dünya durdukça düşman üzerine muzaffer olasın. Bana gönderdiğin beş yüz kâfiri şevketlü Hünkârıma hediye eyledim."

Hayreddin Paşa, Cezayir valisi Hasan Paşa'ya onun gönderdiği keferenin karşılığı olarak iki kat fazla hediye göndermişti. Ocak için ise o kadar mühimmat gönderdi ki ancak olur. Meselâ akçe ile satın alınmak lâzım gelse bin kese akçe yetişmezdi.

Diğer devlet adamlarının da her birinden Hasan Paşa'ya muhabbetnâme ve hediyeler geldi.

Ertesi gün mübarek Cuma olmakla, Gazi Hasan Paşa pâk giyinip kuşanıp, şevketlü Padişah'dan bergüzar gelen samur kürkü üzerine giyip, cevâhir taş oturtma çelengi sarığına taktı. Cevâhir yüzüğü parmağına geçirip, aylı günlü cevâhir saati koynuna soktu. Sancak ile filândırayı Paşakapısı'nın üstüne dikti. Öyle som sırma güzel idi ki, bir gören adam bir daha görmek isterdi. Bunların hepsi şevketlü Sultan Süleyman hazretlerinden Cezayir Valisi Hasan Paşa'ya teberrüken armağan gelmişti.

Hasan Paşa bu ihtişam ile geçip yerine oturdu. Yer yerden bütün âlimler, sâlihler, mücahid gaziler ve reisler, kabile şeyhleri ve şehir halkı yollu yolunca gelip, mübarek olsun, dediler.

Çavuşlar alkışlayıp:

"Devletle bin yaşa!" deyu devam-ı devlete dualar ettiler.

Sonra sumatlar döşenip taam sebil olmak üzere fakir fukara yiyip içtiler. İnsandan gayri kuşa karıncaya varıncaya kadar herkes doydu. Şeker şerbetleri ve mis gibi kahveler nehir gibi akardı, içene minnet idi.

Koca Gazi Hasan Paşa bu şekilde üç gün devamlı olarak Müslümanlara ziyafetler eyledi. Ve üç gün burçlardan top şenlikleri ile çırağan-ı sürûr eyledi. Yetimlere, kimsesiz kadınlara hayır hasenatlar eyledi. Düşmanlara kanlar kuşandırdı.

Kral'ın üzüntüden ölmesi

İspanya Kralı kendi öz başı ile mağlûp ve perişan bir halde kâfir yakasına varmıştı. Gazi Hasan Paşa'ya şevketlü

Padişah'tan Cezayir beylerbeyliği geldiğini ve bu kadar padişah duasına ve lutf u ihsânına mazhar olduğunu duyunca bir ah çekip:

"Barbaroşo'dan kurtulduk derken, yine belâya duçar olduk. Bu adam Barbaroşo'nun yerine vekil bıraktığı bir sultat iken, benim gibi bir ulu nam şan sahibi kralın kuvvet ü kudretini sihirbazlık ile berbat eyledi. Salt başımızla gücüle gelip yerimizi tuttuk. Bu kadar hazine kesecek toplarımız karada kaldı. Karaya düşüp kırılan gemilerimizin mühimmatlarını da yine bizim kırılan askerlerimizden esir eyledikleri hristiyanlara taşıtmışlar. Hem esirlik, hem yüz karalığı. Ölüp gidenler de caba. Evvelden Cezayir bir iken şimdi bizim malımızla yüz kat kuvvetli oldu. Bize bu ettikleri ise Gran Senyör'ün katında çok makbûle geçip, aşağı bir adam iken Cezayir'e vali nasb olundu. Şimdiden sonra vay bizim başımıza!" diyen mel'un, üzüntüsünden çatlayıp cehenneme gitti. Yerine oğlu kral oldu.

Hak Teâlâ kâfirleri dâima ehl-i İslâm korkusu içinde bırakıp, karada ve denizde daima mağlûp ve perişan eylesin. Ve İslâm askerini her zaman kâfirler üzerine mansur ve muzaffer kılsın, âmin ya Mu'în! Ve Cenâb-ı Hak, Sultan Cezayir'i baştan sonuna kadar mâmur ve mesut eyleyip dünyalar durdukça devamlı kılsın, âmin.

Hayreddin Paşa'nın son günleri

Şimdi hikâyetimiz ol gaziler başbuğu Hayreddin Paşa'ya gelsin:

Cezayir valisi Hasan Paşa, otuz pâre kalite ile şevketlü Süleyman Han hazretlerine hediyeler gönderip, Padişah duasına mazhar olmuştu. Cezayir'i almak iddiasıyla gelen

İspanya Kralı'nı mağlûp ve perişan ettikleri gaza ise şevketlü Hünkâr'ın ziyadesiyle hoşuna giderek, Cezayirli kullarına dualar etmiş ve Hayreddin Paşa'ya:

“Göreyim lala seni! Cezayir Ocağım benim şeref-i iftiharımdır. Ol Ocakla şerefleniriz. Allah dâim eylesin senin dahi ocağındır. Onlara lâzım olacak şeyleri sen bilirsin. Tersane-i Âmire'mden onlara lâzım olacak şeylerden veresin!”

Deyu tenbih eylemiş idi.

Bunların hikâyesi yukarıda geçmiş idi. Amma bu mahalde münasip düşmesiyle tekrar zikr olundu.

Hayreddin Paşa, bu yüce emre uyarak ve hem gerçekte kendi ocağı olmakla, Padişah hazretlerinin rızası ile Cezayir Ocağına gerekli mühimmatı Cezayir teknelerine doldurdu. Onlar da kalkıp Cezayir'e gittiler.

Epey bir zaman geçtikten sonra münâfıklar dedikodu etmeye başladılar. Münâfık her yerde münâfıklığını komaz, derler. Devlet adamları zümresinde Hayreddin Paşa'yı sevmeyip haset edenler:

“Şevketlü Padişahımız ona, Cezayir Ocağına bir miktar şey ver demekle, mîrînin bütün malını ver demedi ya!” demeye başladılar.

Bu söz yayılıp, Padişah kulağına varınca, Hünkâr hazretleri:

“Lalam Hayreddin Paşa, Cezayir Ocağına her ne verdiyse, benim rıza-yı hümâyunum ile verildi. Lalamın eylediği benim makbûlümdür, kimse bu işe karışmasın!” dedikte, münâfıklar zümresi kendi yüzleri karasıyle kaldılar.

Bir kişinin yardımcısı Allah ola, var kıyas eyle ki ol ne şah ola, demişler.

Hayreddin Paşa'nın vefatı

İmdi Hayreddin Paşa hazretlerinin dedikodulardan bir miktar hatırı kırılmış idi. Hasta oldu. Dil yarasının devâsı olmaz, demişler.

Eceli gelip vakit saat erişmiş olmakla üç gün sonra vefat etti. Cuma ve Kadir gecesi idi. Bu fanî âlemden ebedî âleme geçti. İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciun.

Mübarek mezarları Beşiktaş'tadır. Hayatta olan kaptan paşaların pîridir. Zira Âl-i Osman devletinde ilk Kaptan Paşa olan odur. Devlet-i Osmaniyye'nin derya işlerine ve Tersâne-i Âmire'ye nizam veren odur.

Şimdi hâlâ Kaptan Paşalar hil'at giydiklerinde merhum Hayreddin Paşa'nın medfun bulunduğu makamda giyinir, dua ederler. Yemekler verilir, fakir fukara yerler. Rûh-i şerifleri şâd olsun. Defalarca keşif ve kerâmetleri görülmüş bir veli, gazi, mücahid kimse idi. Rahmetullahi aleyh.

Gazavât-ı Hayreddin Paşa nâm-ı şerîfiyle yâd kılınan bu kitâb-ı

müstetâbı, Seyyid Murâdi Reis 941 sene-i hicriyyesinde

merhum Hayreddin Paşa'nın zât-ı şeriflerinden dinleyerek

tahrir eylemiş idi. Zamanla çoğalarak aktâr-ı cihâna da-

ğılmış bulunan eserin bir nüshası da 1194 sene-i hicriy-

yesinde Cezayir'de sâkin Ali oğlu Hasan Kastamonî
tarafından kaleme alınmıştır. İşbu 1392 sene-i hic
riyyesinde ise, İslâmbol'da mukîm abd-i pür-
mesâvî Halil oğlu Mehmed Ertuğrul Bursavî,
mezkûr nüshayı zamanın Türkçesine ve Lâtin
hurufâtına aktardım. Ve esere hâtıra sûreti
vererek yeni bir nüsha hâzır eyledim. Al-
lah, vâlideynimize, üstadlarımıza, cüm-
le mü'min ve mü'minelere, Müslim
ve müslimelere, yaşayanlara ve ve-
fat etmişlere, gazilere, mücâhid-
lere ve şehidlere rahmet eyle-
sin, âmin, bi-hürmeti Seyyid-
il Mürselîn. Temmet-ül kitâb,
bi-avni Melik-il Vehhâb.
Zilka'de 1392 sâl-i hicrî
ve Aralık 1972 târih-i
efrencî ve dahi yeni-
den tashih ve tab'ı
Ramazan 1415
ve Şubat
1995

ESERLE İLGİLİ BİLGİLER

- ★ GİRİŞ
- ★ ESERİN YAZMA NÜSHALARI VE NEŞRE HAZIRLANIŞI
- ★ BARBAROS HAYREDDİN PAŞA'NIN HAYATI
- ★ BARBAROS HAYREDDİN PAŞA'YA KADARKİ TÜRK DENİZ HAREKÂTININ KISA TARİHİ
- ★ OSMANLI-TÜRK DENİZCİLERİNİN KULLANDIKLARI GEMİ ÇEŞİTLERİ
- ★ İSTİFÂDE OLUNAN BÂZI ESERLER
- ★ LÜGATÇE

GİRİŞ

Büyüklerinin kıymetini bilmeyen toplumda, büyük adam yetişmez.

Genç nesiller, hergün anılan ve rağbet edilen isimleri, kendilerine örnek edinirler.

Basit, aşağı, süflî eğlencelik kişiler, geçici, yalancı ve zararlı şöhretler, bugün gündemi ve yayın organlarını işgal etmiştir.

Yakın geçmişte, iman ve ahlâk kahramanı büyüklerimizin inkârı, bugünkü sefâletin sebebi olmuştur. Eğer şu hâlin devamına sed çekilemezse, bizleri bekleyenin feci bir izmihlâl olduğu, acı bir gerçek olarak ortadadır.

Halbuki çok iyi biliyoruz ki, geçmişimizde, çocuklarımıza örnek olacak, binlerce büyük adam vardır.

Onların varlıklarından ve büyüklüklerinden haberdarız; ancak o ilim ve ahlâk kahramanlarını birer rehber olarak, hayat yolumuzun üzerine çıkarıp, ışıklarından istifade edeceğimiz yerde, uzak hayalleriyle övünerek vakit geçirmekteyiz... Bu sırada, yeni nesillerin, gözlerine tutulan yalancı parıltıların peşinde, bir karanlığa doğru sürüklenip götürülmeleri, hem dünyevî ve hem uhrevî bir fâcia olarak, âciz bakışlarımızın önünde cereyan etmektedir.

Örnek milli şahsiyetlerin, hayat hikâyeleri, eserleri ve fikirleri ile, yeni nesillerin önüne konulması, hayatî ve zarurî bir ihtiyaçtır.

Yükselmek, başarılı olmak ve milletine faydalar sağlamak isteyen her vatan evladı, tanıdığı bu büyük adamların içinden, meyil ve mizacının sevki ile, bir veya birkaçını kendisine örnek olarak seçecek, öğrenecek, büyüklüğünü hedef alacak ve onları geçmeye çalışacaktır... Milletimizi toptan yükseltecek olan da işte bu bilgi, sevgi ve çalışma azmidir.

Bu çalışmamız, onaltıncı asırda yaşamış bir cihad ve devlet adamını, Barbaros Hayreddin Paşa merhumu, gerçek hayatı, savaşları, ahlâkı ve o günün dünyası ile birlikte tanıtma gayesini taşımaktadır.

Herkesi kendileri ve kendi uydurma kahramanları gibi zanneden bazı yazarların kalemlerinde, Avrupa'nın serseri ve sarhoş korsanları gibi tasvir edilen, bizim mübarek ve mücâhid deniz kahramanlarımızın gerçek kimlikleri, bu eserde açık olarak görülmektedir.

Kitabın son tarafına "Lügatçe"den başka, eserin takibini ve anlaşılmasını kolaylaştırmak için Hayreddin Paşa'nın kısaca hayatı ile Türk denizcilik tarihi ve kullandıkları gemi çeşitlerine dair bir bölüm ekledim.

Bu kitap, geleceğin Hayreddin Paşalarına armağan olsun.

M.Ertuğrul Düzdağ

Yeşilköy 1973

ESERİN YAZMA NÜSHALARI VE NEŞRE HAZIRLANIŞI

Daha kolay okunması ve hoşa gitmesi için hâtıra şekline soktuğumuz bu eserin aslı “Gazavât-ı Hayreddin Paşa” adını taşımaktadır.

“Gazavâtnâme”ler İslâm-Türk kahramanlarının, din düşmanlarına karşı gaza ve zaferlerini anlatmak için yazılmış eserlerdir. Burada olduğu gibi bazen bir kahramanın bütün gazalarını, bazen de bir tek mühim gazayı mevzu olarak alırlar.

Barbaros Hayreddin Paşa ve Oruç Reis’in gazaları, çok sayıda esere konu olmuştur. Fakat bu gazavâtnâmelerin en meşhuru Hayreddin Paşa’nın yanında savaşlara katılmış olan Seyyid Murâdî Reis’in yazmış olduğu eserdir.

Esasen bu kitap, bizzat Hayreddin Paşa’nın emri ve yardımı ile yazılmıştır. Böyle olduğu eserin ilk sayfalarında anlatılmaktadır.

“Gazavât-ı Hayreddin Paşa”, gerek eski ve gerek yeni yazı ile basılmış değildir. Bu ve benzeri yüzbinlerce eser, el yazması nüshalar halinde çeşitli kütüphanelerde değerli ecdat yadigârı olarak, kendileriyle meşgul olacak himmet erbâbını dört gözle beklemektedirler.

“Gazavât-ı Hayreddin Paşa”ların nesir ve nazım halinde yazılmış olanları vardır. Biz kitabımızı hazırlarken İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi’nde mevcut olan dört mensur nüshadan faydalandık.

Bu nüshalar, Türkçe yazmalar bölümünde 94, 2459, 2490 ve 2636 numaralarda kayıtlı bulunmaktadırlar.

Bunlardan 393 yaprak (786 sayfa) hacminde bulunan 2636 numaralı nüshayı, yazısı ve dili bakımından uygun görerek fotoğrafını çektirdim ve üzerinde bir yıl çalıştım. Bu yazma, eserin zamanımızdan iki yüz sene önce ve yazılmasından iki yüz sene sonra istinsah edilmiş bir nüshasıdır.

Ayrıca bilhassa baş taraflarda 94 numaralı nüshadan da istifade ettiğim gibi, bazı isimlerin okunması vesâir hususlarda gerektikçe öteki nüshalara da başvurdum.

"Gazavât-ı Hayreddin Paşa"nın manzum üç nüshası ise Topkapı Sarayı Kütüphanesinde bulunmaktadır.

Yukarıdaki izahattan da anlaşılacağı üzere bu yaptığımız "Gazavât-ı Hayreddin Paşa"nın ilmî bir neşri değildir. Eseri halk ve gençlik için hâtıra şekline sokarak romanlaştırdım. Bu şekil değişikliği ve sadeleştirme dışında, müdahale etmedim. Metinde ilâve veya çıkarma yapmadım.

Eseri fasıllara ve konuşmalara ayırdım. Dilini ise çok fazla sadeleştirmeye çalışmadım. Cümleleri kısaltıp kolay anlaşılır hale getirdim. O günün dil ve ifade özelliklerini taşıyan ve esere tarihî havasını veren ifadeleri ise bilhassa muhafaza ettim. Yerinde bırakılan bu kelime ve tabirleri, kitabın sonuna eklediğim lügât kısmında açıklamaya çalıştım. Bu izahlar daha çok eserimizle ilgili mânâları içine almaktadır.

Asıl güçlük ise coğrafî isimlerde çekildi. Çünkü, eserde geçen yabancı yer isimleri Osmanlı ağzındaki telâffuz şe-

coğrafi yerini tesbit etmek çok zor oldu. Bulduğum bazı yerler ise şüpheli kaldığından, bunları lügâtte (?) işareti ile belirttim.

Okuyucu lügate bakmak zahmetine katlanmasa da sürükleyici ve tarihî gerçeklere uygun bir roman okumuş olacaktır.

Bu zahmeti göze aldığı takdirde ise, hayâli aşan bu gerçeğin, tarih ve coğrafyadaki yerini de tesbit ederek, daha çok duygulanacaktır sanırım.

BARBAROS HAYREDDİN PAŞA'NIN HAYATI

Büyük Osmanlı Türk denizcisi, Kaptan-ı Deryâ Hızır Hayreddin Paşa Midilli'de doğdu. Babası Midilli'nin fethi üzerine kale muhafızı olarak buraya gelmiş, aslen Vardar Yenicesi'nden Yakup Ağa idi. Doğum tarihi kesin olarak belli değildir. 1466-1476 yılları arasında çeşitli rivayetler vardır.

Hızır'ın İshak ve Oruç adında iki ağabeyi ve İlyas adında bir kardeşi vardı. İshak Midilli'de çalışıyordu. Oruç ve Hızır deniz ticareti yapmakta idiler.

Bir zaman sonra küçük kardeşleri İlyas'ı da yanına alarak, Şam Trablusu'na sefer eden Oruç Reis'in gemisi, Rodos şövalyelerinin hücumuna uğradı. İlyas şehid oldu. Oruç esir edilerek Rodos'da zindana atıldı.

Oruç'u fidye vererek kurtarmaya çalışan Hızır buna muvaffak olamadı ise de Oruç bir fırsatını bularak kaçtı. Bu hadiseden sonra Oruç Reis korsanlığa başlamıştır.

Geleceğin Barbaros Hayreddin Paşa'sı olan Hızır Reis ise daha bir zaman ticarete devam etti. Ama sonunda o da ağabeyi Oruç Reis'in yanına gitti.

Beraberce Tunus Beyi'ne müracaat ederek ganimetlerin beşte birini ona vermek şartıyla Halk-ül Vâd kalesinde barınmak için anlaştılar. (1512)

* * *

Bundan sonra Akdeniz'de geniş bir korsanlık hareketine giriştiler. Ceneviz, Venedik, Fransız, İspanyol ticaret

ve harp gemilerine karşı kazandıkları başarı üzerine hem kuvvetleri arttı, hem de servet ve şöhretleri.

Bazı Arap kabile ve şehirlerinin ileri gelenleri kendilerini yardıma çağırdılar. Bunlar, gerek zâlim Arap beylerine ve gerekse İspanyol veya Cenevizli müstevlilere karşı yardım istiyorlardı. Bu davetler Hızır ve Oruç Reis'in Kuzey Afrika'da bir devlet kurmalarıyla neticelendi.

Becâye, Cicel (1513), Şirşel (1514) ve Cezâyir (1516) ellerine geçti. Cezâyir'i geri almak için işbirliği yapan bir İspanyol donanmasi ile Arap ordusunu mağlûp ettiler.

İspanyollarla işbirliği yapan Tenes ve Tlemsen'i de aldılar. Fakat düşmana sığınan Tlemsen beyi, İspanyol kuvvetleri ile tekrar hücuma geçti. Bu savaşta Oruç Reis şehid oldu.

Oruç'un ölümü üzerine Cezayir şehri dışındaki arazi Barbaros Hayreddin'in elinden çıktı. Ayrıca Cezayir'i almak üzere gelen bir İspanyol donanması ile savaştı. Düşman donanması perişan olarak geri çekildi.

* * *

Daha önce Yavuz Sultan Selim'e bir elçi göndererek zapt ettiği toprakların Osmanlı Devletinin bir eyaleti olarak kabulünü arz etmişti (1518). Dileği kabul edildi. Padişah, Barbaros Hayreddin'e beylerbeyliği pâyesi ve Anadolu'dan asker toplama izni verdi. Ayrıca yardımlarda bulundu.

Barbaros'un bu şekilde Osmanlı Devleti'nin bir paşası olarak valilik etmesi düşmanlarını telâşa düşürdü. Önce Tunus ve Tlemsen beyleri birleşerek büyük bir ordu ile Cezayir'e yürüdüler. Cezayir'in içinden elde ettikleri adam-

ları da “Türkler” aleyhine ayaklandırdılar. Fakat Hayreddin Paşa ayaklanmayı bastırdığı gibi, Tunus ve Tlemsen beylerini de durdurdu.

Az sonra ise İspanyollar kırk gemilik bir donanma ve binlerce askerle hücuma geçti (1519). Bunlar da mağlûp oldular ve pek azı kurtulup kaçabildi.

Fakat Hayreddin Paşa birçok düşmanlıklarla karşılaşması ve Tunus Beyi’nin ordusu ile yapılan savaşın iyi bir netice vermemiş olması üzerine gemileri ve kendine bağlı reisleriyle Cicel’e çekildi. Cezayir’i kendiliğinden terk etti.

* * *

1520’den sonraki yıllarda, bütün Hristiyanlık dünyasını şaşırtan fevkalâde zaferler kazandı. Akdeniz’deki bütün Türk ve öteki Müslüman korsanlar onun emrine girmek için Cicel’e koştular. Kısa zamanda kırk teknelik bir donanma kuruldu. Bütün meşhur deniz kurtları Barbaros’un emri altında bulunuyorlardı.

Kâfi derecede kuvvetlenince Cezâyir üzerine yürüdü. Kendisine taraftar olan ileri gelen Cezâyirlilerden de yardım görerek şehri tekrar zaptetti. Hayreddin Paşa’ya vaktiyle ihanet etmiş olan Cezâyir Beyi İbni Kadı öldürüldü. Şirşel ve Tenes tekrar alındı.Tlemsen hâkimi Abdullah vergi vermeyi reddedince üzerine asker sevkedilerek, vergiye bağlandı. (1523)

Cezâyir’in zapt u rapta alınmasından sonra, şehrin yalısından kurşun atımı mesafede bulunan bir adadaki Penan (metinde Sen Pavlo) kalesini almaya teşebbüs etti. Bu kale İspanyolların elinde bulunuyor ve Müslümanlara

zulmedip sevap kazanmak için pazar günleri şehri topa tutuyorlardı. Barbaros gelmeden önce ise Cezâyir'i haraca bağlamış idiler.

İspanyolların teslim olmayı reddetmeleri üzerine kale lâğımla havaya uçurulup zaptedildi (1525). Hayreddin Paşa kaleyi tamamen yıktırarak çıkan taşlarla adayı sahilden ayıran denizi doldurttu. Böylece gemilerin sığınacağı bir liman meydana geldi.

Birkaç gün sonra kaleye yardım etmek üzere gelen on teknelik bir İspanyol filosu, kaçmak isterken tutularak tamamen esir alındı.

Aynı yıl Barbaros'un Aydın Reis idaresinde olarak sefere yolladığı Türk korsanları Marsilya ve Nis sahillerini basıp esir ve ganimetler aldıktan başka, İspanya kıyılarını korumak üzere kendilerini arayan onbeş teknelik bir filoyu da tamamen esir ederek Cezayir'e döndüler.

* * *

İslâm âlemini sevince gark eden bu zaferler, hristiyanları mâtemlere boğuyordu. Rahiplerin gönderdiği şikâyet mektupları ve bizzat gelen şikâyetçilerin verdiği kara haberler, o sırada Almanya, İtalya, Hollanda ve İspanya tahtlarına sahip olan İmparator Beşinci Karl'ı (Şarlken) bir meclis toplamaya mecbur etti.

Prens, şövalye, kardinal, ileri gelen komutan ve kaptanların katıldığı toplantıda, İspanyol ve Fransız filolarının birleşerek Barbaros Hayreddin Paşa üzerine gitmeleri kararlaştırıldı. Kurulacak olan donanmanın başına ise devrin Hristiyan kaptanlarının en meşhuru Andrea Doria getirildi.

Andrea Doria, Afrika kıyısında bir hareket üssü elde etmek için önce 40 parçalık bir donanma ile Şirşel'e çıkarma yaptı ise de şehrin müdafileri tarafından mağlûp edildi. Birçok ölü ve esir bırakarak kaçmaya mecbur oldu.

Hayreddin Paşa ise Andrea Doria'yı karşılamak üzere Akdeniz'e açılmış, fakat tesadüf edememişti Şirşel'de olduğunu haber alınca, peşinden gitti. Fakat Andrea Doria kaçarak İspanya limanlarına sığındı. (Bizim metnimize göre ise Hayreddin Paşa bu donanmayı yakalamış ve Andrea Doria da dahil hepsini esir almıştır.)

Akdeniz'de karşısına çıkacak kimse kalmayan Barbaros Hayreddin Paşa, bu sırada Hristiyan zulmüne karşı ayaklanmış olan Endülüs Müslümanlarına yardıma gitti ve 70 bin Müslümanı Afrika'ya geçirerek kurtardı.

* * *

Barbaros Hayreddin Paşa 1533 yılında Kanunî Sultan Süleyman tarafından bir hatt-ı hümâyun ile İstanbul'a çağırıldı. Barbaros, yerine evlâtlığı Hasan Ağa'yı bıraktı. Yanına meşhur ondokuz reisini alarak mükemmel bir donanma ile yola çıktı. Yolda Mesina açıklarında 18 gemilik bir filo mağlûp edilerek yakıldı. Koron'da bulunan Andrea Doria, Preveze'ye sığındı.

1533 yılı ortalarında Hayreddin Paşa'nın donanması büyük merasim ve şenliklerle İstanbul limanına geldi. Birkaç gün sonra Kanunî Süleyman'ın huzuruna kaptanları ile birlikte kabul edildi.

Sonra, bu sırada Halep'te bulunan Sadrazam İbrahim Paşa'nın daveti üzerine onun yanına gitti. Orada merasimle Cezâyir Beylerbeyisi pâyesi ile Kapudân-ı Deryalığa nasb

olundu. Halep'e at sırtında yirmi iki günde gidip dönmüştür.

O kış İstanbul tersanelerinde 61 pâre gemi inşa ettirdi.

* * *

1534 yılı ilkbaharında 80 parçalık bir donanma ile Akdeniz'e açıldı. Santa Luka, Sidraro, Fondi ve İsperlonga şehir ve kalelerini zapt ve tahrip etti. Haçlılar üzerinde yeteri kadar korku uyandırdıktan sonra Tunus'a döndü.

Halk-ül Vâd kalesini ve Tunus'u aldı. Kayruvan'a çekilen Tunus Beyi Hasan'ın üzerine onbin kişilik bir ordu ile yürüdü. Bu seferde otuz topu çektirmek için kâfi hayvan bulamayınca top kundakları üzerine yelken taktırması meşhurdur. Tunus Beyi mağlûp edilerek kabileleri itaat altına alındılar. (1534)

Tunus'un zaptı Avrupa'da akisler uyandırdı. Tunus Beyi'nin Alman imparatoru ve İsyanya Kralı Beşinci Karl'dan yardım istemesi üzerine 1535'de İmparatorluk, Papalık, İspanya, Napoli, Ceneviz, Malta ve Portekiz kuvvetlerinden meydana gelmiş 300 gemi ve 24 bin kişilik ordu Halk-ül Vâd'de karaya çıktı. Burayı müdafaa eden Hayreddin Paşa daha sonra Tunus şehrine çekilerek müdafaaya devam etti. Fakat gerek muhasara eden ordunun üstün kuvveti ve gerek içerdeki dörtbin Hristiyan esirin boşanarak şehrin içinde karışıklık çıkarmaları üzerine orayı terk etti. Düşman kuvvetlerini yararak önce Bâbüzzünnab limanına oradan da gemilerle Cezâyir'e döndü. Tunus'a giren Haçlı ordusu şehri günlerce yağma ve halkını katl etmiştir.

Cezâyir'e gelir gelmez 35 teknelik bir donanma ile derhal denize açılarak İspanya kıyılarına baskınlar verdi. Minorka adasının Mahon limanını, Mayorka adasının Palma kalesini ve şehrini tahrip edip yaktı. Yolda Tunuslu esirleri Avrupa'ya taşıyan Haçlı gemilerini esir alıp Müslümanları kurtardı. Büyük ganimetlerle ve pek çok esir ile Cezâyir'e döndü.

Avrupa, Barbaros Hayreddin Paşa'nın bu yeni darbelerinin haberi kendisine ulaştığında Tunus zaferi müjdesini kiliselerde âyinlerle kutlamakta idi.

* * *

Bunlardan sonra Kanunî tarafından tekrar İstanbul'a çağırılan Hayreddin Paşa, Napoli üzerine yürüyecek olan Fransızlara denizden yardım etmek ve harekâtı idare etmekle vazifelendirildi. (1536)

Osmanlı donanması Otranto yakınlarında karaya çıkarma yaparak Kastro kalesini zapt etti. Fakat kuzeyden Napoli üzerine gelecek olan Fransız kuvvetleri görünmediğinden geri dönüldü.

Bunda ve bir yıl sonra yapılan seferde Brendizi ve Korfo zorlanarak Venedik'e ait olan Syra (Şıra), Egina (Ekin), Nios (İne), Paros, Tinos ve Skorpento (Kerpe), Kasos (Kaşot) gibi adalar alındı. Ve Nakos (Nakşe) dükalığı Osmanlı idaresine bağlandı. Girit'e baskınlar yapıldı.

Barbaros Hayreddin Paşa idaresindeki Osmanlı donanmasının bu zaferleri Venedik devletini çok güç durumda bıraktı. Papa'ya ve bütün Avrupa'ya müracaat ederek bir haçlı donanması hazırlanmasını istedi.

* * *

Bütün kuvvetli denizci devletlerin iştiraki ile 300 kadarı kadırga ve kalyon çeşidinden büyük harp gemisi olmak üzere 600 teknelik bir donanma kuruldu. Bu donanmanın başına da devrin en meşhur kaptanı Ceneviz dükası Andrea Doria getirildi.

Barbaros Hayreddin Paşa bu büyük deniz kuvvetine Preveze önlerinde 122 kadırga ile karşı çıktı (Eylül 1538). Bu gemilerin gönüllü gelmiş 20 tanesi arka safta ihtiyat kuvveti olarak Turgut Reis'in emrinde bulunuyordu. Ön safta merkezde Hayreddin Paşa vardı. Sağ kanada Salih Reis, sol kanada ise Seydi Ali Reis kumanda etmekte idi.

Düşman donanması ise önde kalyonlar, ikinci hatta kadırgalar ve üçüncü hatta diğer gemiler olmak üzere saf tutmuştu.

Savaşın başlangıcında rüzgârı arkadan alan ilk saftaki 150 kadar kalyonun, durdurulması imkânsız yüzen kaleler halinde Türk donanması üzerine yürümesi herkesi dehşete düşürdü.

Fakat rüzgâr durunca, yalnız yelkenle hareket edebilen kalyonlar hareketsiz kaldı. Kalyon toplarının kısa menzili dışında kürekleriyle ve sür'atle kayan Türk kadırgaları uzun menzilli toplarıyla bu iri gemileri delik deşik ettiler.

Arka saftaki düşman kadırgaları Andrea Doria kumandasında olarak ileri çıktılarsa da dayanamayıp kalyonların gerisine çekildiler. Onların çevirme hareketleri, Hayreddin Paşa'nın gayet seri ve yerinde yaptığı manevralar sebebiyle işe yaramadı. Turgut Reis'in de katıldığı Türk çevirmesinden sonra yandan da ateş açılınca barut dumanı her yeri kapladı.

İlk saftaki kalyonları kâfi derecede döven Osmanlı kadırgaları Hayreddin Paşa'nın emri ile hücuma geçtiler. Bir kısmını zapt ederek veya batırarak bu saffı yardılar ve arkadaki gemilere hücum ettiler... Savaşın kaybedildiğini anlayan Andrea Doria gece karanlığından istifade ederek harp sahasını terk etti.

Preveze zaferi, bütün Osmanlı ülkesinde "cihâd-ı ekber" sayılarak şenliklerle kutlandı.

Ertesi yıl Kataro ağzındaki Nova kalesi de Hasan ve Turgut reisler tarafından zapt edilince, Venedik sulh istemeye mecbur kaldı. Böylece Akdeniz'deki Osmanlı hâkimiyeti tamamlanmış oldu.

* * *

Barbaros Hayreddin Paşa'nın Preveze zaferi düşmanları tarafından da takdir edildi. Beşinci Karl, onu bütün Kuzey Afrika'nın hükümdarı olarak tanıyacağını bildirerek Osmanlılardan ayrılmaya teşvik etti.

Barbaros'un bunu kabul etmemesi üzerine ise 400 gemi ve 30 bin askerle bizzat İmparator, maiyetinde Andrea Doria ve Meksika'yı istilâ eden Fernando Cortez olduğu halde Cezayir'e hücum etti (1541). İspanya, İtalya, Almanya ve Malta şövalyelerinin en meşhurlarının da katıldığı bu büyük Haçlı donanması, Hayreddin Paşa'nın yerine bıraktığı Hasan Ağa tarafından bozguna uğratıldı. Hasan Ağa'nın emrinde bin tanesi Türk olmak üzere 9 bin kişilik bir kuvvet vardı. Havanın da bozması üzerine Haçlı donanması perişan olarak geri döndü.

Barbaros Hayreddin Paşa'nın idaresindeki Türk donanması 1543 yılında Fransızlarla müşterek hareket etme

emrini aldı. Tam bir keşmekeş içinde bulunan Fransız donanmasından pek istifade edemeden (barut fıçısından çok, şarap fıçısı getirmişlerdi) Nis zapt edildi. Fakat aynı sebeple Nis müdafaa edilemeden tekrar bırakılıp geri çekilmek icap etti. Bu sefer sırasında Barbaros, Cenova'da esir bulunan Turgut Reisi de kurtarmıştır.

Hayreddin Paşa donanması ile, İspanya ve İtalya topraklarına hücumlar yaparak Beşinci Karl'ı Fransa Kralı Fransua ile sulhe mecbur ettikten sonra İstanbul'a döndü. (1544)

Dönerken, Fransa'da bulunan Müslüman esirleri ve pek çok ganimet malını da beraberinde getirdi.

* * *

İstanbul'da iki yıl daha yaşadıktan sonra 1546'da vefat etti. Ölümüne ebced hesabı ile (Mâte reîsü'l-bahr) "deniz reisi öldü" cümlesi tarih (hicrî 953) düşürülmüştür.

Kendi kabiliyeti ve iradesi ile korsan reisi, Kaptan-ı Deryâ ve ülkeler fatihi olarak yükselmiştir. Osmanlı Devletinin on dokuzuncu Kaptan-ı Deryâ'sı idi. On iki yıl şeref ve zaferlerle hizmet etti. Emrindeki donanmayı zaferden zafere ulaştırdı. Devlete koca bir eyâlet bağışladı ve Osmanlı sınırlarını Fas'a kadar uzattı.

İstanbul'da Beşiktaş semtinde deniz kenarındaki türbesinde medfundur. Aynı yere 1944'te kendisini ve birkaç levendini bir kadırga burnu üzerinde olarak temsil eden bir heykel yapılmıştır. Eskiden o civarda kendi yaptırdığı medresesi de varmış. Allah rahmet eylesin.

BARBAROS HAYREDDİN PAŞA'YA KADARKİ TÜRK DENİZ HAREKÂTININ KISA TARİHİ

XI. ASIR

1071 Malazgirt Zaferi ile Anadolu Müslüman Türklere açıldı. (Hicrî 463)

1076 Anadolu Selçuklu Devletinin kurucusu olan Süleyman Şah, Trabzon ve Sinop hariç bütün Anadolu'yu ele geçirerek İznik'i kendisine payitaht edindi. İstanbul'u almaya hazırlık olmak üzere burada bir donanma kurmaya başladı.

1084 Selçuklulardan İshak Bey İzmir'i ele geçirerek Adalar Denizine (Ege) çıktı. Burada yaptırdığı çok sayıda gemilerle Klazomen ve Foça kalelerini aldı, körfeze hâkim oldu.

1088 Süleyman Şah'ın 1086'daki vafatından iki yıl sonra Bizans donanması hücum ederek, Gemlik'te kurulmuş olan tezgâhları ve mevcut gemileri yaktı.

1089 İshak Bey, Midilli, Sisam, Sakız ve Rodos adalarını zapt etti. Sakız'ı kurtarmak için gelen bir Bizans donanmasını mağlûp etti. Bu galibiyet Türk donanmasının ilk zaferi sayılır.

1095 İshak bey, Nara burnu civarındaki Abidos kalesini alarak Bizans donanmasını Marmara'ya hapsetmek istiyordu. Kalenin fethi sırasında şehid oldu.

XII. ASIR

Haçlı seferleri sırasında mühim limanlar ve adalar Bizans, Venedik veya Cenevizlilerin eline geçti.Venedik, Piza ve Ceneviz donanmaları Akdeniz'de faaliyete başladılar. Türkler, Menteşe ve Teke (Antalya) sahillerinde tutunmaya çalışıyorlardı. Haçlıları Akkâ'dan Dimyat'a geçiren 200 teknelik Rum donanmasının bir kısmı Türk denizcileri tarafından ateş kayıkları ile yakıldı.

XIII. ASIR

1214 Selçuklu sultanı İzzeddin Keykâvus Sinop kalesini ve ertesi yıl Antalya'yı aldı. Sultan-ül berri velbahr (Kara ve deniz sultanı) diye anılıyordu.

1230 Cengizlilerin istilâsına uğrayan Harzem Türklerinden batıya göç eden Horzum ve Teke aşiretleri Selçuklulara sığınarak Antalya civarına yerleştiler.Hazar ve Aral göllerinin usta denizcileri olan bu Türkler, Akdeniz'de korsanlığa başladılar.

1250 Haçlı donanması Mısır'da esir edildi. Suriye sahili Haçlılardan geri alınarak Sen Jan şövalyeleri buradan kovuldu.

1268 Mısır sultanı Baybars Antakya'yı ve 1270'de Lâzkiye'yi zapt etti.

1271 Baybars'ın Kıbrıs'a gönderdiği 17 gemilik donanma mağlûp oldu.

1291 Mısır Sultanı Halil zamanında Akkâ, Sur, Sayda, Beyrut ve bütün Suriye sahilinden Haçlılar kovuldu. Sen Jan şövalyeleri de Kıbrıs'a sığındılar. Selçuklular Menteşe, Antalya, Alâiye ve İçel'e tâyin ettikleri "emîr-ül sevâhil" denilen beylerin idaresinde olarak (bu beylere Osmanlılar devrinde "yalı beyleri" denmiştir) buraları deniz harekâtı için üs yerine kullanıyorlardı. Bu beyler Kıbrıs kralları ve sonra da Rodos şövalyeleri ile devamlı harp etmişlerdi.

1300 Asrın ikinci yarısında Selçuklular tarafından sınırlara yerleştirilen uç beyleri ile Rumlar arasındaki mücadele şiddetlendi. 1280'de harekete geçen bu beyler 1300'de sahillere ulaştılar. Osman Gazi, Bilecik'i alarak Marmara'ya; Karesi Bey, Balıkesir, Aydıncık ve Edremit havalisini alarak Marmara ve Ege Denizlerine çıktılar. Menteşe beyleri ise Menderes havzası ile sahillerinden sonra 1300'de Rodos'u da alarak Rumlarla savaşmakla idiler. Aynı yıl Gazi Çelebi, Sinop'ta hükümdar oldu. Bir donanma meydana getirdi. Sinop'u muhasara etmeye gelen Rum donanmasının gemilerini deniz altından delip batırarak içindekileri esir etti.

XIV. ASIR

1301 Anadolu Selçuklu Devleti sona erdi. Beylikler teşekkül etti. Osmanlı Devleti kuruldu.

1308 Menteşeli Sasa Bey, Ayaslog'u (Efes) aldı. 30 gemi ile Sakız'ı yağmalayıp geri döndü.

1308 Osmanlılardan, Osman Gazi'nin kumandanı Emir Ali Bey, Kalolimni adasını aldı. (Emir Ali: İmralı).

1309 Suriye'den kovulunca Kıbrıs'a gelmiş bulunan Sen Jan şövalyeleri Papa'nın isteği üzerine Rodos'u Türklerden aldılar. Bu şövalyeler bundan sonra "Rodos şövalyeleri" diye anılmış ve Rodos'un 1522'de geri alınmasına kadar burada kalarak Müslümanlara zarar vermişlerdir. 1522'den sonra ise Malta'ya yerleşmiş (Malta şövalyeleri) ve aynı işe devam etmişlerdi. Bunlar kendilerini Hristiyanlığa adamış savaşçılardı. Sen Jan tarikatinde bulunmakta idiler.

1310 Ayaslog'a hücum eden Rodos şövalyeleri püskürtüldü. Aynı yıl Ayaslog Valisi Osman Bey filosu ile Rodos'u muhasara etti. Zapt etmek üzere iken İtalyanlar Rodoslulara yardıma gelerek, mâni oldular.

1311 Karesi Beyliği hizmetinde olan Sarı Saltuk Türklerinden Ece Halil Bey Gelibolu'yu zaptetti. Halil Bey 1314'de Rum, Sırp ve Cenevizliler tarafından baskın ile şehid edildi.

1311 Aydın oğlu Mehmed Bey İzmir'e hücum ederek yukarı kaleyi (Kadife Kalesi) aldı.

1312 23 gemilik Türk filosu Rodos şövalyelerinin baskını ile mağlûp oldu. Aydın ve Menteşe gemileri birlikte bulunuyorlardı.

1318 Türk filosu Rodos'a hücum etti, fakat geri çekildi.

1318 Sinop'ta hüküm süren Gazi Çelebi, Rumların elinde bulunan Trabzon'u yağma ettirdi.

1319 Sakız'ı almak için yola çıkan 58 gemilik Türk filosu, Sakız ve Rodos'luların 38 büyük gemisine mağlûp oldu. Bütün gün süren savaşta ancak 6 Türk teknesi ve 400 levent kurtulabildi.

1320 Menteşeli Şecaaddin Orhan Bey, tekrar Rodos'a hücum etti ise de netice alamadı.

1322 Gazi Çelebi vefat etti. Sinop kalesi Kızıl Ahmedlilerin (Candaroğulları) eline geçti.

1326 Osmanlı Devletinde, Osman Gazi vefat etti. Orhan Gazi başa geçti.

1326 Aydınoğlu Osman Bey vefat etti. Henüz 18 yaşında bulunan Umur Bey, İzmir Beyi seçildi ve donanmanın idaresini eline aldı. Umur Bey'in yanında Peşref Bey oğlu Yusuf Bey, Ahat Subaşı, Dündar Bey, İlyas Bey ve Hoca Selman gibi kumandanlar bulunuyordu.

1328 Umur Bey iki sene muhasara ettikten sonra aşağı İzmir'i aldı.

1329 Umur Bey, biri kadırga olan 7 teknelik küçük filo ile sefere açıldı. Bozcaada civarında Rum gökelerini kaçırdı.

1331 Karesi Beyleri 70 gemilik bir filo ile Gelibolu ve Ferecik civarına asker çıkardılarsa da Rum kuvvetleri önünde çekildiler.

1331 Umur Bey 28 harp gemisi ile sefere çıktı. Midilli Beyi'nin gökesi alındı. 22 teknelik Hızır Bey (Menteşe) filosu ile birleşilip Sakız yağma edildi.

1332 Umur Bey 35 gemisi ile Saruhan ile Aydın beylikleri filolarının da katılması ile sefere çıktı. Gelibolu'ya asker döküldü. Üç gün savaştan sonra Bizans ordusu iç kaleye kapandı. Fakat büyük bir yardım kuvveti geleceği öğrenilince Türkler çekildiler. Donanma Semendirek adasını ve Trakya'da bazı yerleri yağma ederek döndü.

1333 Umur Bey, civar beyliklerden gelen filolar ve kendisine katılan korsan teknelerinden kurulu 250 gemilik bir donanma ile Teselya seferine çıktı. Skiros adası alındı. Çeşitli kollara ayrılan filo Termopil'e asker çıkardı. Madeniç kalesini ve Eğriboz adasını vergiye bağladı. Pek çok ganimet alındı. Bu arada esir üç Türk gemisi ve mürettebatı ile ayrıca esir 500 Türk kurtarıldı.

1333 Aynı yıl 110 gemi ile tekrar sefere çıkan Umur Bey, Salamis adası ve Atina sahillerini yağma etti. Akıncılar Atina'ya kadar gittiler.

1333 Karesili Dursun Bey, Çığrı kalesini alarak Çanakkale Boğazına vardı.

1334 Edremit'te hüküm süren Karesili Yahşi Bey 100 kadar küçük gemi ile Golos'u üs edinip, Teselya, Eğriboz, Selânik taraflarına akıncılar gönderdi.

1334 Aydın hükümdarı Mehmed Bey vefat etti. Kardeşleri ve oğulları toplanarak aralarından Umur Bey'i hükümdar seçtiler.

1334 Papalık, Kıbrıs ve Rodos şövalyeleri 30 büyük gemi ile İzmir'e baskın yapmak istediler.

1335 Umur Bey'in filosuna Saruhan filosu ve Türk korsanlarının da iştirakiyle 276 teknelik bir donanma meydana geldi. Mora despotları haraca bağlandı. Onbin kişilik bir düşman kuvveti mağlûp edildi. Eski Isparta'ya kadar girildi. Esir ve ganimetlerle dönüldü.

1336 Bizans İmparotoru, Midilli ve Foça'yı ellerinde tutan Cenevizlilere karşı Saruhanlılardan, sonra da Umur Bey'den yardım istedi. Düşman teslim oldu. Esir Türkler de kurtarıldı.

1337 Arnavutlar isyan etti. İmparator, Umur Bey'den yardım istedi. Yardım yapıldı ve isyan bastırıldı. (Arnavutlar 15. asırdan itibaren Müslüman olmuşlardır.)

1338 Umur Bey 350 tekne ile Adalar Denizine hâkim bulunuyordu. Cepanto ve Patros körfezine kadar sefer edip döndü.

1339 Atina dükalığını elde tutan Katalanlar, Umur Bey'den yardım istediler. Yardım yapıldı fakat sözlerinden durmadılar. Atina ve Tep havalisi, Nakşa, Andirana, Sifnoz, Serifoz, Paros adaları yağma edildi.

1340 Osmanlılar Karesi Beyliğini ve Katalanların elindeki Biga'yı da alarak Lapseki'ye kadar ilerlediler. Usta Karasi denizcileri Osmanlıların hizmetine girmişlerdi.

1340 Bizans İmparatoru'nun teklifi üzerine Umur Bey 350 gemi ile Karadeniz'e çıktı. Kilya sahilinden Eflâk arazisine akınlar yaptı. Ganimet ve esirlerle döndü.

1341 Umur Bey 300 gemi ile Kıbrıs'a hücum ederek, Kıbrıs Kralı'nı yardım istemeye mecbur bıraktı.

1342 Aydın ve Menteşe korsan gemileri Girit ve Eğriboz'a akınlar yaptılar.

1342 Aynı yıl iki yeni imparator namzetinden biri Kantakuzin, Umur Bey'den hasmına karşı yardım istedi. Umur Bey 300 gemi ve 29 bin askerle Meriç nehri ağzında Ferecik ve havalisini aldı. Ertesi yıl da Selânik'e sefer etti.

1343 Papa'nın teşviki ile Türk deniz kuvvetine karşı bir Haçlı donanması hazırlandı.

1344 Haçlı donanması büyük bir kuvvetle gelerek Türk donanmasını yaktı. İzmir'e hücum edip aşağı İzmir'i, Liman Kalesini aldılar ve bütün halkı öldürdüler.

1345 Umur Bey karadan savaşa devam etti. Haçlıların kumandan ve ileri gelenlerini tuzağa düşürerek kılıçtan geçirdi.

1346 Umur Bey bir filo kurdu. Liman Kalesini denizden de kuşattı. Fakat tekrar Haçlı donanması gelerek Türk deniz kuvvetini mağlûp etti.

1347 Umur Bey tekrar topladığı gemilerle İmroz'u işgal etti. Fakat Rodos şövalyeleri baskın vererek gemileri yakıp bir kısım askeri esir ettiler.

1348 İzmir Kalesini hücumla almak için büyük bir taarruz hazırlayan Umur Bey, harp sahasında kale mazgallarına bakmak için miğferini kaldırdığı sırada ok ile alnından vurularak şehit oldu. (Makamı cennet olsun.)

1348 Umur Bey'in vefatı üzerine Aydınoğulları denizdeki kuvvetlerini tamamen kaybettikleri gibi Haçlılarla, aleyhte şartları muhtevi bir mütareke akdine de mecbur kaldılar.

1349 Umur Bey'den yardım göremeyeceğini anlayan Kantakuzin çok çekinmekle beraber, Osmanlılara yanaşmış ve 1346'da kızını Orhan Gazi'ye vermişti. Türklerden aldığı Şehzade Süleyman Paşa kumandasındaki 6 bin kişilik kuvveti şimdi iki olan hasımlarına karşı kullandı. Bu şekilde Türkler Üsküp'e kadar ilerledirler. Kantakuzin buna karşılık Gelibolu'daki Çimeni Kalesini verecekti.

1355 Süleyman Paşa, Kantakuzin'in vaad ettiği halde vermediği Çimeni (Cumalı) hisarını zorla aldı. Gelibolu kalesini sardı.

1356 Gelibolu kalesi alındı. Bolayır işgal edildi.

1358 Süleyman Paşa avda kazaen vefat etti.

1360 Orhan Gazi vefat etti. Sultan Murad başa geçti.

1361 Sinop gemicileri Kırım'a giderek Cenevizlilerin Kefe limanını sıkıştırdılar.

1361 Kıbrıs, Papa ve Rodos donanmaları Antalya'yı Teke oğullarından aldılar. 1372'de geri alındı.

1363 Sırp Sındığı zaferi.

1365 Kıbrıs Kralı, Mısır'a yardıma giden bir Türk donanmasını bozdu; Gülnar Kalesini aldı.

1366 Kıbrıs Kralı 140 gemi ile Şam Trablusu'na hücum ve zapt etti. Fakat Türklerin karşı taarruzu üzerine geri çekildi.

1366 Edirne payitaht oldu.

1375 Mısır Kölemenleri, Haçlı seferleri başında Adana'ya yerleşmiş olan Ermeni beyliğini yıktılar. Buray 1379'da Ramazanoğulları yerleşti.

1385 Arnavutluk alındı, Adriyatik'e varıldı.

1389 Kosova Zaferi, Sultan Murad'ın şehâdeti. Yıldırım Beyazid başa geçti.

1390 Yıldırım'ın emri ile Sarıca Bey, Gelibolu deniz üssünü kurdu. Saruhan, Aydın ve Menteşe beyliklerinin alınması üzerine deniz kuvvetleri birleştirildi. 60 gemilik bir donanma Adalar Denizi'ne açıldı.

1391 Türk ordu ve donanmasının Mora'ya müşterek seferi.

1393 Anadolu Hisarı'nın inşası ve Boğaz'ın kontrol altına alınması. Sinop ve Samsun'un Osmanlılara katılması.

1394 Türk gemileri Adriyatik Denizinde.

1396 Venediklilerin idaresindeki Haçlı donanması, Türkleri çekilmeye mecbur etti.

1396 Niğbolu Zaferi. Rumeli'nin tamamen ele geçmesi.

1397 Yunanistan ve Mora seferleri.

1399 Yıldırım'ın İstanbul'u sıkıştırması üzerine İstanbul'un yardımına gelen bir Haçlı filosu, Osmanlı donanmasını Çanakkale'de bozdu. Ayrıca İstanbul Boğazı'ndaki gemilerden bir kısmını yaktı. Yıldırım, Sarıca Paşa'ya tekrar bir hafif filo kurdurdu.

,XV. ASIR

1402 Ankara Savaşı, Yıldırım'ın Timur'a esir düşmesi.

1402 Timur'un İzmir'e gelişi ve şehri Rodos şövalyelerinden alması.

1403 Timur'un ölümü, Osmanlı ülkesinin şehzadeler ve beyler arasında parçalanması.

1410 Edirne'yi Süleyman Çelebi'den alan Musa Çelebi, İstanbul'u muhasara etti. Fakat Sarıca Paşa'nın hafif donanması Bizans donanmasına yenilince, çekildi.

1413 Mehmed Çelebi kardeşlerini yenerek sultan oldu.

1416 Sarıca Paşa'nın 42 gemilik hafif filosu Nakşe ve Eğriboz civarını yağma ve birkaç gemi zapt etti. Venedik gemileri ile yapılan savaş kaybedildi. Türk gemilerinde henüz top yoktu. Düşman top ateşi ile galip geliyordu.

1421 Çelebi Sultan Mehmed'in vefatı, İkinci Murad'ın tahta cülûsu.

1422 Kıbrıs donanması, bütün Suriye ve Mısır sahillerine zarar verdi ve yağmaladı.

1423 Mısır Kölemenleri donanması Kıbrıs'a hücum etti. Magosa yağma edildi. Kıbrıs ordusu yenildi ve gemilerinin bir kısmı yakıldı.

1425 Mısır'ın Kıbrıs'a ikinci seferi ve galibiyeti.

1426 Mısır donanması Kıbrıs'ı işgal ve Kral'ı esir etti. Yardıma gelen Haçlı donanmasını yendi. Kıbrıs'ı vergiye bağladı.

1427 Türk korsanları Malta'yı yağma ettiler. Maltalı ve İspanyolların 1432'de Cerbe'ye yaptıkları mukabil hücum kırıldı.

1430 İkinci Murad Anadolu'yu düzene koyup Rumeli'ye geçti. Selânik Kalesini aldı. Sarıca Paşa oğlu Hamza Bey de 40 gemi ile muhasaraya katıldı.

1444 Varna Zaferi.

1448 İkinci Kosova Zaferi.

1451 Sultan İkinci Murad'ın vefatı. (Fatih) Sultan Mehmed'in tahta cülûsu.

1452 Boğazkesen (Rumeli) hisarının inşası ve Baltaoğlu Süleyman Bey'e 70 gemilik bir filo kurdurulması.

1453 İstanbul'un fethi. Muhasara sırasında İstanbul'a yardıma gelen 4 Ceneviz kalyonu, hafif Türk donanmasını yarıp geçti. Baltaoğlu yerine Hamza Bey filonun başına getirildi. Bir gece Dolmabahçe'den Kasımpaşa'ya indirilen 70 gemi Fener tarafından şehri sıkıştırdı.

1455 Fetih'den sonra Hamza Bey, Adalar Denizi'ne çıktı. Yerine Has Yunus Bey geçirildi.

1456 Donanma ve ordu sefer ederek İnoz (Enez), Taşoz, Semendirek ve İmroz'u aldılar.

1459 Fatih'in Mora seferi.

1460 Amasra, Sinop ve Trabzon'un alınması.

1462 Midilli, Bozcaada, Limni alındı. Sakız vergiye bağlandı. Çanakkale ağzındaki adalar, Sarıca Paşa oğlu Hamza Bey idaresine verildi.

1463 1479 yılına kadar 16 sene devam edecek olan Venedik harbi başladı.

1465 Eflâk ve Boğdan seferinde donanma denizden nakliyat yaptı. 85 kadırgalı bir Venedik donanması Çanakkale ağzında bazı adaları aldı. Ve kıyıları tahrip etti.

1469 Fatih karadan, Mahmud Paşa kumandasındaki 100 kadırga ve 200 nakliye gemisinden kurulu donanma denizden, Venediklilerin üssü olan Eğriboz'a yürüdü. Kale alındı. Venedik donanması çekildi.

1472 104 gemilik Venedik donanması Antalya'ya, sonra İzmir'e saldırdı.

1472 Alâiye alınarak Karamanlılar'a son verildi. Bunlar, Osmanlı ordusu Rumeli'ye geçtikçe, arkadan isyan ediyorlardı.

1473 Otlukbeli Zaferi.

1475 Gedik Ahmed Paşa kumandasındaki 300 gemilik donanma Kırım'a gönderildi. Cenevizlilerden Kefe, Menkup, Azak Kaleleri alındı. Kırım ele geçti, Han tâyin olundu. Balıkova'da tersane kuruldu.

1477 Hadım Süleyman Paşa, Lepanto'yu (İnebahtı) muhasara etti.

1479 Çaresiz kalan Venedik, harp tazminatı vererek sulh istedi.

1480 Mesih Paşa emrindeki ordu ve donanma Rodos'u iki ay muhasara etti, alamadı.

1481 Gedik Ahmed Paşa 100 gemi ile Santarmarya ve Zanta'yı aldı. Pulya'ya asker dökerek Otranto'yu zapt etti.

1481 Fatih Sultan Mehmed'in vefatı. İkinci Beyazid tahta geçti.

1482 Şehzade Cem saltanat dâvasına kalktı. Muvaffak olamayınca Mısır'a, sonra Rodos şövalyelerine sığındı. Nis'e götürüldü 1495'teki ölümüne kadar Avrupalıların elinde Bayezid'e karşı bir tehdit unsuru olarak kaldı. Bu yüzden 1481-92 yıllarında İspanyolların hücumuna uğrayan Endülüs'e de yardım edilemediği söylenir.

1485 Mısır Kölemenleri ile savaşıldı. Altı yıl süren harbe Osmanlı donanması da Hersekzâde Ahmed Paşa kumandasında olarak katıldı ise de fırtınadan dağıldı.

1487 Türk korsanı Kemal Reis, Endülüs Müslümanlarına yardıma gitti.

1488 Venedikliler Osmanlı-Mısır harbinden istifade ederek Kıbrıs'ı işgal ettiler.

1495 Kemal Reis Osmanlı hizmetine girdi. Üç kadırga ile Tunus'a giderek Becaye'de İspanyollara hücuma geçti. Yedi büyük gemilerini aldı.

1498 Venediklilere karşı sefer açıldı. 1502'ye kadar sürdü.

1499 Küçük Davut Paşa kumandasında, Burak ve Kemal reislerin de bulunduğu 300 gemilik Osmanlı donanması Mora'ya geldi. Papa, İspanya ve Rodoslular da Venedik'e yardıma geldiler. Lepanto (İnebahtı) kalesi karadan kuşatılmıştı. Deniz yolunu kapayan Haçlı donanması ile yapılan ikinci savaşta Burak reis kendi gemisine saldıran dört düşman gemisinin ikisini batırdı, diğer ikisini de kendi gemisi ile beraber ateşe verdi. Üçüncü çatışmada ise düşman yarılarak İnebahtı önüne gelindi. Kale teslim oldu.

1500 Ordu ve donanma Mora'nın güneyindeki Modon'u muhasara etti. Venedik donanması bozuldu. Beş gemi ve 600 esir alındı. Kale zapt edildi. Koron ve Navarin de alındı. Kemal Reis 30 gemi ile kaldı, donanma İstanbul'a döndü.

XVI. ASIR

1501 22 gemilik Venedik-Fransa donanması Midilli'yi muhasara etti. Hersekoğlu Ahmed Paşa donanma ile yetişip düşmanı mağlûp etti.

1502 Venedik sulh istemeye mecbur kaldı. Draç limanı ve Ayamavra adası Osmanlılarda kaldı.

1510 Oruç Reis'in Teke havalisine hükmeden Şehzâde Korkut'un izni ve yardımı ile korsanlığa başlaması.

1511 Anadolu'da Kızılbaşlık'ın yayılması, Teke taraflarında Şah Kulu isyanı ve bastırılması.

1512 Yavuz Selim'in saltanatı alması.

1512 Oruç ve Hızır reislerin Tunus Beyi'ne müracaat ederek Halk-ul Vâd kalesine üslenip korsanlık etmeye başlamaları.

1514 İran seferi ve Şah İsmail'e karşı Çaldıran Zaferi. Bu seferde Yavuz Sultan Selim, ordusunun ikmal işleri için Karadeniz donanmasını ve limanlarını kullandı.

1515 Yavuz Selim, Gelibolu ve Kilitbahir istihkâmları ile tersaneyi gezdi. Asıl tersanenin İstanbul'a nakledilerek büyük bir donanma inşasını emretti. Piri Paşa'nın gayretiyle donanma kuruldu.

1516 Cezayirlilerin daveti üzerine Oruç Reis'in Cezayir'e giderek orasını İspanyollardan alması.

1516 Mısır seferi ve Mercidâbık zaferi. Bu seferde donanma Cafer Bey kumandasında olarak İskenderun'a gelmişti. Yolda Cezayir'den gelen Kurtoğlu Muslihiddin Reis de donanmaya katılmıştı. Ordu ilerledikçe donanma da Suriye limanlarını alarak ordunun ihtiyaçlarını ikmal ediyordu. Sina Çölünün geçilmesinde orduya yardım etti. 300 gemi İskenderiye'ye gelince şehir ve Mısır gemileri teslim oldu. Cafer Bey ince (hafif) filo ile Nil yoluyla Kahire'ye ilerledi.

1517 Kahire önlerinde Ridâniye zaferi. Mısır'ın zaptı. Yavuz Selim gemi ile Nil üzerinden İskenderiye'ye gelip donanmayı teftiş etti. Yaralılar denizden nakledildi... Hicaz ile Hilâfet hakkı da alındı.

1518 Yavuz İstanbul'a döndü. Cezayir'de müstakil bir beylik kurmuş olan Barbaros Hızır Reis, elçiler göndererek Osmanlı Devletine bağlandı. Kendisine beylerbeylik verildi.

1520 Yavuz'un vefatı ve Süleyman Kanûnî'nin saltanatı.

1521 Belgrad'ın fethi. Danişmend Reis kumandasındaki 50 gemilik bir hafif filo da Karadeniz'den Tuna'ya girerek muhasaraya katılmıştır.

1522 Mustafa Paşa kumandasında 200 tanesi kadırga 700 gemi ve 100 bin kişilik bir ordu ile beş ay muhasaradan sonra Rodos şövalyeleri teslim oldular. Ayrıca 12 ada ile Meis, İstanköy ve Bodrum kaleleri alındı. Rodos merkez olmak üzere adalarda "deniz sancağı" kuruldu. Rodos şövalyeleri Malta'ya yerleştiler. (1530)

1523 Barbaros Hayreddin Paşa'nın Tlemsen'i zaptı.

1529 Viyana muhasarası.

1531 Barbaros Hayreddin'in 70 bin Endülüslüyü Afrika'ya nakletmesi.

1533 Sultan Süleyman'ın Barbaros'u İstanbul'a davet ederek "Kaptan-ı Derya" tayin etmesi.

1534 Barbaros, Tunus'u zapt etti.

1535 İspanyollar 300 gemi ve 24 bin askerle gelip Tunus'u geri aldılar. Barbaros da İspanya kıyılarını tahrip etti.

1537 Lütfi Paşa ordusu 280 gemi ile İtalya'ya çıkarıldı. Otrant ile Kalipoli arasında 30 hisar alındı. Hayreddin Paşa 60 gemi ile ayrılarak Mısır'dan gelen zahireleri karşılayıp Preveze'ye getirdi. İstanbul'a dönerken Eğine, Pares, Nakşe adalarını zapt etti.

1538 Preveze Zaferi.

1539 Hadım Süleyman Paşa'nın Hindistan seferi. Aden alındı. Portekizlilerin elindeki Diyu kalesi sarıldı.

1539 Cezayir Valisi Hasan Paşa 30 kadırga ile İspanya sahillerini yağma etti.

1540 Venedik sulh istemeye mecbur kaldı. Harp tazminatı ile Mora'daki Menekşe ve Anadolu kalelerini verdi.

1541 Beşinci Karl (Şarlken) 200 büyük gemi, 80 kadırga ve hepsi 500 gemilik büyük bir donanma ve 25 bin asker ile Cezayir'e saldırdı. Barbaros'un oğulluğu olan Cezayir Valisi Hasan Paşa emrindeki az bir kuvvetle düşmanı püskürttü. Çıkan fırtına düşman donanmasını dağıttı.

1543 Barbaros emrindeki donanmanın Fransa ile birlikte Nis'i muhasarası.

1546 Barbaros Hızır Hayreddin Paşa İstanbul'da vefat etti.

OSMANLI - TÜRK DENİZCİLERİNİN KULLANDIKLARI GEMİ ÇEŞİTLERİ

A. Kürekle Yürüyen Gemiler:

1. UÇURMA: Süratli bir kayık olup hafif donanmaya dahildi.

2. VARNA BEŞ ÇİFTESİ: Hafif donanmadan beş çifte kürekli süratli kayık.

3. KARAMÜRSEL: İstanbul ile Marmara sahilleri arasında işleyen birbuçuk direkli ve sivri üçgen yelkenli, yarım güverteli Marmara kayığı. Hem kürek hem yelkenle giderdi.

4. AKTARMA: Tuna'da kullanılan nehir gemisi. (Ayrıca düşmandan alınan ganimet tekneye de bu isim verilirdi.)

5. ÜSTÜAÇIK: Tuna'da kullanılan gemilerden. Bir dümenci ve sekiz kürekçisi vardı. Nakliyatta kullanılırdı.

6. ÇİFTE KAYIĞI: Bir çeşit nehir kayığı.

7. BROLİK: Sığ yerlere girebilen hafif donanma gemisi. İçinde yedi savaşçı levent bulunurdu..

8. CELİYYE: Nehir ve ırmaklarda kullanılan, hafif donanma gemisi.

9. ÇAMLICA: Tuna'da işleyen nakliye gemilerinden.

10. KÜTÜK: Sığ sularda ve çıkarma işlerinde kullanılır, altı düzce, döşemeli, başı kalkık ve içeriye bükülmüş gemi. Bugünkü mavnalara benzer. Çeşitli nakliye işlerinde kullanılır. Tek kürekli ve yelkenlidir.

11. AT KAYIĞI: Timarlı sipahinin nakli için Çardak ile Gelibolu arasında kullanılan küçük mavna. Dört küreklidir.

12. KANCABAŞ: Hafif filoya dahil, üstü açık ve sahillere sokulur, nehirlere girer bir gemi.

13. ŞAYKA: Altı düz büyük kayık. 20 - 50 savaşçı taşır. Özi, Dinyeper ve Tuna nehirlerinde işleyen gemilerdendir. Üç topla mücehhez olup nehir sahil muhafazasında kullanılırdı. Çayka da denir.

14. İŞKAMPAVYE: Hafif donanmaya dahil Tuna gemilerinden. Kürekli olup haberci gemisi olarak da kullanılırdı.

15. ŞAHTUR: Hafif donanma gemilerindendi ve Fırat nehrinde eşya nakli için de kullanılırdı.

16. ÇEKELVE: İki direkli ve boyu on metre civarında olup büyük yük gemilerindendi.

17. KIRLANGIÇ: Hafif donanmanın haberleşme ve karakol hizmetlerini gören ve yüz kişilik mürettabatı olan bir gemidir. Ayrıca tüccar kırlangıçları da olurdu.

18. FİRKATE: 10 - 17 oturaklı olup her küreğini 2 - 3 kişi çekerdi. Hafif donanmadandır. Nehirlerde de kullanılırdı. Savaş sırasında 80 savaşçı taşırdı.

19. KALİTE: Ağır donanmadandır. Frenkler, kalyota, galita, galyot derlerdi. 19 - 24 oturaklı olup harp zamanında 220 savaşçı taşırdı. Bilhassa düşmanı takip için kullanıldığından baş tarafında da topu vardı.

20. PERKENDE: Pergendi, birgende veya pergandi de denirdi. Yabancıların brigantin dedikleri gemidir. 18 -

19 oturaklı, baş tarafında topu bulunan ağır donanma gemilerindendir.

21. MAVNA: 26 oturaklı, iki katlı, kadırgadan daha yüksek ve geniş bir ağır donanma gemisidir. Küreklerini yedişer kişi çekerdi. Bütün mevcudu 600 kadar olurdu. 364 kürekçisi vardı. 24 topu bulunurdu. Bir veya iki lâtin yelken kaldırırdı.

22. GIRAB: Uzun, başı sivri ve keskin bir ağır donanma gemisi. Güvertesi altında kürek çekilirdi. Savaş gıraplarının küpeşteleri gayet yüksek olurdu.

23. KADIRGA: Frenklerin gali ve galer dedikleri gemidir. 25 oturaklı olup her küreğini 4 - 5 kürekçi çekerdi. Boyları gayet uzun, ensiz, su ile beraber denecek kadar alçak ve son derece süratli idiler. 35 gemici, 196 kürekçi ve 100 savaşçısı vardı. Baş tarafında üç tane olmak üzere 13 topu bulunurdu.

24. BAŞTARDE: Kadırganın büyüğüdür. 26 - 36 oturaklı olup her küreğini yedi kişi çekerdi. Kaptan Paşa baştardesi 36 oturaklı olup, 500 kürekçi, 216 savaşçı ve gemicilerle birlikte 800 mevcutlu idi. Baş tarafında üç ağır ve yanlarda hafif topları bulunurdu. Kalyonların ehemmiyet kazanmasından sonra Kaptan Paşalar harp sırasında "baş kapudâne" denen kalyona binerlerdi.

25. BAŞTARDE-İ HÜMÂYUN: Padişahlar için yapılan "hünkâr baştardesi"dir. Teknesi, kürekleri, yelken ve direkleri yeşil boyalı olurdu. Yeşil sancak çekerdi. Bir sefere serdar olan vezir bu baştardeye biner ve kendi bayrağını çekerdi.

B. Yelkenle Yürüyen Gemiler:

26. ATEŞ GEMİSİ: Harp sırasında düşman donanmasını yakmak için kullanılırdı. Bunların içleri yanıcı maddelerle dolu olup hususi olarak yapılmışlardı. İçindeki gemiciler, hedefe yaklaşınca, geminin arka lumbarlarından denize atlayıp, arkadaki kayığa biner kaçarlardı.

27. ŞOLOPE: İki direğinde sübye denen iki küçük düz yelken bulunan ambarsız bir gemi idi. Haberleşme için kullanılır, içinde 62 kişi bulunurdu. 12 topu vardı.

28. BRİK: Her iki direği kabasorta denen dört köşe yelkenli idi. Zamanın en süratli harp gemisi olup ambarsızdı ve 70 mürettebatı vardı. Lumbarlı olan küpeştelerinde 8 kadar top bulunurdu.

29. USKUNA: Birinci direğinde kabasorta ve ikincisinde sübye denen düz yelken bulunurdu. 16 kadar topu ve 90 mürettabatı vardı.

30. ŞEHTİYE: Büyükleri üç, küçükleri iki direkli olup 200 kadar mürettebatı bulunurdu. Şitye de denirdi.

31. AĞRIPAR: Büyük gemilerden olup 16. Asırda 30'dan fazla top taşıyanları vardı.

32. KORVET: Üç direkli büyük harp gemilerinden olup yalnız güvertesinde 20 - 30 topu bulunurdu. 19. Asır başlarında, gemi mürettebatı 174 kişi idi.

33. BARÇA: Hem nakliye hem harp gemisi olarak kullanılır, kalyon çeşidinden altları düz 2 - 3 direkli büyük teknelerdir. 16. Asır başlarında 80'den fazla topu bulunan barçalar kullanılmakta idi.

34. KALYON: Üç direkli, yelkenli büyük harp gemisidir. 2 - 3 ambarlı olanları vardı. İki ambarlılarda 60 - 80, üç ambarlılarda 80 - 110 top bulunurdu. Bizde ilk olarak İkinci Bayezid devrinde yapılmış olan kalyona "GÖKE" deniyordu ve 2 bin mevcutlu idi. Fakat gerek kalyon, gerek barçaların rüzgârsız havada yürütülmeleri imkânsız olurdu.

GÖKE, BARÇA, BURTON, KARAKA, KARAVELE, FIRKATEYN, KAPAK ve ÜÇ AMBARLI denen gemilerin hepsi kalyon çeşidindendir.

35. FIRKATEYN: Üç direkli harp gemisidir. Hem güvertesinde hem de ambarında top bulunurdu. Çeşitli büyüklüklerde olanları vardır. 30-70 topu olurdu. Süratli hareket ederdi.

36. KAPAK veya KAYPAK: İki ambarlı harp gemilerinden olup güvertesinde ve her bordasında iki sıra topu vardı. 80 - 110 topu bulunurdu. 800-1000 mürettebat ve savaşçı taşırdı.

37. ÜÇ AMBARLI: Kalyon sınıfının en büyüklerindendir. 17. Asır sonlarında yapılmaya başlandı. 110 - 120 topu ve 800 - 1000 arasında mürettebatı vardı.

İSTİFADE OLUNAN BAZI ESERLER

Aktepe, Münir : Barbaros Hayreddin Paşa, Meydan Larousse, c. 2. İstanbul 1969.

Ali Rıza Seyfi : Barbaros Hayreddin, İstanbul 1326.

Ali Seydi : Resimli Kaamûs-i Osmânî, İstanbul 1330.

Arıkan, Muzaffer : Türk Deniz Tarihi ile İlgili Belgeler, A.Ü. Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, sayı 1, Haziran 1990, sayı 2, Ocak 1991.

Arseven, Celâl Esad : Sanat Ansiklopedisi, İstanbul 1943.

Atsız, Nihal : Hayreddin Paşa Barbaros, Türk Ansiklopedisi, c. 18, Ankara 1971.

Bayar, Methi : Barbaros Destanı, İstanbul 1943.

Büyüktuğrul, Afif : Osmanlı Deniz Harp Tarihi, c. 1, İstanbul 1970.

Büyüktuğrul, Afif : Preveze Deniz Muharebesine İlişkin Gerçekler, TTK. Belleten, c. 37, sayı 145, Ocak 1973.

Carım, Fuad : Türklerin Denizciliği,Oruç Reis ve Garb Ocakları, İstanbul 1945.

Cezar, Mustafa : Osmanlı Tarihinde Levendler, İstanbul 1965. Danişmend,

İsmail Hami : İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c.1-2, İstanbul 1971.

Ertuğrul : Akdeniz Hakimiyeti ve Türkler, İstanbul 1933.

Gallotta, Aldo : Gazavât-ı Hayreddin Paşa, TTK Belleten, c. 45/2, sayı 180, Ekim 1981.

Gallotta, Aldo : Seyyid Murad'ın Gazavât-ı Hayreddin Paşa Adlı Eseri, Erdem, c. 4, sayı 10, Ocak 1988.

Gürçay, Lûtfi : Gemici Dili, İst. 1968

Halil : Avrupa-yı Osmânî Haritası, İstanbul 1324.

Hamid Vehbi : Meşâhîr-i İslâm, c.2, cüz 21, İstanbul 1301. Hüseyin

Kâzım Kadri : Türk Lügati, İstanbul 1928-1943.

İnançalp, M. Cevdet : Tarih Istılahları Lügati, Osman Ergin "Muallim M. Cevdet" kitabı sonunda, İstanbul 1937.

İsmail Hakkı : Gemicilik Fenni, İstanbul 1290.

Karal, Enver Ziya : Barbaros Hayreddin Paşa, Aylık Ansiklopedi, c. 1, İstanbul 1944.

Karal, Enver Ziya : Barbaros Hayreddin Paşa, İslâm Ansikpoledisi, c. 2, İstanbul 1961.

Kâtib Çelebi : Tuhfetü'l- Kibâr fî Esfâri'l-Bihâr, İstanbul 1329.

Koçu, Reşad Ekrem : Türk Giyim Kuşam Sözlüğü, Ankara 1969.

Koçu, Reşad Ekrem : Türk Denizcilik Tarihi Üzerine Dağınık Notlar, Tercüman Gazetesi, Şubat-Mart 1973.

Kurtoğlu, Fevzi : Barbaros Hayreddin Paşa, İstanbul 1935.

Kurtoğlu, Fevzi : XVI. Asrın İlk Yarısında Gelibolu, Türkiyat Mecmuası, c. 5, İstanbul 1936.

Levent, Agâh Sırrı : Gazavatnâmeler ve Mihaloğlu Ali Bey'in Gazavatnâmesi, Ankara 1956.

Mehmed Salâhî : Kaamûs-i Bahriyye-i Osmâniyye, İstanbul 1306.

Mehmed Şükrü : Esfâr-ı Bahriyye-i Osmâniyye, İst. 1306.

Necip Âsım : Gazavât-ı Hayreddin Paşa, Tarih-i Osmânî Encümeni Mecmuası, cüz 4, Teşrinievvel 1326.

Öztuna, Yılmaz : Barbaros Hayreddin Paşa'nın Hatıraları, Hayat Tarih Mecmuası, sayı 1-10, Şubat-Kasım 1965. Pakalın,

Mehmed Zeki : Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1946.

Redhouse J.W. : Kitâb-ı Meânî-i Lehce, A Turkish and English Lexicon, İstanbul 1890.

Süleyman Nutkî : Kaamûs-i Bahrî, İstanbul 1917.

Şemseddin Sâmi : Kaamûsu'l-A'lâm, İstanbul 1306-1316.

Şemseddin Sâmi : Kaamûs-i Türkî, İstanbul 1317.

Tezel, Hayatî : Anadolu Türklerinin Deniz Tarihi, c. 1, İstanbul 1973, Deniz Kuv. K. Yay.

Tietze, A. : XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili, Türkiyat Mecmuası, c. 9, İstanbul 1951.

Tietze, A. : XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili, Fuad Köprülü Armağanı, İstanbul 1953.

Turan, Şerafeddin : Barbaros Hayreddin Paşa, T. Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, c. 5, İstanbul 1992.

Türk Dil Kurumu : Tarama Sözlüğü, Ankara 1963-1972.

Uzunçarşılı, İ. Hakkı : Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı, Ankara 1948, TTK. Yay.

Uzunçarşılı, İ. Hakkı : Osmanlı Tarihi c. 2, Ankara 1964, TTK. Yay.

Yurdaydın, Hüseyin : Muradî ve Eserleri, TTK. Belleten, c. 27, sayı 107, Temmuz 1963.

LÜGATÇE

Âb	: Su.
Âb-ı hayat	: Hayat suyu, ölümsüzlük iksiri.
Abdal	: Garip, derviş.
Acem	: 1. İranlı, 2. Arap olmayan, Araptan gayrisi.
Acem Şahı	: İran Şahı. Şah İsmail'in torunu Birinci Tahmasb. Irakayn Seferi (1534-1536) sırasında başta bulunuyordu.
Açmaz	: Uzak, açık.
Ada araları	: Ege denizinde Türklere ait adaların civarı.
Adana Paşası	: O tarihte Adana ve havalisinde hükûmet süren Ramazanoğulları Beyi, Mısır'daki Türk Memlükleri devletine bağlı idi.
Adâvet	: Düşmanlık.
A'dâ-yı din	: Din düşmanları.
Agâh etmek	: İkaz etmek, uyarmak.
Ağır donanma	: Büyük harp gemilerinden teşekkül etmiş donanma.
Ahfâd	: Torunlar.

Ahmed Paşa sarayı	: At meydanında, Barbaros'un misafir edildiği Kemankeş Ahmed Paşa sarayı. O sırada Kaptan-ı Derya bu zat idi.
Ahsen	: Çok güzel, en güzel.
Akçe	: Osmanlı devrinde para birimi, akça.
Aktarma	: Düşmandan ganimet alınarak yedekte götürülen gemi.
Aktarmacı	: Aktarma olan gemiyi idare eden mürettebat.
A'lâ	: Yüksek, asil, en iyi.
Alabanda	: Gemilerin iki yan satıhlarının içeri gelen kısmı.
Alabanda vermek	: Haddini bildirmek, ceza vermek.
Alabanda vurmak	: (Metinde:) Top veya tüfekle yaylım ateşi açmak. Hep birden ateş etmek. Sitemli konuşmak.
Alabora	: Albura. Aksi tarafa çevirmek.
Alarga	: Açıkta, uzakta durmak.
Alem	: Bayrak, sancak. İşaret için dikilen şey.
Aleyhillâ'ne	: Lânet olsun ona.
Âl-i Osman	: Osmanlı hânedânı, Osmanoğulları.
Alkışlamak	: 1. Övmek, dua etmek. 2. Padişah vezir ve büyük zatlara yapılan merasim. (El çırpılmaz, söz ile yapılır-

		dı: Ömrü devletinle bin yaşa, uğurun açık ola, maşaallah, mağrur olma padişahım, senden büyük Allah var...gibi).
Aman	:	Eman, teslim olma. Yardım isteme.
Amel etmek	:	İş görmek, yapmak.
Anabolu	:	Napoli di Romania, Nauplion. Mora'nın doğusundaki Nauplia körfezinin kuzey kıyısında liman ve kale. Venediklilerin elinde bulunuyordu.
Andirya Dorya	:	Andrea Doria (1468-1560). Meşhur Cenevizli amiral. Kendi hesabına korsanlık ve çeşitli devletlerin donanmalarına kumandanlık etmiş maceraperest denizci.
Anka	:	Efsânevî büyük kuş.
Apazlama	:	Gemi bordasına doksan derece yandan gelen rüzgâr.
Ar	:	Ayıp, utanç.
Arakçin	:	Kavuğun altına giyilen takke. Başın terini aldığı için "ter toplayan" denmiştir.
Armada	:	Donanma. Çok sayıda gemiden meydana gelen filo.
Arpalık	:	Devlet memurlarına tahsis edilen gelir, maaş.
Artık	:	Çok, fazla.

Artık eksik lâflar	:	İleri geri lâflar, edepsizce sözler.
Asâkir-i İslâm	:	İslâm askerleri, İslâm ordusu.
Ashâb	:	Hz. Peygamberin zamanında yaşamış ve onu görmüş olan müslümanlar.
Âsitâne	:	Başşehir, İstanbul.
Âsitâne-i saadet	:	Mutluluğun başşehri, İstanbul.
Âsûde	:	Rahat, sessiz.
Âşık-ı üftâde	:	Düşkün, perişan, tutkun, âşık.
Âteş-i Sûzan	:	Yakıcı ateş.
Âteş-tâb	:	Ateş gibi yakıcı.
At meydanı	:	İstanbul'da eskiden Hipodrom denilen şimdiki Sultanahmed meydanı.
Avam	:	Halk.
Avanta eylemek	:	Yürütmek, ilerletmek.
Avlonya	:	Arnavutluk'un Otranto boğazı kıyısında şehir.
Avn-i Hudâ	:	Allah'ın yardımı.
Âyâ	:	Acaba.
Ayaklı	:	Hızlı, sür'atli.
Ayamavra	:	Aya Mavri, Santa Maura. Yunanistan'ın batısında ve Preveze limanı karşısında bir ada.
Âyin-i bâtıl	:	Bozuk usûl, yanlış âdet.
Aylakçı	:	Hizmetçi, işçi.

Azad : Esirin serbest bırakılması.

Azık : Yiyecek.

Azîm : Büyük.

Azîmüşşân : Şanı yüce.

Azizler : Hristiyan ermişleri. (Metinde hristiyanlığın diğer çapraşık kutsal mefhumları da bu ibâre ile çevrilmiştir).

Azîz-ün züntikaam : Aziz ve intikam alıcı (olan Allah).

Babasına
tebbet okutturacak : Babasına beddua ettirecek, hayırsız evlât.

Bâdbân : Yelken.

Bâde : Şarap.

Bahr : Deniz, derya.

Bâkî : Kalıcı, ebedî,

Balyoz : Balyos. Venedik Cumhuriyetinin Osmanlı hükûmeti nezdinde bulunan elçisi.

Bank : Bkz. Oturak

Barbaroşo : Hızır Reis'e (Hayreddin Paşa) hristiyanların taktıkları lâkap. (Yazma nüshada daima bu şekilde geçmekte, Barbaros, denilmemektedir).

Barça	: Daha çok yük taşınmasında kullanılan "kalyon" sınıfından büyük gemi. Altı düz olup içinde top bulunurdu.
Barka	: Yelkenli bir çeşit gemi.
Barselona	: İspanya'nın kuzeydoğusunu teşkil eden Katalonya'nın Akdeniz sahilinde, eskiden merkez olan meşhur şehir.
Baş	: Geminin ön ileri kısmı, pruva.
Başbuğ	: Kumandan, reis, başkan.
Baştankara etmek	: Batma, batırılma, veya düşman eline düşme tehlikesi karşısında kalan geminin, mürettabatının kurtulması için baş taraftan karaya bindirilmesi.
Baştarda	: 26 - 30 çifte kürekle yürütülen ve her küreği 6 - 7 kişi tarafından çekilen harp gemisi 600 kadar mürettebatı vardı ve kumandan gemisi olarak kullanılırdı.
Becâye	: Cezayir'in doğusunda Telis (Dellys) ile Cicel (Djidjelli) arasında aynı adı taşıyan körfezde liman şehri. Bougie.
Behzâd	: İranlı efsânevî ressam.

Beled-i Unnâb : Bâb-ül Unnâb. Tunus'la Cezâyir arasında, Sardinya adasının güney karşısına düşen şehir. Bone.

Belgrad : Bugünkü Yugoslavya'nın merkezi olan şehir. Tuna ve Sava nehirlerinin birleştiği yerde bulunur. 1521-1867 yılları arası Osmanlı idaresinde kalmıştır.

Bende çekmek : Bayrak çekip teslim olmak.

Berr : Kara, toprak.

Berhurdâr ol : Nasibin artsın, ikbâle eriş.

Bestiye : Aptal, ahmak.

Beşiktaş : İstanbul'da Boğaziçi'nde semt.

Biat : Tâbi olmak, bağlanmak, hükümdarlığını kabul etmek.

Bi-hürmeti seyyid-il enbiyâi vel-mürselîn : Nebîler ve resullerin efendisi (olan Hz. Peygamber) hürmetine.

Bilâl-i Habeşî : Hazret-i Peygamber zamanında ilk ezanı okuyan zat.

Bile : İle, birlikte, beraber.

Bî-minnet : Zahmetsiz.

1194 : Milâdî 1780 yılına tesadüf eden Hicrî yıl.

1392 : Milâdî 1972 - 73 yıllarına tesadüf eden Hicrî yıl.

Birerleş	: Birer tane.
Bişkaya	: Kuzey İspanya'da Biskay körfezini içine alan eski bir eyâlet.
Bocalamak	: Pocalamak, geminin geri dönmesi.
Bodrum	: Ege'de Anadolu'nun güney batı kıyısında liman.
Boğazhisarı	: Çanakkale boğazı girişinde ve Gelibolu yarımadası ucunda hisar.
Boğdan	: Romanya'da Moldavya eyâleti.
Bolaykim	: Ola ki, belki, inşaallah.
Borikoluk	: Acemilik, cahillik, aptallık.
Bostancıbaşı	: Sarayları koruyan ve bazı işlerine bakan bostancılar sınıfının başı.
Böyle eyyâm-i gamın...	: Mısra: Böyle gamlı günlerin, bayramı da böyle (berbat) olur (elbette).
Budin	: Macaristan payitahtı.
Bun	: Dar, zor, bunalmış.
Burnunu çeldirmek	: Gururunu kırmak.
Bûs etmek	: Öpmek.
Büyük kan	: Asil.
Cazuluk	: Büyücülük, sihirbazlık.
Cem'an yekûn	: Toplam olarak.

Cemî’	: Bütün, hepsi.
Cemiyet	: Topluluk.
Cemiyet etmek	: Toplanmak.
Ceneral	: General. İspanya ve Avrupa donanmaları amirali, kaptan paşa.
Cenova	: Yukarı İtalya’nın batısında aynı adı taşıyan körfezde bulunan tarihî şehir. 10-19. asırda devam eden Ceneviz Cumhuriyetinin merkezi.
Cerbe adası	: Tunus’un doğusunda Gabes körfezinde sahile yakın ada.
Cerrah	: Tabip, doktor, operatör.
Cezire burcu	: Cezayir’de Adakale.
Cicel	: Cicelli. Cezayir’de Becâye’nin doğusunda liman şehri.
Cihad	: Dini yaymak ve korumak için yapılan savaş.
Cihar yâr-i güzin	: Hazret-i Peygamber’in dört seçkin dostu: Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali.
Cizye	: İslâm devleti idaresi altındaki gayrımüslimlerin erkeklerinden alınan bir vergi.
Cunda	: Yatay serenlerin (bkz.) uçları.
Curnata	: İltimas, rica.
Cûş ü hurûş	: Coşup ayaklanmak.
Cülûs	: Tahta oturmak, sultan olmak.

Cümle : Hepsi, bütün.

Çakır pençeli : Atmaca gibi cesur, kahraman.

Çakmak : Çakmaklı tüfek.

Çapul : Yağma.

Çâr ü nâçâr : İster istemez. (Olacak olsa gerek... beytinin mânâsı: Ne yaparsan yap, ister üzül ister üzülme, olacak olan olur).

Çaşıt:Casus.

Çaşıtlamak : Casusluk etmek, ihbar etmek.

Çavuşlar : Çok çeşitli vazifelerde bulunmuş olan bir saray memurları sınıfı.

Çeki : Odun vs. tartmak için kullanılan büyük terazi. Bir tartısı 250 kg.'dır.

Çektiri : Hem kürek, hem de yelkenle yürü-tülen gemi sınıfı.

Çetr : Çadır.

Çevgen : Eğri başlı bir çeşit cirit.

Çırpıcı çayırı : İstanbul'da şimdiki Davutpaşa kış-lasının 2 km. güney doğusunda ça-yır.

Çuha : Yün kumaş.

Dalâlet : Sapkınlık, yanlış yolda bulunmak.

Dalkılıç : Kılıcı çekmiş, yalın kılıç.

Denli	: Kadar. Bu denli : Bu kadar.
Derkelle etmek	: Kafasını kesmek.
Dertmend	: Dertli.
Devâm-ı devlet	: Devletin devamı, saltanatın devamı.
Devşirmek	: Toplamak.
Dibâ	: İpek kumaş.
Dilnüvazlık etmek	: Gönül almaya çalışmak.
Dîn-i mübîn	: Hak ile bâtılı ayıran apaçık din, İslâmiyet.
Dinlendi	: Dinle, işit!
Diraç	: Arnavutluk'un Adriyatik denizi kıyısında ve Tiran yakınında şehir.
Diriğ	: Uzak tutmak, esirgemek.
Dişlerini saymak	: Düşman gemilerini birbirinden ayırıp uzaklaştırmak.
Diyâr-ı Rûm	: Roma ülkesi, Anadolu.
Diyavolo	: Şeytan.
941	: Milâdî 1534-1535 yıllarına tesadüf eden Hicrî yıl.
945	: Milâdî 1538-1539 yıllarına tesadüf eden Hicrî yıl.
948	: Milâdî 1541-1542 yıllarına tesadüf eden Hicrî yıl.
Dolama	: Üste giyilen cübbeye benzer, önü açık elbise.

Don : Elbise.

Donanma : 1. Donanmış olmak, süslenme. 2. Çok sayıda gemiden meydana gelmiş topluluk.

Donanma-yı Menhûse : Uğursuz donanma, kâfir topluluk.

Döğe döğe : Savaşarak (bkz. Döğmek).

Döğmek : Ezmek, topa tutmak, baskın yapmak.

Dülger : Marangoz.

Ecel terazisi : Azrail.

Ednâ : Aşağı, avam.

Efrenc Kralı : Fransa Kralı Birinci Fransuva (1515-1547)

Eğnine : Üstüne, sırtına (bir şey giymek).

Eğriboz : Eğe denizinde Yunan yarımadasının doğu kıyısına çok yakın büyük ada.

Ehlen ve sehlen : Hoş geldin.

El-Emâriyye : Güney İspanya sahilinde liman şehri Almeria.

Elhamdülillahi alâ din-il İslâm ve tevfik-il îman : Bize İslâm ve imanı bahşeden Allah'a hamd olsun.

Elhamdülillâhi hâzâ
min fazlı Rabbî : Hamd olsun, bu Rabbimin ihsanlarındandır.

El-hükmü lillâh : Hüküm Allah'ındır, takdir Allah'ındır.

Elindeki taşı
bırakıp... : Kavgayı bırakıp sulh içinde yaşamak.

Elini ayağını çekmek : 1. Azalmak, bitmeye yaklaşmak. 2. Çekinmek, uzaklaşmak.

El-iyâzü billâh : Allah'a sığınmalı.

Eman : 1. Teslim olma, yardım isteme. 2. Emniyet, dokunulmazlık.

Emir Sultan : Türbesi Bursa'da bulunan meşhur velî, Mehmed Şemseddin Buhârî.

Emvâc-ı felâket : Felâket dalgaları, dertler, belâlar.

Enâniyet : Benlik, gurur.

Enbiya : Nebîler, peygamberler.

Endülüs : İspanya'nın sekiz asır İslâm idaresinde kalan güney kısmı.

Engürüs Kralı : Macar Kralı Layoş (1516-1526). Mohaç Meydan Muharebesinde mağlûp olarak kaçarken Tuna nehrinin bir kolu (metinde Gümüş ırmağı) üzerindeki Karasu bataklığına düşerek ölmüştür. Son Macar Kralıdır.

Erhamerrâhimîn : En merhametli olan (Allah).

Esneleşmek : Esenleşmek. Vedâlaşmak, helâlaşmak.

Esselâtu vesselâmu aleyke yâ Resûlallah : Salât ve selâm sana olsun ey Allah'ın Resûlü.

Etrâk : Türkler.

Evliya : Velîler, ermişler.

Evsaf : Vasıflar, özellikler.

Eyitmek : Demek, söylemek.

Eyyâm-ı gam : Gam günleri.

Fantazya : (Metinde:) Hırs, intikam.

Faro : Bugünkü Portekiz'in güneyinde bir kıyı şehri.

Fatiha : Kur'ân-ı Kerîm'in ilk sûresinin adı.

Fatiha etmek : Başlamak. Savaşa karar verdikten sonra harekete geçmeden Fatiha sûresini okumak.

Fecir : Tan yerinin ağırması.

Fehva : Mânâ, kavram.

Fermân-ı celîl-ül kadr : Kadri yüce ferman, yüksek değerli emir.

Feste	: Fiyeste, bayram, şenlik.
Fetva	: Bir mesele hakkında İslâm hukuku (fıkıh) âliminin verdiği hüküm.
Fevc fevc	: Akın akın.
Fırışka	: Bütün yelkenleri kullanmaya müsait rüzgâr.
Filândıra	: Eskiden harp gemilerinin büyük direklerine (grandi) çekilen ensiz ve uzun sancak.
Firkate	: Her küreğini 2-3 kişinin çektiği 10-17 oturaklı hafif donanma harp gemisi. 80 savaşçı taşır.
Fî-sebîlillâh	: Allah yolunda, Allah rızâsı için, karşılıksız.
Fitne kaynatmak	: Fesat, karışıklık çıkarmaya çalışmak.
Foça	: O tarihte Aydın vilâyetine bağlı bir sancak olan İzmir'in körfez ağzında bulunan kazası.
Fora etmek	: Çözmek, çıkarmak, açmak.
Forma	: Şekil, örnek, plân.
Formada	: İşaret vermek.
Formentera	: İspanya'nın doğusundaki Balear adalarından biri. İbiza adasının güneyindeki küçük adadır.
Forsa	: 1. Zorlu, kuvvetli, sağlam. 2. Harp gemilerinde kürek çeken esirler.

Forsa sancak	: Fors sancağı. Geminin kime ait olduğunu gösteren sancak.
Frengistan	: Fransa, Avrupa.
Frenk	: Müslüman olmayan Avrupalı.
Fundo	: Atılmaya hazır olan demirin bırakılması için verilen emir. Demir atmak.
Gabya	: Ana direklerin üzerindeki serenler (bkz.)
Gadir	: Haksızlık, zulüm.
Galaba	: Kalaba, sayıca çok, kalabalık.
Galere	: Akdeniz'de yelken ve kürekle yürüyen, altları düz, havâlesiz gemi sınıfı. Gali.
Ganimet	: 1. Düşmandan alınan mal. 2. Beklenmeden gelen bir fayda, imkân.
Gark etmek	: Batırmak.
Gaza	: Din yolunda savaş.
Gedâ	: Fakir, dilenci.
Gen	: Geniş.
Gırbal	: Kalbur, iri delikli elek.
Gırnata	: İspanya'nın güneyinde, Endülüs İslâm devletinin payitahtı olan şehir. Granada.

Gırnata dağı : Güney İspanya'da Sierre Neveda dağının da bulunduğu dağ silsilesi. Gırnata şehri bu dağların kuzey eteğindedir.

Gidi : Namussuz, pezevenk.

Giriftar : Tutulmuş, müptelâ.

Görüne düşmek : Görünmek, meydana çıkıvermek.

Gran Mastor : Grand Maitre. Rodos şövalyelerinin reisi, devlet başkanı. "Üstad-ı a'zam: En büyük üstad" demek olup, Mason teşkilâtında da bir rütbedir.

Gran Senyör : Büyük Bey, muhteşem efendi, Avrupalıların Osmanlı Sultanına verdikleri sıfat.

Gubar : Toz.

Gulâm : Oğlan, güzel erkek çocuk.

Gücüle : Güç ile, zorla, zahmetle.

Gülbank-i

Muhammedî : Bir ağızdan ve ahenkle okunan dua. Çeşitli yerlerde okunan müteaddit gülbanklar vardır.

Günahını tazelemek : Günah çıkartmak. Bozulmuş olan Hristiyanlıkta, papazlara, insanların günahlarını Tanrı adına affetme hakkını veren bir âdet.

Güşmar vermek : Ders vermek, haddini bildirmek.

Habbe : Çok küçük şey, zerre.

Habib-i Ekrem : Hazret-i Peygamber.

Hadden birun
kıyastan efzun : Hadsiz hesapsız, çok fazla.

Hadis-i şerif : Hazret-i Peygamber'in sözü.

Hâk : Toprak.

Hâk-i pây : Ayağının toprağı. Büyük zatların huzuru.

Hakkıyçün : Hakkı için, hatırı için.

Hâk ol ki Hudâ... : Beyit: Sen toprak gibi mütevâzi ol ki, Cenâb-ı Hak senin mertebeni yüceltsin.

Halâs : Kurtulma.

Halep : Antakya'nın doğusunda ve bugünkü Suriye sınırları içindedir. Anadolu'dan Suriye ve Irak'a giden yollar üzerinde olup 1516-1918 arasında bir Osmanlı vilâyeti idi.

Hâlî : Boş, tenha.

Halîfe-i resûl-i
Rabbülâlemîn : Âlemlerin Rabbinin Peygamberinin halifesi. Osmanlı sultanı.

Halîfe-i rûy-i zemin : Yeryüzünün halifesi.

Halk-ul Vâd : Tunus şehrinin limanı ve liman burcu.

Hamayıl : 1. Askı, kılıç bağı, 2. Muska.

Haramzâde : Piç.

Harameyn-i şerifeyn : Mekke ve Medine şehirleri.

Harem halkı : Aile fertleri.

Harf-i savm : "Oruç" kelimesi.

Hasbî : Ücretsiz, karşılık beklemeden.

Hased-i kalb-i aduv : Düşmanın kalbindeki haset.

Hasekiler : 1.Sultan'ın, âmirleri bostancıbaşı olan, yakın hizmetkâr ve muhafızları, haseki ağaları. 2. Saray cariyelerinde bir mertebe: Haseki.

Hâsıl-ı kelâm : Sözün kısası.

Hatem-i Tâî : Cömertliği ile meşhur efsânevî bir şahsiyet.

Hatt-ı hümâyun : Padişah yazısı, ferman.

Havas : Yüksek tabaka.

Hayın : Hâin, ihanet eden.

Hayreddin : Dine'e hayrı dokunan.

Hâzâ min fazlı Rabbî : Bu Rabbimin lütuflarındandır.

Hazine : 1. Devletin mal ve parasının tamamı. 2. Bir yerden diğerine gönderilen çok miktarda para.

Hazinedâr : Kıymetli mal ve eşyanın konduğu yeri idare eden ve koruyan memur.

Hazine-i Âmire : Devlet hazinesi, hazinenin bulunduğu yer.

Helâllığa almak : Kadını zevce olarak nikâhlamak.

Hınzır:Domuz.

Hidâyet : Doğru yola erişmek, Müslüman olmak.

Hilâl : Çöp, kürdan.

Hil'at-i fâhire : Hükümdar veya vezirler tarafından birine sevgi işareti ve mükâfat olarak giydirilen kaftan.

Himmet-ür ricâl
takla-ul cibâl : Erlerin gayreti, dağları devirir.

Hisar : Kale.

Hisar eri : Kale muhafızı.

Horoz : Bkz. Koroz.

Hudâ-yı perverdigâr : Besleyen ve terbiye eden Allah.

Huffâş : Yarasa.

Hulle : Belden yukarı sırta ve belden aşağı bacaklara giyilen elbise. Metinde: Geminin yaldızlarla hulle gibi süslenmesi.

Hutbe : Cuma namazı sırasında minberden yapılan konuşma. Hutbede zamanın hükümdarının adı anılır.

Hüsn-i nazar : Güzel bakış, merhamet ve lütufla bakmak, yardım etmek.

Ilgar : Dört nala at koşturmak.

Ispata : Spada, kılıç

Issı : Sıcak.

İbrahim : İbrahim Peygamber. Allah'a imanı sebebiyle Nemrut tarafından ateşe atılmış; ateş, Allah'ın emri ile gül bahçesi olmuştu.

İbrahim Paşa : (1493-1535) Kanunî Süleyman'a onüç yıl sadrazamlık eden Damat İbrahim Paşa. İkbal'de iken "Makbul" diye anılırdı. İdam edilince "Maktul" dendi. Aslen İtalyan'dır. Barbaros Hayreddin Paşa 1533'de İstanbul'a geldiği zaman, ordu ile Halep'te bulunuyordu. Sadrazam ve serasker (başkumandan) idi.

İcâzet : İzin, müsaade.

İksir : En güzel şifâ, en tesirli sebep, âb-ı hayat (bk.).

İnâyet-i Hudâ ve

mu'cizât-ı Mustafa	: Allah'ın yardımı ve Hz. Peygamber'in mucizeleri (sayesinde).
İnce donanma	: Hafif harp gemilerinden meydana gelen donanma, hafif donanma.
İncir limanı	: Preveze limanı karşısındaki Ayamavra (Santa Maura) adasının kuzey ucundaki koy. Vasiliko, Porto-figo.
İnebahtı	: Mora ile Yunan Yarımadası arasındaki Korint körfezi sahilinde kale. Lepanto.
İnnâ fetahnâleke Sûresi	: Kur'ân-ı Kerîm'in 48. sûresi olan Fetih sûresi. "Şüphesiz biz sana apaçık bir zafer yolu açtık..." diye başlar.
İnnallâhe ma'assâbirîn	: Allah sabredenlerle beraberdir.
İnşâ	: Güzel ve edebî yazı yazmak.
İrâdet	: Dilemek, istemek, arzu.
İskandil	: Taksimatlı ince bir halat ile ucuna bağlı kurşun ağırlık. Denizin derinliğini ve dibin arızalarını tespit etmek için kullanılır.
İskandili elden bırakmamak	: İhtiyatlı olmak.

İskele : Geminin sol tarafı. (Sağ tarafı: Sancak).

İskenderiye : Mısır'ın Akdeniz kıyısında ve Nil nehri deltasında bulunan meşhur şehir ve limanı.

İskender Paşa : Sultan İkinci Bayezid'in son ve Yavuz Selim'in ilk kaptan-ı deryası.

İslâmbol : İstanbul.

İspanya Kralı : Metindeki iki İspanya kralından birincisi: Katolik (Beşinci) Ferdinant (1452-1516)tır. Endülüs İslâm Devletini yıkan budur. İkincisi: Beşinci Karl (Şarlken) dir. 1516-1556 yıllarında krallık etmiş. 1519'dan itibaren ise Almanya imparatoru da seçilmiştir.

İstanpa : Yazı ve resim çoğaltmak için yapılmış kalıp, İstanpa etmek: Çoğaltmak.

İstihare : Namaz kılıp belirli duaları okuduktan sonra, yapacağı işle ilgili bir rüya görmek niyeti ile yatıp uyumak. Rüyanın iyi veya kötü oluşundan mânâ çıkarılır.

İstihza : Küçümseme, alay.

İstindil : İstendil. Ege adalarından. Eğriboz'un güney doğusunda bulunan Tenos adası.

İşini tamam etmek : Öldürmek.

İşkanpavye : Kürek ve yelkenle hareket eden sür'atli küçük tekne.

İşkuruz limanı : Eğriboz'un kuzeydoğusundaki Ege adalarından Skyros.

İzbandut : Korsan, haydut.

Kaameti artırmak : Dikleşmek, mağrur olmak.

Kaba kacağa sığmaz : Çok azgın (fırtına).

Kabalık : Ağaçlık, orman.

Kaçağan : Kaçkın, kaçmayı âdet edinmiş.

Kadırga : Her küreği 4 - 5 kişi tarafından çekilen 25 oturaklı savaş gemisi. 100 savaşçı ve 13 topu vardı. Asıl savaş gemisi bunlardır. Gali veya Galer de denir.

Kadir : Kadir gecesi, Leyle-i Kadir.

Kadit olmak : Kuruyup katılmak. (Hayretten) kaskatı kesilmek.

Kâfir : İslâmiyeti kabul etmeyen.

Kâfir iken mecûsi olmak : Daha kötü bir hale düşmek, daha berbat olmak.

Kâfir iken Yahudi olmak : Bkz. Kâfir iken mecûsi olmak.

Kaftan	:	En üste giyilen astarsız elbise, entari.
Kahhar	:	Kahr edici, ezici, yok edici.
Kakımak	:	Kızmak, öfkelenmek.
Kalafat etmek	:	Su girmemesi için geminin güverte ve iç satıh kaplama tahtaları arasına üstüpü sürüp sıkıştırdıktan sonra üzerinin zift veya reçine ile doldurulması.
Kale	:	Cezayir'de Vahran'ın (Oran) 100 km kadar doğusunda ve Meskera'nın 27 km. kuzeydoğusunda vâdi kenarında bir kasaba. Kal'a-i Beni Reşîd.
Kalite	:	19 - 24 oturaklı ağır donanma harp gemisi olup 220 savaşçı taşırdı. Galyot, kalyota veya galita da denir.
Kaltaban	:	Korkak, tembel, pezevenk.
Kalyon	:	Yelkenle hareket eden harp gemisi sınıfı. Karaka, barça, karavelâ, burton gibi çeşitleri vardı. Çok büyüklerinin hareket kabiliyeti az olduğundan, daha ziyade nakliyat için kullanılırdı.
Kanadı bitse bir...	:	Beyit: "Kanadı çıkan karınca, bunu iyi bir şey sanır. Bilmez ki öleceğinin alâmetidir."

Kancabaş : Başı kancaya benzer, ince donanmaya dahil gemilerden bir tekne. Padişahlar onüç çifte küreklisine binerlerdi.

Kande : Nerede, nereye?

Kandıra : Kaftan gibi bir çeşit elbise, kantura.

Kandilisa : Yatay ve eğik serenlerle yan yelkenleri kaldırmakta kullanılan halatlar.

Kantar : Bir ağırlık ölçüsü. 62.5 kg. kadar olup, bir çeki dört kantardır.

Kapak : Kalyon sınıfından gemi. Üst güvertenin altında ayrıca alt alta iki batarya topu bulunan harp gemisi.

Kapıcıbaşı : Saray kapıcılarının âmiri. Mâbeyncilik ettiği gibi, dışarıda mühim işlere de giderdi.

Kaptan : Reis.

Kaptan-ı Derya : Osmanlı donanmasının başkumandanı, Kaptan Paşa.

Kaptan Paşa : Osmanlı bahriye teşkilâtında deniz kuvvetleri komutanı. Sonraları aynı zamanda bahriye nâzırı.

Kapudan : Kaptan, reis.

Kapudâne : 1. Kaptan Paşa'nın bindiği tekne. 2. Kaptan Paşa'nın muavini, Tersâne Kâhyası.

Karakulak : Casus.

Karakuş	: Yırtıcı bir cins kuş.
Karine	: Geminin omurgası, bedeni.
Kasâvet	: Keder, üzüntü.
Kaşmer	: Herkesi güldüren, hoş-sohbet; maskara.
Katalan	: Katalonyalı.
Katalonya	: İspanya'nın kuzey doğusunda. Barselona'nın bulunduğu bölge.
Kavil	: Söz, fikir, hüküm.
Kelâm-ı kadîm	: Kur'ân-ı Kerîm.
Kelime-i tevhîd	: "Lâ ilâhe illâllah" sözü.
Kelp	: Köpek.
Kemha	: Havsız kadife, altın ve gümüş tellerle nakışlı elbiselik ipek kumaş.
Kerhen	: İstemeyerek.
Kertel	: Bir ağırlık ölçüsü.
Kertmek	: Kılıçla öldürmek.
Keşiş dağı	: Bursa'daki Uludağ.
Kethudâ	: Kâhya, işleri idare eden.
Kıbrıs	: Akdeniz'in doğusunda ve İskenderun körfezi ağzında, Anadolu'nun bir parçası olan büyük ada. Anayurda uzaklığı 44 mildir. 1570'de feth olunarak 300 yıl Türk idaresinde kalmış, Türk olmuştur.
Kıç	: Geminin arka kısmının sonu, pupa.

Kıçınlamak	: Gerilemek, kaçmaya yüz tutmak.
Kılıç üşürmek	: Hep birden kılıçla vurmak, kılıçla hücum etmek.
Kırlangıç	: Hafif donanmanın keşif, haberleşme ve karakol hizmetlerini yapan harp gemisi. Ticaret için de kullanılırdı.
Kışla	: Askerin toplu halde yaşadıkları yer. Yazın sefere çıkılıp kışın oturulan yer.
Kıyışamamak	: Cesaret edememek.
Kızan	: Erkek çocuk.
Kızıllık Kale	: Kızılhisar, Karistos (?): Eğriboz'un güneyinde müstahkem mevki.
Kirvan	: Kayruvan. Tunus'un güneyinde şehir.
Kitap	: Kur'ân, Şeriat.
Kitap kavli	: Kur'ân'ın söylediği, Şeriat'in emri.
Koçuşmak	: Kucaklaşmak.
Koltuk	: Koy, körfez.
Komandor	: Commandeur. Zeâmet sahibi şövalye.
Koron	: Mora'nın güney sahilinde kale.
Korona	: Taç.

Koroz : Kontoz (?) : Büyük devlet adamlarının giydikleri bir çeşit üstlük elbise.

Korsanlık : Düşmanın deniz ticaret ve ulaşımını sekteye uğratmak veya müsait kıyılarına baskınlar yaparak zayiat verdirmek ve karışıklık çıkarmak için yapılan deniz harp harekâtı. Sonraları sadece hırsızlık ve soygun için yapılanlara da bu isim verilmiştir.

Kosta : Kıyı.

Koz : Ceviz.

Kudûm : Ayak basmak, gelmek, varmak.

Kulağına denlü : Kulağına kadar. Çok dolu.

Kulak çekmek : Dinlemek, ehemmiyet vermek.

Kul tâifesi : Devlete bağlı resmî asker ve memurlar.

Kumana : Kaloma (?): Demir atmış olan geminin zincirinin denizde bulunan kısmı.

Küffâr-ı hâksâr : Perişan kâfirler, toza toprağa bulanası kâfirler.

Küllü nefsin zâikatü'l mevt : Her nefis ölümü tadacaktır. Herkes ölecektir. (Kur'ân-ı Kerîm, Âl-i İmran sûresi 185. âyet.)

Lâğım : Muhasara edilen kalenin duvarlarını barutla uçurup yıkmak için yer altından açılan yol, tünel.

Lâ havle velâ
kuvvete illâ billâh-il
aliyyi-l azîm : Kudret ve kuvvet ancak yüce ve büyük olan Allah'ındır.

Lala : Tecrübeli devlet adamları hakkında sevgi ve saygı belirten bir tâbir.

La'l-renk : Kırmız, al renkli.

Lenger-endâz olmak : Demir atmak.

Levent : Harp gemilerindeki savaşçı deniz eri.

Leyle-i Kadir : Kadir gecesi.

Liman hakkı : Ganimet malından, üs edinilen limanın sahibine verilen pay.

Limanlamak : Rüzgârın durması ve denizin sakinleşmesi.

Ma'bud-i bî-zevâl : Zevalsiz, yokluğu olmayan, ebedî olan Tanrı.

Mağrip : Kuzey Afrika ülkeleri.

Mahsur : Çevrilmiş, muhasara olunmuş.

Mahzenlemek : Depo etmek.

Makhur : Kahra uğramış, mağlûp edilmiş.

Makrama	: Büyük mendil, işlemeli bir çeşit peşkir.
Mâkul	: Akla uygun, doğru.
Mansıp	: Devlet hizmeti, yüksek memurluk, makam, mevki.
Mansur	: Allah'ın yardımını görmüş.
Martika	: Martiko "Gagalı"da denilen bir çeşit yelkenli gemi. Baş kısmı gagaya benzer idi.
Maşkulur	: Marsaşuluk, Marsa - Scirocco (?) : Malta adasının kuzeydoğusunda liman.
Mayıstıra	: Geminin önden ikinci (grandi) direğinde en altta bulunan ana seren.
Mayna	: 1. Herhangi bir şeyi halat veya palanga vasıtasıyla aşağı indirmek. 2. Teslim olmak.
Mayorka	: İspanya'nın doğusundaki Balear adalarının en büyüğü.
Mefhar-i mevcûdât	: Varlıkların iftihar ettiği (şahsiyet. Hz.Peygamber).
Mefret	: Büyük, iri.
Mekân	: Bulunulan yer.
Melâmet	: Azarlama, çıkışma.
Mesih	: Hazret-i İsa.
Mesrur olmak	: Sevinmek, memnun olmak.

Metbû	: Kendisine tâbi olunan, idaresi altına girilen.
Metris	: Harp sahasında askerin korunması için yığılan toprak engel. Siper, istihkâm.
Meyyit	: Ölü, ceset.
Mısır Sultanı	: O tarihte Mısır ve Suriye'yi içine alan Türk Memlûkleri devletinin sultanı, Kansugavri (1501-1516).
Midilli	: Ege denizinde, Batı Anadolu kıyısında Edremit körfezine doğru sokulmuş büyük bir ada. 1462 - 1912 arası 450 sene Türk idaresinde kalmıştır.
Minorka	: İspanya'nın doğusundaki Balear adalarından biri.
Mir'at-ı İskender	: İskender'in aynası. Uzakları gösteren ayna.
Mîrî	: Devlet malı, beylik.
Misine adası	: Mora adası.
Misket	: Saçma şeklindeki küçük kurşunlar. İçinde misket bulunan gülleler de vardır.
Mismar	: Çivi.
Mişvar göstermek	: Ders vermek, haddini bildirmek.
Mizan	: Terazi, kantar, tartı.

Mizana : Geminin baştan üçüncü direği, arka direk.

Molla Hünkâr : Türbesi Konya'da bulunan meşhur veli, Mevlânâ Celâleddin Rûmi.

Mosonegro : Hayreddin Paşa'nın Cezayir'de yerine vekil bıraktığı oğulluğu Kara Hasan Paşa'ya İspanyolların taktığı isim. "Kara Hasan" demekmiş.

Muammer : Uzun ömürlü.

Mu'cizât-ı Mustafa : Hz. Peygamber'in mucizeleri (yardımı ile).

Muhannes : Korkak, kalleş.

Muin : Yardım eden, Cenâb-ı Hak.

Mukabil olmak : Karşı durmak, karşısına geçmek.

Mûr : Karınca.

Murâbıt : Şeyh, derviş.

Muton : Mora'nın güneybatı sahilinde kale.

Muzaffer : Zafer kazanmış.

Muzmer : Gizli, iç.

Mübâşeret etmek : Başlamak, işe girişmek.

Mücâhid : Cihad eden. Din ve devlet için vuruşan müslüman savaşçı.

Müheyyâ : Hazır.

Mülâyimlemek : Sakinleşmek, yavaşlamak, yumuşamak.

Münâfık : Fitneci, iki yüzlü, hâin.

Münezzeh olmak : 1. İhtiyacı olmamak, uzak olmak. 2. Ayıp ve günahlardan temiz bulunmak.

Münhezim : Mağlûp, perişan, darmadağın.

Mürd olmak : Ölmek. (İyi insanlar için kullanılmaz).

Mürted : Müslüman iken dinden çıkan.

Müstağnem kalesi : Cezayir'de Vahran'ın (Oran) 200 km. kadar doğu kuzeyinde kıyı şehri ve kalesi.

Müşâvere : Danışmak, görüşmek.

Müşrik : Allah'tan başkasını yaratıcı ve mâbud tanıyarak Allah'a ortak koşan.

Müzeyyen : Ziynetli, süslü.

Nâ-murad olma dilâ...:Beyit : "Ey gönül gam deryasına düştünse de ümitsiz olma; felâket dalgaları inşaallah geçecektir."

Nân : Ekmek.

Nâpâk : Pis.

Nasara : Hristiyan.

Nasreddin : Dine yardımcı olan.

Nasrun minallahi ve

fethun karîb	:	Allah katından bir yardım ve yakın bir zafer vardır. Ey Muhemmed! Mü'minlere müjdele. (Saf sûresi, 13. âyet).
Natura	:	1. Tâlih, şans 2. Tabiat, mizaç.
Ne denlü çoğ..	:	Beyit : "Ördek ve kaz ne kadar çok olursa olsun, hepsine bir doğan kuşu yeter."
Nemrut	:	Hazret-i İbrahim'i ateşe atan imansız kral.
Nevruz	:	Yeni gün. İlkbahar başlangıcı. Celâlî takviminde yılbaşı.
Nifak	:	Fitne, karışıklık, bozgunluk.
Nifakçı	:	Fitne çıkaran, dedikoducu, anarşist.
Nişâne vermek	:	Benzemek, andırmak.
Nişliyeyim	:	Ne yapayım, elden ne gelir?
Nuh tufânı	:	Nuh Peygamber zamanında bütün dünyayı sular altında bırakan meşhur tufan.
Nûrun alâ nûr	:	Nur üstü nur. Çok iyi, pek âlâ.
Ocak	:	Teşekkül. Yeniçeri Ocağı. Tunus Ocağı gibi askerî teşkilâtlar için kullanılır. Metinde bilhassa Cezayir için kullanılmıştır. (Garp Ocakları: Trablusgarp, Cezayir, Tunus.)

Onara	:	Rast getire.
Onarma	:	Öldürme, hesabını görme.
Ordana	:	Emir, ordine.
Ordine	:	Emir, ordana.
Orsa alabanda	:	Rüzgârı yandan alıp yelkenleri aksine açarak gemiyi yavaşlatmak, vakit geçirmek.
Orsa eylemek	:	Yelkenleri mümkün olduğu kadar rüzgârın estiği tarafa yaklaştırarak gitmek.
Orta	:	Askerî birlik. Yeniçerilerde "tabur" karşılığı idi.
Orta kazanı	:	Orta'ya mensup askerlere pişirilen yemek. Orta'nın mutfağı.
Orta mancası	:	Orta'dan çıkan yemek.
Otağ-ı hümâyun	:	Padişah çadırı.
Oturak	:	Gemilerde kürekçilerin oturdukları tahta sıralar, bank.
Öteygün	:	Evvelki gün, geçen gün.
Padişah-ı âlem	:	Cihan padişahı.
Padişah-ı rûy-i zemin	:	Yeryüzü padişahı.
Palanka	:	1. Kale, 2. Etrafı hendekle çevrili istihkâm, siper. Palanga.

Palas	: Saray.
Palenkete	: Düşman gemilerinin direk, seren ve teferruatını tahrip etmek için kullanılan, birbirine zincirle bağlı gülleler. Makas gülle.
Palerme	: Sicilya adasının kuzeyinde şehir. Palermo.
Papa	: Hristiyanların Roma'daki dinî başkanı.
Papa semtleri	: Roma tarafları (?).
Pasaka	: Alelâde, sıradan.
Pasaporta	: Pasaport, geçiş izni.
Pasa vermek	: Haber vermek, ulaştırmak.
Pastav	: Çuha kumaşı topu.
Paşakapısı	: Paşa'nın (vali) bulunduğu hükûmet konağı. (İstanbul'da Tanzimattan önce, Sadrazam dairesi.)
Patente	: İzin kâğıdı.
Patrik	: Yüksek rütbeli papaz.
Patrona	: Donanmada ikinci reis.
Payas körfezi	: İskenderun körfezi. Payas kasabası körfezin içindedir.
Payzan	: Forsa (bkz.)
Penbe	: Pamuk.
Pencik	: Beşte bir olarak alınan vergi.

Perkende	: Yelken ve kürekle hareket eden hafif harp gemisi. Çektiri sınıfı gemilerden olup 18 - 19 çift küreği ve topları vardı.
Pervâ	: Çekinme, ürkme.
Peşkeş ağası	: Hediyeleri götüren memur.
Piko	: (?) Hazır.
Pocalamak	: Geminin geri dönmesi, bocalamak.
Porta Magon	: Minorka adasının merkezi olan Mahon limanı.
Preveze	: Yunanistan'ın batı kıyısında, Narda körfezi ağzındaki burnun üzerinde kasaba.Eskiden Yanya vilâyetine bağlı bir sancak merkezi idi.
Pruva	: Geminin ön tarafından ileri istikameti.
Pulat	: Çelik.
Pulya	: İtalya'nın güney doğusunda Apulia eyâleti.
Pupa rüzgâr	: Arkadan esen rüzgâr.
Pus	: Sis, duman.
Pusat	: Zırh.
Pür-âteş olmak	: Kızmak.
Püryan	: Kızarmış et kebabı, biryan.
Rahmetullâhi aleyh	: Allah'ın rahmeti ona olsun.

Ras	: 1. Doğru, isabetli, uygun. 2. Rastlamak.
Ras kılmak	: Takınmak.
Reâyâ	: Bir hükümdara tâbi olup idaresi altına girenlerin hepsi.
Reis-ül mücâhidîn	: Mücâhidlerin reisi.
Rencide etmek	: İncitmek, darıltmak.
Revâ	: Lâyık, yaraşır.
Rıdvânullâhî teâlâ aleyhim ecmain	: Allah Teâlâ onların hepsinden razı olsun.
Ricâlullah	: Tanrı erleri, veliler, ermişler.
Rik'a	: Bir resmî yazı şekli. Kısa yazı, mektup.
Riyal	: İspanyol gümüş parası.
Riyâzat	: Oruç ve ibadetle vakit geçirmek, dervişlerin çileye girmesi.
Rodos	: Ege denizinin güneydoğusunda, kıyılarımızın yakınında büyük ada. 1522-1912 arası 390 sene Türk idaresinde kalmış, Türk olmuştu.
Rodos şövalyeleri	: Kendilerini Hristiyanlık için savaşa adamış şövalyeler. Sen Jan tarikatinde idiler. Haçlı Seferleri ile geldikleri Suriye'den 1250'de çıkarılınca, 1291'de Kıbrıs'a, 1309'da Rodos'a, 1522'den sonra ise Mal-

ta'ya üslenmişlerdi. Aslında bütün Avrupa'nın ipten, kazıktan kurtulmuş serserilerinin yatağı, bir haydut teşkilâtı idi.

Rubulya	:	(?) Karışıklık, telâş, panik.
Rûz-i cezâ	:	Ceza günü, Mahşer günü.
Saded	:	Esas, asıl konu.
Sahib-i devlet	:	Sadrâzam.
Sakalını saymak	:	İç yüzünü, esrarını öğrenmek.
Sakın sanma ki...	:	Beyit: "Hainin ikbalde kalacağını sakın zannetme, sonunda muhakkak ya boynu vurulur veya asılır."
Salâvatçı	:	(Metinde:) Dalkavuk, hasetçi.
Sallâllahu aleyhi ve sellem	:	Salât ve selâm ona olsun.
Salpa	:	1. Demirin deniz dibinden kurtulup doğrularak ağırlığının zincire binmesi. 2. Demir almak.
Salt	:	Sadece, tek başına.
Samsum	:	Av köpeği, Samsom, sekson, sanson.
Sancak	:	1. Eski idare teşkilâtımızda vilâyet ile ilçe arasında bir idarî bölüm. 2. Geminin sağ tarafı (Sol tarafı: İskele.)

Santomariya	:	Yunanistan'ın batısında, Preveze'nin karşısında ada, Ayamavra.
Sardunya adası	:	Akdeniz'de İtalya'nın batısındaki Sardinya adası.
Sayru	:	Hasta
Sebil	:	Bk. Sebilullah.
Sebilullah	:	1. Bol, çok. 2. Allah yolu(nda verilen şey).
Sefih	:	Aşağı, alçak, ahlâksız.
Senk	:	Taş.
Sentebarba	:	Geminin kıç tarafındaki topların bulunduğu kısım.
Serasker	:	Kumandan
Serdin balığı	:	Sardalya balığı.
Serdinye	:	Bkz. Sardunya.
Seren	:	Gemi direkleri üzerinde, yelken açmak için yatay olarak bağlanmış gönderlere (ince, düz ve uzun ağaç çubuk) denir.
Serencam	:	Baştan geçen, macera.
Ser-nigûn	:	Başaşağı.
Settâr-ül Uyûb	:	Ayıpları örtücü, günahları affedici, Allah.
Sette boğazı	:	Septe, Cebelütarık boğazı.

Seyran	:	1. Gezmek, seyr etmek, gitmek. 2. Rüya, keşif ve keramet.
Sıla-yı rahm	:	Akrabasını ve vatanını ziyaret etmek.
Sikke	:	Madenî para.
Sikke kazdırmak	:	Tedâvüle konacak olan paraların üstlerinin kazılarak yazılması. Sikkelerin bir yüzüne de zamanın hükümdarının adı kazınırdı.
Sine	:	Göğüs.
Sinyal	:	İşaret.
Sinyör	:	Efendi, bey.
Sitte boğazı	:	Bkz. Sette boğazı.
Sobra	:	Serenleri (bkz.) gemiyi hareketsiz bırakacak şekle getirmek.
Sof	:	İnce keçi kılından dokunan kumaş.
Somat	:	Sofra.
Sorguç	:	Başa takılan tuğ, çelenk. Beyaz veya siyah tüy, balıkçıl tüyü, altın ve mücevherle süslü şekilleri vardır. Sarığın önüne takılır. Murassa' (mücevherli) sorguçlar büyük mükâfatlardı.
Soyak soyak	:	Arka arkaya, peşpeşe.
Steveçe	:	Civitavecchia (?) : İtalya'da Roma'nın kuzeybatısında sahil şehri.

Sultan Cezâyir	: Cezayir'e karşı duyulan sevgi sebebiyle kullanılan bir ifâde. (Sultan-ı Cezâyir: Cezayir sultanı, şeklinde değildir.)
Sultan Korkut	: Sultan II Bayezid'in oğlu ve Yavuz Selim'in ağabeyi olan şehzâde.
Sultan Mehmed Han	: Fatih Sultan Mehmed (1451-1481).
Sultan Selim Han	: Yavuz Sultan Selim (1512-1520).
Sultan Süleyman bin Selim Han	: Kanunî Sultan Süleyman (1520-1566).
Sultanü'l-Enbiya	: Peygamberler Sultanı (Hz. Muhammed Mustafa sallâllâhu aleyhi ve sellem efendimiz).
Sultat	: Asker, silâhşör.
Sûr	: Kıyâmeti başlatacak olan boru.
Surre avâidi	: Çöl Araplarına, eşkiyalık etmemeleri için gönderilen yıllık para.
Südde-i saadet	: Mutluluk kapısı, saadetin eşiği. Sultan'ın huzuru.
Sürûr-i ibâd	: Halkın sevinci.
Sütlimanlık	: Havanın yelkeni kıpırdatmayacak kadar sâkin olması.
Süvar olmak	: Binmek.
Şâd	: Memnun, sevinçli.

Şâhin-i bâz	:	Doğan kuşu.
Şakımak	:	Şimşek ve yıldırım gibi çakmak, parlamak.
Şam Trablusu	:	Lübnan'ın Akdeniz kıyısında limanı.
Şehtiye	:	İki direkli bir gemi çeşidi.
Şekvâcı	:	Şikâyetçi.
Şeriat	:	İslâm dininin dünyaya ve âhirete dair hükümlerinin toplamı.
Şer'-i şerif	:	Kutsal şeriat, mukaddes İslâm kanunları.
Şikâr :Av.		
Şirşel	:	Cezâyir'in batısında ve Tenes ile arasında bulunan kıyı şehri.
Şirşel kaaidi	:	Şirşel beyi, hâkimi.
Ta'am	:	Yemek.
Tabana tâne	:	Tabana kuvvet (kaçmak).
Tabanca	:	Tokat, şamar.
Tabancalı	:	Silah, tabanca.
Tabşırmak	:	1.Vermek, takdim etmek 2. Ulaştırmak, yetiştirmek.
Tâb ü tüvan	:	Güç, takat, kuvvet.
Tağyir	:	Değiştirmek.
Takaza	:	Sitem, başa kakma.

Tanrı : Allah. (Bu mânada olarak yazma nüshanın birkaç yerinde geçmekdir. Meselâ 77b'de: "Sabaha kadar Tanrı'sına ibâdet ü tâat eyledi."

Tapası atmak : Tepesi atmak, patlamak, kızmak.

Tapu : Yer, makam, vazife, hizmet.

Tazarru : Yakarış.

Ta'zim : Ululamak, hürmet göstermek.

Tebârekallâhu ahsen-ül hâlikıyn : Yaradıcıların en güzeli olan Allah ne yücedir!

Tebbet : Kurusun! (Ebu Leheb sûresindeki ilâhî beddua).

Teberrüken : Uğur olarak, lütuf ve hediye olarak.

Tecdîd-i iman : İmanı yenilemek. Dinden çıktıktan veya şüpheye düştükten sonra tövbe edip tekrar inanmak.

Tecessüs : Casusluk, dikkatle araştırmak.

Tehir etmek : Geciktirmek.

Tekâsül : İhmal, tembellik.

Tekin olmamak : Gizli kuvvetlere sahip olmak. Uğursuzluk, Ermişlik.

Telhis : Padişaha özet olarak sunulan haberler.

Telis kalesi : Cezayir'in 100 km. kadar doğusunda liman şehri ve kalesi. Dellys.

Temâşâlık : Bandırma'nın Edincik (Aydıncık) nahiye merkezinin yerinde, eski bir şehirden kalma tiyatro harabesine verilen isim.

Temmet-ül kitâb bi-avni melik-il vehhâb : Her şeyin sahibi ve bol bol ihsan edici olan Cenâb-ı Hakk'ın yardımı ile kitap bitti.

Tenk : Dar, sıkıntılı. Teng.

Tersâne-i Âmire : Haliç'teki Osmanlı devlet tersanesi teşkilâtı.

Tevârih : Tarihler.

Tevâtür : Ağızdan ağıza dolaşan yaygın söylenti. Doğruluğu sabit söz.

Tevâzu : Alçak gönüllülük.

Tevekkeltü alâllah : Allah'a tevekkül ettim, dayandım, güvendim.

Tezhip : Süs, işleme.

Tezyin-i bilâd : Şehri süslemek.

Tıfl-ı mektepçesine : Mektep çocuğu gibi.

Tibir : Altın tozu.

Tiğ : Kılıç.

Tiremola : Gemiyi çevirmek.

Tirenkete : Geminin pruva (ön) direğinde en altta bulunan ana seren.

Tlemsen : Cezâyir'in batısında, sahilden 48 km. içerde müstahkem bir şehir. Vahran'a 116 km. mesafededir.

Toptaşı : Gülle.

Tozmak : Ölmek.

Trapane körfezi : Trapani (?) : Sicilya adasının batı burnunda sahil şehri.

Tuhfe : Hediye, armağan. Hoş ve güzel şey.

Tuman : Don, elbise.

Tunus : Kuzey Afrika'da şehir ve memleket.

Tunus Ocağı : Tunus'taki Türk korsanları teşkilâtı. Garp Ocaklarından (Trablusgarp, Cezayir, Tunus) biri idi. Sonradan bir Osmanlı valisi tarafından idare edildi.

Tunus Sultanı : Oruç ve Hızır Reislerin Cerbe adasına gelip, sonra da Halk-ul Vâd'de üslendikleri sırada Tunus'un başında bulunan Beni Hafs hanedanından Beşinci Abdullah Muhammed.

Turkuvaz etmek : Türk yapmak, Müslüman etmek.

Tuti : Papağan kuşu.

Türk : Bu kelime, bugün kullandığımız mânâda olarak metnin pek çok yerinde geçmektedir. Kitabımızda geçen "Türk" kelimeleri yazma nüshada da aynı şekilde mevcuttur.

Tüvâna : Genç, yiğit.

Uçurma : Kürekçiler, forsalar.

Uğrun kapı : Gizli kapı.

Ukûbet : Ceza.

Ulülemr : Sultan, reis, başkan.

Urba : Elbise.

Urban : Çöl Arapları, aşiretler.

Uşak : Çocuk.

Ü : Ve.

Ülgün : Yugoslavya kıyılarının güney ucunda kıyı şehri. Dulcigno.

Ümmet-i Muhammed : Hazret-i Peygamber'in yolunda giden bütün insanlar, Müslümanların hepsi.

Vâfir : Çok.

Vahran : Cezayir'de Tlemsen ile Tenes arasında bulunan Oran şehri. Tlemsen'e 116 km. mesafededir.

Vardakosta : Sahil muhafaza gemisi.

Vardiya	: Nöbet.
Vardiye etmek	: Dolaşmak.
Vardiyan	: Nöbetçi.
Vardiyanbaşı	: Nöbetçi subayı.
Varoş	: Bir kalenin dışındaki mahalleler.
Venedik	: Yukarı İtalya'nın doğusunda ve Adriyatik denizinin Venedik körfezini meydana getiren gölcükleri ortasında, 122 ada üzerine kurulmuş tarihî şehir. 16. asırda müstakil ve cumhuriyetle idare olunan kuvvetli bir deniz devletinin merkezi idi.
Ve tuizzu men teşâ	: Ey Allah'ım! Sen dilediğini aziz eder, dilediğini zelil kılarsın. (Âl-i İmrân sûresi, 26. âyet).
Viva	: Yaşasın!
Yaban	: Yabancı, başkası.
Yabca yabca	: Yavaş yavaş, sessizce, yab yab.
Yad kılmak	: Anmak, hatırlamak.
Yağ bağlamak	: Memnun olmak, sevinmek.
Yalı	: Deniz kıyısı, sahil.
Yalı Köşkü	: Sarayburnu ile Sirkeci arasına Kanûnî tarafından yaptırılmış olan köşk. Donanmanın sefere çıkış merasimi burada icra olunurdu. 1870'de yıkılmıştır.

Yalman	: Kılıç, kama veya mızrağın ağzı ve ucu.
Yarındası gün	: Ertesi gün.
Yârî	: Dostluk.
Yâr odur ki bun deminde...	: Beyit : "Dost ona derler ki, insana dar vaktinde yâr olur, yoksa, bollukta kim olsa dost olur."
Yâsin	: Kur'ân-ı Kerîm'in 36. sûresi.
Yenlü	: Hafif, kolay.
Yerak	: Hazırlık.
Yesir	: Esir.
Yitirmek	: 1.Örtüp inkâr etmek. 2. Kaybetmek.
Yisa	: Halatı hamle hamle çekmek.
Yusuf	: Yakup Peygamberin oğlu Yusuf Peygamber. İffeti ve güzelliği ile meşhurdur. Bir iftira yüzünden zindana atılmıştı.
Yürük	: Hızlı, sür'atli.
Yüz aklığı	: Övünülecek hal, galibiyet, zafer.
Yüz karalığı	: Utanılacak hâle düşmek, mağlûbiyet.
Yüzü ardı yoktur	: Önü arkası yoktur, ne yapacağı belli olmaz.
Zâviye	: Küçük tekke.

Zâyi eylemek : Kaybetmek.

Zebun : Düşkün, güçsüz.

Zevâl : Kaybolmak, yok olmak.

Zeyn : Süs.

Zira' : 75 - 90 santim arasında değişik boyları bulunan bir uzunluk ölçüsü.

Zuhur etmek : Meydana çıkmak.

İLK BASKISI İÇİN BASINDA ÇIKAN YAZILARDAN SEÇMELER

Elimizde hârikulâde bir eser var. Artık başıbozuk ve yanlış, kaynaksız ve eksik bilgilerden kurtuluyoruz. Bu eser, bizzat büyük "Deniz Pîri"nin hatıralarıdır.

Bu eser, M. Ertuğrul Düzdağ'ın cidden değerli emeği, bilgisi ve gayreti ile yeni yazıya ve sâde dile kazandırılmıştır. Okuyucular, hem bir tarih, hem eski Türk'ün şeref ve ahlâk destanı, hem büyük bir insanın "otobiyografyası" olan bu eseri, aynı zamanda bir şövalye romanı heyecanı ve Evliya Çelebi üslubu hazzı ile okuyacaklardır.

En önemlisi, eser okununca görülecektir ki, Osmanlı Türk'ünün bu en büyük derya kaptanı, sadece bir deniz cengâveri değil, o ölçüde bir devlet adamı, ahlâk ulusu, şeriata gönülden bağlı mü'min ve üstelik alabildiğine yufka yürekli, şâir mizaçlıdır... Eserin bütününü mutlaka ve tekrar tekrar okuyacaksınız.

AHMET KABAKLI
(19 Ağustos 1973)

M. Ertuğrul Düzdağ'ın büyük bir şevk ve zevkle hazırlamış olduğu eseri, aynı büyük zevk ve şevkle okuyorsunuz. Türk tarihinin en şanlı sayfalarından birisini, bizzat o şerefleri kazananın ağzından yazılmış bir kitapta bulmak büyük şans.

Satırlar arasında, Barbaros'un ne kadar temiz bir yürek, ne kadar büyük bir nüktedan ve ne kadar dev bir vatansever olduğunu anlıyorsunuz. Her şeyi apaçık anlatan samimiyetine, hayran oluyorusunuz.

Türk kültürü için bu kitap büyük bir kazançtır.

ERGUN GÖZE
(29 Haziran 1973)